श्रीमद्‌भागवत महापुराणान्तर्गत
દશમસ્કન્ધના આધારે

કૃષ્ણચરિત્ર

(કચ્છી ભાષામાં)

કચ્છી પદ્યાનુવાદકઃ
શ્રીખાનજી દેવાજી જાડેજા
ગામ : હમલા-મંજલ, કચ્છ

जय श्रीकृष्ण

श्रीवल्लभाधीशो जयति

પ્રકાશકઃ શ્રીવલ્લભાચાર્ય ટ્રસ્ટ, માંડવી-કચ્છ

પ્રકાશક :
શ્રીવલ્લભાચાર્ય ટ્રસ્ટ, કંસારા બજાર, માંડવી,
જિ. કચ્છ, ગુજરાત, ૩૭૦ ૪૬૫. ફોનઃ (૦૨૮૩૪) ૨૩૧૪૬૩
Email : gosharad@rediffmail.com
Must Visit :
http://www.pushtimarg.net
http://vallabhacharyavidyapeeth.org/

સમ્પાદક : ગોસ્વામી શરદ્ (માંડવી-કચ્છ)

નિઃશુલ્ક વિતરણાર્થે

નકલ : ૫૦૦

પ્રાપ્તિસ્થાનઃ
શ્રીખાનજી દેવાજી જાડેજા, ગામ : હમલા-મંજલ, કચ્છ

શ્રીવલ્લભાચાર્ય ટ્રસ્ટ, કંસારા બજાર,
માંડવી - કચ્છ, ગુજરાત, ૩૭૦ ૪૬૫.
ફોન : ૦૨૮૩૪ - ૨૩૧૪૬૩
(સવારે ૧૦ થી ૧ અને સાંજે ૪ થી ૬)

મુદ્રક :
પૂર્વીપ્રેસ પ્રા. લી., રાજકોટ.

શ્રીવલ્લભાચાર્ય ટ્રસ્ટ

કંસારા બજાર, માંડવી-કચ્છ, ગુજરાત, પિનકોડઃ ૩૭૦૪૬૫
(ટેલીફોન : ૦૨૮૩૪-૨૩૧૪૬૩)

પુષ્ટિમાર્ગની પ્રાથમિક સમજ માટે

ગ્રન્થ			પ્રકાશનસહાય
૧. પ્રવેશિકા	લેખક : ગોસ્વામી શ્રીશરદ્કુમાજી	(ગુજરાતી)	૧૦
૨. પ્રવેશિકા	લેખક : ગોસ્વામી શ્રીશરદ્કુમાજી	(હિન્દી)	૧૦
૩. ઙફિદ્યતવશસફ	લેખક : ગોસ્વામી શ્રીશરદ્કુમાજી	(અંગ્રેજી)	૧૦
૪. પુષ્ટિપ્રવેશ ૧-૨	લેખક : ગોસ્વામી શ્રીશરદ્કુમાજી	(ગુજરાતી)	૨૦
૫. પુષ્ટિપ્રવેશ ૧-૨	લેખક : ગોસ્વામી શ્રીશરદ્કુમાજી	(હિન્દી)	૨૦
૬. પુષ્ટિપથ	લેખક : ગોસ્વામી શ્રીશરદ્કુમાજી	(ગુજરાતી)	૧૦
૭. પુષ્ટિપથ	લેખક : ગોસ્વામી શ્રીશરદ્કુમાજી	(હિન્દી)	૧૦
૮. પ્રમેયરત્નસંગ્રહ	લેખક : ગોસ્વામી શ્રીશરદ્કુમાજી	(ગુજ.)	૨૦
૯. ખફક્ષીફહ જ્ઞર વિંય મયદજ્ઞશિંજ્ઞક્ષફહાફવિં જ્ઞર ઙીતવર્શિં.	લેખક : ઉપરમુજબ		૬૫

તત્ત્વદર્શનવિષયક રાષ્ટ્રીય સેમિનારમાં પ્રસ્તુત થયેલ વિભિન્ન શોધપત્રો તથા ચર્ચા નો સંગ્રહ

૧૦. શબ્દખણ્ડીયા વિદ્વત્પરિચર્ચા	(સંસ્કૃત-અંગ્રેજી-હિન્દી)	૨૦૦
૧૧. અન્યખ્યાતિવાદીયા વિદ્વત્સંગોષ્ઠી	(સંસ્કૃત -અંગ્રેજી-હિન્દી)	૧૫૦
૧૨. કાર્યકારણભાવમીમાંસા વિદ્વત્સંગોષ્ઠી	(સંસ્કૃત -અંગ્રેજી-હિન્દી)	૨૦૦
૧૩. પ્રત્યક્ષપ્રમાણ વિદ્વત્સંગોષ્ઠી	(સંસ્કૃત -અંગ્રેજી-હિન્દી)	૧૫૦
૧૪. અન્ધકારવાદ વિદ્વત્સંગોષ્ઠી	(સંસ્કૃત -અંગ્રેજી-હિન્દી)	૨૦૦
૧૫. વલ્લભવેદાન્ત. લેખકઃ ગો.શ્રીશ્યામ મનોહરજી	(સંસ્કૃત -અંગ્રેજી-હિન્દી)	નિઃશુલ્ક

સામ્પ્રદાયિક વિચારગોષ્ઠીમાં પ્રસ્તુત થયેલા વિભિન્ન શોધપત્રો તથા તેના ઊપર થયેલ ચર્ચા નું સંકલન

૧૬. વાર્તાપરિચર્ચા		૧૫
૧૭. અધિકારપરિચર્ચા		૧૦૦
૧૮. સાધનાપ્રણાલી	(અપ્રાપ્ય)	૫૦
૧૯. પુષ્ટિભક્તિમાં કથાસાધના વિચારગોષ્ઠી	(અપ્રાપ્ય)	૫૦
૨૦. શરણાગતિ વિચારગોષ્ઠી		૫૦
૨૧. શરણાગતિ વિચારગોષ્ઠી (પૂરક પ્રશ્નોત્તરી)	(જુજ પ્રતો)	નિઃશુલ્ક
૨૨. સેવા-સમર્પણ વિચારગોષ્ઠ		૫૦
૨૩. પુષ્ટિભક્તિ અને પ્રપત્તિ સાધનામાં જઘન્યાધિકાર વિચારગોષ્ઠી		૮૦
૨૪. પ્રતિબન્ધ (પુષ્ટિભક્તિ અને પ્રપત્તિ સાધનામાં પ્રતિબન્ધ)		૧૦૦

૨૫. પુષ્ટિભક્તિ અને પ્રપત્તિ સાધનામાં ફળ	૧૦૦

નિત્યસ્તોત્રપાઠ

૨૬. પુષ્ટિપાઠાવલી (ગુજરાતી) પાકું બાઈંડિંગ	૨૦
૨૭. પુષ્ટિપાઠાવલી (હિન્દી) પાકું બાઈંડિંગ	૨૦
૨૮. પુષ્ટિપાઠાવલી (ગુજરાતી) કાચું બાઈંડિંગ	૨૦
૨૯. પુષ્ટિપાઠાવલી (ગુજરાતી) કાચું બાઈંડિંગ ૪''.૩'' નાની સાઈઝ	૧૦
૩૦. પુરુષોત્તમસહસ્રનામ-ત્રિવિધલીલાનામાવલી (અનુવાદ સહિત)	૨૦

અધ્યયનોપયોગી ગ્રન્થો

૩૧. શ્રીભાગવતમહાપુરાણ (ચારભાગ. મહાપ્રભુ શ્રીવલ્લભાચાર્ય સમ્મત અર્થવાળું)	૪૦૦
૩૨. ષોડશગ્રન્થ. (સરળ ગુજરાતી ભાવાર્થ-વિવેચન સાથે. પેજ સં. ૨૩૦. વિતરણ કરવા ઈચ્છનાર ટ્રસ્ટ કાર્યાલયનો સમ્પર્ક કરે. ૧ પ્રતિ ની પડતર રૂ. ૩૫. પોસ્ટેજ અલગથી)	
૩૩. જિન શ્રીવલ્લભરૂપ ન જાન્યો, ગો.શ્રીશ્યામ મનોહરજી લિખિત સર્વોત્તમસ્તોત્રની વિસ્તૃત ભૂમિકાનો ગુજરાતી અનુવાદ, શ્રીવલ્લભાષ્ટક, સપ્તશ્લોકી, શ્રીવલ્લભસ્તોત્રો,પઞ્ચશ્લોકી, શિક્ષાશ્લોકી આદિ ગ્રન્થોપર વિવેચન નું ૪૫૦ થી વધુ પાનામાં સંકલન.	૭૦
૩૪. કૃષ્ણાશ્રય, શ્રીકલ્યાણરાયજી લિખિત સંસ્કૃત ટીકાનો ગુજરાતી અનુવાદ(અપ્રાપ્ય)	૦૭
૩૫. ભગવદ્ગીતા, અનુવાદક : શ્રીનાનુલાલ ગાંધી. પદચ્છેદ, અન્વય, શબ્દપરિચય, વૃત્તિપરિચય, શબ્દાર્થ, શ્લોકાર્થ, વિવેચન,પાદાનુક્રમણિકા, ગીતાતાત્પર્ય તથા ન્યાસાદેશવિવરણ ગુજરાતી અનુવાદ સાથે.	૫૦
૩૬. પુષ્ટિઅસ્મિતા સંવર્ધક શિબિર, રાષ્ટ્રીય સંમેલન-ભરૂચ (પ્રશ્નોત્તરી)	૨૫
૩૭. ષોડશગ્રન્થગત ઉપદેશો અને તેમની ૬૪ વાર્તાઓ, લે. ભૂપેન્દ્રભાઈ ભાટીયા	૫૦
૩૮. ષોડશગ્રન્થગત ઉપદેશો અને તેમની ૨૮ વાર્તાઓ, લે. ઉપર મુજબ(અપ્રાપ્ય)	૫૦
૩૯. ભગવદ્ગીતાનોા ભક્તિયોગ, બારમો અધ્યાય, લેખક :ગો.શ્રીશ્યામમનોહરજી	નિઃશુલ્ક
૪૦. ભગવદ્ગીતાનો પુરુષોત્તમયોગ, પંદરમો અધ્યાય, લેખક : ગો.શ્રીશ્યામમનોહરજી	નિઃશુલ્ક
૪૧. દ્રવ્યશુદ્ધિ. અપરસ-સુતક વગેરે બાબતનો નિર્ણય ગ્રન્થ. લે.:ગો.શ્રીપુરુષોત્તમજી	નિઃશુલ્ક
૪૨. ભાગવત શાસ્ત્ર-સ્કન્ધ-પ્રકરણ-અધ્યાય નો ટુકમાં અર્થ. લેખકઃ ગો.વા.શ્રીનાનુલાલ ગાંધી	૧૦
૪૩. શ્રીભાગવતાર્થપ્રકરણ.(શ્રીવલ્લભાચાર્ય રચિત તત્ત્વાર્થદીપનિબન્ધાન્તર્ગતનું પ્રકરણ. શ્રીમદ્ભાગવતના શાસ્ત્ર-સ્કન્ધ-પ્રકરણ અને અધ્યાય ના અર્થોનું વિસ્તૃત વિવેચન.) અનુવાદક : ગો.વા.શ્રીનાનુલાલ ગાંધી.	૧૫૦
૪૪. શાસ્ત્રાર્થપ્રકરણ (શ્રીવલ્લભાચાર્ય વિરચિત તત્ત્વાર્થદીપનિબન્ધમાંનું પ્રથમ પ્રકરણ. શ્રીપુરુષોત્તમજીની આવરણભંગ ટીકાના ગુજરાતી અનુવાદ સાથે)	૩૦
૪૫. પુરુષોત્તમ પ્રતિષ્ઠાપ્રકાર (શ્રીગુસાંઈજી રચિત સેવ્ય સ્વરૂપને પુષ્ટ કરાવવાની વિધિનું વિસ્તૃત ગુજરાતી વિવેચન)લેઃગો.શ્રીશ્યામમનોહરજી	નિઃશુલ્ક

૪૬. ગૃહસેવા અને વ્રજલીલા, વ્યાખ્યાતા ગો. શ્રીશ્યામ મનોહરજી નિઃશુલ્ક
૪૭. પુષ્ટિપ્રવાહમર્યાદાભેદ, વ્યાખ્યાતા ગો. શ્રીશ્યામ મનોહરજી અપ્રાપ્ય
૪૮. શ્રીકૃષ્ણચરિત્ર (દશમસ્કન્ધનો સરળ ગુજરાતી ભાવાનુવાદ)
અનુવાદક : ગો.વા.શ્રીનાનુલાલ ગાંધી અપ્રાપ્ય
૪૯. રસદષ્ટિની તરફેણમાં. લેખક : ગો. શ્રીશ્યામ મનોહરજી અપ્રાપ્ય
૫૦. સિદ્ધાન્તનું આચમન પ્રશ્નોત્તરી. ઉત્તરદાતા : ગો. શ્રીશ્યામ મનોહરજી નિઃશુલ્ક
૫૧. ભક્તિવર્ધિની. વ્યાખ્યાતા : ગો. શ્રીશ્યામ મનોહરજી અપ્રાપ્ય-નિઃશુલ્ક
૫૨. સેવા : ઋતુ-ઉત્સવ-મનોરથ. વ્યાખ્યાતા : ગો. શ્રીશ્યામ મનોહરજી નિઃશુલ્ક
૫૩. હમકું ઈતની સમજ ભલી (અમૃતવચનાવલી)પ્રાચીન અર્વાચીન આધુનિક
આચાર્યોના વચનામૃતો નિઃશુલ્ક
૫૪.पुष्टिविधानम्-२ (व्याकरणम्) श्रीवल्लभाचार्य-श्रीगोपीनाथजी-श्रीगुसांईजी
रचित २६ग्रन्थोंका पदच्छेद-अन्वय-शब्दपरिचय-वृत्तिपरिचय ૧૦૦
૫૫.पुष्टिविधानम्-३(व्रजभाषा) श्रीवल्लभाचार्य-श्रीगोपीनाथजी-श्रीगुसांईजी
रचित २६ग्रन्थोंका शब्दार्थ-श्लोकार्थ-विवेचन-पादानुक्रमणिका ૧૫૦
૫૬.तत्त्वार्थदीपनिबन्धान्तर्गत शास्त्रार्थप्रकरणम्, (व्रजभाषाटीका)
श्रीवल्लभाचार्य विरचित, पेपरबेक/हार्डबाउंड ૫૦/૭૦
૫૭.तत्त्वार्थदीपनिबन्धान्तर्गत सर्वनिर्णयप्रकरणम् (व्रजभाषाटीका)
श्रीवल्लभाचार्य विरचित, पेपरबेक/हार्डबाउंड ૮૦/૧૦૦
૫૮.विवेकत्रयम्, प्रपञ्च-जीव-मूलरूप (संस्कृत) ૧૦
૫૯.श्रीपुरुषोत्तमग्रन्थावली - ५ (દશદિગન્તવિજયી ગો.શ્રીપુરુષોત્તમજી રચિત
દ્રવ્યશુદ્ધિદીપિકા, ભક્તિમાર્ગીય અપરાધનિરૂપણવિવૃતિ તેમજ ઉત્સવપ્રતાન મૂળ
ગ્રન્થો તેમજ તેનો વ્રજભાષા-હિન્દી-ગુજરાતી અનુવાદ) ૧૦૦
૬૦.श्रीपुरुषोत्तमग्रन्थावली - ६ (દશદિગન્તવિજયી ગો.શ્રીપુરુષોત્તમજી રચિત
ઉપનિષદો, ભગવદ્ગીતા તથા ન્યાસાદેશતાત્પર્ય ની સંસ્કૃત ટીકા) ૨૦૦
૬૧.गृहसेवा और व्रजलीला(व्रजभाषा)व्याख्यात: गो.श्रीश्याम मनोहरजी नि:शुल्क
૬૨.भगवद्गीताका भक्तियोग. व्याख्यात: गो.श्रीश्याम मनोहरजी नि:शुल्क
૬૩. सेवा : ऋतु-उत्सव-मनोरथ, विवेचक : गो.श्रीश्याम मनोहरजी नि:शुल्क
૬૪. सेवाकौमुदी (नवधाभक्ति), हिन्दी,लेखक : श्रीलालूभट्टजी,
व्याख्याता:गो.श्रीश्याम मनोहरजी अप्राप्य-नि:शुल्क
૬૫. ब्रह्मवाद (हिन्दी) लेखक : गो.श्रीश्याम मनोहरजी नि:शुल्क

ઈતિહાસ

૬૬. આધુનિક ન્યાયપ્રણાલી અને પુષ્ટિમાર્ગીય સાધનાપ્રણાલી નો આપસી ટકરાવ, લે. :
ગો. શ્રીશ્યામ મનોહરજી (ગુજરાતી) નિઃશુલ્ક
૬૭. આધુનિક ન્યાયપ્રણાલી અને પુષ્ટિમાર્ગીય સાધનાપ્રણાલી નો આપસી ટકરાવ, લે. :

ગો. શ્રીશ્યામ મનોહરજી (હિન્દી) નિઃશુલ્ક

૬૮. શ્રીગોપીનાથપ્રભુચરણ; શ્રીગોપીનાથજીના વિષયમાં ઉપલબ્ધ (ચિત્રજી, હસ્તાક્ષર, પદ, ઈતિહાસ, રચના વગેરે) તમામ માહિતિનો સંગ્રહ. ૨૫

સન્દર્ભ ગ્રન્થો

૬૯. પુષ્ટિવિધાનમ્ પાદાનુક્રમણિકા. શ્રીવલ્લભાચાર્ય-શ્રીગપીનાથજી-શ્રીગુસાંઈજી રચિત ૨૬ ગ્રન્થોંની પાદાનુક્રમણિકા ૧૦

૭૦. હમકું ઈતની સમજ ભલી. એક વાર વાંચવા જેવું. પ્રાચીન-અર્વાચીન-આધુનિક આચાર્યોના માર્મિક વચનામૃતોનો સચિત્ર સંગ્રહ. નિઃશુલ્ક

૭૧. Summary of Shuddhadvaita Vangmaya. लेखक : गो.शरद् (મુંબઈ યુનિવર્સિટીનો અભ્યાસ ગ્રન્થ) શ્રીમહાપ્રભુજી, શ્રીગોપીનાથજી તથા શ્રીગુસાંઈજીના ગ્રન્થોનો અંગ્રેજીમાં ટુંક પરિચય. ૧૫

ગોશાળા : મહિલાબાગ પાસે, માંડવી-કચ્છ

જીર્ણોદ્ધાર : શ્રીબાલકૃષ્ણજીના બેઠકજી. ગામ : વિંજાણ, તા.અબડાસા-કચ્છ

શુદ્ધાદ્વૈત પુષ્ટિભક્તિમાર્ગીય વાઙ્મય :

શુદ્ધાદ્વૈત પુષ્ટિભક્તિમાર્ગના આધારભૂત સંસ્કૃત-વ્રજ-ગુજરાતી વગેરે ભાષામાં લિખિત મૂળ ગદ્ય-પદ્ય ગ્રન્થસાહિત્ય, તેનો અનુવાદ તેમજ તેના પર લિખિત વિવેચન વગેરે (સામ્પ્રદાયિક શબ્દકોશ, સામ્પ્રદાયિક વચનાનુક્રમણિકા, ભગવદ્ગીતાપાદાનુક્રમણિકા વગેરે અધ્યયનોપયોગી) સાહિત્યનો બૃહત્ સંગ્રહ. ડાઉન્લૉડ અને માર્ગદર્શન માટે લિંક્ :

http://www.pushtimarg.net/pushti/pushti-vangmay.html

હાલમાં નીચે મુજબ ગ્રન્થો તેની સંસ્કૃત ટીકાઓ અને અનુવાદ સહિત વાઙ્મયમાં ઉપલબ્ધ છેઃ

ષોડશગ્રન્થ, શિક્ષાપદ્યાનિ, તત્ત્વાર્થદીપનિબન્ધ, બ્રહ્મસૂત્રાણુભાષ્ય, મધુરાષ્ટકમ્, પરિવૃઢાષ્ટકમ્, પુરુષોત્તમનામસહસ્રમ્, ત્રિવિધનામાવલી, સુબોધિની (સ્કન્ધ ૧-૨), સેવાશ્લોકાઃ, વિદ્વન્મંડનમ્, સૌન્દર્યપદ્યમ્, સાધનદીપિકા, પુરુષોત્તમપ્રતિષ્ઠાપ્રકાર, ભાગવતપુરાણ (૧ થી ૭, ૧૦ અને ૧૧ સ્કન્ધ નો ગુજરાતી-હિન્દી અનુવાદ), હરિરાયવાઙ્મુક્તાવલી (૫૫ ગ્રન્થો) દ્રવ્યશુદ્ધિ, ૮૪-૨૫૨ વૈષ્ણવોની વાર્તા, પ્રસ્થાનરત્નાકર, અવતારવાદાવલી ખંડ ૨-૩, વાદાવલી, ભગવદ્ગીતામૃતતરંગિણી, વલ્લભાષ્ટકમ્, સર્વોત્તમસ્તોત્રમ્

શ્રીવલ્લભાચાર્ય વિદ્યાપીઠ : શ્રીવલ્લભાચાર્ય નગર, રેફરલ હોસ્પિટલ પાછળ, હાલોલ, જિ. પંચમહાલ. અધ્યયનોપયોગી ગ્રન્થાલય, અધ્યયનકક્ષ, નિવાસ, ભોજન, અધ્યાપક વગેરે અત્યાવશ્યક સુવિધાઓથી સુસજ્જ.

http://www.vallabhacharyavidyapeeth.org/

પુષ્ટિસ્વાધ્યાય : અઠવાડીયાના લગભગ બધા દિવસ આબાલ-વૃદ્ધ બધા પુષ્ટિમાર્ગીઓ માટે સમ્પ્રદાયના મૂળ ગ્રન્થોનું અધ્યાપન વિદ્વાન્ આચાર્યવંશજો દ્વારા ત્રણ માધ્યમથી કરવામાં આવે છેઃ ૧. ટેલિફોનિક કોન્ફરન્સ્ ૨. ઈંટર્નેટ્ દ્વારા લાઈવ્ ઑડિયો ૩. ઈંટર્નેટ્ દ્વારા લાઈવ્ વીડીયો કોન્ફરન્સ્. વધુ માહિતિ માટે ફોન સમ્પર્ક :યોગેન્દ્રભાઈઃ(+91) 9323733796

પિનાકીનભાઈ : (+91)9726444515 નીરજભાઈ(અમેરિકા): +7325424165.

ઈમેલ્ સમ્પર્ક : pushtiswadhyay@gmail.com.

પ્રાક્કથન

નમો ભગવતે તસ્મૈ કૃષ્ણાયાદ્ભુતકર્મણે। રૂપ-નામવિભેદેન જગત્ક્રીડતિ યો યતઃ।।

જ્યારે નગર વસે છે ત્યારે નગરજનોના વ્યવહારોનું નિયમન કરવામાટે કાયદો પણ બનતો હોય છે. આ જ ન્યાયે બ્રહ્મ જ્યારે લીલાસૃષ્ટિને પ્રકટ કરે છે ત્યારે તેમાંની મનુષ્યસૃષ્ટિના વ્યવહારોનું નિયમન કરવામાટે શાસ્ત્રોને પ્રકટ કરે છે. આથી સૃષ્ટિ બે પ્રકારની કહેવાય છેઃ રૂપસૃષ્ટિ અને નામસૃષ્ટિ. જડ-જીવાદિને **'રૂપસૃષ્ટિ'** તરીકે ઓળખવામાં આવે છે અને માણ્ડૂક્યોપનિષદના **''ૐ ઈત્યેતદક્ષરમ્ ઈદં સર્વં તસ્ય ઉપવ્યાખ્યાનમ્''** તથા ઐતરેયોપનિષદ્ના **''અકારો વૈ સર્વા વાક્''** વચનો અનુસાર લૌકિક 'ઘટ'-'પટ' આદિ શબ્દોથી લઈને વેદાદિ શાસ્ત્રો પર્યન્ત વર્ણ-પદ-વાક્યાત્મક સૃષ્ટિને **'નામસૃષ્ટિ'** તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

નામસૃષ્ટિના પ્રાકટ્યનું પ્રયોજન જણાવતાં મહાપ્રભુ શ્રીવલ્લભાચાર્યચરણ 'તત્ત્વાર્થદીપનિબન્ધ'ના સર્વનિર્ણય પ્રકરણમાં લખે છેઃ

રૂપપ્રપઞ્ચકરણાદ્ આસક્તસ્વાંશવારણે, શ્રુતિમાત્મપ્રસાદાય ચકારાત્માનમેવ સઃ

રૂપપ્રપઞ્ચના વૈવિધ્ય, ઉચ્ચ-નીચભાવ વગેરેને જોઈને અલ્પજ્ઞ જીવોનું તેમાં આસક્ત થવું તથા ભ્રમિત થવું સ્વાભાવિક છે. આવા અલ્પજ્ઞ જીવોની રૂપપ્રપઞ્ચમાંની આસક્તિને દૂર કરવામાટે ભગવાન્ સ્વયં નામપ્રપઞ્ચરૂપે પ્રકટ થાય છે (વેદાદિ શાસ્ત્રોના પ્રાકટ્યની પ્રક્રિયામાટે દ્રષ્ટવ્ય ભાગ.૧।૩।૧૩).

તેથી **''યદા યદા હિ ધર્મસ્ય''** એ ગીતાવચનાનુસાર જેમ ભગવાન્ તત્તત્પ્રયોજનથી તત્તત્કાર્યને કરવામાટે ભૂતલ પર અંશ-કલા-આવેશાદિ રૂપે તેમજ ક્યારેક સાક્ષાત્ પણ પ્રકટ થતા હોય છે તેમ સાક્ષાત્ સ્થિતિના અભાવમાં તત્તત્કાર્યોને સમ્પન્ન કરાવવામાટે ભગવાન્ પોતાના નામાત્મક સ્વરૂપ તત્તચ્છાસ્ત્રોરૂપે તત્તત્કાલમાં પ્રકટ થતાં હોય છે.

જેમ ભગવાનનું પ્રાકટ્ય સાક્ષાત્ તેમજ પરોક્ષ બન્ને પ્રકારે થતું હોય છે તે જ પ્રમાણે શાસ્ત્રોનું પ્રાકટ્ય પણ ક્યારેક સાક્ષાત્ તો ક્યારેક પરમ્પરા થી થતું હોય છે. વેદો, પઞ્ચરાત્ર આગમ, ચતુઃશ્લોકી ભાગવત, ભગવદ્ગીતા, અનુગીતા આદિ શાસ્ત્રોનું પ્રાકટ્ય સાક્ષાત્ ભગવાનથી થયું છે. સાક્ષાત્ પ્રકટ થયેલ શાસ્ત્રોના અર્થ-તાત્પર્યને સુબોધ બનાવવામાટે

ઈદં ભાગવતં નામ યન્મે ભગવતોદિતમ્, સઙ્ગ્રહોઽયં વિભૂતીનાં ત્વમેતદ્વિપુલી કુરુ,
યથા હરૌ ભગવતિ નૃણાં ભક્તિર્ ભવિષ્યતિ, સર્વાત્મન્યખિલાધાર ઈતિ સઙ્કલ્પ્યોપવર્ણય

દ્વસદશ આજ્ઞાદ્વારા ભગવાન્ સ્વોપદિષ્ટ શાસ્ત્રનો વિસ્તાર તે-તે અધિકારીના હૃદયમાં પ્રવેશીને કારાવતાં હોય છે. જેમ ચતુઃશ્લોકી ભાગવતનો પ્રથમોપદેશ ભગવાને બ્રહ્માજીને કર્યો હતો. તત્પશ્ચાત્ત તે જ ભાગવતને બ્રહ્માજીએ ભગવદાજ્ઞાથી ત્રણ અધ્યાયોમાં નારદજીને કહ્યું.

આમ કરતાં તેનો ૧૮,૦૦૦ શ્લોકોમાં વિપુલીકરણ થતું ગયું. એક જ અર્થનું વિભિન્ન પ્રકારે નિરૂપણ કરવું તેને ‘વિપુલીકરણ’ કહે છે. તેથી બ્રહ્માજીએ કહેલ ભાગવતનું વિપુલીકરણ જેમ નારદજીએ કર્યુ હતું તેમ એક અન્ય પરમ્પરાના આન્તર્ગત વ્યાસજીએ સાક્ષાત્ ભગવત્પ્રોક્ત ગીતાના અર્થનો વિસ્તાર ભાગવતમાં કર્યો.

ભગવાન્ ક્યારેક દેવ, ઋષિ, આચાર્ય કે ભક્ત ના મુખે પણ શાસ્ત્રોને પ્રકટ કરતાં હોય છે. પરમ્પરાથી પ્રકટ થતા ભગવજ્જ્ઞાનરૂપ શાસ્ત્રો પરમ્પરાનો નિર્વાહ ન થતાં લુપ્ત પણ થઈ જતાં હોય છે. પ્રભુને તે જ્ઞાનને પુનઃ પ્રકટ કરવાની ઈચ્છા થતાં તે પરમ્પરાગત જ્ઞાન પુનઃ પણ પ્રકટ થઈ જતું હોય છે. ભગવદ્ગીતાના ચતુર્થાધ્યાયમાં ઉપદિષ્ટ યોગની બાબતમાં ભગવાને સ્વયં તેની પરમ્પરાનો લોપ અને પુરાતન પરમ્પરાના પુનઃ પ્રાકટ્યનું નિરૂપણ કર્યું છેઃ **‘‘ઈમં વિવસ્વતે યોગં પ્રોપ્તવાનહમવ્યયમ્, ... સએવાયં મયા તેઽદ્ય યોગઃ પ્રોક્તઃ પુરાતનઃ’’**.

બ્રહ્માજીદ્વારા સૃષ્ટ્યારમ્ભમાં વેદ–પુરાણોના પ્રકટ થયા હોવાનું વર્ણન પુરાણોમાં જોવા મળે છે : **‘‘પુરાણં સર્વશાસ્ત્રાણાં પ્રથમં બ્રહ્મણા સ્મૃતમ્’’**.

‘‘પુરાણમ્ એકમેવાસીત્ તસ્મિન્ કલ્પાન્તરેઽનઘ’’ વેદ–પુરાણ પ્રારમ્ભમાં એક જ હતાં. પરન્તુ કાલક્રમે મનુષ્યોનું સામર્થ્ય, આયુષ્ય આદિ ઓછું થતાં દ્વાપર યુગના અન્તમાં મહર્ષિ વેદવ્યાસજી રૂપે પ્રકટ થઈને ભગવાને વેદનો વિભાગ કર્યો.

આજ પ્રમાણે ભગવાન્ શતકોટિ વિસ્તારવાળા પુરાણનો વિભાગપણ મહાપુરાણ–પુરાણ–ઉપપુરાણ–સાત્વિકપુરાણ–રાજસપુરાણ–તામસપુરાણ આદિ ભેદથી વ્યાસદ્વારા કરાવે છે. મત્સ્યપુરાણમાં આ બાબતમાં કહેવાયું છેઃ **‘‘કાલેનાગ્રહણં દૃષ્ટ્વા પુરાણસ્ય તતો દ્વિજાઃ, .. તદષ્ટાદશધા કૃત્વા ભૂર્લોકેઽસ્મિન્ પ્રભાષ્યતે’’**.

શ્રીભાગવત મહાપુરાણનું પ્રાકટ્ય સર્વવિલક્ષણ છે. લોક હિતાર્થ વેદોનો વિભાગ અને અનેક પુરાણોને પ્રકટ કરવા છતાં તે બધું ત્રિવર્ણાધિકારક છે ત્યારે સ્ત્રી, શૂદ્રો તેમજ દ્વિજબન્ધુ નો ઉદ્ધાર કેમ થશે તેવું વિચારીને વેદવ્યાસજીએ મહાભારતને પ્રકટ કર્યું **‘‘સ્ત્રી–શૂદ્ર–દ્વિજબન્ધૂનાં ત્રયી ન શ્રુતિગોચરા, ઈતિ ભારતમાખ્યાનં કૃપયા મુનિના કૃતમ્’’** મહાભારતના માધ્યમથી વ્યાસજીએ વેદાર્થ પ્રકટ કર્યો અને પુરાણોક્ત ધર્માર્થ–કામ–મોક્ષ પુરુષાર્થોનું નિરૂપણ કર્યુ.

આટલું–આટલું કરવા છતાં મહર્ષિ વેદવ્યાસજીના મનમાં કૃતકૃત્યતા અનુભવાતી ન હતી. આનું કારણ મહાપ્રભુ શ્રીવલ્લભાચાર્યચરણ નિબંધના સર્વનિર્ણય પ્રકરણમાં જણાવે છેઃ

‘‘સર્વતત્ત્વં સર્વગૂઢં પ્રસંગાદ્ આહ પાંડવે,

શુકવત્ તદ્ વ્યાસગીતં સત્ત્વેનાસ્યાવતારતઃ,
ઈશવાક્યન્તુ તસ્યાપિ દુર્બોધં ભજનાદૃતે''.

યુદ્ધના અવસર પર ભગવાને અર્જુનને ગુઢમાં પણ ગૂઢ સર્વતત્ત્વસારભૂત ઉપદેશ આપ્યો હતો. મહાભારતમાં વ્યાસજીએ તે ઉપદેશનું યથાવત્ સઙ્કલન પણ કર્યું હતું. પરન્તુ તે સઙ્કલન 'શુકવત્' (પોપટિયા રટણ સમાન) હતું. વ્યાસજીએ ભગવદ્યશનું વર્ણન સરખી રીતે કર્યું ન હોવાથી ભગવદ્ગીતા તેમના માટે પણ દુર્બોધ હતી. વ્યાસજીની પોતાની જ્યારે આવી કફોડી સ્થિતિ હોય ત્યારે અન્ય સામાન્ય જીવો ઈશ્વરના વચનોને કેમ સમજી શકશે એ વિચારથી વ્યાસજી વ્યથિત હતાં. પરમ ભાગવત શ્રીનારદજીને પોતાની વ્યથા જણાવતાં તેમણે વ્યાસજીની વ્યથાનું કારણ જાણીને તેના સમાધાન રૂપે ભગવાનની મહિમાનું સમ્યક્ વર્ણન કરવાની સલાહ આપી : **''ત્વમપ્યદભ્રશ્રુત વિશ્રુતં વિભોઃ સમાપ્યતે યેન વિદાં બુભુત્સિતમ્, આખ્યા હિ દુઃખૈર્મુહુરર્દિતાત્મનાં સંક્લેશનિર્વાણમુશન્તિ નાન્યથા''.**

ભગવત્કૃપાથી શ્રીવ્યાસજીને સમાધિયોગમાં ભગવસ્વરૂપ-લીલાદિનો સાક્ષાત્કાર થયો. તે સ્વાનુભવને તેમણે શ્રીભાગવત સ્વરૂપે પ્રકટ કર્યો.

મહાપ્રભુ શ્રીવલ્લભાચાર્યચરણ ભાગવતાર્થ નિબન્ધમાં આજ્ઞા કરે છે : ''અવતરેલાં ભગવાન્ જ્યાં સુધી ભૂતલપર બિરાજ્યાં ત્યાં સુધી પોતાના સ્વરૂપબલથીજ સર્વનો ઉદ્ધાર કર્યો. ભગવાનના સ્વધામ પધાર્યા પછી તો ભાગવતજ ઉદ્ધરક છે. તે સિવાય બીજો કોઈ ઉપાય નથી''.

આચાર્યચરણના મતે ભાગવતમાં નિરૂપિત વિષય તે જ છે કે જે વેદ-ગીતાદિશાસ્ત્રોમાં નિરૂપિત છે. આ દૃષ્ટિથી વિચારતાં ભાગવતમાં કંઈ અપૂર્વતા નથી. આમ છતાં ભાગવતનું વૈલક્ષણ્ય તેની નિરૂપણ શૈલીમાં છે. જે તત્ત્વ વેદ-ગીતામાં સૂત્ર સ્વરૂપે છે તે અહીં ભાષ્ય સ્વરૂપે છે. જે તત્ત્વ ત્યાં ગૂઢ છે તે અહીં પ્રકટ છે.

'ભાગવત'નો અર્થ સમજાવતાં ''ઈદં ભાગવતં નામ'' ની સુબોધિનીમાં મહાપ્રભુ શ્રીવલ્લભાચાર્ય લખે છે : **''ભગવતા પ્રોક્તં, ભગવત્પ્રતિપાદકં, ભગવત્ફલકં ચ ઈતિ''.** ભાગવત એ ભગવાનની વાણી છે, ભગવાન જ તેનો પ્રતિપાદ્ય વિષય છે અને ભગવાન જ તેનું ફળ છે. તેથીજ તત્ત્વાર્થદીપનિબંધના ભાગવતાર્થપ્રકરણમાં આપ લખે છે:

> *''ભાગવત ભગવદ્રૂપ છે તેથી તેના પાઠ રૂપે તેને ધારણ કરવાથી ભાગવતસ્વરૂપે ભગવાન જ ધારણ થાય છે. હૃદયમાં સ્થિત ભગવાન્ ભક્તના ચિત્તને પોતાનામાં આસક્ત બનાવીને અન્ય સ્થળેથી વિરક્ત કરી દે છે તેજ કાર્ય ભાગવતસ્વરૂપે ધારણ કરેલા ભગવાન્પણકરે છે. અને ભાગવતનો પાઠ પણ જો તેના ખરેખરા અર્થ-તાત્પર્યને જાણીને કરવામાં*

આવે તો તેવું જ્ઞાન ભક્તિના અઙ્ગરૂપ હોવાથી તેનાથી ભગવાનનું જ્ઞાન થાય જ છે અને તેથી ભગવાન્ ભક્તિ આપે છે''.

ભાગવતના આ સ્વરૂપને પ્રકટ કરતાં સ્વયં ભાગવત કહે છે :

શ્રીમદ્ભાગવતં પુરાણમમલં યદ્ વૈષ્ણવાનાં પ્રિયં,
યસ્મિન્ પારમહંસ્યમેકમમલં જ્ઞાનં પરં ગીયતે ।
તત્ર જ્ઞાનવિરાગભક્તિસહિતં નૈષ્કર્મ્યમાવિષ્કૃતં,
તચ્છૃણ્વન્ વિપઠન્ વિચારણપરો ભક્ત્યા વિમુચ્યેન્ નરઃ ।।

વેદકર્તા ભગવાનના સાક્ષાત્ શ્રીમુખથી ભાગવતનું પ્રાકટ્ય થયું છે તેથી અર્થગામ્ભીર્ય તેમજ પ્રામાણ્ય ની દૃષ્ટિમાં ભાગવતનું મહત્વ વેદની તુલનામાં કિઞ્ચિન્માત્ર પણ ન્યૂન નથી. આથી જ ગીતા-ભાગવતને સમ્પ્રદાયમાં સમાનકોટિક માનવામાં આવે છે. ભાગવત વેદતુલ્ય હોવાથી જો તેને શ્રુતિકોટિમાં મૂકવામાં આવે તો વેદ ત્રૈવર્ણિકાધિકારક હોવાથી ભાગવતધર્મ પણ ત્રિવર્ણમાત્રાધિકરક રહી જાય. આમ જો થાય તો ભગવાનની ભાગવતદ્વારા સર્વોદ્ધારની ઈચ્છા સિદ્ધ ન થાય. ભાગવતને 'વેદ' ન કહેવા પાછળ આ જ મુખ્ય કારણ છે. વસ્તુતઃ તો ભાગવત વેદ કરતાં પણ ઉત્કૃષ્ટ છે. કારણ કે વેદો તો દેશકાલદ્રવ્યાદિ સાપેક્ષ છે. આજે કલિકાલમાં દેશકાલાદિ ધર્મના સાધનો શુદ્ધ રહ્યાં નથી. મલિનાચરણને કારણે લોકોનો અધિકાર વેદમાં રહ્યો નથી. વળી, વૈદિક ધર્માચરણના ઉપકારક સ્મૃતિ-પુરાણોના અર્થો પણ દૂષિત થઈ ગયાં છે. આવી સ્થિતિમાં વેદો પોતાનો જ નિર્વાહ કરવા સમર્થ નથી રહ્યાં ત્યારે તે પોતાના આશ્રિત લોકોનો નિર્વાહ ક્યાંથી કરી શકે! આની સામે ભાગવતોક્ત ભક્તિ કાલાદિસાધનોથી નિરપેક્ષ, સર્વશ્રેષ્ઠ અને ફલ-સાધનની દૃષ્ટિમાં પણ સુગમ છે.

પ્રમાણ-પ્રમેય-સાધન-ફલરૂપ ભાગવતઃ

જેમ આચાર્યચરણે પુષ્ટિભક્તિમાર્ગની દૃષ્ટિથી ચતુર્વિધ ધર્માર્થ-કામ-મોક્ષ પુરુષાર્થોનો સાક્ષાત્ તેમજ પરમ્પરયા સમન્વય શ્રીકૃષ્ણમાં બતાવ્યો છે તેવો જ સમન્વય પ્રમાણ-પ્રમેય-સાધન-ફલની દૃષ્ટિથી ભાગવતમાં પણ દેખાઈ આવે છે. શ્રીભાગવત પુરાણ અને ભગવાન્ શ્રીકૃષ્ણ માં આચાર્યચરણોની અનન્યદૃષ્ટિ જ આનું કારણ છે. **''યાદૃશો ભગવાન્ ભાગવતરૂપો જાતઃ તાદૃશોઽયં વર્ણિતઃ''**. ભગવાન્ સ્વયં ભાગવત રૂપે થયા હોવાથી આચાર્યચરણોને ભાગવતમાં ભગવાન્ સિવાય કંઈ જડતું જ નથી. આપભાગ. નિબ.માં લખે છેઃ **''સર્વત્ર ભાગવતે ભગવાનેવ પ્રતિપાદ્યઃ''.**

પ્રમાણ :

શબ્દપ્રમાણવાદિઓ પ્રામાણ્યની દૃષ્ટિથી શાસ્ત્રોનું બે કોટિઓમાં વર્ગીકરણ કરે છેઃ શ્રુતિકોટિ અને સ્મૃતિકોટિ. શ્રુતિકોટિમાં વેદ-ઉપનિષદ્ની ગણના થાય છે. જ્યારે કે

સ્મૃતિકોટિમાં મન્વાદિ સ્મૃતિ, પુરાણ-ઉપપુરાણ, મહાભારતાદિ ઈતિહાસ, પઞ્ચરાત્રાદ્યાગમ આદિ ની ગણના થાય છે.

ઉપર્યુક્ત દષ્ટિથી વિચારતાં
‘‘ઈતિહાસ-પુરાણં વેદાનાં પઞ્ચમં વેદમ્’’
‘‘શ્રુતિસ્મૃતી ઉભે નેત્રે પુરાણં હૃદયં સ્મૃતમ્’’
‘‘વેદાઃ પ્રતિષ્ઠિતાઃ સર્વે પુરાણેષુ ન સંશયઃ’’
‘‘ઈતિહાસપુરાણાભ્યાં વેદં સમુપબૃંહ્મયેત્, બિભેત્યલ્પશ્રુતાદ્ વેદો મામયં પ્રહરિષ્યતિ’’
‘‘ઈતિહાસપુરાણૈસ્તુ કૃતોઽયં નિશ્ચલઃ પુરા’’
‘‘નાન્યથા જ્ઞાયતે ધર્મો બ્રહ્મવિદ્યા ચ વૈદિકી, તસ્માત્સર્વપુરાણં ચ શ્રદ્ધાતવ્યં મનીષિભિઃ’’
‘‘પુરાણં સર્વશાસ્ત્રાણાં પ્રથમં બ્રહ્મણા સ્મૃતમ્’’

દ્ગ ઈત્યાદિ વચનોથી શ્રીભાગવતનું પુરાણત્વેન પ્રામાણ્ય તો સર્વત્ર પ્રસિદ્ધ છે જ. પરન્તુ શ્રીઆચાર્યચરણોને જો શ્રીભાગવતના પ્રામાણ્યની બાબતમાં પૂછવામાં આવે તો શ્રીભાગવતનો સ્મૃતિકોટિમાં સમાવેશ થતો હોવા છતાં શ્રીભાગવતનું પ્રામાણ્ય આપને તેથી પણ અધિક માન્ય છે. આનું કારણ જણાવતાં આચાર્યચરણ સર્વનિર્ણયનિબન્ધમાં લખે છેઃ **‘‘સર્વમુક્તિનિવૃત્ત્યર્થં વેદત્વં તસ્ય નોક્તવાન્’’**. સાક્ષાત્ ભગવદુક્ત હોવાથી વ્યાસજીની દષ્ટિમાં પણ ભાગવત વેદતુલ્ય છે. આમ છતાં ભાગવતને જો ‘વેદ’ કહેવામાં આવે તો વેદમાં બ્રાહ્મણ-ક્ષત્રિય-વૈશ્યનો જ અધિકાર હોવાથી જેમ તેની સર્વોદ્ધારકતા નથી તેમ શ્રીભાગવતની પણ સર્વોદ્ધારકતા ન રહે. આમ જો થાય તો કલિકાલના નિઃસાધન જીવોનો તેમજ વૈદિક સાધનોમાં જેમનો અધિકાર નથી તેવા સ્ત્રી-શૂદ્રોનો ઉદ્ધાર કેમ થશે? ઈત્યાદિ વિચારથી વ્યાસજીએ ભાગવતને ‘વેદ’ નથી કહ્યું. અન્યથા તો ઉદ્ધારકતાના વિચારથી તો ભાગવતનું મહત્વ વેદ કરતાં પણ અધિક છે. કારણ કે વૈદિક સાધનો તો કાલાદિસાપેક્ષ છે જ્યારે કે ભાગવતમાર્ગ તો કાલાદિનિરપેક્ષ, સુગમ તથા સર્વથા ફલસાધક છે.

મત્સ્યપુરાણ, સ્કન્દપુરાણ, પદ્મપુરાણ આદિમાં નિરૂપિત ભાગવતમાહાત્મ્ય પ્રસિદ્ધ જ છે. સ્વયં શ્રીભાગવતમાં પણ તેના પ્રામાણ્યનું નિરૂપણ થયું છેઃ
‘‘નિગમકલ્પતરોર્ ગલિતં ફલમ્’’
‘‘ઈદં ભાગવતં નામ પુરાણં વેદસમ્મિતમ્’’
‘‘સર્વવેદેતિહાસાનાં સારં સારં સમુદ્ધૃતમ્’’ ઈત્યાદિ.

પ્રમેયઃ

ભાગવતની પ્રમેયરૂપતા તેની ભગવદ્રૂપતામાં છે. આચાર્યચરણ **‘‘[૧]સ્વાનુભાવમ્ [૨]અખિલશ્રુતિસારમ્ એકમ્[૩] [૪]અધ્યાત્મદીપમ્’’** ની સુબોધિનીમાં તેનું વિવરણ કરતાં લખેછે :

‘‘ભાગવતસ્ય સર્વરૂપોત્કર્ષાય ચત્વારિ વિશેષણાનિ :

> **પ્રમેયરૂપતાં, પ્રમાણરૂપતાં અસાધારણ્યં સાધનોત્તમરૂપતાં પ્રતિપાદયન્તિ ક્રમેણ. ... ભાગવતસ્ય ભગવદ્રૂપત્વાદ્ યથા ભગવતઃ સ્વાસાધારણો અનુભવઃ સર્વભકતેષુ તથા ભાગવતસ્યાડપિ તચ્ચિન્તકેષુ''.**

અહીં ભગાવતની પ્રમાણ-પ્રમેય-સાધન રૂપતા કણ્ઠોક્ત છે. અન્યત્ર પણ ભાગવતની ભગવદ્રૂપતાનું નિરૂપણ કરતાં આચાર્યચરણ લખેછે : **''સર્વત્ર ભાગવતે ભગવાનેવ પ્રતિપાદ્યઃ'', ''તસ્ય ભગવદ્રૂપત્વાત્ તેન રૂપેણ ભગવાનેવધૃતઃ''.**

સર્વનિર્ણય નિબન્ધમાં પણ વેદમાં ગુપ્તરીતે નિરૂપિત ધર્મ જ ભાગવતદ્વારા ભગવાને પ્રકટ કર્યો છે તેમ આચાર્યચરણ જણાવે છે :

> *''વેદના પૂર્વોત્તરકાણ્ડમાં ભગવાનના સ્વરૂપનું જેમ ક્રિયા-જ્ઞાન રૂપે ખણ્ડશઃ નિરૂપણ કરવામાં આવ્યું છે તેમ ભગવાનના અખણ્ડ અવતારી કૃષ્ણ સ્વરૂપનું શ્રીભાગવતમાં નિરૂપણ છે. તેથી ''પ્રમેયં હરિરેવૈકઃ'' શ્રીહરિ જ એક માત્ર પ્રમેય છે''.*

નિબન્ધના ભાગવતાર્થ પ્રકરણના આરમ્ભમાં આચાર્યચરણે આધિદૈવિક દષ્ટિથી નિરૂપણ કરતાં ભાગવતના દ્વાદશસ્કન્ધોને ભગવાનના દ્વાદશાઙ્ગોની સાથે સરખાવીને ભાગવતની ભગવદ્રૂપતાનું દર્શન કરાવ્યું છે : **''ઈતીદં દ્વાદશસ્કન્ધં પુરાણં હરિરેવ સઃ, ... પુરુષે દ્વાદશત્વં હિ ...''.**

સાધનઃ

ભાગવતની સાધનરૂપતા બે પ્રકારે છે :

૧.સર્વસાધારણદષ્ટ્યા અને
૨.પુષ્ટિભક્તિમાર્ગદષ્ટ્યા.

૧.સર્વસાધારણદષ્ટ્યા :

સર્વસાધારણદષ્ટ્યા ભાગવતની સાધનરૂપતાનો વિચાર કરવામાં આવે તો દેહ-ગૃહસ્થાનીય શ્રૌત-સ્માર્તધર્મનું ઉપકરણ પુરાણ છે. તેથી પુરાણત્વેન ભાગવતની સાધનરૂપતા છે.

પુરાણોમાં અધિકારીભેદથી ધર્મ, અર્થ, કામ, મોક્ષ તથા ભક્તિ નું દેશાદિ ષડંગ સહિત કામ્ય અને નિત્ય આમ બે પ્રકારે નિરૂપણ કરવામાં આવ્યું છે. વેદો ત્રિવર્ણાધિકારક છે જ્યારે કે

પુરાણો સર્વોપકારક છે. તેથી જ બ્રાહ્મણને અગ્રશ્રોતા બનાવીને સર્વને પુરાણોપદેશનું વિધાન છે. પૌરાણિક પુરષાર્થોનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરીને સાત્ત્વિકાદિ જીવો સ્વભાવ-રુચિ અનુસાર ધર્માદિમાં પ્રવૃત્ત થઈને શનૈઃ-શનૈઃ પોતાના તામસાદિ હીન ભાવોથી મુક્ત થાય છે. અન્તે **‘‘મામેવ યે પ્રપદ્યન્તે માયામેતાં તરન્તિ તે’’** વચનાનુસાર ભગવત્કૃપાલભ્ય નિર્ગુણાવસ્થામાં ભગવત્સમ્બન્ધને પ્રાપ્ત કરીને આમ ક્રમિક પણે મુક્ત થાય છે (સર્વનિ.નિ.૪૭, ૫૪).

પ્રત્યેક કલ્પાન્તમાં ભગવદિચ્છાથી જ મનુષ્યોનાં બુદ્ધિ, આયુષ્ય, સામર્થ્ય તેમજ દેશાદિ ધર્માંગો નો ક્ષય થતો હોય છે. આવામાં સૃષ્ટિસ્થ દૈવીજીવોના ઉદ્ધારાર્થ વ્યાસાવતારદ્વારા ભગવાન્ જેમ વેદ-પુરાણોનો વિભાગ કરતા હોય છે તેમ સર્વોપકારક મહાભારત-ભાગવતાદિને પણ પ્રકટ કરતા હોય છે. કાલક્રમે જ્યારે અગ્નિહોત્રાદિ શ્રૌત તથા ગર્ભાધાનાદિસંસ્કારાદિ સ્માર્ત ધર્મો શિથિલ થતાં જાય છે ત્યારે પુરાણોક્ત ધર્મો જ એક માત્ર આશ્રય રહી જતાં હોય છે. આથી અગતતિકગત્યા પુરાણોક્ત ધર્મનો આશ્રય યદિ કોઈ કરે છે તો તેને પણ ક્રમિક રીતે મુક્તિ પ્રાપ્ત થાય છે.

આમાં પણ ભક્તિશાસ્ત્ર એવા ભાગવતની મુખ્યતા છે. આનું કારણ સ્પષ્ટ કરતાં શ્રીપુરુષોત્તમચરણ નિબન્ધાવરણભંગના અન્તે લખે છેઃ

> *‘‘બ્રહ્મસૂત્રની રચના પછી પણ સન્તોષ ન થતાં વ્યાસજીએ ભક્તિશાસ્ત્ર ભાગવતને પ્રકટ કર્યું એ જ એ બતાવી આપે છે કે કાલાદિના દોષવશાત્ વૈદિક સાધનો જ્યારે કુણ્ઠિત થઈ ગયાં છે ત્યારે સર્વસાધારણમાટે કાલાદિનિરપેક્ષ ગીતા-ભાગવતોક્ત ભક્તિ-પ્રપત્તિ જ એક માત્ર સાધન રહેછે’’.*

ભગવન્નિષ્ઠ ભક્તો તો કાલાદિની ચિન્તા કર્યા વિના સ્વભાવથી જ ભક્તિમાં રચેલા-પચેલા રહેતાં હોય છે. તેથી તેવા ભક્તો અગતિકગત્યા નહીં પરન્તુ સ્વતન્ત્રપુરુષાર્થરૂપ જાણીને નિત્યધર્મવદ્ ભગવદ્ભજન કરતાં હોય છે. જે, પરન્તુ, આવા ભાવવાળા નથી તેવા હીનાધિકારીઓને પણ ભાગવતનો ઉત્કર્ષ સમજમાં આવે તે રીતે આચાર્યચરણ ભાગવતાર્થનિબન્ધના અન્તમાં લખે છેઃ **‘‘શ્રીભાગવતમેવાઽત્ર કેવલં ચેત્ સમાશ્રિતઃ, ગંગાવદ્ હરિવચ્ચૈવ શમ્ભુવચ્ચ ફલિષ્યતિ’’**.

આવા જ અધિકારીઓમાટે ભગવદ્ધર્મનો આશ્રય લેવાનો ઉપદેશ આચાર્યચરણ કાલાદિની પરિસ્થિતિનું વર્ણન કરતાં સર્વનિ.નિબ.ના સાધનપ્રકરણમાં તેમજ શ્રીભાગવત પ્રથમસ્કન્ધમાં ‘‘તસ્માદ્ ભારત સર્વાત્મા...’’ની સુબોધિનીમાં કરે છે :

> *“જેમ વૈદિકમાર્ગ ત્રિવર્ણનો ઉદ્ધારક છે તેમ બધાથી સ્વતન્ત્ર ભાગવતમાર્ગ પણ ઉદ્ધારક છે જ. અનેક ભગવદીયો ભાગવતમાર્ગથી ભગવત્પદને પ્રાપ્ત થયા છે. ધ્યાતવ્ય છે કે ત્રૈવર્ણિકોમાટે વૈદિકમાર્ગ અને અન્યો માટે ભાગવતમાર્ગ એવો વ્યવસ્થિત વિકલ્પ નથી. કારણ કે વૈદિકમાર્ગમાં ક્લેશાધિકતાનું ભગવાન્ દ્વારા કથન “ક્લેશોધિકતરસ્તેષામ્ અવ્યક્તાસક્તચેતસામ્, અવ્યક્તા હિ ગતિર્દુઃખં દેહવદ્ભિરવાપ્યતે” અને જે માર્ગે સ્ત્રી-શૂદ્રાદિ પણ ભગવત્પદને પામી શકે છે ત્યારે અન્યોની તો શું વાત કરવી એમ કૈમુતિકન્યાયથી ભગવાને ગીતામાં કહ્યું છેઃ “માં હિ પાર્થ વ્યપાશ્રિત્ય યેઽપિ સ્યુઃ પાપયોનયઃ, સ્ત્રિયો વૈશ્યાસ્ તથા શૂદ્રાઃ તેઽપિ યાન્તિ પરાં ગતિમ્, કિં પુનર્ બ્રાહ્મણાઃ પુણ્યા ભક્તા રાજર્ષયસ્તથા”. આથી વ્યવસ્થિતવિકલ્પ નથી”.*

૨.પુષ્ટિભક્તિમાર્ગદૃષ્ટ્યાઃ

પુષ્ટિભક્તિમાર્ગદૃષ્ટ્યા ભાગવતની સાધનરૂપતાનો વિચાર કરતાં આચાર્યચરણ સર્વ.નિબ.માં લખે છેઃ

> *“કર્મકાણ્ડ પ્રતિપાદ્ય યજ્ઞરૂપ તેમજ ઉત્તરકાણ્ડ પ્રતિપાદ્ય જ્ઞાનરૂપ આમ ઉભયરૂપથી વિશિષ્ટ પુરુષોત્તમ શ્રીકૃષ્ણ વેદાર્થ છે. તે જ ભક્તિમાર્ગનું ફળ છે. આવા શ્રીકૃષ્ણની પ્રસન્નતા પ્રાપ્ત કરવાનું એક માત્ર સાધન પ્રેમ-ભક્તિ છે. ભગવત્પ્રેમનું સાધન નવધાભક્તિ છે. સાક્ષાત્ ભગવાન્ દ્વારા કહેલ ગીતા તેનું સઙ્ક્ષેપમાં પ્રતિપાદન કરે છે. તે ગીતોક્ત ભક્તિનો જ વિસ્તાર ભાગવતમાં છે”.*

પુષ્ટિભક્તિમાર્ગીય સાધનામાં ભગવત્સેવા અને ત્યાગપૂર્વક ભગવદ્ગુણગાન એ બે મુખ્ય સાધન છે. આચાર્યચરણ આજ્ઞા કરે છેઃ

“બાહ્યાભ્યન્તરભેદેન રૂપે ભેદદ્વયં મતમ્, નામ્નિ ચૈકં તતસ્ ત્રેધા ભક્તિમાર્ગો નિરૂપિતઃ”

ભગવત્સેવાસાધનનું અનુષ્ઠાન તો મુખ્ય રૂપથી સેવકસાધનાદિથી સમ્પન્ન ગૃહસ્થાદિ માટે જ સમ્ભવ છે. તેથી જેને અવ્યાવૃત્ત રહીને ભગવત્સેવા કરી શકવાનું સૌભાગ્ય પ્રાપ્ત થાય છે તે ભગવત્સેવા સિવાયના સમયમાં નિયમથી ભાગવતાદિ દ્વારા જો ભગવદ્ગુણગાન પણ કરે છે તો તેની સાધના સાંગોપાંગ સમજવી જોઈએ.

જે, પરન્તુ, પૂર્ણ પણે અવ્યાવૃત્ત ન બની શકતો હોય તેણે એક સમય ભગવત્સેવા કરીને શેષ સમયમાં આજીવિકાદિનો ઉપાય કરવો જોઈએ.

જેઓથી, પરન્તુ, પ્રતિબન્ધોને કારણે સ્વગૃહમાં ભગવત્સેવા કરી શકાતી ન હોય તેવાઓ

જો બીજભાવ દૃઢ થઈ ગયો હોય અને તેથી ગૃહાદિનો ત્યાગ કર્યા પછી પણ દુઃસંગ, અન્નદોષાદિનો તેમને કોઈ ભય રહી ન ગયો હોય તોદ્ગ સિદ્ધ ભક્તોએ ભક્તિવર્ધિની-સન્ન્યાસનિર્ણયાદિ ગ્રન્થોક્ત પ્રકારે તદર્થૈકમાનસ થઈને દેહપાતપર્યન્ત સદા તીર્થપર્યટન કરતા રહેવું જોઈએ. જો, પરન્તુ, બીજભાવ દૃઢ ન હોય તો એવા ભક્ત્યર્થીએ ભગવદ્ભક્તો નિવાસ કરતા હોય તેવા સ્થાનમાં સત્સઙ્ગલાભ મેળવવામાટે વસવું જોઈએ.

જેનાથી એ પણ શક્ય ન હોય તેનામાટે આચાર્યચરણ તૃતીય પક્ષ રૂપે પ્રયત્ન પૂર્વક અને આદરથી કોઈ પણ પ્રકારની લૌકિક-પારલૌકિક કામના મનમાં રાખ્યા વિના સર્વદા શ્રીભાગવતનો આશ્રય લેવાનું સૂચવે છે : **''અથવા સર્વદા શાસ્ત્રં શ્રીભાગવતમાદરાત્, પઠનીયં પ્રયત્નેન સર્વહેતુ-વિવર્જિતમ્''.**

આ પ્રમાણે આચાર્યચરણે **''અથ ચિત્તં સમાધાતું ન શક્નોષિ મયિ સ્થિરમ્, સર્વકર્મફલત્યાગં તતઃ કુરુ યતાત્મવાન્''** ગીતાના દ્વાદશાધ્યાયમાં ભગવાને કહેલ રીતિનું અનુસરણ કરતાં મુખ્ય-ગૌણ પ્રકારે પુષ્ટિભક્તિમાર્ગીય સાધનોનું નિરૂપણ ઉત્તમ-મધ્યમ-કનિષ્ઠ અધિકારીઓને લક્ષ્યમાં લઈને કર્યું છે.

સાધનામાં નિરુપધિભાવઃ

પુષ્ટિભક્તિ તેમજ પુષ્ટિપ્રપત્તિ માર્ગીય સાધનાના ઉપરોક્ત કોઈ પણ પ્રકારોની બાબતમાં એક વાત બહુ સ્પષ્ટ પણે સમજી લેવી જોઈએ કે, મહાપ્રભુ શ્રીવલ્લભાચાર્યના મતે, પુષ્ટિભક્તિમાર્ગના અનુયાયીદ્વારા પ્રારમ્ભિક અવસ્થામાં કરાતી શરણાગતિ, ભગવત્સેવા કે ગુણગાન માં કદાચ સ્નેહ ન હોય અને કેવલ આદર પૂર્વકની રુચિ હોય તો પણ, તેથી પણ આગળ વધીને આચાર્યચરણોની આજ્ઞાના પાલન માત્રની ભાવના હોય તો પણ તેને પુષ્ટિભક્તિ સમ્પ્રદાયની સાધના તરીકે માન્ય કરી શકાય છે પરન્તુ કોઈ પણ સ્થિતિમાં, પ્રભુભક્તિના બદલામાં ધર્માર્થ-કામ-મોક્ષાદિ સમ્બન્ધિ ફલપ્રાપ્તિની કામનાઓ તેમજ ક્રોધ-લોભ-મોહ-મદ-માત્સર્ય આદિ મનોવિકારોથી જો પ્રભુસેવા-ગુણગાન કે શરણાગતિ વગેરે કરવામાં આવતા હોય તો તેવા કોઈ પણ પ્રકારોને પુષ્ટિભક્તિ સમ્પ્રદાયની સાધના તરીકે, અત્યન્ત પ્રારમ્ભિક અવસ્થામાં પણ, માન્ય કરી શકાતા નથી. તેથી જ આવા મનોવિકારોને જો કોઈ પુષ્ટિમાર્ગી છોડી શકતો ન હોય તો તેણે સમજી લેવું જોઈએ કે સામાજિક કે સામ્પ્રદાયિક દૃષ્ટિએ ભલે તેને કોઈ પુષ્ટિમાર્ગી સમજતું હોય કે તે પોતાની જાતને પુષ્ટિમાર્ગી તરીકે ઓળખાવતો હોય પરન્તુ પુષ્ટિપ્રભુ તેમજ શ્રીમહાપ્રભુજીની દૃષ્ટિમાં તો તે ક્યારનોય પુષ્ટિમાર્ગથી બહાર ફેંકાઈ ચૂક્યો છે. આ સ્થિતિમાં, માર્ગીય સિદ્ધાન્તથી વિરુદ્ધ આચરણ કરવાના ઘોર પાપથી બચવામાટે તેની પાસે પુષ્ટિભક્તિમાર્ગનો પરિત્યાગ જ એક ઉપાય બચે છે. આ વાત જેટલી પુષ્ટિમાર્ગી શિષ્ય તથા શાસ્ત્રી ને લાગુ પડે છે તેટલી જ શ્રીવલ્લભ વંશજ સ્વયં ગુરુને પણ લાગુ પડે જ છે.

વર્તમાન સમયમાં, નિર્ગુણ પુષ્ટિભક્તિ સમ્પ્રદાયમાં દીક્ષિત હોય તેવા પણ અધિકાંશ લોકોમાં(ગુરુઓમાં પણ!!!) નિરુપાધિક શરણાગતિ તેમજ ભક્તિ ના શુદ્ધ પુષ્ટિભાવને હૃદયમાં દઢ કરીને સામ્પ્રદાયિક સાધનાને અનુસરવાની મનોવૃત્તિને ઠેકાણે, તેનાથી સદંતર વિરુદ્ધ, સાંસારિક ક્ષુદ્ર કામનાઓની પૂર્તિની કામનાથી પ્રભુની શરણાગતિ–સેવા, કથા કરાતી જોવા મળે છે. આને આરૂઢપાતિત્યનું શ્રેષ્ઠતમ દૃષ્ટાન્ત કહી શકાય.

શ્રીવલ્લભાચાર્યચરણોના સિદ્ધાન્તોની નજરે જોવામાં આવે તો નીચે જણાવેલ ભાગવત સમ્બન્ધી પ્રવૃત્તિઓ સમ્પ્રદાય દ્રોહ સમાન છે :

- મૃતકના ઉદ્ધારાર્થે કરાતી ભાગવતકથા
- ફંડ–ફાળામાટે કરાતી ભાગવતકથા
- દાન–દક્ષિણા લઈને આજીવિકા અર્થે કરાતી ભાગવતકથા
- વકતા–શ્રોતાના શાસ્ત્રીય (દ્વિજપણું) તેમજ સામ્પ્રદાયિક અધિકારનો વિચાર કર્યા વિના ગમેતેની સામે ગમેતે વકતા દ્વારા કરાતી ભગવત્કથા

શાસ્ત્રોનો સાર નિષ્કામભાવે ભગવત્પ્રીત્યર્થ કોઈ પણ કાર્ય કરવામાં તેમજ ''સકામત્વં ડિમ્બનમ્'' સકામ અનુષ્ઠાનની નિન્દામાં હોવા છતાં ઉત્તમોત્તમ પદાર્થો ઉપલબ્ધ હોવા છતાં સુવ્વરને જેમ ઉકરડામાં જ સાર જણાતો હોય છે તેમ સાસાંરિક મનોવૃત્તિવાળા લોકો શાસ્ત્ર નિન્દિત તેમજ નિષિદ્ધ ઉપાયોમાં જ રુચિવાળા થતા હોય છે.

એક તરફ અતિ ઉચ્ચ નિરુપધિભાવ અને બીજી તરફ વર્તમાનમાં અત્યન્ત અધમ કક્ષાપર ઉતરી પડેલી સામ્પ્રદાયિક સાધનાપ્રણાલી દ્વઆ બે ધ્રુવો તરફ નજર નાખતાં પુષ્ટિભક્તિ–માર્ગની દૃષ્ટિમાં શ્રીભાગવતની સાધનરૂપતાનો વિચાર અત્યન્ત સાવધાની માગીલે તેવો છે.

ભાગવતનું સ્વરૂપ શાસ્ત્રરૂપ હોવાની સાથોસાથ આચાર્યચરણોની દૃષ્ટિમાં સાક્ષાદ્ ભગવદ્રૂપ હોવાથી તેનો પાઠ કરનારે કેટલીક સાવધાનીઓ રાખવી પણ પરમ આવશ્યક હોય છે. તે બાબતમાં શ્રીપુરુષોત્તમચરણ ''અથવા સર્વદા શાસ્ત્રં શ્રીભાગવતમાદરાત્, પઠનીયં પ્રયત્નેન સર્વહેતુ–વિવર્જિતમ્'' કારિકાની વ્યાખ્યામાં લખે છેઃ

> *''ભાગવત એ પુરાણ કોટિનું શાસ્ત્ર છે. પુરાણ હોવાથી તેનો પાઠ કરવામાં શાસ્ત્રીય મર્યાદાઓનું પાલન આવશ્યક છે. અન્યથા ''શ્રુતિ–સ્મૃતી મમૈવાજ્ઞે યસ્તે ઉલ્લઙ્ઘ્ય વર્તતે, આજ્ઞોચ્છેદી મમ દ્રોહી મદ્ભક્તોડપિ ન મે પ્રિયઃ''વચનાનુસાર તેને ભગવદાજ્ઞાના ઉલ્લઙ્ઘનનો મહાપરાધ લાગે છે. આથી જેનો પુરાણપાઠમાં અધિકાર નથી તેવા સ્ત્રી, શૂદ્ર, અનુપનીત આદિએ ચતુઃશ્લોકીભાગવત, વેદસ્તુતિ જેવા*

> *બ્રહ્મજ્ઞાનનું નિરૂપણ કરનારા શ્રીભાગવતના અંશોને છોડીને તેનો પાઠ કરવો જોઈએ''.*

આચાર્યચરણે તો મહતી કૃપા કરીને શ્રીભાગવતના સારભૂત શ્રીપુરુષોત્તમસહસ્રનામ સ્તોત્રની રચના કરી છે. તેના માટે આપ સ્વમુખે આજ્ઞા કરે છે **''સહસ્રં યૈસ્તુ પઠિતં પઠિતં સ્યાચ્છુકામૃતમ્''**. આથી, તેના પાઠને ભાગવતના પાઠ કરવા બરાબરજ સમજવોજોઈએ.

આટ-આટલા વિકલ્પ-અનુકલ્પો આચાર્યચરણે કૃપા કરીને આપ્યા હોવા છતાં ભગવદાજ્ઞા અને આચાર્યાજ્ઞા નો અનાદર કરીને ભાગવતના પાઠમાં અધિકાર ન હોવા છતાં જો કોઈ પોતાનો અધિકાર માની બેસે છે અને પાઠાદિ કરે છે તો તે ભાગવતમાં કહેલ ભગવદ્ભક્ત્યાદિ રૂપ ધર્મોનું આચરણ કરવામાટે પણ યોગ્ય નથી રહી જતાં ત્યારે ભાગવતના પાઠમાં તેઓનો અધિકાર ક્યાંથી હોય!

જે ભક્ત્યર્થી કે કૃષ્ણાર્થી છે તેને તો ભાગવતપાઠનો ઉપદેશ આપતી વખતે 'નિર્હેતુકમ્' 'અદમ્ભતઃ' 'સર્વહેતુવિવર્જિતમ્' જેવા નિષેધવચનો કહેવાની આવશ્યકતા જ રહેતી નથી અને જે લોકાર્થી કે અર્થાર્થી છે તેને ગમે તેટલા નિષેધ વચનો કહેવા છતાં કંઈ પણ ફરક પડવાનો નથી. આમ છતાં વૃત્યર્થ પુરાણપાઠની લોકપ્રસિદ્ધ પરમ્પરાને જોઈને કે કુલપરમ્પરાથી પુરાણપાઠદ્વારા આજીવિકા કમાનારી વ્યક્તિ પુષ્ટિભક્તિમાર્ગમાં દીક્ષિત થઈ હોય તે અથવા વિષમ પરિસ્થિતિવશ કે અજ્ઞાનાદિને કારણે કોઈ પુષ્ટિભક્તિમાર્ગી ક્યાંક આજીવીકાર્થ ભાગવત પાઠ-સપ્તાહાદિ કરવા લાગી ન જાય તે માટે **આચાર્યચરણ શ્રીભાગવતનો આજીવિકામાટે ઉપયોગ ન કરવાની સ્પષ્ટ શબ્દોમાં આજ્ઞા કરી છે.** અહીં એ ઉલ્લેખનીય છે કે જ્યારે-જ્યારે પણ ભાગવતપાઠ સમ્બન્ધિ નિરૂપણનો પ્રસઙ્ગ આવ્યો છે ત્યારે-ત્યારે ભૂલ્યા વિના આપે તેનો આજીવિકાર્થ ઉપયોગ ન કરવાની આજ્ઞા કરી છેઃ

> **''વૃત્ત્યર્થં નૈવ યુઞ્જીત પ્રાણૈઃ કણ્ઠગતૈરપિ, તદભાવે યથૈવ સ્યાત્ તથા નિર્વાહમાચરેત્''**
> **''એતદભ્યસનાત્લોકોમુચ્યતેऽનુપજીવનાત્''(સર્વનિ. ૬૮)**
> **''ઈદં નામાત્મકં ભગવતો રૂપં તત્ સ્વવિક્રેતરિ, વિક્રયાતિરિક્તં ફલં ન પ્રયચ્છતિ''.**

ભક્તિમાર્ગીના જીવનમાં ગુરુ, મોટી ઉંમરના વૈષ્ણવ, ભણેલા વૈષ્ણવ, ઘરનાં વડીલ, સઙ્ગી વૈષ્ણવ આદિ પાસે ભગવન્નામ-લીલાદિનું શ્રવણ કરવાનો અવસર અનેક વખત ઉપસ્થિત થતો જ હોય છે. તે જ પ્રમાણે અનેક વખત કોઈકની સમ્મુખ ભગવન્નામ-લીલાદિનું કીર્તન કરવાનો પણ પ્રસઙ્ગ પણ આવતો જ હોય છે. નિરન્તર ભેગા મળીને ભગવન્નામાદિનું શ્રવણાદિ કરનારા ભક્તોમાં જે વક્તા હોય છે તે ક્યારેક શ્રોતા બની જતાં હોય છે અને જે શ્રોતા હોય છે તે ઓ ક્યારેક વક્તા પણ બની જતાં હોય છે. આમ શ્રોતૃ-વક્તૃભાવમાં ઉલટા-સુલટું થયા કરતું હોય છે. ભગવન્નામ-લીલાદિના શ્રવણ-કીર્તન કરનારા

વક્તા-શ્રોતાઓએ એક-બીજાની બાબતમાં તેમજ પોતાની પણ બાબતમાં અધિકારાદિનો વિચાર કરવો આવશ્યક છે. આ વિષયનું સવિસ્તર નિરૂપણ આચાર્યચરણ વિરચિત પઞ્ચશ્લોકી, ભક્તિવર્ધિની, જલભેદ, પઞ્ચપદ્યાનિ, સર્વનિ.નિબ.નું સાધનપ્રકરણ તથા ભાગ. સુબોધિની આદિ ગ્રન્થોમાં જોઈ શકાય છે.

ભાગવત એ ભક્તિશાસ્ત્ર હોવાની સાથોસાથ પુરાણકોટિક શાસ્ત્ર પણ છે. તેથી તેના કથન-શ્રવણની બાબતમાં જલભેદ-પઞ્ચપદ્યાનિમાં જે સર્વસાધારણદષ્ટ્યા ભાગવતાનુસારી ભગવન્નામાદિના શ્રવણ-કીર્તનની બાબતમાં અધિકારનો વિચાર કરવામાં આવ્યો છે તેના કરતાં વિશેષ વિચાર અપેક્ષિત હોય છે.

અધિકારનો વિચાર સર્વ પ્રથમ આવશ્યક હોય છે. શ્રીશુકદેવજી પણ તે બાબતમાં કહે છેઃ

પરિનિષ્ઠિતોડપિ નૈર્ગુણ્ય ઉત્તમશ્લોકલીલયા,
ગૃહીતચેતા રાજર્ષે આખ્યાનં યદધીતવાન્

હું બ્રહ્મના નિર્ગુણ સ્વરૂપમાં નિષ્ઠાવાળો હતો છતાં ભગવાનની લીલાઓએ મારું ચિત્ત ખેંચી લીધું, તેથી હું શ્રીભાગવત ભણ્યો.

આનો ગૂઢાર્થ વર્ણવતાં 'સુબોધિની' વિવૃતિમાં મહાપ્રભુ શ્રીવલ્લભાચાર્યચરણ લખે છેઃ

હું ભણ્યો તે બાળકની માફક સમજ્યા વિના ભણ્યો એમ નથી, પરંતુ સમજીને ભણ્યો છું. પ્રથમ તો મેં મારા અધિકારનો વિચાર કર્યો કે મારે શ્રીભાગવત ભણવું કે કેમ. કેમ કે શ્રુતિ તો કહે છે "આત્મલાભાત્ ન પરં વિદ્યતે". બધા અધ્યયનનું ફળ આત્મલાભ છે. તે તો મને નિર્ગુણમાં એકનિષ્ઠતા હતી જ! તો પણ શ્રીભાગવતમાં મને રસ પડ્યો, તેથી તે રસનો મેં અનુભવ કર્યો. તે રસનું અપ્રાકૃતપણું જાણ્યું ત્યારે જેમ બ્રહ્મમાં લીન થયેલ જ્ઞાની સમાધિને કરવા બેસતો નથી તેમ હું પણ બ્રહ્મરસ કરતાં અધિક રસને લઈને ભગવદ્ગુણોએ મારું ચિત્ત ખેંચ્યું તેથી હું શ્રીભાગવત ભણ્યો. ...કૂવામાંનું જળ તેમાં ડૂબે તેને સ્વાદનો અનુભવ કરાવતું નથી પણ જે તેને કાઢીને પીએ છે તેને કરાવે છે તેમ ભગવાન આનન્દમય છે, તેમાં જીવ લીન થાય તેને એવો ભગવદ્રસનો સ્વાદ ન આવે કે જેવો સ્વાદ ભગવાન સામે પ્રકટ થઈને નૃત્યાદિ કરે તો આવે. બ્રહ્મમાં તે રસ અપ્રકટ છે, ભગવાન્ પ્રકટ થઈને લીલા કરે છે ત્યારે તે રસ પ્રકટ થાય છે. અપ્રકટ રસની આશા રાખીને બેસવું તેના કરતાં હમણાં જ તે રસનું પાન કેમ ન કરવું એવા વિચારથી મારું ચિત્ત લીલામાં લાગ્યું તેથી હું શ્રીભાગવત ભણ્યો.

તેથી જ આચાર્યચરણ પણ આજ્ઞા કરે છેઃ "**અધિકારમ્ આભિપ્રાયં જ્ઞાત્વા ભક્તમુખેન હિ, સકૃચ્છ્રવણમાત્રેણ કૃષ્ણે પ્રેમ ભવેદ્ ધ્રુવમ્**". ભાગવતનું શ્રવણ વકતાનો અધિકાર જાણ્યા પછી કરવું જોઈએ. વક્તા ભગવદ્ભક્ત હોવો જોઈએ. ભાગવતાના તાત્પર્યનું જ્ઞાન થાય તે રીતે શ્રવણ કરવું જોઈએ. શ્રોતા વૈરાગ્યવાળો હોવો જોઈએ.

ભાગવતાર્થ નિબન્ધમાં પણ ભાગવતી ચર્ચા જેમ-તેમ જ્યાંત્યાં કરવાનો આચાર્યચરણ નિષેધ કરે છે. ‘‘તીર્થવાસનિરત શુદ્ધભાવવાળા શ્રોતાઓ વારંવાર જિજ્ઞાસા-પ્રાર્થના કરે ત્યારે ભાગવતનો ઉપદેશ કરવો જોઈએ. શ્રોતાની પ્રાર્થના પણ યદિ શુદ્ધ ભાવે ન હોય તો જાણતા હોવા છતાં વક્તાએ તેની સામે પોતાના જ્ઞાનનું પ્રદર્શન ન કરતાં ચુપ રહેવું જોઈએ’’.

આ દૃષ્ટિથી જોતાં તેમજ ભાગવતના પાઠાદિ લૌકિક કે પારલૌકિક હેતુથી ન કરવાની મહાપ્રભુ શ્રીવલ્લભાચાર્યની નિષેધ આજ્ઞાનો વિચાર કરતાં સ્વજનના મૃત્યુ પાછળ તેમના ઉદ્ધારાર્થે કે ફંડફાળા ભેગા કરવા કે આજીવિકાર્થે થતી ભાગવતસપ્તાહ સિદ્ધાન્તવિરુદ્ધ સિદ્ધ થાય છે.

ભાગવત એ ભક્તિશાસ્ત્ર છે, ભગવચ્છાસ્ત્ર છે. તેથી તેનો પાઠ, અધ્યયન આદિ ભક્તિની દૃઢતામાટે, ભક્તિની વૃદ્ધિમાટે કે ભગવત્પ્રીત્યર્થ જ થવો જોઈએ. બીજાઓની દૃષ્ટિમાં જે કંઈ પણ હોય પરન્તુ મહાપ્રભુ શ્રીવલ્લભાચાર્યની દૃષ્ટિમાં તો ભગવદ્રૂપ ભાગવતનો ફક્ત એક જ ઉપયોગ છે અને ફક્ત એક જ તેનું માહાત્મ્ય પણ છે અને તે છે : **ભગવદ્ભક્તિ**. તેથી આ સિવાય ઉપરોક્ત કે બીજા કોઈ પણ હેતુ માટે ભાગવતની કથા-પાઠ-પ્રવચન-વાંચન થાય છે તે શ્રીમહાપ્રભુજીની દૃષ્ટિમાં ભાગવતનો દુરુપયોગ છે, ભાગવતનો તિરસ્કાર છે, ભાગવતને અભડાવવું છે. આવું કરનાર સમ્પ્રદાયના સિદ્ધાન્તમાં પોતાની અશ્રદ્ધા પ્રકટ કરે છે. તેને ગુરુઆજ્ઞાના ઉલ્લંઘનનું પાપ પણ લાગે છે. તેનો પુષ્ટિભક્તિમાર્ગથી અધઃપા તથાય છે.

શ્રીભાગવતની ફળરૂપતાઃ

આટલા નિરૂપણ પછી ભાગવતની ફલરૂપતામાં કદાચજ સન્દેહ થઈ શકે છે. ભાગવતની ફલરૂપતા તેની ભક્તિપ્રાપકતામાં રહેલી છે. આચાર્યચરણ સુબોધિનીના મંગલાચરણમાં લખે છેઃ **‘‘ભક્ત્યંશે ફલતા પ્રમાણસુબલે વેદત્વમર્થે પુનઃ’’**. ભાગવતાર્થનિબન્ધમાં આપ આજ્ઞા કરે છેઃ **‘‘ભાગવતસ્ય ફલન્તુ સાક્ષાદ્ ભગવત્પ્રવેશઃ, સર્વસન્દેહરાહિત્યં, ભગવત્કૃપા, સર્વત્ર નિર્ભયત્વં, પરમપ્રેમ ચ’’.**

આ પ્રકારે ભાગવતની પ્રમાણ-પ્રમેય-સાધન-ફલરૂપતાનું પ્રતિપાદન થયું.

શ્રીભાગવત આવું સમર્થ શાસ્ત્ર હોવા છતાં તેમજ ભક્તિમાર્ગીય સાધન અને ફલ સર્વોત્કૃષ્ટ હોવા છતાં કેમ બધા લોકોની પ્રવૃત્તિ તેમાં થતી નથી તેનું કારણ જણાવતાં આચાર્યચરણ લખે છેઃ ‘‘કલિકાલમાં મોહકશાસ્ત્રો જ માન પામે છે. માયાવાદાદિ મોહક શાસ્ત્રોના પ્રચારને કારણે લોકોની બુદ્ધિ મલિન થઈ જતી હોય છે. ભગવત્કૃપાથી જો તે દૂર થાય ત્યારે ભાગવત શાસ્ત્રમાં વિશ્વાસ થાય અને ત્યારે સત્ફલની પ્રાપ્તિ થાય’’(શા.પ્ર.૫૨).

પુરાણાન્તરમાં ભાગવતની મહિમા વર્ણવતા કહેવાયું છેઃ

‘‘ કથં સ વૈષ્ણવો જ્ઞેયઃ શાસ્ત્રં ભાગવતં કલૌ, ગૃહે ન તિષ્ઠતે યસ્ય શ્વપચાદધિકો હિ સઃ’’

આ ઘોર કલિકાલમાં જેના ઘરમાં ભાગવત ન હોય તેને વૈષ્ણવ કેમ માનવો! તેને તો ચાંડાલ કરતાં પણ હીન સમજવોજોઈએ.

‘‘શતશોડથ સહસ્રૈશ્ચ કિમન્યૈઃ શાસ્ત્રસઙ્ગ્રહૈઃ, ગૃહે ન તિષ્ઠતે યસ્ય શાસ્ત્રં ભાગવતં કલૌ’’

અન્યાન્ય અનેક શાસ્ત્રગ્રન્થોને સંઘરવાથી શું જો ઘરમાં ભાગવતશાસ્ત્ર જ ન હોય!

કિઞ્ચિત્ પ્રાસ્તાવિકઃ

પ્રસ્તુત ગ્રન્થમાં, શ્રીભાગવત પુરાણના દશમસ્કન્ધ આધારે કરવામાં આવેલ, શ્રીકૃષ્ણચરિત્રના કચ્છી પદ્યાનુવાદનું પ્રકાશન કરવામાં આવ્યું છે. પદ્યાનુવાદક છે : કચ્છના ગામ : હમલા-મંજલ નિવાસી શ્રીખાનજી દેવાજી જાડેજા.

શીઘ્ર કવિત્વનું સામર્થ્ય આપને ઈશ્વરીય વરદાનમાં મળેલ છે. ગુજરાતી તેમજ કચ્છી ભાષા માં દોહા-છન્દ બદ્ધ આપની અનેક કૃતિઓનું પ્રકાશન થયેલ છે. ભગવાને કહેલા પ્રિય ભકતના **‘‘નિર્મમો, નિરહંકારઃ, સન્તુષ્ટઃ સતતં, યોગી, યતાત્મા, દૃઢનિશ્ચયઃ, મય્યર્પિતમનોબુદ્ધિઃ, હર્ષામર્ષભયોદ્વેગૈર્મુક્તઃ, અનપેક્ષઃ’’** આદિ ગુણો આપના સરળ-સૌમ્ય વ્યક્તિત્વમાં દેખાઈ આવે છે.

પુષ્ટિમાર્ગ શ્રીકૃષ્ણની અનન્ય ભક્તિનો માર્ગ છે. મહાપ્રભુ શ્રીવલ્લભાચાર્યના મતે શ્રીભાગવત મહાપુરાણ શ્રીકૃષ્ણભક્તિનું સાંગોપાંગ નિરૂપણ કરનારું શાસ્ત્ર છે, શ્રીકૃષ્ણનું નામાત્મક સ્વરૂપ છે. આજીવિકા-ફંડ-ફાળા-સન્તાનાદિની **લૌકિક** કે સ્વર્ગ-મોક્ષાદિની **પારલૌકિક** કોઈ પણ પ્રકારની કામના એ નિરુપાધિક પુષ્ટિભક્તિમાં સૌથી મોટું દૂષણ માનવામાં છે. આવા દૂષણથી રહિત, ફક્ત ભગવત્પ્રીત્યર્થે જો શ્રીભાગવતનું કોઈ કાર્ય થતું હોય તો તેમાં સહભાગી થવામાં કોઈ પણ પુષ્ટિભક્તિમાર્ગી પોતાનું સૌભાગ્ય સમજશે. શ્રીવલ્લભાચાર્ય ટ્રસ્ટ પણ આવીજ લાગણીથી આ ગ્રન્થના પ્રકાશનમાં પ્રવૃત્ત થયું છે.

અન્તે, ગ્રન્થના લેખકમાં તથા સહુ વાચકોમાં પરબ્રહ્મ પરમાત્મા ભગવાન્ શ્રીકૃષ્ણ પ્રત્યે નિરુપાધિક ભક્તિભાવ ઉદિત તેમજ વૃદ્ધિંગત થાય એવી શુભેચ્છા સહ...

વિક્રમ સંવત્ : ૨૦૭૦
શ્રીવલ્લભાબ્દ ૫૩૬

શ્રીવલ્લભાચાર્ય ટ્રસ્ટ વતી
શરદ્ ગોસ્વામી (માંડવી-કચ્છ)

અનુક્રમણિકા

લેખક જી આધીંનતા ૧
કૃષ્ણજીવન ઝરમર ૩
સર્વ દેવોની પ્રાર્થના ૬
ચોવીસ અવતાર વંધના ૯
અધ્યાય ૧ શ્રીકૃષ્ણજે પ્રાકટ્યજો કારણ ૧૧
અધ્યાય ૨ ભૂતળપેં પ્રકટ થીયેંજો શ્રીકૃષ્ણજો ઉદ્યમ ૧૫
અધ્યાય ૩ શ્રીકૃષ્ણે કરેલો રૂપાન્તરજો સ્વીકાર ૧૮
અધ્યાય ૪ માયાજો કાર્ય, ધર્મજો નાશ ને ભક્તકે દુઃખ ૨૦
અધ્યાય ૫ નન્દોત્સવ ૨૩
અધ્યાય ૬ પૂતનામોક્ષ ૨૭
અધ્યાય ૭ શકટાસુર ને તૃણાવર્ત જો ઉધાર, વિશ્વદર્શન ૨૯
અધ્યાય ૮ ગર્ગાચાર્ય નામકરણ કરીંતા ૩૨
અધ્યાય ૯ જસોદાકે શ્રીકૃષ્ણકે સ્વરૂપજો જ્ઞાન ૩૫
અધ્યાય ૧૦ નારદજીજે સરાપરૂપ ભગવદ્વૈરાગ્યજો નિરૂપણ ૩૮
અધ્યાય ૧૧ નન્દરાયજી ભક્તિ ૪૦
અધ્યાય ૧૨ અધાસુર ઉધાર ૪૪
અધ્યાય ૧૩ ભ્રહ્માજી વાછડાં હરીતાં ૪૬
અધ્યાય ૧૪ ભ્રમાજી શ્રીકૃષ્ણજી અસ્તુતી કરીંતા ૪૯
અધ્યાય ૧૫ ધેનુકાર ઉધાર ૫૨
અધ્યાય ૧૬ કાલિયનાગજો દમન ૫૫
અધ્યાય ૧૭ શ્રીકૃષ્ણજો દાવાગ્નીપાન ૫૮
અધ્યાય ૧૮ પ્રલમ્બજો વધ ૬૦
અધ્યાય ૧૯ બયી વખત દાવાગ્નીજો પાન ૬૧
અધ્યાય ૨૦ વરસા–સરદ રુતુજો વર્ણન ૬૩
અધ્યાય ૨૧ ગોપીગીત ૬૫
અધ્યાય ૨૨ કાત્યાયની વ્રતજી કથા ૬૭
અધ્યાય ૨૩ યજ્ઞપત્નીજો ઉધાર ૬૯
અધ્યાય ૨૪ ઈન્દ્ર જગનનો ભંગ ૭૨

અધ્યાય ૨૫ ઈન્દ્રમાનભંગ ૭૪
અધ્યાય ૨૬ ગોપનજો અજ્ઞાનજો નિવારણ ૭૬
અધ્યાય ૨૭ ઈન્દ્ર–સુરભી ભગવાનજો અભિસેક કરીંતા ૭૮
અધ્યાય ૨૮ ગોપનકે ભગવાન્ વૈકુંઠ બતાયીંતા ૮૦
અધ્યાય ૨૯ ભગવાનજી ગોપીનતેં અત્મક્રીડા ૮૩
અધ્યાય ૩૦ ગોપીનજો વિયોગ ૮૯
અધ્યાય ૩૧ ગોપીગીત ૯૧
અધ્યાય ૩૨ ગોપીનજો રુદન ને ભગવાનજો પ્રાકટ્ય ૯૨
અધ્યાય ૩૩ રાસલીલા ૯૨
અધ્યાય ૩૪ શંખચૂડ ઉધાર ૯૯
અધ્યાય ૩૫ યુગલગીત ૧૦૨
અધ્યાય ૩૬ અરિષ્ઠાસુર ઉધાર ૧૦૪
અધ્યાય ૩૭ કેસીજો ઉધાર ૧૦૬
અધ્યાય ૩૮ અક્રુરજી વ્રજયાત્રા ૧૦૯
અધ્યાય ૩૯ મથુરાજી તૈયારી ૧૧૧
અધ્યાય ૪૦ અક્રુરજી અસ્તુતી ૧૧૫
અધ્યાય ૪૧ મથુરા પ્રવેસ ૧૧૭
અધ્યાય ૪૨ ધનુષભંગ ને કુબ્જા જી ગાલ ૧૧૯
અધ્યાય ૪૩ કુવલયાપીડ ઉધાર ૧૨૨
અધ્યાય ૪૪ કંસવધ ૧૨૫
અધ્યાય ૪૫ માતા–પીતાકે છોળયેંતા ૧૨૮
અધ્યાય ૪૬ ઉધવ વ્રજમેં ૧૩૨
અધ્યાય ૪૭ ભ્રમરગીત ૧૩૫
અધ્યાય ૪૮ શ્રીકૃષ્ણ કુબ્જા ને અક્રુરજે ઘરે ૧૪૨
અધ્યાય ૪૯ અક્રુર હન્તીનાપુરમેં ૧૪૫
અધ્યાય ૫૦ જરાસંધજી કથા ૧૪૭
અધ્યાય ૫૧ કાલયવન ને મુચુકુંદ રાજા ૧૫૩
અધ્યાય ૫૨ જરસંઘને કૃષ્ણજો ફરી જુધ ને કૃષ્ણ ધ્વારીકામેં ૧૫૮
અધ્યાય ૫૩ રુક્મણી હરણ ૧૬૨

અધ્યાય ૫૪ શીશુપાલજો જુધ ને લગ્ન ૧૬૭
અધ્યાય ૫૫ પ્રદ્યુમ્નજો જનમ ૧૭૩
અધ્યાય ૫૬ મણીજી વારતા ૧૭૭
અધ્યાય ૫૭ સતધન્વા ઉધાર ૧૮૦
અધ્યાય ૫૮ હન્તીનાપુરા જાત્રા ને કૃષ્ણજા લગન ૧૮૩
અધ્યાય ૫૯ ભૌમાશુર ઉધાર ૧૮૭
અધ્યાય ૬૦ રુક્મીણીસે ભગવાનજો પરિહાસ ૧૯૧
અધ્યાય ૬૧ શ્રીકૃષ્ણ સંતતી વર્ણન ૧૯૫
અધ્યાય ૬૨ ઓખા હરણ ૨૦૦
અધ્યાય ૬૩ બાણાસુર યુધ ૨૦૪
અધ્યાય ૬૪ નૃગ આખ્યાન ૨૦૮
અધ્યાય ૬૫ બલરામજી વ્રજજાત્રા ૨૧૨
અધ્યાય ૬૬ પૌંડ્રક ને કાશીરાજ ઉધાર ૨૧૬
અધ્યાય ૬૭ દ્વિવિદ વાનર ઉધાર ૨૧૯
અધ્યાય ૬૮ કોરવે મથા બલરામજો કોપ ૨૨૨
અધ્યાય ૬૯ નારદજી જોયેલી ભગવાનજી દંનચર્યા ૨૨૮
અધ્યાય ૭૦ શ્રીકૃષ્ણજી દ્વારિકામેં દંનચર્યા ૨૩૧
અધ્યાય ૭૧ શ્રીકૃષ્ણ હસ્તીનાપુર વનેજી તૈયારી કરીંતા ૨૩૫
અધ્યાય ૭૨ રાજસુય જગન ને જરાસંધ જો ઉધાર ૨૪૦
અધ્યાય ૭૩ રાજાનજી મુક્ત ને દ્વારીકા રવાના ૨૪૫
અધ્યાય ૭૪ રાજસુય જગનમેં શીસુપાલજો વધ ૨૪૮
અધ્યાય ૭૫ જગન પુરાણ, દુર્યોધનજે અપમાન ૨૫૩
અધ્યાય ૭૬ યાદવ–સાલ્વ જુધ ૨૫૬
અધ્યાય ૭૭ સાલ્વજો વધ ૨૫૯
અધ્યાય ૭૮ દંતવક્ર–વીદુરથ જો ઉધાર ૨૬૩
અધ્યાય ૭૯ બલ્વજો નાશ ૨૬૬
અધ્યાય ૮૦ સુદામા ચરીત્ર ૨૭૦
અધ્યાય ૮૧ સુદામા ચરીત્ર ૨૭૯
અધ્યાય ૮૨ શ્રીકૃષ્ણ ને બલરામ સાથે પુનઃ મીલન ૨૮૩

અધ્યાય ૮૩	ભગવાનજી રાણીયને દ્રૌપદી મીલન–સંવાદ	૨૮૯
અધ્યાય ૮૪	વાસુદેવ જગન જો આરંભ કરીતા	૨૯૩
અધ્યાય ૮૫	ભગવાન દેવકીજીજે મૃતપુત્ર પાછા ગની અચેતા	૨૯૯
અધ્યાય ૮૬	સુભદ્રા હરણ	૩૦૪
અધ્યાય ૮૭	વેદ અસ્તુતી	૩૧૦
અધ્યાય ૮૮	શીવજી સંકટ મોજન	૩૧૪
અધ્યાય ૮૯	ત્રણે દેવોની પરીક્ષા, બ્રામણસુતને જીવાળવું	૩૧૮
અધ્યાય ૯૦	શ્રીકૃષ્ણજી દ્વારીકાલીલા	૩૨૪

શ્રીમદ્ ભાગવત પુરાણ દશમ સ્કંધ આધારીત
શ્રીકૃષ્ણ ચરીત્ર પદ બંધ કચ્છી ભાષામાં
સબ્ધ કચ્છી ભાષા

લગે અગળને વગર અખર, કુછણમેં કળાકે કેળી
જીય વદરમેં વન વરાકો, ચળે જ ભાન તે તેડી.
વતનકે અતરી વલી, ક્યાં હીયેજો હાર
સત પેઢીયુ બાર રયાં, ઉતપ કચ્છી ઉચાર.
આલમમેં મણીઆ મઠી, બોલી બાબાણી
સંધ સોરઠને કચ્છમલી, થઈ ત્રીસે જાળાણી.

વાર્તા લખેજી તથ

સંવંસ ૨૦૫૬ શાલ, ચૈતર સુદ બીજ બુધવાર
કૃષ્ણ કથાજો આરંભ કરીયા, ગોણસેજો ધ્યાન જ ધરીયા.
સરસતીમાં વાણી તે વીજા, જભાનમે જોર જ દીજા
ગુણીઅલ આયીં ગુણજા ભંઢાર, દેવ વડા દાંની દાતાર.
તેજી ગુજજી ગાલ લખાતો, સદગુરુજો શરણ મંગાતો
અતરી મુજી આયા અરજી, ઈ મુળી અય આંજે ઘરજી.
દયા કરીને દીજા દાન, સરગમ સરજે સીધી જભાન
દાસ જાડેજાજી અય હથજોડ, દયા કરી દીજા રણછોડ.

લેખક જી આધીંનતા

પહેલા અન જો પુજન કરીયા, સુઢાડે જો ધ્યાન જ ધરીયા
સમરણ કરીયા સારધ માય, આંજે ચરણે શીસ નંમાયા.
શ્રી ગુરુ વર ગુણ ગંભિર, જ્ઞાન દિજા ધલમેં ધીર
માતા પિતા કે કરીયાં યાધ, જેં જા ગુણ અયીં અગાધ.
કુળ દેવ આંયી સાંય કરીજા, મુંજી મંગંણી પુરી કરીજા
હુંન જગ્જો જીવન આધાર , દેવ વદો થ્યો ઈ સાકાર.
જાધવ કુળ મેં જનમ ગનીને, આયો ઈ અવતાર ધરીને
તેજીં લીલા લખણી આય, મળે મલીને કઈજા સાંય.
આંઉ ઐયાં અભણ મતી મંધ, નાય કેયો સાસ્ત્રે જો સંગ
જી લવણ જી પુતરી નકરયી, ધરીયા જો તર નેરણ ઉપળઈ.
તેળી જ ગત તાં મુંજી આય, તોય લખણજી ઈછા અય
કવી નંયાં નાય ભણયો પાઠ, તોય નતો રોવાજે માંઠ.

કવી ચોવાજે જગમેં સે, જેં કે જરા વધપ નં વે
કવી જગમેં માણીઆ વડા, કવીયે મેં વેં ગુણજા ગદા.
માજંન સે સંમજે પડ પીર, દાતા શુર વે રણ મે ધીર
મંન વસ સે મણીઆ બળવંત, કરુણા ધલમેં સચા સંત.
રાજ કારણ જી રીત જ જાણે, આલમ તાં તેં કે જ વખાણે
જતરા જગમેં ગુણ ચોવાજે, ગુણ વારા જત તત પુજાજે.
ઈ ગુણ તાં મું મેં કો નાય, વડો ભનેજી ખાંખત આય
જન ઘટી જી ખબર પ નાંય, ઉનં માગ તે વનણું આય.
રામ ભજેયા ઈ થ્યા સુખીયા, રામ થી પરેયા ઉનર દુખીયા
કામી જગમેં મણીઆ અંધ, ખોટો ખેં ઈ જમજે બંધ.
પાપી પુરા નંધ્યા કરીયે, અપોચીઆઉ ઈરસા કરીયે
લોભી લુગળ મણીજા મુર, પઈ પઈ સેલા કુટીયે કુળ.
અવગુણ તાં ચોવાજે જતરા, વેદ પુરાણ વતાયાં અતરા
ઉ અવગુણ મળે મુંમે અયીં, વસારજા વાલંમ આયી.
આંઉ અયાં અજ્ઞાની અજાણ, લખણા અયીં આજા વખાણ
અતરો મરમરો મુંજે મંનમે, જનમ દનાં આજે કુળમે.
ઈ જ વિચારે કલમ ઉપાળયી, આંમે પુરી કરુણા ન્યારયી
આંજે ખજાને નાંય કી ખોટ, સંબંધે જી ભરતી નાંય ખોટ.

આંયી ગુંગે કે ક્યોં વાચાળ, પંડીત પોત્રા મોજા લાચાર.
ઈ ચાવી આય આંજે હથમેં, સોંપે ડનાં આંયી પાતર કે.
શ્રી હરી લખાતો આજા વખાણ, ધોડી જલણા ઉગધા ભાંણ
મુરાધ મનજી પુરી કરીજા, મુંજી આરજી ઉર ધરીજા.
ખોલ્યો મુંજી ધલજા ધ્વાર, ક્રપા કરેયો કેશવ કરતાર
છેલે કરીયા તો હથજોડ, જાડેજા જગ જય રણછોડ.

દોહરા

ઉભરો ચવ્યો અંધર મજા, ઈ ઉછરી નકરયો બાર
સબધ સરી પ્યા સામટા, ઈ મંજજી મંજ ભભકાર.

ગીતા

યદા યદા હી ધર્મસ્ય, ગ્લાનિર્ભવતિ ભારત
અભ્યુત્થાનમધર્મસ્ય, તદાત્માનં સૃજામ્યહં

જદે જદે હંન અવની મથે, આસુરી વૃતી વધેતી અનં પોવા અનજો હકળો જ કારણ ક કૃષ્ણ જે સજો જીવન જ ન્યારોત. ખરા જતરા સાસ્ત્રે મેં માડુજા, લખણ ચોવા જેતા ઈ મળે જ કૃષ્ણ મેં વા શીલ સંતોસ, સદાચાર શક્તિ સૌદર્ય સહન. સીલતા ઈ સર્વોતમ ગુણે જો, ભંઢાર ઈ હુવા ઈ ચોણું જ પે જે જી વિલક્ષણ બુધી રાજ નીતી, ચરીત્ર નાયક એળો બ્યો કોય. પણ હન પટ મથે પેધા નાંય થેઓ, જેં જા મન મસ્તીક કર્મ ક્રતવ્ય જે ક્ષેત્રે મે સર્વોચય ઉત્કર્ષ, જા ઈ પ્રતીક વા ભારત. જે સજે સાહિત્ય મેં સંસ્કતી મથે, શ્રી કૃષ્ણ જો પ્રભાવ ન્યારેયો અતુલીની અય ઈ સંસ્કતી જા, પ્રાણ સ્ત્રોત્ર વા તદેજ ઈ. અજ તંયી અન અવતાર જો, પ્રભાવ બે કદા કેં મે ન તો ડશાજે ભગવાન શ્રી કૃષ્ણ યુગ ત્રાતા અને, રાજનેતા જવા ન્યારેયોત. પંઢજી અતુલ શક્તિ બુધી જો, બર મેં અદવેત્વ જવા તન વખત મેં સજે ભારત મેં, સતા જા સાવ ટુકરા થઈ વ્યા વા. રાજા અધમી વા ભારત મેં ક્ત, નીતી જી નીશાની ન વયી એની મણી કે સમોળા કરે, અખંડ ભારત સાર્વ ભોમ ભનાંય. ને પાત્ર જુકો વા તે કે સતા સોંપે, ડનાંવા ઈ ચોખો અજ પાંકે દસાય તો કેજી પણ પગ જમીન, પંઢ ધબાયા નવા પંઢતા. દરીયા મેં દવારીકા વસાયા વાં અંન વારીકા જો વર્ણન અનજી સાયભી અજ તયીં વખણા જે તી. યાદવે જી તાકાત તેની હંન ધરા મથે અજોડ હુયી જેં જો દંકો સજે દેસ મે વગોતે યાદવ અજીત વા કોય પણ સતા તેની એડી અસ્તીત્વ મે નં વઈ જીકો યાદવે કે જીતી શકે. યાદવ મળે દેવ જ વા, ભગવાન જે આદેસ સેંજ મળે તેની અવતાર યાદવ કુળમેં ઘણા વા, ઈ સજી વારતા ભાગવત પુરાણ જે દશમ સ્કંધ મેં પેલે અધ્યાય મેં દશા જેતી બ્યો ઈ જ ન્યારો રામા અવતાર મેં પણ દેવ મળે વાનર રૂપ અવતરેયા વા ને રામજી બોરી જ સેવા ક્યાં વા તે જો ભધલો કૃષ્ણા અવતારમેં દેવે કે દનાં જેં જે સુખજી પણ હધ હુઈ અજતયી વખણા જે તી. અને છેલે ભગવાનજી લીલા ત ન્યાર્યો અર્જુન કે ગીતા જો ઉપદેશ દયી મહાનતા ભનાયા પણ પાલા હન જગલા કરે હકળી અજોડ જ્ઞાન જો ભંઢાર ગીતા ને બ્યો ઉધવ કે અંત મેં જુકો બોધ દનાં એકાદસ સ્કંધ મેં વર્ણાશ્રમ જા ધર્મ માનવ ધર્મ ઈશ્વર

આતંમ જી ઓળખ ભાકી વણશ્રમ શ્રણ પુજા ધ્યાન સમાધી છેવટ જીવ જગત મેં સફર પુરી કરે અંતીમ છેલે ટાંણે મુકિતયી સમજાયા અયી. પંઢજી ઓળખ અતરે જીવ સજીવ મે આતમાં ઈ જ બ્રમ વતાયા અયા અતરે કોય પણ જીવ જીવલા કરે કૃષ્ણ જા વિચાર ત ન્યારેયો રુગા જીવ ન પણ ઝાડ પન રજ કણ કણમેં ઈશ્વર વતાયા અયા એળો અમુલ જ્ઞાન જો ભઢાર પંઢ જગલા જીવેલા વતાય ને છે લે પંઢ પ્રાચી જે ૫૫૨ વયી લીલા પુરી કરીયેતા ને ઉતે છેલે વતાયેતા ક હી દશા જે તો નજર મેં ઈ મળે નાસવંત હકળો આતંમ જ અમર અય.

કૃષ્ણ જીવન ઝરમર

રાગ : બહાર

અશુર વધેયા અવની તેં જેની, અધમ કેયા એની અણધારીયી
તડે અલખ પુરુસ આયો અવનીતે, ધરે અવતાર ઈ અસુરારી. અશુર
ભારત મેં જતરા થ્યા ભગવંત, તેં મેં કૃષ્ણજી લીલા ન્યારી
રામ રાજય જી ટુટી પરંપરા જડે, ટુટણ લગી સંસ્કતી સારી. અશુર
નીરાકાર સાકાર થયી આયો, યાધ રખેં યાધવ કુળ ભારી
તપધારી ઉ જનમ જનમ જા, વચન દનાવા ઉ સંભારી. અશુર
બાળ ભની ભ્રંમ આયો ભલે પણ, વર્તન કેયા વયી વિચારી
જગમેં જતરા ગુણ જ ચોવા જે, ઈ મળે ઓતાર્યા મોરારી. અશુર
શીલ દયા સંતોસ સુગળતા, ધીર વીર ધીરજ ધારી
સ્યામલ મુરતી ગગન ગંભીરા, સાયર જેળા જળ વારી. અશુર
સૌદર્ય શક્તિ સહન સીલતા, સામ દામ દંડ ભેદ જ ધારી
કરુણા સાગર પ્રેમ જી મુરતી, બાળ યોગી ઈ બ્રમચારી અશુર
યુગ ત્રાતા જગદીશ્વર જગમેં, બળ બુધી વિલક્ષાણ ભારી
ક્તરા કમ અની કપરા કઢેયા, મારગ જા જનીં મનહારી. અશુર
માત્રુ દેવો ભવ સંસ્કતી પાંજી, જીંની છદેયા વા સાવ વસારી
કંસ રાજા જો દાખલો ન્યાર્યો, પીતા પુરેવે જેલ મંજારી. અશુર
જરાસંઘને કંસ શીસુપાળ, કુટણે જી હુયી સીતારી
ધર્મ્ર મરજાદ જદે જદે, અવની હુઈ તેની દુખીયારી. અશુર
તદે ક્રતવ્ય પરાયણ ચેતના જાગઈ, ઉથી ઉભા થ્યા અસુરારી
યુગ નેતા શ્રીકૃષ્ણ ભનીને, આયા અવની અવતારી. અશુર
પેલા પતાયા કંસ જરા સંઘ, સાર્વ ભોમ કે દનાં સુમારી
વ્રતી આસુરી જો થંભ ઘસેને , ઘરંમ જી કેયાં જે જે કારી અશુર

શ્રી કૃષ્ણ ગુણ ગાથા, ચોપાઈ

ભારત જા ઈ ભાગ્ય વધાતા, ભોગોલીક પ્રકૃતી જા નીર્માતા
સંસ્કતી કે જીવન દયીને, બજ પોખ્યા ગૌરવ જા વઈને.

ચરીત્ર જા મંજ ખાતર પુર્યા, ધર્મ નીતી જા અંમ્રત સીરંયા
અનુપ સૌરભ પુસ્પ ભનાઈ, ધર્મ રાજા કે રાજ ઈ સોપ્યા.
રાજસુય વનીં યજ્ઞ કરાયા, સાર્વ ભોંમ જી સતા વેરાયા
અખંડ ભારત જે સભા પર્વ મે, ચોખો દસાજેતો યજ્ઞ મંડપમે
સૌર્ય ઉદાર બુધી બળ તેજસ, વદા ભનાંયા ભુપેમે સર્વસ
ભીસ્મ પીતા ગોસીત કરીંતા, વિજય માળ કંઠ મે ધરીતા
પાદં વે કે અત વયી સમજાયા, શક્તિ સાળી સંગ ભનાયા
જત અધંર્મ અનીતા જા વા અખાળા, કોરવ કીચક કેયાતે બખાળાં
તેં કે ધબે ને ધરા છોળાયા, અકળે હથ ઈ રાજા ભંનાયા
સજે જગજી સંસ્કૃતી ન્યાર્યો, મણી કૃષ્ણ જો કંમ વખાણ્યો
અન્યાયી જા મુળ જ કઢેયા, ન્યાય નીક્ષીજો થંભ જ બધેયા
જે જે જીવન મે હકળો ધે વો સે અની પુરો ક્યાં

રાગ : ધનાશ્રી

એળા સંતેજા હીત કારી, ભગવન સંતે જા હીતકારી
કુટુંભ કંભીલે જી છદે મો મંમતા, વેલા દંનાઈ વસારી એળા સંતજા
જાધવ કુળ જગમે મા બળીઓ, જે જી કીરતી જગમે ભારી
તેં કે દશી મધ મેં મન મોહન, સરમાણા અલગારી. ભગવંત...
અવરા પાઠ ભણાયા પંઢ વયી, નાવયી કેં કે અણસારી
ભ્રામણે તેં તા ભધ ચળાયા, ભુધર ભુતળ ભારી. ભગવંત...
રાષ્ટ્ર ભક્તિ નેં જન કલ્યાણે, અજોડ સેવા જે જી ન્યારી
દીન દુખીયે જો રક્ષણ કેલા વઠાનયી પંઢ પગ વારી. ભગવંત...
મહાભારત જે પંને પંને જો, વાચંન ક્યોં વીચાર
તડેજ સમઝણ પે સજે જીવનજી, અકલ પુરુસ ઈ અવતારી
ભગવંન સંતેજા હીતકારી

ચોપાઈ. સ્વભાવ વર્ણન

એળા કૃષ્ણ પ્રભુ અલગારી, જે જી ગાથા સદા સુખકારી
કદે ઉદાસ અકળ નં દસજે, હરયા ફરંધા ખલંધા દરાજે
જેં જો જીવન જગ કારણ, રાજ નીતી ને ધરમ જ સ્થાપન
અન વૃત કે ઈ પુરો નભાયા, ત્યાગ જો તપ જગ કે વતાયા.

જેં જો સજો જીવન ભારત રાસ્ટ્ર જે ભોગોલીક સંસ્કૃતી બયી રાજનીતીક ચારીત્રીક નવ નીર્માણ અન પવીત્ર વ્રત જો અની પુરો પાલન કરે જગ કે વતાયા, જે જે સજે જીવન મેં હકળી જ ગાલ દસાજેતી ક દુસ્ટ ધુર્ત આતતાયી સાંમે વળે જો અનીકે જો રે ધ્રમં થાપે જો જ માંગ દશ જે તો રાષ્ટ્ર જે હકળે છેળે થી બે છેળે સુધી પ્રજા પાલક સાંસન જી થાપનાં કરાયા અને સ્વ

રાજ્ય સ્વધર્મ જી રક્ષા શક્તિ સંપંન કેં ભનાયા અને છે લે ભારત જે સીમાળે સુધી અભેદ ગઢ ભનાયા ને ભારત કે ધર્મ રાજા કે સોપ્યા, અને છે લે ભારત કે દયી વયા જ્ઞાન જો ખજાનું અતરો ઈ ઉપકાર કેયા અયી જેમ રુણ પાં કદેપ ચુકાઈ ન સગધાસી. અને છેલે અન જો વતાય વાટ તે પા હલધાસી ત કદે પણ જરા દુઃખ ન અચીધો દુકાર ન પોંધા પાપ અનીતી અધર્મ જો નાં નંદસોધો ઈ ચોખો દશાજેતો

ચોપાઈ

મહાભારત મેં અર્જુન કે ઈ, ગીતા સુણાયા પુરી વઈનેં
અન ગીતાજો મરમ ખાલી મોક્ષજી, આય ગાલ માનવ ધંમ્રજી
જીવન જો આદર્સ અય અંનમેં, વાટ વતાયા ઈ આચરણમેં.
પંઢ જે જીવન જો અનુભવ સૌરભ, સાર્થકતા જો ડઈ વ્યા ગૌરવ
દુગ્ધ પાન કરેલા ઈ ચઈવ્યા, કામધેનુ ગીતા ઈ ડયી વ્યા.
જેંજા રુણ ભારત જો અજ તયીં, કીન ભુલા જે અજર અમર અયીં
અમ્રત કુંભ જોં સભર ભરેલો, ઘડો ઈ ડયી વ્યાસજો છલકેલો.
જેં જા વિસ્વ મેં વખાણ થીંતા, અજોડ ક્તી હી ભગવત ગીતા
સાર્વ ભૌમ ઈ સંસ્ક્તી પાંજી, અજ ન્યારોત લગેતી તાજી.
ક્તરા કેણા અનજા વખાણ, યુગ પુરુસ રતનં જી ખાણ
અર્જુન જો રથ પંઢ હલાયા, મહા વિભુતી ઈ નાતો નભાયા.
હન ધુનિયા મેં જતરા થ્યા જભરા, તેં મેં કૃષ્ણજી જેળા ક્તરા
વિભુતીએમેં મણીઆ વડા ઈ, સ્વજન વલભ ઈ દસાઈ.
ગોપીએંજા ઈ રાસ રસેશ્વર, નટખટ નંધ જો લાલ રસેશ્વર
કરુણા સાગર પ્રેમજી મુરતી, કડે ન કોપ્યા કાળ સ્વરૂપી.
જેં જી મોરલી ધુનમેં માડુ માતર, પશુ પંખીને જીવ ચરાચર
સરવાણી મેં મળે બંધાણા, થઈ બાવરા જીવ અટવાણા.
ભગવાન જી મોરલી મે ખાલી માનવજાત ન પણ માતર
જીવ ચર્યા ભંનેયા વા, એળા ઈ પ્રેમ સ્વરૂપી કરુણા જા
ધરીયા જેની મથુરા વ્યાતે, ત નદી ગોપીએ જો કલપાંત
દશી ને ચેયાંવા વા કે આંકે ફરી નકી મલયોસે અંનગાલ
કે પુરી કરે લાય સજે કુટુંભ જાધવે કે કોઠે ને કુરુક્ષેત્ર
મે યાત્રા કેલા વંનેતા તંનંદી વદો સુરજ ગરોણ વો ઉતકે
સ્નાન કે જો વડો મહિમા અય તન ડી ઉતે સજે ભારત જા
રાજા સાધુ સમાજ પ્રજા લખુ માડુ ભેરા પ્યાવા તેં મે નંદ રાજા
જસોદાજી વ્રજ જા ગોપ ગોપીયુ મળે સ્નાન કેલા આયા વા

ચોપાઈ

સુરજ ગરોણ જો સ્નાન કરેલા, કુરુક્ષેત્ર મેં આયા કરેલા
નદ યસોદા ને રાધાજી ભેરીયુ, અચી મલે ત્યું ગોપીયું ભેરીયું
અનહધ પ્રેમ વિરહ જી વાણી, સુણી રુકમણી થ્યા પાણી પાણી
સતયભામા અચી મથો ન માયા, રાધાજી ચરણ રજ મથેતે ધાર્યા
અન કુરુક્ષેત્ર મે જડે ભગવાન કે વ્રજ વારા ગોપ ગોપીયું મલે ત્યું
તેર અની જો ભાવ અને લાગણી પ્રેમ દશી ને જાધવે જો સજો
કુટુંભ વિચારે મેં થઈ વયો ને મળે રાણીયુ રાધાજી કે ન્યારે ને
નમન કરી પગે મે પઈ વંનેત્યુ

ચોપાઈ

અવતારી કમ પુરો કરેલા, વઠા મેલાત જો હરી હેકલા
ભારત જા ભગવાન અજ ઈ, ઉધવ કે કોઠાયા પંઢ ઈ.
ઉધવ કે બ્રંમ જ્ઞાન ઈ દીતા, સર્વોતમ ઈ ધ્રમે કથીતા
જે જી વાણી અજોડ જગમે, શીરો માન્ય મણી ધ્રમે મે.ધરંમે મે
ભાગવત જો એકાદસ સ્કંધ, ચોવી અધ્યાયમે ઈ પ્રસંગ
આતમ જીવ જી ઓળખાણી, સમજાઈ વ્યા સારંગ પાણી
જનમ જેલ થી જીવંન ગાથા, પુરી કેયાં અતીમ નાથા
પ્રાંચી જે પપર વટ વઈને લીલા શંકેલ્યા હેકલા વઈને
ભારતમેં ભળવીર થઈ વયા, અજર અમર રાંધ રમી વ્યા
ભીલ મથે ભધ ફગાયા, રામાવતારજી ગાલ કે પાર્યા

મંગલા ચરણ, સર્વ દેવોની પ્રાર્થના, દોહરા

હન આલંમ મેં અજ તથી, પેલો ઈ જ પુજાય, સુભ કમે મેં સાથ દે, લંબોદર માહા કાય
રીધી સીધી જો દેવ ઈ, લઈઓ લેખણ હય, લીલો લખાતો લાલજી, સચો વતાઈ જા પથ
શંકર સુત શીરોમણી, દેવે જા આંયી દેવ, સબંધ સોધ જાણા ન ફી, આયી વતાઈજા ભેવ.

કુંદલીઓ

સરસતી માતા સારધા, આંયી વાણી જા આદેસ
રંમધલ માં રસનાં મથે, સારંગ સાથ હંમેસ.
સારંગ સાથ હમેસ, સરંણ આં જે અચાંતો
ડીજા જભાન મેં જોર, હથ જોડે ઈ જ મનાંતો.
ભજન ભનાય ભાવસે, લખા વાલંમ જી વારતા
વાણી જા આદેસ, દીજા સરસતી સારદા.

ગુરુવંદના

જંની જગતજે જીવે તેં, અચી કરે કેયાં ઉપકાર, બ્રમ અંસ પ્રગટ થઇ, ધર્યા ગુરુ અવતાર.

જુકો નમેયા ચરણ મેં, તેજી જલેયા બાં, જીવ છોળાયા જગતજા, પાર પુજાયાં ધાં
વાટ વતાયાં બ્રમજી, એળા ઉપકારી. સદગુરુ દીન ક્યાલ, સંત સીવ સુખારી

શંકર જી પ્રાર્થના

ધુલો હન દુનીયા મથે, દેવ વડો દાતાર, હે મારે તે હલી વઠો, સમાધી મે જ સરાર
સમાધી મે જે સરાર, ભેરા ભુતે જા ટોળા, પર જોતી પરકાસ, અલખ દેવ ઈ એળા
સમરે ભેરા સાય થીં, વેદ વતાઈયે અકળ ગતી, ધીંગો ઈ ઘર બાર, અવની જો ઈ અધીપતી

બ્રમાજી જી વદના

પ્રથવી કે પેધા કેંયા, પેલા જ સર્વાવાસ, રજો ગુણ જા દેવ ઈ, તેજ પુંજ પ્રકાસ
તેજ પુંજ પ્રકાસ, ચારોય વેદ જી વાણી, પ્રગટ કેયાં સંસાર, જીવ ચોરાસી ખાણી
ચતુર ભુજ ચતુરાનંદ, ચો મુખ સર્વાવાસ, પેલા સર્વા વાસ કેયાં, પ્રથવી કે પેધાં કેયા

શેસ નારાયણ

પાથારી રોસ નાગજી, ફણા મથે ઈ હજાર, ખીર સાગર જી લેર મેં, સુતા દસજે સરધાર
સુતા અયી સરધાર, લખમી જી સેવા કરી, નારધ સારધ દેવતા, વટ વઠા ધ્યાન ધરી
અગંમ નીગમ પુજે નતા, અકલ કળા ઉન દેવજી, ફણા સોભે હજાર, પાથારી શેસ નાગજી

નર નારાયણ વંદના

હેમારેજી ધાર મથે, તપસ્યા કરીયે દેવ, નારદજી કે ચ્યાં કથા, મદ ભાગવત જો ભેવ
ચેતન શકિ ઉતપતી, નીરોધ મુગથી બયી, સંતે ભકતેજી કથા, સમજાયા વટ વયી
નર નારાયણ દેવ ઈ, અકલ અનંત અવતારી, પ્રગટ પરી બ્રમ દેવ, જય જય સ્વેત સુખારી

વસુ દેવ દેવકી જી પ્રાર્થના

જનમ ગણા જત જગપતી, જોગે સર ભગવાન, ધન વસુદેવ દેવકી જી, ધન મથુરા ધામ઼
ધન ધન આંજી તપસ્યા, ધન ધન આંજી ટેક, હરી આયા અધરામ જા, ઈ ગોલક થી છેક
અગીઆ પણ તાં ઈજ હરી, ધર્યા વા અવતાર, ધન વસુદેવ દેવકી, નમન વારં વાર.

બલરામ જી વંદના

ખણી વઠા હન ભુમીજો, મળે મથે તે ભાર, નારાયણ અવની અચે, તડે ઈ પણ થી તૈયાર
સેવા કેયાં શ્રી રામજી, અજ તયી અય એ અજોડ, રામાયણ જી રાધમેં, દસો રામ જા બોલ
ઉ યાધ રખેયા યદુપતી ને વડા ભનાંયા ભા કે, પુછે વગર પગ ભરીયે નતા ધન બલરામ આંકે

નંદજી જ સોદા જી વંદના

થેયા નં કી બ્યા થીંધા જગમે, જેં જો હી ઈતિહાસ, જેં જેં આગંણ મેં રમેયા, શ્રીહરી સર્વાવાસ
જનમ્યા જાધવ કુળ મે, હલી આયા નંદ ઘર, એડી કેયાં ઉની ભંધગી, એળા ઈ મગેયા વર
ધન જશોદા નંધ કે, ધન ધન ગોકળી ગામ, ધન ધન આજી ભક્તિ, જત રમયા ભગવાન

મોહમાયા વંદના

પેલા પંઢ પ્રગટ થેયા, મોમાયા અવતાર, અવની અંબર કે ઉપયા, પંજ ભુત પ્રકાર

શુર અશુર ને જીવ શંનો, માનવ જાત જી ધાર, ચેતન શક્તિ પ્રાણ બ્યા, ચેતન જો આધાર.
માયા ઉપાયા અવનનીમે જીવ ભુલી વ્યા સાવ, પણ આંજે આયા શરણ મેં ત પાર પુજાયા નાવ

શ્રીલખમીજી વંદના

લાલ કમળ દલ લાલ ને, લાલ કમલ કર લાલ, સીંધુ સુતા શ્રી જીવલા, સાન્ત સરુષ ક્રપાલ
ગરુળાંશન ગજ ગામીની, ગજ લખમી ગંભીર, વીધ્યા યસ વર દાયીમાં, તેજ પુંજ રણ ધીર
જીન ઘર મેં આંયી વસો, ઉતવે લીલા લેર, દાસ અસાંતે દેવી આંયી, માડી કરીજા મેરં

રાધાજી જી વંદના

હન આલમ જા અધીપતી, આદ અનાદી અજાત, ઉનજે ધલમેં નંત રમો, નવધા નાલે જાત.
પરા ભકિ આયી બ્રમજી, હન ભુતળ મેં ભરપુર, જ્ઞાની ધ્યાની મંજ રંમે, ભક્ત સંત ચકચુર.
અવતરેયા અવની મથે, ભીખુ ભાનજી બાલીકા, જદુવતી જા ચાગલા, જગમઠા આરાધીકા.

યમુનાજી જી વંદના

સાંમ રંગ જા દેવી આંયી અરુણ ઘરે અવતાર, અગોર તપસ્યા કે કરે, વેરયા આંયી કરતાર
પાણી થઈ હન પટ મથે, પંસારેયા આંયી પુર, પતિત પાવન થઈ વંને જમના ના જગ મસુર
જમ રાજાની ભેણ ને, કાલીં નાલે રૂપ, કૈક જીવ ઉગારેયાં, પુનીત પાણી સ્વરૂપ.

વેદ વ્યાસ જી વંધના

વેદ સીંધુ જી વાણીજો, વેદો કેયા વસતાર, ભારત ભાખ્યા ભાગવત, સમજાયા ઈ સાર
પુરાણ અયળો પ્રગટ કેયાં વિસ્વ સજે જી વાણી, મંથન કરે મધ ઘી કઢયા ઈ ગીતા અમ્રત લાણી
ઉધાર કેલા અવની જો, આંયી ધર્યા અવતાર, જય જય શ્રી મુની વ્યાસજી, વધન વારં વારં

શ્રી શુકદેવજી જી વધના

અંગ દીગંબર જનમે જોગી, ભ્રમચારી બાળે વસે, જનમ ભેરા જાગી જ વ્યાં માર્યા માયા કે ઠેસ
નુર નેરેયો કર ચં ક્લાજી, ભ્રમ તેજ તો છલકે, શર તે સોભે વાર વંગળીઆ, જ્ઞાન જો ધરીયા હલકે
વન વાસી વન ફરે હેકલા, બ્રમ રૂપ અનુરાગી, ધન ધન શ્રી સુખ દેવજી, ધન યોગી બળભાગી

હનુમાનજી વંદના

થયા નયીં કો થીધાં જગમે, એળા ઈ બ્રમચારી, રામાયણ જે પંને પંને મે, ઈ સોભે સેવા ધારી
માલા પેર્યા ઈ કરેણ જી, અક જા બ્યા અંકુર, રામ વટા થી રાજી થયીને, મંગેયા તેલ સીંધુર
અંજની મા જા લાદકા, વાયુ ઘર અવતાર, ચીરંજીવી અજર અમર, જે જે પવન કુમાર

શ્રીમદ ભાગવત પુરાણ વંદના

પેદા કેયાં પૃથવી મથે, પુરી માનવ જાત, તેંજી મુગતી લા કરે, હરી વતાયા વાટ.
અજ કે ચ્યાં અવીનાસી, નારધ જી ક્યાં કન, સનકાદીક તાં સઘ કેયા, વ્યાસ કે ધન ધન.
શુકદેવ ચ્યાં પરીક્ષિત કે, આતમ અમંત્ર વાણી, શ્રીમધભાગવતજી કથા, ઈ ઘર ઘર પુજાણી.

ભાગવત જા બારો અંગ

હી કથા પરીબ્રમજી, સઘ સંતે જી ગાલ, શીવ ભંનેલા જીવકે, બારો વતાયા સ્વાલ.

અંનમે બ્રમ ને આતમા, દસમે હરીજી લીલા, પંઢ ભનીં ગોપાલ, રમેયા રાસ રસીલા.
સર્ગ વિસર્ગ ને હરી કથા, નીરોધ મુક્તિ બયી, સ્થાન પોસાક જગમધ, ઉતી ને આસન સયી.

સર્વ દેવ પ્રાર્થના

તેંત્રીસ કરોળ ઉ દેવતા, બ્યા ડેવેજા ડેવેસ, જોગી મુની જતી સતી, સંત ભક્ત મંડલેસે.
યજ્ઞ કીનર ને ચારણા, વિધાધરેજી જાત, ગંધર્વ ને ગણ બ્યા, પંચ ભુત સાક્ષાત.
નો નાથ સધ ચોર્યાસી, ઘોર અગોરને વામી, ગુપત ગેભી દશનામીકે, વંધન કરા શર નામી.

ચોવી અવતાર વંધના, રાગ મુજે મેરી મસ્તી

જડે જડે અવનીતે, અશુર વધેતા, તડે તડે નારાયણ અવતાર ધરીતા. જડે જડે
નીતી ધરમ જો રક્ષાણ કરે લાય, ચોવી ચોવી અવતાર ધર્યા હરી તે લાય જડે જડે
પેલા પરી બ્રમ, પ્રગઠ પધાર્યા, સનકાદીક ચારી, રૂપ ધરાયાં. જડે જડે
રસાતળ મંજાથી, અવની ઉપાવ્યા, વારાહ રૂપ જોઇ, પ્રથવી પુજાયા. જડે જડે
નારદજી જી તાં, અમ્રત વાણી, પંજરાત્ર નાં જી, ઘર ઘર ગવાણી. જડે જડે
નર નારાયણ જી, અળગ તપસ્યા, ધાર હેમારે તે, રાત ડી વસેયા. જડે જડે
પીતાજી કદર્મને, દેવહુતી માતા, પ્રગઠયા પરી બ્રમ, કપીલ વિખ્યાતા. જડ જડે
સાંખ્ય રે સાદ જી, રચનાં ભનાયા, માતાજી કે ઈ, વારતા સુણાયા. જડે જડે
છઠા દતાત્રય, મહા તપધારી, ગુરુ ઈ ભનાયા, ચોવી વિચારી. જડે જડે
સતમાં શ્રી ભગવાન, યજ્ઞ દેવરાયા, યજ્ઞ વિધીજી તા, વાટ વતા વ્યા. જડે જડે
અઠમાં રુસભ ડેવ, દીગમ્બર જોગી, પ્રગઠ પરમ હંસ, બ્રમ રસ ભોગી. જડે જડે
નવમા પ્રથુ રૂપ, પ્રથવી તે આયા, અન ને રે ઔસધી, અચી ને ઉપાયા. જડે જડે
મછરૂપ ધરી હરી, અવની અચીને, જળબંબાકારમેં, નાવ ઈ ભનીં નેં જડે જડે
હય ગ્રીવ મારે ને, વેદે કે ભચાયા, જત જત જેળો ઉત, રૂપ ઈ વતાયા. જડે જડે
મલી દેવ દાનવ, ધરીયા જગે લા, કેયાં ઈ તૈયારી, અંમ્રત કઢે લા જડે જડે
તડે આંયી અવની, પુઠે તે ઉપાવ્યા, કચ્છ રૂપ ધરી હરી, જગ કે વતાયા. જડે જડે
ભની ને રે વામન, બલી ઘર આયા, પગ ત્રે ભરે ને, ધરા કે છોળાયા જડે જડે
ધન વંત્રી જી તાં, અમ્રત વાણી, ઓસળ ઔસથી, જી કરે વ્યા લાણી. જડે જડે
મોહિની રૂપે આયા, એળો તાં ધરાયા, દશીને અસુર આંકે, એળા તા ફસાયા. જડે જડે
ભક પ્રહલાદ જી, રાળ સુણિને, પ્રગઠ થેયા હરી, થંભ ફોડા ને. જડે જડે
ફરસી રે ધારી, ફરસી ઉપાવ્યા, અધર્મી એ જા તાં, મથા રે ઉદાયા. જડે જડે
વયાસજી વાણીતા, ઘર ઘર વાંચાણી, પને ને પુરાણે મે, લંમી તાં લખાણી. જડે જડે
રઘુપતી રામ જી, અજબ મર્યાદા, જે જે રે નાલે સે, પથર તર્યાવા જડે જડે
સંતે ને ભકે લા, વન વન ભટકયા, રામ રાજ થાપેલા, કત પનં અટકયા. જડે જડે
જદુપતી જીતા જડે, ગાલ અચેતી, વાણી વચારી ઈ, ઉત નં પુજેતી. જડે જડે

જોગી થકા ભોગી, ભુલા ઈ ભસ્મ મેં, અજ તયી ઈ જ તાં, ગાલ હલેતી. જડે જડે
હંશ ને હય ગ્રીવ, હરી રૂપ ધરેયાં, બુધ રૂપ પ્રશ્ની, કલકી ઉતરેયા. જડે જડે
ચોવી હી અવતાર, ધરે હરી આયા, દાસ જાડેજા જા, દુખ વસરાયા જડે જડે

શ્રીમદ્ ભાગવત જે પ્રારંભ મે પેલી કથા હી અય ક નારદજી પ્રથ્વી તે ફરધાં ફરધાં વ્રજ મેં અચેતા તડે ઉતે હકળો દ્રસ્ય દસેતા હકળા જીવાણ બાઈ રુવેતાં તેકેં દશી નારદજી વટ વનીં ને સુખ દુખ જી ગાલ પુછેતો ઈ કથા શુકદેવજી ચેતાં

(ભક્તિ દેવી ને નારધજી જો સંવાદ) રાગ : નાગીન

વ્રજ ભુમી મેં દેવ નારધજી, હલી આયા હકીયાર રે ઈ
સુની દઠા સાવ વ્રજ ભુમી સુની
સાધુ સંત કો નજર નતોપે, નાંય કો સાધવી દેવી
વેદ વાણી જો નાય ક્ત નાલો, નાય ક્ત યજ્ઞ જી વેદી
રુષી મુનીએ જા ખાલી જુપળા, સાવ લગે શુનકાર રે. સુની

(ભક્તિ દેવી કે નારધજી પુછેતા)

અગીઆ કિંક અણ સાર અચેતી, દઠા ઈ ભક્તિ દેવી
અંયી ઉધાસી વઠા હેકલા, અખીયે આંસુ રેલી
વટે સુતા અંધ બોય બરુકા, બુઢા ભની બોય બાર રે. સુની
ભક્તિ કે ભગવાન પુછેતા, સમજાયો શ્રી દેવી
આંયી કુલા કલ્પાત ર્ક્યોતા, કી આવથી દુખ જી હેલી
હી બુઢા ભની વ્યા બાર કી આજા, આંયી નંઢળા વીગાર રે. સુની

નારધ જી જો પ્રશ્ન સુણી ભકિદેવી પંઢજી ઓળખ ને દુખ જી ગાલ ચેંતા

ભક્તિ ચેતા નારદજી કે, હતે હેળા થ્યા હાલ
નારાયણ જે નાલે જોતા, નતી સુજે ક્ત ગાલ
તડે જ્ઞાન વેરાગ હતકી વરકે, કઢે છદેયા હધપાર રે. સુની

ભક્તિ દેવી જી ગાલ સુણી નારધજી જરા વિચારે ચડી વયા ને પોય ભગવાન વટ વનીને સજી અખાણી ઉત ચોંધ.

ભક્તિ જી હી સુણી અખાણી, ધુબી હલ્યા બ્રમચારી
સટ કરે ને વ્યા ઈ સરગમે, જત વસે અસુરારી રે
જ્ઞાન વેરાગ ને ભક્તિજી ઈ, સાવ સુણાયા હાલ રે. સુની

નારધજી કે ભગવાન ચેંતા, દોહરા

સજી સુયા હી વારતા, શ્રી પતી સચીદાનધ, મુરકી મન મોહન કુછયા, ભલે આયા બ્રમન
અન જો ઓસળ ઉત જ અય, વનો અવની પાછા, સનકાદીક ઈ સુણા ઈ ધાં, શ્રીમદ ભાગવત ગાથા

ભગવાન નારધજી કે ચેતા આયી સનકાદીક કે પુછીને ઉ કથા જી કો ભાગવત જી ઉની કે સોણાયો ત જ્ઞાન વેરાગ જીવાણ થઈ વેધા

દોહરા

નારધ જી ફરી આવેયા, વન જમના જે આરે, પારાયણ જા પાઠ કેયા, સજો સારે સંભારે.
કથા સુણી ને થ્યા ઉભા, જી જબકી જાગે શેષ, કાયા કંચન થઈ વયી, બોય ઈ બાળક વેસ.
નારધ જી કે નમન કેયા, જ્ઞાન વેરાગ ને ભક્તિ, જાડેજા હી અજોળ અવની, પારાયણ જી શક્તિ.

દશમ સ્કંધ પ્રારંભ

શ્રી કૃષ્ણ પ્રાર્થના

રાગ : શ્રી રામ ચંદ્ર કૃપાલુ ભજમન

જય સ્યામરૂપ અનુપ અજ ઈ, અવની તે ઈ આવેયા
યદુ કુળ જીરાણ ભુપતી થઈ, ભાર ભુમી ઉતેરેયા. જય
વસુદેવ દેવકી જે ઘરે પેલા, પુરીબ્રમ પ્રગઠેયા
આયા હલી ને નંધ ઘર, કેળી કલા ઈ ઉત કેયાં. જય
પેલી પતાયા પુતનાં કે, મારે નેં મુગતી ડના
ઉત આયરે જી ધાં સુણી, વજમે વનીં દુગર ખયાં. જય
વરી કાલ નેમી કંશ કે, માર્યા મથુરા મે નગરીમે
છોળાયા બંધન જેલ જાઈ, દુખ ઉનીંજા ટારેયા. જય
આદી અનાદી અજનમાં આંયી, વયાપીરેયા વિસ્વમેં
હી જગ મગે તી જોત જગમે, ઉનમે તા છાઈ રેયા. જય
શ્રુતીઓ પુરાણ શેષ સારદ, વેદ વિચારે થકા
યોગી મુની બ્યા ધ્યાન યારે, ધ્યાન સે ધલમે દઠા. જય
કરુણા સાગર પ્રેમ મુરતી, જગ કારણ જગ માલમી
આંયી અસાજી નાવળી કે, તારી જા જગ આલમી. જય

ગંગા જે કીનારે મથે અઝ, શ્રી સુખદેવજી પરીક્ષીત રાજા કે ભાગવત જે દસમે સ્કંધ જી કથા સુણાઈતા અજ કૃષ્ણ જે પ્રાગઠય જી કથા ચોવાંધી પરીક્ષીત અતરા રાજી પે મે અયી હકળે ધ્યાન સે ઈ વઠા અયી શુકદેવજી વ્યાસ ગાંદી તે વઠાને રાજા ઉની કે ઉત પુછેતા હે મુની ભગવન શ્રી કૃષ્ણ જનમ અવતાર કી થેયો કેળા ચરીત્ર કેયા ઈ સજે જીવન જી કથા સુણાયો તડે શુકદેવજી મારાજ કથા ચેતાં રાજા કે

અધ્યાય ૧

દોહરા

અજ ગંગા જે ગાટ તે, હલે જ હકળી ગાલ, કૃષ્ણ જનમ તાં કી થ્યો, ઈ રાજા પુછેયા સવાલ.

રાજા સુખદેવજી કે પુછેતા

જોગેસર ઈ જગપતી, જનમ ગણા જગ કીં, કેળા ઈ ચરીતરી કેયાં, ક્ત ક્ત ફરેયા ઈ

જન્મેયા જાધવ કુળમે, આયર ધર આયા કીં, છડે મથુરા નગર કે, નંધ ઘર રમેયા કીં
માર્યા મામા કશં કે, વજ કેપ છેદયા કીં, ફરી મથુરા કે છડે, કી આયા દવારીકા ઈ.
ક્તરીયુ પેણ્યા રાણીયું, ક્તરી થઈ ઓલાધ, બયી પણ લીલા ક્યાં ક્તે, ઈ સમજાયો સજાધ.

પરીક્ષીત રાજા જો પ્રસ્ન સુણી મુની રાજી થીએતા પોય સજી કથા કૃષ્ણ લીલા જી અથ ઈતી સુણાઈયેતા.

ચોપાઈ

પરીક્ષીત કે સુખદેવ સુણાઈય, કૃષ્ણ જનમ જી વિધી વતાઈયે
હે રાજા જેં જી લીલા ન્યારી, યોગી મુની વઠા ઈ વિચારી.
અગંમ નીગમ જત હથ જોડીતા, નેતી નેતી પુકાર કરીયેતા
ઈ અવીનાસી અવની આયા, જાધવ કુળ મે જનમ ધરાયા.
જે જી લીલા અપરંમ પારા, બ્રમ ઉ બાવન સે બારા
હે રાજા તેંજી લીલા હી, કન દયીને સુણજા કથા ઈ.
હી કથા આય પાવનકારી, જીવ શીવ જાલણ જી બારી
હે રાજા આંયી જગ કે વસાર્યો, હકળે હરી કે ધલ મેં ધાર્યો.

શ્રી કૃષ્ણ કથા, સવૈયા

જડે દવાપર જુગજો અંત અચેતો, અશુર અવની ઘેરીતા
પાપ વધ્યો પ્રથ્વી તે પુરો, શના જીવ સહારી તા.
સાધુ સંત કો નાંય સલામત, ગાય ભ્રામણ કે પીડીતા
ભાર નતી જલે જડે ભોમકા, તડે શ્રી હરી કે સંભારીતા.

શ્રી સુખદેવજી મારાજ કથા કૃષ્ણ પ્રાગઠય જી વાર્તા ચતાં હે રાજા જડે હન પ્રથ્વી મથે પાપ વધી વ્યોવો માનવ વ્રતી આસુરી ભની વયી વઈ ધરતી તે બોરો જડે ત્રાસ ઉની વરતાયા તડે ધરતી માતા રુવણ લગેતી તે કેં દસીને દેવ ભેરામલી ભગવાન વટ અચી અરધાસ કરીયે તા.

રાગ : સારંગ

હાણે હરી હૈયા ધર્યો અવતાર, હાણે હરી હૈયા ધર્યા અવતાર
દેવ આંકે કરીયે અરદાસુ, ઈ કન કજા મારાજ કીરતાર હાણે હરી
અશુરે જા અજ વધ્યા અખાળા, હી ઘેરે ગણા આલમ
હન ધરા જા વઠા ધણી થઈ, ખોટા કરીતા કમ઼ હાણે હરી
પાપ વધ્યો પ્રથ્વી તે પુરો, પાખંડ જો તા પસાર
લુંટ ખુનખેટો ખુટલાઈ, બ્યો વધ્યો ઈ વકાર. હાણે હરી
સાધુ સંત કો નાય સલામત, શુર સતી દાતાર
ગાય ભ્રામણ રાળુ કરીતા, બ્યા પ્રથ્વી જા પોકાર. હાણે હરી
હૈયા હલો હાણે વાર ન કરેયો, કરેયો ગરુડ તૈયાર
દેવ ધરાજી સુણી ને અરજી, શ્રી હરી થ્યા તૈયાર. હાણે હરી

દેવજી અરદાસ સુણી ભગવાન જાગ્રત થીએતા અને દેવે કે આકાસ વાણી સે ચેતા.

શુકદેવજી ચેતા ચોપાઈ

પ્રજાપતી ને પીનાંક પાણી, હલી આયા જત સારંગ પાણી
ધરતી માતાજી ધા ઈ દીયેતા, અશુરારી ઈ સબધ સુણેતા.
અવાજ ગેભી મથે થીએ તો, અજ કે ઈ અણસાર અચેતો
દેવકે ન ઈ ગાલ સુજેતી, અજ વટા થી પસાર થીએતી.

આકાસવાણી બ્રમાજી સુણીને દેવ કે અન્જો મરમ ઉત સમજાયા ચે તા ઈ ભગવાન જો આદેસ

ચોપાઈ

પેલા દેવ આંયી કમ ઈ કરીજા, જાધવ કુળ મેં જનમ ધરીજા
આંઉ પણ પોવા અવની અચાતો, જાધવ કુળ મેં જનમ ગનાતો.
જેંજી અય જુગ જુની ગાથા, વસુદેવ ને દેવકી માતા
જેં જે ઘર મું જનમ ઘણા ઐ, પેલા જ મું વરદાન દનાં ઈ.
ઉન વર કે આંઉ પુરો કરેલા, ફરી અચાંતો જનમ ગને લા
દેવ વની આયી કરેયો તૈયારી, અવતાર જા વખત વિચારી.

ભગવાન દેવે કે ધલાસો દયી ધરતી મથે જનમ ગને લાય હલાઈયેતાં તેં પોવા લક્ષ્મીજી ને બ્યો દેવીએ કે જનમ ગને લા આદેસ દીયેતા.

ભગવાન દેવીયે કે ચેતાં

શ્રી દેવી આંયી વંનો અવની મે, જનમ ગન્જા કુંદન પુરમેં
દેવીયું આયી ગોકુળ ગામમેં, ગોવાલડુ થઈ રોજા વૃજ મેં.
રાધાજી જે સંગમે રોજા સેવા ભક્તિ પુરી કરીજા
નીતી ધરમ યસ કીરતી સાતા, બર બુધી ભેરા આયી દાતા.
જાધવ કુળ મેં જનમ ધરીજા, દવારકા નગરમેં ભેરા રોજા
અવીનાસી જી હી આગમ વાણી, અજ કેયા દેવ કે લાણી

આકાસ વાણી જો ભેદ ભ્રમાજી દેવ કે વયી સમજાયા ને મળે ભેરા થઈ. અવની તે અચે જી તૈયારી કરીતા અને અંતે ભેરા વયી પેલા ભગવાનજી અસ્તુતી કરીયેતા.

રાગ : ભીમપલાસ

આદેસ સુણી શ્રી અવીનાસીજી, રાજી દેવ થીંયેતા રે
અરજી અસાંજી સુણી અવીનાસી, વર દના નવાજીતા રે.
જડે જડે તા હન અવની કે, અશુર અચીને ઘેરીતા
તડે તડે નારાયણ આંયી, આંજો અંસ ઉતારેયોતા.   અરજી
જુગ જુગ મેં આંયી પધારી, રૂપ અરૂપ ધરાયો તા
મછ કચ્છ ને વારા નરસી, પરસી કર પ્રભુ ધારેયોતા. અરજી

રઘુ કુળ જીષણ આંજી લીલા, જન ગણ ઘર ઘર ગાઈતા
ઉજ અવસર આયો અવની, સંત ભક્ત સંભારી તાં.   અરજી

વાણી સુણી શ્રી અવિનાસી નારાયણજી અસ્તુતી કરે નમસ્કાર કરે દેવ વ્યા ઈ પંઢ જે લોકમે રવાના થીએંતા, અને જાધવ કુળ મેં જનમ ગનેજી તૈયારી કેલા લગા. હડા વસુદેવ જા લગન જી તૈયારી થીએતી મથુરામે ઈ કથા સુખદેવજી ચેંતા.

ચોપાઈ

મથુરા નગરી મે શુરસેન રાજા, જેં જા સુત વસુદેવ નાંજા.
ઈ વસુદેવ જા લગન લખાણા, ઉગ્રસેન કે ખબર ડેવાણા.
ઉગ્રસેન જા ભાજી ઉ બાળા, દેવકીજી સે થ્યા વેવીસાળા
ધામ ધુમ સે લગ્ન થીએતા, રાજા કન્યા દાન દીયેતા.
ફેરા ફરી ને કન્યા વોરાયા, ગોઠ કન્યા કે રથમેં વેરાયા
ઈ રથ રાજા કંશ હકલે તો, નંઢી ભેણ કે ઈ વોરય તો

ઉતઈ થઈ આકાસ વાણી, કંશ રાજા કે કને સોણાણી કંશ ભલે તું રાજી થી એતો, તો જે નાલે જો નીયા થીએ તો.

દેવકી જો થીંધો આઠમું બાળ, ઈ જ થીંધો કંસ તો જો કાળ
અન ગાલ કે યાધ રખજ તું, ઠીક લગે તેળો મારગ કઢ જતુ.

આકાશ વાણી સુણી કંશ વેલ મથાથી ટપી ઉતરી વંનેતો ને તરાર ખણી ભેણ કે મારેલા સટ કરેતો તત વસુદેવ ઉતઈ આદ પયી કંસ કે સમજાય ચેતા.

સવૈયા

આકાસ વાણી સુણી કરેને, કંસ ઉતે તો ઉછરે, ખયે બધારી બર કરેને, ઉતયી ઉતે તો થથરે.
મથો ઉદાયલા મ્યાંન મજાથી, કઢે તેજ તલવાર, તત વસુદેવ ઉથી ઉભાધ્યા, ઘોડી ચળેયા વાર.

વાસુદેવ કંશ કે ચેતાં

રાજા હી અનર્થ થીએતો, આંકે હી કીં સોભે
અજ તાં આંજો નાલો જગમે, સજ વારે જી ઓપે.
દેવકી તાં અય સાવ નમાળી, નાય અનજો અપરાધ
અભય કરે નેં આંયી ભચાયો, ક્યોં વાણી કે યાધ.
બાળ જનમ ધા જનરા જ નદી, તતરા સોંપી બો તંનદી
હીતા કારી ટીલી લગંધી, ભોજ વંસ જે કુળ કે
વસુ દેવજી સુણી વાણી ને, કશ ઉતઈતો મુરકે.

વસુદેવ કંશ કે સમજાય યેંતા હે રાજા તું આકાસ વાણી કે યાધ કર દેવકીજી જા જતરા છોકરા જનમ ધા હી તો કે સોંપી ડીબો કોલા ધ્રજેતો દેવકી જો અનમે જરા પ ગુના નાય.

ઈતિ અધ્યાય ૧

અધ્યાય ૨ : કંશજા કરતુત ને માયા અવતરણ

દોહરા

માયા અવતરણજી ક્થા, બયી કંસ કુટણજી ગાલ, સુણાઈતા ઈ સુખ મુની, પરીક્ષત પુછેયા સવાલ

સવૈયા

કંસ વનેતો પંઢ જે ધર ઈ, વયી કરે વીચારેતો
અન ગાલ જો તાગ કઢણું, ગોઠીએ કે કોઠાયે તો.
ચાણુર મુસ્ટીક મલ મતારા, વ્રતા શુર કે વારે તો

અન ગળ બ્યા અસુર અચેતા, પુતના કે પણ કોઠાયે તો. કંશ પંઢજા જતરા ભીરુ વા ઉનીકે કોઠાય ઈટ વઈ ને સજી ગાલ આકાસ વાણીજી ચેતો કંશ જી ગાલ સુણીને મળે અશુર ચેતાં રાજા આંયી જશપ ખોપ ન રખજા અસી અજથી જ મુલક મે જતરા છોરા જનમધા તેજો નાસ કરે વજબો અજથી જ અસી તૈયારી કરીયોતાં અતરો ચયી તુળા ભનાંય સજી ગેગં ઉપળેતી.

ચોપાઈ

રાજા મંજ મેલ અચેતો, મુન મથે ઈ કાળ દશે તો
જન દી થી સુયે આકાસ વાણી, સામે દસે તો સારંગ પાણી.
રટણ શત દી ઈજ કરેતો, ઉજવાણી યાધ કરેતો
જરા પ જેં કે સાન્તીનાંય, નતો સુમે ને નતો કી ખાય.

હડા કંસ જા હલાયલા અશુર ધરતી તે ત્રાસ વરતાયે તાં ગાયુ ભ્રામણ યજ્ઞ જો નાસ કરીયેતા નંઢણે છોકરે કે મારી વજેત એળા ત્રાય ત્રાય મચાયા તડે ભગવાન જાગ્રતથી એતા.

ચોપાઈ

તુળા બધે તૈયાર થી એતા, પટ મથે ઈ પાપ કરીંતા
અતરો કેયાં અની અત્યાચાર, ધરા બુબી વયી જલે ન ભાર.
છ છ છોકરા કંશ જ મારે, ભેણ ભાણેજા સામે ન ન્યારે
નીચ બુધી ના ધાન ભની વ્યો, પાપ ગડો પુરો ભરજી વ્યો.

દોહરો

દશી કરમ કારા કંશજા, હત શ્રી હરી થ્યા તૈયાર, માયા કે સમજાય ચ્યાં, સજી ગાલ કરતાર.

ભગવાન માયા કે કોઠાય ને ચેતો. રાગ : આશાવરી

હરી દીતા આદેશ માયા કે, હરી દીંતા આદેશ
મોમાયા આયી વનો મથુરા, ધરે બાળા જો વેસ   માયા કે
કંશ રાજા જી જેલ મેં પુર્યા, દેવકીજી વસુદેવ
દેવકી જી જી ઉદર મેં અયી, અવની ધારી સેસ.   માયા કે
સેસ નાગ કે ખણી સવેરા, વેજા ગોકળ ગામ
રોહિણી જી જી રખો ઉધરમેં, ઈ જનમ બલરામ   માયા કે

નંધ જશોદા જી જે ઘરમેં, ધરીજા આંયી અવતાર
કંશ રાજા કે ખબરુ દીજા, થઈ ચુકો અવતાર. માયા કે
આંજો અવની તે પુજન થીધો, ચયી દશે ચોધાર
વંનો દેવી વાર ન કરેયો, જગાયા જગદા ધાર. માયા કે

ભગવાનજી આંજ્ઞા ગની મોમાયા અવની તે અચેતા ને પંઢજી માયા ફેલાય પંઢજો કમ કે જો કરીયે તાં.

દોહરા

અવની પતી જી આજ્ઞા, મથે ચાળાયા માત, હલી આયા ઈ નંધ ઘર, ઈ રાધ કે યાં મધરાત.
ધુનિયા કીં સમજી સગે હી રમા પતી જી રાંધ, નજર દ્ઠા તે દેવતા બ્યા સમજી વ્યા ઉ સાધ

મોમાયા ગોકુળ ને મથુરા મે અચી માયા સે કરીને ઈ પંઢ જો કાર્ય ક્રમ પુરો કરીયેતાં ઈ ધુનીયા કે જરા પણ ખબર ન પયી ભાંકી આકાસ મે દેવ દઠાં તે ભોમીતે યોગી મુનીયે ધ્યાનમેં જાણી વ્યા. ભગવાન અંસ જો અવની તે ઉતારેયા તેંજી દેવતા અસ્તુતી કરીયેતા.

રાગ : લાવણી

જગનીયતા જગ જા પાલક, હલી અચેતા અવની મેં
અંસ દીતા પંઢજો ઈ પુરણ, તય ધારી બી જે અંગ મેં.
નીરાકાર સાકાર ઈ પુરણ, સગુણ ભનેતા સાકારી
જે જે કાર થ્યો ચોધારો, ગજઈ સજી ગગન અટારી.
સાવ સોભેતા વસુદેવને, દેવકીજી સોભા ન્યારી
સરધ પુનમ જા ચાંધ ઉગોકર, વા બ્રમ આજી બલીહારી.

દેવ અસ્તુતી કરીયેતા, રાગ : દેશ

ભલે આયા ભુમી ભુતળ આયી ભુપતી રે
સંગમે સોભે શ્રી દેવી ને, શેસ જી જતી રે. ભલે
નીર્ગુણ નાથ આંયી અવીનાસી, સુક્ષ્મ રૂપ મે રેયા પ્રકાસી
અજ કેયાં ઉપકાર અસાંતે, પુરણ બ્રમ પધારેયા રે ભલે
કમળ નયન આંયી કમળા સ્વામી, ભવ ભય ભજન હે જીવગામી
જીવ લોકજા વાસી અસાજી, પુરી કેયાં મન કામના રે. ભલે
હન ધુનીઆ જો રક્ષાણ કરેલા, ફરી અવતાર ધરેલા
અજ અસાંજી અશ્રજી અનરી, સ્યોમ આંયી સ્વીકારીજા રે. ભલે
દેવ ભેરા થઈ ભગવાનજો અંસ પ્રથ્વી તે હલાયા તેજી અસ્તુતી
કરે પંઢ પંઢ જે લોકમે વનેતા પોવા હીકથા વાર્તા પુરી થીંધી. ભલે

દોહરા

અજ તાં હન અવની મથે, મેર કેયાં મારાજ, કંસ રાજા જી જેલ મે, પ્રગઠ થેયા જગતાજ.
જત વસુદેવ દેવકી , પુર્યા વા તપ ધારી, અંસ ડના અવનીયતે, તી સોભે તાં બળભાગ઼

જગત કી જાણે નતો, નાવયી ક્ત અણસાર, સમજી વ્યા શંકર ભ્રમા, કર થઈ ચુકો અવતાર.
દેવ વંનેતા લોક મે, કરે ઈ અંસ જી સેવા, જાડેજા જપ ન ત ક્ર્યો, ત મલધા અગીયા મેવા.

ઈતિ અધ્યાય ૨

અધ્યાય ૩ : શ્રી કૃષ્ણ જનમ

દોહરા

શ્રીકૃષ્ણ જી કથા, સુણાઈ તાં સુખદેવ, ગંગાજી જે ગાટ મથે, કરે પુરાણજી સેવ
દેવ દેવીયુ આવેયા, ઈ વેમાને મે વયી, રુષી મુની જોગી જતી, અચી વઠા ઉત અયી
અજ રાજા પરીક્ષીત કે, લગી અય ઈ જ લગન, ધલમે શ્રી હરી ધોરેને, કરીયેતા ઈ ભજન.

ગંગાજી જે ગાટ મથે કથા હલેતી અજ કૃષ્ણ જનમ જી કથા થીંધી અતરે દેવ અભમે આયાં અયી હડા પરીક્ષીત હકળે ધ્યાને ભજન કરીતા. ભગવાન જે જનમ જી કથા સુણેલા રાજા ધ્યાનસ્થ અયી.

રાગ : સારંગ

યાધ કરીયે ભગવાન રાજા, યાધ કરીયે ભગવાન
કથા સુણેલા કૃષ્ણ જનમ જી, ધરે વઠા અયી ધ્યાન   રાજા યાધ
રાજા પરીક્ષીત વઠા આસન તે, સંત ભગત થયા ભેરા
યોગી મુની હલી હત આયા, માનવે જા જત મેળા.   રાજા યાધ
અજ અવીનાસી નારદ શારદ સનકાદીક અચેતા
ભોળા નાથ ભવાની ભેરા, બેયા દેવ અચીવીએતા   રાજા યાધ

રાગ : સવૈયા

ધ્રમ હલી નકરેયો ધરણીતા, જડે અસુર ભનેયા અવની અધીકારી
ગાય ભ્રાંમણે જા રાળ સુણીને, ઉથી ઉભા થ્યા અસુરારી
જનમ ગનેલા જાધવ કુળમે, વાટ ગણા ગોકળ વારી
જેલ ખાને મે અચી પુગા, જત પુર્યા વા ઉ અધીકારી.

અજ કંસજી જેલમે વસુદેવ દેવકીજી ભગવાન કે યાધ કરે અસ્તુતી કરીયેતા હે ભગવાન હાણે હન દુખ મજાથી અસાંકે છોળાયો ને ભગવાન પ્રગટ થીએ તા.

સવૈયા

તપધારી મન સોચ કરીંતા, કડે થીંધો હાણે છુટકારો
હકડે સાંસે સ્યામ સંભારી, તત કને આયો ઠીક અણસારો.
જેલ મજારા જ્યોત ડસાણી, અરુણ ઉગો કર અવની તે
સ્યામલ મૂરતી રૂપ ચતુર્ભુજ, સામે ઉભા ઈ સ્યામ દઠાતે.

ભગવાન જો જેલમે પ્રગટ થીણું જેં જી કથા ચેતાં. ચતુર્ભુજ નારાયણ કે સામે પ્રગઠ થેલા

ડસીને વસુદેવ અને દેવકી જી હૈયા હૈયા ઉભા થઈ નમસ્કાર કરીયે તાં રાજી થઈ અખીયેજા પાણી અચી વનેતા છાતી ભરાજી અચેતી અતરે કી પ કુછી શકે ન તા સામે જ નેરી ને ચૂપાચૂપ ઉભા અતરે ભગાવન પંઢ જી ઓળખ ડીયેતા.

સવૈયો

પેલે જીગ મેં જનમ ગળોમું, આજે ધર અવતાર
માતાજી આંયી પ્રશ્ની દેવી, પીતા સુતપા સુચાર.
બે જુગ મેં વામન થઈને, ફરી ધરેયો અવતાર
અજ આયો સે હલી ઘર આંજે, ઉતારણ ભુ ભાર.

ભગવાન પંઢજી જીની ઓળખાણ દઈ મળે ભેદ સમજાયને નઢળા બાળક ભનીં વનેતા તડે વસુદેવ દેવકી જી બોર રાજી થીએતા પગે મે પયી નમસ્કાર કરીયેતા.

સવૈયા

કર જોડે ને નમન કરીંતા, જુગ જુની થઈ ઓળખાણી
બાળ ભની વ્યા ધરણીધર, છડે કરે પત પંઢવારી.
વાટ વતાયા પંઢ યોગેસર, મુંકે પોજાય ગોકુળ મેં
નંધ જે ઘર જનમયી માયા, ખણી અચો મથુરા મેં.

ભગવાન જો આદેસ સુણી વસુદેવ ગોકળ વનેલા ઈ તૈયાર થીંએતા બાળ કૃષ્ણ કે કોઠે તૈયારી કરીતા પણ પગ મેતાં બેડીયું પયુ અયીં ધરવાજા જેલજા ભંધ અયી ઈ વિચારે મેં પ્યા અયી તેસી તાં હકડો ચમતકાર થીએતો.

બાલુડે કે ખણી વનેલાય, તકળ કરીતા તપધારી
ખલક સજે જો ખાંવિદ ઈ અજ, બંધન મે વ્યો અલગારી.
પંજ ભુતસે પાર પરીબ્રમ, બાવન સે દસ જે બારા
રૂપ રંગ ક્ત નાય નોંધાણું, ઈ બ્રમ ભનીવ્યો સાકારા.

વસુદેવ ભગવાન કે કંઢીયે મેં સુમારે, મથે તે ઉપાવ્યા તત તે ભેરા બેડીયું પંઢ જ્યું ટુટી પેન્યુ, ધરવાજા ખુલી વંનેતા.

સવૈયા

બંધન બીજા ટુટા તળા તળ, છુટા થયા ઈ તપધારી
કાનુડે કે ખયા કોદસે, વાટ ગણા ગોકળ વારી.
રાત આંધારી આઠમજી, વજ કરેતી ચમકારા
ગરજે ધોર ગમન મેં ધોરુ, પાણી પટ પેં ચોધારા.

વસુદેવ બાળ કૃષ્ણ કોઠે બારા આયા તતે હડા રાત અંધારી વરસાધ ચે મુજો કમ પાણી પઢતે સાંમાયી નતા. આકાસ દેવ દરશન કેલા અચી પુગા અયીને મથે જ ન્યારીતા ક અજ ભ્રમ ભજધા વનેતા હુડા પાતાર મેં શેષ નાગ કે ખબર પયી તત ઉ સટ કરે નેં હકડી પલક મે પુજી અચેતો ને પંઢજી ફેણ જભર ઈ ભગવાન મથે છતર કરે પાણી સે ભજધલ કે ભચાયતો.

સવૈયો

વસુદેવ કે વેધા ડસીને, દેવ ઉતયી વયી વિચારીતાં
હન વસમે હાણે હરી ભજધા, ઓસીયારા અવીનાસી તાં.
પણ સમજ પયી સેલનાગકે, અચી પુગો ઈ અણસારે ભજધા
તે કે વની ભજાયા, ફેણ પંઢજી દેતો પસારે.
સર્વેશ્વર જી સેવા કરે જો, પેલો લાભ ઈ સપ ગંનેતો.
દેવ દશી ખાલી પ્યારા જી, હથ મંજા નકરી વયી ભાજી.

વસુદેવ કે ગોકળ દીયા આધારે મેં વેંધે દશી ચંધર તેરઈ ઘોડી અચેતો ને મન મેં વિચારે તો ક ભગવાન મુજે કુળમેં જન્મ ગણા અયીં મુજો ના વધારયાં અયી તડે આંઉ પણ વસુદેવ કે આંધારે મે કી વન્ણ ડીધા.

સવૈયા

ચંધર અચે તો અવની તે ઉત, પઢજા કીરણ દેતો પસારે
સામે દઠે વસુદેવ વનેતા, કૃષ્ણ કે કોઠે નપટ આંધારે.
હલી કરે ને આયો હુ ભસે, મસ્તક તેં ઈ વઠો વિચારે
મુંજે કુળકે દના ઉજારે, તકી વનણ દીયા નપટ આંધારે.

વસુદેવ જમના નય વટ પુગા તત ઈ પુર જોસમે વય તી ઈ તા વસુદેવ પાણીમેં પગ વધા ને પાણી તાં તી ઉચે જ ઉછરણ લગા જમના કે ભગવાન જા પગ છુણા અયી અતરે પંઢજા મોજા ઉંચે ઓછારતી. ઈ ભગવાન જાણીવ્યા.

સવૈયા

જાણ થઈ જમના જી કે, ઈ ડસી સવારી હરખાણી
ચશ્રણ ધુતેલા ઉંચા ઉછારે, પુર મજા પંઢજા પાણી
જળચર જીવ બ્યાં જમનાજીજા, ઉ પણ ઉચાં જ ઉછરેતા
દરશન કેલા કરી તકળ ઈ, વસુદેવ કે વીટાંજી તા.

જમના જે મનજી ગાલ ભગવાન જાણી વ્યા અતરે ઉતયી પગ પંઢજો કરઢીયે મેયા વધારે નીચો કેયા ઈ અન જો સ્પસ જમના કે ભગવાન જા પગ ધુયી પાવન થે લા ને પોવા રાજી થઈ વસુદેવ કે વનાણ મારગ દઈ દેતી.

સવૈયો

જમનાં જી જે મનજી મંગણી, સમજી વ્યો ઈ સાવરીઓ
ચરણ વધારે નીચો ઉતારે, નંઢો ભનીને નાવલીઓ.
દરશન કેલા દેવ દેવીયું, અચી પુગીયુ ઈ અભમે
સના સના સુરવનેં સલુણા, જે જે કાર થીએ ગગનમે.

વસુદેવ ગોકળ જે પેધર મે પુગા અયી. અત દેવ મળે મથે અભમે અચી ભગવાન જા દરસન કરીયે તા. જે જે કાર કરે ફુલ જી વરસાધ વસાઈયેતા.

સવૈયા

ગોકળ મેં ઈ અચી પુજેતા, માયા કે અત પંઢવારી
સજે ગામ કે દને સુમારે, ગાલ ભની વયી અણધારીઈ.
પ્રો ફુટી પરભાત થઈ, માતા જસોદા જી જાગ્યા
પુતર જનમ જી થઈ વધાયી, ઘર ઘર તોરણ ઈ બંધેયા.

રાજા પરીક્ષીતા કે સુખદેવજી શ્રી કૃષ્ણ જનમ જી સજી વારતા કરે સુણાયાં તે પોવા વસુદેવ દેવકી અગીઆ જે જનમ જી ઓળખ કરાઈતા.

દોહરા

સુખ ચેતો પરીક્ષીત કે, પૂર્વ જનમ જી ગાલ, વસુદેવ જે ઘર અચી, કી જન્મયા ગોપાલ.
અગીઆ હન ધરતી મથે, હુઈ સતયુગજી વારી, જગન યોગ જત તપ જી, ઘર ઘર હુયી દીયારી
તેની હી તપધારી વનમે અગોર તપસ્યા કેયાં તે, અનજળ જો ત્યાગ કરે ને, બ્રમચારી થઈ રેયા તે
સુતપા ને પ્રશ્ની દેવી, હલે ન તા પલ હતરી, તપધારી ઈ દંપતી અત, દો હજાર વરે વ્યા ન કરી
ધોડી અચેતા ધરણીધર, દરશન દેવ દીયેતા, જોગે સર જગાયા બી કે, ઓરે અચી વીએતા
જબકી જાગ્યા તેર દંપતી અત નમી નમી પગમે પેતાં, પુતર દીજા આં જેડો અસાંકે ફરી ફરી ઈ જ મંગેતાં
વરદનાં અત વિસ્વેશ્વર તપધારી થ્યા રાજી, જનમો જનમ આંયી અચીને ખબર ગનજા અસાંજી
અંતર ધ્યાન થ્યા અવીનાસી, વર દઈ ને ઈ વેલા, જુગ વીતેને જનમ ગનધા, અજ આયા ઈ છેલા
કથા સુણાયા શ્રીકૃષ્ણજી શ્રીસુખદેવ મારાજ, ન પઈ ખબર અન ગાલજી, ન થ્યો કત બ્યો અવાજ

ઈતિ અધ્યાય ૩

અધ્યાય ૪ : માયા અવતરણ

નારાયણ ભગવાન કંસ કે જાધાસી દનેલા મોમાયા કે ઈ ધરા મથે હલાઈ તા. નંધ જે ઘર પ્રગઠ થઈ જી કો લીલા કેયાં ઈ સજી વારતા સુણાઈતા.

દોહરા

શ્રી સુખ ચેતાં હી કથા, મોમાય ઈતીહાસ, આયા ઈ અવની મથે, પથરાયા પ્રકાસ.
ચેતન શક્તિ બ્રમજી, આદ અનાદી અમાપ, પ્રગઠ થેયા ઈ પટ મથે, યોગેસર જે સાથ.

મોમાયા જી લીલા

રાગ : એ જી મમતા મરેનાં

એજી મોમાયા આયા રે, અજ હન અવનીંતે
ધરેયા નંધ ઘર અવતાર, મથુરાજી રેઈ જેલમેં.
ખેલ ઈ ભનાયા મધ રાત.
એજી એજી અરુણ ઉગેથી પેલા ઈ અવનીતે.
ઉષા જા પથરાણા પ્રકાસ, રાડુ રે કરે નેં ક્યાંમાં મામલો

જેલર જાગ્યા ઈ અન વાર. મોમાયા.
એજી અરુણ ઉગેથી પેલા ઈ અવનીતે
ઉષા જા પથરાણા પ્રકાસ, રાડુ રે કરે ને ક્યાં મા મામલો.
જેલર જાગ્યા ઈ એન વાર
એજી અવાજ સુણીને ધરવાન્ જાગયા
આયા કંશ જે ઈ દવાર, દના રે વધાઈ બાળ જનમજી
શુણી કંસ ઉપવ્યો ઈ કાર. મોમાયા.

વસુદેવજી મોમાયા કે મથુરા જી જેલ મે કોઠે આયા તડે અત સવાર થીંધે માતાજી કંશ કે ખબર દનેલા રાળુ કરીયે તાં ઈ સુણી ને ધરવાન ઘોડી ને બાળક જનમ જી ખબર કંસ કેઈ દીએતા કંસ તરાર ખણી ને ધોળધો જેલમે અચેતો

કારાગર મેં કંસ અચેતો, સુણી ગાલ સુસાટ અચેતો
ઉપવ્યો અંતર યાળ અચેતો, કપીધો મારો માર અચેતો.
કાર મુખો કર કાળ અચેતો, જોરાણુ જમ રાળ અચેતો
તતર તેં કર ભાજ અચેતો, સરમ વગર જો સાવ અચેતો
કાલનેમી અવતાર કુટણઈ, કારાગર મેં કંસ અચેતો.

જેલજા તાળા તોળે મજારા અચી દેવકી વટાથી બાળા કે ઉપાળે ને ખણેતો તે મારે જી તૈયારી કરે તો તડે દેવકી જી રુવેતાં સમજાયીતા પણ ઈ પાપી સુણે નતો તે જેલનું બારા બાળા કે ખણી અચેતો.

જેલ મજારા વની ખણેતો, વસુદેવ જો બાર ખણેતા
નંઢળો ઈ નીગાર ખણેતો, પગ જલે પળકાર કરેતો.
ઉંચે ઉછારે સળ કરેતો, આકાસ વાણી યાધ કરેતો
પથર તેં પછળાટ કરે ને, મારે જો વિચાર કરેતો
કાલ નેમી અવતાર કુટણઈ, કારાગર મેં કંસ અચેતો.

જેલ નું બારા બાળકી કે ખણી ને પાયણે મથે પછાળે લા કરે હથસે ગોર ગોર ઉ મથે ગોમાય ને ઘા કરે તો તત ઉત ચમતકાર થી એતો ઉ બાળકી હથ મંજા વછટી વંનેતી અને કંસ અખીયું ફાળે સામે નેરે રેયો અય.

હાથ મંજાથી બાળા વછટઈ, નજર કે સામે બાળા છટકઈ
વન વારેજી બાળા છટકાઈ, સબ્ક સખાકે બાળા છટકઈ.
અસ્ટ ભુજાળી બાળા છટકઈ,જોરાતી જગ માયા છટકઈ
અશુરારી ઈ અજ અવની તે, જગ જનની જગ રક્ષક છટકઈ
કાલનેમી અવતાર કંસ જે, હથ મંજા જી બાળા છટકઈ.

કંસ જે હથ મંજાથી મોમાય છટકીને અસ્ટ ભુજાળી દેવી જે રૂપ મેં આકાસ મે પ્રગઠ થી એતાં કંસ કે માતાજી ચેતા.

કંસ કુપાતર યાધ કરે ગન, તોજો જીવન યાધ કરે ગન
હાણે તોજો હન ધુનિયા તેં, આખર જા દી યાધ કરે ગન.
ભોજવસ મેં ઠારી ટીલી, કપાર ખયે તું થાય કરે ગન.
સત ભાણેજા હથ સે મારે, ઉ ભાણેજા યાધ કરે ગન
કાલ નેમી અવતાર કંસ તું, તોજો જીવન યાધ કરે ગન.

ફરી માતાજી કંસકે ચેતા

તોજા સાથી કતરાક માર્યા, ઉ મળે તું યાધ કરે ગન
હાણે તોજા આખરજા દી, હન ધુનીયા મેં યાધ કરી ગન.
રામ રાજ મેં લકી ફરે તે, ઉ દી કે તું યાધ કરી ગન.
અચી પુગો અય ઉ અસુરારી, કીન છદીધોં યાધ કરે ગન
પણ નમી નમી ને પગમેં પોને, ત અય દયાળુ યાધ કરેગન.

અતરો કંસ કે માતાજી અયી આકાસ મે અલોપ થઈ વનેતા ને કંસ ઈ જ સામે જ ન્યારે રયો અય અને હદ ધુબણ લગો મન સે વિચાર કે હી તા ભારી અવરી થઈ અત દેવકી ને વસુદેવ કે પગમે પેતો ભુલજી માફી મંગેતો.

રાગ : કલીગડો

મોમાય જી ગાલ સુણીને, કંસ થી એ તો ઉધાસી
હાણે હન મંજા કી ભચણું, હથે કરે કઈ ફાસી.
હતાસ થઈને દેવકી જે પગમે, ફરી ફરી ખલ પેતો
ભુલ મુંજી હી થઈ વયી ભારી, કન જલે ને કભુલેતો.

વસુદેવ ને દેવજી જે પગે પઈ કંસ માફી ગની પંઢજે મેલ મે અચેતો જરા પ સુખ નાય જી લા છંટ જાગઈવે વેતી ફરેતો પોય ઈ પંઢજા સાથી ભેરુએ કે કોઠાય જેલ માયા જી સજી ગાલ નીં ઉનકે ચેતો ને સાવ નમાલો થઈ વનેતો.

દોહરા : કલીગડે

કંસ અચીને પંઢજે ઘર ઈ, સાથીએ કે કોઠાય
સજી ગાલ અત કે પધરી, વગત સે સમજાયે.

કંસજી ગાલ સુણી અશુર મળે કંસ કે ચેતા પાણી ચળાળ યેતા.

કલીગડો

હે રાજન હી ગાલ નમાલી, આંકે હી કી સોભે
હાણે જનમધાં બાર જતરા, ગંનધા સીં ઈ સોધે.
નંઢે વડે જો નાસ કરીબો, ગાયુ ભ્રામણ ભેરા
જનગ જાગકે ભ્રસ્ટ કરી બો, વજી ગામે કે ઘેરા.

અતરો કંસ કે ચયી અસુરે જી ટોળકી ધુનિયા તે ત્રાસ દીયણ મંઢાણી ગામળે ગામળા ધુખાય નંઢા છોરા લજી લજી મારણ લઘા ।

કલીગડો

આજ્ઞા ગની ને અશુર ઉપવ્યા, કંસ થીએ તો રાજી
પંઢ વનીને સુતો પલંગ તે, તત ગાલ થીએતી તાજી.
સ્યામ મુરતી સામે ડસે તો, બયી ડસ જેતી માયા
પણછાયો ઈ મથે વગરજો, ડસજેતી પંઢ જી કાયા.
અસુર અજ ઈ હન અવની તે, વરતાયા ઈ ત્રાસ
ઘેરે ગાણાઈ ગામળા, લૂંટ ખૂન ચોપાસ.
જગમેં નાય કો અજ સલામત, સંત ભક્ત વેદી
ધુબી હલે તી ધરા ધર ધર, ઘણાં અસુરે ઘેરી.

કંસ મેલ મેં વઝીં સુમેતો પણ અખ ભેરી નતી થીએ ઈ સામે માયા દસ જેતી ઉન જી વાણી યાધ અચેતી જરા અખ લગેતે ભેરી ઉફર કે તો બારા અપશુકન થીએતા ભુત જેળો ભની વ્યો અય.

સુખદેવજી રાજા કે પુછેતા. દોહરા

જડે કારાગરમેં કંસ વો, ઉત કે તેં કરમજી ગાલ
રાજ સભામેં આયો ફરી, તત ઉજ ઉનજી ચાલ.
હી મુનીવર કી થીયોતે, સમજાયો ઈ રીતી
તડે સુખદેવજી સમજાયા, કીં ભનઈ ઈ વીતી.

શુકદેવજી ચેતાં

હે રાજન કંસ વો જેલમે, ઈ સામે દઠે તે જેકે, જે જે ઉદર જનમ ગણાવા યોગેસર ઈ તેકે.
ઉતપ ધારી મહાદંપતીજી પ્રભા પઈ તે અંગતે, દુર બધી ઈ દુર થઈવયી સદબુધી આવઈ મનતેં.
અધ્યાય હી માયા અવતરણજો કેયો ક્વીતા જોડ, દાસ જાડેજા હથ જોડે ચો, જે જે જે રણછોડ

ઈતિ અધ્યાય ૪

અધ્યાય ૫ : ગોકળ મેં ઓછવ

દોહરા

કથા કૃષ્ણ જનમજી, ગોકુળ જી ઈ ગાલ, આયર ઉછવતાં કરી, જત જન્મયા નંદ લાલ.
નંધ અંગણ મેં નોબતુ, વજે તા નીશાન, બ ઢોલ સુણાયું સાથમે, વજે વઠા ગુણ ગાન.
દાનવ માનવ દેવતા, ઘોડી અચેતા વૃજમેં, જે જે કાર થીએ ચોધારો, પળધા પેતાં અભમેં.

રાગ : બહાર

બ્રમ રૂપ થઈ સાકાર અ જઈ, આયા અયીં અવની મથે
ગોલોક કે છદે કરે, બાળ બ્રમ ભની કરે
આયર ઘર હલી કરે, આયા અંયી અપની મથે. બ્રમ રૂપ

જોગી જેંજી ખોજમેં, ન્યારીતા નત યોગ મેં
ખાલી દઠા ઉન લોકમેં, અજ આયા અવની મથે. બ્રમ રૂપ
વેદ વાણી સેં ગાઈતા, ગગન ધુન ગજાઈતા
દેવતા ફુલે સેં વધાંઈતા, આયા ઈ અવની મથે. બ્રમ રૂપ

નંધ રાજા જે ઘર કુંવર જન્મયા ઈ ખબર સજે ગોકળમે પેતી અતરે મળે ગામ વાસી ભેરા થઈ વધાયું દનેલા નંધ રાજા જે ઘર અચેતા ઈ કથા મુની ચેતાં.

દોહરો

હલડી હલઈ અજ મેદની હલક્યો ગોકળ ગામ, ભું મંડળ હલકી હલ્યો, કર અવની સમર ધામ.

રાગ : સંગર

અજની ગોકળ ગામમેં, હલે જ હકડી ગાલ
નંધ રાજા જે ઘર જનમ્યા, અધ રાતજો લાલ
રાજા નંધ જે ઘર અચેતા, ગોપીયું ગોપ કુમાર
દીયે વધાયું હલી હુંભસે, કરીયે જે જે કાર
કરીયે જે જે કાર ઈ, ગોકળ ગામ ગજી હલ્યો.
ગોકળ ગામ ગજી હલ્યો, ઉત વઝોતા નીશાન
ઢોલ નગારા નોબતું, બ્યા ગાંઈતા ગુણ ગાન
રાસ મંડળજી રંગત જમાયા, ભેરા સો સો સાજ
સુણાયું તા વઝાં સલુડીઅું, ઝાઝંર ઝાઝ પખાજ
અભર ચળે આવાજ, જત હલકી હલઈ મેધની.
હલકી હલઈ મેધની, અત અવની ને આકાસ
ભરઈ ભરઈ થઈ ભોમકા, મઠળી છદે સુવાસ
શને શને સુરસે કુછે, કોયલળીયું ચોપાસ
મોર મલારી રાજ હંસ,ઉંચે ઉડે આકાસ.
ફુલ ઉદાયી યે સાથ, બ્યા ગુલાલ ઉદાઈતા
ગુલાલ બ્યા ઉદાઈતાં, મંગલ ગેત્યુ મયારીયું.
દહી દુધજા ભરે માટલા, ઘર ઘર વાંટી પંજીરીયું
દેવ દંદુભી વને ગગનમેં, વેમાને જી હલકારી
જે જે કાર થીએ ચોધારો, અવની આયા અવતારી.

અજ ગોકળ ગામ મેં કૃષ્ણ જનમ જો ઉત્સ્વ ઓછ્વ ઉજવીયેતા હાથી ઘોડા પાલખી જય કનૈયા લાલ કી જા નારા લગી રેયા અયી રાસ મંડળ જમયા અયી ગુલાલ ફુલ ઉડાયીતા મથે આકાસ મે દેવ વેમાને મેં વઈ વાજા વઝાય ફુલ ઉડાઈતાં.

રાગ : સારંગ

વ્રજમેં આયા અજ કરતાર, વ્રજમે આયા અજ કરતાર

જે જે કાર થીએ ચોધારો, અભર ચળે અવાજ. વ્રજમેં આયા
શીવ સનકાદીક સારધ ભેરા, આયા ભ્રમ કુમાર
નંધ રાજા જે અંગંણ આવઈ, વેમાને જી હલકાર વ્રજમેં આયા
દેવ દંદુભી વગી ગગનમેં, ભેરા ઝાંઝ સીતાર
નચે તાલ સે અવની અંભર, શેસ નચે પાતાર વ્રજમેં આયા
સાગર ભેરી હલ કે સરીતા, બ્યા પરવંતજા પરધાર
સોળ કળાસે સજ ઉગો અજ, ભોમી જો ભભકાર. વ્રજમેં આયા
અજ જે ઉમંગ જો વર્ણન કેણું, નાય નઢી ઈ ગાલ.
દાસ જાડેજા કંદા પુજા આંઉ, જત વિધાતા લાચાર વ્રજમેં આયા

ભગવાન જો અવતરણ થયો ઈ દશી ને સરગ મંજાથી દેવીયું નંધ રાજજે ઘરે અચી ને ભગવાન કે ઝુલાઈયેત્યું

દોહરો

શીવા સાવીત્રી સાથમે, આયા ઈ નંધ ધ્વાર, જુલાઈયે જગદીસ કે, દેવીયું રાજ કુમાર
હાલેણા હી ગાયીયે, સત દેવી ઈંધરાણી, મલી દેવીયું સાથ મે, ગે હાલેણા ભરમાણી

દેવ દેવયીયું ભગવાન જા દરશન કે પંઢ પંઢ જે લોકમે વનેંતા તે પોવા ભગવાન શંકર બાવે જો રૂપ ગની અચેતા.

ક્વીત

ભોળા ઈ ભભુત નાથ, ભુલી અજ ભવાની કે હેમારેજી ધાર મથે, હલી વઠા હુંભસે
અટલ આસન કરે, નીજાનંદ ધ્યાન ધરે, પરબ્રમ પરખેલા, મનમે વિચારીતાં
સ્યામ તાં સલુણો અઝ, નતો અચે ધલ મંજ, નયારીતા છેલી હંધ, ત દઠાઈ ગોકુળમેં.
બાળ ભ્રમ ભની કરે, અવતરેયો અવની તે, હલી મલા હરીકે ઉત, દાસ ગુણ ગાઈયે.

શંકર ભગવાન હે મારે તે સમાધી લગાય ભગવાન જો ધ્યાન ધરીયે તાં તત ભગવાન વૈકુટ મેં દઠા ન ઈ. સમાધીસ્થ થઈ નેરીતા તત ઈ ભ્રમ કે ગોકુળ મે દઠા અતરે વિચારેયા ક અવતાર થઈ ચુકો અય અતરે ઈ દરશન કેલા મલેલા ગોકળ મેં અચેતા.

ક્વીત

હેમારેતા હલી કરે, અચી ઉભા નંધ ઘર, નંધ જે અંગણ મેં, ઈ અલખ જગાઈતા
જાણ થઈ જસોદાકે, બાર કોક બાવો વઠો, થારી ભરે ફળેજીતા, અગણ મેં અચેતા.

તડે શંકર જસોદાજી કે ચેતાં

અન ધન કી ન ખપે, માયા થી તાં મુર ભજા, સમસાન મેજ વીયા, ભભુતી લગાય નેં
લાલ આજો રમાળેલા, આયો અયાં આજે ઘર, ખરારી કે ખણી અચો, દાસ ગુણ ગાઈ ચે.

શંકર ભગવાનજી વાણી સુણી જસોદા જી ચેતાં સામે ન્યારી તાં તત અબધુત વેસ કંધ મે કારા સપ વીટેંલા હથમેં ત્રસુર દંમરુ મથે જે ખોપરી એ જી મારા ઈ વેસ ડસીને જસોદા નાકાર કરીયે તાં ચ્યો હે બાવાજી આંજો હી વેસ ડસી મુજો છોકરો દસજી પે અતરે આંઉ નઈ વતાયાં

ભાંકી બ્યોકીં ખપે ઈ મઝીં ગનો.

જસોદાજી ચેતા

બાવા આંજી મઝાંણીં હીં, કડે કીન પુરી થીંધી, ઢંગ ધળા આંજા ડસી, બાર મુજો ડસ જે
પીતામબ્ર પટ દીયા, ઓઢે ગનો અંગ મથે, થધી કુસી કમ ઈધા, પાણી મેં પણ ભજધે

જસોદાજી ગાલ શુણી શંકરના કરીયેતાં. ક્વીત

હાણે લાવા હુંઠ આંજી, છડે દેયો પંઢ વારી, સમજે વિચારે વનોં, પાછા સમસાન મેં
ઠલે હથ કીન વનો, અનાં બાવા કીંક ગનો, અચી કરે ઉભરતે, ભાર કો ચળાયો તા.

જસોદા જી વાત શુણીને શંકર ભગવાન માતાજીકે ચેંતા

દોહરા

માડી આંજે લાલસે, અય જુગ જુની ઓણખાણ
જડે અચે ઈ અવની તે, તડે મુંકે કરે ઈ જાણ
આંઉ હલી નેં ઉત વના, ઈ મુંજી નેરે વાટ
માડી આંકે કી ખબર પે, કઈ અસાજી જાત
સપ મથે તાં સુમે સજોની, નાંય ઈ કે જો બાળ
ધ્રજે નહિ ધરણી પતી, અય ઈ કાળ જો કાળ
જોખમ ખણે તો પંઢતે જભરો, હન ધુનીઆ જો ભાર
શંનુ જાદો જીવ ચરાચર, ગને મણીજી સંભાર
અજ આયો આંજે ઘરે, ઈ પણ હકળી કમાલ
આંઉ ફરાતો એન પુવા, હત આયો વગર કોઠેયો લાલ.

શંકર ચેતા

શંકર ભગવાન જસોદા જી કે ચેતાં હે માડી આંજે લાલ જા મુંકે દરશન કરાયો નકા હાણે હત ધુણી ધુખાય આંજે અગંણ મે વીઆંતો જે સુધી દરશન ન કરાઈ ધાં તે સુધી હત જ સમાધી લગાય વીંધો સે ફરી માતાજી જસોદા કે શંકર ભગવાન શંકર ચેતા.

ક્વીત

આશા કરે આયો માડી, પંધ કેયો ગચ તાડી, દેસ છડે વેસ છડે, છડે નેં આરાધનાં
ફરી ફરી ચાંતો આંકે, માડી ઠીક કન કર્યો, નકા હાણે હત વિધોસ, આસન જમાય નેં

અતરો ચયી શંકર અઞણ મેં ઘણી ધુખાય વીએતા.

ક્વીત

ત્રીસુલ કે ખોળે ઉત, ઝોલી ઝઢાં રખ્યા વટ, કંધ મંજા કારા સપ, વટ રખે વીએતાં.
ડમરુ કે દઈ દાંઢી, લાલ કે કરીતા ર)જી, ચેતન કરે ને ધુણી, વઠો અવની જા પાદસા.

જડે શંકર ભગવાન ધુણી જાગાય નંદજી જે અંગણેમે વઈ રેતા તડે જસોદા જી વિચાર્યા કહી અબધુત બાવો હતા વનંણ વારો નાય અતરે લાલ કોઠે નેં અચેતા.

ક્વીત

બાવે જીતા સુણી વાણી, નમી પેતા નંધ રાણી, કાનડે કે કોઠે કરે, આયા ઈ અઝાંણ મેં
બ્રમ પરી બ્રમ બોયે, મલે તા ઈ મહિ મથે, કેળા ઈ કરાર કેયા, કલ નં પઈ ક ન કે
રાજ હંસ રમાળેલા, કોઠો ગળા કોલે મથે, જુગ જુગ જોગી દાસ, નાચતાં નચા ઈ તા
સુખ ચેંતા પરીક્ષીત, બ્રમ જી હી અય લીલા, બુધી કે તું છડે ભજ, પાર પંનઈ પુજાઈધા.

ઈતિ અધ્યાય ૫

અધ્યાય ૬

દોહરા

સુખ ચેતા પરીક્ષીત કે, અજ ઈ કૃષ્ણ કથા, પેલી લીલા લાલજી, ગાલ ઈ પુતનાં મથા.
શીવા સાવીત્રી સાથમેં, આયા અયી નંધ ધ્વાર, જુલે મે જુલાઈએ, દેવીયું રાજ કુમાર
હાલરણા ઈ ગાયીયે, ઘરે આયરીયાણી રૂપ, જગ પતી જગલા કરે, બાળ ભન્યો જગ ભુપ.

શુકદેવ ઉવાચ, રાગ : સવૈયા

અજ વિચારી વાલમ હાણે, ચરખો ચાલુ કરીયા
હલી ભરાણા ભુછંળા ભુમી, તેં કે ટુકા કરીયા.
જગ જો સ્વામી જગ રક્ષક, ઈ સુણી સંતેજી અરજી
વખત વિચારે વેસ વધાઈ, ઈ અનજે હથજી મરજી.
પટ પીતાંમબ્ર છડે કરે નેં, અજ અંગ લગોટી ધાર્યા
પગેપઈ અયે શની પામરી, પીગોળે મન વાયા.
સાવજ અય ઈ સજે જગજો, શનુ ભંનેજી સકથઈ
ઈ જભરો અજ બાર ભનીવ્યો, એડી ઓખી ક્ત પઈ.

પેલી લીલા

ભગવાન જો પ્રાગઠય થયો બાળ કૃષ્ણ ભનીં અજ ઈ જુલે મેં સુતા અયી સરગ મજાથી દેવીયું અચી ભગવાન કે જુલે મેં જીલાય હાલરડા ગાયીયે ત્યું હડા ભગવાન ભગવાન પંઢજી લીલા ચાલુ કરેલા વિચારીયેતાં જુલે મે સુતા અયીં પગે મથે પામરી પઈ અય હથમેં ગુગરી બધી આય હેથે કે હલાયતાં ગુગરી જે અવાજ મથે રમી રહ્યા અયી. અજ ઈ સરગ જો સુખ છડે સંતે ભક્તેલા કરે અવતાર ઘરે ને લીલા કરીને વતાઈતા.

ક્વીત

ગોલોક છડે કરે, બાળ ભ્રમ ભની કરે, અવતાર ધરે કરે, નંધ ઘર રમેતો.
સ્યામં તાં સણુણો રાજ, અવનીં જો આયો તાજ, નંધ જસોદા જી જેં કે, જુલે મેં જુલાયો તાં.
રૂપ આય અનુપ જેં જો, કરાયલ પંખ જેળો, વંગળીએ વારે મઝાં, ચંધર ડસાય તો.
ચેલ મેં આય કદોરો, હથ મેં આય ગુગરી, ગુગરી જે ધંમ કારે, દાસ મન મુસકાયતો.
આલમ જો અધીપતી, અણુ અણુ મેં જ રમે, અવાજ સુણીને શનું, ઈ મન મુસ્કાય તો

ખલક જો ખેલાળી ઈ, નપટ નંઢો ઈ ભની, ચુપ થઈ ચુક માર, ચપ કી પન હલાય તો

ભગવાન જુલે મે સુતા અયી અતરે મેં ઉત પુતનાં અચેતી ઈ ડસીને ભગવાન પારણે મેં અખ ભંધ કરે સુમી રેતાં

ક્વીત

મથુરાજી ઘસી દશી, મુરકે તો મંજઈ મંજ, ભલે આવયી ભટારી, રાળ કરે ને કોઠાય તો
બલી રાજા વારી છુરી, અચી પુગી અંગણમે, ચે દાસ નમી ન્યારે તત, નાથ નજર છપાયતો.

નંધ રાજા જે ઘર જે ઉભંર મે પુતના પગ વધે ને ભગવાન રાંની રાળ કરે પુતના કે ખબર દીયેતા તત પુતના ઘોડી વટ અચેતી ભગવાન કે કોઠેજી તૈયાર કરેતી.

દોહરા

જસોદા જી અર્યીં ઘરમે, પુતના અચેતી ઉત, માસી ભનીને મંઠો કુછેતી, હુંભ વતાયતી ગચ
રૂપ ગણે ઈધર પરીજો, મંજ અય કારો કુલંભ, સાવરીયો સમજી વ્યો, મારે જુલે હુલંભ
સટ કરે હથ વધેં જુલેમે, લાલ ખણેતી કુછણમે, ચાગ વતાય ચુમન કરેતી, તત મોહન ચેતો કંનમે.

પુતનાં કૃષ્ણ કોઠે ને મોતે ચુંમી દેતી તત ભગવાન અનકે કન મેં ચેતા ને અખીયું ભંધ કરી છડીયેતાં.

દોહરા

વા માસી હાણે હૈયા કરેયો, ગણેદી હકલ્યા પંઢજી.
હાણે હન પલ ખેધાં દુસકા, નકી ગાલ અય ઈ મુંજ
પુતના ધાવણ ધારાયતી. **ક્વીત**

વખ વટે હળાહળ, ધાવણ જી ધાર મથે, કોઠે ગણે કુછળમે, ઈ ધાવણ ધારાયલા.
ઓંકોઢી વઠોવો ઈતા, વાટ નેં રે અનજી તા, ચુસ એળી મારે ઈતા, ભેરો સાકેપ સુકાયીતાં.

તડે પુતના ચેતી

છડ હાણે છડ મુંકે, પટતે પછાણે પગ
પણ જલે તેંકે કીન છડે, આધત જેંજી એળી આય.
પીસાચનીં પટ પયી, વેરાન ઈ વગળે મેં
પેલી માર્યા પુતનાં કે, દાસ દેવ કે વધાઈ થયી.

પુતનાં કૃષ્ણ કે ધાવણ જેરી ધારાય તી તડે કૃષ્ણ એળી ચુસ માર્યા જ અન જો સાં કે ભરો ચુસણ લગા તડે પુતના પગ પછાળે ને ચેતી મુકે છડ પણ અનજી આધત જ એડી આય જે કે જલે તેંકે છેવટ તયી ઈ છડે જ નં હડા પુતના જો સા ગુટાણુ તેર પંઢ જો અસલી રૂપ ધરે આકાસ મેં ઉડણ લગી પણ જડે સા નકરી વ્યો તેર મથુરા જે સીમાળે મે છણેતી અને ભગવાન પુતના જે અંગતે રમે વઠા.

દોહરા

ગોકળ વાસી દઠા પુતના, ઉદધી વને આકાસ, હી કરામત કડી થઈ, જરા ને આવયી વાસ.
મથુરા જે ઈ પધરમે, પુતના ઉંધી પયી, મથે વડો મોહન મુરકે, હથ હલાય પ્યો વયી.

હી દ્રસ્ય ગોકુળ વારા ડસી વિચારે મેં પઈ વ્યા સજો ગામ ભેરા જસોદાજી જત પુતના છણઈ ઉત ધોળી પુજેંતા કૃષ્ણ કે કોઠે ઘરે અચેંતા.

દોહરો

કાનુડે કે ખ્યા કો દસે, હલી આયા નંધ ઘરમેં, નજર બધે ત્યું ગોપીયું ધાગા બધીયે તું હથમે.

શીવ રંજની

અજ ગોપીયું આવ્યુ ભેરીયું, ઈ નંધ રાજા જે ઘરે
નજર બધેલા ઈ લાલજી, થારી લોટો ઈ ભરે. અજ ગોપીયું
નજર બધેલા લાલજી, સત ફેરા મથા ફરાઈત્યું
કારો ધાગો બધેયા ચેલમે, કારો ટીલા કરાઈયું. અજ ગોપીયું
ગોબર ગોઈતર ખણી કરેને, ગોવિંદ કે નારાત્યું
ગૌશાળા જી રજ મે લાલકે, વઝીં કરે લેટાઈત્યું. અજ ગોપીયું
કુળ દેવી જી ક્યા માનતા, નાયર ઈ ચળાઈત્યુ
યોગેસર જો મંધિર મેઈ, સાન્તી પાઠ કરાઈત્યુ. અજ ગોપીયું

ભગવાન વટ પ્રાર્થના કરીયેત્યું

યોગેશ્વર આંઈ રક્ષાણ કરીજા, નંઢણે અસાંજે લાલજા
હથ જોડે ને અરજ કરીત્યું, ગોકળ જ્યું ગોવાલણીયું અજ ગોપીયું

દોહરા

માતા જસોદાજી ઘર અચી, વયી વીચારીંતા, હી કોતક કી ભન્યો, ઈ બાવે કે સંભારીતા.
માજી સુમારે લાલ કે, જુલે મેં જુલાઈતા, કથા ક્યાં સુખદેવજી, પુતના વધ વતાઈતાં.
બાળ લીલા લાલ પંઢઈ, પેલી વતાયા અજ, ચોખો ચટ દસજે પ્યો, નાંય માળુજો ગજ
રામાવતાર મેં રામ પણ, પેલી ક્યાં ઈ કમાલ, પેલી માર્યા ઈ તાળકા, અજ પુતના માર્યા લાલ.
જગ પતી હન જીવલા, સીધી વતાવ્યા વાટ, પેલી મારીજા વૃતી કે, સામે દસાધો ઘાટ
પરીક્ષીત પણ સુખદેવકે, હલી ક્યાં હથ જોડ, જાડેજા જપ ધે ઈ ભલો, રાજા જગ રણછોડ

ઈતિ અધ્યાય ૬

અધયાય ૭ શકટ ભંજન

દોહરા

શ્રી સુખદેવજી પરીક્ષીત કે, સુણાઈઆ હી કથા, વરતાણી વૃજ ભુમીમે, અય ઈ સ્નાન મથા
નંધ રાજા જે ઘરે, અજ આવઈ દીયારી, અભ મંડળ હલકી હલ્યો, હલકઈ હલ કારી
દેવ વેમાને મેં વઈ, અચી વઠા નંધ ધ્વાર, સ્નાંન કરા ઈધાં લાલકે, વજ વારા નર નાર

રાગ : દેખતેરે સંસારકી

વૃજ વાસીએ જા ભાગ્ય વડા અઝ, જત પધાર્યા સ્યામ

વૃજમેં આયા દેવ તમામ
શંકટ ભજન જા ઉછવ થીએતા, નર નારી ઉત ભેરા થીયેતા
ત્રીં મેણે જે લાલકે અજ, કરાઈધાં સ્નાન વ્રજમેં
નારાયણ જા દરશન કરેલા, વ્રજ ભૂમિકે પરસ કરે લા
દેવ દેવીયું સંગમે આયા, ઉતારીતાં વીમાન વ્રજમેં
શંકર ભેરા નારદ સારધ, શ્રીતીયું ભેરા વેદ વિસારધ
અગમ નીગમ કે ખબર પયી, ઈ અચી પુગા અન ધામ વ્રજમેં
દેવ દેવીયું સંગમે અચેતા, વૃજવાસીએ ભેરા નચેતા
કલ નતી પે કેંકે અનજી, મળે ભનેયા મસ્તાન વ્રજમેં
નોબતને નીશાન વનેતા, પળધમ ને રમ ઢોલ સુઝેતા
સને સને સુર સેં સુજેત્યું, સુણાંઈયું સત નીસાન વ્રજમેં
દેવ આયા અઈ ડસન કેલા, નંધ રાજા કે અજઈ મલેલા
નંધ કુંવર કે ન્યારે ન્યારે, સાવ છડે વ્યા ભાન વ્રજમેં આયા

દોહરા

ગોકુળ મે ઈ જ ગાલ હલેતી, ઘર ઘર મેં ઈ સાવ સુજેતી
હલો ગોપીયું નંધ અંગણમે, સકટ ભજન જીવીધી થીએતી.
જોસી આયા અયીંઉત જભર, પુજા પેજા પાઠ મંઢીતા
વેદી ભંદાય વટ વડા વયીં, મંતર જા ઈ જાપ જપીતા.
દહી દુધજા ભર્યો માટલા, હલી કરે ને ઉત ધરીજા
હલો ગોપીયું નંધ અંગણમેં, શકટ ભજનજી વિધી કરીજા.

ગોપીયું સણગાર સજે થાર ખણી મંગલ ગીત ગાઈઠયું મળે ભેરીયું થઈ નંધજી જે ઘરે અચેત્યું.

મંયત ગદ

હલો સખીયું નંધ આંગણમેં, સકટ ભજનજી વિધી થી એ તી
સોરો સણગાર સજયો સખીયું, સેથે મે આયી સ્વાગ સજીજા
કરમે કંકણ પેર્યો કોરા, બાંયે બાજુ બંધ બંધીજા. હલો સખીયું
કનેમે કુઢલ મથે ટીલડી, નકમે નથળી ઠીક કરીજા
મારાઉ પેર્યો મરકત મોતી, હીરે જા આયી હાર ભરીજા. હલો સખીયું
ગુલાબ ગજરા વચમેં વેણી, કેસ કલા કે ઠીક કરીજા
અંભર પેર્યો અંગતે આયી, તેલ ફુલેલ તેમેં જ છઢીજા. હલો સખીયું ૧૫
પગમેં ઝાઝર જોડ બધીને, સખીયુ સંગ સાથ હલીજા
પુજાપેજા થાર ખણીને, હૈયા હલોઈ ઢીલ ન કરીજા. હલો સખીયું ૧૬

ગોકુળ ગામ જયું ગોપીયું મળે દહીં દુધ માટલાને બ્યાં પુજાપેજા થાર ખણી નંધ રાજા જે

અંગણ મેં અચીને રખેયા અયી. બાયું મંગલ ગીત ગેત્યું રાસ મંડલ ભજન ધુન લગાય ને નાયરામ થઈ રાો જે જો વર્ણન મુની ચેતા.

કચ્છી સંગર

દહીં દુધ જા ભરે માટલા, ગોપીયું આવયું ગચ, ગદે મથે ઈ મળે માટલા, રખેયા ઈ ઉન વટ.
નંધ કુવર કે નારાયલા, કોઠે અચેત્યુ ઉત, જીલો બધેયા ઉન ગદે મે, વીયેત્યુ ગોપીયુ વટ.
ઉંન જીલે મેં અચી કરેને, સુમારયા ઈ લાલકે, સુમારે ને ઈ લાલકે, ગોપીયુ ગેત્યું ગીત
કોય રંમેત્યુ રાસુળા, વદીયુ વતાયીએ રીત, ગોપ બાર ભેરા વયી, વડા કરીએ વખાણ
અજ ઓછ્વ એળો ભન્યો, નાંય અગીઆજી જાણ, તત કેંકે ન થઈ જાણ, તીં ગડો ઉથલી ઉંધો પ્યો.
ગડો ઉથલી ઉંધોજ પ્યો તત થઈ ઉત રાળા રાળ, ચેં હી કોતક કીં કેળો થ્યો ને કી થ્યો નંઢળો બાળ
ન્યારીતાં મળે નજર સે, તત દઠા કેળી કમાલ, ગડો ભલે ઉધોં જ પ્યો, પણ મથે રમેતો લાલ
ડસી અવરો હી તાલ,   ઉત કોઠે ઘણા ઈ લાલકે, કોઠે કરે ને લાલકે, ઈ વઈ કરીંતા વિચાર
હિ જોખમ જભર થ્યો, કીં ભચી વ્યો બાર, માતા જસોદાજી રુવે, થઈ વયી સાવ સુનકાર
નંધ નેરીતાં નજર સે, નતી અચે અણસાર,હીતાં પરીયે જા ઉ પઞુ, નકી અચી આદા ઉભા
નકી પઞુ આડા ઉભા, ઈ નકી ક્યાંનરધાર, કોઠે કરે નેં કાન કે, આયા નંધ જે દ્વાર.
કોક કરી ત્યું માનતા, કુળદેવ ને ખેતરપાર, કો ચપટી વાની ખણી, કો મીઠો મરચી ધાર
ફેરે ફગાઈયે બાર, ઈ ગોરે કાનુળે મથા.

રાજા પરીક્ષીત પુછેતા, દોહરા

રાજા પરીક્ષીત તા પુછે, હથ જોડે હન પલ, હિ કૌતુક તાં કી થ્યો, અત ક્યો પુગોવો ખલ.

સુકદેવજી ચેતા

સુખ ચેતાં પરીક્ષીત કે, રાજા હી થઈ ઈ ગાલ, સટકાસુર અશુર જો, ઉધાર કેયા અજ લાલ.
હેણા કેસ જો પુતર ઈ, ઉતકચ જે જો નાં, રોમસ મુની જે શ્રાપ સે, આયો ગોકુળ ગામ઼
સનુ ભનીને સાવઈ, જીલે મે જોલા ખાય, ડસી દયાળુ અસુરકે, ચરણ ડેના છબાય
ગડો ઉથલી ઉંધો પેવો, અસુર વ્યો ઉન ધામ, શ્રી મુની જે શ્રાપ કે, અજ પુરો ક્યાં ભગવાન.

ંત્રણાવત ઉધાર

ઈ વારતા અત પુરી કરે સુખદેવજી અજ ત્રણાવતજી વારતા રાજા કેસજી સુણાઈયેતા જસોદાજી અજ કાનુડે કે કોઠે ખોરે મેં બારણે મેં વઠા અયી

ઉત ઈ અશુર અચેતો ને પંઢજી માયા કરેતા.

રાગ પરજ

માતા જસોદા લાલ કોઠે, અજ વઠા અયી દ્વાર મેં, રંમધો ડશીને લાલકે, રાજી થીએતા વાલ મેં.
વઠો ખોરે મેં કાનુડોને, માજી મન વિચારીતા, હી ભાર હેડો કીં વધ્યો, ઈ લાલ સાંમે ન્યારીતા.
ખણી ખોરે જ્યાં લાલકે, ઈ પટ મથે વેરાઈતાં, ઘરમેં વનીને માતાજી, મહી માટલા સંભારીતાં
આંધી અચેતી ઓચધીં, ઈ ગેરે ઈ ગોકુળ ગામ કે, વાચળીઓ થઈ ને અચે તો,ડસજે નતો કીં નામ કે

ખયે લાલકે આકાસમે, ઈ કંસ જી આજ્ઞા ગની, વેરાય પંઢજે કંધ મથે, વંટોળ વાચંળીઓ ભની
રાજી થીએ તો અસુર ઈ, ઉવાંથી ઉપાળે લાલકે, સોપે ડીઆ હથો હથ વનીં, હી બાળ જીરો કંસકે

જસોદાજી કૃષ્ણ કે બાયણે મે વેરાય ઘર કમ કરીયેતા અત અસુર ત્રણાવત વાંચળીઓ ભની કૃષ્ણ ઉપાળેને આકાસ મે ખણી વનેતો તડે ભગવાન અસુર કે ડસી ઉનજી કંધ મથે ભાર વધારીયેતા.

દોહરા

વયી અસુર જે મુંન મથે, ને મુરકેતા હરી મનમે
હાણે છડ તું તું તો વારી, હરી ચેતાં ઈ કનમે.
હરે હરે હરી ભાર વધાર્યા, અસુર તીં તી બર વધેતો
જકળે જલેયા વાર હરી ઈ, તીંતીં અસુર ઉછરેતો.
હથ વધારે હરી નળી ધબાયા, વંધા દુગર જો ભાર.
રાળ કરે અશુર પ્યો પટતે, જબરો કે ઉબરાળ.

અશુર જે કંધ મથે ભગવાન અતરો ભાર વધાર્યા જે સે ઈ અસુર છણેતો પટ મથે ઉત ગામ વારા વનીને કૃષ્ણકે કોઠીએતા. ઈ કથા મુની ચેતા.

દોહરા

છડયો ડસી ઉન દૈતકે, ધોળીને આયા ઉત, કાન રમેતો વટ વઈ, ઉ અસુર છણ્યો તંત.
કોઠે કરે નેં કાન કે, વૃજ વાસી થ્યા રાજી, ડાન ડીએં તા બીં હથે, અભાયાગત ક્યાં રાજી.
ત્રણાવત ઈ અસુરજો, શ્રી હરી ક્યાં ઓધાર, ઉતકચકે ડના ગતી, દાસ જાડેજા કરતાર.

ઈતિ અધ્યાય ૭

અધ્યાય ૮ : નાલે જી વિધી

દોહરા

અધ્યાય અઠજી હી કથા, સુણાઈએ સુખડેવ, નાંકરણ જી વિધી, વતાઈ અનજો ભેવ.
જાધવ કુળજા ગોરથીએ, ગર્ગાચાર્ય મારાજ, આયા ગોકળ ગામ મે, નંધ ઘર ક્યાં અવાજ.

ચોપાઈ

ગર્ગાચાર્ય મુની અઞણ અચેતા, નંધ રાજા ડસી સામે વનેતાં
નમન કરે ઘર કોઠે આયા, આસન ડઈને વટ વેરાયાં. ૩
પગ પખારે પુજન કરીતાં, ગંગા જળજા લોટા ધરીતાં
નંધ રાજા અત ગાલ ઉચાર્યા, જોસી આંયી ભલે પધાર્યા. ૪
નંઢળા બાળ બોય અયી મુંજા, જોસ નેરેનેં નાલા ડીજા
વાટ ન્યારઈતે નત આંજી, આંકે ડસીને થેયાસી રાજી. ૫
નંધ રાજાજી ગાલ સુણી ગર્ગાચાર્ય સમજાયને ચેંતા.

ચોપાઈ

ગર્ગાચાર્ય ચે સુણો નંધ રાજા, અસી અયું ગોર જાધવ કુળજા
રાજા કંસ કે ખબર મલે તતઈ, જરુર ધોળી ગોકુળ અચેઈ. ૬
અન વટાથી ભચણુ ભારી, પાંજી લગે નકી ઉત કી કારી
જીરા ન જગમે ઈ બાર છડેતો, જત જનમે ઉત મારી વને તો. ૭
અનજી આંયી કીં વાટ કઢીજા, ફરી ફરી વિચાર કરીજા
તડે જોસીજી વાણી સુણીને, નંધ ચેતા વિચાર કરીને. ૮

નંધ રાજા ગર્ગાચાર્ય કે ચેતા. રાગ – મમતા મરેના

એજી અજતા ગર્ગાચાર્ય આવેયા, આયા નંધ જે ઈ ધવાર
આસન ડઈને પુંજનતા ક્યાંઈ, હથ જોડે કેયાં ઈ સતકાર. એજી...
એજી મરમ ભરેલી સુણી વાણી જોસીજી
નંધજી વતાયા ઈ વાર, એજી પાંજીતા ધોળાળ આયે સઝુંમે. ૧૦
ઉત હલી મંઢીધાસી પાઠ.   એજી ...
એજી ઈતારે ખબરુ બારા કીંન વેધી, નાય ઉત કંરાજી મજાલ. ૧૧
નંધ રે રાજા ને જોસી ઘર આવેયા, અતઈ નકી ક્યાં નરધાર. એજી...

નંધ રાજા સાધન સામગ્રી ખણી ધોળાળ મે અચેતા અતે ઈ નાલેજી ટુંકમાં વિધી કરાઈતા.

રાગ બહાર

અનામી જો અજ નાલો લખેલાય, જાધવ કુળજા જોસી અચેતાં
ખણી ટીપણું નંધ અંગણ મેં, ગર્ગાચાર્ય મુની વીએતા. એજી.... ૧૩
ઈ જાણ થીએતી જસોદા માંકે, ધોળી ઘરનું બારા અચેતા
સામે હલી સનમાન કરેને, હથ જોડી ને નમન કરીતાં. એજી ... ૧૪
અચી વેરાયા ઘર આસનંતે, પગ પખારે પુજન કરીંતા
ગૌસાળા મે હણી અત આયા, નાલે વધેજી વિધી કરીંતા. એજી ... ૧૫
પેલા નાલો ડનાઉ બરુકો, બલરામ જી જાહેર કરીંતા
બે બારજા જોસ નેરે નેં , જોસી પણ વિચાર કરીંતા. એજી.... ૧૬

ભગવાનજી કુંડળી ભનાય મારાજ નંધ જસોદા કે સામે ન્યારીતા. તત ઈ ડસી નંધને જસોદાજી મારાજ જે મોકે સામે ન્યારે ચુપ વઈરેતા જોસી કુંડળી ન્યારીતા.

રાગ – એજ

હન આલમ જો લગે અધીપતી, નાલા અપરમપાર અચેતા
ફરી ફરી ન્યારી વરી વિચારી, દોત કલમે કે ફરી ખણેતાં.   એજી
નોય ખાને મે નજર ફરાયાત, ગર્ગાચાર્ય ઈ સમજી વનેતા
અવની જોઈ અય અધીપતી, સંમે સંમે અવતાર ધરીતા.   એજી
બાળ ભની અજ આયા અવની, નંધ અંગણ મે ઈજ રંમેતા

સાવ સઝુાંતા સચરાચર સાંમી, જોસી સાંમે નમન કરીંતા   એજી

ગર્ગાચાર્ય જોસી પેલા બલરામજી કુંડળી ભનાય નાલોડનાં પુવા ભગવાનજી કુંડલી ભનાયા તત મારાજ સમજી વેઆ ક ર ખે અવતાર થઈ ચુકો અતરે નંધ જસોદાજી કે જોસી ચેતા.

ચોપાઈ

ધન ધન નંધ જસોદાજી આંકે, હેદી તપસ્યા ક તે કેયા તે
ક્તરા જનમજી પુંજી આંજી, ભેરા ક્યાં ક્ત હરીજે નાંજી.
જોગી મુની જત વઠા વિચારી, સંત ભક્તતા નત પોકારી
કલ નતી પે કન કે ઈ જેંજી, ક્ત વસેતો હર.ઈ તેજી.
જગમે આં જેળા અજ ક્તરા, વેદ પુરાણ ન્યારો અતરા
બાળ ભનીને ભ્રમ અચેઈ, આજે ઘર અવતાર ધરેઈ.
અગોર તપસ્યા આંજી હુંધી, થઈ નકી બયી જગમે થીંધી
તપસ્યા જો આંયી ગઢ ભનાયા, તપ કરે ને ભ્રમ ન માયા.
નિર્ગુણ બ્રમ સગુણ સરજયો, આંજે ઘર ઈ અજ જનમ્યો
કેડી કમાયા આંજી કાયા, જોગેસર જત હલીને આયા.
ધન ધન નંધ જસોદાજી આંકે, ધન ધન વ્રજ ભુમીજે નાંકે
બાળ ભ્રમજી રક્ષા કરીજા, આંજી ફરજ આંયી પુરી કરીજા.

જોસી ગર્ગાચાર્ય નંધ જસોદાજી કે ઓળખ દીએતા અતરે બોય દંપતી રાજી થીએતા. વિધી પતાય મારાજ કે ઘરે કોઠે અચેતા સનમાન કરે વેરાયા તેં પુવા સીધા સામગ્રી રસોઈ ભનાયલા ડીએતા મારાજ પ્રસાદ ભનાઈતાં પ્રસાદ ભનાંય ભગવાનકે થાર ધરાઈતાં.

દોહરા

ખીર ભાંતજો ભોજન ભનાય, થાર હરીકે ધરીયેતા
ધયાન ધરે ને વેઠા જોસી, બ્રમાર્પણ ઈ કરીયેતા.
લાલ રંમધો વટ ઈ અચેતો, થાર મંજાથી ખીર ખણેતો
ગર્ગાચાર્ય ઈ સાંમે ન્યારયાં, માતાજી કે નજર વતાયા.
હથ લમાય ને લાલ વતાઈએ, લાલ આજો ખીર અભળાએ
ફરી માતાજી સીધો દીયેતા, ફરી ઈજ ખીરજ રધીયેતા.
લાલ ચચીને ફરી અભળાયે, તત જોસી ન્યારેયા ધ્યાન લગાયે
જેં કે ઈ અરપણ કરીયેતાં, ઉજ બ્રમ બાર રૂપ ડસેતા
ગર્ગાચાર્ય ઈ ગળગળા થઈ વ્યા, બાળ કૃષ્ણ જે પગમેં પઈવ્યા.

ગર્ગાચાર્ય જો ભનાયલ થાર બ્યો બ્રમાપર્ણ કરીયેતા તત ઈ જ બ્રમ થાર મે જમેતા. તડે જોસી સમાધી લગાય નેરયાતત બ્રમ તાં બાળ ભની વઠા અયી અતરે નંધ રાજા કે ઓળખાણ કરાય ભગવાન જા દરશન નમન કરે પઢજે ઘર વનેતા.

દોહરા

માતા જસોદાજી નંધ કે, જોસી સમજયા ભેદ, હી આયો જગ માલમી, આય દેવેજા દેવ.
શુક ચેતા પરીક્ષીત કે, અજ પુરો ઈ આખ્યાન, નાલે ધારી થ્યા હરી, નિગુર્ણ અજ ભગવાન.
જે જા નાલ અચીં અતરા, ઈ નાલા કેર વતાય, જન નાલે સેજો જપે, તેંકે તત થીં સાય.
નામ રૂપ નારાયણ, અજ થ્યો અવની પતી, જસોદા જો લાલ ઈ, ગોંવિદ ઈ ગોપી પતી.
અધ્યાય અઠજી કથા, પુરી કેયા મારાજ, નાલે વધે જી વારતા, જગ ઉધારે લાજ.
બાળ લીલા લાલાજી, અકળ ને ઈ અટપટી, દાસ જાડેજા જી અરજ, કંન કજા કીં જ દુપતી.

ઈતિ અધ્યાય ૧૮

અધ્યાય ૯ : ઉખલ જી વારતા

દોહરા

બાળ લીલા લાલજી, અવનીમેં ઈ અજોડ, નંધ અંગણમે નત કરી, રાજા ઈ રણછોડ.
જદુપતી જગજો ધણી, જગ ઉધારે લાય, બાળ ભંની વ્રજ ભુમીમે,નત નયા ખેલ રચાય.

સુખદેવજી ચેતા, ચોપાઈ

માતા જસોદા જી અચીં ઈ ઘરમે, લાલ રંમેતો ઈ ઉભંર મેં
રમધે લાલ કે માતાજી ન્યારી, છાય ઝગંણજી કેયાં તૈયારી.
તતે લાલ ઘોડી ઘરમે અચેતો, જધ કરેને મખણ ગુરેતો
તકળ કરેતો અજ અસુરારી, માતાજી કે સાંમે ન્યારી.
ચુલ મથે સાંમે ખીર ઉભરાણું, માતાજી કે સામે ડસાણું
ઘોડી માતાજી ઘરમેં વ્યાઈ, લાલ મટકી ફોળે વંધેઈ.
ઘરમેં રેલમ છેલ થીએતી, માતાજી કે નજર ચળેતી
ડસી માતાજી એળા તપેયા, ખણી લકડી પુવા ઉપખ્યા.

માતાજી ખીર ઉતારે ચુલે વટ વ્યા પુવા કાંન મટકી કે લટ મારે ફોળે વજેતા. તડે માતાજી કાન કે જલેલા પુવા ધોળેતા કાન ઉવાથી ભજી છુટેતો.

રાગ ચારણ કનૈયા

કાન ભજેતો સુસાટ ક્યીંધો, કાન ભજેતો
ઘર છડે ને બાર અચેઈ, મુઠીયુ વારે કાન ભજેતો.
ગોકુળ ગામજી ગલી ગલીમે, લંકધો કાન ભજેતો
અગીઆ નેરે પુઠીઆ નેરે, ધ્રંજધો ઈ ધરાર ભજેતો.
વ્રજ જી તા વાટ ગનીં ને, સુસાટ કંઈધો કાન ભજેતો.

દોહરા

ભજી છુટો અજ ભુધરો, નજર નતો પે કંત, સડ કરીતા ગલી ગલી, ન્યારીતાં હુત હુંત.
આયા જસોદાજી ઘરેમે, વધી કરીયે તા વિચાર, હેડો અવરો કી થ્યો, નતી અચે અણસાર.

અજ ભગવાન નંઢી છોરેજી મંડળી ભનાયેતા જે જો નાં ર ખેતા માખણચોર મંડળી.

કચ્છી સંગર

અજ ખરારી ખલક જોઈ, ખેલ કેયાં હકીયાર
મયારીયેજા મહિ લુંટેલા, મંડળી કેયાં તૈયાર
સુભાણે ઈ ઉઠીએ સવેરા, નકરે ઘરનું બાર
પોય વયી કરી વિચાર, ક્ત વજધાસી ધાળ અજ.
ક્ત વઝધાંસી ધાળ અજ, ઈ પેલી બધીએ પાર
જજા મટકા જન ઘરમેં, ઉત વને ઈ ધાળ
અજ ઉપળયી મંડળી સજી, ઈ સોધેલા સકાર
ડસી સુનું ઘર સાવ, ઉપળી પ્યા ઉન ઘરમે.
ઉપડી પ્યા ઉન ઘરમે, કેયાં વનીં મંજ કાર
ખેં ખાંરાઈએ હારીયે, બ્યો ફગાઈએ બાર
વાનરે કે તા જોર જલે, ખારાઈએ સરધાર
ઉ ગોપી હુયી ઘર બાર, ઉનજા મટકા ફોળે વધા.
મટકા ઈ ફોળે વંધા, તેસી ગોપી આવયી ઘર
ડસી ડાખલો નજર સે, ગોપી બધેતી બર
અચી પુગી અંગણમે, ઘરમેં કેઈ નજર
ધોળી જલેતી સધર, તત હરી અચીવ્યા હથમે.

ગોપી પંઢજે ઘર મે અચી નેરે તત મજ રમખાણ લગી પયી અયે માટલે જા ટુકરા છાયજી ઘરમે રેલમ છેલ ઈ ડસીને ગોપી ધોડી છોકરે કે જલેતી તત હરી જ હથમે અચીવ્યા.

કચ્છી સંગર

હરી અચી વ્યા હથમે, પોય ગોપી જો તુફાન
માતાજી આંજો લાલ હી, નપટ ભન્યો નાધાન
નંત તો ચોરઈ કરેઈ, કરીંધો વ્રજ વેરાન
તત હથ છોળાવ્યો કાન, ઉત ગોપી તા રુવણ લગી.
જડે ગોપી રુવણ લગી, તડે માતાજી તપેયા તેર
કન જલેલા લાલજો, ઉપવ્યા ઈ ઉન પેર
સજે ગામજી રાળ ઈ, નત નત સુણણી કીં
અજતા કરીઆ હિં, બધે છડેયા ઘરમે વનીં.

ગોપીજી રાળ સુણી જસોદાજી વિચાર્યા હી નત નત કી રાળ સુણણી અજ અનકે ઘરમે બધી છડયા બધેજી તૈયારી કરીયે તાં ડોરી ખણી ને બધીયેતા.

બંધેલા ઈ લાલકે, ને માજી થ્યા તૈયાર
ખયાં ખનણી ઘર વઝીં, દોરી ક્યાં તૈયાર

બધીયા બરુકી દુરીસે, છુટી વનેં નં બાર
માજી આંટા ડનાં ત્રે ચાર, ઉત દુરી ટુંકી થઈ ઉતે.
દુરી ટુંકી થઈ જડે, તડે જસોદા બંધેયા બધી
બધી બંધેયા ટુંકી થઈ, તત માજી વિચાર્યા વધી
હિ કોતક કીં થી એતો, સમજ સમુરી ન પયી
હાણે કેણી ક્યીં, કો ગાલ મેળે નતી ચચે.

સુખદેવજી ચેતા

સુખદેવજી ચેં પરીક્ષીત કે, હી ગાલ હી અય રાજન
જેંજી લીલા મે ભુલી વ્યા, જોગી જભર જંગમ
વેદ વિચારે નેં થકા, હલી કેયા હયજોળ
તડે કેર કરે ઈ તોળ, જુકો અય આલમજો અધીપતી.
અય આલમ જો અધીપતી, હીં દોરી જેં જે હથ
કચી તંધ મેં બધી કરે, ગુમાય વઠો ઈ ગચ.
હકળા ઉગે બ્યા ઉલે, ક્તરા કરીંતા પંધ
હલી વઞોં કેન હંધ, ઈ કલ નતીપે કનકે.
કલ નતીપે કનકે, એળો ઉભો કે અખાડો
સજ ચંધર તારલા, બ્યો પાણી જો પસારો
ઈ જોરાતો જગ કના, અણુ અણુ જો અણસારો
ઈ ભ્રમ ભન્યો કારો, ઈ જસાદા કે કીં કલપે.
કલ નં પઈ ઈ માતાકે, ઈ વર્યીં કરીં તાં વિચાર
હિ જાધુ તાં અજ ડઠો, ડઠી અણ ડઠી થી બાર.
ઈ માતાજી જે મનજી, સમજી વ્યો સરકાર
ઈ શનું ભનીવ્યો સાવ, દામોદર બંધાણુ ડુરીમેં.

રાગ સારંગ

કથા સુખદેવજી સુણાઈયે, કથા અજ સુખદેવજી સમજાયીયે
પરીક્ષીત કે પરબ્રમજી તાં, ઓળખતાં ઈ કરાઈયે.   કથા ...
હે રાજન હન જગજી અંધર, બારા ઈજ વસેતો
જગથી પેલા જગ પુઠીઆ, જગ રૂપ ડસજેતો.   કથા...
હન અવની જો સ્વામી અયઈ, નિર્ગુણ નાથ નીજારી
સગુણ ભનેતો સંત જનેલા, ઈજ થીએ અવતારી.   કથા ...
પુત્ર રૂપ સે બ્રમજી પ્રગઠયા, રુદય રૂપ સીવ ભોરા
લક્ષ્મીજી જેજા સેવા કરીયે, અનંત રૂપ ઈ એળા.   કથા ...

જોગી થકા જેંજી ખોજો, વેદ વઠા ઈ વિચારી
તેં જે ગુજજી ગાલ જસોદા, નતનત તા ન્યારી કરે ઈ નયારી. કથા...

દોહરા

દામોદરકે અજ બધેયા માતા જસોદા જી ઘરમેં, સત રૂપ ઈ સાંવરીઓ અચીવ્યો ઈ બંધન જો
બધી લાલકે મા જસોદા ફરી ફરી સાંમે ન્યારી, વયી વિચારી પાછી ઈ જઈ ગાલ છડીતા વસારી
દામોદરજી હી કથા, સમજાયા સુખડેવ, જાધ કરે કોય જાડેજા, તપાર પુજાઈધો ડેવ.
અકળ કળા હન ઈસજી, અકળ લીલા અનંત, અનમે ઉનું ઉતરે કનાં, ભજીતુ જીવ ભગવંન.

ઈતિ અધ્યાય ૯

અધ્યાય ૧૦ : યમલાર્જુન ઉધાર

દોહરા

યમલા અર્જુન યક્ષ ઈ, શ્રી હરી કેયાં ઉધાર, ઈ કથા સુખદેવ જી, સમજાયા વસતાર.
બાળ લીલા લાલજી, નત નત નેરીયે નયી, વૃજ વાસી વિચારીયે, ઈ પાંકે કેણી કઈ.

રાગ કાનડો

લીલા કરી કીરતાર રે અજઈ, લીલા કરી કીરતાર
જોગેસર ઈ જગસો સામી, જગજો તારણ હાર રે. અજઈ...
હીં આલમ જેં જંગી ઉપાયે, જેંજી ક્ત નતી પે અણસાર
સુરજ ચંધર તારા ગુમેતા, હલેતી નત વણજાર. અજ ઈ...
ઈ જોરાતો જગ કંના ને, પગ જેં જા પાતાર
ચોડે લોકમે ઈજ સમાણું, બાવનથી અય બાર. અજ ઈ...
સાગર સરીતા પર્વત પાજા, જંગલજી હલકાર
પશુ પંખી બ્યા જીવ સના, ઈ ઉપાયે અપરંપાર. અજ ઈ...
હી અખાડો જેં જે હલે ઈસારે, પાણી પટ પરકાસ
અણુ અણુ જો ઈજ રંમેતો, સનુ ભની સરકાર. અજ ઈ...
અન બ્રમ કે બધેયા જસોદા, ધોડી જલેયા ધરાર
અવની જો આય ઉધારણ, ખેલ કરેતો ખરાર. અજ ઈ...

અજ જસોદાજી કૃષ્ણ કે ઉખલ મેં બધી ઘર કમ કરીયેતા હડા કૃષ્ણ ઉખલ ઢેળે અંગણ મે રમેતા ઈ કથા ચેતા.

દોહરા

બધેયા બરુકી દુરી સે અજ મોહનકે માતાજી, ઉખલ ઢેળે આયો અઞણમેં કૃષ્ણ થીએતા રાજી
યાધ આવયી જીની ગાલઉ, યક્ષ ડસીને સામે, ઉખલ અળાયા ઝાળ મે, બર કરીયેતા ઠામે.
જાળ ઉથલી પ્યા પટ તે, કળ કળ થ્યો કળાકો, નર દેવાંગી નકર યા, જી વન કરે સળાકો.

હથ જોડે ને ક્યાં નમન સ્તુતી ઈ કરીયેતા, જે જે કાર કરે ને યક્ષ ઈ પગ ઉતર ડસ ભરીયેતા.

યક્ષ ભગવાનજી અસ્તુતી કરીયેતા.

રાગ આશાવરી

હલી કેયાં હથ જોડ, વિદ્યાધર, હલી કેયાં હથજોડ
બાળ કૃષ્ણ કે વંદન કરીતાં, ન્યારે નંધ કીશોર   વિદ્યાધર, હલી
હંન ધુનીઆ જો હારદ સમજી, ભંન્યા બ્રમ કીશોર
જગ તારણ આંયી આયા અવની, લીલા આંજી અજોળ વિદ્યાધર, હલી
ઓમકાર રૂપે અણુ અણુમેં, સાકાર રૂપ કરોળ
સાકાર નેં નીરાકાર રૂપ મેં, કીં નં મલે આંજી મોળ.   વિદ્યાધર, હલી
કારણ સુક્ષ્મ રૂપ ઐ આજાં , સ્થુલ રૂપે રણછોળ
ત્રીગુણ રૂપ ત્રીગુણી માયા, ન્યારા નંધ કીસોર.   વિદ્યાધર, હલી
ભગવાન કે નમન પ્રાથનાં કરે યજ્ઞ ઉતર દીસામે રવાનાંખ્યા

દોહરા

વાણી સુણી વિદ્યાધરે જી, મન મુરક્યા મારાજ
નારધ જી જે વરધાન કે, અજ પુરો કેયા વૃજરાજ

પરીક્ષીત મુની કે પુછેતા ઈયક્ષ કેર વા કેં જો શ્રાપ વો ઈ વારતા સુણાયો.

દોહરા

કથા સુણી સુખદેવજી, પ્રન પુછેયા રાજન, ઉ દેવાંગી ક્ત ભુલા, ઈ સમજાયો ભગવન.
કેંજી ઈ ઓલાધ ઈ હુયી, અવની આયા કીં, કેળી અવરી કાર કેયાં, ઈ ઝાળ ભનીંવ્યા કીં.

સુખદેવજી ચેંતા, રાગ સારંગ

હુલી આયા હકીયાર, નારધજી હલી આયા હકીયાર
હેમાંરે તે હલી પુગા, જત સંતે જા ઓથાર.   નારદજી....
ગીરિરાજ જી ધાર મથે ઈ, ઝાડી અપરમ પાર
પસુ પખી જત કલરવ કરીયે, સંગીતજા રણકાર.   નારદજી....
શુર સરી જત વયે સરીતા, સોભા જો નાંય ખાર
ઉન જળમેં વિહાર કરીંતા, વધાધરે જા બાર.   નારદજી....
સંગ રમેત્યું રામાઉ, ઈ ધારુ પીધા ધરાર
નગ્ન થઈને નચેત્યું નયમેં, કરી પશુ જી કાર.   નારદજી....
પાણી જા જત ધોધ છણેતા, છેલા વધી જોરધાર
વેલ વેલણીયુ હલકે ત્યું, જત ફૂલ ફોરે પસાર.   નારદજી....

સુખદેવજી ચેંતા હે રાજા હકળો વખત નારદજી પૃથ્વી તે ઈ આયા હેમારે તા ઉતરી ગંગાજી જે કીનારે તે આયા અત ઈ ડુંગર ગંગા વનસ્પતી જી સોભા ન્યારે રાજી થીએતા અતરે

ઉત વધી રેતા સામે ગંગામે બ વિદ્યાધર નગન થઈને નાઈયા વા તે કે ડસીને નારધજી શ્રાપ ડઈને ડનાં આયી ગોકુળ જો ઝાળ થઈ વનો.

દોહરા

દેવ રુષી ઈ દઠા નજર સે, તત મુની તપેયા તેર
શ્રાપ ડના ઉની ડેવકે, આંયી અવરા મંઢેયા પેર.
જનમ ધરીજા ધરતાતે, ઝાળ થઈ અવતરા જા
ગોકુળ ગામજી ગલીમે, શ્રાપ પુરો કરીજા.
ધનપતી આંયી મધમે, નતા રખો કત ગમ
નાત જાત છડે પત પંઢજી, ઉંધા કરેયો તા કમ઼
આંથી તાં નરધન ખાસા, ખોપ રખે ને હલેતા
સુખી થીએલા સાયભજો, સમરણ નત કરીતા.
શ્રાપ સુણી ને ઉ વિદ્યાધર, નમેન હરી કે કરીયેતા
ભુલ અંસાજી વસાર્યો સાંમી, ફરી ફરી પગ મેં પેતા.

નારધજી જો શ્રાપ સુણી વિદ્યાધર ઘોડી મુનીકે પગ મે પઈ માફી મંગેતા તડે નારધજી કે દયા આવઈ શ્રાપ કે સુધારીતા.

દોહરા

હંન અવનીતે અવતાર થીંધો જોગેસર જો જેની, બાળ રૂપમેં ભ્રમ અચીને કંધો છુટકારો તેની
યમલા અર્જુન જી વારતા, સુણાયા સુખદેવ, ઈ ગાલ રાજા ઈ ભનંઈ, ઈ ખોટા કંમ કેયાં દેવ
અજ અચી અવની મથે, હરી કેયા ઈજ ઉધાર, સમજાયા સુખદેવજી, પરીક્ષીત કે વસતાર
યમલાર્જુન જી હી કથા, વાંચે વિચારે ડે કંન, મો મગંયા સુખ મલે, ચે જાડેજા ભગવન
શ્રી કૃષ્ણ જી હી કથા, અટપટી એડી આય, નત ન્યાર્યો ત નયીં લગે, અજ તયીં એડી ચોવાય

ઈતિ અધ્યાય ૧૦

અધ્યાય ૧૧ : વ્રજ વનેંજી તૈયારી

દોહરા

અજ જી હી વારતા, વ્રજ મેં વેંધા ભગવાન
લીલા ક્યીંધા લાલ ઉત. ઝાઈ મંજારા થ્યો સળાકો.
અચી નજરે ન્યારીતાં ઉત, ઝાળ છણી પ્યા અધી તત
વઠો વટે ઉત લાલ રંમેતો, હથ હલાયનેં સાંમે ખલેતો
ભેઠ બધઈ અય દુરી બરફી, ઉખલ ઢેળે આયો સમુરી
નંધ રાજા અચી છુટો કરીતા, માતા જસોદા ધોળી ખણેંતાં
ચુમન કરે ને સામે ન્યારી, ગાલ ભનંઈ હી અણધારી

ગોપ ગોવાળ નજર દશીને, વિચાર કરીંતા ઉત વઈને
સજે ગામ કે સદ કરીજા, નંધ રાજા જે ઘરે અચીજા

અજ ઝાળે જો દાખલો દશી સજો ગામ વિચારે મેં પયી વ્યો ને પુવા અંનજો ભેદ લજેલા નંધજી જે ઘર મળે ભેરા થીએતાં.

દોહરા

ઉખરી અટક્યી ઝાળમેં, ઉત લાલ કે ઈ બર, ઝાળ ઉખડી પટ પેયાં, અવાજ થ્યો ચો ભર.
ઝાળ મંજાથી જ ઉપનાં, મુર માડુ જી જાત, હથ જોડે ચ્યાં લાલકે, નવા ઈ પાંજી નાત.
રમધલ નંઢળા બારઈ, નજર ડઠા ઈ ઉત, વડે કે ઈ વતાઈતાં, ભનઈ ગાલ ઈ તત.

સુખડેવજી ચેતા કે રાજા ઉત ઉ ઝાળ છણી પ્યા ડેવ બો ઉત પ્રગઠ થયા કૃષ્ણ કે નમન કરે રવાના ઉતર ડસ જો થયા ઈ મળે હકીક્ત છોકરે ડઠા ઈ વડે કે ચયાં પણ વધતા છોરા સમજી ખોટી મઞી હલેયા વ્યા અને નંધ રાજા જે ઘરે સજો ગામ ભેરો થીએતો.

દોહરો

શ્રીકૃષ્ણ કે કોઠે કરે, આયા નંધ જોર, નત નત નયી કીતી થીયે, વધી કરીતા વિચાર.

નંધ રાજા ગામ વારે કે ચેતાં, ચોપાઈ

ભાવર મુજા આંયી ભલી કરી આયા, અજ અસાકે આંયી મન ભાયા
અજ અંસા ઘર નત નયી થીએતી, સજ ઉગે ઉત નયીં ડસજેતી.
પેલાજ નેયાર્યો પુતનાં આવયી, ગડો ઉથલી પ્યો ઈજ નવાઈ
આંધી અચીને લાલ ઉપાળે, અજ થયો સે કન પરમાણ.
અન ગાલ જી સોધ કરીજા, ભુત પ્રેત વેત આડ બધીજા
આસુરી શક્તિ હી ખેલ કરેતી, ડૈવી શક્તિ રક્ષાણ કરેતી.

નંધ રાજાજી ગાલ સુણી હઠળા વધ બુઢા ઉપ નંધનાજા આયર ઉભા થઈ ચેતાં.

દોહરા

નંધ રાજા જી ગાલ સુણી, ઉભા થ્યા ઉપનંધ, હાણે હત કીં ન રોવાજે, હલધાસી વનરાવન.

ચોપાઈ

સામે ન્યાયો ડુંગર સોભે, નીલી હરીયારીતી ઓપે
ક્ર્યો તૈયારી વૃજ વનણજી, નકી ગાલ થઈ સજે ગંજેજી.

ઉપનંધ ચેયા ક ન્યાયો ભા ગોકળમે નત નયી ઉથલ પાથલ તી થીએ અતરે હત રોવાજે નં પા મળે મલી હલો વૃજ મે ઉતે વાસ વસાય રોધાસી ઉપનંધ જી ગાલ સુણી સજો ગામ વૃજ વનેંલા તૈયારી કરીયેતા.

રાગ ડેસ

ગોકુળવાસી ગોકળ ગામ છડેનેં, વૃજ ઈ વસાઈધાં રે
અજ તા ગોકળવારા...
ઉપનંધજી હી ગાલ વિચારી, વૃજ વનણજી કેયાં તૈયારી

ગોપ બાળને મલી ગોપીયું, સાજ સામાન સજાઈતારે. અજ તા...
ગુગરીઆરા રથ ઈ જોળાયા, રામ સ્યામ કે ભેરા વેરાયા
નીગરીયું ઈ નંઢણી ભેરીયું, ગીત મંગળ ઈ ગાયીત્યુંરે. અજ તા...
વનરાવનજી વાટ ગનેતા, સુભ મુરત પરીયાણ કરીતા
કુળ દેવીજો પુજન કરેને, નૈવધતાં ઈ ધરાઈતા રે. અજ તા ...
બાળ વધ ઈ વઠા ગડે મેં, સાહેલીયું સણગાર સજેને
જુવાનીયા ઈ અગીયા ઉપવ્યા, સાધન સાજ સજાઈને રે. અજ તા ...
માતા જસોદા રોહિણી સંગમે, અજ ડસજેતા ઈ ઉમંગમે
રામ સ્યામ રમાણી માતા, મનમે ઈ મુસ્કાઈતા રે.
વૃજ ભુમીમે હલીને આયા, નંઢણા ઈ આવાસ ભનાયા
વનરાયજી હલક ડસીને, વન કે ઈ ગજાઈતા રે. અજ તા ...

શ્રીકૃષ્ણજી વૃજજી લીલા જો પ્રસંગ ચેતા.

રાગ ડેસ

રામ સ્યામ બોય વન પધારી, ગોપ બાળ મલી સોભા ન્યારી
મોર પીછી બધી મથે તે, નંઢળા નાચ નચાઈતારે. અજ તા ...
જમના જળમેં નત નાયીએ, નંઢા બંસરી હથે ભનાઈએ
ગોપીએ કે રમાઈયે નતનત, મોરલી વજાઈતા રે. અજ તા ...
નત નયીં નયીં લીલા કરીતા, વ્રજ વારે જા મન હરીતા
મખણ મીસરી ખેતા નતઈ, ગોપીએ કે ખલાઈતારે. અજ તા ...

વૃજમે ભગવાન વાછળા ચારેલા નત વનેતા તેજી કથા સુખદેવજી ચેંતા.

દોહરો

નત સવારો સ્યામઈ, ઉથીએ સવે રા સાવ, વછળે ભેરા વન વનેં, લગાઈયે નત ડાવ.

રાગ સારંગ, ચોપાઈ

અજ અવીનીસી ગલી ગલી મે, રાજ રસીલો રાંધ કરેતો
સચરા ચર જો સ્વામી સાવજ, શનુ ભની તુફાન કરેતો. અજઅવીનાસી
મોર પીંછી બધી મથેતે, ઠુમક ઠુમક થઈ નાચ નચેતો
કેળ કંધારો પગ મેં ગુગરી, ઘુગરી જે ધમકારે રમેતો. અજ અવીનાસી
સ્યામ સલુણો મુર કે મન મેં, મયારીયે જા મખણ ખણેતો
નંઢળો નટવર મટકા ફોડે, ઘર ઘર મેં તુફાન કરેતો. અજ અવીનાસી
કંન મેં કુંડલ વાર વાકળીયા,વારે મેં તા ચંધર લકેતો
ધરણી ધરજી દત દસીને, ચંધર વચારો ઈજ છપેતો. અજ અવીનાસી
નખરાળો ઈ નટવર નામી, નંધ અઞણે ન ત રંમેતો

ખલક સજે જો ખેલાળી ઈ, જાત ભની અજાત ભનેતો. અજ અવીનાસી

વ્રજમેં પેલો વત્સાશુર ઉધાર, દોહરા

વ્રજ પુરાણ વ્રજ ભુમીમે નત નત કરીયે નચી, વછળા ચારી સાવ સંભારી વેણુ વનાઈયે વચી.

ચોપાઈ

વત્સાશુર અશુર અચેતો, ભંની આખલો ત્રાળ વજેતો
જમનાજી જે આયો કીનારે, શ્રી કૃષ્ણ કે સામે ન્યારે
સર્વેશ્વર સમજી વ્યાં મનમે, બલરામ કે ચેંતા કંનમેં
આયી ભાવર ભેરુ ભેરા વીજા, મુંજી ચંધા કી ન કરીજા.
અતરો મયી ઈ ઉપવ્યા સામે, અશુર શેર કઢેતો ઠામે
કરે હુંફાળા ઈ મથો પછાળે, ખુરીયે સેં તો ધુળ ઉદાળે
સ્યામ કે સામે ઈ સટ કરેતો, બાર દશીને બર બંધેતો
શ્રી હરી જી હત હુયી તૈયારી, ધોડીને ધક વંધા મુનવારી
અશુર ઉથલી પાંઉ છણેતો, નક મંજાથી રત નકરેતો
ફરી ઉભો થઈ આયો ઉથલી, લત ઉછારે લાલતે પુઠલી
તાડુ દે કરે ગગન ગજેતો, ફરી ફરી હરી મથે છણેતો
અશુરારી અત રાંધ રમેતા, ધોડી પુઠલા પગ જલીએતા
ઉંચે ઉપાળે ને ધોર ગુંમાયા, જોર કરે ને પટતે પછાળ્યા
અશુર જો ઉધાર થીએતા, અવની જે જે કાર થીએતો.

વત્સાસુર નો કૃષ્ણ મારે ઉધાર કેયા ઈ ખબર ગોપ બારે ગામ કે ડના ગામ વાસી વરી ભેરા થઈ વિચારયા ક પાં હત આયાંસી રેલા તોય અતપ ઈ જ ગાલ નળેતી અનજો કોય પણ તાગ નકરે નતો.

દોહરો

સજ ઉલી વ્યો સાંજી થઈ, ગોપ અચેતા ઘર, સજી સુણાયા વારતા, ઘર ઘર લાલજો બર.

ગામ વારા વિચારીતાં

કાં તાં અય ઈ મા બલી, અગર જનમ્યો દેવ ઈ
નં કા હી કીં થઈ શકે, નાય બાળક જા કમ ઈ
ખણી બંશરી વન વને, ગૌ ધન સંગ ભગવાન

અજ બંકાશુર બગલો ભની ને જમનાં જે કીનારે તે ઈ લકી વઠો અય કૃષ્ણ જી વાટ નેરેતો.

ચોપાઈ

શ્રી હરી આયા જમના કીનારે, બગ દઠાઈ મછ તો મારે
લકી ઉભો અય ઉન પાણીમે, અશુર ઉભો ઈ ધ્યાન ધરેને
રામ સ્યામ ભેરા ગોપ બાળ ઈ, સ્નાન કેલા અત આયા અયી.

જમના જળ કે નત નત નાયીએ, ગીતળા ગાઈયે પાણી ઉડાઈએ.
લકી લકી બગ અશુર અચેતો, શ્રી કૃષ્ણ કે ઝપટ મારે તો
ઉદી ઉદી ને ઝપટું મારે, કાયા પંઢજી જભર વધારે.
ડુંગર જેડો દૈઈત્ય ઉભો કર, સામે સટ કરે તો ઈ ખર
ઞપટ મારે ને જલે હરીકે, નફટ નુગરે વધારે નળી કે
નરગોટે મે કૃષ્ણ ઉતારે , જટ પટ જટ પટ ઈ તો ઓનાંરે.

ડુંગર જેડો ઝભરાળ બકાસુર બગલો ભનીં જમના જી મંજાથી નાંઈધલ છોકરે ભેરા ભગવાન કે જલે અશુર પંઢજે પેટ મે તો ઉતારે તો તડે કૃષ્ણ અન અશુરજી નળીમે અનકે ધબાઈયેતા ને અશુર કે અત ધબાઈતા.

દોહરા

બકાસુર જે પેટ મેં, શ્રી કૃષ્ણ કેયા ઉપાય, અગ્ની કે ઉત્પન કેયા, મંજ લગાયા લાય.
લાય લગાયા હરી પેટમેં, તત અશુર તો ઉછરે, પગ પછાળે કરે ઓકારા, બાર પાણી સેં નકરે
ખણે લથળીઆ ભાન વયી, ઓકે કરે તો બર, તડે શ્રી હરી નકરી બાર નેં, જલેયા ઉન પલ ખર
ચુંઝ જલે ચીરે વંધા અશુર છણ્યો ઉથલી, જે જે કાર થ્યો ચોધારો, અવની અંભર મથલી

સુખદેવજી ચેંતા

હે રાજન જે જે પેટમે, હી વિસ્વ સજો સમાય, તડે અશુર જે પેટ મેં, ઈ બ્રમ કીં જ સમાય
બાળ કૃષ્ણ બલરામજી, લીલા અવની અજોડ, જાડેજા જગદીસ જપીઓ, જય જય જય રણછોડ

ઈતિ અધ્યાય ૧૧

અધ્યાય ૧૨ : અગાશુર ઉધાર

દોહરો

અગીયાર મેં અધ્યાયજો , સુખદેવ કરી વર્ણન, અગાશુર ઉધાર જો, રાજા પુછેયા પ્રશંન

ચોપાઈ

હે રાજા હી કથા હરી જી, બાળ લીલા ઈ કૃષ્ણ પ્રભુજી
રોજ સવારો સંધારી વનમેં, ગોપ બાળ બલદેવ સંગમે.
સરખે સરખા રાંધઈ કરીયે, હાર જીત જા દાવ લગાયીયે
મોર થઈ કોય નાચ કરીતાં, કોયલ ભેરા કોક કુછેતા.
હંસ ભનીં કો હલે હેકલા, કોય ઉચાં ઈ દીયે ઠેકલા
બગ ભનીં કો ધ્યાન ધરેતો, કો વાનંર જી ચારા કરેતો.
વ્રંદાવન મેં લીલા કરીયે, બાળ રૂપ બ્રમ રાંધુ કરીયે
ભક્તેલા ભગવાન પધાર્યા, વ્રજમે આયરે રૂપ સમાયા.

વ્રજભુમી જો ભગવાન બાળ સ્વરૂપે લીલા કરીયે તાં ઈ વ્રજવાસી કી સમજી સગે ક ઈ

ભગવાન અયી ઈતા નંધ જા છોકરા ઈતરો જ ઓળખે વખાણ કરી પ્યા.

ચોપાઈ

માયાવી જીવે કે જગમે, કી ખબર પે બ્રમ અય વૃજમેં
જોગી જેંજી ખોજ કરીતા, પંઢજે આતમ મેં ઈ રમેતા.
જેં જો મહિમા વેદ વખાણી, અનકે વ્રજ વારા કીં જાણી
સીવ સનકાદિ કીં ન પુજેતા, ઈજ આયર રૂપ રમેતા.
જેં જે ઈસારે બ્રમાંડ હલેતો, પાણી પરકાસે ડસજેતો
અન બ્રમજી કલ નતી પે, નંધ બાળ સમજી ભુલા પેં.
નત નયીં નયીં લીલા કરીયે, નંધ જસોદાજી વિચાર કરીયે
અજ આયા ઈ જમનાં આરે, અત અગાસુર સામે ન્યારે.
અજગર રૂપ અસુર ભનેતો, બીળ જંગલ મેં લકી વીએતો
કાયા વધારે જોજન જભરી, ઉચી અભતયી ડસજે તતરી
અસુર કે અત એડી કરામત, સજી મંડળી હલી પુગી ઉત.

અગાસુર અજગર ભની અત પ્યો અયે કાયા ડુંગર જેડી વયારેનેં મો ન્યારેયોત કર ગુફા લગેતી અત ઈ ગોપબાળ મળે અચીને ગુફા ડસી મંજ વનેં જી તૈયારી કરીયેતાં

ચોપાઈ

મોં ફાળે ને ઈ પ્યો અય પટતે, મથલો ચપ ઈ દસજે અભતે
રતીયું અખીયું કરી ચમકારા, જીં દસાઈ અભમેં તારા.
ગુફા સમજી ગોપ વટે અચેતા, અંધર વનંણ જી તૈયારી કરીંતા
સજી મંડળી ઈ મોંમે વનેંતી, શ્રી કૃષ્ણ કે સાંમે દસજેતી.
નજરે દસી હરી ઉપળ્યા ઉડાથી, અચી પુગા ઈ પલ મે ત્યાંથી
ગુફા દસી ગોપ બાળ અંધર નેરણ વ્યાં બલરામ જી ઉતઈ વઠા ઐં
ઈ ભગવાન સારે વ્યા અતરે નયી લીલા કરીયેતા.

દોહરા

અઘાસુર જી રાંધ હી સમજીવ્યા સારંગ પાણી, હલી આયા ઉત હેકલા તત ગુફા ઉજ દસાણી
આયા જમના જી કાંઠે,અત નાય કો ગોપ કુમાર, હતહુત ધો ડી ન્યારીયે, સાવ લગે સુનકાર.
નજર નતો પે બાળ કોય, તીં ધોળે ઘનસ્યાંમ, હલી હલી હકલુ કરી, ઈ સોધ કરી ભગવાન.

સુખદેવજી ચેતા, દોહરા

હે રાજન ઈ અય જગ વ્યાપક ભાસે તો ભરપુર, લીલા કરી લખમી પતી જીવ ભુલીથી ભુર
લખ ચોરાસી જાત જી, નત નત કરે સંભાર, સત પાતારે મેં રમે, ભુતળ મેં ભણકાર.
અભ મજાથી અણુ છણે, ઈ ડસી સગે સરધાર, ઈજ અખીલેસર વનમે, ધાળુ કઠે તો ધરાર.
કીડી જે પગજી ઝાંઝર સુણી ગને ઈ સની સની, ઈજ ભુલી વનમે ભમે લીલા કરેતો બાળ ભની

સુખડેવજી ચેતા હે રાજા અજ ઈ જગ પાલક અન અસુરજી રાંધ મળે જાણ્યા વઠે તોય જરા વાર અજાણ થઈ લીલા ક્યાં અધાસુર વટ અચીને ઉનજે મોંમે વનેંતા અસુર રાજી થીએતો ક પાંજો અજ કમ થયો. ભગવાનકે પેટ મે ઓનારેજી તૈયારી કરેતો.

ચોપાઈ

અધાસુર વટ હરી પુજેતા, સખા મળે મોમેં ડસજેતા
શ્રી હરી અનજી મોમે આયા, કાયા પંઢજી વડી ભનાયા.
નરગોટે મે હરી ડસીને, અસુર ઓનારેતો બર કરીને
જોગેશ્વર કેયાં જભરી કાયા, અસુર કરેતો પંઢજી માયા.
જોજન ઉંચો મોં ફાળે જભરો, તેથી રૂપવડો કેયાં તતરો
કૃષ્ણ વધાર્યા પંઢજી કાયા, નરગોટે મેં સાં કે ધબાયા.
અશુર છુટેલા બર ઈ બધેતો, પુછ પછાળે ને તફળેતો
કાયા તાં થરથર થથરેતી, નસુ ટુટી પ્યું નજર વનેંતી.

અધાસુર જી નળીમે વનીં ભગવાન પંઢજી કાયા વધાર્યા ત ડે તા અનજો સા ઘુટાણું ને તરફળેતો

ચોપાઈ

છાતીજા વધેયા ધબકારા, મોં ફાટો જભ નકરઈ બારા
મથો ટુટો નેં પ્યો ઈ પટતે, સ્યામ ચડી વઠા ઉન સપતે.
અશુર કે હરીધામ વતાયાં, દેવ દુંદુંભી મથે વનાંયાં
ગોપ બાર ઈ બારા અચેતા, અજ જી વજ મે ખબર દીયેંતા.
વ્રજવાસી હી સુણીનેં ભાજી, નંધ જસોદા જી થ્યા રાજી
જાણીં મનો મન ક્યાં વિચાર, નકી બાળ હી અય અવતાર.

દોહરા

અધાસુર ઉધાર જો, અજો ઈ આખ્યાન, સુખદેવ ચ્યાં પરીક્ષીતકે, યાદ કર્યો ભગવાન.
હી કથા શ્રીકૃષ્ણજી, અવની અમ્રત સાર, વાંચે વિચારે વિવેકસે, પાપી પુજે ઉન પાર.
ગાથા ઈ ગોવિંદજી, અકળ અમાપ અજોડ, વેદ વિચારે થકા, કરે સગેયા નં તોડ.
હે રાજન હી બ્રમ લીલા, ગાય જ જીવ ગુણવાન, જનમ મરણજો ભે ટરે, રાજી રે ભગવાન.
અજ જે અન અધ્યાયમેં, અધાસુર જી ગાલ, પુરી કેયા સુખદેવજી, ચેય જાડેજા જય નંધલાલ.

ઈતિ અધ્યાય ૧૨

અધ્યાય ૧૩ : ભ્રમાજી જી વારતા

દોહરા

બ્રમાજી બ્રમ લોકમે, ઈ વયી કરીતા વિચાર, અવતરેયા અવની મથે, કંન રૂપ કરતાર.

હલી ન્યારીઆ શ્રીહરી, વ્રજ વનીં વાસુદેવ, ઉતર્યા ઈ અંતરીક્ષથી, નેરણ ભુપતી ભેવ.
વ્રજ ભુમી વચ કાલીં, નિરમાળ વયેતી નય, સોભે સરીતા ઘન ઘટા, જત જીવ વસે નીર્ભય.
ઉન માંગ ઈ અચી વ્યા, જત રમે રામ ને સ્યામ, ગોપ બાર ભેરા વઠા, ઈ ડઠા અજ અન ધામ઼

વનરાવનજી સોભા જો વર્ણન ક્યા ઈ રાજા કે વતાયે જત શ્રીકૃષ્ણ પંઢ જે સાથીએ ભેરા રમેતા જમેતા ઉત બ્રમાજી અચીને નેરીયેતા.

રાગ કલીંગડો

અજ વનરાવન હલી હલ્યો, જત આવયી વસંતજી રેલી
અન વનમે શ્રીસ્યામ સોભે, જી સોભે અભમે હેલી.
મોર બપર્યા નાચ કરીતા, ચાતક ચકવા જોડી
મેના પોપટ કરીયે કલરવ, ભમર અચેતા ધોળી.
અન વનમે અજ સ્યામ જમેતા, ભાત ખણી પંઢવારી
ગોપ બાર બલરામજી ભેરા, ક્યાં જમેજી તૈયારી.
સામે સામાં ગ્રાસ ભરીએ, ભાવર થઈને ઈ ભેરા
મુઠુ ભરે ભરે મોંતે મખીયે, બ્યા કરીયે ઈ બખેરા.
ધોળા ધોળી કરીએ વનમે, ખણી ભાખરી હથમેં
ડસી ભ્રમાજી પ્યાં ભરમમે, વયી વિચારી મનમે.

ભગવાનજી અટપટી લીલા ન્યારે ભ્રમાજી ભરમ મે પેતાને સામે જ ન્યારે રેયા અયી.

રાગ સારંગ

હલી આયા હકીયાર બ્રમાજી, હલી આયા હકીયાર
પરીબ્રમ જો ઈ પારખો કેલા, આયા વ્રજથી બાર. બ્રમાજી હલી...
વનરાવનમેં અચી પુગાઈ, નેરણ નંધ કુમાર
ગોપ બારને વછળે ભેરા, ધોળુ કરીતા ધરાર. બ્રમાજી હલી...
મથે લફેતા વાર વંગાળીઆ, મોર પીંછી સણગાર
હથમે બંસરી પગમે ગુગરી જો ધમકાર. બ્રમાજી હલી...
કારી કમળ ઈ ખયાં ખભેતે, સઈ સોભે સલવાર
કનેમે કુંડળ હલ હલકેતા, સોભે જગદાધાર. બ્રમાજી હલી...
વ્રજ ભુમીજી રજજી જે જેં, અઝાં મથે અણસાર
સ્યામ જે હથમે ડસી ભાખરી, કરી વીરંચી વિચાર. બ્રમાજી હલી...
મનમે બ્રમાંજી વિચારીતા
હાણે હનકે કી બ્રમ ચોણું, ભુલા પ્યા ઈ ધરાર
પરખ કેલા ચોરી વનેતા, વછડા ગોપ કુમાર. બ્રમાજી હલી...

અત બ્રમાજી કી પ તાગ કઢે સગેયા ન મનમે વિચાર્યા ક અનકે કી બ્રમ ચોણુ. અતરે પારખો કેલા ગોપ મળે ભેરા વાછડા મળે ચોરાય ભ્રમ લોકમે વનેતા.

દોહરા

વાછળા ચોરાય ને વરેયા, ભેરા ગોપ કુમાર, વયા ખણી બ્રમ લોકમે, ઈ નકી કેલા કરતાર.

બ્રમાજી બ્રમલોકમેં વાછડા ભેરા ગોપ લકાય છડેયાં તડે ભગવાન હત નેરીતાં કોય નજર નતોપે તડે ભગવાન બ્રમાજી જી કલા જાણી વ્યા અતરે એળાજ ગોપ વાછડા ભનાય સાંજી જો ઈ ઘરે અચેતા ઈ કેંકે સમજ નતી પે.

દોહરા

જમી કરે જગદીસ ને, વઠા હેકલા વનમે
નજર કરી તત નતા ડસાજે, વાછડા ભેરુ સંગમે.
નજર કેયાં ત્રીલોક મેં, તત સમજી વ્યાં સરદાર
અજ બુઢે કે બોધ ડીયાં, ઈ શ્રી હરી થ્યા તૈયાર.
એળા જ ગોપ ને વાછડુ, ઉભા કેયા અવિનાસી
સાંજી થઈ ઘર આવ્યા, રાજી થ્યા વજવાસી.
ગોપ ભુલા ભુલીયું ગોપીયું, સમજ ન પઈ અનજી
ગાયું ભુલીવ્યુ વાછડાઈ, લીલા આય બ્રંમાજી.

નવા વાછડા ગોપ ભનાયં વ્રજ મે ભગવાન સાંજી જો આયા ઈ વ્રજમે કેં કે પ કલ ન પઈ ગોપીયું પંઢજા છોકરા ઉજ સમજયું તડે ગાયીયેકે તાં ગુનો જ નાંય ઈ અનગાલ કે બારો મેણા નકરી વનેંતા.

દોહરા

વ્રજવારે કે ખબર નતીપે, સજી નકરી વયી સાલ
નકી કંત અણસાર અચેતી, એડી લીલા કરેતો લાલ.
ઉધાર કરેલા હંન ધુનીઆજો, અજ અવની ઈ આયા
માનવ રૂપ ધરે ને મોહન, વ્રજ મે ખેલ રચાયાં.
હે રાજન અજ ઈજ પરીબ્રમ, પંજ ભુત સે પ્રગઠયા
વ્રજવાસી કીં જાણી સગે ઈ, જત વેદ પુરાણ અટક્યાં.

સુખદેવચેતાં અતરે ફરી ઈ પાછા વ્રજ મે નેરણ અચેતા. બ્રમાજી ચેતા હે રાજા અન ગાલ કે બારો મેણા નકરીવ્યા તડે બ્રમા જી કે પાછી વ્રજ જીગાલ યાધ અચેતી અતરે ફરી ઈ પાછા વ્રજ મે નેરણ અચેતા.

રાગ બહાર

અજ બ્રમાજી બ્રમ લોકમે, વઈ કરે વિચારી તા
યાધ અચેતી જુની ગાલઉ, વ્રજવારી સંભારીતા. અજ
ગોપ બાળને વછડે કે મું, હત સુમાર્યા મુર્છા મેં
ઉત વનીંને ન્યારી અચાં આંઉ, ને રાણ વ્રજ ભુમી મે. અજ
હંસ વાંન સે ક્યાં તૈયારી, વ્રજ ભુમી જે મારગ મેં

હત રામ સ્યામ ઈજ રંમેતા, ઉજ ગોપે ભેરા રંગમે. અજ
ડસી બ્રમાજી ભુલા પેયા ઈ, વછડા ગોપ કી હત આયા
હતહુત ન્યારી ચયીં લોક મે, સમજી વ્યા બ્રમજી માયા. અજ
ઉતઈ ઉભી અરદાસ કરીતાં, ચરણે મે સીસ નમાઈતા
હંસ વાહન તા ઉતરી કરેને, વટ વનંણ વિચારીતા. અજ

બ્રમાજી બારે મેણા પુવા આયા ને નેરીતા તત વન મેતા ઉજ તાલ લગો પ્યો આય ઉજ ગોપ ઉજ વછડા ને ઉજ રાંધ હથ મે રોટી બ્રમાજી નેરે છક થઈ વનેતા.

રાગ શુણી ભૈરવી

યાધ અચેતી બ્રમજી બ્રમા કે, યાધ અચેતી બ્રમજી
હંસ વાહન સે હલી પુગા હત, વાટ ગનીં વનજી. બ્રમા કે યાધ....
વનરાવન મે આયા બ્રમાજી, ત લીલા દઠા બ્રમજી.
ગોપ બારે ભેરા રમેતા, કલ નતી પે અનજી. બ્રમા કે યાધ
સુન મુન થઈને સામે ન્યારી, ભાસ નતી પે બ્રમજી.
વરી વિચારી સામે ન્યારી, સુરતા સંધી તનજી. બ્રમા કે યાધ
ધ્યાન ધરે ને ધલમે ન્યારી, ગોપ બારે જે સંગઈ
ખેતા ભાખરી ખણી હથમે, બે કે ખારાય પંઢજી. બ્રમા કે યાધ
ડસી બ્રમાજી પંઢ સરમાણા, ભુલ ડસાણી પંઢજી
ધોડી ધોડી ડંડવત પેયા ઈ, અજ ઈ સરવેસરજી. બ્રમા કે યાધ

દોહરા

અધ્યાય હી પુરો કેયાં, સુખદેવ જી મહારાજ, બ્રમ બ્રમાજી વારતા, સુયાં પરીક્ષીત રાજ.
અટપટી અદભુત કથા, ક્તરા કેણા વખાણ, દાસ જાડેજા જગદીસજી, નતનત નયી સુંવાણ.

ઈતિ અધ્યાય ૧૩

અધ્યાય ૧૪ : બ્રમાજી પ્રાર્થના કરીયેતા

દોહરા

શીવ વિરંચી સારધા, ધરીયે જે જો ધ્યાન, ઈજ પરી બ્રમ વ્રજમે, લીલા કરી ભગવાન.
વરી બ્રમજી વારતા, સમજાઈયે સુખદેવ, જીવ હી કીં જાણી સગે, હી ભગવાન જો ભેવ.
અજ આયા અવની મથે, ફરી ઈ વનરાવન, વંદેલા શ્રીનાથકે, કર જોડી કરી નમન.

બ્રમાજી બાલ રૂપ દરસન કરીતાં. રાગ બીહાગ

અજવીરંચી વજમે આયા, જત વસે વનમાળી રે
ગોપ બાલ ભેરા રમેતા, મોહન અજ મન હારી રે. અજ વિરંચી...
બાલ રૂપકે નમન કરીતા, સ્યામ મુરતી ધલમેં ધરીતા

ફરી ફરી પગમે પેતાં બ્રમા, ભુલતાં પંઢજી ડસાણી રે. અજ વિરંચી...
મધુર મુરતી મન મન મરકે,બાળ રૂપ બ્રમ તા હલકે
સામે ઉભા કર ભાણ ગગનમે,ઈ સોભે અશુશરી રે.   અજ વિરંચી...
મોહન પેર્યા મુકટ મણમય, શંખ ચકર ગદા પધમને
મુગતા ફળજી માલા પેર્યા, સામે ઉભા ઈ સુખારીરે.   અજ વિરંચી...
મકરાક્રત કુંડલ સે સોભે, કેસર તલક કલા સોભે ઓપે
પટ પેર્યા પીતાંબર પીળા, આદ બધ્યા અસુરારી રે. અજ વિરંચી...
નારાયણ જા દરસન કરીતા, અજ અવીનાસી સામે મલેતા
બારા બાળક રૂપ ભલેઈ, પણ અંધર દશે અસુરારી રે. અજ વિરંચી.

બાળ શ્રી કૃષ્ણ જા દરસન કરે બ્રમાજી પ્રાર્થના કરીયેતા પંઢજી ભુલ થઈ ડસાઈતા.

ચોપાઈ

પ્રજાપતી અજ શ્રીપતી જે, ચરણ મે શીસ નમાઈતા
કર જોડે ને કરીયે વિનંતી, ધ્યાન ધલમેં લગાઈતા.   પ્રજાપતી...
લીલા આંજી અગમ અગોચર, વેદ નીગમ ઈ વતાઈતા
જીવ માયાવી જાણી સગે કી, જત જોગી જગંમ અટવાઈતાં. પ્રજાપતી...
અવ નવા રૂપ ધર્યાં અવની તે, અકળ અનંત અલગારીતાં
મું જેળા જત ભુલી વેયાં, જત જાત આંજીન સમજાણીતા. પ્રજાપતી...
હંન ધુનીંયા જો હારદ સમજી, ખેલ કેયા ઈ ખરારીતાં
સજી ગાલ ઈ સવરી કરીજા, ભાર ભુમીજો ઉતારીતાં.   પ્રજાપતી...

બ્રમાજી ભગવાન જા બાલ કૃષ્ણ જા દરસન કરે ચેતાં હે નાથ આજી માયા એડી જભર આય જનમે સજી ધુનીયાજા જીવ બંધાજી વ્યા અઈ આંઉ પણ ભુલો પ્યો સે તડે જીવે જોતા કત ગજ વને બ્રમાજી માયા જો વર્ણન કરીયેતા.

રાગ કલ્યાણ

માયા આંજી બલવાન યોગેશ્વર માયા આંજી બલવાન
જોગી મુની જત દેવતા હાર્યા, હાર્યા જીવ તમામ્   યોગેશ્વર....
જોગી મુની નત વસે જંગલમે, ધોડી જલે ઉન ધામ
શીવજી જેડા વઠા મસાણમે, ઉત ઉપ ભુલીવ્યા મહાન.યોગેશ્વર....
જીવ ઉપાયા સમરથ પાયા, જીવ જંતુ કે તમામ
લખ ચોરાશી જીવજી જતરા, સભે ભુલીવ્યા ભાન.યોગેશ્વર...
તનમે મનમે ઘોર જંગલમે, જીવ જપે જત રામ
તે કે માયા બંધે બંધનમે, જીવ ભરે ઉત સલામ્   યોગેશ્વર....
ઉન માયાથી પાર પુંઝણ, શેરી ભનાયા સુખધામ
આંજી લીલા યાધ કરે જીવ, ધોડી પજે અન ધામ્   યોગેશ્વર....

બ્રમાજી ચેતા. રાગ : હે માત આશાપુરા

હે રાજ રાજેશ્વર, વિશ્વ ભનાયા વિશાળ હિ
જોગી જંગંમ જત વઈને વિચારીયે શેસ ને સારધા,
નજરે નેયારીયે એળી જભર ભનાય માયા જાળરે.
અસ્વસ જાળ હી ઉભો અડીખમ કોટી બ્રમાડ હી,
ઘુમેતા ઘર મંજ જેજી ભાસ નતી પે રજભાર રે.
હન અવનીજો ઉધાર કરેલાય વૃતી અસુરી જો નાસ કરેલાય
આંયી અવની ધર્યા અવતાર રે. હો

બ્રમાજી બાળ કૃષ્ણજી અસ્તુતી કેયો અતરે ઈ ડસી ભગવાન રમધે રમધે સામે ન્યારીંતા ત બ્રમાજી ફરી અસ્તુતી કરીતા.

રાગ : માયા અનેક રૂપધારી

હલી આયા ઈ વૃજમેં, વિરંચી અજ હલી આયા ઈ વ્રજમે
લીલાધારી જી લીલા નેરણ ઈ, બ્રમાજી આયા ઈ વનમે. વિરંચી....
જમના કીનારે તે સ્યામ રે રમેતાં ભેરા બલરામ ગોપ સંગમેં. વિરંચી..
ગોપ બાળ ભેરા ઈ વછળા ડસેતા નારાયણ રૂપ જે ઈ સંગમે. વિરંચી..

બ્રમાજી કૃષ્ણ કે અન રૂપ મેં ડસેતા.

સંખ ચક્ર ગધા ઈ ખયા ખરારી, મોહન ઉભા ઈ મન મુરકે. વિરંચી...
ત્રીગુણ ડેવ ભેરા પંઢકે ડસેતા, લક્ષ્મી નારાયણ સંગમે. વિરંચી....
જોગી મુની તાં જત જાપ જપીતા, નારધજીતાં નચે ધુનમેં. વિરંચી....
અણી મણીમાં જત વિધ્યા વિભુતી, મોમાય આયા અયી ઉમંગમે. વિરંચી..
તત્વ ચોવીતાં જત હાજર હજુર અયીં, બયા દીગપાલ ડેવ અયીં દીગંતમેં.વિરંચી..
કારણ કાળને કામનાં સ્વભાવ ઈ, નમન કરીતા ઈ ચરણમે. વિરંચી....
ભુત ભવીસ્યને વર્તમાન કાળ ઈ, ડસાઈતા ઈ અંગ અંગ મે. વિરંચી....
શ્રધા ક્ષમાને શીલ સંતોસ ઈ, હથ જોડે ઉભા અયીં હજીર મે. વિરંચી....
તેંત્રીસ કરોડ ડેવ પુજન કરીંતા, ગોપબાળ ગાયેજી ઈ સંગ મે. વિરંચી....
વૃજ વાસીએ ભેરા નંદને જસોદા, જગજા બ્યા જીવ અયીં ઉમંગમેં.વિરંચી...
આનંદરૂપ પંઢ પુરણ પરકાસે, જળ ચેતન હરી રૂપ મેં. વિરંચી...
વેદ પુરાણ જન પંધન પુજેતા, ગ્રંથ ગાયીતાં જન ગાનમેં. વિરંચી...
ઈજ પરીબ્રમ બાળ રે સરૂપમેં, ગોપ બાળ વછળે જે ઈ સંગમેં. વિરંચી...
ઈ ડસી વિરંચી અજ હરી વટ આયા, ડંડવત પેતા ઈ ચરન મેં. વિરંચી...

બ્રમાજી ભગવાનજી હી બાળ લીલા બાળ કૃષ્ણરૂપમેં અજ બ્રમાજી સજે બ્રમાંડ લોકપાળ દીગપાલ ડેવ, ડાનવ, માનવ સજો સર્જન પંઢ શંકર નારાયણ વૃજ ગોપ, ગાયું, નંધ જસોદા ઈ

ડસી કરે ભગવાન કે ડંડવત પ્રણામ કરે ફરી વંદન પ્રાથના કરે ને પંઢ જે લોકમે રવાના થીએતા.

દોહરા

હલી કરે હરી ચરણમેં, અજ અરજ કેયાં કરજોડ
આંજી લીલા આ વટેં, આંઉ ડઠી અજ રણછોડ.
સુખ ચેંતા પરીક્ષીતકે, હત હરી ડનાં આડેસ
હંસવાન તેં વઈ કરે, વ્યા ઈ પંઢજે ડેસ.
હે રાજન હી હરી કથા, કુપાતર સમજે કીં
પંજ વરેજી લાલજી, ગાલ લખાણી ઈ.
નીગંમ રયાં સજી ગાલહી, ગાલ ગુજારતમેં
અધીકારી સમજી સગે, સુણી ઈ સાર સંબધમે.
રાજા હરી હરી કે ભજયો, યાધ કરયો ઈ વાણી
ગીતાજી મેં સમજાવ્યા, સીધો સારંગપાણી.
હે રાજા અજ બ્રમ કે, હલી કરીયુ હથજોડ
પાર પુજાઈયો જાડેજા, ભવ ભંજન રણછોડ.

ઈતિ અધ્યાય ૧૪

અધ્યાય ૧૫ : ધેનુકાસુર ઉધાર

દોહરા

ધેનુકાસુર અસુરજી, અજ ઈ આખાણી, વાંચેવ્યા ઉ વ્યાસજી, ઈ સુખ મુખ જી વાણી.
તાડકા વનમે વસે, અસુર કરે ઉતરાજ, અન વનમે આવેયા, બલરામ વૃજરાજ.
ગાયું ગોપ ગોવાળીઆ, ચારણ ગાયું સ્યામ, સ્યામ સોભે સંગમે, જી ધન મે ઘનસ્યામ઼

શ્રીકૃષ્ણકે છ વરે પુરા થ્યા અતરે ઈ વાછડા છડેને નત ગોપીયે મે વનેતા અજ ઈ તાળકા વનમે ગોપ બલરામજી ભેરા આયા અયીં અતરે ધેનુકાસુરજી વારતા ચેંતા.

રાગ લાવણી

અજ કૃષ્ણને બલરામ ભેરા, તાળ વનમેં તાં વનેં
વનકે ડસીનેં રાજી થઈ, બાળ સંગમે તાં રમે.
શ્રીસ્યામ ચેંતા ઈ સખેકે, તાળ વનકે ન્યારીનેં
ભેરા હલો ભાવર મુંજાઈ, ન્યારીઓ વન ધારેનેં.
સામે ડસાજે ઝાળ જભરા, તાળ વનજી વચ ઉભા
ન્યારેયો નજર સે ભાવરા, ભેરા થઈને વન સોભા.
સામે દસાજે વેલડી ઈ, કેળી વીંટાંણી ઈ ઝાળકે
કેળી કુલઈ વલ વેલડી, કુલ ઝાળ જે પન પન મથે.

ચકવા ને ચકવી રાજી થયી, વનમેં વઠા અયી એકલા
જળચર અચીને પાણી તે, સામે ડસો ડીયે ઠેકલા.
ભંવરા ભમેતા ભાગમે, ફુલ ફુલ મથે ફોરુ ડસી
કરીએ ગુજારા ગીતજા, સમજાઈયે સંગીત ઈ.
સામે ડસો ઝુલે લતામે, કોકીલાતીં કીં કુછે
હેડી વલી કીંતીં લગેઈ, ગાલ તેં કે કો પુછે.
સામે ડસાજે ઝાળ જભરા, જે મથે પોપટ વઠા
જત મલારી મોરલા ને, રાજહંસ વટ વટ વઠા.
નીંચા નમીં પેયા ઝાળ જભરા, ફળ મઠા ફોરુ છડી
હૈયા હલો ઈ ન્યારેલા ઈ, ઉપળી પયી મંડળી સજી.

જડે શ્રીકૃષ્ણ બલરામજી ગોપ મળે તાળકા વનમે અચેતા તડે ઈ ડસી ધેનુકાસુર ગડોળો ભનીને અચેતોને કૃષ્ણકે સામે મારેલા સટ કરેતો.

દોહરા

તાળકા વનમેં આવેયા, શ્રીકૃષ્ણને બલરામ, સામે ડઠા ઈ અસુર કે, ખર ભન્યો નાધાન.
સામે ડસી શ્રીકૃષ્ણ કે, ને અસુર કઢેતો સટ, તેંકે ડસી બલરામજી, ઈ ખયા ધોળીને લઠ.

બલરામજી કે ધોળયાં ડસી ગોપ ચેતાં હે રામ અજ આંજો પારો હન પાપી કે આયી જ ટુકો કરેયો ઈ ગોપ ચેંતા.

દોહરા

અજ તયીંતા શ્રીકૃષ્ણ ડસો, અસુર કુટેયા અયીં ક્યી
અજ વારી આંજી ચળઈ, વનો બોલ તૈયાર ઈ થઈ.
સુણી ગાલ ગોપ બાળજી, શ્રીબલરામ થ્યા તૈયાર
કછે કછોટી કાળજી, સામે કેયા પળકાર.

રાગ ચારણ કન્યાનો

અસુર અચેતો, ધેનુકાર અસુર અચેતો
ડસી છોકરા નંઢળા વનમે, ખરભની ખુંખાર અચેતો.
અગીઆ નેરે પુઠીયા નેરે, લકધો લકધો લાળ અચેતો
માયાવી ઈ રૂપ ગનીનેં, સ્યામ સામે સાવ અચેતો
કંસ રાજા કે કોલ ડઈને, તાળ વનમે ઈજ અચેતો.
રામ સ્યામ જત રમધાવા, અસુર ધોળી ઉત અચેતો
સ્યામ કે સામે સટ કરેને, ભુંક મથે ઈ ભુંક કરેતો
મોં ફાળે મારે નસકોરા, લતુ ઉછારે ઈ ઉછરેતો.
જોર કરે ને જલણ સ્યામકે, કાયા જભરી ઝાઝ કરેતો

કંસ રાજા કે કોલ ડઈને, તાળ વનમે અસુર અચેતો.

ધેનુકાસુર ખર ભની કૃષ્ણ સામે સટ કે ઈ ડસી બલરામજી ઉત અનકે સામે વની વળેતાને બોય બખો બખ અચેતા.

રાગ એજ

સમજી વ્યો ઈ સાંવરીઓ, ને ખારા થઈ વયા ખરતેં
ધોડી ધક વધાં મુનવારી, તત અસુર છણી પ્યો પટતે.
ફરી ઉથીને ઉભો થઈવ્યો, ને બલરામજી તેં સટ કે
તત સેસ વધા બખ બરુકી, નેં પછડીતા ઈ પટતેં
ટુટી ખોપરી અસુરજી ઉત, પાપી પયી વ્યો ગતમેં.

તાળવનમેં અચી ધેનુકાસુર કે કૃષ્ણ મારેવધા ઈ ડસીને હજાર ડઈત વનમજાથી નકરી પ્યા ને બોયે ભાંયે મથે ટુટી પેતા તડે બલરામજીને કૃષ્ણ બોય તાડેજા ઝાળ ઉખેળેને અની ડઈત્યેજો નાસ કરીંતા.

દોહરા

અસુર છણી પ્યો પટતે, જે જે કાર થેયો ચોધારો
અસુર ધોળી ઉત અચેતા, જંગ મંઢાણુ જભરો કારો.
રામ સ્યામ બોય તાળ ઉખેળે, અસુરે કે ઈ કુઢીએતાં
તાળ મથે ઈ તાળ છણેતી, અસુર રાળા રાળ કરીંતા.
અસુર મારે રામ સ્યામ, વનજો ક્યાં અત નાસ
હલી પુગ અજ કાલીને, જત કાલીયનાગજો વાસ.

ધેનુકાસુર ભેરા હજાર ડઈને કે રામને કૃષ્ણ માર્યા હડા ગાયું ગોપ કાલી નય તે અચેતા અત કાલીજો પાણી પીએતા તત અન જેરી પાણી પીધેસે બેભાન થઈ વનેંતા અત ઈ બોય ભા અચીને ઈ ડસેતા તડે ભગવાન વીચારીતા.

રાગ કનરો

વયીં કરીતા વિચાર, સ્યામ અઝ, વયી કરીંતા વિચાર
ગોપ બાળને ધણ ગાયજો, નકરી પ્યાં નજરટાર.   સ્યામ઼....
જમનાજી જી કધી મથે ઈ, નેરીંતા નંધ કુમાર
મુર્છિત થઈને મળે સુતાઅયી, ગાયું ગોપ કુમાર.   સ્યામ઼....
કાલીયનાગજી ડસી કરામત, ઈ સમજીવ્યા સરધાર
નજર ફરાયા નાથ અમીજી, ગોપ જાગ્યા ઉનવાર.   સ્યામ઼....
જમનાજી કે કેં જેરીલી, અન સપકે અત્યાચાર
હાણે અનકે ડંડજ દીણું, ઈ નકી કેયા નરધાર.   સ્યામ઼....

કાલી જે ધ્રો મે સપ કારો રોધોવો જે સે પાણી અનજો ઝેર ભની વ્યોવો ઈ ગાય ગોપે પીધાંને જોર ચડીવ્યો ઉતઈ છણી પેયા તેર ભગવાન ઉત અચેતા અમીડસીને મણીકે ભચાઈતા. ને પોવા સાંજી જો ધરે અચેતા.

દોહરા

સજ ઉલોને સાંજી થયી, અજ સધ્યા જો સણગાર, રામ સ્યામ ઈ સાથમેં, ભેરા ગોપ કુમાર.
વૃજવાસી રાજી થીયા, ડસી ભાયજી જોડી, માતા જસોદા રોહિણી, ઈ આયા સામે ધોડી.
ખણી ઉખણમેં ચુમન કેયા, જજા કરીયેતા ચાગ, વેઝાંરે ને વાધા પેરાયા, વડા વખાણી ભાગ઼
ખીર ભાતજા ભોજન કરી ખારાઈયે તા ઈ હુભસે, પાટ મથે પોઢાળીને રાજી રાજી થીંએ મનસે

સુખડેવજી ચેતા

સુખડેવ ચ્યાં પરીક્ષીતકે, હી રાજા બ્રમજી લીલા, ચેતન બ્રમ ઈ વિસ્વમેં, જાગ્રત રૂપ ધરેલા.
સુમે નતા સરદાર કેંઈ ઉભા અળીખમ અતરે, ભાર ખણી ભોમીંજો સરતે, નજર ફરાઈતા તતરે
હકળી પલ જ મટકો મારી, અવની રે ઈ રુંધી, સજો અખાડો પેઈ પટતે, ગાલ થઈપે ઉંધી.
હે રાજન ઈ જસોદાજી કે, રાજી કરીયે શ્રીહરી, નત નયી લીલા કરી, જાડેજા જગ ફરી ફર.

ઈતિ અધ્યાય ૧૫

અધ્યાય ૧૬ : નાગ દમન

કથા ઈ કારે નાગજી, ઈ સમજાઈ સુખ સાર, પ્રશ્ન ઈ પરીક્ષીત જો, ઈ સમજાયા વિસ્તાર.
હે મુની હી નાગ કીં, કેં જમનાજીમેં વાસ, મોહન મારે કી કઢેયા, ને ક્ત વસાયા વાસ.

સુખડેવ ચેતા, રાગ :

હે રાજન હી બ્રમજી લીલા, સમજે સાધુ સંત કો વીરલા
અનંત જોઈ મહિમા અપાર, અટપટી લીલા ન સમજાજે સાર.
નાગ નાગણજી સજી અખાણી, સેસ સારધા વઠા ઈ વખાણી
હે રાજન હી સપ અપરાધી, વસે કાલઘ્રીજી જે ઈ કાંધી
ઉને જળમે લકીને ઈ રેતો, જળ જમનાજો જેરી કરેતો.
જેં જેં જળસે નરધોસ પ્રાણી, મરી વનેતા ઈ પીને પાણી
અન નાગ કે બારા કઢેલા, જમનાજી કે ચોખી કરેલા
અજ યોગેસર કેયાં તૈયારી, જમનાંજી વટ આયા મોરારી.

અજ શ્રીકૃષ્ણ કાલઘ્રી જે ધ્રો વટ આયા અયીં ગાયું ચરેત્યું તેર ભગવાન સપ કે ધ્રો મજાથી કઢેલા તૈયાર થી ચેતા કચ્છ વારે પાણી મે ઈ ટપી પેતાં.

કચ્છી સંગર

અજ અસુરારી એકેલા, ઈ વચી કરીતાં વિચાર
કાલઘ્રી જે નાગ કે, અજ આંઉ કઢીઆ બાર.
ક્યીં વરેથી કારીઓ, હત ધામા વધે ધરાર
કઢી ફગાયા બાર, જે જમના કે કેં જેરીલી.
જમનાં કે કેં જેરીલી, ઈ સપ ન સમજે ઈ

ઉથી ઉભા થ્યા એકલા, કમર કસેયા કર સીં
જમનાજી મેં જોર સે, જંપ લગાયા જી
પાણી ઉછરેયો ઈ, ઈ ધુબાકે ધરણી હલઈ.
ધુબાકે ધરણી હલઈ, તત સપ પણ સરક્યો બાર
સામે ન્યારે નજરસે, અત દઠે કો નંઢળો બાર.
તાર ખણી તકળો અચે, તત સપ કેં ફુકાંર
ઈ ઉપડી નકરેયો બાર, પોય વીંટોળા વારે ગણે.
વિટોળા વારે કરે ને, ભીંસુ ડેતો ભારી
મોહન મુરકે મનમે, ઈ સપ કરેતો ભારી.
જી વીંટાજે ઝાળકે, તીં વટ વંધે વધારી
હરી સની કરી સંસકારી, ઈ રમાળીતા અરલકે.
ભગવાન ધ્રોમે જપ લગાયા, ઉન ધુબાકેસે ધરા ધુબી વનેતી
પાણી બારા ઉછરેયા ઈ ડસી સપ સામે ન્યારે ત હકળો છોકરો.
પાણીમે તરધો અચેતો, જે કે જરા પ ધ્રા નાંય ઈ ડસી ને સપ
કૃષ્ણ કે આટાં અંગતે ડઈ બર કરે ને ભીસુ ડેતો ભગવાન તા
સપજી રાંધ ડસી મનમે ખલેતા, હુડા વ્રજમે અપસકન થીએતા.

ચોપાઈ

વૃજમેં અજ અપસકન થીએતા, સ્વાન ભાજારેમે રાળુ કરીંતા
ડીં મેં તારા ડસજે નભમેં, આંધી લગી ભેંકાર ગંજેમે.
વૃજવાસી મળે ભેરા થીઈને, આયા ઈ નંધ ઘર હલીને
રાજા નંધ કે વધી સમજાયા, જમનાજી જો ઘાટ વતાયા.
કાલંધ્રી જે કંધી તે ઈ આયા, ત સામે ગોપે ઈ કૃષ્ણ વતાયા
સજે સરીર મથે સપ વીટાંણું, ભીસું ડેતોને સાજ ગુટાણું.
હરે હરે ઈ હરી કેતો કચરે, ઉને પાણી મેં તો ઈ ઢસળે
માતા જસોદા નજરે ડસીને, પેતા ધ્રોમે ધોડી કરીનેં.
વ્રજવાસી અત રાળુ કરીંતાં, જસોદાજી કે પાછા વારીંતા
માતાજી જા હી હાલ ડસીને, તૈયારથીએતા કૃષ્ણ ફરીને.

જસોદાજી જો કલ્પાંત અને વૃજવારેજી જા હાલ ડસીને કૃષ્ણ સપકે નથેજી તૈયારી કરીતા ઈ કથા.

સંગર

રમાળેલા ઈ અરલ કે, શ્રી હરી અવરી કેયાં ઉટાંગ
કંધ પુછળીમેં હથ વની, જકળે જલેયાં નાગ઼
કાયા વધારે કેયાં કરામત, તત સંગર ટુટેતીં સપજી

તત થયો નમાલો નાગ, ઈ આટા ઓછા તો કરે.
આટાં ઓછા કે જડે, તત આયા ઈ બખોબખ
પણ સપ તાં સમજે જને, ક હરી આયા હથોહથ.
કુપાતર સમજે જ કીં, ઈ સામે કઢેતો સટ
જેજો કુલંભ કારો કટ, ઈતા સામે ધીંગાણે ચળ્યો.
સામે ધીંગાણે ચળ્યો, તત મોહન વા તૈયાર
ટપી ચળીવ્યા મુંન મથે, નક નથેયા ઈ હજાર.
તત થઈ નમાલો નાગ, મો સેકે ઉનરાળ
તડે સુણી નાગજા રાળ, નાગણીયુત્યું અત અચે.
નાગણીયું ત્યું અચી નમે, ઈ અરજ કરી કર જોડ
અભય કર્યો અવની પતી, રાજા આયી રણછોડ.
જુલ વસાર્યો ભુધરા, અસી અનાળી જાત
મેર કરેયો મારાજ, છડેયો અસાંજે કંથકે.

નાગણીયું નાગકે છોળાયલા ભગવાનજા અસ્તુતી કરીયેત્યું ઈ કથા સુખડેવજી ચેત.

રાગ પ્રભાત

હે આલમજા અધીપતી, અજ ભેલે ઘર આવેયા
અજ અસાજા ભાગ્ય પ્રગઠયા, બાળ રૂપ પધારેયા. હે આલમજા...
હે નાથ હી નાંગ ક્ત, જભરી કે ઈ તપસ્યા
ક્તરા ઈ જનમજી હુંધી મુળી, હલી આયા હરી અજ અસાંજે ઘરે
સફળ થ્યો જનમ હી મરણ સુધી. હે આલમજા...
જેંજી તાં ચરણ રજ, વેદતાં વખાણીતા.
જોગીને જંગમ ધલમેં ધારી, જેં જેં તા ચરણજી ડાસીથેલા કરે.
લખમીજી વટ વયી ધ્યાન ધારી હે આલમજા.....
આંજી તાં ચરણ જ્યાં, ગંગાજી પ્રગટયા.
સલ્યા સે થઈ વયી અલ્યાનારી, જેંજીતાં પાધુકા ભરથ સરતે રખ્યા
કેવટ રજ ખણીને નાંવ તારયી. હે આલમજા...
અજ અસાજા હરી ભાગ કીં પ્રગઠયા
પાવન ઘર કેયાં હાલ ન્યારી, હથ જોડેને હરી અરજ ગુજારીયું
સ્વાંગ સોપે ડયો ગીરધારી. હે આલમજા...

નાગણીયું ફરી ફરી ચેત્યું. સંગર

છડયો અસાજે કંથકે, ઈ અપરાધીતા અય, બારા બે ક્ત વનો, ઉન પંખીજો ભે અય.
વાટ વતાયો વાલમા, સોપે ડયો સુહાગ, અસીં આજીયું ભેનરું, આવયું આસા કરે.

ભગવાન ચેંતા

આસા કરે ભલે આવયું, ત હી કોઠયો આજો કંથ, મુંજા પગલા પ્યા મથેતે, ત પંખી કંધો જતન
રમણીક સાયરમે વનીં, મુજો કરીજા ભજન, ઈ સપ વનેતો ઈ વતન, અત ગાલ ઈ પુરી થઈ.

દોહરા

કથા ઈ કારે નાગજી, વાંચે કો હકળીવાર, જેર અમ્રત થઈ વને, કરે ન ઈ ખુવાર.
વચન ડઈ અવનીપતી, એળો કેયા ઈ કરાર, ઈ નાગ નથણજી ગાલ, જગ જાડેજા પુરી થઈ.

ઈતિ અધ્યાય ૧૬

અધ્યાય ૧૭ : નાગજો પેલો જનમ

દોહરા

હે મુની હન નાગજી, ગાલ સુણાયો સજી, કાલંધ્રીમેં ઈ કીં લકો, હત આયો કીં ભજી.
ભુમી ડરમે સપ વસે, ત પાણીમેં કીં કે વાસ, એળી ઓખી ક્ત પઈ, ઈ સમજાયો સારાંસ.

ચોપાઈ

હે રાજન હન નાગ જનમજી, ગાલ સુણો મોરલે જનમજી
કુમાને વનીતા ઈ નાં સે, બાળાઉ બોય રાંધ કેયાં તે.
રાધ રમધે જગળો ક્યાં ઈ, ઉજ વેર વધારે ડનાં ઈ
વનીતા જે ઘર ગરુળ જન્મ્યા, કુમાં સે નાગ અવતરેયા.
વેર વનીતા જીનું ઈ વધારે, નાગ મારણ ગરુળ કે ચળાયે
ગરુડ નત નત સપ મારેતો, રાત ડી ઈજ કમતાં કરેતો.

વનીતા પંઢ જે છોકરો ગરુડ કે ચે નેર હી સપેજીમાં મુંજો એળો અપમાન કે અપ અતરે સપે કે ભારે વન. ગરુડ નત કમ કરેતો તડે સપ ભેરા થઈ બ્રમાજી વટ વનેતા.

ચોપાઈ

બ્રમાજીશ્ર વટ સપ આયા હલીને, ધા વધા ઈ ભેરા મલીને
સજી ગાલ ઉ પધરી કરીતા, બ્રમાજી ઉત નીયા ડીયેતા.

બ્રમજી સપકે ચેંતા

પ્રતીપદાજી પધરી વારી, હકળો સપ આયી ડીજા સંભારી
નાગ ગાલ ઈ કબુલ કરીતા, પંઢ પંઢ જે ઘર પીછા વનેતા.

બ્રમાજી ગરુળ કે સમજાયા સપ કબુલ થયા પંઢ પંઢ જે ઘરે વએતા જડે હન કાલીનાગજો વારો આયો તડે હી નાગ ગરુળ સે વણણ લગો બોય બરુકા બાખડી પેયા છેવટે સપ ઈ થકો ને કાલંધ્રીમે અચી લકેતો.

ચોપાઈ

અજ હન નાગજી આવઈ વારી, સામે વળેજી સપકે તૈયારી

બોય બરુકા એળા બાખળેઆ, સામ સામે ધીગાંણે ચળેયા.
ગરુળ સપકે એળો જ મારે, ભજી છુટો ઈ જમના કીનારે
કાલંધ્રીમેં ઈ અચી લકેતો, ઉને પાણી મે નાગ વસેતો.
કાલંધ્રી મેં ગરુળને વરકે, શ્રાપ ઋષીજો ગરુળ કે ખુટકે
અન ગરુળજી સજી અખાણી, સુખદેવ સમજાઈ ચે વાણી.

દોહરો

હે મુની હી કીં થ્યો, કે ડનુ અનકે શ્રાપ, કેળી ગરુળ ઈ ભુલકે, ઈ કીં પખણજી જાત.

સુખડેવજી ચેતાં

હે રાજન હીં હીં ભન્યો, હીજ ગરુળ હકીયાર, આયો કાલીધ્રી તટતે, મંજ મછ ડઠે ત્રે ચાર.
જપટ મારે મછ કે જલે, ઉતઈ કરે તો આર, સૌભરીક મુની સામે ડઠા, ઈ આયા ઝુંપડી બાર
ગરુડ કાલંધ્રી મે મંછ જલે ખાયતો ઈ મુની ડઠા તત ઈ બારા અચી ગરુડ કે ચેતા

દોહરા

હે પાપી તુ હત અચી, કેળો કે ઈ કરમ, મુંજી મર્યાદા છડે, જરા ન આવયી શરમ઼
હાણે હતતુ ફરી અચીને હન જમના જે આરે, તોજો મરણ તેરઈ થીંધો ઈ ગાલ રખજ સંભારે.
હે રાજા તન ડીં થી ગરુળ, અચે નતો અન માંગ, ઈ ડસી સપ અત લકો, સપ થઈ રે ઈ સજાગ઼
અજ અનકે અવની પતી, કઢેયા કાલંધ્રી બાર, ભો છડાયા ગરુળ જો, ડયા કેયાં કરતાર.
તન ડીં થી હી કારીઓ, છડે કરે હી હંધ, રમણીક સાયર મે પુગો, તાળે કેં ઈ પંધ.

દાવાનળજી વારતા. રાગ : મમતા મરેના

એજી સજતાં ઉલો ને અજ હત સાંજી થઈ, હરી વયી કરીંતા વિચાર
રાત તાં રોંધાસી અજ હન વનમે, નકી ક્યાં ઈ નરધાર. એજી ....
એજી ભોજન ભનાયા ખીર ભાંતજો, ભેરો ભાજીજો સ્વાદ
ભોજન કરે ને વયી કેયા વારતા, જાગ્યા ઈ તાં અધરાત. એજી ...
એજી રાત વીતઈને ઘેરાણા ઘેનમેં, વનમે લગી અય ઈ લાય
ચયી રે ડસેથી ઘેરે ગાયી કે, જાગ્યા ગોપ ઈ કુમાર. એજી ...
એજી ડસી રે દાવાનળ અન વનજો, ગોપ ઈ કરીતા ઉનરાળ
સડતાં કરી કરીતાં કાન કે, અજ આંયી ભચાયો મોરાર. એજી ...
એજી સડતાં સુણીને જદ્દુપતી જાગેયા, દાવાનળજો કેવાં ઈ પાન
યાધતાં કરીતા જૂની ગાલકે, રામાયણજી હી સરકાર. એજી ...
એજી ચોડોવરે સુધી સીતાજીજો, રક્ષાણ કેયાંવા અગ્નીડેવ
તેજો ભધલો અજઈ ભુધરા, પાન કરે પુરો કેયાં ભેવ. એજી ...

દોહરા

અધ્યાયહી પુરણ કેયા, દાવાનળજો પાન. શ્રવણ મનન કરે દાસચે, સાપથી રે ભગવાન.

અધ્યાય ૧૮ : પલંબાસુર ઉધાર

દોહરા

કથા પલંબાસુરજી, સુખદેવ ચેંયા વસતાર, હી કથા બલરામજી, ઈ સેસજી અવતાર
જેજી આજ્ઞા નત ગને, યોગેસર ભગવાન, ઈ નત ઉથી વન વને, ઈ રોસ ભેરા ધનસ્યામ્‌

ચોપાઈ

નત સવારો ઈ .થીએ સવેરા, બલરામજી ને શ્રી હરી ભેરા.
વન વનણજી કરીયે તૈયારી, પંઢજે ભીરુએજી વાટુ ન્યારી.
કારી કમળી ખયાં ખભે તેં, મોર પીધી બધી મથે તે
બંસરી કે ઈ ભેઠતે બધેયા, ભાવર ભેરા વન ઉપળેયા.
વનરાવન મેં હલીને આયા, ઘટાટોપ જત વન છવાયા
વસંતજી અજ આવયી વારી, ફોરુ છડેતી સજી ફુલવાળી.

વનજો વર્ણન

જાળ જાળ તે વેલ વીટાણી, પન પન મેં ઈ સાપ ગુંથાણી
રંગ રંગજા ફુલતા હલકે, કર નભ મેં જી તારલા ચમકે.
અન વનમે અજા ભ્રમર ગુમેતા, ફુલ ફુલ તેં ઈ અધર ઉડેતા
ગની સુવાસને ભાન ભુલાઈ, ઉડી ઉડીને અધર વઠાઈ.
ઢેલણીસે ભેરા મોર નચેતા, ચાતક ચકવા રાંધ રમેતા
કોયલળી ઉત ગાન કરેતી, વનમે ઈ મથુરાસ ભરેતી.
અન સોભા વનમે શ્રીહરી આયા, ગોપ બાળ ઈ રાંધ જમાયા
હાર જીતજા દાવ લગાઈએ, હારે તેં જે ખભે ચળાઈએ.

અજ અન વનમે ગોપબાળ ભેરા રાંધ કરીતાં હારજીત જા દાવા લગાય જીતે તેકે હારલ પંઢ જે ખભે તે ચળાય ફરાય ઈ મળે જમેયા પેય તત ઉત પલંબાસુર અચેતો.

ચોપાઈ

અન વનમે ઈ અસુર અચેતો, ગોપ બાળજો રૂપ ગનેતો
પલંબાસુર અસુરમાં બરીયો, ગોપ ભનીને ભેરો ભરેયો.
અચી અનજી અત માયા રચાયે, હકળે બાર કે ખણી લકાયે
કૃષ્ણ ઉપાળે જો મનમે વિચારે, અગીયાજી ઉ ગાલ સંભારે.

શ્રીકૃષ્ણકે ઉપાળેજો અસુર વિચારકે પણ અનીજો બરજી ગાલ યાધ અચેતી બલરામજીસે રમેતો.

ચોપાઈ

બલરામજી સેઈ ડાવ લગાયે, હારે વનેજો ઢોંગ રચાયે
ખભે ઉપાળીને ભજી છુટેતો, મારે જો ઈ વિચાર કરેતો.

ખણી ભજેતો ઉચે ઈ અભ મે, રાજી થીએતો પાપી મનમેં
શેસ ગાલ ઈ સમજી વનેતા, મારે જો વિચાર કરીતા.

સુખડેવજી ચેતા. ચોપાઈ

હે રાજન હી શેસ અવતારી, અસુર જી અત લગે કીં કારી
સજે ભ્રમાંડ કે રખે મથે તેં, લગે રાઈ જો ભાર ઈ પંઢતે.
અનંત જે તાં અનંત બરજી, અસુર કીં ઈ સમજે કળજી
વધી મથે તેં ભાર વધાર્યા, વાર જલે નેં મુન તે માર્યા.
ભાર વધાર્યા અસુર મથેઈ, તીં તીં અખીયું અસુર કઢેઈ
કરે હોકારા પગતો પછાળે, અસુર છુટેલા ફાફાં મારે.
કાયા તાં થર થર થથરેતી, સા ગુટાણું ધમણ હલેતીં
જલે નરગોટો નળી ધબાયા, મુંન મથે ઈ ઠોસા માર્યા.
રાળ કરે ઈ પટતેં પેતો, અભ મંજા ઉલકા છણેતો
ડેવ નભ મે આયા ધોડી, જે જે કાર કેયાં હથ જોડી.
વધી વેમાને ફુલ વરસાયા, બલરામજી જા ઈ જસ ગાયા
બલરામજી કેયા ઈ અમી, અસુર કે ઈ ડઈ ડનાં મુક્તિ

દોહરા

પલંબાસુર ઉધાર જો, નંઢણો હી આખ્યાન, સુણાયા સુખડેવજી, રાજા વઠા ઉન ધ્યાન.
દાઉદજી જી હી કથા, સુણે કો હકળી જ વાર, દાસ દુખ ઈ દુરથી, અગીઆ થીએ ઉધાર.
હી કથા શ્રીશેષજી, વાંચે કો હકળી વાર, જેર જગજા ખીર થી, અમત જા ઓડકાર.
હે રાજા હરી હરી ભજો હલી કરેયો હથ જોડ, સજે જગમે સાર ઈ જય જય જય રણછોડ.
કથા પલંબાસુર જી, શેસ લીલા જો સાર, સમજાયા સુખદેવજી, ન જાડેજા વસતાર.

ઈતિ અધ્યાય ૧૯

અધ્યાય ૨૦ : દાવાનળ જો પાન

દોહરા

અધ્યાય વી જી વારતા, દાવાનળજી હી ગાલ, સુણાયા શ્રી સુખડેવજી, નંઢપણ મે કેયાં લાલ.
પરીક્ષીત હી પરીબ્રમજી લીલા કીં સમજાય, વાણી વિચારી ક્ત પુજે જત અગમ રે મુંજાય.
વેદ થકા નીગમ થકા, થકા વિચારે વેદ, પાર બ્રમ જે પાર તેં, લધા ન ઈ મુર ભેદ.
વસે યોગેસર વૃજ મેં, ઈ કલ ન કે કે અનજી, જગકી ઈ જાણી રાગે, બાળ રૂપ અન બ્રમજી.
વ્રજવારા નત વિચારીએ, બ્રમ ન ઓળખ્યા ઈ, અવતારી કો અચી પુગો, સમજે મન મન ઈ.
હે રાજન હન ઈશજી, લીલા હધનું બાર, વખાણ કેણા ક્તરા, જત વાણી પ લાચાર.

હાણે હલી હથ જોડીયું, હલી પોધાંસી પગમે, સાધ થીંધો સાંવરો, તત સુખ સે રોધાંસી.

અજ ભગવાન વનમે ગાયીયે ભેરા વેયા અયી ગાયું ચરધ્યું લમે નકરી વનેત્યું તડેત્યું તડે શ્રીકૃષ્ણ જભરે ઝાળતે ચડીને ઈ ગાયું ન્યારીતા તત છેટે ગાયું રંભાળુ કરી કરી ધોળેત્યું ઈ ડસી ભગવાન ધોડી ઉત પુગા.

ચોપાઈ

હે રાજન અજ વેલા સવારો, સ્યામ આયા જત જમનાં કીનારે
ગોપ બાળ અજ ભેરા આયા, ઉન વનમે ઈ રાંધ જમાયા.
અન વનમે અત ગાયું ચરેત્યું, નજરા ઢાર અત ગાયુ થીએત્યું
ગોપ ગોવિંદ ઈ ભેરા રમેતા, શ્રીકૃષ્ણ ગાયું યાધ કરીતા.

ભગવાન ગોપ કે ચેતા

અજ સખા ઈ પાજો ધણ ઈ, નકરી વ્યો અય નકી લમું ઈ
હલો હૈયા ઈ સોધ જ કરીયું, ચળી આળે તે ચોભર નેરીયું.
ગુંમી ગુંમી ઉત ગોપ નેરીતાં, કૃષ્ણ કધમ જે ઝાળ ચળેતાં
ઝાળ ચળીને સામે ન્યારીયે, ત ગાયું ધોળા ધોડી કરીયે.
અજ વનમેં તાં લાય લગીઅય, ચઈ દેસી ઘરે ઘણે અય
ધુમાળેજા ગોટ ચળેતા, નભ મેં કર ઈ દમ ડસજેતા.
લાય લગી આય ચયી ડસેથી, જે જી આરુ ઉચે ચળે ઈ
પસુ પંખી કકરાટ કરીયેતાં, ઉડી ઉડી ઈ પાછા છણેતા.
નતી લગે કેજી ક્ત કારી, બાર નકરેજી નાય કો બારી
તડે શ્રીકૃષ્ણ કે યાધ કરીંતા, ભેરા થઈ પોકાર કરીયેતા.
હન મજા હાણે કીં ભચણું, અગ્નિ મજાથી કી બાર નકરણું
સ્યામ અનીજા રાળ સુણેતા, ધોળીને હરી ઉત પુજેતા.
ગોપે કે ઈ હરી વટ વેરાયા, અખીયું તાં ઈ ભંધ કરાયા

દોહરા

અગ્નિ કે પ્રભુ પી વ્યાં, વટ વનીં સરકાર, સમાયાં મુખ મે હરી, નજર દઠા ગોવાર.
અખીયું ખોલે નેરા ગોપ, તત વનમે સાન્તી સાવ, રાજી થઈ તા ઈ નચે, ઈ ગોપ મલીને.
ગાયું ધોડીને આવયું, જત વઠા ઈ મોરાર, પગ શુંકે ચઢીએ જભસે, ભાંભરે વારં વાર.
ભગત વત્સલ ભુધરો, પાવનકારી કરતાર, ભીળ ડસી ઈ ભકજી, ધોળી અચે ધરાર.
અસરણ શરણ ઈ સંતેલા, આયા અવતારી, ભવ ભય ભંજન ભુધરો, ગોવર્ધન ગીરધારી.
કરુણા સાગર કૃષ્ણ કે, હલી કરીયુ હથજોડ, જાડેજા જગશ્રી પતી, જગ તારીજા રણછોડ.

ઈતી ૨૦ મી કથા

અધ્યાય ૨૧ : વર્ષા રુતુ જો વર્ણન

દોહરા

અધ્યાય એકઈજી કથા, સમજાઈએ સુખ વઈ, વર્ષારુત તાં અજ વઠી, ગ્રીસ્મ અજ પુરી થઈ.
આવયી વધાઈ વરસાધજી, લગો મઠો મંધ વા, શેરુ ચળેત્યું સરકેધીયું, ગરજે ઘન ગોર ગટા.
તાળો તવારે ઉતર મે, સના સના વન ઝમકાર, ભરઈ ભરઈ લગે ભોમકા, છડે મઠળી વાસ સુવાસ.

રાગ બહાર

આવયી અષાઢી બીજ ઉજારી, મેહિતે મંગળ વરતાણા
મીં વસેતો મુંધજો જરમર, અવની અંભર હરખાણા.

અજ શ્રીકૃષ્ણ ગોપ બલરામજી ગાયે ભેરા વનમે આયા અયી અજ વર્ષાત્રિત્તુ જો આરંભ થીએતો ઢો લગો અયે ઈ કથા સુખદેવજી કરીયેતા.

હે રામ સ્યામ અજ વન વનેતા, ગોપ બાર ઈ ભેરાથી થીએતા
જમનાજી જે આયા કીનારે, ગાયું ચારણ વેલા સવારે. રામ
હે અજ અવની તે લુંખ લગેતી, અભ મજાથી આગ જરેતી
ધોમ ધુખેયો સુન ડસજેતી, ધગ ધગધી ધરા બરેતી. રામ
પશુ પંખી પખ જીવ લકેતા, જલે છાંયીને મુંગા વીએતા
વા વધી રેયો પન ન હલેતો, જંગી જભર ઢો લગેતો. રામ
રામ સ્યામ ને ગોપ વઠાઈ, સામે અભમે વડર ડઠાઈ
કારા કારા ડમ ચળેતા, રૂપેરી સણગાર સજીતા. રામ
વન ઝબકારા લાટ કરેતી, નાગણજી ઈ વર વજેતી
ગઝણ ગજેતી ગોર ઘનમે, સામે મોર મલારી વનમે. રામ
કામાયા વા જો લગો જપાટો, શેર ચળેતી કરે સળાકો
અભ ટુંટધો કર અવનીતે, એળા ભુસાકા થીંતા પટતે. રામ

ભગવાન ભેરી સજી મંડળી વઠી અય ગાયું ચારીતા લુ લગેતી ઉકરાટ થીએતો ઢોલગો શેરુ ચળેત્યુ ને વરસાદ ધોધમાર પેતો.

રાગ બહાર સારંગ

આવયી આષાઢી બીજ ઉજારી, મહિતે મંગળ વરતાણા
મીં છણેતો ઝરમર ઝરમર, અવની અંભર હરખાણા.
વા વરેયોને વડર ચળેતા, વન કરેતી ઈ લબકારા
શન્યું સુજેત્યું ગોરુ ગગનમે, પટ તેં થીં તા પળકારા.
તાડો તવારે તો ઉતર ડસમેં, મોર કરીતાં કીંકારા
ડમ ચળેયા જત હાથી જેળા, ડાલે મથેજા કર ડચકારા.
ધોધ છણેતા જત ધરણી તેં, પાણી પટ પેં ચોધારા

તરા તરાયુ થયુ છલો છલ, મેડ કરીંતા રણકારા.
નયું વધેત્યું પુરજોસ મે, વાઘણ વારેજી વફરેત્યુ
સટુ કરે સામે ઉછરેત્યું, સાયર મેં ઈ સમાઈત્યું.
ડુંગર ડોરેંતા પાણી ઉછરેતા, છેલા રાગા પુર વઈયેતાં
મીં જા મામા આયા ઉતરી, ડેડર ઢ્રાંઉ ઢ્રાંઉ કરીતા.

જોર ધાર વરસાધ પેધો પાણી ક્ત સમાય ન તો જળબંબાકાર થઈ વેયો અય અત શ્રીકૃષ્ણ બલરામજી ડુંગરજી ધારમેં ઓઢરને રે વઠા અયી. ઉત ભગવાન ગોપે કે સ્વાલ પુછેતા.

રાગ સારંગ

સ્યામ પુછેતા વનમે અજઈ, સ્યામ પુછેતા વનમે
અભ મજા કી હી પાણી છણેતો, કે ભર્યો ઉન ઘરમે.   અજઈ...
ધાર ડુંગરજી મે લકી વઠા અયી, ગોપ બાળ અયીં સંગમે
સામે નભ કે ન્યારે ન્યારે, વઠા વિચારી ઈ મનમે.   અજઈ....
હેડો પાણી હી આયા ક્તાનું, કે સંગરેયો કન ઘરમે
કેર હલાય ઈ કી અચેતો, નાય ગાલ સમજણમેં.   અજર્ઈ....

ભગવાન ગોવાળીએ કે પુછેતા હી પાણી વસજા ક્યાંથી અચેતો કેર હલાય તો ઈ આયી ચો તડે મળે પંઢ પંઢજો મતસે ચેતા.

દોહરા

ગાલ શુણી ગોપાલજી, ગોપ થેયા તૈયાર, ઈ ઈં રાજાજી મેર થઈ, અવનીજો ભરથાર.
કોય કળા કુધરતજી ચે, કો નભ નખતર ભાંખે, કો ચેતાં ઈ હુકમ મેઘજો, નેરેયો સુરજ સાંખે.

ભગવાન ચેતાં

સુણી ગાલ ઈ સાવ સખેજી, મોહન વાટ વતાયાં
હીતાં સરજન અય ઉનજો, નીયમ ઉજ ભનાયા.

સરધ રુતજો વર્ણન

વર્ષારુત પુરી થયી, સરધરુતજી ગાલ, હરીયારી તાં વયી હલઈ, સુકા ધરા જા માલ.
સરધ રુતજા વધામણા, અભ ઈ ચોખો ડસાય, ચુડે ચંધર કે ડસી, ચક્વો ચત મુસકાય.
ડેડરતાં ચુપ થઈ વઠા, નયીં નયેમે પાણી, બગલાતા હુત હુત ભજે, ન્યારી નજરું તાણી.
પાણી થઈ વયા છીછરા, જળચર ફફળે વયી, ઉગો સરધજો ચાંધલો, રાત ઉભારી થઈ.
અન વનમે વટ વઠા, ચળી ડુંગરજી ધાર, અભમે સોભે જી ચાંધલો, અત ઈ સોભે કરતાર.
અજ અસુજી બીજને, વર્ષા વયી વટાય, અનજા ભંઢારા ખુલ્યા, હારી મન હરખાય.
રાજા પરીક્ષીત કે કથા, સુખડેવાજી સમજાયા, વર્ષા સરધજી વારતા, ઈ અખાણી સુણાયા.
અજ ડીં જી હી વારતા, વર્ષા સરધ વર્ણન, ચે જાડેજા પુરી ક્યીં, કરે શ્રીકૃષ્ણ નમન.

ઈતિ અધ્યાય ૨૦

અધ્યાય ૨૧ : વેણુગીત

દોહરા

વેણુગીતજી વારતા, ઈ કથા કરી સુખડેવ, જેં જી ઘર ઘર નામના, ઈ ગુણે વઠી સડેવ.
જેં જી વેણુ અજ તયીં, હન પઢતે પંકાય, થયી નકી થીંધી બયી, ઉન વાલમ વયી વંઝાય.

અજ શ્રીકૃષ્ણ બલરામજી ગોપ ગોવરધન પર્વત વટ વઠા અયી તડે ગોપ ચેતા હે કૃષ્ણ અજ આયી આંજી બંસરી વનાયો ને અનજી ધુનમે અસી રમધાસી તડે શ્રીકૃષ્ણ બંસી ખણ કંધમે જે ઝાળતે ચળી બંસી વનઈતાં ઈ કથા.

ચોપાઈ

અજ ભગવાન ઈ વનમે આયા, જમનાજી જે જળમે નાયા
ગોપ બાળ ઈ ભેરા રમેતા, કૃષ્ણ કધમ જે ઝાળ ચળેતા.
સોભા ન્યારે વન્જી, વખાણ કરીયેતા ડુંગરજી ચળાણ
ખણી બંસરી કંધમતે ચળેયા, ગોપ બાળ વીટાઈ વરેયા.

ગોપ કૃષ્ણ કે ચેતા.

અયી વનાયો વેણુ વનમે, અસી રમધાસી અધ જંગલમે
ગોપ બાર ગીરધારી ભેરા, હલી આયા ઉત ઘેરે ઘેરા.
વીઠલ વનમે વેણુ વનાઈયે, ગોપે કેતા રાગ સુણાઈએ
વીણા વગીને નાચ કરીતાં, જીવ ચરાચર ડુલી હલેતા.
વીણા સુણી વ્રજનાર અચેત્યું, ઘર ઘરથી ને બાર નકરેત્યું
ભેરીયું થઈ વ્રજ સામે ન્યારી, કૃષ્ણ મુરતી ધલમેં ધારી.
હે રાજા અજ કૃષ્ણ અયી વનમે, ગોપીયું ન્યારી પંઢજે ધલમે
સ્યામ સરૂપ નજર ડસેત્યું, ભેરીયું થઈ વખાણ કરીત્યું.

અજ ભગવાન બંસી વઝાઈતા ગોવાળીયા તાલ મથે રમેતા ઈ અવાજ અભર પઢમે સુજેતો તત સજો ભ્રમાંડ ડુલી હલેતો. જીવ ચરાચર ચુપ થઈ સુણેતા ઈ ધુન વ્રજમે પુગી તત ઉત ઉ ગોપીયું ઘરોઘરથી નકરી ગામ જે પધરમે ભેરીયું થઈ ને ઈ ધુન સુણેત્યું ભગવાનજી લીલાજા વખાણ કરીત્યું.

રાગ રંગ દે ચુનરીયા

સખીયું રે ન્યાર્યો હી સ્યામતો સોભે, સરધ પુનમજો ચાંધજી ઓપે
મેઘ અષાઢી અભમેજી ચમકે, કુંડળેજી સોભા ન્યાયોતી હલ.
વાર વંગળીઆ સોભે સરકારા, ડોલર મોગરજી પેર્યા મારા
કેસર તલક ભાલતે સોભે, મોર મુકુટ તે પીછી તી ઓપે.
પીળા પીતાંબર પેર્યા ઈ વાઘા, જરકસી જામે સોભે ઈ રાજા
હથમે ઈ ગુગરી ધમ ધમ ધમકે, પગમે રે કાંભી તોડો તો ચમકે.

વ્રજમે ધુન બંસીજી સુણી ગોપીયું બંસીજા વખાણ કરેત્યું ને ભગવાનજી મુરતી ધલમે ડસી વખાણ કરોઈએત્યું.

સ્યામ જેજી સુરતા સમાણી, સ્યામજી મુરતી સામે ડસાણી
ભલેતા વઠા અર્યીં ઉ ઉન વનમે, ગોપીયું ડસેત્યું પંઢજે ધલમે.
સુખીયુ રે ન્યાર્યો.....

રાગ : પરજ

વેણુગીત

સખીયું ડસો સામે જરા, ઉન વનમેતા મોહન વઠા
વેણુ વનાઈયે તા વધી, સામે ડસી વનજી ગટા.
વેણુ વનાઈયે ને નચેતા, તાલ થૈ થૈને ડસો
લટકા કરેતો લાલ અજઈ, નજરસે સામે ડસો.

બઈ ગોપી ચેતી

વૃજભુમી કેં વૈકુટ જેડી, સ્યામ જંનડી આવેયા
ધન ધન જસોદા નંધકે, જેંજા અગંણ ઉજારેયા.
સુણતા સખી હન વેણુતાઈ, વસમેં કે હંન વિસ્વકે
ઉજારે આયર જાતકે, ઈ જુગ જુગ ઈ કીં લકે.

બઈ ગોપી ચેતી

એડો વખાણે તુ સખી, હન આયરજી જાતકે
પણ ભાગતાં ઉની ગાયાજા, વેણુ સુણે અખીયું ઢકે.
વાવા વખાણે તું સખી, ઈ ગાયું પાંજે ગામ જયું
ધનતાં ડસો વનજા પંખી, બ્યુ કોયલીયું પકતવ્યું.

સામે ન્યારી ગોપી ચેતી

સામે ડસો હી હરણીયુ, મ્રગ મોરલાતા ઉત નચે
ચકવોને ચકવી જોળલા, ઈ રાજ હંસ ઉતતા અચે.

સખી ઉચે ન્યારે ચેતી

હકળી સખીતા સડ કરે, અભમે ડસીને મામલો
તાળીયું વનાય ઈ તાલસે, ડસી ડેવેજે ઈ ધાખલો.
બંસીજી ધુન સુણી ડેવ આકાસમે અચી તાલસે નચેતા.
વેણુ સુણી ભાન છડેયા, આયા ઈ અવની મથે.
પંઢ પદ ભુલીને નચેતા, ડેવતા ઈ અભ મથે
અવની ડોલે અંભર ડોલે, પાતાર તઈ ઈ સુર પુગા
સુરતા મટેતી સેસજી, વેણુજા જત સુર પુગા.

સુખડેવજી ચેતાં.

હન વેણુજી તાં ધુનમે, હી વિસ્વતા હલકી હલ્યો
હી ગીત વેણુ જો હતે, સુખડેવજી પુરો કેયો.

ગોપીયું વેણુ કે પુછેત્યું. રાગ સારંગ

ગોપીયું પુછેત્યું વનમે વેણુકે, ગોપીયું પુછેત્યું વનમે
હે વેણુ તું ક્ત તે તપસ્યા, હરે હરે ચો મુજે કનમે. વેણુ...
કરુણા સાગર જેતુ કરમે, રાતને ડીં તું રમેતી
ક્તરા જનમજી તોજી કમાણી, પધવી કીં હી મલેતી. વેણુ...
કર કમળમેં રમે રાતડી, ધન ધન તોજી ભક્તિ
અધર રસજો પાન તું કરીયે, વેણુ...
આદી અંતથી અજ તયી કેંકે, પધ નાંય ઈ મલેયો
ધન ધન મોરલી ભાગ તોજા, વસ કે તું સાંવરીઓ. વેણુ...

ગોપીએજી ગાલ સુણી વેણુ ચેતી. દોહરા

હે રામ જેની સારદા કે, ડનાં બ્રમાજી શ્રાપ
અવતર તું અવની મથે, ભની જાળજી જાત.
શ્રાપ સુણીને સારદા, નત નત સમરી સ્યામ
વરે હજાર વયાં નકરી, તડે રાજી થેયા ઘનસ્યામ઼
વર ડના ઈ વિસ્વપતી, સારદ રાજી ઈ થેયા
ભનાય આજી બંસરી, પ્રાણ પુરીધોસ બ્યા.
હી કથા પુરી થઈ, સજી વેણુજી વારતા
દાસ જાડેજા ઈ કથા, સરજાણી વેણુ મથા.

વેણુગીત પુરો. ઈતિ અધ્યાય ૨૧

અધ્યાય ૨૨ : ચીર હરણ

દોહરા

હે રાજન હી કથા હરીજી, નિર્ગુણ નાથ અય પરીબ્રમજી
સુખડેવજી કથા સુણાઈએ, ચીર લીલાજી ગાલ વતાઈયે.
વ્રજવાસી હી સમજી સગેકી, નંધ બાર અય અતરો બુજેઈ
રાજા હી અય પાર પરીબ્રમ, સગુણ રૂપ ધરે નીરંજન
જેંકે નત નત વેદ વિચારી, જોગી જે કે ધલમે ધારી.
સનકાદીક ઈ કીંન પુજેતા, નીર્ગુણ જો ન ઈ રૂપ લખેતા
રાજન અય ઈ જગ વ્યાપક, જગ કારણ અય જગ સ્થાપક઼

જીવ જીવ મેં ઈજ રમેતો, વ્રજમે ઈ જ લીલા કરેતો
ગોપીએજા મન હરે મોરારી, એળી લીલા કરે ગીરીધારી.
સુણુ ડસી સજોડી ઈ સારી, મનમે ખુટકે ઈ જ મોરારી
રાતડી જેં જે ચતમેં ચુણકે, ડસી ગોપીયું મન કે મુરકે.
ગોપીયું સમરણ કરીયે નાંજો, શ્રીકૃષ્ણ વર થીયે અસાંજો
શ્રીકૃષ્ણ કે વરેલા જપ તપ કરીયે, મા કાત્યાયજો ઈ વ્રત કરીયે.

વ્રજ ગામજી બાલીકા ઉ શ્રીકૃષ્ણ કે વરેલા માતાજી કાત્યાયજો વ્રત કરીયેત્યું જમના કિનારે મુરતી ભનાય પુજા કરીયેત્યું.

હે મા મણીદ્વીપમેં વસધલ, અસાંજી સુણજા ઈ અરજી
હે મા લોકા લોક રમધલ, અસાજી સુણજા ઈ અરજી.
હન અવની તે આયી વસોતા, ઘટ ઘટમેં મા આયી રમોત
સુણજા સના અસાજા અવાજ, હેમા મણીદ્વીપમેં વસધલ.
ભાવસે મા આજો પુજન કરીઆ, વ્રત રખીને ધ્યાન ધરીએ
વર આયી ડીજા અસાંકે લાલ, હેમા મણીદ્વીપમેં વસધલ.

વ્રજમે ગોપ બાલીકા ઉ કાત્યાય જો વ્રત રાખી પુજન કરી ચેત્યુંને શ્રીકૃષ્ણજો ધ્યાન ધરીયેત્યું અતરે ભગવાન ઉન બાલીકા ગોપીએ વટ અચેતા.

દોહરા.

ગોપીઆ જે સદસુણી, ગોવિંદ થયા તૈયાર, હલી આયા અત હેકલા, જત ગોપીયું કરી પુકાર.

ગોપીયું જમનામે સ્નાન કરીત્યું. દોહરા.

અજ સવારો ઉથી ગોપીયું, આવયું જમનાતીર, નંઢીયું વડીયું નીંગરીયું, અચી ઉતાર્યા ચીર.
નગન થઈને નાઈયેત્યું, વ્રત અજ પુરો કરેલાય, મનમેં હકળી જ ઘેલછા, મોહન કે જ મલેલાય.
ચતમે ચુણકે નંઢળો નટ્વર, ખુટકે ઈજ ખરારી, ભાન છડેને પંઢજે ભુતજો, પરલે પધમે ન્યારી.

કપળા ઉતારે જમના મેં નાયીંધે ડસી કૃષ્ણ વિચારે કેયા ક અનીકે બોધ ડીણું પોધો. કીંક અનીજો વ્રત અફળ વેધોં ને વરુણ ડેવ જો અપમાન અની ક્યાં અયીં.

દોહરા.

સલુંણીએજી મનજી સમજી, શ્રીસ્યામ ધોડી આયા
ડસી ડાખલો નાથ નજરસે, મનમે ઈજ વિચાર્યા.
નીતી ધરમજો ભંગ ક્યા, વ્રત ઈ અફળ વેંધો
બાળાએ કે બોધ ડનેલા, નાટક કી કેણું પોંધો.
લકધા લકધા લીલાધારી, હરે હરે હત પુજેતો
ચુક રખેને ચીર ખયાં, ઝાળ કંધમ તે ચળેતા.

શ્રીકૃષ્ણ અત અચી ગોપીએજા કપળા મળે ખણી ગોપીએ કે ખબર ન પે તીં ખણી ઝાળ મથે ચળી વેયા તત હકળી ગોપીજી નજર પુગીને મણીકે ઉ ચેતી.

ચોપાઈ

ગોપીયું સ્યામ કે સામે ન્યારી, ત ચીર ખણી મથે વઠો મોરારી
સામે નેરીધે સરમથીએતી, બાર વનેંજી બારી ન સુજેતી.
હથ હલાયને કરીયે ઈસારા, અખીયે પાણી પે ચોધારા
હે મારેજી હલક હલેતી, કાયા થર થર થઈ થથરેતી.

ગોપીયું અરદાસ કરેત્યું. રાગ કલીગડો

સ્યામ કે સામે ન્યારી ગોપીયું, સ્યામ કે સામે ન્યારી
ચીર અસાજા પાછા ડઈ ડયો, ભુલ વસાર્યો વનમારી. સ્યામ઼...
ચીર ખણીને વઠો કધમ તે, વાલા ગન તુ વિચારી
હાલ અસાજા નજર ડસે તું, રખ સરમ ગીરધારી.   સ્યામ઼...
ગોપીએજી તાં ગાલ સુણીને, મુસ્કાયા ઈ મોરારી
ચીર આજાં ખણો ગોપીયું, નકરી જમના બારી.   સ્યામ઼..

ભગવાન ગોપીએ કે ચેતા ક ન્યારેયો આયી હકળો તો વરુણ ડેવજો અપરાધ ક્યાં બ્યો આંજો વ્રત અફળ વેધો તડે ભુલ સુધારીજા વ્રત બયીયાર કરીજા અતરો ચઈને ભગવાન કૃષ્ણ ઉડાથી રવાના થઈવ્યા.

દોહરા

ચીર હરણજી વારતા સુણાયા શ્રી સુખડેવ, અધીકારી સમજી રાગે, હન ગુજી ગાલજો ભેધ.
અઠગ અધીકારી ઉલટમે સમજી રાગે ન મુર, પંઢજી મારઈ પ્યા કરી તેંથી રોણુ સો ગજ દુર
હે રાજા હી ગોપી પદ, અવની મથે અજોડ, જોગી જગમ ખોજમે, હલી કેયાં હથ જોડ
જુની છડેયા કાયાજો મરમરો પુગા ઉ પરલે પાર, ઉજ વાટ હી વતાવ્યા હન દાસ કથાજો સા.

ઈતિ અધ્યાય ૨૩

અધ્યાય ૨૪ : બ્રામણ પત્નીઓ પર કૃપા

દોહરા

અજ સવારો રામ સ્યામ, વેલા આયા વનમે, હરીઆળી વનજી ડસી, રાજી થેયા ઈ મનમે.
શીશીર તાં પુરી થઈ, વસંતજા મંઢાણ, જુના જુના પન પટ પેયા, નવે જા થ્યા સંધાણ
વનરાયી તાં હલકી હલઈ, ફોરુ છડીતા ભાંગ઼, આમા લીમા આમરી, લીલા પેરયા સોહાગ
મોર મલારી કોયલું, ભમરા કરીયે ગુંજાર, સન્યું સન્યું ઈ વેલીયું, ફુલ ફોરાઈ એ ઈ બાર.
અન વનમે અજ સ્યામ ઈ વખાણ કરીતાં વનજા, ગુણ વતાઈયે ઝાડીજા ડાર મુળ થોળ પનજા

વસંત રુત ધરા મથે સોભા ડેતી ભાગ ભગીચા ડુલી હલેયા. અયી અજ અન વનમેં કૃષ્ણ ગોપે ભેરા વઠા અયી વસંતજા વખાણ કરીયેતા ને જગલજી જડી બુટી ને ઝાળજા ગુણ ક્તરા ઈ ગોપે કે સમજાય ચેતા.

ચોપાઈ

સ્યામ સુદિર અજ ઈ સમજાઈયે, ઝાળે ઝાળજા ગુણ વતાઈએ
હે સખા હી વન અયી ઉપકારી, સંત સજનને સરોવર ચારી.
કંધ મુળ ફળ વેલને કળીયું, પન પનમે ઈ ઔસધ ભરીયું
ડાળ છાંઈ છલ ફળને રસસે, રોગ મટેતા જભરા જ ઉનસે.
ખટ મઠા ફળ તુરા ડીએતા, હવા પાણી કે સુધ કરીયેતા
ફુલે ફળે તડે ફોરુ છડીએ, ધરા ધુવણજો રક્ષાણ કરીયે.
જીવ જનમી જગમે અચેતાં, પેલો સંબધ અનસે કરેતો
છેલી ગડી કમ ઈ જ અચેતા, જીરે જીવકે સાથ ડીએતા.
પંખી મથે વઈ કલરવ કરીયે, મારા બધે મથે મોજી કરીયે
વનચર વનજા જીવ જંગલજા, કીટ પતંગીઆ વસેતા વનજા.
પાંતે ઝાળ ઉપકાર કરીએતાં, ધુપ સીત પંઢ સેન કરીયેતા
છાઈ થધી ધુનીઆકે ડઈને, પંઠ ઉભા અયી ઓળા ભનીને.

દોહરો

સુણી ગાલ શ્રીસ્યામજી, રાજી થેયા ગોપ કુમાર
જતન કરીબો ઝાળેજો, ઈ નકી કેયા નરધાર.

ગોપ મળે ભગવાનકે ચેતાં અજ ભાત ખયો નાંય ને ભુખ લગી અય અતરે કુરો કંધાસી ઠીક મારગ કઢયો.

દોહરા

ગોપ મલી ચેંયા સ્યામકે, અજ ભુખ લગી અય ભારી
નાય ખંયા અજ ભાત કે, કીં માગ કઢેયો ગીરધારી.

ગોપજી ગાલ સુણી ભગવાન ચેતા. ચોપાઈ

સામે ડસો ઉ વન ડસજેતો, ઉન વનમેંતા યજ્ઞથીએતો
ભ્રામણ ભેરા થઈ યજ્ઞ કરીંતા, ઉત ઉ યજ્ઞ પ્રસાદ રંધીતા.
ઉત વનો આંયી ભેરા થઈને, પ્રસાદ મંગજા નમન કરેને
નાલો મુંજો ડીજા આંયી, ને કૃષ્ણ વનમે ભુખ્યા અયી.

ગોપ કૃષ્ણજી આદેસસે રવાના થ્યા. દોહરા

સુણી ગાલ શ્રીસ્યામજી, વ્યા ઉત ગોપકુમાર, યજ્ઞ મંડપમે આવેયા, જત થીંતા વેદ ઉચાર.
સારે ગાલ ઈ સ્યામજી, સજી સુણાયા ઉત, પ્રસાદ મઝોઆ યજ્ઞજો, વઞીં ભંઢારી વટ.

ગોવાળીએજી ગાલ કે ભ્રામણ કન ન ડનાં.

દોહરા

ગોપ બાળેજી ગાલકે, વિપ્ર ડનાં નં કી કન, પંઢજી ઈ પંઢીતાઈજો, ખોટો ભાર ખણન.

ચોપાઈ

ગોપ બાળ નિરાસ થઈને, પાછાં આયા ઈ સુન મુન થઈને
ગોવિંદ કે ગાલ સુણાયા, ભ્રામણેજો અત ભાવ વતાયા.
ફરી હરીતાં પાછા હલાઈયે, વિપ્ર વનીતાઉ સામે વતાઈયે
ફરી ગોપ ઈ ક્યાં તૈયારી, અચી પુગા જત મંડળનારી.

કૃષ્ણ ચેતા.

ગોપ વનીં આંયી ખબરું ડીજા, મુંજો નાં ડઈ પ્રસાદ મંગજા
ભગવાન ભુખ્યા યાધ કરીતા, પ્રસાદજી ઈ વાટ નેરીંતા.
ફરી ગોપ અત પાછા વનેતા, યજ્ઞશાળામેં હલી અચેતા
વિપ્ર વનીતાએ વટ ઈ આયા, સંદેસો ઈ સારે સુણાયા.

ભગવાનજો આદેસ સુણી બાયું ઉભીયું થીયેત્યું અને ઈ ભંઢારે મે વનીં થાર ભરે પ્રસાદજા રવાનું થીએત્યું.

દોહરા

સુણી સંદેસ સ્યામજો, બાયું થયું તૈયાર, ભર્યા થાર પરસાધજા, અંગ ધર્યા સણગાર.

શ્રીકૃષ્ણ વટ ધાર ખણી અચેત્યું. ચોપાઈ

અન વનમે બાયું ઈ અચેત્યું, થાર ભગવાન વટે ધરીત્યું
હથ જોડે અત અરજી કરીયે, કૃષ્ણજી મુરતી ધલમે ધરીયે.
જેં કે મલણજો ચતમે ચુણકો, રાત ડીં જેં જો મનમે ખુટકો
ઈજ અસુરારી સામે મલેતા, સડ કરાયને ડરસન ડીંતા.

બાયું ભગવાન અગીઆ થાર રખે જમાળીત્યું ભેરા ગોપ બલરામજા વઠા ભગવાન હકળો ગ્રાસ પ્રસાદજો આરોગ્યાને સજી હી પ્રથ્વીજા જીવે કે ઓડકાર અચેતા.

ચોપાઈ

રામ સ્યામ બોય વટ ઈ વીતાં, પેલો ગ્રાસ ભગવાન ભરીતાં
સજી અવનીકે ઓડકાર અચેતો, જીવ જગતજો તપ્ત થીએતો.
વિપ્ર વનીતાંઉ પંઢજે ધલમે, સ્યામ ડસેત્યું ઈ અંધરમે
ચાર ભુજાડો ઉભો ઈ અળીખમ, મંધ મંધ મુરકે ઈ જ પરીબ્રમ્

બાયું ચતુરભુજ મુરતી પંઢજે ધલમે ન્યારે હર્ષ ઘેલીયું થઈ ભગવાનજી મનોમન અસ્તુતી કરીયેત્યું.

ચોપાઈ

જે જે કાર ઈ બાયું કરીત્યું, દંડવત થઈ થઈ અરજ કરીત્યું
વર ડીયેતા ઈ વનમાળી, જીવન અનીજો ડના ઉજારી.
અંત ગળી જડે આજી અચીંધી, મનમે મુંજી યાધી થીંધી

ચોર્યાસી જા ટુટધા બંધન, કાયમ થીંધો મુંજા સંબધ.

વરદાન ડઈ ભગવાન ધલ મજાથી અસ્ય થીએતા બાયુ જાગ્રત થીએત્યું ભગવાન વટા ફરી ફરી ભક્તિી મઝીી પાછીયું યજ્ઞશાળામેં અચેત્યું ઈ કથા.

દોહરા

સુણી આદેસ સ્યામજો, થયું વનીતાઉ રાજી, ફરી ફરી કરીએ અરજ, ભકિ ડીજા આજી.
નમન કરેશ્રી નાથકે, મઅેગા ઈ આદેસ, આવયું શાળાયજ્ઞમે, નજર દઠા ભુદેવ.
સુણી ઉનીજી ગાલકે, વિપ્ર થીએતા રાજી, પાં ભુલાસી ભરમમે, હથા હલઈવયી ભાજી.
જોતીસ સા જો વડો, રખી મનજો અભીમાન, હી અવસર વ્યો હથા, ઘર આયાવા ભગવાન.
ધન ભાગ હનીં બાઈયેજા જુની સઝુાંતા સરાર, દરસન કરે કંધી પુગીયું પંઢજો કેયા ઓધાર
હે રાજા હી હરી કથા, નાય કી આડી અવરી, જાડેજા ભજ જગપતી, ત થીંધી અવરી સવરી

ઈતિ અધ્યાય ૨૪

અધ્યાય ૨૫ : ગોવર્ધન પર્વત

દોહરા

ગોવર્ધનજી ગાલ ઈ, ઉપળઈ ઈં મથા, સુણજા રાજા ચતડઈ, ઈ યોગેસરજી કથા.
સુરપતીજી સેવા જગમે, થીએ ડીઆણી અત, અન વડપમેં વ્યો ચાંતરી, મધમેં થઈ વયો તત
અનકે મધ કે ઉતારેલા, મોહન થ્યા તૈયાર, ભંધ કરાયલા યજ્ઞકે, ઈ નકી કેયા નરધાર.

સુખદેવજી ચેતા.

જગજીવન હન જગતમે, અય દયાળુ દાતાર
દાનવ માનવ દેવેજી, ચળે મણીજી વાર.
વધે ઘટે કો જીવ જગમેં, ડસે વઠો ઈ દીયાણી
વાટ છડેકો જુલમ કેયા, તેં કે ચળાય ડે ઈ ગાણી.

અજ વ્રજમે ઈ યજ્ઞજી તૈયારી થઈ રઈ આય જુની પરંપરા પરમાણે સજો ગામ ભેરો થઈ યજ્ઞ મંડપ બધીયેતા. ઈ કથા સુખડેવજી કરીતા.

કચ્છી સંગર

વ્રજવાસી વ્રજ ભેરા થઈને, વયીં કરીયો ઈ વિચાર
ઈં રાજા જો યજ્ઞ જ કરીયો, જેજા પાંતે અયી ઉપકાર.
મીં વસાયતો ઈજ મુંધ, અન્ન જળજો ઈ અય દાતાર
જેજો હી ઉપકાર, ભરઈ ભરઈ રખે ભોમકા.
ભરઈ રખે ઈ ભોમકા, સરોવર સરીતા નીર
તરા તરાયું ત્યું છલે, સાખા રાંગા સીર.
ડઈ દુધ જયું નકુવ્યેત્યું, ઈ સેઠાં સબળ સરીર

અય જગજી જીઆરણ ઈ, પેલો પુંજન હલી કરીયું.
પેલો પુંજઅશીં કરીયું, ને ગોપ થેયા તૈયાર
ડઈ દુધજા ભરે માટલા, આયા નંધજે ધ્વાર.
મલી કરેને કેયાં તૈયારી, મંડપ બધેયા બાર
ઉન મંડપજી વચ મંજારા, વેદી ભનાયા યજ્ઞજી.
વેદી ભનાયા યજ્ઞજી, ઉત ઠીક ભનાયા ઠાઠ
વિપ્ર વેરાયા ઈ વડા, ઉ પુરા ભનાયા પાઠ.
નંઢા વડા અત નીંગરા, ઈ ધોળી વઠા ઉત માંઠ
સજે કરે ઠીક ઠાક, ગોપીયું આવયું અંગણમે.
અંગણજો ઈ અચે કરે, ગોપીયું ગેત્યું ગીત
સાજ વનેતા જોરસે, વડા વતાઈતા રીત.
તળામાર તકળું કરી, ને પોથી ખણે પંડીત
ઈ ડસી ઓછવજી રીત, તત શ્રીહરી આયા ઉતે.
ધોડી આયા હરી ઉતે, ને નંધ બાબાકે પુછેતા
વ્રજવાસી હી ભેરા થઈને, જગનકેજો કરીયેતા.
કે કે અજ રીઝાઈધા, ને કેજા મંઢાણા પાઠ
ઈ બાબા વતાયો વાટ, હી ગંજો કી હલકી હલ્યો.
ગામ સજો હલકી હલ્યો, ઈ નંઢળા વડા ઈ ગવાલ
કંધા પુજન કન દેવજો, ને કેળો મલધો માલ.
કન આસાસે યજ્ઞથીએતો, ઈ સજી સમજાયો ગાલ
પુછે હરી ઈ સ્વાલ, ઈ હથ જોડે નંધરાયકે.

શ્રીકૃષ્ણ નંધબાબાકે પુછેતો હે બાબા અજ વ્રજમે કેળી ધામધુમ થીએતી કેજો યજ્ઞથીએતો કન આસાસે યજ્ઞ કરીએતા ઈ મળે મુંકે આંધી સણાયો તડે નંધજી ચેતા.

સંગર

મીં વસાયતો મુંધ મથે, ઈ અવનીજો આધાર
જેજો અધીપતી ઈં અય, તેજો અય સતકાર.
દેવેજો ઈ દેવ અય, અન ધનજો ભંઢાર
તડે તુ પણથી તૈયાર, પુજન કરીયું હલી કરે.

શ્રીકૃષ્ણ નંધબાવાકે ચેતા. દોહરા

પરીબ્રમ ચે સુણો પીતાજી, હી ગાલ જ અવરી અય
પુજન કરીયો પરમેશ્વરજો, ઈ અણુ અણુ મેં અય.
ખલક સજેજો ખાવીંદ ઈ, ઉપાય જગમેં જીવ

ઠીક કરેને ઠાઠ રચાયે, અવની અંભર ઈય.
સુરજ ચંધર ગગનજો, બ્યા પાણી પુર પસારા
ઈ કરામત આય ઉનજી, નાંય ઈ જીવ સે બારા.
અન ઉપાયે જાત જાતજા, ફળ ફુલેજી ઈ હલકારી
મીં વસેતો મુંધ મથેઈ, નાય ઈંજી ઈ કીં કારી.
સને જાડેજી જતન કરેતો, ખત લખીને ઈ ખરારી
ચુંજ તેકે ચુણુ ડે સરખો, જાધ રખેતો ઈ નત ભારી.
હી લીલા આય અટપટી પીતાજી, ખલક ખાસો ખેલ ભનાય
ઈ વણજાર હલે રુતરુતજી, મંડળ માળા અજબ રચાય.
ઉનજા ગુણ અતરા અવનીતે, જીવ ડઈન રાગેતો
તડે જ પાંકે વેદ વતાઈયે, ત્રીકાલ સંધ્યા કરેજો.
હાણે પીતાજી મળે છડેને, ક્યોં ગોવર્ધન પુજા
જેજી રજમે નત રમેતાં, જીવ જનાવર પાંજા.
ગાયીએજા નત ધણ ચરેતા, પીએ પાણી પરબારા
નીર્ભય જીવ વસે દુગંરમે, અનગળ અન્જા ઉપકાર.

શ્રીકૃષ્ણજી હી વાણી સુણી વ્રજવાસી નંધ ભેરા થઈને ઈજ રસાલો ખણી ગોવર્ધન પુજેલા ઉપળેતા.

દોહરા

શ્રીકૃષ્ણ વાણી સુણી, વ્રજવાસી થેયા તૈયાર, પુજેલા પર્વતરાજકે, આયા ઈ વ્રજનું બાર.
પુંજન પંચામૃતસે, વેદ વદે વિપ્ર ઉચાર, યજ્ઞ કેયાં જભર જતે, જગમે જે જે ઠાર.
યજ્ઞ જડે પુરો થ્યો, ખબર પઈ ઈ ઈં કે, કોપ કરે આયો અવની, બોળેલા ઈ વજ કે.
બારોય મેઘ ખણી કરે ને, અચી વંધે ઓતારા, ઘેરે ઘણે ઈ સજી વ્રજ કે જાડેજા ચયે ચોધારા

ઈતિ અધ્યાય ૨૫

અધ્યાય ૨૬ : ગોવર્ધન ધારણ

દોહરા

ગોવર્ધન જી હી કથા, શ્રી મુની કરી વર્ણન, રાજા હથ જોડે વઠા શ્રી હરિ કરે સમરણ.

પરીક્ષિત પુછેતા : ચોપાઈ

રાજા પરીક્ષિત પ્રશ્ન પુછેતા, હથજાડેને નમન કરીંતા
હે મુની હી કથા સુણાયો, ઈં કે હરી કી સમજાયો.

સુખદેવજી ચેતા : ચોપાઈ

હે રાજન હી ભગવન લીલા, જાણી સગે કોય સંત જ વિરલા

હી લીલા અય અટપટી એડી, વિચાર્યો ત ઈ અમ્રત જેડી.
હન કથાજો પાન કરે ને, ઉજ પુજી વ્યા પાર લગેને
હે રાજન હી લીલા ન્યારી, ભુતળમે અય નંઢળી બારી.
નમી ન્યારે જુકો વાટતે ચળેઆ, ઉજ ઉવાથી પાર ઉતરેયા
હે રાજા હી સવરી સીળી, સંતે ભક્તે ઈ જલેયા કેળી.

દોહરા

હે રાજન અજ ઈં દેવ, હલી આયો વ્રજગામ, હુકમ કરેતો મેઘકે, બોળે છડયો વ્રજગામ.

ઈં જો યજ્ઞ કૃષ્ણ ભંધ કરાયા ઈ ઈં કે ખબર પઈ અને ખારો થઈ વ્રજ અચેતો અને બારે મેઘે કે આદેસ ડેતો ક આંયી વ્રજકે બોળે છડયો, ઈ કથા સુખદેવ ચેતા.

રાગ નટકેદાર

ઈં રાજાજી આવયી સવારી, મેઘ મંઢાણા મુસળધારા
ગરજે ગોર ગગનમેં ગોરુ, પાણી પટ પેં ચોધારા.
ધોધ છણેતા ધરણી તે અજ, ટુટો ગગન કરે ધમકારા
પશુ પખી જત જીવ જનાવર, લકી કરીયેંતા કીકીયારા. ઈં....
ચયીં ડસેથી ઘેરે ઈ વ્રજકે, કર પ્રલ્યકાળ જો પળકાર
ધેનુ ધોડી ધોડી નચેત્યું, કર આખરજા અયી અણ સારા. ઈં....
ગોપબાળને વૃધજન વ્રજજા, વયી અત કરી વિચાર
હી કોપ કેળો થ્યો કુધરતજો, યાધ કરીં કીરતાર. ઈં....
વ્રજવાસી સંગમે મલી, આયા નંધ જે દ્વાર
હી કોપ કેળો થેઓ, વયી કરે કેયાં વિચાર. ઈં....
ર્ક્યો નવેળો નંધજી, રખે આયા આખરજા ડીં
કૃષ્ણ સામે ન્યારેનેં, નંધજી કુછે આ નકીં. ઈં....

આધા ધોમ મીં છણેતો જળબંબાકાર થઈ રેયો અચ ને ભેરી વાંચ લગેતી કળાકા ભળાકા ભુસાકા સે ધરતી કર ધુબેતી એળી હેલી ડસી વ્રજવાસી વડા વડા ભેરા થઈ નંધ રાજાજે ઘરે અચેતા ધાં દીયેતા હી ક?પ થેયો લગેતો કુધરતજો અન મજાથી ભચેજો ઉપાય કરીયો તડે નંધજી કૃષ્ણકે સામે ન્યારયા, તડે કૃષ્ણ ચેતા.

દોહરા

વ્રજવાસીને નંધજી, ગાલ સુણી ગોવિંદ, ઉભા થેયા અવનીપતી, ભળ ઈ ભકાધીન.

ભગવાન ચેતા. સવૈયા

વ્રજવાસીએ કે વાલમ ચેંતા, હન વસજો કો ભો રખોતા
હીં આય પાંજે હથજી ભાજી, તત વ્રજવાસી થયા રાજી રાજી.
મળે ભેરા ભરી બર બધીજા, તેંમે કુળકીં ન કરીજા
આંઉ ઉપાળીઆ ડુંગર પાજો, ટેકો ડેરાયો આયી બારાજો.

રીકૃષ્ણજી ગાલ સુણીને, ગોપ ભેરા થેયા અત ધોડીને
ગોવર્ધન ડુંગર વટ અચેતા, લમીંયું લઠીયું હથ ખણેતા.
બાળ કૃષ્ણ શ્રીબાર અચેતા, ઈં કે મનમે યાધ કરીતાં
ભલે કરે ધન તું તો વારી, આઉ કંધોસેં મું પંઢવારી.

સવૈયા

હરેં હરેં હરી હથ વજેતા, ગોવર્ધનકે અધર ખણેતા
ઉપાળીંધે અવાજ થીએતો, અવની અંભર ડુલી હલેતો.
શેસ નાગજી સુરતા મટેતી, ધરતી અધર અધર ફરેતી
સાગરજાતાં પાણી હલેતા, મોજા ઉચે ઉચે ઉછરેતા.
ડુંગરે કે ઈ અધર ખણેતા, ટચલી આંગરી મથે રખેતાં
સત શતુને સતડી સરખા, ઉભા અળીખમ ઈ બ્રમ પરખા.
રાજનજેંજી લીલા ન્યારી, જોગી જંગમ વયી વિગારી
કલ નતી પે કેં કે અન્જી, વસે પરીબ્રમ વ્રજમે તેજી.
ખલક સજોઈ ખળકે ઈસારે, અવની અભર અધર પસારે
ગોર ઘુમે ઈ ગગન મેં ગોળા, ક્તરી સખ્યા બોરા બોરા.
એળો જભર હી જાજ ભનાંયે, સાવ સજો પંઢમેં જ સમાંયે
તડે રાજા હી પર્વત પાંજો, ભાર લગે અનકેનાં નાંજો.

દોહરા

ઈં ઉભો અંતરીક્ષમેં, ન્યારે નંધકુમાર, ઉભા અળીખમ ઈજ ઈ, મુર કે પ્યા મોરાર.
ઈ ડસી દાખલો ઈંજો, ઉતરીવ્યો ગુમાન, શરમાણુ ઈ શુરપતી, કીં પ નં કે સનમાન.
લમેથી ઈ લકી કરે, નમી કરે કેં કરજોડ, સાવ સઆંતાં શ્રી હરી, રાજા આંયી રણછોડ.
ઈં ઉવાથીં ઉપળેઓ, થઈ સીંઆણુ સાવ, ઈ કથા પુરી થઈ, જગ જાડેજા સુ ભાવ.

ઈતિ અધ્યાય ૨૬

અધ્યાય ૨૭ : વ્રજવાસીને નંધજીજા વિચાર

કથા કરીં સુખદેવજી, શ્રીમદ ભાગવતસાર, વાંચીધલ વિચારજા, ત મજાજે મલધો બાર.
ગોવર્ધન હરી હથ ખયાં, ઈ ગાલ વિચારે બાર, વ્રજવાસી ભેરા થઈ, ઈ વયી કરીયે વિચાર.

ગોવર્ધન પર્વત ઉપાળે વ્રજો રક્ષણ ક્યાં ડીં દાખલો ડસી વ્રજવારા ભેરા થઈ નંધરાજા જે ઘર અચેતાને ઈ ગાલજો વિચાર કરીયેતા.

દોહરા. વૃજવાસી વિચારીતાં

કાંતાં જનમ્યો કો દેવઈ, કાંકો માયાવી જીવ, માનવ શક્સિે કીં ભને, નતી ખબર પેં કીં.
ભા ભેરી ભેરા હલો, અજ નંધરાયજે ધ્વાર, કરીયો નવેળો નંધવટ, માન મલે મંજસાર.

ચોપાઈ

વ્રજવાસી ઈ ભેરા નકરેતા, નંધ રાજા જે ધ્વાર અચેતા
ઈ નંધ ડસીને સામા આયા, સનમાને આસન વેરાયા.
નંધ રાજા કે ઈ પ્રશ્ન પુછેતા, પર્વત જોઈ પ્રસંગ રખેતા
હે નંધરાય હી ખબર નતીપે, ગાલ મેળે કોય નતીપે.
જોખમ જભરા નત કી થીંતા, બાળ કૃષ્ણ કીં ઈ ઉગરેતા
નકી દેવકોય રક્ષા કરેતો, નત ઈ કૃષ્ણ ભેરો ફરેતો.
દેવ દાનવજી નાંય જત હાજત, એળી થીએતી નત કરામત
કૃષ્ણ આય ઈ નંઢળો નીંગાર, અન ગાલજો કર્યો વિચાર.

વ્રજવારા ચેતાં હે નંધજી હી નત ધાખલ નયો નયા કી ભનેતા ગોકુળમે ને અજ વ્રજમે હી કરામત થીએતી.

ચોપાઈ

પેલી આવયી પુતના તેં કે મારઈ ઈ ખબર નાંય કેં કે
ઉડી ખણી વયી લાલ કે અભમેં, મથા છણઈ કીં ઉ પટમે.
સકટ ભંજનજી વિધી કેયાસી, સજે ગામજા ભેરા થેઆસી
જીલે મંજારા લાલ સુમાર્યા, ગડે નીચે તાં જુલો ટંગાયો.
ગડો ઉથલીકીં થયો ઉધો, લાલ મથે કીં ઈ વો રમધો
એ ગાલ પણ અટપટી એડી, લગે નતી કીં વિચારે જેળી.
વાચળીઓ વ્રજમે ઉ આયો, ગામ સજે મે આધાર છવાયો
લાલ ઉપાળે વ્યો ઈ અભમે, અસુર મરીને કીં પ્યો પટતે.
ઈ ગાલ પણ અજ તયીં ચુણકે, નાય ખબર પઈ ઈ અસાકે
ઘર મંજારા ઈ રમધોવો, ઉખર ઢેળે ને બાર ફરધોવો.
ઝાળ જભર ઉ કીં પ્યા પટતે, લાલ રમધો વો ઝાડેજી વચમે
સટકાસુર સટ કરે અચેતો, ભની સાન સામે ઉછરેતો.
સઝાં જલેને સ્યામ પછાળ્યા, યાધ કર્યોં કીં અસુર કે માર્યા
અગ બગને વત્સાસુર જેળા, તરણાવત ધેનુકા પ કેળા.
તાળકા વનકે સજો સળગાયા, પલંબાસુરજો મથો ઉડાયા
જમનાજળમેં નાગકે નથેયા, ચળી ફણા મથે બારા કઢેયા.
નંધ રાજા ઈ ધાખલા ત ન્યારે, નતી કળાજે ઈ ગાલ વિચારે
ગોવર્ધનકે ખયાં કી હથતે, થઈને થીધીં બયી હન પટતે.
વેદ પુરાણ ક્ત ઈ ન કુછેતા, જોગી મુની પણ કી ન ઈ ચેંતા
લોક વાઈકા ક્તન સુજેતી, એળી કરામત વ્રજમે થીએતી.

જભર જોરાણા કે પણ જગમે, નાય ઉપાળ્યાં ડુંગર કરમે
સત રાતુને સત ડી સરખો, ઉભો અળીખમ ફેરે નઈ પળખો.
સાવ નંઢળો નીંગાર ચોવાજે, એળા કમ કે ઈ કીં જ વસાજે
નંધ રાજા આયી ર્ક્યો વિચાર, ગાલ ઈ માનવ બરથી બાર.

વ્રજવાસી અજ નંધરાજા વટ વડી કૃષ્ણ જે જીવનજી સજી ગાલ જુકો ધાખલ થયા વા ઈ મળે સુણાયાને ચેતા હે નંધજી ઈ જુકો કમ થેયા અયી ઈ માનવ સક્તીથી મળે બારાઅયી તડે હી કૃષ્ણ તા બાળક અય ઈ કીં કરી રાગે અન બારેમેં આયીં કુરો ચોતા. અસાંકે સમજાયો.

દોહરા

ગાલ સુણી સજે ગામજી, નંધજી થેયા ઈ રાજી, ગૌસાળાજી ગાલ ઉ, સજી થઈ વયી તાજી.

નંધરાજા ગંર્ગાચાર્યજી આગમ વાણી નાલેજી વીધી ટાણે ચ્યાવા ઈ યાધ અચેતી ઈ વ્રજ વારેકા ચેતા.

રાગ : જેનું નામ ફકીરજી

આયો થઈ બ્રમ લાલ વ્રજમે, રોસ ભેરા ગોપાલ
વ્રજમે આયો થઈ બ્રમ લાલજી.
નંધ રાજા અજવટ વયીને, ચેતાં ગુજજી ગાલજી
ગર્ગાચાર્યજી ભાખલ વાણી, સજી સુણાઈતા ગાલ.
જગ નીયંતા જગજો સ્વામી, જગજો તારણહારજી
અજ આજે ઘર જનમી આયો, બ્રમ ભન્યો ઈ કુમાર.
જેં જેં ઈસારે હી આલમ હલેતો, હન પટજો પરથારજી
અણુ અણુમે ઈજ વસેતો, ઈજ બાવન સે બાર.
વ્રજવાસી આયીં છડો ઈ વસારે, નાય નંઢણી ઈ ગાલજી
સેવા કરીજા ભેરા રોજા, ઈ બ્રમ પોજાઈયો પાર.

નંધ રાજા કૃષ્ણજી પુરી ઓળખાણ ગોપે કે ચેયા જુકો ગર્ગાચાર્ય વતાઈવ્યાવા. ગોપરાજી થઈ ઘરે વનેતા.

દોહરા

શ્રીકૃષ્ણ જીવનજી કથા, સમજાયા નંધરાય, વ્રજવાસી રાજી થેયા, જે જે જે જદુરાય.
હી પરીબ્રમજી વારતા, ગાથા અમ્રત ગાન, વાંચે વિચારે દાસ ચે, સાય સદા ભગવાન.

ઈતિ અધ્યાય ૨૭

અધ્યાય ૨૮ : અભીસેક

દોહરા

સુરપતી અજ ઉથી સવેરા, મનસે કેયાં નરધાર, હલી વઝાં વ્રજ ભુમીમે, જત વસે કરતાર.

અવનીપતી ઈ અવનીતે, ધર્યા આયીં અવતાર, પુજન કરીયા ઉત વની, નંધ ઘર નંધકુમાર.

ઈ દેવ અજ શ્રીકૃષ્ણજો અભીસેક કરેલા પ્રથવીતે અચેતા પુજાપાટથી તૈયારી કરે સજે રસાલો ખણી નકરેતા તડે કામધેનુ ગાય પણ અભીસેક કરેલા ઈ ભેરી વ્રજમે અચેતા.

દોહરા

ઈ દેવજો સજો રસાલો, કામધેનુ પરીવાર, આયા ઈ અવની મથે, જત વસે કીરતાર.
અમરાપુરસે આવેયા, આયા નંધ ધ્વાર, વ્રંદાવનમે નત રમે, ગોપને નંધકુમાર.
લકી લમેથી નમન કરીતાં અખીયે આસુ ધાર, ભુલ વિસારે રખો શરણમે આયી વિસ્વાધાર

વનરાવનમેં શ્રીકૃષ્ણ બલરામજી રમેતા ઉત છેટે ઉભી ઈ દરસન કરેતોને અસ્તુતી કરીતો.

ઈં અસ્તુતી કરેતો. રાગ અશાવરી

અજ આયો ઈ સુરરાજ વ્રજમે, અયો ઈ સુરરાજ
અણવણ પરે ઈ આયો અવની, છડે કરે ગજરાજ. વ્રજ.....
હે જગ સામી અંતર જામી, જગ ઉધારણહાર
ત્રીભુવન તારણ દુખ નિવારણ, નીરલેપ નીરાકાર. વ્રજ.....
કામ ક્રોધ મધમો સે ન્યારા, નાથજી નીરવીકાર
માયાજા બ્રંધ સે બાસ, વિસ્વે વિસ્વાધાર. વ્રજ.....
જગત ગુરુ આંયી જગ સામી, નયો જગતથી બાર
અવનીજો ઉધાર કરેલાય, આયી ધર્યા અવતાર. વ્રજ.....
આજી માયા મા બલકારી, જીવ પુજે કી પાર
મું જેળો અનમે અટવાણા, ખાલી ખયો શર ભાર. વ્રજ.....

ઈં ભગવાનકે ચેતો. દોહરા

અવનીજો ઉધાર કરેલાય, આંયી આયા અવનીતે
મું માયા મધમે ન સઝુાંતા, ભુલી વ્યોસે ભંતમે.
સત રાતુને સતડી સરખા, જુડી મંઢઈમું જેની
અલખ ધણી મું ન્યારે આંકે, સાવ સઝુાંતા તેની.
હલો હરી આંઉ અભીસેક કરીયા, સ્વીકાર્યો મારાજ
હથ જોડે ઈ દંડવત પેતો, લાય મથે જો તાજ.

ઈં કે ભગવાન ચેતાં.

વાસવપતી આજી પધવી ભુલીને, આજી જ જાતકે આંયી વીસાર્યા
અન અભીમાનકે ઓછો કરેલાય, યજ્ઞ જ આજા ભંધ કરાયા. વાસવપતી...
હન ધુનીયામે થેયા અભીમાની, દંડ ડઈને તેંકે પટતે પછાવ્યા
છડે અભીમાન નમી પેયા પગમે, ઈની ભગતેકે પાર લગાયા. વાસવપતી...

સુરપતી આંયી યાધ ઈ રખજા, મન અભીમાન મુર ન કરીજા
પધવી હી આંજી યાધ કરે નેં, વિચારે વિચારે પગલા ભરીજા. વાસવપતી...
સુરપતી આંજી કર્યો તૈયારી, આંજી હી પધવી મે રોજા સંભારી
નીતી નીયમજો ભંગન કરીજા, હુંપધ છોળેને સદગુણ ધરીજા.વાસવપતી...

દોહરા

સુરપતી આયો શરણમે, અચી કેં ઈ અરધાસ
અભીસેક કરીયા શ્રીહરી, મુંજી મન ઈ આસ.

શ્રીકૃષ્ણજો અભીસેક કરેલા ઈ વ્રજમે ભ્રામણ થઈ અચેતો સારો રસાલો અય ને ભેરી કામધેનુ ગાય આવયી અય નંધરાજા જે ઘર અભીસેકજો ઓછવ થીએતો.

ક્વીત

રાજા નંધજી જે ઘર, અજતો ઓછવથીએ, નંઢા વડા ભેરા થઈ, અચેતા અઝાંણમેં.
ઘરા ઘર ગોપીયુંઈ, સોરો સણગાર સજે, ગીત ગેત્યું ગોઠજાઈ, વઈનેં મંડપમેં.
તોરણ બધાયા તાજા, જત વને જજા વાજા, નોબત નગારા ભેરા, પળધમ પટ જે.
ઝાંઝ પખવાજ ભેરી, ઝાલરુ જકોર કરી, સુણાઈયેજા શનં સુર, ઉના ઉના ભરજે.

ઈ દેવ ભેરા સરગજા મળે દેવ માનવરૂપજો અત આયા અયી.

ક્વીત

સાગમને સીસમજા જત, પાઠતા મંઢાણા ઉત, સોનજીતાં જારી ભર્યા, જમનાજે જળસે.
કનક કળસ થાળ, કેસરજા સજા ભર્યા, અબીલ ગુલાલજા તાં, ગુંધ કેયાં ઈ ગામમે.
સ્વર્ગજો અધીપતી, અચી પુગો નંધ ઘર, આકાસ ગંગાજા જળ, ભરે આયો હુંભસે.
ઈ ઈીણી મલી, નારાઈતાં નારાયણકે, અભીસેક કરેનેં ઈ, નમી પેતા પગમે.

કામધેનુ અભીસેક કરેતી. ક્વીત

બયો અભીસેક અજ, કામધેનુતાં તીં કરે, દહિ દુધજાતાં જત, ભરે રખ્યા માટલા.
પંચામ્રત ભેરા ભેરે, કમળજા ફુલ ખણી, અભીસેક કરે પગ, સુંકે ત્યું ઈ લાલજા.
તેત્રીસ કરોળ દેવ, હલી આયા નંધ ઘર, ગોવિંદ ગોપાલ નાલા, રખેયાઈ લાલજા.
અભીસેક કરે ધેનું, હરીકે ઈ જોડે હથ, નમી નમી નાથ કે ઈ, ચળીવ્યા વેમાનમે.
અભીસેકજી હી કથા, અજઈ પુરી ક્યી, કચ્છી ભાસામે હી કથા, જાડેજા મું ઈ ચયી.
વાંચીધલ ઈ વિચારજા, હી પાંજે જ હદમે અય, અખર ભલે બ્યો લગે, કચ્છી રગારગ વય.

ઈતિ અધ્યાય ૨૮

અધ્યાય ૨૯ : વરુણ લોકજી ગાલ

અધ્યાય અઠાવીસમે, વરુણ લોક વર્ણન, પ્રસન પુછેતા રાજવી, કરે મુનીકે નમન.
હે ભગવન હી કીં ભન્યો, સમજાયો ઈ સાર, રાજા નંધ ઉત કીં પુગા, ઉ મુલકપાંથી બાર.

સુખદેવજી ચેતાં.

એકાદસી અજ અવનીતે, ઉજવેલા ઈ વૃત, વ્રજવાસી ભેરા થેયા, જત જમનાજો તટ.

અજ કારતકજી ઉજારી અગીયારસ અચે સજો ડેસ ઈ વ્રત રખેં અયતી વ્રજમે એકાદસી પુરણ કરે ઉજવેલા જમનાતે અચેતા તે નંધજી અધરાતજો સ્નાન કેલા વનેતા ઈ કથા મુની ચેતા.

રાગ ઝુલે ઝુલે માતા અંબા

આવ્યો આવ્યો અવનીતે અજ, એકાદસી વ્રતરાજ આયો વ્રતે જોતા જ
વ્રજવાસી ભેરા થઈ આયા, જત જમનાજો ઘાટ. આયો......
ક્તી મેણુને રાત ઉજારી, નાંય ફુટી પરભાત
જમનાજી મે સ્નાન કરીંતા, નંધ રાજા મધરાત. આયો......
વરુણ લોકજો ઉજ અનુચર, લકી વઠોવો જલમે
નંધ રાજાકે અચી ઉપાળે, ઈ ગાલ ભની વયી પલમે. આયો......
વ્રજવાસીઈ દઠા નજરસે, રાળા રાળ કરીંતા
ધોડી આયા જત જોગેસર, ખરી ખબર ઈ ડીએતા. આયો......
ગોવાળીએજી ગાલ સુણીને, ત્રીકમ કેયા તૈયારી
વરુણ લોક પુગા ઈ પલમે, જત નાય પુજણજી બારી.આયો......

અધરાતજો નંધરાજા જમનામે નાયીંયેતા ઉત વરુણજો અનુચર નંધજી ઉપાળે લોકમે અચેતા. વરુણ લોકમે શ્રીકૃષ્ણ આવયા ઈ ખબર વરુણ દેવકે મલેતી અતરે ધોડી સામે સામ્યા કરી ઠોઠે અચેતો પુજા કરે ભગવાનજી અસ્તુતી કરેતો.

રાગ રંગદે ચુનરીયા

કમળ નયન હે કમળારે સ્વામી, કરુણારે સાગર જય ભુવ ગામ કમળ નયન હે
અજ અવની તે આયીં પધાર્યા, યાદવ કુળજો નાલો ઉજાર્યા
અસુર વીદારેલા આયી અવીનાસી, કૃષ્ણ સરૂપે પ્રગઠયા મોરારી.
પૂર્વ જનમજી મુજી કમાણી, મું ઘર પધાર્યા સારંગપાણી
અનુચર મુંજો ભુલ કરે આયો, નંધ રાજાજો હરણ કરે આયો.
પરીબ્રમ સ્વામી મેરુ કરીજા, અવગુણ આંયી ધલ ન ધરીજા
અભય કરીજા આયી અવીનાસી, જય જય જય જય સુખરાસી. કમળ....

વરુણદેવ શ્રીકૃષ્ણજી અસ્તુતી કરે નંદજીકે સોપેતો અને ભગવાન નંધબાબા કોઠે વ્રજમે અચેતા.

દોહરા

અવનીપતી પાછા વર્યા, વ્રજમે થેયો આનંધ, વરુણદેવ સોપે ડને, શ્રીનાથકે નંધ.
વ્રજવાસી રાજી થેયા, ધોડી આયા અત, વરુણ લોકજી વારતા, નંધ સુણાયા તત.

નંધરાજાકે સજો વ્રજગામ મલેલા આયો અય નંધરાજા વરુણ લોકજો વર્ણનને કૃષ્ણને

વરુણજી ચર્ચા ઈ મળે નંધજી વ્રજવાસીએકે અથ ઈતી સુણાઈતા.

ચોપાઈ

વરુણ લોકજો વર્ણન કરીતા, નંધરાજા ઈ વખાણ કરીતા
હે વ્રજવસી જેજી સોભાન્યારી, વર્ણન કેણું બોરો વિચારી.
જેજી સોભા હથનું ઈ બારા, નજર પુજેન સબધથી પારા
સોન ચાંધીજા મેલ ભનેલા, હીરા મોતીએ સેં ઈ મઢેલા.
ફોરુ છડીત્યુ ઉત ફુલવાડી, ભમર ગુંજારી જત મધુરીવાણી
જાત જાતજા પંખી વસેતા, મોર મલારી મધુર કોછેતા.
અન લોકમેં વરુણ વસેતો, સચે સુખજો ઉત છે ડસજેતો
લાલ આયો ઈ ખબર મલેતા, દેવ વરુણ સામે ધોળી પુજેતા.
કરે સામ્યા દંડવત પેંતા, બ્રમ બ્રમ ચયી નમન કરીંતા
હે ગોપ હી ગોવિંદ પાંજો, પુરણ બ્રમ સખા થ્યો આંજો.
ઈ ગાલજી નજરે ન્યારઈ, વરુણ લોકજી આંકે સુણાઈ
આયીં અનજો જતન કરીજા, રાત ડી લાલજી ભેરા રોજા.

દોહરા

વાણી સુણી નંધરાયજી, રાજી થેયા વ્રજબાર, ધોળી આયા શ્રીકૃષ્ણવટ, જત વઠા નંધકુમા.

શ્રીકૃષ્ણકે ગોપ ચેંતા.

હે કૃષ્ણઉ વરુણ ધામ, જેજો નંધજી કેયાં વખાણ
ઈ ધામ વતાય હે સખા, જેજા અયું અસી અજાણ.

ગોપબાળ કૃષ્ણકે ચેતા અસાંકે વરુણલોક વતાયો જુકો જેંજા નંધજી વડા વખાણ કરીયેતા ઈ સુણીને કૃષ્ણ ચેતાં ભલે પણ આયીં ઈ કરેયો હત જરાવાર નંધર કરે ગનો પોય ઉત હલબો.

દોહરા

સખે કે સમજાયને, સુમાર્યા સર્વેસ, પોજાયા પરલોકમે, ગોપ ઈ બાળેવેસ.
સત્ય સનાતન દેસઈ અખંડ જયોતી રૂપ, માયા જે અંધકારથી અતીત ઈ દેસ અનુપ.

વરુણ લોકમે ગોપબાળ. ચોપાઈ

ગોપબાળ જડે જાગ્રતથીએતા, સામે કૃષ્ણકે ઈ જ ડસેંતા
કારે નાગતેંજેજી પાથારી, મથે સુતાને મુરકે મોરારી.
લક્ષ્મીજીતા સેવા કરીએ, પગે વટે વયી ધ્યાનજ ધરીયે
શંકર ભેરા ભ્રમાજી ઉતઈ, વટ વઠા જત શ્રીહરી તતઈ.
નારધ સારધ વીણા વઝાઈયે, ગરુડ દેવ પણ સામે ડસાઈયે
ચારોય વેદ વખાણ કરીંતા, દેવ દેવીયું નમન કરીંતા.

ગોપ અતે હી સ્ય ડસી વિચારેમે પઈ વેયા હત હી કુરો આય વ્રજનાંયને કૃષ્ણ હતે હન રૂપમે

કીં વઠા અયી. તડે ઈ ગોપબાળ ધોડી નારાયણરૂપ કૃષ્ણ વટે વઞોતા.

ચોપાઈ

વરુણ લોકજી સોભા ન્યારી, ગોપ બાળ ઈ વઠા વિચારી
શ્રીકૃષ્ણ અય પણ વ્રજનાંય, કૃષ્ણ જેળો બેયોકો આય.
ધોળી ધોળીને વટ ઈ વનેતા, કૃષ્ણ કૃષ્ણકે સડ કરીંતા
ભોરે મનજા ભુલા ભરમમે, રાળા રાળી કરી સરગમેં.

ભોરા ઈ ગોપ ઉત શ્રીકૃષ્ણકે ડસી વ્રજસમજી રાળા રાળુ કરીયેતા તડે ભગવાન માયા હટાઈયેતા.

ચોપાઈ

મોહન પંઢજી માયા હટાયા, પાછી વ્રજ ભુમી વતાયા
ડસી અનીકે સરમ અચેતી, ગાલ અગલી યાધ અચેતી.
ફરી સ્યામકે નમન કરીતા, ફરી સ્યાલઉ કીંન પુછેતા
સાંજી થયી ઘર ગોપઈ આયા, સજો પ્રસંગ ઘરે સુણાયા.
વ્રજવાસી ઈ સુણી થેયા રાજી, ગાલ ડુંગરજી થીએતી તાજી
ઈશ્વર અસ ઈ નકી કરીતા, મના મન ઈ વખાણ કરીતા.

દોહરો

બાળ લીલા લાલજી, જગમે આય અજોળ, થઈ નંકી થીંધી બઈ, ચે જાડેજા હથજોળ.

ઈતિ અધ્યાય ૨૯

અધ્યાય ૩૦ : રાસ આરંભ

દોહરો

હે રાજન અજ પરીબ્રમ, મનસે કેયા વિચાર, રાસ રમાળેલા હરી, અજ ઈ થેયા તૈયાર.

રાગ સારંગ

શ્રીસ્યામ આયા વનમે અજઈ, સ્યામ આયાઈ વનમે
રાસ રમણજી કરી તૈયારી, અચી પુગા ઉપવનમે. અજઈ.....
બાલીકાએકેં વચન ડનાવા, યાધ આવયીઉ મનમે
રાસ મંડળમે ભેરા રમેજી, ઘડી પુગી ધન વનમે. અજઈ.....
સરધ પુનમજી રાત ઉજારી, ચાંધો ચળ્યો ગગનમે
રવી કીરણ ઈ રજાગનીવ્યા, સંધ્યા ડસાણી ચમનમે. અજઈ.....
રાત ઉજારી લગે સુલણી, સીતળતાં પનેપનમે
મઠી મઠી હત હવા હલેતી, ભાસ પેતી ઈ ભુવનમે. અજઈ.....

સરધપુનમજી રાત આય કૃષ્ણ બંસી ખણી વનમે અચેતા બંસીજે સુર જગમે છવાયીવ્યો

આય ઈ અવાજ વ્રજમે સુજેતોને ગોપીયું વનમે અચેત્યું.

રાગ કલીગડો

ચાંધીજી કર ચાધર ઓઢે, એળી રજની ડસાયે
પન પન તે પ્રકાસ છણેતો, વડી ડીયારી વતાયે.
અવનીતેં કર અરુણ ઉગોઈ, ઉજાસ ચંજો પસરે
ઘનઘટામેજી તારલીયા, તી ચં કીરણેતાં નકરે.
અન વનમેં શ્રીસ્યામ અચીને, ખયાં બંસરી કરમે
સુર વનાયને યાધી ડીએતા, ગોપીએકે વ્રજમે.

ભગવાન બંસરી ખણી વસંતરાગ વનાઈતા અવાજ ઈ વ્રજમે સુજેતાને ગોપીયું અત મલણા રવાનીયુ થીએત્યું.

બાળ કૃષ્ણ અજખણી બંસરી, ચળી વઠાઈ કંધમતે
વસંત રાગકે વયી રેલાયા, સ્વર પુગા ઈ વ્રજતે.
બંસીજા સુર સુણી સલુણા, ગોપીયું જાગયું ઘરમેં
ઘરકમ કે છડેયા વસારે, ધોળી અચેત્યું વનમે.
ગાયું મણધલ છડેયા ગોપી, છડેયાઈ છોરા ભેરા
ખીર છડેયા ચુલતે ને ઈ, છડેયા સસને સોરા.
ઘરવારેજી વાટન નેર્યા, અંગ સણગાર સજેત્યું
વૃધેજી વાણીકે વસારે, ને કનતા કીન કરીત્યું.
અવરા સવરા અંગ તેતાંઈ, પેર્યા આભુષણ ઉધા
હથ્જા પગમે પગેજા હથમે, છોરા છડેયા રુંધા.
હલીયું હકેલીયું રાત અંધારી, સ્યામ ધલમે ધારે
નસવરડેજો કરે વસરજન, અપરાક્રત મે વારે.
સુરતા સંધેને ધ્યાન લગાય, ખટ વિકાર વસ થીતાં
સંચીત કર્મ જનમ જનમજા, બરીભસ્મઈ થીંતા.
નીર્વીકાર થઈ નીગુંણ બ્રમકે, સખીયું સામે ડસેત્યું
પરીબ્રમકે પંઢજે ધલમે, લીન થીને ઈ રમેત્યું.

પરીક્ષીત પુછેતા. દોહરા

પ્રશ્ન પરીક્ષીતતાં પુછે, કરે મુનીકે નમન, હી ભગવનકીં ભને, સમજાયો બ્રમન.
ગોવિંદ કે ઉ ગોપીયું, પુજયાતે પતીરૂપ, પરમ પધ ઈ કી પુગીંયું, કીં થયુ બ્રમ સરૂપ.

સુખદેવજી ચેતા. ચોપાઈ

હે રાજનહી લીલા હરીજી, સજી ગાલ ઈ બ્રમ મલણજી
અગીઆ પણ એળા દાખલા, થઈ વેઆ ઈ ગ્રંથે ભાખેલા.

હીરણા કંસને રાવણ જેળા, મધુ કૈટભને સીસુપાલ તેળા
વેર વધારે શ્રીહરીકે મલેયા, ડસો દાખલા કવીએ લખેયા.
યોગેસરઈ જગજો કરધલ, સગુણરૂપજો ડસજે રમધલ
પ્રમાણ પ્રમેયને ગુણસે બારા, અપરાક્રત ઈ પરમ સુખારા.
જોગેસરઈ જગમે અચીને, કર કમળ ઉભા ઉચો કરીને
જન ભાવસે જેંજે જપેયા, તેંકે તન તન રૂપે મલેયા.
હે રાજનહી સસ્ય છડેયો, હરી ચરણમે મન ગડેયો
સમરણ કેયા ઈ પાર પુજીવ્યા, અકલ વળાયા ઈ અધવચ રઈવ્યો.

સુખદેવજી ચેંતા હે રાજન ગોપીયુ ભગવાનજે પ્રેમભાવ મે અતરીયુ અની ભાન છડે તડાકાર થઈ વયું જગજો સાવમો છડે કુટુંભ કંભીલા અને પંઢજે દેહજો પણ ભાન છડે ભગવાનમય થઈ વનમે કૃષ્ણકે મલેત્યું તડે ગોપીએકે ભગવાન ચેંતા.

દોહરા

અધ રાતજો ગોપીયું, આંયી આવયું, આયીં આવયુંકીં વનમે
વગર વિચારે કમ કેધા, ઈ અચી ઘોર જંગલમેં.

રાગ આશાવરી

સ્યામતા સમજાયે અજઈ, સ્યામતા સમજાઈએ
ગોપીએકે ગોવિંદ ડસીને, સવરી વાટ વતાઈયે. અજઈ...
ગોપીયું આંયી વગર વિચારે, હેકલીયું આવયું વનમે
વ્રજમે કી ઉતપાત થેયો અય, ઈ લગે મુંજે મનમેં. અજઈ...
રાત આધારી ઓઢમજી અઝ, ભુમી લગેતી ભેકાર
નારી રાતજો હલે હેકલી, ધુનીઆ કરે વિચાર. અજઈ...
ગોપીયુ આયી ઘરે વનીને, સેવા કરીજા પતીજી
પતી ઈજ પરમેશ્વર અય, ઈ ફરજ આય સતીજી. અજઈ...
હૈયા વનો હાણે વારન કરેયો, ઘર વનણજી તૈયારી
નારી ધરમજો ધાગો બધીને, પુવા નકરજા બારી. અજઈ...
અજ ઈ સ્યામતા સમજાઈયે...

ભગવાનજી ગાલ સુણી ગોપીયુ નીરાસ થઈ નીસાસાત્યુ વનેને અસ્ધાસ કરેત્યું.

દોહરા

સુણી ગાલ હી સ્યામજી, થયું ગોપીયુ નીરાસ, નીચી નજર ઈ નેરીયે, અધર રુધાણા સ્વાસ.
મોં સે કી કુછે નતીયું, અખીયે આસુ રેલી, હથ જોડે અરજી કરી, સામે સ્યામકે નેરી.

રાગ લાવણી

જોગેસર હે જગમ સ્વામી, જગ તારણ જગજા કરધલ

અજ આયા અવતાર ધરેને, અમર લોકજા આંયી વસધલ. જોગેશ્વર...
કમળ નયન આયીં કરુણા સાગર, શરણે રખજા હે સ્વામી
અજ અસાંજી અય હી અરજી, ગોવિંદ ગીરધર ગુણગામી.
આંકે મલણલા મોહન અસાકે, અજ લગી મનમે લગની
ઘર છડે ઘર બાર છડેને, વાટ ગળી વાલમ વનજી.
હાણે હરી વર હન ભુમીતે, નાય અસાજો કોય બેલી
તાર માર હરી તોજે હથમે, રખો સરણ કા ડે ઠેલી.
આદી અંતસે આં અસાંજા, જુગ જુના અયી ઈ નાતા
યાધ કરે ધન દંડક્વનજી, જુની ગાલ હરીઉ ગાથા.

દોહરા

ગાલ સુણી ગોપીએજી, મુરકેતાં મારાજ, રાજી થઈ રણછોડ ચ્યાં, ગોપીએ કે વ્રજરાજ.

ભગવાન ચેતા. ચોપાઈ

ધન ધન ગોપીયું ધન ધન આંકે, જનમ જનમ મુંકે યાધ કેયાંતે
મુંકે મલણજી લગી ખુવારી, વન આવયું આંયી રાત અંધારી.
મુંકે જગમે જુકો ભજેતા, મુંજે ઘટમે ઈજ રમેતા
આંઉ ઉનીકે પાર પુજાયા, માયાજા બંધન તોળાયા.
જુની જુની જનરૂપમે ભજેયા, તેંડે રૂપસે મુકે ઈ મલેયા
સખા થઈ કોય સમરણ કરીયે, જોગ જોતસે ધલમે ધરીયે.
માતા પીતા થેલા કોય ભજેતા, દાસ થઈ કો રટન કરીંતા
પતી રૂપમે આયી મુકે ભજીને, વાટ વતાયા નયી અવનીમે.

ભગવાન પ્રશ્ન થેયા અતરે ગોપીયું રાજી થીએત્યું ક અસી છેવટ કે ભગવાનકે વસ કેયા અતરે અભીમાન અચેતો ઈ વિચાર જાણી ઈ અભીમાન ઉતારેલા ભગવાન અસ્ય થઈ વનેતા.

દોહરા

ડસી સ્યામ કે ગોપીયું, મનસે કેયા વિચાર, વસ કેયાં વિસ્વપતી, આયો મન એકાર.
સમજી વ્યો ઈ સાંવરો, ઉતારેલા અભીમાન, નીરાકાર ઈ નાથ થેયો, તડે ગોપી કે થઈ ભાન.
વિસ્વેશ્વરજી વિસ્વમેં, લીલા અય અજોડ, પાર પુજે ક્ત જાડેજા, નમન કરે કર જોડ.

ઈતિ અધ્યાય ૩૦

અધ્યાય ૩૧ : ભગવાન અદશ્ય થેયા ભગવન

નજર નતો પે નાથ ઈ, ગોપીએ કે ક્ત વન., ગોતેલા ગોવિંદકે, ગોપીયું થયું તૈયાર
હલી નકરયુ હેકલીયું, કરી વનમેં વિહાર, સોધે લાય ઈ સ્યામકે, ધોળેત્યું ઈ વનમે
પુછેત્યું ઝાળા ઝાળાકે, કર ભુત ભરાણુ અઅમે.

ગોપીએ કે અભીમાન થેયો ઈ ડસી ભગવાન અશ્ય થઈ વનેતાને ગોપીયું ગોતણ વનમે ધોડેત્યું.

રાગ નટ કેદાર

વાલમ વનમે લકી વનેતો, ગોપીયું પીયુ પીયુ કરન
હલી હલીને થકીયું વનમે, ભાન છડે ઈ ભમન. વાલમ઼...
ભની બાવરી થઈ અધીરા, વિચરે વિકટ વન
સાંવરી કે સડ ઈ કરીત્યું, ભુલી કરે ઈ ભટકન. વાલમ઼...
ઝાળ ઝાળ પન પનકે પુછેત્યું, વતાયો આનંદ કંદ
રાસ રમધે વ્યો ઈ રીસાઈ, સાવરીઓ ભગવન. વાલમ઼...

કોયલ કે ડસી પુછેત્યું.

કોયલડી તું કીંન કુછેતી, સાવરીએજા સગળ ડીએતી
હન વનમે ઈ લકી ફરેતો, તોકે નજર ઈ ક્તે ચળન. વાલમ઼...

હંશને બપૈયેકે પુછેત્યું.

રાજ હંસ આયીં મોર બપૈયા, નજર ફરાયો આયીં હન વન
ઉડી સગોતા આયીં ગગનમે, હલી હલી પગ અસાજા કુરન.વાલમ઼...
હે ભમરા તું કીં તો ગુંજારે, જરા નતી થીએકી સરમ
હન વનમેતાં મોહનજીતાં, મોરલીજા સુર કીં સઝુાન. વાલમ઼...
જમનાજી તું કી ઉછરેતી, તોકે ખબરકીં નાયી મલન
અજ દઠે તું ક્ત અવિનાસી, તોજે કીનારે નત રમન. વાલમ઼...
ગીરીરાજ તું છડ તો વારી, વાટ વતાયતું વાલમજી
કડા લકાયતું લાલ અસાજો, હી હાલ અસાજાતું ડસન. વાલમ઼...

શ્રીકૃષ્ણ કે ગોતેલા ગોપીયુ વનમે ધોળેત્યું થકી રે તત વઈને લીલા યાધ કરે કરે પંઢમે સુણાઈત્યું.

રાગ ભૈરવી

અજ ઘેલી ભનીને ગોપીયું, શ્રીસ્યામકે સંભારીયે
હલી હલીને થકીયું વનમે, મુરતી ધલમેં ધારીયે. અજ.....
સ્યામજી મુરતી રખે રડેમે, લીલા લાલજી ન્યારીયે
સ્યામ ભનીને સખીયું પંઢમે, પંઢ પંઢમે ઈ વતાઈયે. અજ....
ભની પુતના કો પાન કરેતી, કો કૃષ્ણ રૂપકે સારીયે
કો કરે મોંસે સસકારા, પુતના વત વતાઈએ. અજ....
સકટાસુર થઈ કોય ગોપી, કોય વાંચળીએ થઈ વછટે
કોય ભનઈ મયારણ વ્રજજી, મથુરા વાટ વતાયતી. અજ.....

કો મયારણ છાય જંગેકો, મખણ મીસરી ખાયતી
મોહન ભની કો મોરલી હથમે, વયી કરેને વનાયતી. અજ....
મોર પીંછકો બધી મથેતે, સ્યામરૂપ વતાયતી
ઠુમક ઠુમક થઈ નાચ નચેકો, રાસ મંડળ રચાયતી. અજ....
સાળી ઉતારે કો અયી બધેતી, બધી ગોપી કે બરસે
કો હલેતી ગુડા ગસરે, નંઢળો નાથ વતાયતી. અજ.....
કારો સપ કો ભની કરેને, કરી ફુફાળા હફળે
નાગ નથે તીં મથે નચેતી, એળી કલાઈ વતાયતી. અજ.....
ગોવર્ધનજી ખણે અધરસે, બર કરેને વતાયતી
અખીયુ ભંધ કરે હલેકો, કો મોમે અગ્ની સમાયતી. અજ....

સુખદેવજી ચેંતા. દોહરા

સુરતા જેજી સાંવરીયેમે, ભુલી વ્યું તન ભાન
કોક કરીત્યું રાગળા, અયીં ત્રીકમમેં તાભાન.

વનમે અગીઆ ગોપીયું આગળ હલેત્યુ તત ભગવાન જ પગલેજા નીસાન ડઠા તત ઉતવયી યાધ કરેત્યું.

દોહરા

જીં છુટે સમાધી સાધજી, તી ગોપીયુ જાગ્યું અત
હલી નકરયું ઈ હકલીયું, જત પગલા પુજે તત.

રાગ કલીંગડો

ચરણેજા ચન ડસી ગોપીયું, થયું મના મન રાજી
ચરણ રજ ઈ મથે ચળાયા, ઉ ગાલ થીએતી તાંજી.
વયી કરે ઉત વર્ણન કરીયે, ચરણ મહિમા સંભારી
હે સખી હન ચરણ રજસે, નકર ગંગા ઉજારી.
હન ચરણજી સેવા કરીએ, લખમીજી વટ વઈને
ચરણ રજસે જાત ઉજારે, નાલો નાવળી ડઈને.
અહલ્યા નારી પથર થઈને, પઢ થઈ સમરણ કેં તે
રજ છબાયા રામ અચીને, ધામ વતાયાં ઈ તેં કે.
વ્રજ ચરણ રજ સખીયું પાંકે, વ્રજમે રોજ મલેતી
રજ ખણેલા વ્રજજી ગોપી, નીચી નજર કરેતી.

ભગવાન જે પગલે રજ ખણેલા ગોપી નીચી નમઈ તત ભેરા બ્યા પગલેજા નિસાન ડસાણા તત જાણી ગોપીએ કે ઈ વતાયતી.

દોહરા

સ્યામજે પગલે ભેરા પગલા બ્યા ડસીને ઈ ગોપી, સડ કરે કેં સખીયું ભેરીયું વતાયતી ઈ ગોપી

સ્યામજે પગલે ભેરા પગલા રાધાજીજા જ લગેતા, હલી ન્યારીયું હન જ વનમે નકી લકી ઈ ફરેતા

ગોપીયું મળે ભેરીયુ થઈ ઉની પગલે જે નીસાનતે કૃષ્ણકે ગોતેલા નકરી પેત્યું ઈ કથા સુખદેવજી ચેતા.

રાગ પ્રભાત : મેં કાનુળા તોરી

વાલમ વનમે હલો હોત મંલધો, નેરેયો સખીયું સંગ મલી
પગલે પગલે હલજા અગીઆ, કીંન છડીજા કુંજ ગલી. વાલમ઼..
હેયા હલોનેં હુલન કરેયો, સોધ કરીજા મલી મલી
અનકે પાંજી અણસારજ આવઈ, તલકી વેધો ઈ સુની ગલી. વાલમ઼..
વ્રદાવનજી વડી ઝાળીમે, સુજાણી મોરલી સની સની
ઘેરા કરેને મળે ગોપીયું, ડસ બધેયા ઉ ભલી ભલી. વાલમ઼...
હલી હલીને સાવ થકીયું, નજર નતો પે કુવર કલી
ભેરીયું વધીને કરીયે ભંધગી, અખીયું આંસુ વયે રેલી. વાલમ઼..

દોહરા

ગોપી વિરહજી હી કથા, અજ ઈ પુરી થઈ, સુણાયા સુખદેવજી, ઈ રાજા વટ વઈ.
હે રાજન હી હરી કથા, સધ સતીએજી ગાલ, જોગી મુની મજવયી, મોતી કઢેયા માલ.
બાળ લીલા લાલજી, એળી અટપટી અય, નુગરાકીં સમજી સગે, અધ વચ અટકી રેય.
સુગરા નર સાવ સીઆણા, ગુરુ કેયાં સમરથ, ઉજા પુજે ઉન પધ મથે, જેજીં જગ નફરત.
જોગેસર આવી જગપતી, જગ તારણ ઈ ભુપ, તારીજા ત્રીકમ ધણી, હી જોરાણુ જગ કુપ.
લીલા ન્યારી ઈ નાથજી, અવની મે અજોડ, દાસ જાડેજાજી અરજી, સુણજા શ્રી રણછોડ.

વનજો ગોપીયું પ્રાર્થના કરીત્યું

હે રાજન અજ ગોપીયું, વનમે કરી વિહાર, નજર નતો પે નાથ કત, જીવનજો આધાર.
નીરાસ થઈને નેરીયે, વઠીયું વગળે વચ, ગીત ગાઈયે ગોપીયું, હથ જોડેને તત.

ઈતિ અધ્યાય ૩૦

અધ્યાય ૩૧ : ગોપીગીત

અજ વનમે ગોપીએ કે, ભગવાનજી ભાસ પેતી પણ મલે નતા અતરે નીરાસ થઈ વયી રેત્યુને નીસાસાવનીં યાધ કરેત્યું હલેજી શક્તીનાંય અતરે ઉતવધી પ્રાથના કરીયેત્યું ઈ આને નાડ અનીજો સુણી ભગવાન પ્રગઠ થઈ ડરસન દીધા ઈ પ્રાર્થના ઈજ ગોપી ગીત ચોવાજે.

ગોપી ગીત. રાગ લલીત

જય જય શ્રીનંધ નંધ, વિસ્વજા પતી, પુંજે ન પાર કો એડી, અકળ અય ગતી.
હી પોથીને પુરાણ, પારકો પુંજે, ઈ થકા વિચારે વેદ, ઈ બ્રમ જ બુજે. ૧
વ્રજ ભુમી કે હરી, આંયી પાવન કેયા અમરાપુરી કના, વડી વેદ ચઈ વેયા.

સુરત ડસીને સ્યામ, અસી આસક થય, ઘર બાર કે છડે, વનમે અચી વયુ. ૨
જીં કમળકે ડસી, ભમર ભીસાંજેજી, આગીઆ વની છણે, મસાલમે જ તીં.
તીં ગોપીયુ અસી, તન ભાનકે છડે, વન વનમેં તાં રુલો, રખી રૂપ કે રડે. ૩
જમનાજે જેરીલે, ઉન પાણીમે પતી, બરંધે ભચાયાવા, આયીં આંધીમે પઈ.
અગ બગ અસુર બ્યા ઉ પલંબ પાપીસે, વ્રજકે ભચાયા વા ઉન વસજી હેલીજો ૪
જસોદાજી જે ઘરે, આયી જનમ તાં ધર્યા, નીર્ગુણ બ્રમ આયી, સગુણ થયી ફર્યા.
ઈ સગુણ રૂપકે, જીવ જાધતા કરે, કરમ કપાય જીવ, ચોરાસીસે તરે.
વરી વ્રષ્ણ કુળમેં, આયીં પ્રગઠતાં થેયા, વરી જાધવેજી જાતકે, ઉજારેતાં છડેયા.
હે લખમીજા પતી કરુણા ર્ક્યા પ્રભુ, આયીં રંક દાસીએજે, શર કર દીયો વિભુ. ૬
ભક્તેજી ભીળમેં, પ્રભુ ધોળીતાં અચો, અપરાધી જીવેંકેં, આયી શરણતાં રખો.
તીં અજ અસાંજા હાલ, આયી ન્યારીજા હરી, કજા નવેળો નાથ, ડસી નીગરીયું ફરી.૭
આયીં કાલી નાંગજા, નક હરી હથે નથ્યા, અપરાધી જીવકે, સ્યામ શરણમેં રમ્યા. ૮
આજા ચરણ પુનીતકે, પ્રભુ ધલમે ધાબેને, રખબો અસી હરી, હથસે ઉપાળેને.
હે સ્યામ સલુંણા, આજીં મધુરતા મઠી, અયીં નેણ મધુરા, મધુર અધર ઈ સુઠી.
વરી વાણી મધુરસે, આયીં વસકેયાં વિભુ, વ્રજનારીએકે નાથ, દરસન દેયો પ્રભુ. ૯
હી લીલા આજીં આય, જગતાંજુની હરી, જુનીં યાધ કેયા નાથ, જગ નાંયા ઈ ફરી.
સુખ ચાર જાતજા, ઉ સંસારમે ડઠા, કરમી કમાય જીવ, આજે શરણમેં વઠા. ૧૦
સુરત હી શ્રી નાથ આંજી ધલમેં તી રમે, એકાંતજી હી ગાલ, જડે જાધતીં અચે
અખીયે મંજારા નાથ, જીવ ક્ત નતો રુચે, હી ચરણ આંજા અયીં,
કૃષ્ણ કમળ રો કુણા વનમે ફરોતા આયી, અણ વણ સલુણા.
સારો ડીં ઈજ ગાલ, જડે જાધતી અચે, મંજ માયલો મુજાય, જીવ ક્ત નતો રુચે.
વરી ગાયું ચારીને, હરી ઘરે વરી અચો, સંધયાજે રંગમે, સ્યામ સ્યામ થઈ નચો.
ઉ સુરતા આજી સ્યામ, રજસે ભરેલી ઈ, નજરે ડસીને નાથ, ધલમેં વસેતી ઈ.
નત સુભાણે આયીં, વીર વનમે તાં રમો, વ્રજકે વસારે નાથ, ઉત હેકલા ઘુમો.
હત નત અસાંકે દી, જુગ જેળાતાં લગે, એળા ગુજારીયું ડી, ઈ ગાલ ચતમેતી ચુગે.
સમરણતાં આંજો સ્યામ સુખકારીતાં ઈ અય, ત્રેવિધ જા ઈ તાપ તા મટાય તો ઈ ભય.
રમપતી રમેસ, આંજી ભક્તિાં ડીજા, આંજી દાસીએકે સ્યામ, સુખ ચરણ જ ડીજા.
આંજી ચરણ પાદુકાજો, ધ્યાનતાં ધરે, રખબો રુદયેમે ઈ, હરી હરે હરે કરે.
દેયાળુ દેવ આયીં, હાણે દયા ર્ક્યો, પ્રગઠ થઈ વિજોગજા, દુખ હરી હર્યો.
કમળાપતી શ્રી કાન્ત, હાણે હધ થઈ પ્રભુ, અસા રાંકે કે રીબાય, ક્ત લકીવઠા વિભુ.
વરી બીરદ આંજો આયી, યાધતાં કરે, દરસન દયો હરી, હરી હલી તાં કરે.
સંસારીયેજો સાથ, ઈ છડેતાં કરે, હલી આવયું હન ઘાટ, ભેખ પરેતાં કરે.

હરી ક્યો ન નીરાસ, મજ માયલો મરે, હી છેલો અય અવાજ, જોત જોર તી જરે.

હરી પ્રગઠ થીએતા. દોહરા

ગોપીએજી વિનંતી, સુણી કરેને સ્યામ, પ્રગઠ થેયા પ્રથ્વીપતી, ગીરધારી ઘનસ્યામ્
ભક્તે ઈ ભુધરો, ધોડી પુજે ઈ ધરાર, આયો અજ અવનીપતી, વ્રજ મંડળ મોરાર.
જગ નીયંતા નાથજી, કથા અય ઈ અનંત, વાણી વચારી કીં પુજે, સભર ભર્યો ભગવંત.
હે રાજન હી હરી કથા, સોધે લા મજ સાર, ગોતે ધનકો સંતકે, કાં કઢ મંજલાકાર.
હે રાજનહી હરી કથા, જગમેન જેજી જોડ, ગોપી પધકે કીં પુજા, ચે જાડેજા હથજોડ.

ઈતિ અધ્યાય ૩૧

અધ્યાય ૩૨ : શ્રીકૃષ્ણ પ્રગઠ થિયેંતા

દોહરા

અધ્યાય બત્રીજી કથા સમજાઈ એ સુખ સાર, ફરી હરી શ્રીપ્રગઠયા સુણી ગોપીએજા પુકાર.
ડસી સ્યામકે ગોપીયું અચતચચીં નમન કરીત્યું, અખીયે ધારાઉ વયે દંડવત પગમે પેત્યું.

રાગ કાનરો. છાયી ઘટા ઘનઘોર

પ્રગઠયા નંધકુમાર વનમે, પ્રગઠેયા નંધકુમાર
ગોપીએજી સુણી અરજઈ, ધોળી પુગા ધરબાર.
નાથ નીરંજન નજરે ડઠા, ત ગોપીએજો ભભકાર
સબધ કુછે પણ સુજેનતાઈ, અખીયેજા અણસાર.
ગેરે વરીયું ઈ કાન કુંવરકે, ગોપીયુંતાં ચોધાર
હથ જોડેને કરી અરજી, ડસી સ્યામ ધીધાર.
નમન કરે કો સામે સરકે, કોઈ કરેતી વિચાર
ચતમે કો ચીંતન કરેતી, કોય મન જપે મોરાર.
કોય ગોપી હથ જલેં હરીજી, કોય પગ કરેતી પખાર
કોય કંધમે હથ આંટી મારે, ઉભી વટ ધોડી ધરાર.

ભગવાન પ્રગઠયા ત ગોપીયુ રાજી રાજી થઈ વયું કૃષ્ણકે ઈ ચોભર ઘેરે વરયુ સેવા કરીત્યું ઈ કથા સુખદેવ ચેતા.

ચોપાઈ

સો સત ગોપીયુ સેવા કરીયે, વટ વયી ઈ ધ્યાન જ ધરીયે
તડાકાર થઈ પરલે પંધમે, સ્યામ ડસેત્યું પંઢજે ધલમે.

ભગવાન મે લીન થઈવ્યું.

સાયરમે જી બીંદુ સમાજે, ચંધરજી જીં ચાંદની પથરાજે
સુમનમેજીં સુવાસ હલકે, કૃષ્ણરૂપમે ગોપી મલકે.

ઘોર ઘટા ઘન વન ચેમકેજી, લેર સાયરમે ચં ડસજેતી
તીંજ ગોપીયુંને કૃષ્ણ વચમે, સોભેત્યું અજઈ વનમે.
જન પધલા જોગી જપ કરીયે, વયી વનમે ઈ ધ્યાન ધરીયે
વરે હજારુ વ્યાજ ડે નકરી, તડે ડસે ઉ પટ બો અખરી.

દોહરો

સમરણ કરેને ગોપીયું, હલી પુગીયુ ઉન હંધ, જન પંધ જોગી પુગા, ઈ સારે પુગીયું પંધ.
દરસન કરે શ્રીસ્યામજા, થયું ગોપીયું ન્યાલ, જપ તપ ક્યાં ન મુરઈ, ન જાણે સાદજી ગાલ.
પતી ભાવસે પુજેને, ગોતે ઘણા ઈ લાલ, બાળ રૂપમે લીન ઈ, જોરયા જગ જંજાલ.

રાગઃ વાઘેશ્રી, મુખડા ક્યાં દેખો

ગોપીએજી હી ડસી ઘેલછા, રાજી થયા રણછોડ રે
પ્રગઠ થેયા પલમે પરમેસર, સ્યામ ઉભા સજોડ રે. ગોપીએજી....

ભગવાન ચેતા.

મુકે મલણ આયીં અનધન છડેયા, છડેયા ઘરને બાર રે
સગા સંબંધી છડે સમુરા, છડે જગ મર્યા ડરે. ગોપીએજી....
જગમે મુંજી માયા બરુકી, પથરે જભરી જાર રે
ઉન માયાજા આયી બંધન તોડે, પુગીયું આયીં ઉન પાર રે. ગોપીએજી..
માન મરતબો છડેયા મહિતે, છડેયા દેહ ક્રત કાર રે
હલી આવયું છેલી હંધ તે, ખોલે મુજા ધ્વાર રે. ગોપીએજી...
હન જગમે તાં કોય જીવજો, રખા ન આંઉ ભારે રે
આરધીકાઉ આંયી રુણ ચળાયા, મું તે આયીં ધરારે રે. ગોપીએજી...
ભગવાન અતરો ચયી ગોપીએ કે રાજી કેયાં.

દોહરા

હે રાજન હિ લીલો બ્રમજી આય બ્રમ મલણજી વાટ, ગોપીયું ઈ વતાયવ્યું જીવ લાય સીધો ગાટ
હે રાજન હીં પરમપધ, અય અગોચર ખાણ, પાર પુજાણ ઈ ગોપીયું, સીધો ડનાં ઈ પરમાણ.
હે રાજન હી પરમ પધ, જેં જી વસમી વાટ, હલી પુગીયું ગોપીયું, છડેયા હી ખોટા ઠાઠ.
નીરંજન નીરાકાર ઈ, સાકાર થયા સરૂપ, નર હરી નરસી નાથઈ, ઈ ભુમી તે ભર ભુર.
રાધા કૃષ્ણજી કથા, યાધ કરે કોય જીવ, દાસ જાડેજા જગમે ઈ, જીવ ભની પે સીવ.

ઈતિ અધ્યાય ૩૨

અધ્યાય ૩૩ : રાસ લીલા

શ્રીકૃષ્ણજી હી કથા , રાસ લીલા વર્ણન, સમજાઈયે સુકદેવજી, રાજા કરીયે મનન.
હે ભગવન હી ભુપતી, ભવ ભય ભંજનહાર, રમેયા રાસ વ્રજભુમીમે, સમજાયો ઈ સાર.

સુખદેવજીજો પ્રશ્નસુણી સુખદેવજી રાસજો વર્ણન કરીયેતા

રાગ બહાર

હે રાજન હી કથા હરીજી, વ્રજ મંડળમે વરતાણી
પોથી પુરાણે જે પને પને તે, સજી ગાલ ઈ દરસાણી. હે રાજન....
હે રાજન હી રામ કે ન્યારે, મુની વઠા ઈ વિચારીતા
સીવ સનકાદીક યાધ કરેને, અજ તયી ઈજ વખાણીતા. હે રાજન....
વરી રાજન હી રાસ નેયારેલા, માતા સારદા આયાવા
કલમ ખણીને વઠા લખેલા, વર્ણન લીલા બ્રમજાયા. હે રાજન....

હે પરીક્ષીત ઈ રાસ નેરેલા દેવ સવર્ગથી ઉત આયાવાને સારદાજી લીલા લખેલા કલમ ખણીને લખણ વઠા.

બહાર

જગનિયંતા કો નાટક ને રે, માતાજી મન વિચારીતા
રાસ રમેતાઈ ડસી રમાપતી, ચોવી અવતાર સંભારીતા.હે રાજન...
અંતરીક્ષમેં અયી ઉભા ઈ, રાસ મંડળકે નયારીતા
લીલા લખણ ઈ સાવ ભુલીવ્યા, ઉભા ઉભા ઈ ીવચારીતા .હે રાજન...
સજી રાત ઈ ઈજ નકરીવ્યી, માતા સારદાજી જાગ્યા
કલમ રઈવયી ઈ જ ઈ હથમે, કોરા કાગર કે વાર્યા. હે રાજન...

સુખદેવજી કથા મંડપજો વર્ણન કરીયેતા. ચોપાઈ

અન વનમે અજ સ્યામ અચેતા, કધમ જે ઈ ઝાળ ચળેતા
રાસ રમણ ઈ કરીયે તૈયારી, અન મંડપજી સોભા ન્યારી.
પંજ કોટી ઈ ઝાજમ વછાયાં, સજી ભુમીતે ઈ પથરાયા
દીગપાડેજા થંભ કરેને, ચંધરવો કેયા નભ ધરેને.
સુરજ ચંધર અત ઈ મસાલી, નોં લખ તારેજી ઉજીઆલી
વાયુ દેવ ઈ વીઝંણુ ભનીને, સનુ સનુ સાવ સરકે અચીને.
વરુણ દેવ ઈ વસ વસાઈએ, અગ્ની દેવ ઈ અગર જલાઈયે
અન મંડપજી સોભા ન્યારી, દેવ નેરણ ઈ ક્યાં તૈયારી.
દેવ વિમાનેમેં વયી આયા, મંડપ ઈ આસન જમાયા
ગંધર્વ કીનર ચારણ અચીને, સો સો સાજ ભેરા ખણીને.

સુખદેવજી ચેતા હે રાજા બ્રમાંડજો મંડપ ભનાયેને રાસ રમેતા દેવ દેવીયું અત નેરણ આયા અયી.

દોહરા

મન મોહન ખણી બસંરી અચી વઠા મંડપમે, રાસ રમેજી કેયા તૈયારી આવયું ગોપીયું સંગમે.

મઠી વનાયા ઈ મોરલી, મઠા કુછેતા વેણ, ઈ સારો ડીં સંભારીએ, ગોપીયું મનમે સેણ.

રાગ માલકોસ

વનરાવનજી કુંજ ગલીમે, રાજ રસીલો રાસ રમેતો
ખલક સજેજો ખેલાળી ઈ, નંઢળો ઈ નીગાર ભનેતો.
સરધ પુનમજી રાત ઉજારી, વનમે આયા કૃષ્ણ મોરારી
ખણી બંસરી વંજાયી વાલમ, બંસીજા સુર છુટ છડેતો.
મોર પીછી બધી મથેતે, હરી હલી હથ ઈ ખણેતો
વનાય બંસરી કરે કરામત, વ્રજ વનીતાએકે સડ કરેતો.
મન મોહન અજ મુરકે મનમે, રાગ વસંત વજાયેતો
હરે મોરલીજા સુર સુણી સલુણા, સાગર સારો હલકેતો.

અજ ભગવાન એડી મધુર બંસી વજાયીએતા જે જે સુર સો સજે બ્રમાડ ડુલી હલકી હલેતો.

રાગ માલકોસ

ડગર ડગર થઈ ડુંગર ડુગેતા, ખળ ખળ થઈ મેથા પાણી છણેતા
ઝાળ ઝાળ પન પન પુપરમે, પીયુ પીયુજા સબ્ધ સુજેતા.
વનરાઈતાં હલકે હલકે, અવની અંબર થલકે થલકે
નાગ પતારે ઈ કન કરેતો, અવની તેં કી ખેલ ભનેતો.
સારંગ સારંગ સાથ રમેતો, કીરી ચીગાર નીચો નમેતો
જળચર જીવ જળ મથે અચેતા, સુણી બંસરી નમન કરીતા.
કોયલળી ઉત કીન કુછેતી, સુણી નાડ ઈ સરમ કરેતી
સને સને સુર સાથ ડયીને, રંગમે ઈજ રાંધ કરેતી.
મ્રગલેજા જત ટોળે ટોળા, હલી આયા ઉત જોડ જોળા
બંસીજાસુર સુણી કરેને, અચી ઉ ભાઈ ધયાન ધરીતા.
જલચર નભચર ને બ્યા ખેચર, ભાન છડે આયા ઈ ભુચર
આલમમેં ઈ અવાજ પુજેતો, ખલક સજોતા ખલી હલેતો.
અવાજ અમરાપર મે પુજેતો, દેવ સભામે પસાર થીએતો
સુરપતી સુર ભેરા મલીને, અવની આયા હલી કરેને.

સરગ મજાથી દેવતા આયા મળે મંડપમે અચી વિએતાને પંઢ પંઢજે કમ પ્રમાણે કમ કરે મંડપજી સોભા વધારીએતા.

રાગ એજ

અગ્નિ વાયુ ભેરા અચેતા, વરુણ પાણી પંઢ છંઢીતા
રાસ મંડલમે રમાપતીજા, મસાલચી ચં ભનેતા.

સજી જગતજી જાજમ ભનાયા, નીલ ગગનજા છત્ર ધરાયા
ડોયે ડીરો દીગપાલ અચીને, પંઢજા પુરપાટ બંધીતા.
તારેજા તોરણ બંધાણા, ગુલાલજા અત પટ ભરાણ
કેસરજયું જત ભરે કુઢીયું, ગંગાજળજા કુંભ રખાણા
વનરા વન્જી કુંજ ગલીમે ફુલ સુગંધી અત છંઢાણા.

દોહરા

હે રાજન અજ અવનીતે, ચં ચળ્યો આકાસ
રાત ઉજારી પુનમજી, પથરાણા પ્રકાસ.

સુખદેવજી ચેતા હે રાજા ઉન મંડપમે અજ શ્રીકૃષ્ણ અચી વીએતા બંસી વજાઈતા. ગોપીયું રાસ રમેલા અચેત્યું.

દોહરા

અવનીપતી ઈ અચી કરે, વઠા મંડપ એકાંત
કર કમળ ખયા બંસરી, વજાયલા મધુકાન્ત.
હે રાજન અન રાસમેં, કેળી કેયા કમાલ
ખબર પઈન ખોજીં ધે, અજ ઉભો ઈજ સ્વાલ.

સવૈયા

બંસીજા સુર સુણી સલુણા, ગોપીયું ઘર ઘર જાગેત્યું
વન વનણજી કરી તૈયારી, ઘરા ઘરથી નકરેત્યું.
તદાકાર થયું ચેતન બ્રમમે, ભાન ભુલીનેં ધોળેત્યું
હન ધુનીયા કે છડેયા વસારે, સ્યામ મેં ચત જોડીત્યું.
રાસ મંડળમેં અચી ગોપીયું, શ્રીસ્યામકે સીસ નમાઈત્યું
વન માળી કે હથ જોડેને, રાસ રમણ સમજાઈત્યું.
ઘેરે વરયુ કાન કુંવરકે, મનમે ઈ મુસકાઈત્યું
નસવર દે કે ભુલી કરેને, સુક્ષ્મમે ઈ સમાઈત્યું.
બાલ કૃષ્ણજી મનહર મુરતી, ધારે ધલમે ઈ ધારેત્યું
વકાર છોયે બરી ભસ્મ થ્યા, બાલક જેળ્યું ડસજેત્યું.
જળ કમળજી થયુઈ જગમે, નરમળ થઈને નેરીત્યું
સાગરમેંજી સીન્ધું સમાજે, સ્યામ રૂપમે રસ થઈ વયું.

દોહરા

ડસી ગોપીએજી ઘેલછા, ગોવિંદ રૂપ ધર્યા હજાર.

જતરી સંખ્યા ગોપીએજી હુયી અતરા રૂપ ભગવાન થયા. હકળી ગોપીને હકળો કૃષ્ણ ઈ કરે રાસ રમેતા.

રાગ બહાર : કૃષ્ણજે સ્વાંગ વર્ણ

રમાપતી અજ રાસ મંડળમે, રાજ રસીલો રાસ રમેતો
ગોપીયું આવયું સો સો સંગમે, અતરા રૂપ ઈ હરી ધરેતો.
મોર પીંછ કે બધી મુગટમેં, અર્ધાકાર ઈ ચં ધરેતો
કેરા કલા મથે વાર વાંકળીયા, કેસરજી ઈ આડ કરેતો.
કર કમળમેં ધમકે ઘુઘરી, ઘુઘરીજો ધમકાર થીએતો
વેણુ વઝાઈ અધર ધરથી, અવની અંભર ડુલી હલેતો.
કેળ કંધોરો પગમે ઘુઘરુ, ઠુમક ઠુમક થઈ નામ નચેતો
તાલ વજેતા ઘેરા ગગનમે, સત પતારે સબ્ધ પુજેતો.
ખલક સજેજો ખેલાળી ઈ, બાળ ભનીને ભ્રમ રમેતો
ગોપીએજે ઘેરેમે ગોવિંદ, નામી નઢણો રાંધ રમેતો.
રમાપતી અજ રાસ....

દોહરા

રાત ઉજારી પુનમજી, જત જમનાજો ઘાટ, રાસ રમે રમાપતી, અજ વનમે મધરાત.
વ્રજ વિહારી વ્રજભુમીમે, રમાપતી રમે રાસ, બાળ રૂપ ધરે બ્રમહિ, બાળ રૂપ અજાત.

રાગ પરજ

હે સો સો ગોપીયુ અચી સંગમે, રાસ મંડળમે અચી રમે તેયું
જસાવરીઓજી ઘોર ગગન કર, વજ વારેજી ચમકેત્યું.
હે કર કંકણ કરીયે રણકાર, કંઠમે માળાઉ હલકેત્યું
કનેમે કુંડલ નકમે નથડી, પગમે ઘુઘરુ ગમકેત્યું.
અંગ મરોળી તાલ તાલસે, રાગ રંગમે ગાયીત્યું
પરસેવે સે થયુ લથબથઈ, પટકે પગસે ગજાઈત્યું.
ઘરર ઘરર ઘન ઘોરજી ગરજે, ગનમે ગોપીયુ ગરજેત્યું
ધણણ ધણણ ડગ ધરા હલેજી, રાસ રમેધે ડસજેત્યું.
હે ઘરર ઘરરજી સાયર ધરજે, અવાજ અવની તેન સમાય
જળચર જીવ જળ મથે અચીઈ, ઉભા હારમે હાર લગાય.
વ્રજ મંડળમે રાસ રમેઈ, ચોડો ભુવનમેંથી રણકાર
થાવર જંગમ જીવ ચરાચર, અચી ઉભા મંડપનું બાર.
સગુણ રૂપમે રમે ગોપીયું, નિર્ગુણ મે ઈ સમાઈત્યું
નસ્વર દેહજો કરે વ રાજન, જોત મે જોત મલાઈત્યું.
હે રાજન હી રાસ નેરણઈ, દેવ વેમાને વધી આયા
જગપતીજી લીલા ન્યારે, ફુલ મથાથી વરસાયા.

સુખદેવજી ચેંતા હે રાજન ઈ રાસ લીલા ભગવાનજી એડી અટપટી અય અનકે કોક અલગારી આતમા જાણી સગે ભાંકી માયાવી જીવ મજ ભીસાંજી ખોટે મારગ ચળી વને ઈ રાસ છ મેણા હલઈ ઈ ખબર કેં કે ન પઈ.

દોહરા

રાસ રમેયા રમાપતી, મેણે છ જી ઈ રાત, જગત કીં ઈ જાણી રાગે, સમજયા ઉજ પ્રભાત.
રાજા પરીક્ષીત તાં પુછે, મુની સમજાયો સાર, પતી ભાવસે પુજેને, કીં પુગીયુ ગોપીયું પાર.

સુખદેવજી ચેતા.

હે રાજન હી બ્રમ લીલા, સમજેં વિરલા સંત
અણ અધીકારીપેં રુલી, પુજે ન ઈકડે પંધ.
હે રાજન હન વિસ્વમેં, નાય સમરથકે દોસ
નયાર્યો નીગમ વિચારેને, ત મજાજ મલધો બોધ.
વરુણ વાયુને અગ્નિકે, કરેયો સજ કે યાધ
વખ શંકરતાં પી વેઆ, તેડી જ ઈ બ્રમજી રાંધ.
હે રાજન હી બ્રમ લીલા, નીરલેપ જ ઈ તાં આય
બ્રમ બ્રમ જી રાસ ઈ, બ્રમ બ્રમ મે બ્રમ સમાય.

સુખદેવજી ચેંતા હે રાજા હી રાસ નેરેલાય બ્રમાજી પણ આયાવા રાસનેરે સેસોથીએતો પોય ઈ છેલે કુરોઈ રાસમે દઠા ઈ કથા સુણો.

રાગ સારંગ

લીલા અટપટી ઈ, હે રાજા લીલા અટપટી ઈ
યોગેસર ઉ થકા વિચારે, કલ કદાન પ પઈ.
પ્રજાપતી તીન ડીં આયાવા, રાસનેરણ અત ઈ
લીલા ન્યારે ભુલા પેયા ઈ, લગા ખલેલા ઈ.
ગોપીતાં કો નજર નતીપે, રાસ મંડલમે ઈ
કૃષ્ણજા અતરૂપ હજાર, દઠા બ્રમાજી ઈ.
હે રાજા લીલા અટપટી....

દોહરા

હે રાજન હી ગાલ હરીજી, જ્ઞાન સમાધીજી ગાલ
તુરીઆ અવસ્થામે રચાયા, ગીરધાર લાલ ગોપાલ.
નર નારીજી ગાલ નાંય હી, આય બ્રમ મલજી બારી
વતાયવ્યુ વ્રજ નારીયું, જીવકે સાવ સુખારી.
પંજ ભુતેજો છડે ઠઠારો, મથલે મારગ રમયું
માયાજી જત ગાલ જનાંય, હકળે હરીકે નમયું.

ગોપીએજી પુર્વ જનમ્

દોહરો

હે રાજન હી ગોપીયું, જેંજી પુર્વ જનમજી ગાલ, દંડક્વનમેં વઈ કરે, યાધ કેયાં તે ઈ ગોપાલ.
શ્રીરામ આયાવા વનમે, ભેરા સીતાજી માંઈ, સેવા ડસી શ્રીરામજી, લગી રુષીએકે નવાઈ.
સેવા કરેલા ચરણજી, વરદાન મંગેતા ઈ, મર્યાદા પુરુષોતમ, તેની વચન ડનાં ઈ ઈ.

રામા અવતારમે દંડક્વનમે રામજી સેવા મુનીએ મઞેયા તડે રામ વચન ડનાવા ક કૃષ્ણાઅવતારમે ગોપીરૂપમે મુંકે ભજીને સેવાકરીજા.

ભગવાન ચેંતા. દોહરા

ધવાપર જગમે જનમ ગના આંઉ, જાધવ કુળમેં જેની
ગોપીયું થઈને મલજા મુંકે, રાસ મંડળમેં તેની.
હે રાજન હી ગોપીયું, જેંજી જુધી જુધી અય જાત
રુષી રૂપાકો ભક્તિ રૂપા, કો સાધન સાધે સાધ.
કો આવયુ જપતપ કરે, કોય શ્રુતયુ અવતરીયુ
અન્વ્ય પુર્વા કો જનમીને, કો બાલકને કો વદીયુ.
હે રાજન જત વયે મર્યાદા, નહિ જત દેહજા નાતા
આતમ આતમમે મલણજી, ઈજ લખાણી ગાથા.
જપ તપ નાંય વ્રત સમાધી, સમજણજા જત સેરા
નાદ બ્રમસે નાતો બધેયા, ઈશ્વર અંસી ભેરા.
દાન ધ્યાન નાય ભેખ ટેકકી, નાંય ક્ત યજ્ઞજી વેદી
બ્રમ બ્રમસે નાતો બધેયા, ઈશ્વર અસી તેની.
હે રાજન હી બ્રમ વારતા, સમજાજે કીં ન ઈ
વાટ ગણા ઈ પાર પુજીવ્યા, નજર ડસાજેતો ઈ.
યોગેસર અર્જુનકે, ચ્યાં ગાલ ગીતામે છેલી
મળે મારગતું છડે કરે, તું અજ શરણ પેલી.
હે રાજન હી ગોપીયું, તોડે જગજા નાતા
કરમ ધરમ ભુલી જાતકે, નેરયા બ્રમજી સાન્તા.
હે રાજન હી પાર બ્રમ, જગ વ્યાપક ઈ આય
અણુ અણુમેં ઈ વસે, વાણીમે નાં સમાયા.

સુખદેવજી બ્રમ જગ વ્યાપકકી આય તેજી તેજી ઓળખ સુખદેવજી કે ચેંતા.

દોહરા

જીતરેમેં તેલ અય, લકડી અગ્ની ન્યાર, ફુલેમે અય ફોરજી, દીપક જોત વતાય.
સાયરમેંજી લેર અય, ખીરમેં ઘી સંભાર, પીંઢ પીંઢમે બમ ઈ, આતમ બ્રમ વિચાર.

રાસ લીલાજી કથા પુર્ણ કરીએત.

દોહરા

રાસ રાજન પુરી થઈ ઈ આયા જમના કીનારે, નાંય કરેને નીગરીગયું વઠીયું અચી ઉન આરે
રજા ગની શ્રીલાલજી, ગોપિયું હલયું ઘર, માયા મોહનઈ કેયાં, કેં કે પઈનં ખબર.
હે રાજન હી હરી કથા, જાધ કરે કોય જીવ, પરા ભકિ પંઢ વરે, જીવ ભનાય શીવ.
હી કથા શ્રીકૃષ્ણજી, વ્રજમેં વરતાણી, ગાવાણી ઘરઘર હતે, પરલોક પુજાણી.
દેવ લોકથી દેવ ઈ, વયી આયા વિમાન, રમજટનેરે રાસજી, સાવ ભુલીવ્યા ભાન.
રાસ લીલા લાલજી, અજ તયીં ઈ અજોડ, જાડેજા અત કીં પુજા, જત બ્રમ ભન્યો રણછોડ.

ઈતિ અધ્યાય ૩૩

અધ્યાય ૩૪ : શંખચુળ ઉધાર

દોહરા

રાજન હન અધ્યાયમે, શંખચુળ ઉધાર, સુદર્સનજી ગાલ બયી, ચ્યાં મુની વસતાર.

શીવરાત્રીજો અજ વ્રત અય અતરે નંદજી સજે ગામકે કોઠે કરે અંબીકા વનમેં અચેતા અત રાત રઈ શંકરજી પુજા કરાઈતા.

ચોપાઈ

વ્રજવાસી આયી કરેયો તૈયારી, વ્રત આયો અજ મંગલકારી
શીવરાત્રીજો પુજન કરેલાય, હલધાસી પા વ્રત ઉજવેલા
વ્રજવાસી તૈયારથીએતાં, ગડા જોડેનેં ઈ નંકરેતાં
અંબીકા વનમે ઈ આયા, ભોળાનાથ જત ઘણુ જગાયા.
સરસતીમેં સ્નાન કરેને, વ્રત રખેયા ઈ નીયમ ગનીને
શીવજીજે મંધરમેં આયા, સોડષી પુજા ભેરી ભણાયા.
અન ધનજો ઈ દાન દીયેતા, સજી રાત ઈ ભજન કરીતા
મલીને સખીયું રાસ રમેત્યું, કો કથાકો પુજન કરીત્યું.
નંદરાજા વઠા ઈન વનમે, સમરણ કરીયે શીવજો મનમે
રામ સ્યામ ઉત રાંધ કરીતા, ગોપ બાળ ઈ ભેરા ગુમેતા.
અતરેમેં ઈ અસુર અચેતો, જંગી અજગર પાપી ભનેતો
નંધ રાજા વટ ઈ અચીને, વઠો ઓનારે લાય નળીમે.
ઝબકીને ઈ નંધજી જાગ્યા, રામ સ્યામકે ઈ સંભારયા
ગોવાળીઆ ઈ નજર ડસીને, ધોડી આયા લઠુ ખણીનેં.
અચી કરે અજગર કે મારી, નતી લગે કી અનીજીકારી
ધોડી કૃષ્ણ વટ ઈ અચેતા, અજગરજી ગાલ કરીંતા.

અંબીકા વનમે વ્રજવાસી સ્નાન ધ્યાન ગુંજન કરે ને ઉત વઠા અયી નંદજી પર્યા વઠા અયી ઉત અજગર અચી અનીકે ઓનારેતો ઈ ખબર પઈ કૃષ્ણ ધોડી પુજેતા.

ચોપાઈ

શ્રીકૃષ્ણ અત ધોડી આયા, અજગર કે ઈ ચરણ છબાયા
તેં ભેરો તાં ઉજાસ થીએતો, વ્રજજીતાં સળાકોથી એતો.
દેવ પુરુષ પ્રગઠ થઈને, ઉભો કૃષ્ણ વટ નમન કરી
હથ જોડેને કે ઈ અરજી, દંડવત પેતો સુંદીર વરજી.

રાજા પ્રશ્ન પુછેતા.

હે ભગવાન હી કીં ભન્યો, દેવ અજગર જાત
કેળી ભુલ થઈ હથા, કઈ વયી અનજી નાત.

રાજા ચેતા. રાગ કલીંગડો

હે રાજન હિ વડો વિદ્યાધર, મરત લોકમે આયો
ગંગા કીનારે અચી કરેને, ગંગાજીમેં ઈ નાયો.
ભગીરથીજે સજે કીનારે, રુખી મુની ઈ વસેતા
અંગીરા કુળજા ભ્રામણઈ, જપ તપ અતે કરીતા.
તપ કરેને કાયા કમાયા, હડ ચમ સાવ ઘરી વ્યા
જટા વધારે વઠા વેરાગી, પર બ્રમમેં ઈ રમીવ્યા.
રુષીએજી હી કાયા ડસીને, વિદ્યાધર તો ઈ મુરકે
ધનજો ભન જે મધમેં ઈ, રુખીએ સામે ગુરકે.

વિદ્યાધર રુષીએ કે ચેતા. રાગ એજ

જોગીડા આયી જનમ ગનીને, આયુસ ઈજ વનાંયા
હન કાયાજા હાલ કરેને, જીવન પસુ ભનાયા.
કારા કુબળા ડાચા ખોબલા, જટા વડીતાં વધાર્યા
દાઢી ડસો કર જાત અજજી, ભુત ભભુત લગાયા.

વિદ્યાધર રુષીઓજા હી અપમાન કરેતો તડે હકડા સાધુ વિદ્યાધરકે અનજો મો ડસી શ્રાપ ડીએતા.

રાગ સુણી

ઈ સામે શ્રાપ જ ડીંતા રુષીઈ, સામે શ્રાપ જ ડીંતા
અજગર થઈને પો અવનીતે, વિદ્યાધરકે ઈ ચેંતા. સામે શ્રાપ.....
શ્રાપ સુણીને ઈજ વિદ્યાધર, દેતો અત ઈ નમીતા
માફ ક્ર્યો યોગેસર સોમી, કેયો મુંહી અંધ ભનીતા. સામે શ્રાપ...
અરજ સુણી ઈ વિદ્યાધરજી, સાધુ ક્ષમા ઈ કરીંતા

ધવા પર જગમે જોગે સરઈ, જેની જનમ ધરીધાં.   સામે શ્રાપ...
યાધ રખજી તું તીથી ઈ મનમે, ઉધાર ઉજ કરીધાં
ઉધાર કેયાં ઈ અજ યોગેસર, મોહન મુગત કરીતાં.   સામે શ્રાપ...

દોહરા

હે રાજન હન જગતમે, કરીયે સંત ઉપકાર, ખણી ભાર ઈ પંઢ મથે, ધર્મ જો ઈ ધરાર.
સાધુ વેં ન વિસ્વમેં, થીયે જગ અંગાર, માનવતાજી છટ કતે, અચે પન અણસાર.

વિદ્યાધરકે શ્રાપ મુગત કરે કૃષ્ણ અગેયા હલયા ત ઉતે રાત પઈ વયી ગોપીયું રાસ રમેત્યુંને ઉત ઉ અસુર શંખચુળ અચેતો.

રાગ હીંચ

વનમે સ્યામ પધાર્યા, ભેરા અયીં ગોપ કુમાર રે વનમે સ્યામ પધાર્યા....
જમનાં કીનારે ઈ ગાયું રે ચારી, બલરામ ભેરા શ્રીમોરારી
રાસ રમે વિસ્વાધાર રે,   વનમે સ્યામ પધાર્યા.
પટ તાં પીતાંબર પેર્યા ઈ વાધા, જરકસી જામામેં સોનજા ધાગા
ગલેમેં અય બંસીને, પગમે રે ઘુઘરી.
ઘુઘરી જે ઘમકારે ફરેતાં ઈ ફુધરી
ભેરીયું ગોપીયું રમે રાસ રે.   વનમે સ્યામ઼...

ગોપ ગોવાળ ગોપીયું રાસ રમેતા ઉત શંખચુળ અસુર અચીને ગોપીજો હરણ કરેતો.

અસુર અચેતો અત શંખચુળ નાલે આયો ઈ અવની તે નપટ અંધારે
ગોપીએ કે સામે ન્યારે રે.   વનમે સ્યામ઼...
હકળી ગોપીજો ઈ હરણ કરેતો, કંધ તે ઉપાડીને ધોડી ભજેતો
ગોપી કરેતી રાળા રાળ રે.   વનમે સ્યામ઼...
રાળુ સુણીને સ્યામ ધોડી અચેતા, શંખચુળજા હરી ઝંઢા જલીતા
પટતે પછાળેયા મોરાર રે.   વનમે સ્યામ઼...

દોહરા

શંખચુળકે સ્યામ ઈ, ઠોંસો માર્યા ઠાય, ઉથલીપ્યો ઈ પટમથે, તડે મથો ડના ઉદાય.
મથો લાય ઈ યક્ષાજો, મણી કઢેંયા ઈ, અચી ડનાં બલરામકે, સચી મણી ઉત ઈ.

ભગવાન શંખચુળજો ઉધાર કેયાં ઈ દેવ ભની પાંઉ ઈ પંઢજે મુલક વનેંતો ઉ સુખદેવજી ચેતા.

દોહરા

ક્ષકે મુગતી ડના, ફરી ભની બ્યો દેવ, જીરો કેયાં ઈ જગપતી, ઈ જ કથા જો ભેવ.
નમન કરે શ્રીનાથકે, ચરણેમેં ઈ પેયો, રજાગની ધન સ્યામજી, પંઢજે મુલક વેયો.
વિદ્યાધરજી હી વારતા, બ્યો અજગરજો ઉધાર, સમજાયા સુખદેવજી સંતજા પણ ઉપકાર.

હે રાજન હન અવનીતે, સંત કમળજી જાત, લગે ભલે જગ ગુંથેલા, પણ નપટ ન્યારી નાત.
પારસજો પરસ સેં, કંચનથીએ જી લો, તીજ સંત સમાગમે, ટરે જગ્જો ઈ ભો.
હે રાજન હી હરી કથા, અસુર બીજો ઉધાર, અનુચર ઈ વરુણજો, મુગધી ડનાં મોરાર.
હી કથા પુરી થઈ, હલી કરીજા હથ જોડ, જાડેજા શ્રીશરણમે, વંદન લખ કરોડ.

ઈતિ અધ્યાય ૩૪

અધ્યાય ૩૫ : યુગલ ગીત

હે રાજન અજજી કથા, યુગલ ગીતજી ગાલ, ગોપીયું ગાતા ઘર વયી, વનમે વા અજલાલ.

ચોપાઈ

હે રાજન અજ વેલી સવારો, કૃષ્ણ આયા જત જમના કીનારે
કૃષ્ણ કધમજે ઝાળ ચળેતો, નંઢળી બંસરી કરમે ખણેતા.
વનાય બંસીને કેયાં કરામત, જગ તૃપ્ત થેયો પી અધરામ્રત
ઈ રસ આયો વનરાવનમે, વ્રજ નારીયે જે ઈ કનમે.
સુર સુણીને સટુ કરીત્યું, ધોડી ઘરનું બાર અચેત્યું
ગામ પધરમે ભેરીયું થઈને, સુણે બંસરી અતઈ વયીને.
તનમે ઈ તાં ભાન થીએત્યું, બંસીજા ઈ વખાણ કરીત્યું
લીલા લાલજી યાધ ઈ કરીયે, વન સામે ઈ વયીને નેરીયે.

અજ ભગવાન હેકલા જમનાજે કાંઠે મથે કધમજે ઝાળતે ચળી વનાઈતા બંસરી અવાજ વ્રજમે પુજેતોને ગોપીયું ગામ પધરમેં વયી સુણેત્યું.

બંસીજી ધુનેજા વખાણ. ચોપાઈ

હે રાજન તેની અવની અંભર, ડુલી હલ્યા ઉ જભરા ડુંગર
જંગલજા અત જીવ સના ઈ, હલી અચેતા સુણી કલાઈ.
સુણી મોરલી મોર નચેતા, મેનાં પોપટ ધોડી અચેતા
ચાતક ચકવા ચુપ ઈ થઈને, સુણે બંસરી ઈ વટ વયીંને.
કોયલજે કન અવાજ આયો, સુર સંધેલા કરેતી સાયો
પંચમ તે ઈ પંરો કુછેતી, રંગતમે ઈ રાંધ કરેતી.
માનસરજા હંસ ઉ આયા, સારસ જોળા જોડ વેરાયા
જલચર જીવ ઈ બાર અચેતા, કન ડઈને સુર સંધીતાં.
મોહન મધુરી મોરલી વનાયાં, સજે ખલક કે ઈજ ખલાયા
ગોપીયું ગામ પધર ગુણ ગાઈયે, સ્યામ સુંદિરકે ધલમેં ભાયીયે.

યુગલ ગીત

ગોપીયુ વખાણ કરીત્યું બંશરીજા

રાગ પરજ

જરા ન્યાર સામે તું સખી, ઘનસ્યામ કેળો સોભેતો
કર અષાઢી અભ ચળ્યો, જી મેઘ મંડળ ઓપેતો.
સામે ડસી સ્યામકે, ઈ ગોપીયું ગુણ ગાઈત્યું
ધલમે ડસે એળોજ રૂપ, અત વયીને વખાણીત્યું.
સોભેતા કુંઢલ કનકજા, કર વજ વરાકા તી કરે
ઘનઘોર ગરજે સનીસની, તીં મોરલી સુરમે વરે.
બધેયા મથેતે મોરલી, ને વાર વંગળીઆ લફે
મારાઉ પેરે મરકટી, મંજ મોગરા સોરમ પસે.
બધેયા કંધોરો કેળતે, અંગ કેસરી વાઘા ધર્યા
બયા જરકસી જામા મજારા, સોનજા ધાગા ભર્યા.
ગાઈયે વજાઈયે બંસરી, ઈ નાચતા નત નતકરે
અજ નચણજી ફેર ફુટરી, કરતાર ધરીયા તેતરે.
હકળીતાં ગોપી સ્યામકે કર, સામે નજરે ન્યારેતી
હથસે કરેતી ઈ ઈસારા, સ્યામકે સમજાયતી.
કો નેણસે કો વેણસે કો, ધલ મજારા ધાબેને
રીજાઈત્યું ઈ રુઈને, કો મન મજારા મારેને.

ગોપીયું ભગવાનજી બંસીમે લીન અયીં તત અચે જસોદાજી અચેતા તે કે ગોપીયું ચેતા.

રાગ એજ

માતા જસોદાજી જરા આયી, સ્યામકે સમજાઈજા
નત નેણ મારે વેણ મારે, અન વાટતાં ભધલાઈજા.
નંઢળે ઈ નટવરજી ડીઆણી, ચાલ ચટકેલી ડીસી
મંજ માયલો હથ કીં ન રે, સુણી બંસરી અનજી એસી.

સુખદેવજી ચેતા.

રાજા પરીક્ષીત રાંધ હીતા, સ્યામજી સમજે નં કો
આય જુગ જુની ઈતિહાસ, બ્યો થ્યો ન કી થીંધો નં કો.
હી પ્રેમ ઘેલી ગોપીએજી, ગાલતાં ગુજજી સજી
સમજે સીહાણા સંતકો, ઈ ભાવસે ભુધર ભજી.
અભકે દેવ દેવીયું ઉત આયા અયીને ન્યારીતા.
બંસીજા સુર સુણી અભમે, દેવ ધોળીતા અચેતા
ઈ વયી વિમાને ગાઈતાને, તાલ તાળી ડયી નચે.
બયા જીવ જંગલજા જ તે, થોડી આયા વટ વઠા

ભુલી જાત પંઢજી ઈ થઈ સીહાણા, ભેરા થઈ સામે વઠા.
ધન ધનતાં અજ જો ડી ભલો, અજ સ્યામજી બંસી સુણી
અજ થેયા ક્રથાર્થ જીવ જગજા, ઈ હથ પયી હી સુભ ઘડી.
ધન ધનતાં ગોકળ ગામડે, વ્રજ નારીયું પ ધન થયું
ધન ધનતાં જાધવ જાત જે જી, જાડેજા જે કાર જે થયું.

ઈતિ અધ્યાય ૩૫

અધ્યાય ૩૬ : અરીસ્ઠાસુર ઉધાર

રાગ દોહરા

અયળો હી અધ્યાયમે, અરીસ્ઠાસુર ઉધાર, હે રાજન હી લીલાહરી, વ્રજમે કેયા હકીયાર.
સજ અુલીવ્યો સાંજી થઈ, અવની થેયો અંધકાર, સંધયા સામે તી અચે, સીમાળા સુનકાર.
ગાયું વરયું ઘર દીયા, ઈ ગની ઘરેજી વાટ, જાળે મથે પન પંખ પખી, કરીયા વયીને ઘોંઘાટ.
ગાયું અચીંધેને ડસી, ગોવાલડું રાજી થયું, સામે વનીં ત્યું વારેલા, ડસી સ્યામકે રાજી થયું.

દોહરા

ઘર અચીને ગોપીયું, કેયા ગાઈયેજી સંભાર, કો અણીને બોગણા, થયું મેળેલા તૈયાર.

અરીસ્ઠાસુર વ્રજમે અચેતો.

રાગ ચારણ કન્યા

અરીસ્ઠાસુર અસુર અચેતો, સાન ભની ઈ સાવ અચેતો
વ્રજ ગામમેં ગોલણજો ઈ, સાંજીજો ઈ સાવ અચેતો.
પગ પછાળે ધુળ ઉડાળે, ધધકંધો ધમરાળ અચેતો
તાળ મથે ઈ તાળ ડઈને, કારમુખો કર કાળ અચેતો.
નક તાણે નસકોરા મારે, કારેજી હુંકાર કરેતો
ગલી ગલીમેં ધોડી ધોડી, સજો ગામ સુનકાર કરેતો.
ઘર ઘરમેં ઈ નજર ફરાયે, રામસ્યામજી સોધ કરેતો
સુર અસુર ઈ સાન ભનીને, સાંજી જો ઈ સાવ અચેતો.

કંસજો હલાયલ અરીસ્ઠાસુર રાતજો વ્રજ ગામમેં ઈ અચેતો શ્રીકૃષ્ણકે નેરેલાઈ ઘરા ઘરમે નજર કરી નેરેતો ગામમેં સોપો પઈવ્યો ઈ અસુર તડે નંધરાજાજી ઘર વટ અચેતો.

કચ્છી સંગર

સ્યામકે ઈ સોધેલા, અસુર વધેતો બર
ગોતે તો ઘર ઘર વની, ફરાય નજર ચોભર.
ભંધ ઘરવાજા ડસી દેલીજા, ધોડી વને ટકર
નર નારી કો નજર ચળે, ત જોરે વનેં ભખર

અચી પુગો નંધ ઘર, જત રામ સ્યામતાં રમે.
રામ સ્યામતાં જત રમે, ઈ ધોડી અચેતો અત
ઉછરેતો ઈ ચચી પગે, ડસી નંઢળા બાર નપટ.
મારો કે ઈ મોહન તે, તત નાથ નમીપ્યા પટ
સાવ સીહાણા ઈ ડસી, અસુર કઢે ઈ સટ
તત હરી મારે ઉછટ, સંગ બોયે જલે ગણા.
સંગ જલેને અસુરજા, ઈ અવરી કેયાં ઉટાગ
નીચાનમી પેયા શ્રીહરી, જભરી ખયાં ગુલાટ.
અસુર ઉપેળેયો ગુદા ગસરે, ને મુનકે ડને મોળાટ
કચરેલા ઈ કૃષ્ણ કે, ઈ ધુંઘરીકે ધુધાંટ
ઈ ડસી અસુરજી આંટ, ઈ સાવરો સમજીવેયો.
સમજીવ્યો ઈ સાવરીઓ, ને સામે કેયા હરી સટ
બખ વનીને વધા બરુકી, પાંઉ પછાવ્યા પટ.
ફરી અસુર ઈ થેયો ઉભો, મારે તો બરસે લત
હરી ટપી પરેયા પેયા, ને માર્યા બધી બુસઠ
ઈ ઉધો પેયે ઉત સઠ, તત જગુ હરી જલે ગણા.
જંગમેં જલે કરે, હરી ઉપાળ્યા અધર
ભાજ લેજી તતરકે, તેડી જ વધા નજર.
અધર ઉપાવ્યા શ્રીહરી, ગુમાયા ચકર ચકર
મુળી માંગ ઈ કીં ડીયે, મણીઆ સાવ સધર
ઈ ખણી ફરાયા અધર, પટતે હરી ઈ પછાવ્યા.
પટતે હરી પછાળેયા, તત થેઓ ઈ જે જે કાર
ધોડી આયા દેવતા, વધી વેમાનેજી હાર.
ફુલ વર સાયા પટમથે, ઈ જ કથાજો સાર
ઈ અરીસ્ઠજો ઉધાર, કેયાં જાડેજા હરી અતે.

અરીસ્ઠાજો વધ કરે ભગવાન ઉધારે કેયા ઈ ડસીને નારધજી કંશ વટ વનેંતા કૃષ્ણ જનમજી ગાલ ચેતા.

રાગ નટકેદાર

અજ નારધજી આયા અવની, મથુરામેં ઈ ક્યાં ગમન
મથુરા નગરી કેરા રાજાજી, જેમેં નત તનથી વકેરેમ્
રાજ સભામે અજ ઈ આયા, ગાલ તાજી અતઈ કરાયા
રાજા કંસતુ સાવ નંધરમેં, તોજો જનમ્યો જગ ધુસમન. અજ...

નંધજીજે ઘર બાળા જનમઈ, મથુરા કેયાં ઈ ગમન
મથુરામેં ઉ મોહન પ્રગઠયા, તોજા ઉ ધુસમન. અજ...
વસુદેવજે ઘર જનમ્યા, ગોકળ કરાયા ગમન
રાત વચમે ઈ રાંધ રમાણી, ઉ કાળ તોતે ભમન. અજ...

દોહરા

નારધજી વાણી સુણી, કંસ ઉતેતો ઉછરે, ભાવર કે ભેરા મળે, ઈ નગર બાર તોનકરે.
વસુદેવ કોઠાયને, બોરાકે બંધન, પુરે જભરી જેલમે, આયો રાજ ભુવન.
રાજ સભા મેં ઈ અચી, ને કેસી કે કોઠાય, સજી સમજાય વારતા, વ્રજમે ઈ હલાય.

ચોપાઈ

મલ અખાળેજી કરેતો તૈયારી, ઉત રખાયેતો ધનુસ સભારી
કુવલાપીડ ઈ હાથે બધેતો, ચાણુરકે મરમ ઈ ચેતો.
અક્રુરજીકે કંસ કોઠાયે, વ્રજ વનેલાઈ સમજાયે
મલ અખાળેજો મુધો રખીજા, બોય ભાયકે કોઠે અચીજા.

દોહરા

આજ્ઞા દઈ અક્રુરકે, કંસ અચેતો ઘર, વાણી નારદ દેવજી, યાધ કરેતો ખર.
કાયા કંપણતા લગી, નકરીવ્યો ઉ નુર, ધબકારા ધલજા વધ્યા, સાવ ઉજીવ્યો અસુર.
હી કથા પુરી જ ક્યાં, સમજાયા સુખ સાર, દાસ જાડેજા જગતમે, હી લીલા ક્યાં મોરાર.

ઈતિ શ્રી ૩૬ કથા

અધ્યાય ૩૭ : કેસીજો ઉધાર

દોહરા

વિસ્વપતીજી વારતા, નત નત નયી અય ન્યાર
કેસીજે હી ઉધારજી, હી લીલા ચેયા વસતાર.

કંસજો હલાયલો કેસી ધોળો ભની વ્રજમે અચેતોને ઈ ભગવાનજી ઘરા ઘર વનીં સોધ કરેતો.

ચોપાઈ

અસ્વ ભનીને અસુર અચેતો, વ્રજમે ઈ તુફાન કરેતો
જભર કાયા અસુર વધાયે, સજી વ્રજમે રાળ મચાયે.
હણ હણાટી કરીને ઈ ઉછરે, વ્રજ સજે મે તી ઈ પસરે
ગોત કરેતો ઈ ઘર ઘર મેં, અચી પુગો ઈ નંધ અંગણમે.
નંઢળા છોરા ઈતો ન્યારે, હથપેતેં કે ઉતઈતો મારે
કંસ જુકો અઝોાણ ડનેવે, ઈજ ડઠે ઈ અસુર વ્રજમે.

કન સુરીયુ બોય કે ઈ ભેરી, અખીયું ન્યારેયો ત નાગણ જેરી
સટ કરેતો ઈ સ્યામકે સામે, બોય પાછીઆ ભેરાઈ વામે.
અકલ વગરજો અસુર ઈ, કઢે કૃષ્ણ તે ચોટ
ઘડો ભરાળુ પાપજો, તડે કીં ભચે ઈ ભોટ.

કેસીજો ઉધાર. રાગ

અત ત્રીકમતાં તૈયાર ઉભાવા, મનમે ઈ વિચાર કંધાવા
પગ જલેને ગોર ગુમાયા, સો ગજ છેટો વનીં ફગાયાં.
અસુર ઉથલી પાછો અચેતો, મો હાન તે ઈ ચોટ કઢેતો
મોં ફાળે ઈ હથ જલેલા, કચળો હથ ઈ લગો ચબેલા.

કેસી શ્રીકૃષ્ણજો હથ મોંમે જલેને ચબણ લગેતો તડે ભગવાન અલાજ વળાઈયેતા.

રાગ પરજ સાખી

અલગારી ઈ અલાજ વળાયાં, હથમેં અગ્ની કે ઉપાયા
તત લાય લગી અસુર જે અંગમે, પગ પછાળે લુછેતો મનમે.
છટકેજી ન્યારેતો બારી, મથા પછાળે લગેનતી કારી
મોહન એડી માયા રચાયા, પંઢજે હથકે જાડો ભનાયા.
દંધ ટુટા મંજ સા ગુટાણું, કેશી મંજયી મંજ મુજાણુ
અખીયું નકરી આવયું નકતે, અસુર ઉથલી પેયો ઈ પટતે.

દોહરો

અસુરજો ઉધાર થેયો, વરતયો જે જે કાર, નારદજી અત આવેયા, જત વઠા કરતાર.

નારધજી અસ્તુતી કરીયેતા. રાગ માઢ

જય જય નંધકુમાર જય જય નંધકુમાર જગતમે
અજ પધાર્યા આંયી અવની, ભુમી ઉતારણ ભાર.
જગ ધ્યધાર માયા રચાયાં, જીવ હી અપરમ પાર
ચુંજ તેં કે ચુણુ ઈ દઈએ, ખેલ ભનાયા ખરાર. જગમે...
ત્રીગુણ સે હી ખેલ ખલકજો, રજ તમ જોઈ પસાર
જીવ જનમે જાણી સગેના, ખાલી થીએ ઈ ખુવાર. જગમે...
જી અગ્ની લકડી મેં વ્યાપક, લેર સાયરજી સાર
તીં જગ વ્યાપક આયીં વસોતા, ઈ વેદ કરીતાં ઉચાર.જગમે...
અવનીજો ઉધાર કરેલાય, આંયી ધર્યા અવતાર
કંસરાજાજો કાળ ભનીને, કેયાં ભગતેજી વાર. જગમે...

નારદજી કૃષ્ણરૂપમે જતરા કમ કરેજા અયીં ક્તરા કેયાં અયીં ઈ સજી ભવિસ્યવાણી કરે યાધી ડેરાઈયેતા.

રાજા સુણી હૈયા ક્ર્યો ઉધાર શ્રીહરી, હૈયા ક્ર્યો ઉધાર
ધાં સુણીં ધરણીજી આયા, ચળેયા સંતેજી વાર.
પેલે જગમે હરી પધાર્યા, મંછ કચ્છ રૂપ મોરાર
વામન નરસી નાથ ભનીને, ચાર ધર્યા અવતાર.
તેતાં જગમે ભ્રામણ જે ઘર, પ્રગઠયા કરતાર
રામ ભનીને રાવણ માર્યા, માનવ ધર્મ આચાર.
અજ અવની તે આયીં પધાર્યા, નંધ ઘર અવતાર
પ્રગઠ થઈ પુતનાંકે માર્યા, અગ બગ અસુર ખુંખાર.
ચાણુર મુસ્ટીક મલ મતારા, સટકાસુર અસુરાર
વયોમાસુર વાનરકે મારે, હરી ઉતારીજા ભાર.
ભૌમાસુર સંખાસુર મુરુ, નરકાસુર વકરાર
કાળ યવનને મારે કંસકે, કજા જરાજી ન્યાર.
દંત વક્રને સીસુ પાળઉ, પોંક ચેદી રાજ
મથુરા નગરી મુગધ કરીજા, જાધવ જાતજી વાર.
ધવારીકા નગરી નયીં વસાઈ, વીજા વિસ્વાધાર
છપનકુળ જાધવ ભેરા વઈ, વડો કજા વસતાર.
કૌરવેજી આંયી ડસી કુટીલતા, વચ વયી કજા કરાર
પાંઢવેજા ભા ભીરુ ભનીને, શ્રીજી કજા સંભાર.
કૈયા કીચકને કુટાય કોરવ, કજા સંતેજી વાર
ભારતમે ભારતકે ગીતા, સજો સુણાઈજા સાર.
અવતારી કમ પુરો કરેને, કજા વાલીજી ન્યાર
જાધવેજી જાત સંભારે, વીજા પપરજી પાર.
શ્રીહરી હૈયા ક્યો કીરતાર.....

નારધજી ભગવાન અસ્તુતી કેયા અવતારી કમજી યાધી ડેરાય નમન કરે પંઢજે લોકમે રવાના થેયા.

દોહરા

નારધજી વાણી સુણી, મુર કેયા ઈ મારાજ, કરે ઈશારો કર કમળ, ચુપ કેયાં ઈ જગતાજ.
નમન કેયાં શ્રીનાથકે, ફરી ફરી બ્રમ કુમાર, વનાઈતાં કરતાલકે, મુખ નારાયણ ઉચાર.

વયોમાસુરજો ઉધાર. ચોપાઈ

અજ અવીનાસી આયા વનમે, ગોપ બાળને ગાયું સંગમે
રમાપતી અત રાંધ રમેતા, બલરામજી ભેરા ભરેતા.
વયોમાસુર અત ઈ અચેતો, ગોપબાળ ઈ તાં ભનેતો

લક બુચાણી રાંધ રમેતાં, ગટાટોપ ઈ વનમે લકેતાં.
વયોમાસુર ગોપ ભનીં હકળે ગોપ બાળ ઉપાળે ભજેતો.
વયોમાસુર અનીભેરા ભરેતો, અનકે પંઢવારી કારી
હકળે ગોપકે ખણી ખભેતેં, ચોટ કઢે પરબારી.
અસુર વનમે અચી કરેને, કે મારણ વિચાર
અત ત્રીકમતાં તૈયાર ઉભાવા, જલેયા અસુર ખુંખાર.
નળી ધબાયને હાથ પગ બધેયા, હથ પગ બધેયા ભેરા
ઉચે ઉછાળે ધસ્યા ઉંધો, અસુર ઉથી માયા કરેતો.
અસુર ઉથીકેં કાયા પલટો, બરસે અચી બજેતો
ઠાયને ઠોસો મોહન માર્યા, તત સામે ઈ ગુરકેતો.
જંઢા જલે હરી નળી ધબાયા, તીં તીં ઈ ઉછરેતો
કારી અનજી કમ ન આવયી, ગુડેસે ઈ ગસરેતો.
અખીયું તાણે મુઠુ પછાળે, ઈ ટપર કુટેતો પંઢજી
હરી અચીને વેધાં વખરજી, તત તંધ તુટી પઈ અનજી.
મોહન મારે મુગતી ડનાં, ઈ દેવ દયાળુ દાની
દાસ જાડેજા જંગમે જેજી, કીરતી અમર ગવાણી.
જગમે જેજી નામના, અજ તયી અય અમર
ઈ અવતારી ઓલીઆ, વસે વ્રજમે સધર.
વ્રજમે વ્યોમાસુર જો, છેલે કેયાં ઉધાર
હાણે મથુરા નગરજી, કથા સુણો વસતાર.

ઈતિ અધ્યાય ૩૭

ભગવાન ગોકળ અને વ્રજમે અગીયારો વરે રઈ ને ઈ અતરી લીલા કેયાં હાણે મથુરાથી કથા ચાલુ થીંધી ઈ સુખદેવજી વસતાર જે કથા કરીંધા.

અધ્યાય ૩૮ : અકુરજી વ્રજયાત્રા

દોહરા

અધ્યાય હી અણત્રીસજી, મુર કથાજો સાર, મથુરા નગર મેં ઈ વનીં, લીલા કંધા કરતાર.
હે રાજન અજ રમાપતી, વ્રજ વસારે ગામ, વ્રજ સંભધ પુરા કરે, મથુરા વેધાં ધામ઼

કંસજી આજ્ઞા ગની અકુરજી રથ જોડે મથુરા રવાના થેયા. વાટમે મનસે વિચાર કરીધા અચેતા.

દોહરા

આજ્ઞા ગનીને કંસજી, જોળ્યા અક્રુરથ, યાધ કરે ભગવાનકે, હલધા થેયા હરીવટ.

રાગ કલીંગડો

રથ વયીં વિચારી અક્રુર, અજ દરસન હરીજા થીંધા
સમરણ કરીયે ધ્યાન ધરીયે, ઈ ધલમે રાજી થીંતા.
વરી વિચારી નાંયકો તપકી, તડે મુંકે મોંકો કીં મલેયો
નકી કમાણી અગલે ભવજી, પઝુા ઈ સામે ફળેયો.
જેકેં મલેલા જપ તપ કરીયે, જોગી રાત ડી વનમે
કલનતી પે કેંકે ઉનજી, મુંકે મલધા વ્રજ મંડલમે.
રથ હલાઈયે સામે ન્યારી, મુરતી ધલમેં ધારી
તાંતા પગલા નજર ચળેતા, ઈ પગલા પાવનકારી
જની ચરણે સે ગંગા પ્રગઠઈ, ત્રીભુવન તારણહારી.

અક્રુરજી રથ હલાઈધા મથુરાથી વ્રજ અચેતા વાટમે ઈ ભગવાનજા પગલા દઠા તડે રથતાં ઉતરી દંડવત પેતા.

દોહરા

ધજા અંકુરને શંખ ચકરજા નીસાન નજર ડસેતા, રથતાં ઉતરી સાંમે ન્યારી ધોડી દંડવત પેતા
અખીયે આંસુ છાતી ભરાણી મન વિચાર કરીતા, કંસ રાજાજો દુત સમજી સ્યામ સામે કી નેરીયાં

અક્રુરજી ભગવાનજી મુરતી મે લીન થઈ વયા ઈ પંઢજ સરીરજો ભાન છડે વનેતા તડે ભગવાન ધલમે દરસન દીયેતા.

દોહરા

અક્રુરજીજે ધલજી ધળકન, સમજીવ્યો સાવરીઓ
દરસન દીતાં અંતર પટમે, નટવર નંધ નાવલીઓ.   રાગ સુણી
ડસી પગલે જા નિશાન ડસીને, પગલેજા નિશાન
વ્રજ વનણજી વાટ વસારે, ધરીયે ધલમે ધ્યાન.   ડસી પગલે...
ગોપ બારને ગાંઈયે ભેરા, ભેરા ડસેતા રામ
હથમે બંસરી પગમે ઘુઘરુ, નાચ નચે ઘનસ્યામ઼   ડસી પગલે...
મોર પીછજો મુગટ મથેતે, મથે ચંધર નિસાન
કનમે કુંડલ હલક હલેતા, જી નભમે સુરજભાણ.   ડસી પગલે...
પટ પેર્યા અયી પીતામ્બર, સોનેરી ગુલતાંન
ડસી અક્રુર ઈ ભાન છડેવ્યા, મુરતીમે તાં ભાન.   ડસી પગલે...

અક્રુરજી મુરતી મે તડાકાર થઈ વેયા અયીં પુવા જાગ્રત થીએતા તડે રથ રવાનું કરીયેતા.

દોહરા

ચરણરજ ઈ ખણી મથેતે કેયાં વંદન વારંવાર, ફરી રથતે વયીં હલાયા ઈ છોવ્યા વ્રજથી બાર

દોહરા

વ્રજ ગામ મે આયા અક્રુર જત નંધજા ઓથાર, ડસી નંધજી સામે આયા, મલી કેંયા ઈ જવાર
રામ સ્યામ રમધા ડસી, અક્રુર કરી વિચાર, મનમે મુરતી મું દઠી, ઈજ અયી નંદકુમાર.

અક્રુર અસ્તુતી કરીયેતા ભગવાનજા દરસન કરે અતરા ભાવ વિભોર થઈ વેયા અયી.

રાગ : દેખ તેરે સંસારકી...

અક્રુરજી અજ નંધ અઞણમે, સામે ડસેતા સ્યામ
ઉ ધલમે રમધા વા ભગવાન. ધલમે...
નીલ ભધન સોભે ઘન સ્યામા, ઉજરે અંગજી બલરામા
ગૌશાળા મેં ગાંઈયે ભેરા, રમે રામને સ્યામ઼ ધલમે....
અક્રુરજી કે ઈ ડસી કરીને, કૃષ્ણ આયા ધોળી કરીને
બાં જલેને વટ વેરાયા, બાલ કૃષ્ણ બલરામ઼ ધલમે....
અક્રુર કે ઘર કોઠે આયા, આસન ડઈને મથે વેરાયા
વસુદેવને દેવકી માં કે, યાધ કરી ભગવાન. ધલમે....

અક્રુરજીકે ભગવાન ઘરે કોઠે આયા સનમાન કરેને પુછેતા હે કાકા મથુરાજા સમાચાર દેયો વસુદેવને દેવકી માતાજી કીં અયીં જાધવ મળે મજામા અયીન અક્રુરજી ચેતા.

દોહરા

ગાલ સુણી શ્રીસ્યામજી, અક્રુરજી કેયાં નમન, મથુરા નગરીજો સજો, વયીં સુણાયા વર્ણન.

ચોપાઈ

કંસ પાપી નત કર્મ કરેતો, નંઢણા બાર ઈ નત હણેતો
મલ અખાણો તાંઈ ભનાયે, આંકે ઉતઈ તડે કોઠાય.
હાણે હલણજી કર્યો તૈયારી, નાંય છુટણજી બયીકો બારી
નંધરાજા આંયી ભેરા હલજા, વડે ગોપકે ભેરા ખણજા.

દોહરા

વાણ સુણી અક્રુરજી નંધજી થેયા તૈયાર,ગદા જી પાયા ગામજા ખયા મખણ ઘી ધાર.
ઈ કથા પુરી થયીં હાણે હલો મથુરા ગામ, કમાલ કેળી ઉત કેયા ચે જાડેજા ભગવાન.

ઈતિ શ્રી ૩૮ કથા

અધ્યાય ૩૯ : મથુરાજી તૈયારી

દોહરા

મોહન મથુરાતા વને, વસારે વ્રજગામ, રાજન હાણે હી કથા, નયી કંધા ભગવાન.
અક્રુરજી કે નમન કરે વટ વઠા શ્રીસ્યામ, મથુરા મામા કંસજી ખબર ગને ઘનસ્યામ઼

અક્રુરજીકે શ્રીકૃષ્ણ પુછેતા. રાગ આશાવરી

સ્વાલ પુછે ભગવાન અજ ઈ, સ્વાલ પુછે ભગવાન
મથુરા નગરી સે આયા અક્રુર, તેં કે પુછે ઘનસ્યામ઼ અજ ઈ.....
હે અક્રુર કંસ મામા મુંજો, કુળા ઈ કમ કરેતો
વસુદેવકે પુરી જેલમે, પુરા બંધે બંધન. અજ ઈ.....
મુલા કરેને મુજ માતા, દુખજા ડુંગર ખેળ્યા
સજી જીંદગી કઢેયા જેલમે, જોરે વધાઈ જાન. અજ ઈ.....
સત સત ભેરા બારઈ સોંપ્યા, કંસકે પંઢજે હથસે
અન દુખજો વર્ણન કેણુ, સરમ થીએતી મનમેં. અજ ઈ.....
અજતા અનજો ભધલો ડેલા, મોકો મદ હથ ચળેયો
કરેયો તૈયારી કાકા રથજી, કરીયા વનણ જો સાયો.

ભગવાન મથુરા વનેતાં રથ કોઠેલા કંસ હલાય અય ઈ સમાચાર વ્રજમેં ઘરા ઘર પુજી વનેતા.

દોહરા

મોહન મથુરા તાં વને, વ્રજમેં હલે જ હકળી ગાલ
ઘરા ઘર વનીને ગોપીયું, પુછે પંઢ પંઢ મે સ્વાલ.
રથ આયો અય કોઠેલા, ઈ રાજા કંસ હલાય
વેધા રામને સ્યામ ઈ, અક્રુર ચ્યાં સમજાય.
સુણી ગાલ અક્રુરજી, ગોપીયું થયું ઉધાસ
હલી આવયું નંધ ઘર, અધર જેજાં સ્વાસ
અજ સખીયું વ્રજમે ડસો, આયા અયીં અક્રુર
કોઠેલા ઈ કૃષ્ણ કે, હલાય કંસ ઈ ક્રુર.

ગોપીએ કે ખબર વયી ક કૃષ્ણને બલરામકે કોઠેલા કંસ રથ હલાય અય સવારજો ઈ મથુરા રવાના થીધાં અતરે ગોપીયું નંધજી જે ઘરે અચી અક્રુરકે ચેત્યું.

રાગ જલવા હમારા

અક્રુરજી અજ આયીં અસાંજે, કાનકે કોઠે મથુરા ન વેજા
જન નગરીમે કરતુત થીતા, અસાંજી અરજ ઈ ઉર ધરીજા. અક્રુરજી..
જન નગરીમે મલ અયીં મતારા, દસધેજ કારા દુતા અકારા
હન અવનીતે અળા ઈ જમાયા, મહારથીયે કે પગમે નમાયા.
નંઢળો ઈ નટવર સ્યામ સલુણો, ડસીને ઈ ડૈઈતેકે થીંધો અલુણો
અક્રુરજી આયીં ડયાતાં કરીજા, અરજ અસાજી ધલતો ધરીજા અક્રુરજી

ભગવાનકે કોઠે રથ રવાનું થીએતો ગોપીયું પુઠીયા હલેત્યુંને કૃષ્ણકે સમજાય ચેત્યું.

રાગ કલીંગડો

છડે હેકલીયું આયીં અસાકે, મોહન મથુરાન વેજા

આં વગર હી વ્રજતા વસમી, દુખજા ડીં કી વેધા. છડે હેકલીયું...
અજ સવારો ગાલ સુણી ઈ, સોંપો પયી વ્યો વ્રજમે
ઘર ઘરતાં ઈજ ગાલ હલેતી, અવરોતાં હી થયી વ્યો. છડે હેકલીયું...
આં વગર હી વ્રજ સુનીને, સઝુાં જમનાજા પાણી
ગોકળ ગામજી સઝુી ગલીયું, સઝુી સજી સરવાણી. છડે હેકલીયું...
સુણી ગાલ ઈ મોર બપૈયા, વઠા સુનાં થઈ વનમે
કોયલડીતાં કીંન કુછેતી, મંજ મુંજા જેતી મનમે. છડે હેકલીયું...
અજ સવારો ગાયું મળધલ, વછળેકે ન ધારાયા
કન ફફળાયે ખેણ છડેને, નંધ ઘર સામે ન્યાર્યા.
હાણે વાલમ હથ જોડેને, આંકે કીં સમજાયું
અગીઆ રાજા કંસ સુજેતો, ઈ ઉભરો કેં કેવતાયું.

ગોપીયું રથકે આડી ઉભીને કલપાંત કરીત્યું છતાં ભગવાન સામે નેરી નતા રથ તે ચળેજી તૈયારી કરીતા ગોપીયું ભગવાનજા હથ જલે મથુરા વનણ ના કરીત્યું.

દોહરા

કમળાપતીકી કન નતાડીં, ગોપીયું કરી કલપાંત
ધોડી ધોડી પગ પયીં ચે, હઠ છડેયો જગતાત.
અખીયે પાણી પે ચોધારા, કાયા કંપન લગેતી
છાતી ભરાણી રુવે શનું ઈ, આધાર અખીયે અચેતી.

ગોપીએજો ભાવ કલપાંત કરી ભગવાન ગરગરા થઈ વનેંતાને ગોપીએ કે ચેતા.

દોહરા

ઘર વનો આયીં ગોપીયું આજે, યોગેસર સમજાયા
સર્વાધિન ઈ સામે ન્યારે, છેલી નજર મલાયા.
મુંકે વનણ દેયો આંયી મથુરા, કંસ રાજા કોઠાયે
વગર કોઠાયો કીન વનાતો, મોકો મલેયો મડ આયે.
મુરાધ મુંજી પુરી મુંજી પુરી થીધી, આંકે ખબરન પે અનમે
જગજુનું અય નાતો અનસે, ઈ પુરી થીંધો અન જગમે.

છેલે ભગવાન ચેંતા.

રુવણ છડેને રોજા હે મથજો, યાધ કરીજા મનમે
આંઉ આંકે ફરીને મલધોસ, ઈ ગાલ રખજા ધલમે.

ગોપીયેકે ભગવાન આસ્વાસન ડનાં આંઉ આંકે ફરી મલધોસે તડે ગોપીયું પાછીયું ઘરે રવાના થીએત્યું ને વાટમે વિધાતાકે દોસ દીયેત્યું.

રાગ આશાવરી

સો સો વાર વિચાર વિધાતા, સો સો વાર વિચાર
લેખ લખે લા માનવ જાતાં, ભુલ ક્યોતા ધરાર. વીધાતા...
અવનીપતી હી આલમ ઉપાયા, ઉભો કેયાં ઈ કરતાર
લખયોનીમેં માનવ જાતી, વડો કેયા વસતાર. વીધાતા...
જીવ જનમી આયો જગમે, કરમ કરે ઈ અપાર
અની કર્મેજો ડનેલા ભધલો, વિસ્વેશ્વર કેયાં વિચાર. વીધાતા...
નજર ફરાયા નોય ખંઢેમે, દેવ દઠાન સરાફ
અકલવારા આંકે ડસીને, સોપ્પા કલમ ક્તાબ. વીધાતા..
લેખ લખંધે વરે વ્યા નકરી, કડા ન આવયી કચાસ
અજતાં આંકે આયો બુઢાપો, નજર નતીપે સાફ. વીધાતા..
ઓછી બુધી અજ આંજી થઈ વયી, ડીં ફરાયો હે માત
જીવ જીવજા નાતા જોડે, તોતે વનો તતકાળ. વીધાતા...
અવરા લેખ લખેલા માડી, વયી કરીજા વિચાર
બુધી આંજી કમ કરે નતાં, કલમકે પાછી વાર. વીધાતા.....

ગોપીયું ઈ ઘરે અચેત્યું ભગવાન રથ વયી મથુરા રવાના થઈવ્યાં રથ પુર પાટ મથુરા દીયા વનેતો યમુનાજી વટ રથ પુગો અતે નાંયજો વિચાર કરે રથ છોળે વધા.

દોહરા

છોળે રથ અક્રુરજી, આયા જમના આરે
સ્નાન કરે શ્રીસ્યામને, વઠા અચી ઈ કીનારે.
આજ્ઞા ગની શ્રીસ્યામજી, અક્રુર થેયા તૈયાર
જળમેં ડુબકી મારેયા, તત આવયી કીં અણસાર.
રૂપ ચતુર્ભુજ મુરતી, થેયો પાણી મે પ્રકાસ
શંખ ચક્ર કરમે ધરેયાં, ઈ ધલજો થયો ભાસ.

અક્રુરજી જમનામે નાયીંતા ડુબકી લગાયા ત મજાર ચતુરભુજ નારાયણજા ડરસન થીએતાં.

રાગ સુણી ભેરવી

અજઈ જમનાજી જે જળમે, અજઈ જમનાજીજે જળમે
નારાયણકે નજર ડસેતા, ભુલા પેંતા ઈ ભરમમે. અજઈ ...
રોષ સ્યાતે સુતા સ્યામહી, મોહન મનમે મુરકે
લખમીજી વયી વાયુ ઢાળી, ઈકખણી વિજન કરમે. અજઈ ...
રામ સ્યામ મંજ રાંધ કરીતા, ગોપ બાર અયીં સંગમે
રથ પંઢજો ને પંઢ ડસજેતા, વઠાઈ વનરાવનમે. અજઈ...
વસુદેવને દેવકીજી માતા, દઠા ઈ કારા ઘરમે

નંધ જસોદા ડસજે સામે, ઉભા અયી અંગણમે.   અજઈ...
શીવ સનેકાદી નારધ સારધ, ભ્રમા વેદ ભણેમે
અઠ વસુ ઉત ઉભા અળગઈ, જોગી ધ્યાન ધરેમે.   અજઈ ...
તુસ્ટી પુસ્ટી કીરતી કાનતી, શકિ સાન્તી સંગમે
પ્રથવી દેવી ઉર્ભા ભેરા, યસ ગેતા ઉમંગમે.   અજઈ ...
યક્ષ કીનરને ચારણ ભેરા, યક્ષ ગેતા ઈ ઉમંગમે
ડસી અક્રુર ઈ બારા આયા, તત દઠા યદુપતી રથમે. અજઈ...

ઈતિ શ્રી ૩૯ કથા

અધ્યાય ૪૦ : અક્રુરજી અસ્તુતી

દોહરા

રૂપ ચતુર્ભુજ નારાયણજા, દરસન કેયાં અક્રુર.

રાગ લાવણી

જડે જડે હન ધરતીજાને, સંતેજા આયી રાળ સુણી
અવનીપતી તાં આયી પધાર્યા, ધોડી અચોતા અલખ ધણી.
પેલે જુગમે આયી પધાર્યા, સનકાદીક ઈ બ્રમચારી
વામન નરસી રૂપ ભનીને, લીલા કેયા આંયી અશુરારી.
નર નારાયણ નારદે થઈને, દતાત્રય મહા તપધારી
કપીલરૂપે સાંખ્ય સાસ્ત્રજો, બોધ ડનાં આયી શ્રીકારી.
યજ્ઞરૂપ હરી જગમે વ્યાપક, રુષભરૂપ મે નીરાહારી
વરાહરૂપજો અવની ઉઠાયા, વેદ ભનાયા ભવભારી.
સાયર મેં આંયી મછ થઈને, નાવ તર્યા નીરાકારી
ધનવંતરીને હંશ પ્રભુ રાજા, મોહીનીરૂપે મોરારી.
બાળ ધ્રુ કે ડનાં ઈ પધવી, નંઢળો ન્યારે નીજારી
નરશીં રૂપે પ્રગઠયા પલમે, અસુર માર્યા અલગારી.
કચ્છ ભનીને ખયાં મેરુકે, ઈ જ આંજી અય દાતારી
વ્યાસ ભનીને ભાગવત જોરી, સાસ્ત્રેજી કેયાં સરવાણી.
પરશુરામને રામ સ્વરૂપે, ખેલ કેયા ઈ ખરમારી
ક્ષાત્રીકુળ કે તાર્યા માર્યા, વેસ વધા આવી વિચારી.
અજ પધાર્યા આયી અવની, નંધ ઘર નામી નીજારી
ભાર ઉતારે હન ભુમીજો, ક્યીજા શ્રીહરી જે જે કારી.

ફરી અક્રુરજી બાળ સ્વરૂપજી અસ્તુતી કરીયેતા.

ચોપાઈ

બાળરૂપ ધર્યા બહુનામી, શરણે રખજા શ્રીધરસ્વામી
વેરાટ રૂપ અજ દઠોમું આંજો, જમના જળમે ઉ નાંજો.
અગ્ની દેવ મુખકે મજારા, સજ ચંધર અખીયું તારા
મસ્તકમેં ઈ સરગ ડસાણું, બ્યા મે જોગીએજ્યુંરપાણું.
આકાસ નાંભીનોં લખ તારા, સત લોક મથે દાતાર
ભુજામે હરી દેવ ડસાણા, પ્રાણેમેં વાયુ વરતાણ.
ઉદર મજાથી સાયર સરજ્યો, નાડી મજા નય રૂપ થેયો
રાત ડીં અખીયેજા પલકારા, વીર્વથી જોગ ભન્યા બારા.
જી સાયરમે નીર સામજે, તીં બ્રમાંડ આમે સમાંજે
લખ ચોરાસી ઉપાયા જીવ, ફરી સમાયીએ થઈને સીવ.

નારાયણજી અસ્તુતી. રાગ દરસન દેવો

પાર બ્રમ પરમેશ્વર પુરણ, અખંડરૂપ અવીનાસી રે પાર બ્રમ.....
જોગી આંકે જોગસે ન્યારી, વાટ ગળા ઈ વિચારી રે
ભ્રામણ આંકે કરમ કાંડસે, ચરણ નત પખારી રે. પાર બ્રમ઼.....
જ્ઞાની આંકે સાન્ત સરૂપે, સમરી સાંખ વધારી રે
સાધુ સમરણ નત કરેઈ, ભગત ભાવસે ગાયી રે. પાર બ્રમ઼.....
પુજા કરી કોય જપ તપ કરીયે, કરીયે આંકે રીઝાઈ રે
જુની જુની જતાવાટ ગણાઈ, ઉવાંથી પાર પુગા ઉવાંથી રે.પાર બ્રમ઼..
સજે વિસ્વમે આયી વસોતા, અંધર બાર અલગારી રે
કીળી કુજંર રજ કણ કણમે, વ્યાપક આંયી અસુરારી રે.પાર બ્રમ઼..
જી લકળીમેં અગ્ની વ્યાપક, તંતુ વ્યાપક પટ મેરે
આતમમેં તી અયો વ્યાપક, પુરણ બ્રમ પસારી રે. પાર બ્રમ઼.....
જી કમળ દળ જળ મેં રેતા, સશી સીતળતા નેયારી રે
તીં અવની મે આંજો પસારો, ખલક નાંય ક્ત ખાલી રે.પાર બ્રમ઼..

અકુરજી શ્રીકૃષ્ણજી અને જમનામે જુકો મુરત રૂપજા દરસન થેયાવા અની બોયજી અસ્તુ કરે રથ રવાનું કેયા.

દોહરા

હી કથા પુરી થઈ, સાવ સમજાયા સાર, રાજા ઈ પરીક્ષીતકે, સુખદેવજી વસતાર.
મોહન મથુરામેં વની, કેળી કેયાં કમાલ, કેં કે માર્યા તારેયા, કેં કે કેયાં ઈ ન્યાલ.
ઈ કથાકે ન્યારીયું, હલી કરી હથ જોડ, હથ જોડેને જાડેજા, જય જે શ્રી રણછોડ.

ઈતિ શ્રી ૪૦ કથા

અધ્યાય ૪૧ : મથુરા પ્રવેસ

અધ્યાય એક્તાલીસજી, મથુરાજો વર્ણન, પ્રશ્ન પરીક્ષીત પુછે, કરે મુનીકે નમન.
હે ભગવન અજ શ્રીહરી આયા મથુરા ગામ, કેડી લીલા કેયા હરી સમજાયો સુખધામ઼

સુખદેવજી ચેતા.

હે રાજન અજ શ્રીહરી, વસારેને વ્રજગામ, આયા મથુરા નગરમેં, જત અસુરે ક્યાં મુકામ઼
ગોપ છડે છડે ગોપીયું, છડેયા વનવ્રજ વાસ, છેલી નજરસે ન્યારીતા, જત રમયા વા રાસ.

સુખદેવજી પરીક્ષીત કે કથા સણાઈતા હે રાજા અક્રરજી સ્નાન કરે ભગવાનજી પ્રાર્થના કરે રથ વટ આયા તડે ભગવાન અક્રુરજી કે પુછેતા.

દોહરા

હલી આયા અક્રુરજી, જત વઠા રામને સ્યામ
રથ જોડે રથ તેં વઠા, અત પ્રશન પુછેયા ભગવાન.
હે કાકા આયીં નાંયીધે, કીં હી વાર લગાયા
કે જા જળ ત્રપણ કેયાં, કન દેવકે આંયી રીઝાયા.

અક્રુરજી ચેતા.

હે ભગવન હી આંજી લીલા જીવ સગે કી જાણી, રાજા કંસકે નારદજી આંજી ડનાં એ ઓરખાણી.
અનજ રૂપ જો અજ દઠા, મું જમનાજી જળમેં, ધન ભાગ અજ અસાજા, પ્રગઠ્યા જાધવ કુળમેં.

સુખદેવજી ઉવાચ.

હે રાજન અજ ઈ હરી, આયા મથુરા ગામ, એડી લીલા અત કેયાં, ભરી રામને સ્યામ઼

મથુરા જે પધરમે.

સજ ઉલી વ્યો સાંજી થઈ, અત કેયા ઈ રેઆણ
ભગીચો ઈ કંસજો, જેંમે કૈઈક અયી મસાણ.
ભોજન ભનાયા ખીરજા, સજી રેયા અત રાત
પો ફુટી ઉજાસ થ્યો, જાગ્યા હરી સમાત.
સ્નાન ધ્યાન પાર થઈ, મનસે કરી વિચાર
યાધ આવઈ ગાલ ઈ, કેયાવા રામ અવતાર.

મથુરામે પ્રવેસ

મથુરા ગામનું બારા કંસજો ભગીચો અધ અનમે ઈ રાત રેયા સવાર થઈ ખટ કર્મ કરે ભગવાન વિચાર કરીએતા.

રાગ હીંચ

વઈને કરીંતા વિચાર રે, અજ મથુરા પધરમે
પુરા કરે લાઈ વેવાર રે, અજ મથુરા પધર મે. વઈને...
નંધ બાવાજી ઈ આજ્ઞા ગનીને, ગોપ બાળ ઉ ભેરા મલીને

આવ્યા ઈ મથુરા મોજાર રે. વઈને....
મથુરા નગરજી ઈ સોભા ન્યારી, રાજી થીએતા કૃષ્ણ મોરારી
વખાણીતાં વિસ્વાધાર રે. વઈને....
રામ લીલા હરી કે યાધ અચેતી, ધોબી વારી પેલી નજર ચળેતી
નોધ્યાં ઈ નંધ કુમાર રે. વઈને....

મથુરામે પ્રવેસ કેયા ઉત ધોબી યાધ અચેતોને અગીઆ હલધા થીએતા. મથુરાજી સોભા ન્યારીતા.

ચોપાઈ

મથુરા નગરીજા ભળ ધરવાજા, મથે લગા અયી જભરા તાડા
મથે ડસાજે કોટ કમાનું, રાગ મથે તોપે જો ખાનું. રે વાલમ઼..
ચોકીધાર ચોકી કરીયેતાં, ખણી તરારુ પેરા ભરીયેતાં
ગલી ગલી મેં મલ મતારા, નજર ચળેતા ઉ ચોભારા. રે વાલમ઼..
ધરવાજે મથે તોરણ બધેયા, હીરા મોતી સે ઈ સજેયા
મંધર મેળીયું મોલ અટારી, ઘર ઘર ડસજેતી ફુલવાડી. રે વાલમ઼..
ફટકીજા મારગ ડસજે, મોલ મોલ તે નાલા લખજે
ડસી સ્યામ કે મથુરા વાસી, ધોળી નકરયા ઘરનું બારી. રે વાલમ઼..
નારીયું ન્યારે નંધ કુંવરકે, અચી ઉભીયું ઈ બારા ઘરકે
કાન કુંવરકે અચી વધાયા, ગોખ મથાકો ફુલ વરસાય. રે વાલમ઼..

ગોપ ભેરા કૃષ્ણ બલરામજી મથુરા ગામમે આયા તડે ઉતે બાઈયું ભગવાન કે વધાઈયેત્યું મથે ફુલ છડે રાજી થીએત્યું દરસન કરે પાવન થીએત્યું.

ચોપાઈ

કો પુજા કો ધ્યાન લગાઈએ, કો કેસરકો ગુલાલ ઉડાઈએ
કો નજર શ્રીકૃષ્ણકે ન્યારી, કો અચીને ચરણ પખારી.
અગીઆ હલધે ધોબી મલેતો, વાઘા કંસજા ખણી વનેતો
ડસી કૃષ્ણઈ સડ કરીયેતાં, ધોબી વટા ઈ કપળા મંગીએતા.

ભગવાન ધોબી વટા કપડા મએતા તત ધોબી ખારો થઈ અપમાન કરેતો ઈ કંસજો માનેતો અતરે જલ્યો કી જલાજે.

દોહરા

સુણી કૃષ્ણજી ગાલને, ધોબી તપેયો તેર, શેર કઢી સામે જ થેયો, તું અયીં જંગલી કેર.
હી વાઘા અયીં કંસજા તોકે ખબર કી નાંય, આયીં ઉગાળા વનવસો આજી જાત અનાડી આય.

ધોબી ભક ભક કરેતો ઈ ડસી કૃષ્ણ વટ અચીને હકળી ધક મન મથે માર્યા મથો ધળમે થઈવ્યોને અનજા ઉતઈ રામ રમીવેઆ ડી ડસી વેપારી અચી નમેતા.

ચોપાઈ

ધોબીજી ઈ ગાલ સુણીને, કૃષ્ણ આયા અતઈ હલીને
ધોડી ધક વધાં મુનવારી, પુરો કેયા અત હરી રંગારી.
ઉતઈ રાળા રાળ થીએતી, સજે સેરમે ખબર પુજેતી
વેપારી ભેરા થઈ આયા, શ્રીકૃષ્ણકે શર ઈનમાયા.
ડસી દાખલો માલી અચેતો, હાર હરીકે અરપણ કરેતો
નારાયણ ઈ નજર કરીતાં, વર દયીને રાજી કરીંતા.

દોહરા

વનમાળી વર ડયી, અગીઆ હલધા થેયા, આગળજી હી હરી કથા, મુની પરીક્ષીતકે ચેંયા.
મથુરા નગરમે વસે, મજ મતારા મલ, નત નત અવરી ઈ કરી, ભની ખુખાર ઈ ખલ.
આખરજા ડીં અચી પુગા, સમજે નતા ઈ સઠ, પંઢલા પંઢ બોવારેયા, મલ અખાળે જો પટ.
હે રાજા હન અવનીમે, ઉધાં કરે જીવ કમ, તેજો ભધલો તત મલે, પંઢજ ખણે કલમ઼
હી કથા પુરી થઈ, હલો કરીયું હથજોડ, જાડેજાજી અરજી ઈ, સુણજા શ્રીરણછોડ.

ઈતિ શ્રી ૪૧ કથા પુરી

અધ્યાય ૪૨ : ધનુષભંગ ને કુબજાજી ગાલ

દોહરો

અધ્યાય બેતાલીસમે, કુબજાજો ઉધાર, ધનુષબાણજી વારતા, મુની ચ્યો વસતાર.
હે રાજન અજ જગપતી આયા જત કંસ ધ્વાર, સોભા ન્યારી નગરજી તત દાસી દઠા કરતાર
કારી કુબળી કધરૂપી, પગ લંગડી ઈ સાવ, ડસી સામે સ્યામકે, અંતર જાગ્યા ભાવ.

ભગવાન ચેંતા દાસીકે.

ભરે થાર ચંદનજો સજો, તુ દાસી વનેતી ક્ત
કેજી પુજા તીં તુ કરીયે, ઈ ગાલ સચી ચો હત.

ભગવાન પુછેતા. રાગ કાનરો

સામે મઝોયા સ્યામ હલીને, સામે મઅેવા સ્યામ
થાર ચંધનજો દાસી દઈ ડે, સામે મઅેયા ભગવાન. હલીને...
સડ સુણી શ્રીસ્યામ સુંધિરજો, કુબજા કરેતી સલામ
થાર હથોહથ ડને હરીકે, શુણા ડસી ભુલી ભાન. હલીને...

શ્રીકૃષ્ણ કુબજા વટા ચંદન મઅેયા કુબજા થાર ડને તડે ભગવાન અનકે સરૂપી ભનાઈયેતા.

રાગ એજ

પગજો અંગુઠો પગસે ધબાયા, હથસે કેયા ખેચાણ
સોરે વરેજી સુંધરી થઈ વયી, થઈ જગકે ઈ જાણ. હલીને...

કુબજા ભગવાનકે ચેતી.

હે કેશવ હે કરુણા સાગર, ઘર પધારો ભગવાન
વર દઈ કુબજાકે કેશવ, અગીઆ કેયા પરીઆણ.   હલીને...

કુબજા વટા ચંદન ગની મળે લેપ ક્યાં ઈ યજ્ઞશાળા વટ અચેતા અન શાળામે હકળો ધનુસ દઠા.

ચોપાઈ

રંગશાળા વટ કૃષ્ણ અચેતા, સોભા ન્યારે વિચાર કરીતાં
બાર ઉભા અયીં મલ મતારા, નજર ફરાઈયે ઈ ચોધારા.
મંડપજી અંધર હરી આયા, સામે મલે ઉ ધનુસ વતાયા
ડસી ધનુષ ઈ હરી વિચારી, જુની ગાલ ફરી સંભારી.

ધનુસ ડસી ભગવાનકે જનકપુરી સંભરેતી. રાગ સારંગ

ઉજ આવયી ખણસાર હરીકે, ઉજ આવયી અણસાર
જનકપુરીને રંગ મંડપ ઉ, ઉજ ધનુષ વરમાળ.   હરીકે.....
અવધપુરીથી નકરેયો બારા, જન ડી પેલીવાર
ભેરાવા ઉ રાજ રુષીને, જભરાવા હથીયાર.   હરીકે.....
જનકપુરીમેં પેલે જ ગપલે, આવઈ ધનુસજી ગાલ
અજ આયોસે શેર મથુરા, ઈજ ઉભો થ્યો સ્વાલ.   હરીકે.....
અજ ભેરા અયી અભણ ગોવાળ, નાંય નંઢો હથીઆર
ઉન ધનુષ ડને વર માળા, હત હી કીં નાંય અણસાર.હરીકે...

ધનુસ ઉપાળીએતા. રાગ પરજ

રંગ શાળામેં સ્યામ અચેતા, સામે ધોળી સ્યામ અચેતા
ધનુષ ખયેજી કેયાં તૈયારી, અધર ઉપાળે બ્રમ રમેતા.
ધનુષજો ટંકાર કરે ઈ, કંસ રાજાકે ખબર ડીએતા
ધનુષજા કેયાં ટુકરે ટુકરા, ભોણ મથે ભણકાર ગજેતા.
અભમેં ઈ આવાજ ચળેતો, ધરણી મેરુ સોંત ડુલેતો
સુરતા રોસજી સાવ છુટેતી, નીચો નમીવ્યો ધરા ધુમેતી.
સાયરમેં ઉતપાતથીએતાં, મોજા ઉચા ઉચા ઉછરેતી
મથુરાવારા વયીં વિચારી, ટુટો ભ્રમાડ તેડી રણકારી.
દેવ વેમાને વયીને આયા, સર્વેશ્વર તે ફુલ વરસાયા.

કૃષ્ણ ધનુષ ઉપાળે ગોર ગોમાય તોડે ટુકર ફગાયા ઈ ડસીને ઉત ચોકી કંધલ બેયા અસુર ધોડી થઈ વ્યા ભેરાને કૃષ્ણસે યુધ કરીયેતા.

ડસી કૃષ્ણકે કેં ઈ ઈસારો, હાથી ઉપળ્યો ઈ પરબારો
કરે કીકીયારી ઈ ઉછરેતો, સુંઢ ઉપાળે સામે વછટેતો.
હાથીકે સામે અચીધો ડસી, ભગવાન માવતકે ચેંતા.

દોહરા

અંધર વનેલા શાળામે, શ્રીહરી સમજાઈયે, માવત હથકર હાથીકે, ઈ સાણપસે સમજાય.
ગોવિંદજી હી ગાલકે, નતો કરે ઈ કન, તીં તીં તાં ઈ તપાયેતો, મારે અંકુસ ઈ કન.

ભગવાનજી ગાલકે કન માવત દે નતો હાથીકે સામે ઈસારો કરે કૃષ્ણ સામે હલાય ડને.

રાગ સંગર

ગજતા ગોવિંદ કે ડસી, સામે કઢેતો સટ
ગુદા ખોળે જોરસી, દંધ પછાળે પટ.
સ્યામ જલેલા સુંઢમેં, વધે વરાકો વટ
તીં તી હરી છટકી વઞેં, હાથી ઉછરે ઉત
ઈ મારે સુંઢ જપટ, તીં તીં હરી છટકી વને.
છટકીવ્યા અત ઈ હરી, તત હાથી થેયો વકરાળ
અચી વળેતો વંમ મંજા, જી ભુખેલ ભુઢ ભગાળ.
ગજ ગોવિંદ એળા વળ્યા, કર કાળ મથે બ્યો કાળ
મુળી માંગ કો ડે નતો, એળા થેયા વકરાળ
ઈ ડસી હાથીજી આળ, જંગે જલેયા શ્રીહરી.
જંગુ જલેને શ્રીહરી, ઉપાવ્યા ઈ અધર
ગોર ગોર ગુંમાઈતાં, કર શ્રી હરી ચળેયા ચકર.
ભાજ જલેને નોંરમે, ખણી વછટેજી તતર
તીં ખયાં ગજ રાજકે, સના નવા વા સધર
જ કુટેકરે કલંધર, ભુધર પછાળેયા ભુમીતે.

ગજરાજ કે મારે ભગવાન અનજા દંતસુળ કઢે ગણાંને બોય ખણી મલશાળામેં અચેતા જત મથુરાજા મળે નર નારીયું મલકુસ્તીને રેલા વઠા અયી ઈ કૃષ્ણકે કેળારૂપને ભાવમે નેરીયેતા.

ચોપાઈ

અસુરકે વજ જેળા લગેતા, જુવાનીઈએકે મુળસ લગેતા
રાજાએકે લગા દંડધારી, બુઢેકે લગા બાળ મોરારી.
કંસરાજાકે કાળ જ સરખા, મલે કેયા નઈ પરખા
અજ્ઞાનીએકે વડા ડસાજે, જ્ઞાનીએકે બ્રમ જ ભાસે.
જાધવેકે ઈ ઈસ્ટ લગેતા, સનારીએકે વીર લગેતા
જન જન ભાવસે જ ન્યારી, તેં કે તેળા લગા મોરારી.
મથુરા ગામજા લોક વઠાવાતે કેં કેળા ડસાળા.

ચોપાઈ

કોક ડસેતા રૂપ ભયંકર, કોય ડસેતા નંઢળો નટવર
સાન્તરૂપ કોયે પ્રેમજી મુરતી, કો સમજેતા અખંડ જોતી.
કેં કે સુણા કે કે ઈ ખલધા, કેં કે લગેતા આલમ કરધા
બીં ભાયકે સામે ન્યારી, બાયુ વયીને મનસે વિચારી.
ડઈયાત અચેતા ધોળી ધોળી, દૈઈત અચેતા રંગ શાળામે
રંગ શાળામે રામ સ્યામકે, મારણ ઈ અસુર અચેતા.
કો કારા કો કુબડા કાણા, ખણી તશરુ તેગ અચેતા
કો ભેંકારી ભુત ભનીને, ભુછળા ભુંઢા ભુર ભમેતા.
કો ડુચાળા ડઈત ડુબડા, કોય મતારા મલ અચેતા
ઘેરે વરેયા રામ સ્યામકે, મારણજો વિચાર કરીતા.

ભગવાન તૈયારજ વા.

હી ડસી મામલો મહિપતી ઉપવ્યા, ધોળીને ઉ ધનુસ ખણેતા
હકળો ટુકર પંઢ વટ રખેયા, બલરામે બેયો દીયેતા.
બલરામ કે ઉત ઉભીયારે, હરી હેકલા વની વળેતા
કુટીઆં તાં ઈ કાળ ભનીને, છપ કરેને છેલ છણેતા.
ગજ ઘેરેમેં સરકે જી સી, અસુર ઘેરેમે હરી ટપેતા
અસુર રાળા રાળ કરેને, હરી મથે હથ ધુયી છણેતી.
બુધી વગરજા બઝણ લગાઈ, સ્યામ સામે સટુ કરીતા
જોરાણુ અંત જંગ મંઢાણુ, પાપીએજો અજ પાપ ભરાણું.

દોહરા

ધનુષજોરે જદુપતી, જાગાયા અજ કંસ, અસુર માર્યા મહિપતી, સાવ વનાયા વંસ.
સજ ઉલી સાંજી થઈ, પાં વરેયા ભગવન, નંધરાજા રાજી થેઆ, થઈ વેયા ઈ ધન ધન.

મંથુરામે કંસ.

ખબર થઈ ઈ કંસકે, ઉપડી નકરયો બાર, અસુર ભેરાકે ઉતઈ, જભર માહા વકરાર.
સજી ગાલ સમજાયમે, હાથી કરેયો તૈયાર, ધબે ધબે પીરાઈ જા, ઈ ધારુ ધભી ધરાર.
ચુક રખે ચતરા ભની, સારે કજા સકાર, ભુંસે વનજા ભીસું દઈ, ઈ જીરા ન નકરે બાર.
હી કથાપુરી થઈ, ડના અતે વસરામ, ધનુસભંગ હરી કીં ક્યા, ચે જાડેજા ઘનસ્યામ઼

ઈતિ અધ્યાય ૪૨

અધ્યાય ૪૩ : કુવલયાપીડ ઉધાર

દોહરા

હે રાજન અજ જગપતી, વેલા થઈ તૈયાર, ગોપ બાળ બલરામજી, ઉપળ્યા ઈ અસુરાર.

મલ્લશાળામે આવેયા જત અસુરે જો ઓથાર, નજર ફરાય ઈ ન્યારીયે ત સમજી બ્યા ઈ સાર
વડા વઠા અયીં મંચ તે, બ્યા સીગાંસણ ધાર, બયી મથુરાજી મેધની, ઉ મંડપનું બાર.
નગર જ્યું નર નારીયું, ઈ ને રે નંધકુમાર, નમન કરે શ્રીનાથકે, કેયાં મનમે જે જે કાર.

અજ સવારો વેલા ભગવાન મથુરામે અચી વેયા અયીં મલશાળા વટ અચેતા ઉત વચમે હાથીકે દઠા તડે ઈ માવત કે કૃષ્ણ ચેતા.

ચોપાઈ

મલશાળા વટ સ્યામ અચેતા, વચમે ઈ ગજરાજ ડસેતા
માવત અનેક અંકુસ મારે, ભાન છડેલા ધારુ પીયારે.
ડસી કૃષ્ણકે કે ઈશારો , હાથી ઉપળ્યો ઈ પરબારો
કરે કીકીયારીને ઉછરેતો, સુંઢ ઉપાળે સામે વછટેતો.
હાથીકે સામે અચીધો ડસી ભગવાન માવતકે ચેતા.

દોહરા

અંધર શાળામે વનણદે, શ્રી હરી સમજાઈતા
માવત તું હથકર હાથીકે, વાર પાઉ ઈ વતા ઈતા.
ગોવિંદજી ગાલકે ઈ, નતો કરે ઈ કીં કન
તીં તી તીઈ તપાય તો, મારે અકુસકન.

માવત કૃષ્ણજી ગાલકે કન નતો ડેને સામે ઈ હરીકે હાથી કે છડેતો તડે હડા કૃષ્ણતા તૈયાર જવા.

હાથી સે યુધજી કચ્છી સંગર

ગજતા ગોવિંદકે ડસી, સામે કઢેતો સટ
ગુડા ખોળે જોરસે, દંધ પછાળે પટ.
સ્યામ જલેલા સુંઢમે, વધે વરાકો વટ
તીં તીં હરી છટકી વઞે, હાથી ઉછરે ઉત
ઈ મારે સુંઢ ઝપટ, પણ બ્યા હરી છટકી ઉતે.
છટકી બ્યા જડે ઈ હરી, તત હાથી થેયો વકરાળ
અચી વળેતો વઞાં મજા, જી ભુખેલ ભુંટ ભગાળ.
ગજ ગોવિંદ એળા વળેયા, કર કાળ મથે બ્યો કાળ
મુળી માંગકો દે નતો, ઈળા થયી વકરાળ
ઈ ડસી હાથીજી આળ, ને જગુ જલેયા શ્રી હરી.
જંગુ જલેને શ્રી હરી, ઉપાળ્યા ઈ અધર
ગોર ગોર ગુમાઈતા, શ્રી હરી ચળેયા ચકર
ભાજ જલેજી નોરમે, ખણી વછટેજી તતર
તીજ ખયા ગજરાજકે, સનાં નવા વાસધર

ઈ કુટે કરે ને કલંધર, ઈ ભુધર પછાળ્યા ભુમી તે.
ગજરાજકે મારે ઉત હરી ઉનજા દંતસુળ પળી.
ગનેતાને ઈ મલશાળજી અંધર

અચેતા અત મથુરાજા નરનારીયું યુધ નેરણ વઠા અયી ઈ કૃષ્ણ કે ડસી વિચાર ચરચા કરીયાતી ઈ કથા ચેતા બાપુજી ચર્ચા.

મથુરાવાસીએ કે બોયભા કેળા લગે. ચોપાઈ

અશુરેકે વજ્ર જેળા લગેતા, જુવાનીએ કે મુળસ લગેતો
રાજાએ કે લગા દંડધારી, બુઢે કે લગો બાળ મોરારી
કંસ રાજાકે કાળજ સરખા, મલેકંધો મોત જ પરખા.
અજ્ઞાનીએ કે વઈ ડસાજે, જ્ઞાનીએ કે બ્રમજ ભાસે
જાધવેકે ઈ ઈસ્ટ લગેતા, સનારીયેકે વીર ડસજેતા
જન ભાવસે જે ન્યારી, તેકે તેળા લગ મોરારી.

માળુવેકે કેવા લગેતા

કોક ડસેતા રૂપભયંકર, કોક ડસેતા નંઢો નટવર
શાંતરૂપકો પ્રેમજી ભરતી, કેકે લગેતા આલમ કંધલ.
કેકે શુણાકેંક ખેલધા,
બી ભાયકે સોમ ન્યારી, બાયું વઈને મનસે વિચારી.

ચોપાઈ

સામે હથસે કરીયે ઈસારા, બોય બાલકા અયી નંધવારા.
વસુદેવજે ઘર જન્મેયા, નંધરાજા જે ઘર ઉછરેયા.
સ્યામ વર્ણ જો કૃષ્ણ ચોવાજે, ગોરો ઈ બલરામ ડસાજે
રામ લખણ જેડી ઈ જોડી, અજ આયા મથુરા ધોડી.
વ્રજમે પેલી લીલા વતાયાં, પુતના કે પેલા પતાયા
વ્યોમાસુરજો વંસ કઢેને, નાગ કઢેયા નથે કરેને.
સટકાસુર બકાસુર મારે, અગાસુર વધા વધારે
જમના પાણી પાવન કેયા, દાવાનળ ઉદર ઉતાર્યા.
ગોવર્ધનકે અધર ઉપાળ્યા, વ્રજ સજીકે હરી ભચાયા
ઈ રાજા ઉતારયા માન, દેવે પણજો કરાયા ભાન.
વ્રજમેં વયીને ગાયું ચાર્યા, ગોપીએ કે રાસ રમાવ્યા
અતરીયું ગાલીયું સામે ડસાજે, નયું નયું બીયું ઈ કુછાજે.

દોહરા

જતરા કસમજા માનવી, અતરી નયીં નયીં ગાલ

નજર ખોળે ન્યારી વઠા, મથુરાવાસી લાલ.
નંઢળા છોકરા સમજી અસુર રાજી થીએતા.

દોહરા

અકલ વગરજા અસુર ઈ, ન્યારે નંઢળા બાળ, નચેતા રાજી થઈ, અજ ચળ્યો સકાર.
ખધા બધારીયું બર કરે, મચાયા રાળા રાળ, સેતાની સઝુાણી કી સગે, જેંજો ભરાણુ કાળ.
ઈ અધ્યાય પુરો કેયો, રાજા કેયા હથ જોળ, નમન નમન ચે જાડેજા, જય જય નંધકીસોર.

ઈતિ અધ્યાય ૪૩

અધ્યાય ૪૪ : કંસ વધ

દોહરા

હે રાજન અજજી કથા, મલશાળાજો નાસ, કંસ ચાણુરકે કુટે, કંધા અસુર વિનાસ.
રામ સ્યામ સામે ડસી, અસુર થીએતાં રાજી, ચોધારા ઘેરે વરયા, પળકાર કેયાં પાજી.

ચાણુર કંસકે ચેતો.

ગોવારીઆ આવે ભલે, હિ આયા કંશજો રાજ
ડંકા વનેતા દેશમે, અવની જો આય તાજ.

ચોપાઈ

અન રાજાકે રાજી જ રખણું, અન્જી આજ્ઞામે નત રોણુ
અચ પાં પઢમે ભાજી લગાયું, બળા બરજા પારખા કરીયું.
વ્રજમેં તોજી હાક વજેતી, નત નત તોજી નયી સુજેતી
મુંરો વળેજી કરતુ તૈયારી, નાંય ભચણજી તોલા બારી.
અતરો ચયીને ઈ સટ કરેતો, અચી કૃષ્ણકે બખ વજેતો
કરે હોકારા પગ તો પછાળે, અખીયું તાંણે મુઠીયું મારે.
ત્રીકમતા તૈયાર ઉભાવા, સામે દૈઈતેં કે દસધાવા
ધરણીધર ધીંગાણે ચળેયા, બોય બરુકા ઈ બાખળેયા.

શ્રીકૃષ્ણમે ચાણુરમલ કુસ્તી કરીયેતો હડા મુસ્ટીકને બલરામજી વળેતા.

ચાપાઈ

બલરામજીને મુસ્ટીક બળીયા, સામા સામે બોય ઉપળેઆ
હકળે બે જે બરકે માવી, પગ ભરાયે હથકે ચાંપી.
જો રાતા જ જલ દુત હડા અયી, સામે કચળા બાલકૃષ્ણ અયી
નગરજા નરનારી વિચારી, હીતા અધમે થીએતા ભારી.
મથુરા નગર જ્યું નારીયું, મલી સાથમે ઈ આવયું
વળધા ડસી બીંકે બખોબખ, પંઢમે ઈ સમજાઈત્યું.

ન્યારયો સખી સામે જરા, હી ન્યારે મેં પણ પાપ અય
કોમળ કચાક્ત બાલુકર, સામે અસુર વકરાળ અયી
વજ જેડી કાયા જેંજી, દુચા ડસો ડસજે જતા
સોભે સણુલા બાળ બોયે, જોર સે જગળે જતા.
તેંકે ડસીને બાઈયું ઈ, ગાલીયું ઉતત્યું કરી
હથસે કરી પંઢમે ઈશારા, વટ વઈ કરેને કન ધરી.

બાયું ભેરીયું થઈ મલાખડો નેયારીત્યુંને કૃષ્ણને બલરામજીજી ઓરખ કરાઈત્યું.

નયાર્યો સખી સામે જરા, જુકો સ્યામ રંગજો સોભેતો
જેંજે અઝાંજો પરસેવોતાં ઈ, કમળ બીંદુ ઓપેતો.
ઈ અય ખરારી ખલકજો ઈ, અજતાં અવની આવેયો
ગોકુળમે ગોવિંદ ચેતાં, માતા જસોદા જાયો.
બયો ગોરે રંગજો ઉજરો, જે જે મથેમે અય મણી
મોં સે કરેતો ગરજનાં, ધરણી હલેતી ધણ ધણી.
માસુમ અયી બોય બાલુડા, ઈ અસુરે કી મારીતા
ગજરાજકે જી સી કેસરી, તીં ડઈતે ઈ પછાળીતા.

ભગવાન ગોકળમે જતરી લીલા ક્યાંવા ઈ મળે અતે બાયુ યાધ કરે ગાલીયું કરેત્યુંને વ્રજજી લીલ બઈ વસુદેવજે ઘરે જનમ મળે યાધ કરીયેત્યું.

બયીતા સખી ચે બેનહી, તો કે ખબર તાં નાંય કી
જનમ્યો ઈ જાધવકુળમે, દેવકીજો બાળ આય ઈ.
અજ આવેયો ઈ અવનીતે, અસુર વંશ વનાયલા
પેલી પતાયે પુતનાંકે, માસી ભનઈ વૈ મારેલા.
ઉધાર કેલા અવનીજો, ઈ આવેયો અલખ ધણી
વરી થાપેલા ઈ ધરમકે, ઈ સંતેજી અરજી સુણી.
ધન ધન જસોદા માતકે, ધન ધનતાં વ્રજ જ્યું નારીયું
ધન ધનતાં ભોમી વ્રજજી, જગ ગોવિંદ ગાયું ચારયું.

મલશાળાજી પુઠમે જેલ અય જત વસુદેવ, દેવકીજી પુયા અયી હતનારી વ્રજ જોકો ચર્ચાકરીત્યું ઈ જેલમે ઈ વાસુદેવ દેવકીજી સુણેતા.

વયી નારીયું કરી ગાલીયું, ઈ મલશાળામેં વયી
સુણે ઈ વસુદેવ દેવકીજી, જેલખાને મે વયી.

ચોપાઈ

હે રાજન હી જેલજો વર્ણન, સુખદેવજીચેં સુણજા રાજન
જેલ મજારા વઠા તપસ્વી, સુણે ઈ વારતાતા ઈ ઉત ઈ.
માતા દેવકી વઠા વિચારી, સુણી સબ્ધ ઈ આસું સારી

નારાયણજો ધ્યાનજ ધરીયે, બાળરૂપ પણ યાધ ઈ કરીયે.
યાધ અચેતી અજ ઉ વાણી, રખે આયા ઉજ સારંગપાણી
બંધન મજાથી મુગત કરેલા, રાજાકંસજો નાસ કરેલા.
બારે વરેજા બાળ થેઆ ઈ, દુચે દૈઈતેસે કીં પુજધા ઈ
રૂપ ચતુર્ભુન યાધ કરીંતા, ધલમે માજી ધ્યાન ધરીતા.

ભગવાન રદયમે દરસન દીયેતા.

તત અંતરમે ઉજાસ થીએતો, સામે રૂપ ઉજ દસજેતો
માતાજી મનમે હરખાણા, જડે બાળરૂપ ફરી ડસાણા.

દેવકી જડે સોક કેલા લગા તડે ભગવાન ધલમે દરશન દઈ આસ્વાસન દીયેતા હડા મલયુધ ચાલુ અય ને કૃષ્ણને ચાણુરજો જંગ હલેતો.

ચાણુર કે હરી પટ પછાળ્યા, જલે નરગોટો હથે ધબાયા
માંજારીજી ઉધર મારે, હરી વધા ચાણુરકે ઢારે.
ધોડી ધક વંધા મુનમારી, તત અશુર કે ઉબરાળ
ટુટી કચલી ટપરજી, છણ્યો અશુર વકરાળ.
ચાણુર કે મરધે ડસી, તોસલ ધેયો તૈયાર
ધક બુસઠ સે ધસે વંધા, દચકા ખંધે ખુખાર.

ચાણુરને તોસલકે હરી મારે ગતી ડના હડા બલ રામજીને મુસ્ટીકજે જંગ ચાલુ અય.

ચોપાઈ

બલરામને મુસ્ટીક વળેતા, અચ બખો બખ યુધ કરીયેંતા
સેસ અસુરકે અધર ઉપાળ્યા, ગોર ગોમાણને પટ પછાયા.
દચકા તાં અત દૈઈત ખણેતો, રત ઓકધો ઉતઈ મરેતો
સેસ સુલકે છડેયા સુમારે, ચારોય કે ધસેયા અત મારે.

ચારે મલેકે મારે ભગવાન કંસજીકે નેરીયેતા.

દોહરા

અી અસુરકે મોરે કરે, નકરેયા મલશાળા બાર
નજર નતો પે કંશ કત, ઈ નયારી નંધકુમાર.

રાગ ધન કચ્છની ધરણી

કોય કંસતા રાજાકે વનીં ખબરુ પોજાયો, અજ મોહન મથુરામે આયો.
જેની વસુદેવ દેવકીજી વેલ તે વોરાયે
આકાસ વાણી ઉત સબ્ધ સુણાયે
ઈ કીં યાધ તોકે નાંય, તોજો મોતજો ડી આય. અજ......
જાવા વધેતે તું રાધ ડી જીઅણલા
અવરી તું વટ બધે તોજો જ મરણલા

હાણે કીંન થીંધો કાપ, તોજા યાધકર પાપજા.
અજ ઉ અશુરારી આયો ....

ચાણુર મુસ્ટીક મળે મલ નજર સામે મરઘે દસીને કંશ ભકવાદ કરેતોને બે દયૈતેકે પાણી ચળાયેતા.

ચોપાઈ

કંશરાજા ઈ નજર દસેતો, મથે વધી ભકવાદ કરેતો
વજધલ વાજા ભધ કરાયે, બે અસુરેકે વટ કોઠાય.

કંશ ચેતો.

બોય ભાયકે બધી કરેને, ખણી અચો હત જીરા જલેને
વસુદેવકે સામે જ માર્યો, જાધવેજી તાં જાત પતાયો.
કાયા થર થર થથરેતી, સાં ગુટાણુ જભ લથરેતી
આગમ વાણી યાધ કરેતો, અખીયેતાં અંધાર અચેતો.

મંચ મથે કંસ વઠો વઠો ભકવાદ કરેતો ઈ દશીને કૃષ્ણ મંચ મથે છલાંગ લગાય ચળીવ્યા કંસજા પગ જલેને નીચે ફગાયા.

મંચ મથા કંશકે જલે ઢેળીતા

હે જગત નીયેતા નજર ફરાયા, મંચ મથે ઈ કંસકે ન્યારયા
ઝપટ દઈ હરી મથે ચળીવ્યા, રાજા કંશજા હોસ ઉડીવ્યા.
ગજ ઘેરે મેં સરકેજી સી, ખયાં અસુર કે ઉતા હરીતી
જી તતર કે ભાજ ઉપાળે, પાપી કે ખયાં હરી પછાળે.
ઢસળી ધા ઈ બાર અચેતા, બોય હથેસે હરી કુટીંતા
મોહન મામા કંશકે મારે, દીન દયાળુ ડના ઉધારે.

દોહરા

કંશ ચાણુર મારેયા વરતાણુ જે જે કાર, મથુરા જાધવ જાતકે રાજી કેયા કરતાર.
વગી દુદંભી અભમથે ધોળી આયા દેવ, ફુલ વરસાયા દેવતા, જય જય સર્વેસ
હરખ હલક થઈ મેઘની ભર્યો ભર્યો આકાસ, સોરે કળાસે સજ થેયો પર મથે પરકાસ
કેશવ મારે કંસકે ઉતારેયા ભુ ભાર, રાજ ભુવનમે રમાપતી, હલધા થેયા કુમાર
અધ્યાય ઈ પુરો કેયા કંશ મરણજી ગાલ, દાસ દયાળુ દેવ ઈ વેયા રાજ ધ્વારમે લાલ.

ઈતિ અધ્યાય ૪૪

અધ્યાય ૪૫ : માતા પીતા છોળાયેંતા

દોહરા

કંશ સહારે શ્રીહરી, હલેયા જેલ જી વાટ, દસી સધર ઈ સ્યામકે, જેલર ભગા ભુભાટ.

અય અવનીજો અધીપતી, રાજન સરજન હાર, અજાણ થઈને ઈ ફરે, મથુરાજી ભાજાર.

ચોપાઈ

જેલ વટે શ્રીહરી અચેતા, ભળધર વાજા ભંધ દસજેતા
જે કે લગા અયી જભર તાળા, ચોકીધાર ઉભા ચોધારા.
શ્રી કૃષ્ણ ઈ વટ અચેતા, તંભર તાળા હરી તુડીતા
ખોલે ધ્વારને અંધર આયા, માત પીતાકે મસ્તક નમાયાં.

ભગવાન જેલમેં અયી તાળા તોડે અંધર અચેતા તડે માતા પીતાજા હાલ ડસી ભગવાનકે આંસુ અચી વનેતા દંડવત થઈ માફી મઞેતા.

ચોપાઈ

અખીયે પાણીપે ચોધારા, નમન કેયા શ્રીસરજનહારા
હરે હરે હરી વાણી વદેતા, હથ જોડેને ક્ષમા ગુરેતા.
ઘણે વરે આયી દુખજા કઢેયા, જેલ મજારા રેયા બધેયા
મામા કંશજો ભે વો અસાકે, કીં છોળાયું અચીને આંકે.

ભગવાન ચેતા પીતાજીકે.

હિ શરીર અય ઈ માનવજો, અનતે હક લગે માતપીતાજો
ધર્મ અરથને મોક્ષ મલેતો, હન કાયાસે જીવ તરી વનેતો.
અન કાયાસે જીવ જુકો ભુલેતો, માતાપીતાજી નકરીતા સેવા કરીતા
ઈ માનવ ભુલા હન ભવમેં, વના છણેતા ઉચા નરકમે.
વૃદધ ભ્રામણને ભગની નારી, સંત ભગત અતીથી અધીકારી
માત પીતાને સરણા ગતજી, દીન અપંગને રોગીજનજી.
ગાય ગરીબજી સેવા કેણી, પને પુરાણેજો ઈ વાચાણી
છતા જીવ ભુલી સેવા ન કરીતા, પશુ થઈને ઈ અવતરેતા.
ઈ ચંઈને હરી હથ જોળ્યા, જેલજા તાળા દંધ સે તોળ્યા
બંધન મુગત થેયા તપધારી, સામે ન્યારે આંસુ સારી.

વસુદેવને દેવકીજી બંધનમુક્ત થયા સામે બોય ઈ રામ સ્યામકે ડસી રાજી થીએતા અખીયેમે આંસુએજી હેલી છુટેતી ગલે લગાય બાયમે ગની મથે તે હથ ફરેને ખોરેમે વેરાઈયેતા.

દોહરા

બાલુડા બીં કે દેસી, ઉભા થેયા વસુદેવ, ખોરે વેરાય ખોજીતા, અય અસુરારી ઉ દેવ.

માતાજી વિચાર કરીયેતા. ૬૯ રાગ કાચબીનો

અજ માતાજી મન હરખાણા, બાલુળા બોય સામે દસાણા
જેલ જી ગાલ ઉ જાધ અચેતી, આકાસવાણી સામે સુજેતી. અજ...
બાલુડા બીંકે નજર ન્યારેને, માતાજીકરીયે વિચાર

જેલ મજારા જાધી ડનાવા, ઉજ અચે અણસાર.
તેની આયાવા નારાયણરૂપે, બાળ ભનેયા સ્યામ સરૂપે. અજ...
નારાયણરૂપમે દરસન ડનાવા, ઈ માતાજી ચાય કરીયેતા ઉતે
ફરી ફરી માતાજી સામે ન્યારી, જાગ્યા રદયજા ભાવ.
સબધ બેયાસ કી બોલી શગેને, કંઠ સુકાણા સાવ
બારે વરેજી ગાલ જી યાધી, સામે સુજે ને થઈ ઈ તાજી. અજ...
માતાજી મનસે કરીયે વિમાસણ, ઉવા અવનીજો તાજ
પુત્ર ભાવસે કી બોલાયા, નતો અચે કી તાગ
ચત ચગદોડે ચળેયા, વરી પુત્ર ભાવ પ્રગઠેયા. અજ...
માતજી જી મન વિમાસણ, સમજી વેયા સર્વેસ
મામા કરેને મોહ વધાયા, માયા ફેલાયા દેવેસ
પુત્ર ભાવના પાના ચળેયા, બંધન જા ઈ દુખટરેયા. અજ...

ભગવાન માત પીતા કે બંધન મુક્ત કરે આસવાસન દઈને કંશ જે રાણી વાસમે વનેતા.

ચોપાઈ

રાજ ભુવનમે કૃષ્ણ અચેતા, રાણી વાસ કે હરી નેરીતા
રુવે રાણીયું ભેરીયું થઈને, રાજા કંસકે યાધ કરેને.
ડઈ ધલાસાને સમજાયા, મામા કંસજી વિધી કરાયા
યાદવેકે ઈ પાછા કોઠાયે, ફરી વસાયા હરી સમજાયે.
ઉગ્રસેનકે ગાધી વ્યારે, જાધવેજી ડનાં સાંખ વધારે
વસ્તી જે જે કાર કરેતી, ફરી ફરી કૃષ્ણકે નમન કરેતી.

કૃષ્ણ કંસજી અંતીમ વિધી કરે મથુરાજી ગાધી મથે ઉગ્રસેન કે વેરાયા યાધવ કંસજે ધ્રાનુ ભજીવ્યાવા તેકે પાછા કોઠાય મથુરા વસાઈતા.

રાજ ભુવનજી લીલા. દોહરા

અજ વસુદેવ વયી કરે, નકી કેયાં નરધાર, પેલા યજ્ઞ પવિતદઈ, પોવા ભણાયા બાર.

ચોપાઈ

ગંગાચાર્યકુળ ગોર અચેતા, યજ્ઞોપવીત્રજી વિધી કરીયેતા
રામ સ્યામકે ઈ સણગારે, મુંડન વિધી કેયાં ઈ સારે.
સગા સંબંધીને જાધવ ભેરા, કેયા વસુદેવ નાતજા તેળા
અન ધન ગૌધન દાન દનાઈ, ગર્ગાચાર્યકે રાજી કેયાઈ.

ભણાયજો પ્રસંગ. રાગ ધનાશ્રી

અજ વસુદેવ વયી કરે, નંકી કેયા નરધાર
બાલુડે બીંકે ભણાયલા ઈ, નકી કેયાં નરધાર. વસુદેવ...

હરે ઉજન નગરી છીપ્રા નયતે, જત રુષીએજા ઓધાર
સંનીપનીકે વટ કોઠાયા, સમજાયા વસતાર. વસુદેવ....
રામ સ્યામ ઈ ભેરા વનેતા, ગુરુકુળમે કરતાર
સેવા ગુરુજી કરીયે સજોડી, નતા વે ઈ પલભાર. વસુદેવ....
વેદ પુરાણેને સાસતર ભેરા, છોયે ગ્રંથેજો સાર
જંતર તંતર રાજનીતી, ઉવની સદ વસતાર. વસુદેવ....
ચોસઠ કળાને આસન પુરા, ભેદ નીતી ભંઢાર
સામ દામને ભેદ નીતી, ન્યાય ધમ્ર આચાર. વસુદેવ....
અસ્વ વિધાને મનુશ્રમતી, તર્ક વિતક વિચાર
છે મેણેમેં મુરભાણી વ્યા, રજા ગણા ઈ મોરાર. વસુદેવ....

છ મેણેમે ચોસઠ વિધા કળા સીખી ગુરુ વટા રજા મઞેતા ગુરુકે દસાણા મઞેલા ભગવાન તડે ગુરુ પંઢજો છોકરો મરી વ્યો વો ધરીયામે બુડી ઈ મનેતા.

રાગ મમતા મરેના

એજી દક્ષીણા મે મઞેંતા, રુખી વર્ય સંદીપની
વચન ડનાં ઈ મોરાર, સાયર બોડેને મુજો બાલુડો
સજીવન કર્યો આંયી સરદાર એજી....
એજી વચન દઈને હરી વર હલધા થેયા
આયા પાટણ પ્રભાસ, યાધ અચેતી લંકા પાજજી
ઉજ ધરીયા ઉજ પાર, એજી....

ભગવાનકે આયા ડસી ધરીયા ધોડી સામે અચી નમન કરેતો દંડવત પેતો. રામજી ગાલ યાધ અચેતી.

રાગ એજી મમતા

એજી સાયર ડસીને ઈ સ્યામકે, આયો ધોડીને બાર
એજી હથના જોડેને હરી જે ચરણમે, વંદનકે વારંવાર. એજી...

ભગવાન ચેતા

એજી સાયર સમજ મુજી વાણીકે, ગુરુજો બોળે અયતું બાળ
સજીવન કરીને મુકે પાછો દે, વધુ તું કરના વિચાર. એજી....

ધરીયા ભગવાનકે ચેતો.

એજી નાથરે નીરંજન નાય હત બાળકોય
નાંય ક્ત આવયી મુંકે અણસાર, શંખાસુર વસેતો
મુજે પુટમેં ખબર અત કડેયો કરતાર. એજી....

ધરીયાજી ગાલ સુણી ભગવાન તન ટાણે જ ઉતે ધરીયાં મે જપ લગાયાને સમાસુર પટ પુગા.

દોહરા

સાયરજી વાણી સુણી, શ્રીહરી થેયા તૈયાર, જપ લગાયા જોરસે, ઉન પલ પુગા પાતાર.
ધરીયાજી પેટારમે, જલેયા શંખાસુર, સ્યામરૂપ સામે દસી, ઉપળ્યો ઈ અસુર.
ધરણી ઘર ધબે વંધા, ને ચીરીયા અનજો પેટ, શંખ કઢેયા પંચજન્યકે, ઈ અસુર પુજાયા ઠેઠ.

સંખાસુરકે મારે ભગવાન શંખ ખણી યમલોક અચેતા.

દોહરા

શંખખણીને શ્રીહરી, ઉપળ્યા ઈ ઉનપલ, આયા ઈ યમલોકમે, કેં કે પઈન ઈ કલ.
અચી કરે અવનીપતી સામે કેયા પળકાળ, જાગાયા જમરાજકે જમ ઉથેયો વકરાળ.

જમ રાજાકે ભગવાન ચેતા. રાગ કંકલ કુપાતર

યમ રાજ મુંજી ગાલકે તુ, કન ધરેને ધ્યાન દે
અવતાર મુજો અવનીથ્યો, નાય ખબર કી ખ્યાલ દે.
ગુરુકુળમે ગુરુ રાજકેજી, દાનમે વરદાનતા મું ડયી દનું
સજીવન કરે સોમે દીયાં, ઈ બાળ ગુરુકે ચઈ ડનું.
નીયમ ભનાયા મુજ ઈ, અન નીયમકે તોહે કરે
સોંપે દીયા ગુરુ બાલકો, ઉની લેખકે ભુંસે કરે.
ઈ લેખ ભધલી અવનીતે, અવતારે મે જી નાંય ક્યી
અજ ઈજ પલ પાછી પુગી, મુંજે હથાઈ ગાલ થઈ.
હિ વખત નાંય વિચારકેજો, યમરાજ તું તૈયાર થૈયી
સોપે દે મુકે બાલકો, ઈ ગાલ અત પુરી થયી.
સુણી ગાલતાં શ્રીસ્યામજી, યમરાજ તાં તૈયાર થેયા
સોપે ડના ઉ બાલકો, યમરાજ ઈ પગમે પેયા.

પાછા ગુરુકુળમે અચેતા. દોહરા

સજીવન કરે ગુરુ બાળકે, સોપ્યાં ઈ ભગવાન, નમન કરે ગુરુ ચરણમે, ફરી આયા મથુરાગામ્

ગુરુ આસીસ દીયેતા.

વિસ્વેસ્વર હન વિસ્વમે નાં આંજો રોંધો અમર, યશ કીરતી કુળ નામના, ગાવા ધી ઘર ઘર.
રામ સ્યામ બોય સાથમે, કેયા ગુરુકે નમન, આયા મથુરામે ફરી, ચે જાડેજા ભગવન.

ઈતિ અધ્યાય ૪૫

અધ્યાય ૪૬ : ઉધવ વ્રજમેં

દોહરો

અધ્યાય છેતાલીસમે, વર્ણન વ્રજો સાર, યાધ કેંયા અજ શ્રીહરી, ગોપી ગોપ કુમાર.

ગુરુકુળમેં ભણી ગણી, આયા મથુરા ગામ, માત પીતાજી જે ચરણમેં, પ્રથમ કેયાં પ્રણામ઼

ચોપાઈ

નમન કરીને હરી ઘર આયા, ગોખ જરુખે મે આસન જમાયા
હેકલા વઈને કરી વિચાર, નજર ફરાયા મેલનું બાર.
રાજન અજતા હી અવીનાસી, વઠા મેલમે અયીં ઉદાસી
વ્રજ ભુમી અજ યાધ અચેતી, નજર સામેતા ઈ ડસજેતી.
નંધ બાબાને યસોદા માતા, વ્રજવારેજા જુના ઉ નાતા
ગોપ બાળને જમના કીનારો, રાસ મંડળને કાલીં આરો.

ગુરુકુળથી કૃષ્ણ પાછા ભણીને આયા મથુરામે અજ મેલજો એકલા વઠા અયી. તડે વૃજ યાધ અચેતી.

ચોપાઈ

ગોપીએ કે હરી યાધ કરીંતા, ત સામે અલુણા મોં ડસજેતા
મથુરા વનણજી નાં કેયાંતે, રથ જલેને રાળુ કેયાંતે.
જગજી માયા છડે કરેને, થયું વેરાગણ મુલો કરે ને
મુંકે મલેલા ભેખ ગણાઈ, સગા સંબંધી છડે ડનાં ઈ.
અજ ઉધવકે વૃજ હલાયા, વૃજવારેજી ખબર કઢાયા
ઉધવ કે હરી વટે કોઠાયાં, સજો સાર ઈ વયી સમજાયા.

ઉધવજીકે અજ કૃષ્ણ પંઢજે મેલમે કોઠે વ્રજમે હલાઈતાને ચેતા ઉધવજી ગોપીયું મુલા કરે કલપાંત કરીએત્યું. તેકે આયીં બ્રમજ્ઞાન ડઈ સમજાઈજા. ભગવાનજી આજ્ઞા ગની ઉધવજી રથ જોડે વૃજ વનેતા.

રાગ આદ્ય શક્તિ તુજને નમું

સુણી સંદેસ શ્રીસ્યામજો ઉધવજી, રાજી રાજી રેળ થેયા
રથ જોડેને હલ્યા હેકલા ઉધવજી, ચળીને રથસે વેયા.
વૃજજી વાટમે વિચારીએ ઉધવજી, શ્રીહરીજો ઈ સંદેસ
મુજે વિયોગસે તસફળેત્યું ગોપીયું, તેંકે ડીજા ઉપદેશ
જીવને શીવજી એક્તા ઉધવજી, કર્મ બંધન અનુસાર
બંધન મોક્ષજી વારતા ઉધવજી, વયી સમજાઈજા સાર.

ઉધવજી વાટમે વિચારીતાં ક ભગવાન ચેયા અયી આંઈ મુજા વાઘા પેરે વૃજમે વેજા નકા ગોપીયું કોય આંકે સામે નેરીધ્યું પ ન.

મુંજી પેરીજા પીતાંબરી ઉધવજી, વનીને વ્રજ ઈ ગામ
નંકાન નેરીધ્યું નજરસસે ગોપીયું, આંજો ન સુણીધીયું જ્ઞાન.
સમજાયા ઈ અવનીપતી ઉધવકે, વડા કરેને વખાણ
અભાણ ગામળે જ્યું ગોપીયું ઉધવજી, સમજી કીં હી બ્રમજ્ઞાન.
વરી વરી વાટમે વિચારીધા ઉધવજી, હલી આયા વૃજગામ

નંધજીજે અઞણમે આવ્યા ઉધવજી, રથ છોડે કેયા પ્રણામ઼

ઉધવજી ઘરે આયા ઈ ડસી નંધજી સામે હલી આયા ભાવસે જાલી ઘરે કોઠે આસનડયી વેરાયા સનમાન કરીયેતા.

સામે હલીને નંધ ભેટ્યા ઉધવજી, સારે કેયા સનમાન
આસન દઈને વેરાયા ઉધવકે, કરાયા ઈ જળપાન.
ભોજન કેયાં ઈ ભાવસે ઉધવજી, મુખવાસ બેળા પાન
પોય પુછેતા ઈ નંદકે ઉધવજી, સુખમે અયીં રામને સ્યામ઼

જમી પરવારી ઉધવજી નીરાંતે વઠા તડે નંધજી પુછેતા હે ઉધવજી મથુરામે શ્રીકૃષ્ણને બલરામ મજામાં ત અયીન ઈ કડે વૃજમે અચીધા કેવો સંદેસો ચ્યો અચી અતરો ચોધે ભેરોત. નંધજી જી છાતી ભરાજી અચેતી.

દોહરા

યાધ અચેતી લાલજી, ગળા ગળ થેયા ઈ નંધ, અખીયે આંસુ આવેયા, ધલ વધઈ ધળકન.

નંદજી ઉધવકે ચેતા. ચોપાઈ

હે ઉધવ નત યાધ અચેતી, લીલા લાલજી નજર ચળેતી
પેલી માસી પુતનાં માર્યા, સટકાસુર કે વઞીં વધાયો.
ત્રણાવતકે દંડ દઈને, પટતે પછાળ્યા મથે વયીને
યમલાઅર્જુન કે ઓધાર્યા, વ્યોમાસુર કે સાપ સુમાર્યા.
જમનાજી જે જેરી જળમે, જંપ લગાયા ઉને તળમે
નાગ નથેને બારા આયા, યાધ અચે ઉ ધુબેતી કાયા.
દાવાનળકે પીવ્યો લાલો, ચતમેં ચુણકે પેયો ઈ નાલો
ગોવર્ધનકે અધર ઉપાળ્યા, ઈં વટાવી વૃજકે ભચાયા.
પલંબાસુર અસુર કે મારે, ધેનુકા સુરકે વધાઈ ઢારે
અરીસ્ઠાસુરજો નાસ કરેને, અગ બગ્જો વધ કરેને.
વૃંદાવનકે ડનાં ઉજારે, ગોકળ કેતાં છઠેયા તારે
ઉધવઈ જડે યાધ અચેતી, વૃજભુમી સુની સાવ સુની લગેતી.
મધુરી નત બોલે ઈ વાણી, ઉધવ ઉ સાવ નાંય ભુલાણી
મું ભેરો જડે મથુરા આયો, ઉધવજી ઈ નજરે ન્યારેયો.
રંગશાળામે ધનુષ ઉપાળે, કરે ટુકર ઈ પટતે પછાળે
હાથીસેં જડે હલી વળાયા, ખાલી હથે હાથી કે પછાળેઆ.
ચાણુર જેળા મલ ઉ મતારા, બ્યા માર્યા જુકોવા અકારા
કંસકે માર્યા ગાલ ઈ જભરી, થઈ નકા બઈ થીધી અતરી.

દોહરા

ઓધવ લીલા લાલજી, ક્તરી કરીયાં જાધ, હતરી પલ વસરે નતો, ચુણકે ચત ડીં રાત.

હે ઉધવ વૃજ વનણજી, કેયાંતે કડે ઈ ગાલ, ગાયુ ગોપ ગોવારેકે, યાધ કરીતા લાલ.

નંધરાજા કૃષ્ણને બલરામજીજો નંઢપણજી સજી લીલા સુણાયા તડે ઉધવજી નંધકે ચેતા.

રાગ લલિત

ધન ધન શ્રીનંધરાય, ધન આંકે દંપતી, વડા ઈ આજા ભાગ્ય, જત રમેયાં જદુપતી.
જેંકે વખાણી વેદ, બ્યા શેષ જેળા ઈ, પુજા સગે ન પાર, મનમે જ ગાઈયે ઈ.
હન વિસ્વજો અય દેવ, જભેરો ઈ દાતાર, નીર્ગુણ ભન્યો ઈ નાથ, સગુણ થ્યો અવતાર.
વરી શેષ ભેરા થઈ, અંગણમેં રમ્યા, ધન ધનતાં આજી જાત, જે કે જોગેસર નમ્યા.
જી અગ્ની કાઠીમે, બજ મેં જ ઝાળજી, દીપકજી જોતમે, આભા પસારેતીં.
તી વિસ્વમે જ ઈ, અણુ અણુજો રમે, નીર્ગુણ નીરાકાર, તી આંતમમે સમે.
હન જગતમેતાં જેંકે, નાયકો વલો, કોય નાયં વેરીને, કોય નાંયતાં ભલો.
અજન્મા અય ઈ દેવ, નાંય બંધન કરતા, છતા ગુણસે ઈ મલી, અવતાર ધરીયેતા.
પજ તત્વજો ઈ દેહ, ઈ નાસવંત આય, અજ્ઞાની જીવેંકે, ખબર કીં પ નાંય.
સચી મઞીને જીવ, કમ કરે કઠા, ચોરાસીમે છણે, જીવ રુલધા ઈ દઠા.
છેલી ગળીમે જીવ, જુકો જાધ તો કરે, ચોરાસી મંજા નાવ, પારતો કરે.
કારણ રૂપ ઈ, મલી આતમાંમે ઈ, અજ ભન્યો સગુણ, વૃજ ભુમીમે રચી.
ધન ધન દંપતી, આજા ભાગ્યતાં વડાં, ક્તરા જનમ પઞુ, ભેરા કેયા કડાં.
જગ્જો અય પીતા, અજ બાળતાં ભની, આંજે ઉભરે રમ્યો, ઈ ગાલ નાંય શની.

ઉધવજી નંધરાજાકે કૃષ્ણજો ઐચ્યય સાક્ષાત બ્રમજી ઓળખ કરાયા નંદજી રાજી થેયા અી અન વાર્તાલાપજો સજી રાત નકરી વયી.

દોહરા

સજીરાત નકરી વયી, પો ફુટી થઈ પ્રભાત, જાગ્યા ઉધવ નંધજી, ક્યા ઈ પુજા પાઠ.
રવી ઉગોરજની વયી, મંગલ વરતાણા, ઘર ઘર ગોપીયું જાગયું, જીવ જીવ હરખાણા.
વલોણા ઘર ઘર સુણે, કકંણજા રણકાર, પાઠપુજા મંધિરમે, ઝાલરજા જણકાર.
મંગળ ગેત્યું ગોપીયું, યાધ કરે ઘનસ્યામ, રથ દસી વિચારીયે, નકી આયા ભગવાન.
ભેરીયું થઈને ગોખીયું, આવયું નંધ ધ્વાર, માત જસોદા કે પુછે, કડે આયા નંધકુમાર.
કડા વેયા ઈ ક્ત વઠા, ગોપીએ પુછેયા ઈ, તડે સમજાયા વારતા, માત જસોદા ઈ.
અજ કથા પુરી કેયાં, ઉપવન નંદ સંવાદ, જાડેજા જગદીસજો પુરા ક્યાં ઈ કાંડ

ઈતિ અધ્યાય ૪૬

અધ્યાય ૪૭ : ભ્રમર ગીત

દોહરા

શુકદેવજી પરીક્ષીતકે, ચેયા નંઢળો આખ્યાન, ઉધવ વ્રજ ઈ આવેયા, ભણી કરે ભ્રમજ્ઞાન.

હે રાજન અજજી કથા, ભાખ્યાં ભંમર ગીત, વતાવ્યું વૃજનારીયું, નયીં ભક્તિજી રીત.

ચોપાઈ

મથુરાથી અજ ઉધવ આયા, વૃજમે ઘર ઘર ગાલ પોજાયા
સુણી ગાલઈ સખીયે વટાઈ, ગોપીયું આવયું નંધ ઘરે ઈ.

જસોદાજીકે ગોપીયું પુછેત્યું.

માતા જસોદા હી સ્યામ ભનીને, કરે આયો અય કૃષ્ણ ભનીને
સ્યામ જેળો ઈ વેસ પેરેને, લગે ધુતારો ઈ રૂપ ધરીને.

જસોદાજી ચેંતા. દોહરા

મથુરાથી ઈ આવેયા, વૃજમે ઉધવજી
રખે કૃષ્ણ હલાયને, મુંકે લગેતોયીં.
ગોપીયું ઉધજી વટ અચી પુછેત્યું.
ગોપીયું પુછે ઈ ભેરીયું થઈને, ઉધવજી વટ ઈ અચને
ઉધવજી આંયી ભલે પધાર્યા, મથુરાથી ખબરુ ગની આયા.
સ્યામ અસાંકે ઈ યાધ કરેતો, વૃજજી ઈ કીં ખબર પુછેતો
કડે અચીંધો પાંઉ ઈ વૃજમે, આંકે ઉધવ આય સમજમે.
છડે અસાંકે વ્યો ઈ મથુરા, સુખ છડેયા અસી તેની સમુરા
ગૌશાળા મેં ભેરાયું થઈને, યાધ કરીયો નત નત વઈને.
સગા સંબંધીજો સાથ વસારે, ભજન કરીયું નત સંભારે
કડે અચીંધો વ્રજમે માવો, દરસનજો કડે મલધો લાવો.

ફરી ગોપીયું ઉધવકે પુછેત્યા. રાગ હુંડી જો

અજ ઉધવજી વ્રજમે આયા, ઈ થઈને બ્રમજ્ઞાની
ઈતા વેદ ભલે ભણી આયા, ઈ ઉધવજીજા બ્રમજ્ઞાની ભલે આયા.

સાખી

મોહન મથુરા વ્યા વરી, વ્રજ કરે વેરાન
નાય જીયણમે માલકી, જીઅણ મરણ સમાનરે.   ઉધવજી...
અંતરમે મુરતી રમે, નેણે નટવર નંધ કુમાર
અન આધાર અઝ, અય જીઅણ અસાંજો લાલ રે.   ઉધવજી...
વનરાવન સુનુ સાવને, સુનાં સરોવર પાર
ચાતક ચકવા વ્યા ભજી, કે ડસી જમના સુનાં ઘાટ રે. ઉધવજી.....
સ્યામ રંગજો સાંવરો, ને અંધર જેજા સ્યામ
અગીઆ હન અવની મથે, ઘણે કમકે કારા ઈ કાન રે. ઉધવજી.....
બલી રાજા જે યજ્ઞ મેં ઈ, ડને અસુર ઉતમાન

તોય ખોટે બંધન મે ગની, ધબાય ધરા ધન ધામરે.   ઉધવજી.....
વાલીકે વનમે વઝાંી, કેળી કેયા ઉતરાંધ
સુપર્ણખા નકટી કરે, ભલે નીચ તોય નારી જાત રે.   ઉધવજી.....
હે ઉધવજી નજરે ડસો, હી કેળા અસાજા હાલ
સમજાઈ જા ઈ સ્યામકે, અસી કેળા કેયા અપરાધ રે. ઉધવજી.....

ગોપીયું ઉધવજીકે સમાચાર કૃષ્ણજા પુછણ આવયુ અને પંઢજો વિયોગ કૃષ્ણજો તેજી વારતા ચેત્યુ. ઈ કૃષ્ણ સ્વરૂપમે લીન થઈ ગોપીયું લીલા યાધ કરીત્યું.

રાગ કલીંગડો

સ્યામજી યાધ અચેતી અજ ઈ, સ્યામજી યાધ અચેતી
નીચી નજરને સ્યામ સંભારી, મુરતી મનમે રમેતી.   અજ ઈ....
બાળ લીલાજો વર્ણન કરીયો, ગોપીયું ભેરીયું થઈને
ઉધવજી કે સામે ન ન્યારે, તનમે ત ભાન થઈને.   અજ ઈ.....
કોય ભનઈ અય બાલ કનૈયો, કોય ખણી બંસરી વનમે
કોય નચેતી તાલ તાલ સે, કોય વતાય ઉપવનમે.   અજ ઈ....
રાસ રમે કોય પગલા પખારે, કોય ધ્યાન ધરેતી ધલમે
ઉધવજી ઈ ડસી ગોપીયું, વિચારી તાં ઈ મનમે.   અજ ઈ....

ગોપીએ કે પ્રેમ મગન કૃષ્ણરૂપમે ડસી ઉધવજીતાં વિચારે મે થઈવ્યા ક હી ગજબજી ગાલ અય ફરી ઉધવજીકે ગોપીયું ચેત્યું.

રાગ ભુલાતી નથી આ દુઃખી જિંદગી

ઉધવ અસાંકે યાધ અચેતી, ઉધવ અસાકે યાધ અચેતી
સ્યામજી મુરતી ધલમે રમેતી.   ઉધવજી...
નંધમે ઈ નટવર, ચતળે મે ચુણકે, મઠી મઠી બોલી ઈ, કન મેતી કુણકે
વનરા રે વનમે રાસ રમાડે, બ્રમ સ્વરૂપ તેની વતાળે.   ઉધવજી...
અન રૂપજો તાં ધ્યાન ધરેને, દીતાં ગુજારયું રુઈ કરેને
ઉધવ અસાકે સ્યામ ન મલધો વ્રજજીજ ભુમીમે રુઈ રુઈ મરબો.ઉધવજી..
હાણે અસાજી હધતા ટુટીવયી, ભચણજી શેરી સુજેકો નતી બયી
ઉધવ વનીને સ્યામકે હલાયો, જીવ અસાંજા આયી ભચાયો.   ઉધવજી...
ઉધવ અસાંજા હાલ હિ ન્યારે, સંદેસ ડીજા સારે સંભારે
છેલીતાં યાધી યાધ કરે ધન, તોજી જભાનકે પુરીયારે ધન.   ઉધવજી...

દોહરો

હે રાજન ફરી ગોપીયું, સારે થયું સજાગ, ફરી ઉધવકે પુછે, કડે ખુલધા અસાજા ભાગ
ઉધવ હી હિકળી ઘડી,   જુગ વીતેજી ચાર, એળા ડી ગુજારીયું, નાંય જીઅણ મે સાર.

ગોપીયું રાધાજી જન ગૌશાળામે રોધાવા ઉતે ઓધવજીકે કોઠે અચેત્યું.

રાગ આવી આઠમની

વૃજ વનીતાજા ભાવતાં ડસી, ઉધવજી વિચારે ચળેયા
હીંતા ભુમી અજાણી એય, જત ઘેલાને ગામળી વસેયા. વૃજ ...
હલી આયા ગૌશાળામે ઈ, રાધાજીકે નજર દઠા
વઠા હેકલા ધ્યાનમે ઈ, જપીધા ઈ સ્યામકે દઠા. વૃજ ...
પેર્યા મેલળો અંચડો ઈ, મલી નતા મોતે છાંયી
છુટા વારતાં લકેતાને, વિજોગણ વેસમે વઠા. વૃજ....
જેંજી કાયા સુકાણી સાવ, કાઠજી કર મુરતી વઠી
જેંજી હકળી નજરતાં અય, સ્યામમે સુરતા ખુતી.
વટ આયા ઉધવજી ઈ, રાધાજીન નેણે ન્યારેયા
તડે ગોપીયું જાગાઈત્યું ઈ, શ્રીસ્યામજો નાલોગની.

રાધાજી શ્રીકૃષ્ણજોનાં સુણી ધ્યાનથી જાગ્રતથીએતા ઉધવજીકે સામે નેરીતાં ઉધવજી નમન કરે ભગવાન કૃષ્ણજો સંદેસ ડનેલા તૈયારથીએતા.

દોહરા

ઉધવજી નજરે દઠા, પ્રેમ મુરતી સાક્ષાત, હથ જોડે નમન કેયા, સમજી સાક્ષાત માત.
શ્રીકૃષ્ણ હલાયા વ્રજમે, મુકે બોધેલા બ્રમજ્ઞાન, પણ રાધાજીનેરી નતાં, હરી ચરણમે ધ્યાન.
સામે ન ન્યારયા રાધાજી, નાવયી કીં અણસાર, તડે જાગાયે ગોપીયું કરી કૃષ્ણ કૃષ્ણ ઉચાર

શ્રીકૃષ્ણજો નાં સુણી રાધાજી ધ્યાનસ્થ જાગ્રત થયા ઉધવજીકે ડસી રાધાજી ચેતા.

દોહરા

ઝબકી જાગ્યા રાધાજી, સુણી સ્યામજો નાં, સુયાં સંદેશો સ્યામજો, ગોપીએ પ કન ડનાં.

ચોપાઈ રાધાજી ચેતાં

હે ઉધવ આયીં ભલે કરી આયા, મથુરાજો સંદેસ સુણાયા
મથુરામે ચોતા મોહન વસેતા, કન મોહનજી ગાલ કરેયોતા.
વ્રજમેતાં અય સ્યામ હકડો, અતઈ વસેતો મોહન નંઢળો
વને ન પરેયા છડે અસાંકે, ઉધવઆંકે કીં ન સમજાજે.
આયો વખાણેયોતા સ્યામ આંજો, ઈ કતે વસેતો અન નાંજો
ઉનજા હત કેળા સંબધ અયીં, અન નાલેજા બ્યાકો ઉત અયી.
ઉધવજીકે અતરો ચઈ રાધાજી પાછા ધ્યાનસ થઈ વનેતા.

ઉધવજી વટા કૃષ્ણજો નાલો સુણી રાજી ત થેયા પણ જડે ઉધવજી ક કૃષ્ણ મથુરામે વસેતા ઈ સુણીને રાધાજી મુસકાણા ખલેતા તડે અનીંજે મો મજાથી કમળજી વાસ પસરેતી તેરે હકળો ભમર અચી મો વટ ગુંજારવ કરેતો તે કે રાધાજી ચેંતા.

દોહરા

સુરતાજેજી સ્યામમે, તનમે ઈ જ તવાર, ઉધવકે ભુલી કરે, કેયા સ્યામ સ્યામ ઉચાર.

યાધ આવયી કૃષ્ણજી, રાધાજી મુસકાણા, ફોર છુટી અત મોં મજા, ભંમર અચી ભરાણા.
મુખ કમળ સુવાસનાં, પસરાણી ચોપાસ, ગુંજારે ભમર અચી, જત વઠા રાધાજી ઉદાસ.

રાધાજી ભમરકે ચેતા. રાગ ભૈરવી છાયા

ભંધ કર ભમરા સંગીત તોજી, ઉડી ઉડી તું ક્ત આવે
હી નગરી અય વિયોગજી, તો જો પ્યાસીકો નાયે. ભંધ....
વન છડેને છડે વનરાયું, હત ક્ત તું શુંનમે આવે
તોજો પ્યાસી વ્યો ઈ પલટી, તોકે ખબર હી કીં નાયે. ભંધ....
સ્યામ કારો ધલજો કારો, કારપ અનજી અખીયે મે
અન અખીયેસેં કામણકે, અસી આવયું અન વનમે. ભંધ....
હે ભમરાતું સ્યામજો સાથી, કમ આ બીજા અયી કારા
નત નવે વનકે તું ન્યારીયે, હલ અભળાઈયે તું સારા. ભંધ....
સ્યામ અસા જે જે ચરણેકે તું, છુંઈ કરે હત તું આવે
હાણે હતાથી હલધોથી તું, છડે કરે વૃજતું કારા. ભંધ....
સ્યામતાં કારો આય ઠગારો, મારાય અસાંકે મોરલીસેં
છડે અસાંકે વ્યો ઈ મથુરા, નાંતા અસાસે ઈ તોડે. ભંધ....
ભજતું ભમરા કુલા સતાઈયે, સ્યામજી ગાલ તાજી કરાઈયે
હાણે મોં તોજો ટાર, નકા દીયા તોકે, ગાર તોજો ગુંજારો હી ભંધકર...

રાધાજી કે અત વરી કૃષ્ણજી યાધી અચેતી અતરે ભમરકે ભુલી ઉધવજીકે ફરી પુછેતા.

દોહરા

યાધ આવયી સ્યામજી, અત જાગ્યા રાધાજી, ભુલી વ્યા ઈ ભમરે કે, સામે ન્યારી ઉધવજી.
નજર નીચી ને નેરીતા, પુછેતા ઈ પ્રશ્ન, સજી સુણાયો વારતા, ચ્યાવા ઈ ભગવન.

ઉધવજી ચેતા. ચોપાઈ

હે દેવીયું આંયી જરા વિચાર્યો, મુંજી ગાલક ધલમે ધોર્યો
કૃષ્ણ વ્રજમે મુકે હલાયા, ઈજ સંદેસ આંકે સુણાયા.
નીર્ગુણ બ્રમ નીરવીકારી, નીરાવલમ નીરુ પાધીક સારી
અવિનાસી અકલેશ અખંદા, આદ અનાદી અચીત અનંદા.
અછેદ અભેદ અચલ અજન્મા, અસાધ્ય અૈત ઈ અનામા
અન બ્રમજો ઉપદેસ ડેલા, આયો અયાં આંઉ બોધેલા.
હે દેવીયું આયી બ્રમકે સાધ્યો, સગુણ કેતાં મનસે વસાર્યો
સગુણ રૂપતાં સાસવત નાંય, જગમે બ્રમ હકળો જ આય.
અન બ્રમજો આયી ધ્યાન લગાયો, બધી ભરમના મનતા ભુલાયો
અતરો ચયી ઉધવજી વિયેતા, ગોપીએ કે સામે નેરીતા.

ઉધવજી ગોપીએ કે બ્રમજી ઓળખ કરાય સગુણકે રૂપકે ભુલાઈત.

દોહરા, સુખદેવજી ચેતા

સુણી બ્રમજી વારતા, ગોપીયું થયું ઉદાસ
સુરતા જજી સ્યામમે, ઈ નેરીત્યું ચોપાસ.

ઉધવજી કે રાધાજી ચેતાં. ચોપાઈ

મથુરામેં તાં મોહન વસેતા, ઈ જ ગાલ આયીં ખોટી કરેયોતા
સ્યામ અસાજો વૃજમેં વસેતો, છડે અસાંકે કત ન વનેંતા.
ઉધવજી આયી ઓળખો નતા કી, કત વસેતો સ્યામ ચોતા કી
શ્રીસ્યામ કે ઓળખી વનેતા, હન ધુનીયાથી છેટા ઈ રેતા.
સ્યામસે આયીં ન નાતો જમાયા, ખાલી ભણેમેં ડીં વનાયા
વેદ પુરાણજા પાઠ જ ભણેયા, મજ મંધરકે કોરો રખેયા.

રાધાજી ઉધવકે ચેતા હે ઉધવ આયી ચોતા કૃષ્ણ મથુરામે સુખસે મેલમે રેતાં ઈ કન કૃષ્ણજી ગાલ કરેયોતાં વૃજમે તાં કૃષ્ણ હકળો જ આય ઈ તાં હતેજ વસેતો અને અન કૃષ્ણકે આયીં ઓળખોનતા નકા આયીં મથુરામે કૃષ્ણન વતાયો આંજી ભણે ઈજ દીવ્યા ઈ લગેતો.

રાધાજી ફરી ચેતા. ચોપાઈ

હે ઉધવ આંજો કૃષ્ણ સે નાતો, અજ કેયા ઈ સામે દશજેતો
જીગ જુનાં અયી નાતાં અસાજા, આયીં બધેયા નાતા તાજા.
મથુરામે ચો મોહન વસેતા, ઉધવજી આયી સાવ ભુલોતા
અતરે આંકે ખબર ન પોધી, આંજી ઓળખ અધુરી રોંધી.
સામે ન્યાર્યો સ્યામ ડસજેતા, યમના કાંઠે સામા ઘુમેતા
જમનાજી જે જળમે ન્યારેયો ન્યારેયો જળમે, સામે તરેતાં ઈ જ વમળમે.
ગીરાજજે સામે સીખર ઈ, ગાયું ચારીધાતા ડસજે ઈ
કાલીજે ધ્રો મે ન્યારયો, નાગ નથેતો સામે ન્યારેયો.

રાધાજી સામે જમુના ગોવર્ધન ડુંગર વનરાવનજી ઝાળીમે કૃષ્ણકે રાધાજી ઉધવકે વતાઈતા.

ચોપાઈ

વઠો કદમ જે ઝાળ ચળી, ખણી બંસરી નંઢળી ખણી ઈ
વનરાવનજી રજ કૃષ્ણ કણમે, સ્યામ રમેતો ઘર ઉભરમે.
ઉધવજી આયીં સામે ન્યાર્યો, સ્યામ વગરતાં ખાલી વતાયો
ઉધવજી આયીં ભલી કરી આયા, જુની ગાલકે તાજી કરાયા.
આંજો સ્વાગત અસી કી કરીયું, વન વગળેમે થયું વડીયું
અભ્ણ સાવ કત વનોં ભણેલા, નાંય ઉથલાયા પના લખેલા.

ફરી રાધાજી ચેતા. દોહરા

ઉધવજી આંયી વની મથુરા, ઉત દીજા ઈ જ્ઞાન
હિ નગરી અય અભણેજી, સમજી સગે ન બ્રમજ્ઞાન.
હત વસે સાવ બાવરા, અભ્ણ અજ્ઞાની લોક
સમજે ન બ્રમ જ્ઞાન કે, આંજી વાણી વેધી ફોક઼

રાધાજી જી અને ગોપીયેજો ભાવ પ્રેમ ઘેલછાજે જી હન સજે વિસ્વમે કૃષ્ણ વગર કત પણ નજર નાય કૃષ્ણરૂપ જ જગ ડસેત્યું ઈ ડસી ઓધવજીજો મધ ઉતરીવ્યો પંઢકે જ્ઞાની સમજધા વા ઈ ભુલી ગોપીયે કે ચેતા.

દોહરા

ધન ધન આંકે ગોપીયું, ધન ધન આંજી ટેક, જન પંધલા જોગી જુરે, ઉત પુગીયુ આંયી ઠેઠ.
જીવ શીવકે મલણજી, સીધી વતાયા વાટ, તદાકાર થઈ બ્રમમે, નયો ભનાયા ઘાટ.
પ્રેમ લક્ષાણા ભક્તિજો, સજો ઉભો કેયાં કોટ, સગુણમેં નીરગુણ ડસી, ભજ્યા ભનાયા ગોટ.
જપ તીરત તપ દાનને, યોગ સમાધી ધ્યાન, જગમે કેયાં મણીઆ વડી, સમરણ ભક્તિ ગાન.
સજે અન સંસારમે, અયી પંજ ભુતજા ડે, જીવ જેળા કરમ કરે, તેળા જ મલેતા દે.
જગમે માયા મા બલી, જીતી સગે ન જીવ, તેંકે તાં આઈ તુછ કરે, ગોતે ગણા ઉ શીવ.
જન પધલા જોગી વયી, વરે વનાઈ હજાર, ઈ વાટતા આયીં લધા, સ્મરણજો જ સાર.

ઉધવજી ચેતા હે દેવીયું આયીં ખાલી સમરણ કરેને બ્રમમે લીન થયું બ્રમ ઓળખીગણા ઈ આકેતા ધન ધન અય પ્રેમભાવસે પુજે બ્રમ મય થઈને હંન પધ મથે પુજી જગકે હકળો નવો મારગ ડનાં આંકે કતરા ધનવાદ ડીણાં અતરો ચયીં ગોપીયેકે નમન કરે પંઢજે બ્રમજ્ઞાનજી ગાલ જ ભંધ કરે છડેયા.

સુખદેવજી ચેતા.

સુણી ગાલ ઉધવજી, ગોપીયું થયું હુલાસ, મળે મલી સનમાન કેયાં, અતઈ પુરી કેયા ગાલ.
મેણા છ નકરી જ વેધા, ઉધવકે વ્રજમેં, નત નત લીલા લાલજી, ગાઈયે ઈ ગુણગાન.
અજ મથુરા વનણલા, રથકે કેયાં તૈયાર, વ્રજવાસી વોરાઈતા, આયા વ્રજનું બાર.

ઉધવજીકે છ મેણા વૃજમેં નકરી વેયા નત સતસંગ કરીયે કૃષ્ણજી લીલા ગોપીયું યાધ કરે સુણાઈએ અજ ઉધવજી પાછા મથુરા વનેલા તૈયાર થયા વૃજવારા મલી સજોગામ પધરમે છેલે મલી વિદાય ડીએતા.

દોહરા

ખટ માસ ઈ વીતી વેયા, ઉધવ રેયા વૃજમે, નત નત લીલા ગાયીયે, ગોપીયુ જાણી પંઢમે.
ઉધવ અજ મથુરા વને, રથ કે કેયા તૈયાર, વૃજવાસી વોરાયતાં, આયા વૃજનું બાર.

છેલે ગોપીયું ઉધવકે ચેત્યું.

ઉધવજી આયી સ્યામકે, દીજા હિ સંદેસ, ઈ મઞેત્યું ગોપીયું, પુરી આસ કરીજા સર્વેસ.
ભક્તિ આંજી ભુધરા, ભવ ભવ દેજા સ્યામ, સમશ્રણ કી વ સરેપન, નત ચરણેમેં ધ્યાન.
ઉધવ હી અરજ અસાજી સ્યામકે દીજા આંયી, પુરણ કરીજા આસાઈ, બ્યો કીં મઞેયો નાંહી

ઉધવજીકે મથુરા વોરાય ગોપીયું ઘરે અચેત્યુંને છેલો સંદેસ કૃષ્ણ વટા ભક્તિ મઞેયા અચી ઉધવજી વિદાય પુંઠીઆ ગોપીએજી કોય પણ કથા ભાગવતમે મલેનતી. ઈનીજે પાછળ જે જીવનજી અન કન રીતે ક/ણજો સમરણ કેયાં ઈ ડસાજેનતો.

દોહરા

ઉધવ અજ વૃજ છડે, હલેલા મથુરા ગામ, ગોપીજી ઘર ઘર અચી, સમરીયે શ્રીસ્યામ઼
બાળ મુરતી સ્યામજી, રટીયે મન મોરાર, છડે સાથ સંસારજો, રાત ડી ઈજ તવાર.
સમરણ કરીયે સ્યામજો, થઈ બ્રમમે ઈ લીન, વિસ્વપતીકે વસ કેયા, કેયા ઈ બ્રમ આધીન.
હે રાજન હન વિસ્વમે, હરી વસે ભરપુર, જુની ભજ્યા જનરૂપમે, તેળા જ થયા હજુર.
ગજ ગુણીકા ધ્રુવને, અંબરીસ રાજા મહાન, સબરી ઈ વનમે વઠી, ઉત પુગા ભગવાન.
હે રાજન વૃજ નારીયું, ભજન કેયા ભરપુર, પતી ભાવસે પુજેને, જલેયા જગપતી મુર.
જપ તપ વૃતને યજ્ઞ ઈ, ક્ત પણ કેવાં ન ઈ, સમરણસે સોધે ઘણા, લીન રૂપમે થઈ.
અધ્યાય હિ પુરો થ્યો, ઉધવ ગોપી ગાલ, જાડેજાચે પાં ઉત હલો, જતે મલધો લાલ.

ઈતિ અધ્યાય ૪૭

અધ્યાય ૪૮ : શ્રીકૃષ્ણ કુબજાને અકુરજે ઘર

દોહરા

અધ્યાય અણતાલમે, સુણાઈયે શ્રીસુખદેવ, અકુર કુબજાજે ઘરે, શ્રીપધારીયા વાસુદેવ.

અજ ભગવાન કુબજાજે ઘરે વનેતા ઈ ભગવાનકે ડસી કુબજા સનમાન કરેતી.

ચોપાઈ

કુબજાજે ઘર કૃષ્ણ અચેતા, ઉધવજી પ ભેરા ડસજેતા
યાધ કરે ઉ ચંદન થારી, વચન ડનાવા ઈજ મોરારી.
ઉન વચનકે પુરો કરીતા, અજ કુબજાકે દરસન ડીંતા
યાધ અચેતી અવધજી દાસી, કલંક ચળાયાજા ઈ વી હાંસી.
અન્જો બધલો પુરો દઈને, રુણ ઉતારી ઘર અચીને
ઘર અચીધા ગોવિંદ ન્યારે, પેલા કુબજા પગ પખારે.
દંડવત પયીને નમન કરેતી, આસન વ્યારે ધ્યાન ધરેતી
નીચી નજરસે સામે ન્યારે, જમનાજીજો પાણી પીઆરે.
કુબજા ઘરકે સારે સજાયે, હાંઢી ઝુમર તોરણ બંધાયે
દીપમાલા તા જગ મગેતી, ધુપ સુગંધી ઉત પસરેતી.
પુજા કરેજી કે ઈ તૈયારી, કનક કળસો રૂપલ ઝારી
કેશર કંકુ અગર ચંધનજા, થાર ભરે ઈ ધુપદીપજા.
સાગ સીસમજા પાટ ઠરાયે, જમના જળસે વયી નારોય

ગુલાબજા ઈ ભનાયે હાર, દોલર મોગરજા બ્યા ધાર.
જાત જાતજી રસોઈ ભનાયે, થાર હરી કે અચી ધરાયે
જમનાજળજા લોટા ભરેલ, આચમાન લા થધા ધરેલ.
લવીંગ સોપારી પનજા બેળા, મંમ જાતજા મુખવાસ ભેળા
ખરારી કે ખટતે વેરાયે, ગાધી તકીઆ વટ રખાયે.
વટ વયીને વાતી ઢોળે, કુબજા ઉભી ઈ હથ જોળે
કુબજાતે હરી થ્યા રાજી, પૂર્વજનમજી ગાલ થઈ તાજી.
કુબજાકે હરી હલી અપનાયા, પુર્વ જનમજી ભુલ ભુલાયા
કુબજા રાજી રાજીથીએતી, ફરી ફરી કૃષ્ણકે નમન કરેતી.

કૃષ્ણ કુબજાજે ઘરે અચી દરસન દીએતા કુબજા રાજી થીએતી. બે ડીં કૃષ્ણ અક્રુરજીજે ઘરે વનેતા.

ચોપાઈ

જગ નીયતા શ્રીજગજા સ્વામી, આયા અવની અંતર જામી
નત નત ઈ જ નીરક્ષણ કરીતા, સંતે ભક્તે વટ ધોડી પુજેતા.
અક્રુરજી જે ઘર અજ આયા, ભક્ત અક્રુરકે મન ભાયા
સામે હલી સનમાન કરીતા, દંડવત પઈને નમન કરીતા.
ચશ્રણ પખારે પુજન કેયાંઈ, ડયી આસનને સામે ઉભા ઈ
ભોજન ભનાયે થાળ ધરાયાં, ભરે ભાવસે ભોજન કરીયા.
બેળા પાન ઈ મુખવાસ દીતા, ફરી ફરી હરી કે નમન કરીતા
ઉધવજી અયીં અજ ઉમંગમે, અક્રુરજે ઘર હરીજે સંગમે.

અક્રુરજી પ્રાર્થના કરીયેતા. રાગ હીંચનો

પુરણ બ્રમ જગ સ્વામી રે, અજ અવની તે આયા
દયા કરીને દીનાનાથ રે, અજ મુંધર પધાર્યા.
જાધવ કુળમે જનમ ધરાયા, નાલો અસાંજો ઉજારયા રે
પેલે જુમમે રે આયીં અવનાસી, ચારતા રૂપ ધરાયા રે.
તેતાં જીગમે રે આયીંની જાધારી, વામન પરશુ શ્રીરામ ચોવાઈ
દવાપર જુગ જોઈ છેલો આરો, સામે અચેતો કલીરે કુઠારે
પાર લંગણજો નાય આરો રે, અજ અવનીતે આયા.

અક્રુરજી ફરી અસ્તુતી કરીયેતા. **રાગ પરજ સાખી**

હે યદુકુળ ભુશણ ભુપ પધાર્યા, અજ આયા હન અવનીતે
યુગ વીતે અવતાર ધરે ને, ધોળી અચોતા ધરણી તે.
ત્રીભુવન તારણ સંત ઓધારણ, અસુર વિદારણ અસુરારી

અજ પધાર્યા કૃષ્ણ સરૂપે, જે જે જે જે સુખકારી.

રાગ કલીંગડો

પાવન કેયાં ગીરધારી ઘર અજ, પાવન કેયાં ગીરધારી
પુનીત પગલા આંજા દયીને, કુળ તાર્યા મોરારી.
આંજે ચરણસે સે ગંગા પ્રગઠઈ, પતિત પાવનકારી
મંદાકનીને ભોગ વતી ઈ, ત્રીલોકે ઉજીઆરી.
આંજે ચરણજી ચરણ ચાખડી, ભરત શરતે ધારઈ
આંજે ચરણજી રજ કે છુઈ, અમર અહલ્યા નારી.
વનરાવનકે પાવન કેયાંને, ગોકળજી બલીહારી
મથુરા નગરીજો નાલો જગમે, અમર કેયાં અવતારી.
અજ પધાર્યા ઘર અસાંજે, પુર્વ જનમજી પુરી કમાઈ
અવનીજો ઉધાર કરેલા, આયી આયા અસુરારી
ઘર અજ પાવન કેયા અચીને, સગુણરૂપ સુખારી.

દોહરા

વાણી સુણી અક્રુરજી, ઈ મુરકેયા મહારાજ, નમન કરે અક્રુર કે, સમજાયા જગતાજ.

ભગવાન અક્રુરકે ચેતા.

યાધવ કુળમે સંત જન્મ્યા, અજ આયી કાકાજી
કુળ પાંજો તાં પાવન થઈ વયો, જાત જાધવજી.
જન કુળમે સંત જ પ્રગઢે, ઉન કુળજો થીએ ઉધાર
પરીએજા પરીયા તરી વને, જનમ મરણજે પાર.
જપ તપને તીરથ ઈ જતરા, દયા દાન દાતારી
જ્ઞાની ધ્યાની પેં અત ટુંકા, સંતેજી ઈ બલીહારી.
કાકાજી આંયી અજથી અસાકે, સારે સમજણ ડીજા
અસીં બાળક ક્ત ઓખીપેત, ભુલ સુધારે દીજા.
શ્રીકૃષ્ણજી વાણી સુણી, અક્રુર કેયા નમન
નીચી નજર ન્યારે ને, ચ્યાં ક્ષમા કયો ભગવન.

દોહરા

જોગેસર અજ જગપતી વયી કરીએ વિચાર, પાંડવ કૌરવ કી કરી ઈ ગાલ સુજેતી ગાર
કોઠાયા ઈ અક્રુર કે, હરી સમજાયા, રાજા અંધ કે મલણજી, ઈ વાટ દરશાયા.

ભગવાન અક્રુરકે ચેતા.

હે અક્રુર આયીં ઉત વની, પેલો ઈજ કરીજા, ભેદ નીતી અપનાયે ને પુરો તાગ કઠીજા.
આજ્ઞા ગની શ્રીનાથજી, અક્રુર થેયા તૈયાર, હલ્યા હસ્થીનાપુરી, રથ ઘોળાજો પ્યાચાર.

અધ્યાય ઈ પુરો કેયા, કૃષ્ણ કથા અનુપ, જાડેજા જગમે ભજો, કૃષ્ણ ભજો સરૂપ.

ઈતિ અધ્યાય ૪૮

અધ્યાય ૪૯ : અક્રુર હસ્તીનાપુર

દોહરા

નત નત કરીયે નયી કથા, સુખદેવજી મારાજ
ભાગવત ભાંખીયે બ્રમજી, પુરાણે જો ઈ તાજ.

રાગ માલકૌંસ

હરી ડના આદેસ અક્રુર કે, હરી ડના આદેસ
હસ્તીનાપુર જો ઈ વનણલા, સમજાયા સર્વેસ. અક્રુરકે હરી...
હરી ડના આદેસ અક્રુર કે, હરી ડના આદેસ
હસ્તીનાપુર જો ઈ વનણલા, સમજાયા સર્વેસ. અક્રુરકે હરી...
ધોળા જોળ્યા તેજીલા રથમે, રથ ઘુઘરીએ જળેલ
લગામ વારે વઠા ઈ રથતે, રથ ઈ સોન સજેલ. અક્રુરકે હરી...
હસ્તીનાપુર મે ઈ આયા, જત રાજસભાજો મેલ
રાજ સભામે આયા અક્રુર, જત સજી સભા ભરેલ. અક્રુરકે હરી...

શ્રીકૃષ્ણ જે આજ્ઞા અનુસાર અક્રુરજી હસ્તીનાપુરમે આયા રાજસભામે પુગા ઈ ડસી પાંડવ કૌરવ સામે ઉભા થઈ સનમાન કરીતા.

ચોપાઈ

રાજસભામે અક્રુર અચેતા, ન્યારે પાંડવ રાજીથીએતા
સામે હલીને કેયા સનમાન, પાંડવ કોરવ વઠા ઉ માન.
અંધ રાજાને ભીષ્મ વિદુર, દ્રોણાચાર્ય દુર્યોધન નીકુળ
કૃપાચાર્યને અસ્વ સ્યામા, સોમદતને અર્જુન સામા.
મળે મલીને સનમાન ક્યા ઈ, આસન વેરાયે માન ડના ઈ
સારે સમાચાર સામે ડીતા, બાળ વ્રધેજી ખબર પુછેતા.

રાજસભામે અક્રુરજી આયા માન ડઈ વેરાયા પાંડવ કોરવ મલી ખબરુ પુછેયા, અક્રુરજી રાણીવાસમે ઈ કુંતાજીકે મલેતા.

ચોપાઈ

રાજભુવનમે અક્રુરજી આયા, કુંતાજીકે મસ્તક ન માયા
રાજી થીએતાં માતા કુંતાજી, ખબર પુછેતા સજે મથુરાજી.
હે વિદુર અજ પાંજે કુળમે, કૃષ્ણ પ્રગટ્યા ઈ મથુરામે
પરીયેજા કો પુન પ્રગઠેયા, તડે યોગેસર ઈ સરજેયા.

જગજો ઉધાર કરેલા, અસુરેજો ઈ નાસ કરેલા
અજ અવની ઈ હરી પધાર્યા, કુળ પાવન જગ ઉજારેયા.

કુંતાજી અક્રુરજીકે પુછેતા.

હે અસુર કડે કૃષ્ણ અસાકે, યાધ કરેતો પાંડવ કુળકે
દુઃખમેંતા અસી ડીં ગુજારીયું, નત વયીને કૃષ્ણ સંભારીયું.
મુંજે બાલુડેજો બરકે ડસીને, બરે પચેતો અંધ ડસીને
અન ઈર્ષાસે વેર વળેતો, દુર્યોધન તાં નત જગળેતો.
અસી અયુ સાવ નોધારા, અખીયે પાણી ભરીયું ચોધારા
હન દુઃખજો ભા છેળો નાય, કડે કૃષ્ણ અચી છોળાયે.

દોહરા

સમજી વેઆ સજી ગાલ કે કુંતા માતાજી જી, ડયી ધલાસો અક્રુરજી, સમજાયા હરી જનમજી.
વિસ્વેસ્વર અજ વિસ્વમે, અવની ધર્યા અવતાર, ધ્રમ નીતીને રાજ્યજી, પેલી કંધા સંભાર.
અજય ભારત ઈ કરે, કરે અસુર સંહાર, સોપીધા ઈ ધમ્રકે, ઈ અય હરીજો વિચાર.

માતા કુંતાજી કે આસ્વાસન ડઈ ફરી રાજસભામે અચેતાને રાજનીતીજી રોજ સભામે ધ્રતરાસ્ટ વટે ગાલીયું કરી સમજાયે.

દોહરા. રાગ કલીંગડો

રાજાનીતી સમજાઈએ, સભામે રાજનીતી સમજાઈ
કૌરવજી વયી સભામે, અક્રુરજી ઈ સુણાઈયે.
હે રાજા આર્યી આજે કુળજી, કીરતીકે તાં વધાર્યો
પાંડુરાજાજે રાજ કે આર્યી, રામ રાજ્ય ભનાયો.
સામ દામ ને દંડ જ ભેરો, ધર્મ મથેતે ચળાયો
પોતર કુપાતર પેલો પરખે, ન્યાય બારા ફગાયો.
હન અવનીજો રક્ષાણ કેણું, ઈજ ક્ષાત્રીજી સેવા
સમસ્ટી સમભાવ નજર સે, રખજા રાજા હેવા.
જુની નરેતાં નીતી છડેયા, જગમે પાપી ઈ પુરા
કુળ મથેતાં કારી ટીલી, દઈવ્યા ખર અસુરા.
હે રાજા અજ હન અવનીતે, નાંય કોય પણ કેજો
હેકલો આવ્યો વને હેકલો, જીવ માયા મે બંધેલો.
માત પીતાને સગા સબધી, ભા ભત્રીજાને ભેણુ
કરમ કરીયે ઈ પંઢ પંઢલા, પાંકે છેટો રોણુ.
હે રાજા હી જગ તમાસા, જેડી વડરેજી છાયા
ચારડીંએજી રાત ઉજારી, પુવા આંધાર છવાયા.

હે રાનજ હી પાંડવ વંસતાં, નાય આથી પરાયો
રાગ દેસકે છડે કરેને, રાજ નીતીસે હલાયો.

અક્રુરજી નત કોરવેજી સભામે ધ્રતરાસ્ટ વટ વઈને રાજનીતી સમજાઈએ તડે અંધરાજા અક્રુરજી કે ચેંતા.

દોહરા

અક્રુરજી આયીં અજતા મુકે, વાટ સચી ઈ વતાયા
અજ્ઞાનજાતા તાળા મુંજા, આયીં અચી ખોલાયા.
હન અવનીતે ઈશ્વર જન્મ્યા, જગ સજો ઈ ચેતો
જાધવકુળમે જનમી આયા, અસુર નાસ કરેતો.
અક્રુરજી જેંજે ઈસારે, હલે તો આલમ અજ તયી
જળ ચેતનમેં ઈજ ડસાજે, અણુ અણુમે ઈ જ અયીં.
અક્રુરજી હી માયા બંધન, જીવ અનમે જલાણુ
સમજ છતા છડે સગેને, એળો ભુત ભરાણું.
હે અક્રુરજી મુંકે અનમે, એળી લગી આરક્તી
સમજાયા જીવ ન સમજે, એળી ભરાણી કુમતી.
હે રાજા આંઉ રાજનીતીતા, સજી જ સમજા જેતી
તોય મન મુંજો ન વસમે, નત કરે તો અનીતી.
અજથી અક્રુર મન મારેને, રાજનીતીસે હલાયા
સર્વેસ્વરજો સમરણ કરેને, જીવન સફળ ભનાયા.

અક્રુરજી છ મહિના હસ્તીનાપુરમે રોકાણા રાજનીતી સમજાયા બયો કૌરવજી કુટનીતી મળે જાણીવ્યા ઈ પાછા મળે મથુરા અચી કૃષ્ણકે સુણાયા.

સુખદેવજી ઉવાચ.

હાણે રાજાન શ્રી હરી, મનથી કેયાં વિચાર, છડે મથુરા નગર કે, નગર વસાયા બાર.
રક્ષાણ કે લા દેશજો, ઉતારીયા ભુ ભાર, પેલા કમ ઈ પતાઈયા, જેલા ગળો અવતાર.
અધ્યાય ઈ પુરો કેયાં, પુર્વાર્ધજી વારતા, સમજાયા સુખદેવજી, હસ્તીપુર રાજતા.

ઈતિ અધ્યાય ૪૯

દશમ સ્કંધ ઉતરાર્ધ

દોહરો

પુર્વાધિકે પુરા કેયા, ઉતરાર્ધજી હી ગાલ, સમજાઈએ સુખદેવજી, સુણી રાજાજો સ્વાલ.

સવૈયા

નિર્ગુણનાથની જારી નંધ ઘર, વનરાવન મે વયીં

બાળ લીલા પુરી કેયા ઈ, ગોપે ભેરા થઈ.
પુવા પધાર્યા મથુરા નગરી, કોટયા કંસ કોરાર
બ્યા પતાયા અનજા ભેરુ, ખલ ખુટલ ખોરાર.
ફરી છડેલા મથુરા નગરી, વિચારી હરી મનમે
નયીં વસાયા સોન ધ્વારીકા, સોધ કરે સમુમેં.
રમાપતી અજ રાજ ભુવનમે, વયી કરે કેયા વિચાર
પેલોકમ આંઉ ઈ પતાયા, જેજો હન ધુનીયાતે ભાર.
નજર ફરાયા યોગેસર ઈ, ભળ ભારતમે પુરી
હકળા હકળો ગોતે ગળા ઈ, જતરા રાજા અસુરી.
બલરામજીકે વટ કોઠાયા, સમજાયા પુરો ઈ સાર
સજાગ થઈને રોણું ખપધો, પાંજો કમ પુજાયુ પાર.

અજ સુખદેવજી ઉતરાર્ધજી કથા રાજા પરીક્ષીતકે સોણાઈએતા. ઉત પેલા પુવાર્ધજી કથામે કૃષ્ણ પ્રાગઠ્યથી કરે મથુરા સુધીજી લીલા પુરી કેયા હાણે મથુરા છડે યાદવે ભેરા કોઠે ધ્વારીકા વસાઈલા અને અખંડ ભારથ કરેલા નકી કેયા ઈ કથા ચોંધા.

જરાસંઘજી વારતા

કંસ રાજાજો સોરો ખલ ઈ, મગધ દેશજો રાજા
ડસી સાયભી જાધવરાયજી, શુરથીએતાં તાજા.
વેર વધારે કરેતો વળેલા, ઉત વયી આડો હલેતો
ચાણુર જેળા ક્તરા મારે, ઈ મનમે જાધ કરેતો.

મગધ દેશજો રાજા જરાસંઘ બરુકો બોરોવો કૃષ્ણજી બરજી ખબર અનકે હુઈ અતરે કૃષ્ણકે સામે લડેજી તૈયારી કંધોવો તે સુધીતાં કૃષ્ણ કંસકે માર્યા ઈ ખબર અનકે મલઈને ઈ લશકર ખણી મથુરાતે ચડી અચીતો ને કંસ અનજો જમાઈથીધો વો.

સવૈયા

જાગીર જાધવજી, જેજા પટમે પે પળકાર
દંકો વને સજે દેશમે, ઈ આવઈ અણસાર.
કંસ મરણજી ખબર પયી, જરાસંઘકે જે ની
ઉપવ્યો ઈ ઉબરાળ કરેને, સેના ખણી સઠ તેની.
સેના ખણીને સઠ અચેતો, મથુરા કે કેં વીટો
ચઈ ડસેથી ઘેરે ગળે ઈ, કર રામબાણજો લીટો.
તેત્રીકોટી સંખ્યા જેજી, અસુર અયીં ઉનભેરા
ભળ ચયીને વેતો વચમે, નગરી કે કેયાં ઘેરા.

જરાસંઘ મથુરાકે ઘેરો વધે ઈ ડસીને કૃષ્ણ બલરામજી કે એસારે સે સમજાયને બોય ભા

મથુરાથી બારા અચેતાને લળેજી તૈયારી કરીતા.

દોહરો

જરા જી સેના ડસી, જાધવ થેયા તૈયાર
ભા ભેરા બલરામજી, ઈ નકરેયા નગર બાર.
નગર મજાથી બાર અચેતા, અભ મજા વિમાન ઉતરેતા
રામ કૃષ્ણજી વટ ઉતરેયા, હથીયારેસે સજા ભરેયા.
ધોરા ધોળા તાંજી તેં મેં, કારા ધોળા જોળલ જનમે
અન વિમાનજી સોભા ભારી, ગરુળધજ રથ સોભારી.
તેંતા યુગમે જોગેશ્વર ઈ, જેની જનમ ગણાવા
રામ લક્ષમણ રૂપ ધરેને, જગકે મુગત કેયાંવા.
ઉજ વેમાન ને ઉજ હથીયાર, ઉજ આયા અધરથી
ફરી ઉપાવ્યા ઈ જ હરી હથમે, છોળાયલા હી ધરતી.

દોહરો

અચી પુગા રણ મેધાનમેં, જોગેશ્વર બલરામ
પળકાર કરે અન પાપી કે, જાગાયા ભગવાન.

બલલરામ ને કૃષ્ણકે દેવ વેમાનમેં વઠલ ડસીને ઈ પાપી પંઢજો લશ્કર તૈયાર કરે સામે ઉપડી પેતો.

સવૈયા

દેવ જેળો વિમાન ડસીને, દાનવ દંધ કચરેતો
અખીયું તાણે મુઠે પછાળે, સામંત કે સડ કરેતો.
સજીસેના તૈયાર કરેલા, રાળ મથે ઈ રાળ કરેતો
જાધવ કે આયીં જલેયો જીરો, મજા ઈ મથા ઈ રાળ કરેતો.

દોહરા

શ્રીકૃષ્ણકે સામે ડસી, દાનવ થેયા તૈયાર, ખણી તશરુ તેગને, સામે કેયા પળકાર.
ઘેરે ઘણા ગોવિંદ કે, એળો બધેયા બર, તાળુ ડયી ટુટી પેયા, અકલ વગરજા ખર.
અકલ વગરજી જાત ઈ, જેંજા પુન્ થ્યા પુરા, કરમ ઈની એળા કેયાં, વેયા વૈયા વછ સજીરા.
અભાગીઆ એળા અકરમી પુવા ઈન વિચાર્યા, જેં કેં જગ જોગેસર જાણે તેં તે જ હથ ઉપાળ્યા
કો બરછી કો ભાલો ખણીને, અસુર સામે ઉપળેતા
કો ધનુસજો સંધાન કરેને, તતા તતા તીર છડીંતા.
કો ગોફણ કો ખણી કટારી, મુશળ મારણ લા વછટેતા
કો કળીઆરી ખણીકો ખુરપી, કો ખાંડે સે વછટેતાં.
ટોળે ટોળા અસુર અચીને, કેયાં ગોવિંદતે ઘેરો

બર કરે ને ઈ બાખળેઆ, ચોમલથી ક્યાં મારો.

શ્રીકૃષ્ણજે રથકે અસુર ચોભરથી ઘેરે ગળા ઈ ડસીને ભગવાન ધનુસ ઉપાળે સામે યુધ કરીયેતા.

દોહરા

ગોવિંદ અનીજી ગત ડસી, મુરકેતા હરી મનમે
બલરામજી જી વટ વયી, હરે હરે ચેતાં કનમે.

કૃષ્ણ ભગવાન ચેંતા.

અજ અનીજા હન અવનીતે, પઝુા પાપ થેયા પુરા
હન ભુમીજો ભાર ઉતારણ, કંઠીઆ વંશ સમુરા.
અતરો ચયી હરી હથ ખયા, પંઢજો ધનુસ બાણ પુરાણુ
પણછ ખેચેં કેયા રણકારો, સારે મોલક સુણાણું.
બાણ મથે સંધાન કરે ને, હલી હરી કેયા ચંધ
ભોણ મથે ઈ થયો ભળાકો, છણેયા હજારુ કંધ.

સુખદેવજી ચેતા.

હે રાજનહી હકળે બાણસે, સજી સેનાં કે સુમાર્યા
અનમે નાથકી બયી કરામત, જે સજો બ્રમાંડ ભનાયા.
જે જે ઈશારે સજો આલમ હી, અધર ઈજ ઈ હલેતો
અનજી ઈછાસે જળ ચેતનથી, ખલક ખલધો દસજેતો.
કડે કોપ કરે તત હકળી પલમે, પ્રલય થીએ પરબારો
બરી ભસ્મથીએ હી ભુતળ, તડે માનવતા ક્તે વચારો.

જરાસંધ સજો લશકર કૃષ્ણ મારે મુગતી ડનાં અને બે કોરા જરાસંધને બલરામજો જુધ ચાલુવો બલરામજી જરાકે બધે જીરો કૃષ્ણ વટ ખણી અચેતા ઈ ડસીને કૃષ્ણ બલરામજીકે ચેંતા.

હલધારી હર ખણીને ઈ, જરા સામે જંગ ખેલ્યા
બોય બરુકા એળા બાખળેયા, બાણ હજારુ છોળ્યા.
ભુમી મથે ભળવીર વળેતા, ભોણ મથે ભણકાર થીયેતા
જરાસંધ કે જીરો જલેને, ખણી આયા બધી કરેને.

શ્રીકૃષ્ણ બલરામકે ચેતા.

બલરામકે કૃષ્ણ પ્રભુ ચેં, સજી ગાલ સમજાય
અજ અનકે જીરો વનણ દેયો, ભલે સેના ફરી ભનાય.
બાણ મથે સંધાન કરેનેં, હલી હરી કેયા ચંધ
ભોણ મથે ઈ થયો ભળાકો, છણેયા હજારુ કંધ.

સજી સેનાકે સાવ સુમારે, વરી વઠા ઉન રથમે
સેનાં વગરજો રણમે હેકલો, હથમે કીપન વે હથીઆર
નીરાધાર કે કડેન ધસણુ, ક્ષત્રી ધરમજે અનુસાર.

દોહરા

જીરો જરાસંધકે જડે, છડે ડનાં ભગવાન, ઉપળ્યો ઈ અખીયું ઢકે, છડે રણ મેદાન.
વાટમેં વયીં વિચાર કેં, રાજમેં વનણું નાંય, કાં તાં સાધુ થઈ વના, કાં તાં ભરીઆ વાય.
હન જીઅણનું મરણ ભલો, કલંક દીણું કુળકે, બલ કેયાં અપમાન ઈ, ગાલ ચતમેં ચુણકે

જરાસંધજી હાર થઈ વયી ને યુધ છડે ભજીવ્યો અય ઈ ખબર અનજા સાથી ભેરુએકે ખબર પેતી અતરે ઈ સોધેલા નકરેયા અયીં.

દોહરા

જરાસંધકે સોધેલાય, નકરીયા સાથી અનજા
સમજાયા ઈ વટ વયીં, બર પતાયા પંઢજા.
ફરી ફોજ તૈયાર કરીતા, ફરી ઈજ ચળી અચેતા
શ્રીકૃષ્ણ મારે હયઈયે, સોરો વખત પાછો ભજાયા.

જરાસંધ અસુર ભેરા કરે વરી મથુરાતે ચળી અચેને કૃષ્ણ અનકે મારે પાછો ભજાઈએ ઈ સોરોવખત ચળી આયો. હડા નારદજી વિચાર કેયા ક હાણે કાલયવનકે જાગાયા કાલયવન વટ નારદજી અચેતા.

દોહરા

જરાસંઘજી સૈન્યજો, સાવ થઈ વયો નાસ, ઈ નારદ નજરે ડસી, વિચાર્યો વયી ખાસ.
અજ આંઉ અવની વની, ઉભો કરીયાં અસુર, કાલયવન જે કટકજો, કઢાયા સાવ જ મુર.
ઉપળ્યા ઈ અંતરીક્ષથી, આયા અસુરજે ાર, કંશ મરણ જરાસંઘજી, ચેયા ઈ ગાલજો સાર.
સમજાયા મુની મુરખેક, તત ઉછરીઓ ઈ કરુર, સાવ સેના તૈયાર કેં, ચાર કોટી ઈ અસુર.

દોહરો

મથુરાકે ઘેરો વધે ઈ, ચઈ ડસે ચોધારો, જરાસંઘજો વેર વરેલા, કાલ યવન કે મારો

કાલયવન મથુરાકે ચોમલથી ઘેરે ગળે ઈ ડસીને શ્રીકૃષ્ણ બલરામજી વટ વની પંઢજી સજી યોજના ચેતા.

ચોપાઈ

રમાપતી કે રાજ ભુવનમેં, જાણ થઈ ત વિચાર્યા મનમેં
બલરામજી કે વટ ઈ વેરાયા, સજી ગાલ સારે સમજાયા.
ધાર ધ્વારીકા ધરીયા મથેઈ, શેર વસાયો મું રાત દઠે ઈ
જાધવ પાંજા કુટુંબ કભીલા, આંઉ પુજાયા ઉતે વસેલા.
ઈ કલ તાં ક્ત બાર ન પોધી, જાધવે કે કીં ખબરન રોંધી
આયીં પ્રજાજો રક્ષાણ કરીજા, મુંજી ચંધા કીન કરીજા.

અતરો ચયી હરી હલેયા તેઆથી, વિસ્વકર્મા કે કોઠાયા ઉવાથી
ધવારીકા નાંજો નગર વસાયો, સરગ લોક કે નીચે ઉતાર્યા.

દોહરા

સલાટ કે સમજાયને, હરી નકરયા નગરનું બાર
કમળ માળા વધા કંઠમેં, બ્યો કીન ખયા હથીયાર.

ધ્વારીકાજો વર્ણન. રાગ શીવ રંજની

અજ અવનીતે અચી ઉતાર્યા, અમરલોક અવનનાસી રે
સાયરમેં ઈ સેર વસાયા, જેજી સોભા ન્યારી રે.
સોન ધ્વારીકા નાલે નગરી, નારાયણજા વાસ રે
વિસ્વકર્મા વડી ભનાયા, ઈ જાગીને અધરાત રે.
અન નગરીમે મેલ હરીજા, હકળી જ હાર ક્તાર રે
અનમે સોભે ગોખ જરુખા, સોભે અપરમ પાર રે.
હાંઢી ઝુમર હિરા હલકે, મોતી ચુગે મલાર રે
ભાગ ભગીચા કોટ કમાનું, પધરા પગ પગ ધાર રે.
રાજસભાજી સોભાન્યારી, જત હીરોજી હલકાર રે
દેવ વિમાને વયીંને આયા, નેરણ ઈ હકીયાર રે.
અજ અવનીતે અચી......

વિસ્વકમકિ કોઠાયને ધ્વારીકા નગરી વસાયીતા અને ઈ હકળી રાતમેં ઈ ખેલ ઉભો કેયાં જાધવેજો સારો કુટુંભ ઈ રાત રાત પુજાઈ ડનાં. ઈ .નીકે પણ ખબર ન પયી સવારજો જાધવ ઉથીને નેરીયે તત સોનજી સજી નગરી જે જી સોભાજો વર્ણન સુખદેવજી ચેતા.

ચોપાઈ

ભારત દેસને ધ્વારીકા નાં જી, નગર વસાયા અજબ કલાજી
વિસ્વકર્મા કલા ઉતારેયા, ઈં લોકજી ઝાંખી કરાયા.
ફટીકમણીજા મેલતાં આપે, હીરા મોતીસે સાવતા સોભે
સજ સભાજી સોભા ન્યારી, વસે ઈ જાધવ ભેરા મોરારી.
અન સભામે દેવ વિએતા, બ્રમ શીવજી નત અચેતા.
રીધી સીધી જત અઅણું વારે, કુબેર પણ ઈ વઠા વિચારે
ગંગા જમના જત પાણી ભરીયે, સુરજ ચંધર ઉજાસ કરીયે.
હલક હલક નત હવા હલેતી, અગ્ની સાન્ત સીખા બરેતી
વરુણ દેવ જત નત હલાઈયે, ઝરમર નત ઈ વારી વરસાઈયે.
ઈં દેવ કાર ભાર કરીતાં, જાગી મુની ધ્યાન ધરીતા
સધ ચારણ નત ગાન કરીયે, ગંધર્વ અતે સાજ વનાઈયે.

ઢોલ નગારા નોબત વજેતી, સની સની સુણાઈ સુજેતી
દેવ દુંદુભી ગગનમે ગુણકે, પળધમ પટતે પઈ ઈ રણકે
અન નગરીજો રક્ષાણ કરીયે, મહામાયા જત પેરા ભરીયે.
વઠા ડુંગરજી ધાર મથે ઈ, નજર ફરાઈએ નગરી તે ઈ
દેવ દેવીયું વયીને વેમાને, ફુલ વરસાઈયે નત અચીને.

દોહરા

અન નગરીજા અવનીતે, જત તત પે પળકાર, કલમ ક્વીજી ક્ત પુજે, જત વિધાતા લાચાર.

શ્રીકૃષ્ણ બલરામજીકે ચેંતા.

બલધારી બલરામ કે, હરી સમજાયા ઈ સાર, પાજી જાધવે લા કરે, મું નગર વસાયો ધાર.
અજજ અધરાતજો, પેલો કરીયા ઈ કાર, પુજાયા પલવાર મેં, ઈ કેં કેં ન પે સણગાર.

અજ ભગવાન બલરામજીકે મથુરાજો રક્ષણ કરેજો સોપ્યાં અને જાધવેકે દ્વારીકામે રાતો રાત પુજાઈ ડના. ઉનીકે ઈ કી પ ખબર ન પઈ પંઢ અજ હેકલા હથમે ખાલી હકળો કમળજો ફુલને ખભે તે પીતાંબરી ખણીને મથુરાથી બારા નકરી કાલયવનજી ફોજમેં અચેતા.

દોહરા

લાલ કમળજી માળા પેરે નકરયા નગરનું બાર, પીતાંબરી ખયા ખંભેતે ખયા ન કીં હથીઆર
અધ્યાય હી ઉતરાર્ધજો, પુરો કેયા સુખદેવ, કાલયવનજી વારતા, અગીઆ ચોંધા ભેવ.

ઈતિ અધ્યાય ૫૦

અધ્યાય ૫૧ : કાલયવન ને મુચકંદરાજા

દોહરા

કાલ યવનજી હી કથા, સુણજા દઈ નત કન, કાલ યવનકી કુટયા, નીમીત કરે મુચકંદ.

ચોપાઈ

મથુરાથી હરી બાર અચેતા, કટક સામે નજર કરીંતા
કાલયવન ઈ સામે ડસેતો, મનમે ઈ વિચાર કેરતો.
હી માનવ તા કરેજ આય, દસધે તાંઈ દેવ દસાય
હતે હેકલો હીં કીં અચેતો, ઈ નાય મામુલી મુળસ લગેતો.
નાય હથમે કીં પણ હથીઆર, નજરસે ન્યારે ચોધાર
નારદજી અઝોાણ ડનાવા, સજે જીવનજી ગાલ કે યાવા.
ઈજ જાધવ રખે હલી અચેતો, નાય બ્યોકો ઈ જ લગેતો
ઈજ વિચારેને અસુર ઉપળ્યો, સામે કૃષ્ણકે બાખળ્યો.
પગ પછાળેને કે પળકાર, જીરો જલણ લાકે વિચાર
બખ વધેજી કે ઈ તૈયારી, ત બ પગ અગીઆ દસે મોરારી.

એકાવનમેં અધ્યાયમે કાલયવતજો નાસને મુચકંદ રાજાજી કથા અય કાલયવન મથુરાકે ઘરે વઠો અય અને ભગવાન મથુરાથી બાર ખાલી હથે નકરેતાં ઈ મુચકંદ દસેતો નારધજી જુકો અઝોાણ દનાયા ઈ જ ડસીને અસુર ઉપાથી ઉબળેતો કૃષ્ણકે જલેલાને ભગવાન અનથી બો પગ મોર ધોળયા વનેતા.

કચ્છી સંગર

સ્યામ કે સામે ડસી, ને અસુર સાસેકે સટ
અતઈ ઉભીરો વેને કતતુ, જભર મારે ઝપટ
ભજી ભજીને વેને કતતું, જીરો જલીઆ હન માંગ
નળી જલણલા લમુકે હથકે, ઉછરીને ઈ અસુર અંઠાણ
તત હરી કેયા અવરી રાંધ, બો પગ અગીઆ પેઆ વને.
અગીઆ વેધે ઈ ડસી, અસુર બધેતો બર
મોર મોહનકે ડસી, ચળ્યો મલારે ખર
જલણ આયો જપટસે, પણ અગીઆ ઉપ સધર
એળા વછટા વજા મજા, છડેયા ગોઠ પધર
છડેયા શેર નગર ઈ, અચી પુગા ગરનાર મે.
ગરવો ઈ ગરનાર, જે મે જાગીળા વસે
ઈ દેવ ભુમી દાતાર, જત પાપ પરબારા પસે
ઉચે ધારતે આસન વારે, વઠા દત દાતાર
અગોર ગુફા વટ ઈ પુગા, ઈ કાલયવન કરતાર
અત કૃષ્ણ કેયાં કમાલ, જત મુચકંધરાજાવા સુતા.
મુચકંદ રાજાવા સુતા, ઈ અગોર નીંધરા તાંણે
અલગારી ઉત અચી કરેને, કેયા કમાલ ઉન ટાણે
પામરી પંઢજી ખણીને હથસે, રાજાકે ઈ ઓઢાવ્યા
પંઢ પરેયા વયી મોહન નેરી, રાજા કે ન જાગાયા
અત એળી ગત વળીયા, ઈ કાળયવનજા કાળ થઈ.
કાળયવન પણ ધોડી ધોડી, અનજ ગુફામેં આયો
પામરી ઓઢલ કૃષ્ણ સમજી, મારણજો કે સાયો
રાળ કરે રણછોળ કે કપટી, લત મારેતો બરસે
મુચકંધરાજા ઉથી ઉભા થેયા, ઘોર છડે નંધરસે
સામે ન્યારી અખીયુ ખોલે, તત અસુરકો સામે ઉભો.
રીકૃષ્ણ કાલયવનકે ગીરનારજી ગુફામે જત મુચકંદ
રાજા સુતાવા ઉત ખણી આયા, ને પંઢજી પામરી રાજાકે ઈ
ઓગળે પઢ અસ્ય ઉભી રેતા, કૃષ્ણ સમજી કાલયવન

રાજાકે લત મારે જાગાયતો, રાજા જાગતાંને ચમતકાર થીએતો.

રાગ કલીંગડો

અખ ખોલે રાજા સામે ન્યારી, તત તેજજી ધારા વ્રષ્ટઈ
કર અષાઢી અભમેં અજતા, વનજી સેળા પટ પઈ. અખીયું ખોલે....
અન નજરજી ચોટસેતાં, એળો થેયો ઉજાસ
ડુગર સજોતા વ્યો તપી, ભોણ મથે થેયો ભાસ.
કાલયવનતાં બરી ભસ્મ થેઓ, મથે દેવે વનાયા દોઢી
કમાલ કેવી શ્રીકૃષ્ણજી, જત ખપઈ ન હકળી કાંઢી.

કાલયવન કૃષ્ણ સમજી મુચકંદ કે જાગાયતો રાજા નીથી જાગ્રત થીએતા જી નજર ખોલે સામે નેરી તત બરી ભસ્મ થઈ છણીપેતો અને કૃષ્ણ નારાયણજે રૂપમે રાજાકે દરસન દીએતા.

રાગ એજ

મુચકંધ રાજા નજર નેયારી, તત સામે દેવ દસેતા
વેદ પુરાણે વર્ણન કેયા ઈ, ઈજ નજર ચળેતા. મુચકંધ રાજા...
સ્યામ સરૂપનેં મુરતી માધુરી, સામે મંદ મંદ મલકે
ગોર ગગન સોભે સશીઈ, તેળા જ દેવ ઈ ડસજે.મુચકંધ રાજા....
શંખ ચકરને ગદા પધમ ઈ, પટ પીતાંબર ધાર્યા
કનેમે કુંડલ હલકે હલકે, ઉપરણે આદ વાર્યા. મુચકંધ રાજા...
કેશ કલા શર સોભે સુખારી, મરકત માલા મોતી
કર કંકણ મકરાક્રત સોભે, જેજી જળકે જોતી. મુચકંધ રાજા...
રૂપ અનુપ અરૂપ અનામપ, અવનીમે નાંય જોડી
ડસી દેવકે દંડવત પેંતા, રાજા ધોળી ધોળી. મુચકંધ રાજા...
મુચકંદરાજા ચતુરભુજ દેવ ડસીને ઓળખાણ પુછેતા.

રાગ આશાવરી

સામે સ્વાલ કરીતા રાજા, સામે સ્વાલ કરીતા
સ્યામલ મુરતી સામે ન્યારે, ધલમે ધ્યાન ધરીતા. રાજા....
કનલોકથી આયા દેવતા, હત હલી કીં આયા
આયીં આંજી જાત વતાયો, હી વાટ કેર વતાયા. રાજા....
અગોર વનજી વાટ વિકટ હી, માનવી કોય ન વરકે
અણવણ પેરે આયીં પધાર્યા, કરુણા આજી છલકે.
શંકર જેળા લગોતા સ્વામી, નાય અંગ ભભુતી
બ્રમાજીતાં બુઠા ભનીવ્યા, તડે કન લોકથી આયા.
કમળ નયન આંજી કમળતા, હન ભુમીમે કરમાંધી

પાવનકારી આજી પરખ કરાયો, મુરતી મન મજભાયા. રાજા ...
પેલા મુચકંદ રાજા પંઢજી ઓળખ દીયેતા.

દોહરા

ઈક્ષ્વાકુ કુળ અય ઈ ઉજરો, અજ તયીં ઈ અકાય
જનમે જગ વિખ્યાત ઉ રાજા, માંધાતા ચોવાય.
.ન રાજાજો આંઉ પાટવી, મુચકંદ મુજો નાં
દેવ દાનવ યુધ કેયાં, તેની આઉં સરગમે રા.
ઈંધર રાજા જે આદેસ સે, જી ચોકી કઈ ડીં રાત
વરે હજારુ ઈ વેયા વયી, જત માનવજી નાય જાત.
ઉત ઉજાગરા અતરા કેયાં, તડે દેવે કના વરદાન
નીા મઅઈ મું ઉની વટા, ઈ પુરી ક્યી હન ધામ઼
મુંકે સામે ભસ્મ થઈવ્યો, કેળી લગી અનકે કજા
આંકે કીં પણ વે ખબર, ઈ અનકે કીં થયી સજા.

મુચકંદરાજા પંઢજી ઓળખાણ ડનાં અને જુકો માળુ ભસ્મ થઈ વયો તેજી ઓળખાણ પુછેતા. રાજાજી ગાલ શુણીને ભગવાન પંઢજી ઓળખાણને કાલયવનજી સજી વારતા રાજાકે સમજાયીયેતા.

ચોપાઈ

શુણી વારતા શ્રીકૃષ્ણ ખલેતા, હરે હરે હરી વટ વીએતા
પંઢજી પુરી ઓળખ કરાયા, મુચકંદજો ઈ મો મટાયા.

શ્રીકૃષ્ણ ચેતા.

અવનીતે જડે અસુર વધેતા, સત્ય ધર્મજો નાસ કરીંતા
તડે આંઉ અચા અવતાર ધરેને, સગુણરૂપ ભની કરેનેં.
અજ આયો અયા જાધવ કુળમે, કૃષ્ણ સ્વરૂપે મથુરા નગરમેં
કૈ ક કુટણમું ટુંકા કેયા અયી, અજ મરાયો આજે હયા ઈ.

શ્રીકૃષ્ણ રાજાકે પંઢજી ઓળખ ડનાં અતરે રાજા દંડવત કરે ભગવાનજી અસ્તુતી કરીયેતા.

રાગ બહાર

પરાપાર પરીબ્રમ આયીં પુરણ, અમર લોકજા વાસી રે
કરુણા સાગર પ્રેમજી મુરતી, ભગત ભવ ભયહારી રે. પરાપાર...
આદ પુરુષ આયીં અવની ઉપાયા, આંજી કલા અય ન્યારે
જનમે જીવ અજબ ભનાયા, માનવજાત બળ ભાગારે.
લખચોરાસી જાતમેં માનવ, બુધીમતા અધીકારી રે

શીવ ભને લાય જીવ કે જગમે, ભેટ ડનાં અસુરારી રે.
જડે જીવ હી ચાંતરી ચીલો, કરમ કરે અવિચારી રે
માયા જે બંધનમે જીવ ઈ, ફરી બધે ચોરાયસી રે.

દોહરા

મૃત્યુલોક સજેજી મુળી, સપન કે ઈ જીવ, તોય ત્રસણા તીં તીં વધે, ઈ સાવ ભુલીવ્યો શીવ
ભક્તિ આંજી ભુધરા, દીજા દીન દયાલ, જનમો જનમ ઈ યાધ રે, આંજો નાલો ગોપાલ
અજ પધાર્યા અવનીતે, સગુણ ભની શ્રીનાથ, યુગ વીતે આયી યાધ કેયા, છોળાયા હે જગતાત

મુચકંદરાજા ભગવાન કૃષ્ણજી અસ્તુતી કરે દંડવત પેયા શ્રીકૃષ્ણ રાજાકે ચેંતા.

ચોપાઈ

હે રાજા આજી કીરતી જગમે, દશજેતી મથે અમર લોકમેં
દેવેકે આયીં આબથ દઈને, અજોડ કમ કેયાં અવનીમે.
રાજપાઠ સુખ છડે કુટુંબજો, કમ કેયા આયીં દેવેજો
જોબનમેં આયી મ્રગ્યા ખેલ્યા, કરમ બંધેયા વા પેલા.
ઉ કરમેકે પુરો કરે લાય, વનો જગમે જનમ ધરેલાય
ઈ કર્મ કપાયલા ભજન કરીજા, બ્રામણજે ઘર જનમજા.
આઉં અચીધોંસ જાધવ કુળમે, આયીં મલજા રાજ ભુવનમેં
અતરો યઈ હરી રાજા સામે, અસ્ય થયા ઈ અનજ ગુફામેં.

રાજા પરીક્ષીત સુખદેવજીકે પ્રશ્ન કેયાં હે મુની હી રાજા હન ગુફામેં કીં સુતાવા. કાલયવન ભસ્મ કી થયો ઈ વારતા સમજાય તડે સુખદેવજી કથા કરે ચેતા.

ચોપાઈ

પરીક્ષીત રાજા સ્વાલ કરીંતા, મુચકંદજી ઓળખ મઞેતાં
કાલયવન કી બરી ભસ્મ થેયો, રાજાકે હી કીં દુઃખ થેયો.
રાજ છડેને અગોર જંગલમે, કીં સુતા ઈ અન ગુફામેં
ઈ સજી વારતા મુજી સમજાયો, મુજો ભ્રમ આયીં મટાયો.

ચોપાઈ સુખદેવજી ચેતા.

દેવ દાનવેજો જેની જુધ થયો, સરગ લોક ઈ સાવ સુનું થેયો
સરગ લોકજો રક્ષાણ કરેલાય, ઈં આયો અવની નેરણ લાય.
મુચકંદકે ઈ સારે સમજાયા, રક્ષાણ કેલા ફરજ ફગાયા
તેની સરગજી ચોકી ક્યા ઈ, વરે હજાર નકરી વયાઈ.
દેવ જીતીને પાછા આયા, રાજાજો સનમાન કરીયા
દેવ મલી વરદાન ડનાઈ, મોં મઞેયો વરદાન મંગોઈ.

મુચકંદ રાજા વર મંગેતા. દોહરા

સુણી દેવેજી વાણીને, રાજા રાજી થેયા, નંધર મઞેયા મહિપતી, ઈ પુરી અત ઈ કેયા.
વરદાન ડનાં દેવતા, રાજા થેયા પ્રસન, ફરી ફરી વંદન કરે, બ્યો મઞેયા વચન.
મુંજી નંધરજો જડે, કોપ કરીધો ભંગ, બરી ભસ્મ ઈ થઈ વને, સજો અનજો ઈ અંગ.
વર ગની આયા અતે, ગરવો ગઢ ગરનાર, અન ગુફામેં ઈ સુતા, વરે વેધારેયા હજાર.
દ્વાપર ધરતી તે આયો થેયો કૃષ્ણ અવતાર, કાલજો કાળ કરાયા અજ જાડેજા કરતાર.

ઈતિ અધ્યાય ૫૧

અધ્યાય ૫૨ : જરાસંઘને કૃષ્ણજો ફરી જુધને કૃષ્ણ ધ્વારીકા.

દોહરા

કાળયવનજો કાળ થઈ, કી કોપાયા કરતાર, સુખદેવજી સજી વારતા, સમજાયા ઈ સાર.
શ્રીહરી વેધા ધ્વારીકા, છડે મથુરા ગામ, ત્રયી લીલા ત્રીભુવનજી, સુણજા દઈને ધ્યાન.
જીવન ગાથા જેલમે, ગોકુળજો ગોપાલ, મથુરા મે ઈ મહિપતી, ધ્વારીકા વૃજપાલ.

મુચુકંદ રાજા ભગવાનજા દરશન કરે ગુફાથી બાર ઈ આયા તત હડા સજી નયીં ધુનીયા ડસાણી કીક અનીજી. નંધરમે વરે હજાર નકરી વ્યા.

ચોપાઈ

મુચુકંદ રાજા બારા અચેતા, સાવ નયી ઈ ધરા દશેતા
માનવજાત ઈ નંઢી ડસાજે, સાધુ ધન સુખમે ભાસે.
નગરમે ન ઈ રાજા અચેતા, ઉતર ડસાજો મારગ જલીતા
બીકાશ્રમમેં રાજા આયા, અત વયીને જોગ કમાયા.
ભજન કરેને ભવ સુધાર્યા, શ્રીકૃષ્ણજી ગાલકે પાર્યા
ફરી જનમજી કથા ડસાજે, ઘર ઘર મે તી ઈજ ગાવા જે.

શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન કાલયવને મારાયે રાજામુચુકંદકે સમજાય મથુરામે પાછા અચેતા તડે ફરી જરાસંઘ લશ્કર ખણી મથુરાતે ચળી અચેતો.

દોહરા

ભસ્મ કરાય ઈ અસુરકે હરી આયા મથુરા ધામ, કાલયવનજી કટકજો હરી કઢેયાના નીસાન.
કાલયવનજે મરણજી, જરા સુણી સેતાન, ઉપળ્યો અંતરયાળ ઈ, પુગો મથુરા ગામ.

ચોપાઈ

કાળ જેળો ઈ કટક ખણીને, આયો જરાસંઘ ફરી ફરીને
માર માર કઈધો આયો મથુરા, ખણી અસુર ઈ પંઢજા પુર.
કાળ કટકકે કૃષ્ણ ડસીને, શ્રીહરી ઉથેયા કમર કસીને
બલરામજી જે મેલમેં આયા, વ્યુ રચના ઈ પંઢજી સુણાયા.
ધ્વારીકા નાલેમું નગરી વસાઈ, યાધવે કે મુંડના પુજાઈ

હૈયા હલો ભા પાપ અનીકે, કુટેને કઢીયું અસુર મણીકે.

કૃષ્ણ ને બલરામજી યુધમે અચેતા.

ખણી ધનુષ હરી તૈયાર થીએતા, બલરામજી કે ભેરા કઠીતા
રણ મેધાનજી વચમે ઈ આયા, અસુરે તે ઈ મારો હલાયા.
સજી સેનાકે સાવ ઈ સુમારે, ડના અવની હરી ઉગારે
જરા સંધકે જીરો ઈ છડેયા, કૈ અસુરેકે કુટે કઢેયા.
જરાસંઘજી ગાલ મરણજી, યાધ અચેતી અનજે જીવનજી
અતરે હરી હથીયાર ન માર્યા, બલરામજીકે વઈ સમજાયા.

જરાસંધજો મરણ ભીમજે હથાવો અતરે કૃષ્ણ અનેક માર્યા ન અતરે ઈ કૃષ્ણકે મારેલા ધોળેતોને ભગવાન ત્યાંથી ભજી છુટેતા.

દોહરા

સજી સેનાજો નાસ ડસી અસુર ઉપળ્યો ઉવાથી, મારોકે મોહન મથે, તત હરી ભજેતા ત્યાંથી
ભજધ ભજધે ભુમી છડેયા આયા પર્વરાણ પર્વતમેં, મથે ચળીને છલાંગ લગાયા ભુલાયા ઈ ડુંગરમેં

ચોપાઈ

ઉન ડુંગરજી ધાર ચળીને, જંપ લગાયા મથે ચળીને
બલરામજી પણ ભેરા ટપેયા, ધ્વારીકામે બોય ઉતરેયા.
જરાસંઘકે જાણ થઈ ઈ, ડુંગર કેતા ઘેરે ગળે ઈ
જોગેસરકે જીરો જલેલા, અસુર ઉપળ્યો મથે ચળેલા.

દોહરો

ચળધે ડુંગર તેં ડસી, અસુર થીએતો રાજી, મડ હથ પ્યો મુંકે ઈ, જુની ગાલ થીએતી તાજી.
સજે ડુંગરકે સોધ કરાયે ઈ હરી ન આયા હથ, નં કી આવઈ અણસાર કી, ન કી લધો બ્યો પથ

સુખદેવજી ચેંતા.

હન આલમજો અધીપતી, હી આલમ ઈજ ઉપાય
અનમે ઈ રમી રેયો અય, જત તત ઈજ ડસાય.
સનેમેં સાવ સનું ઈ, સાયરમેં ન સમાય
જભર જોરાતો જગ કના, તેંકે અસુર સગેન સલગાય.
રમાપતીજી રાંધ રાજન, જગકે તાં હિ સાવ સખાય
લેખ લખેલા કીન ભુસાજે, વધાતા કે ડને ઈ વતાય.

ચોપાઈ

ધ્વારીકા મેં ધરણી ધરજી, લીલા ન્યારેયુ રાજ ભુવનજી
રાજા પરીક્ષીતકે ચેતાયા, સજી વારતા વચી સમજાયા.
હે રાજન અજ શ્રી હરી આયા, સુધર્માનાજી સભા ભનાયા

અન નગરીમેં રાજ કરીંતા, દેવ અચીને પેરા ભરીંતા.
જાધવરાયજી સજે જગતમે, પે ધળકારા મથલે ભુવનમેં
નત નત તાં જત દેવ અચીને, જે જે કાર કરીયે ઈ ડસીને.
અન સભામે નારધ આયા, પુજન કરે હરી વટ વેરાયા
ખબર અંતર પુછેયા પ્રભુકે, નયીં ગાલ ઈ કેયાં હરીકે.
આનર્તદેશજી રાજકુમારી, રેવતી નાલે જગ ઉજીઆરી
બલરામજી સે સંબંધ કરાયો, પેલે જનમજો નાતો જોળાયો.

દોહરો

ડયી જાધાસી ઈ મુની, વ્યા ઈ પંઢ જે દેસ, લગ્ન લખાણા રામજીજા, જાધવકુળ નરેશ.

શ્રીકૃષ્ણ ધ્વારીકામેં અચી જાધવેજી સુધર્મા નાલેજી સભા ભનાયા અત નારદજી અચેતા બલરામજી જે સંબંધજી હકીક્ત ચેંતા આનર્તદેસજી રાજકુમારી રેવતીજી સંગે થીએતાને લગ્ન ગનાણા જે જો વર્ણન.

રાગ પસલી ભરીને રસ.

ધ્વારીકા નગરીમેં રણછોડ રાજા, લગ્ન લખાણા અજ
બલરામજી જારે આણલા આયા. આણલા....
શેર સજાયા સારો, તોરણ બંધાયા
મંડપ રચેયા ચૌટા, ચોક પુરાયા. આણલા
ઢોલ નગારા ભેરા, પળધમ ધમકે
સંગીત સારે સુણી, સુણાઈ સણકે. આણલા....
સોરો રે સણગાર, સજે રે સખીયું
મંગળ ગીત ગાયીએ, વીર વધાઈયે. આણલા....
રંગ મંડપજી તાં, સોભા જ ન્યારી
વર કન્યાકે કોઠે, વચમેં વેરાયા. આણલા...
ચારોય જગજી ચોરી, રચેયા રજવાડી
મંગલ વરતે નેંરે, મહિપતી મલકે. અજ આણલા આયા....

દોહરા

પુરી વસાયા પંઢ હરી, પેલા પતાયા ઈ કમ
પેણાયા બલરામકે, પોવા નેરી પંઢલા બ્રમ્

સુખદેવજી અજ લક્ષ્મીજીજો અવતાર રુકમણી રૂપમેં થેયો પ્રથવીતે તેજી કથા સુણાઈયેતા.

રાગ ભીમપલાસ

જુગ વીતે યોગેસર જગમે, અચી કરે અવતાર ધર્યા
તડે શ્રીદેવી પણ પરીબ્રમજી, સારે ભેરા સેવા ઈ કેયાં. જુગ વીતે....

રઘુકુળ ભુશણ રામજી જેની, અવનીલા અવતાર ધાર્યા
તડે સીતાજીજો રૂપ ધરે શ્રી, વનવગળેજા દુઃખ સહ્યાં.
ઉ સીતાજીજે જીવન ગાથા, યોગેસર ઈ યાધ કેયાં
ઈ ભધલો દેલા લખમીજીકે, નારાયણ નીરધાર કેયાં.

ક્ષીર સાગરમેં શ્રી લક્ષમીજી હેકલા વઠા અયી અને મનસે વિચારીતાં ક ભગવાન અજ કાલ કીં ડસજે નતા. અતરે ધ્યાનસે નેરયા તત ધરા મથે કૃષ્ણરૂપમે દઠા અતરે લક્ષમીજી પણ કુંદનપુરમેં રુકમણી થઈ અવતાર ધરીંતા ને ભીષ્મક જે ઘર પ્રગઠ થીએતા ઈ કથા રાજાકે મુની સુણાઈએતાં.

રાગ એજ

રોસ સ્યામે સ્યામ સુંદિરકે, નારાયણીન નજર દઠા
ધયાન ધરે ને ન્યારેયા ધલમે, ત ધરતી તે ધીધાર વઠા.
ધોડી આયા ધરણી તે ઈ, અત દ્વારકાધીસ વઠા
સેવા કરેલાય સગુણ ભનેતા, સરમાણા ઈ દસી છટા.
કુંડલ પુરમે આયા ઈ દેવી, ભીસ્મકજા જત રાજ મઠા
જનમ ધર્યા શ્રીરુકમણીરૂપે, યાધ કરે સુખદુઃખ ઈ સુઠા.
સેવા સમરણ રાત ડી કરીયે, જોગ માયા જોગ ધારે વઠા
જાધ આયા અજ ઈ જોગેસર, જાડેજાચે સ્યામ સુઠા.
યુગ વીતે યોગેસર જગમે.

શ્રી લક્ષ્મીજો પ્રાગઠ્ય ભીસ્મક રાજાજે ઘર થેયો ઉત ઈ દેવી વડાથીએતા ભગવાનજો નાં જો સમરણ કરીયેતા હડા અનીજો ભા રુકમી રુકમણીજો સબંધ શીશુપાળસે કરેતો ઈ કથા મુની સમજાઈતાં.

દોહરો

પરીક્ષીતકે પરીબ્રમજી, કથા સુણાઈએ સુખદેવ
લક્ષ્મી નારાયણજી કથા, સાવ વતાઈએ ભેવ.

ચોપાઈ

શ્રીદેવીજો મોભીભા રુકમી, સોબતસે ઈ ભન્યો અધમી
શીશુપાલસે કે ઈ મીત્રાઈ, રાત ડી રેતા બોય ભેરા ઈ.
રુકમણીજો સબંધ નેરેતો, શીશુપાળસે નકી કરેતો
લગ્નજી ઈ કેયાં તૈયારી, સારો સેર દના સણગારી.
ચેદી નરેસ જન ખણી આયો, રાજા ભીસ્મક કેયા સામ્યો
ડના ઓતારા વડે મેલમે, શીશુપાલ અજ અય ઉમંગમે.
રુકમણીજીકે ઈ ખબર મલેતા, સુણી ગાલ ઈ ધુબી વનેતા
યોગેસરજી જાધ અચેતી, અખીયે પાણી કાયા થથરેતી.

શ્રીસ્યામકે ખબર નડેલા, સાયો કેયાં ઈ અતકોઠેલા
વયી હેકલા વિચાર કરીયે, નારાયણકે યાધતાં કરીયે.

શ્રીદેવીકે ખબર મલેયાક ચેડી રાજા જાન ખણી આયો અયે શીશુપાળસે રુકમી સંબધકે અયે અતરે કાગર લખીને દેવી દ્વારીકા ગોર ભેરો હલાઈતા કાગર લખેતા.

રાગ ભૈરવી

કાગરીએજો ટુકર ખયાઈ, લખણ લા થેયા તૈયાર રે
દોત કલમ ખણી શ્રીહથમે, યાધ કેયાં કિરતાર રે. કાગરીએજો ...
લખણજી ઈ કેયાં તૈયારી, હીયે હલઈ હલકાર રે
સબધ સુજે ન અખીયે આસુ, પટ પેતાં ચોધાર રે. કાગરીએજો ...
સરવેશ્વર સુખ સરજનહારા, સરણાગત પ્રતીપાલે રે
લખઈ પત્રીકા વયી વાંચીજા, સુણી મુંજી અરદાસ રે. કાગરીએજો ...
પેલે જુગમે પ્રભુ પધાર્યા, યાધ ન કેયા કરતાર રે
વામન પરસુરામ ભનીને, ઉજ પાર્યા આચાર રે. કાગરીએજો ...
રઘુપતી રૂપમે રાંધજ ન્યારી, યાધ કર્યો ગોપાલ રે
અજ અવસર હી આયો ફરીને, વાલમ ચળજા વાર રે. કાગરીએજો ....

દોહરા

લખી પત્રીકા પુરીકેયાં, અને શેન કેયા શ્રીકાર, કંકુજા છંઢળા કરેને, ક્યા પત્રીકા તૈયાર.
કોઠાયા કુળ ગોર કે, સમજાયા વયી સાર, પુરી પુજાયો પત્રીકા, જરા ન કરીજા વાર.
લખમી નારાયણજી કથા, અવનીમે અજોડ, જગ વતાયા જાડેજા, રાજારાય રણછોડ.

ઈતિ અધ્યાય ૫૨

અધ્યાય ૫૩ : રુકમણી હરણ

અધ્યાય ત્રેપનજી હી ગાલ, લખઈ ક્વીતા ત્રેસઠ સાલ
સં સર વીર ભુપજો ચોવાજે, વાર બુધ આઠમ વરતાજે.
શ્રીદેવીજો સમરણ કરીયા, નમન કરેને ધ્યાન જ ધરીયા
આંજી લીલા લખણી આય, આજ્ઞા દીજા દેવીશ્રી માય.

દોહરો

સાકાર રૂપ ધર્યા શ્રી દેવી, પ્રગઠયા કુંડન પુર, ક્ષત્રીવટજી ઉ પ્રથા, જાહેર જગ મસુર.

શ્રીદેવી પત્રીકા લખી કુળ ગોરકે કોઠાય સજો ભેદ વયી સમજાયાને પત્રીકા ડનાં દ્વારીકા પોજાયલા મારાજ તૈયાર થઈને ઘર અચેતાં ઈ કથા સુણાઈતા.

દોહરા

રાજભુવનમે રાજગોર, શુણી દેવીજો આદેસ

ખણી પત્રીકા ઉપળેઆ, પંડીત ઈ પસ્ચીમ દેસ.
કેયાં તૈયારી તકળસે, ઘરે અચી મારાજ
પ્રો ફુટે ઈ વનણલા, સરાય સુતા ઈ સાજ.
સાજ રખેયા સરા વટ, સુતા વટ, સુતા ઘર ઈ અંગણમેં
ઉથી ઓગેજો નેરીયે, તત વઠા ધ્વારીકા નગમરમે.

મારાજ પત્રીકા ખણી ઘર અચેતા વાટલા બ્યો સરસામાન બધે ઘર જે અગંણમેં સુમેતાને નકી કેયા વલો પરોરજો યધમે રવાનું થીંધો સો રાતજો અત સુતાને પરોરજો ઉથી નેરયેતત નયી કોક નગરી ડસેતા વિચારેમે પયી વનેતાને પુછા કેયાં તત ખબર પયીક હીજ દ્વારીકા અય ઈ ડસી મારાજ રાજી થઈ ભગવાનકે યાધ કરે ગામમે વનેતા. મારાજ દ્વારીકામે ધાખલ થીએતા

ચોપાઈ

કેળી કરામત થઈ કીન ચોવાજે, સજો શેર સોન ડસાજે
સુજે ગાલ ઈ સાવ સચી અય, નારાયણજી નગરી નકી આય.
ઈજ વિચારે વિપ્ર ઉભા થેયા, રાજમેલજી કરી પુછા પ્યાં
રાજમેલ વટ ઈ આયા, પોરીએ ભેરી ખબર હલાયા.
સુણી ગાલ સર્વેશ્વર ઉવાથી, ધોળી નકરેયા ધ્વાર મજાથી
હથ જલેને હરી કોઠે આયા, ગાધી વની પંઢવટ વેરાયા.
માન પાન દઈ પુજા કરેને, ખબર પુછેતા હરી હરે કરેને
ક્ત રોણુને કેયાંથી આયા, સમજાયો આંકે કે હલાયા.

શ્રીકૃષ્ણ અજ મારાજકે માનસે કોઠે પંઢ વટ વેરાયને સનમાન કરે ઓળખ પુછેતા તડે મારાજ ચેંતા.

દોહરો

નમન કરે શ્રીનાથકે, વિપ્ર ડનાં આસીસ, પત્રીકા હથમે ડના, ઈ વાંચીતા જગદીસ.

ચોપાઈ

વાંચેયા પત્રીકા પ્રભુ ઉન પલમે, કેયા તૈયારી હરી ઈજ મનમે
રથ પંઢજો તૈયાર કરાયાં, સાજ વાજ મજ ગોઠવાયા.
દારુકજી રથ જોડે અચેતા, ઉદધલ ધોળા ઈ જીતરીતા
વીપ્રકે પંઢ વટ ઈ વેરાયા, રથ કુંદલપુર સામે ભજાયા.

શ્રીકૃષ્ણ કુંડલપુરજે પધરમે પુગાઈ ખબર ભીસ્મકકે પેતી તેરઈ સામ્યા કરે માન પાનસે કોઠે મેલાત મેં ઉતાર દેશય બ્યા દેસ દેસજા રાજા પણ અત અચીવ્યા અયી મણીકે ભીસ્મક સામ્યા કરે ઉતારા દેરાયા.

ચોપાઈ

સ્વયંવરજી જત હલેતી તૈયારી, ધામ ધુમ જત થીએતી ભારી

દેસ દેસજા રાજવી અચેતા, શ્રીકૃષ્ણ પણ અતે પુજેતા.
રાજા ભીસ્મક કરે સામયા, દીયે ઉતારા ધલ ભરેબ્યા
ધ્વારીકાસે શ્રીકૃષ્ણ પધાર્યા, ભીસ્મક કે ઈ ખબર પોજાયા.
ધોળીને રાજન સામે આયા, ચરણ કમળમે શીરકે નમાયા
રાજભુવનમે રાજેશ્વરજી, પુજાકેયા ઈ પુરણ બ્રમજી.

દોહરો

આનર્ત દેસથી રથ ઉડી, આયો વીદર્ભ દેસ, ઈ કલ કેં કે ન પયી, જાણે વિપ્રકો જોગેસ.

ભીસ્મકરાજા શ્રીકૃષ્ણકે સામ્યા કરે કોઠે પુજા કરેને વેરાયાને પંઢ લગ્નજી તૈયારી સ્વયંવરજી કરીયેતા.

ચોપાઈ

રાજા ભીસ્મક શેર સજારી, સ્વયંવરજી લગ્નજી કરીયે તૈયારી
દેસ દેસજા રાજવી આયા, કરે સામ્યા મેલ વેરાયા.
સેરીયુ બુવારે સાફ કરાયા, ફુલ સુગંધી પટ પથરાયા
હાંઢી ઝુમરજી સોભા ભારી, જે કે ડસીને અચે હલકારી.
ઘરા ઘરમેં તોરણ બંધાયા, અંગણ અંગણમે રંગ પુરાયા
લગ્નમંડપજી સે શોભા ન્યારી, દીપ માલાઉ કર દસધે દીયારી.
ગજ રેસમજા બંધેયા પળધા, મથે ડસાજે તોરણ હલધા

સાજ વાજ જત બોરા વનેતા, આભા મંડળમે પળગા પેંતા.

સારે સેરજા માળુ મલીને, નેરણ અચેતા ધોળી ધોળીને
લગ્ન ગીતજી રંમજટ કરીયે, બાયુ બાનળીયુ ધોળુ કરીયે.
લગ્નજી તળામાર તૈયારી થઈ રઈ અયે.
મંડપમેં માણક થંભ રોપ્યો, પાટ પુજાપો વિપ્રકે સોપ્યાં
કુળ ગોત્રને ગણેસજા જત, ક્યાં થાપના વિધી વત તત.
ભુદેવ જત સ્વસ્તીક કરીયે, વેદમંત્રજા પાઠ ભણીએ
દીગપાળેજી પૂજા કરાયા, ચોરીજી તત તૈયાર કરાયાં.

લગ્ન મંડપજી તૈયારી થઈ રઈ આય દમગોસ રાજા જન ખણી આયો ઈ શીશુપાલ કે સણગાર સજાયતો

રાગ કલીંગડો

દમઘોસ રાજા જૈન ખણીને, કુઢંલ પુરમે આયો
સો સતરાજા આયા સાથમે, કર આયો વળેતો સાયો.
હાથી ધોળા ખણી હજારુ, મહારથી પણ ભેરા
દંત વક્રને જરાસંઘ બ્યાં, સાલવ પૌક જેળા.
શીશુપાળ પંઢજે ભેરુએ કેવટ વેરાયને ચેતો

ચોપાઈ

શીશુપાળ સણગાર સજેતો, પેણેલાય તૈયાર થીએતો
ભા ભીરુએ કે વટ વેરાયે, મનજી ગાલ ઈતો સુણાયે.
શીશુપાલ ચેં ભાવર સુણજા, મુંજી ગાલકે ધ્યાન જ ડીજા
અજ આયો અય કપટી કારો, ગાલ સુજેતી ધ્વારકા વારો.
લગ્નમે ઈ અવરી કરીધો, મુકે સુજેતો કીન છડી ધ્યો
અતરે આંયી સજાગ રોજા, પાણીનું મોર પાર બધીજા.
આયી રહિ વેંધા ગફલતમે, ત વારો ઈધો રુણજો જગમે
ત અનકે આંયી નજરમેં રખજા, બ્યા તૈયાર થઈ પધરમે રોજા.

શીશુપાલજી ગાલ સુણી બયા રાજા લશકર તૈયાર કરીયેતા.

દોહરો

શીશુપાલ સમજાય ચેં, તત લશકર થયો તૈયાર, ઘેરો વધાઈ ગોઠકે, બ્યા વઠા મંડપનું બાર

રાજમેલમેં અત રુકમણીજી હેકલા વઠા અયી ને શ્રીકૃષ્ણ કે યાધ કરીએતાં ક અના ભગવાન કીં પુગા ન અતરે ઈ આસનતે વયી માલા ખણી ધ્યાન સે સમરણ કરીયેતા.

દોહરા

રાજ ભુવનમેં રુકમણી, વયી કરીયે વિચાર, શ્રીકૃષ્ણ કીં ન પધાર્યા, અખીયે આંસુ ધાર.
આસન વારે ને વઠા, ખણી માલા હથમે, સમરણ કરીયે સ્યામજો, ધરે મુરતી ધલમે.

સુખદેવજી પાછી ધ્વારીકા કથા સુણાઈએતા રાજા કે –

ચોપાઈ

સુખદેવજી કથા સુણાઈએ, પાછી ધ્વારીકા મેં પુજાઈએ
ધવારીકામેં ઢોલ પઢા જે, કુંડલપુરજી ગાલ સુણાજે.
બલરામજી કે ખબર મલેતી, સજી ગાલ સામે ડસજેતી
કૃષ્ણ નાંય બ્યા લગ્ન નેરેલા, નકી વેયા ઈ હરણ કરેલા.

બલરામજી જાધવે કે ભેરા કરીયેતા.

જાધવ જોધા ભેરા કરેને, સમજાયા ઈ ભેદ વયીને
કર્યો તૈયારી સાજ સજેને, હલો કુંદલપુર ભેરા થઈને.

દોહરા

સજી સેના તૈયાર થઈને, હલ્યા કુંડલપુર, આયા ગામ પધરમેં, જાધવ જોધાસુર.

બલરામજી પુજી આયા કુંડલપુરમેં. રુકમણીજીકે ખબર પેતી કૃષ્ણજી

દોહરા

અંતપુરમે ખબર મલઈ, આયા આંઈ ભગવાન, રીરુકમણી રાજી થેયા, કેયાં તૈયારી તમામ
પુજન કેલા શ્રી દેવીજો, દેવી થેયા તૈયાર, સખીયું ભેરીયું સાથમે, આયા ગામથી બાર.

દાસી કે કોઠાય રયા, સોપ્યા ઈ રીકાર, મલજા મહિપતી મંધરમે, શંકેતમેં ચ્યાં સાર.

શ્રીદેવી રુકમણીજી દાસીકે સમજાયને શ્રીકૃષ્ણ વટ હલાયા ને પંઢ પુજાસો સામાન ખણી દાસી એ ભેરા કુળદેવીજો પુજન કેલા વનેતા.

રાગ આવી આઢમની રાતડી રે

સ્યામ આયા નગરમે અર્યીં, શ્રીદેવી કે ખબર મલ્યા
હલી આયા મંધરમેં ઈ, કુળદેવીજી પુજા કેયા. સ્યામ આયા...
દેવી સજ્યાં સોરા સણગાર, અંગે આભુષણ ધર્યા
કેયાં કુમ કુમ જા ચાંદલા ઈ, સેથે મેં સીધુર પુર્યા. સ્યામ આયા...
નંઢી નથળી શોભતી રે, કને મે ઈ કુંઢલ પેર્યા
શોભે શોભે ભમર ઈ વાર, વારે વારે મોતી પુર્યા. સ્યામ આયા...
કર કંકણજો રણકાર, ઘુઘરી ઘમં ઘમં
ગલે મોતીએજી મારારે, ગુલાબજા ગજરા પેર્યા. સ્યામ આયા...
લાલ ચુનળી શોભતી રે, કોરા ઈ કંગન પેર્યા
પગ ઝાઝરી ઝમકતી રે, અંગુઠી પગ પાન પેર્યા. સ્યામ આયા...
ઓઢ્યા અંભર ઉજળારે, અમુલખ જરી ભર ઈ
કેળ કંદોરો લટકંધો રે, મોતી ડે ને માણક જપ્યા. સ્યામ આયા...
શીર મથે સરકધ્યું રે, સેરાઉ ત્યું શોભે શોભે
શોભે શ્રી દેવી મલકધારે, ડસીને તાં નેણ ઠર્યા.
કર કંચનજો કળસરે, રૂપેરી તાં જારી ભરઈ
થાર ભરેયા મોતીડેજા ઈ, પુજા પેજા વાના ખયાં. સ્યામ આયા...

શ્રીરુકમણીજી સણગાર સજે પુજાપો ખણી દાસીયું સખીયે ભેરા કુળદેવી જો પુજન કેલા વનેંતા.

ચોપાઈ

ગુઝરીઆરા રથ જોળાયા, હીરે મોતીસે સણગારયાં
બાયુ બાનળીયુ ભેરીયું સંગમે, કુળદેવી જે આયા મંધીરમે.
વીપ્ર વનીતા ઉ પુજા કરાઈએ, સાન્તીજા ઈ પાઠ ભણાઈએ
થાર સોનજા સગરે ભરેલા, સેવા મેં ઈ રખેયા છલેલા.
સો સત સખીયું આરતી ઉતાર્યા, નૈવેધ ચુરમાં થાર ધરાયા
પુજા પાઠથી દેવી પરવારી, આયા શ્રીદેવી મંધર બારી.

દેવીજી પુજા કરે શ્રીદેવીબાર અચેતા.

દોહરા

પુજાથી પરવારીને, દેવી આયા મંધર બાર
નેરણ રાજકુમારકે, જત રાજા વા ઈ તૈયાર.

મોમાય ઈ માયા ફેલાયા, છડેયા પંઢજી જોત
સો સજ જેપ્પુ સરાખું, પટ પથરાણા ધોધ.
રાજા મુર્છીત થઈ વેયા, આવઈ અખ આંધાર
સોપો થઈ વયો પટમથે, થઈ વયી સાવ સુનકાર.
દેવી મંધરનું બારા અચેતા ન મોમાયા એળી માયા
ફેલાયા હેળી જોત ફલાયા ઉનસે મણી રાજાએંકે આંધાર અચી વઈ...
શ્રીકૃષ્ણ રથ ખણી અત પુજી અચેતા

ચોપાઈ

હતે હરીતાં તૈયાર ઉભાવા, ગરુળધ્વજ રથ ખણી આયાવા
શ્રીદેવી વટજી રથ આયો, હરે હરી હથ પંઢજો લંબાયો.

દોહરો

હથ જલે શ્રીહરી દેવીજો, ને વેરાયા ઈ રથમેં
ઈ કલકેં કે પન પઈ, એળી અંધાર પઈ પટમેં.
રથ વાર્યા દસ વાંઈમે, જલ્યા પુરીજી ઈ વાટ
ખેલ ભની વ્યો પલકમે, રથ નકરી વ્યો રુંગાટ.
રુંધલ રાજા રઈ વેયાં, ને લગી મંજારા લાય
સધર સકારી સમજવગર, કેં જી ન ઈ કોદી ખાય.
રુંધો રુંધો રુકમી અચી, શીશુપાલ વટ જભ લબકાય
ભાવર પાસે થઈ ભુછડી, કાં મરો કાં જલીઓ વાય.
દીએ જેળા દાયા ખણી, ઉપળેઆ ઉવાંથી બર બધે
તાળું દીધા મથો કુટીંધા, આયા ઓતારે રાળુ કંધે.
શ્રીદેવી જે હરણજી, વારતા જગ વીખ્યાત
હથ જોડે ઈ પુરી કઈ, જય જાડેજા જગ જાત.

ઈતિ અધ્યાય ૫૩

દેવી મંધરનું બાર આયા, મોમાય એળી પંઢજી જોત ફેલાયા ઉનસે ઉની રાજાએકે, આંધાર અચી વઈ મળે નીચું નેરણ લગા તેસીતાં શ્રીકૃષ્ણ રથ ખણી મંધર વટ અચી રુકમણી કે રથમે વેરાયને રથકે ધ્વારીકાજી દસ દીયા રવાનું કરે છડયા. હડા ઈ મુલક રાજા જાગ્રત થીએતા તેર ખબર પેતીને ધોળા ધોળ કરીયેતા.

અધ્યાય ૫૪ : શીશુપાલજો જુધ ને લગ્ન

શુકદેવ ઉવાચ. દોહરા

હે રાજા ઈ અન ગાલજી ખબર પઈ વયી ખલકમેં, વગર પગ ઈ વધી ઉડી સારે શેર નગર મે.

દમગોસ રાજા સેના તૈયાર કરેતો.

દમગોસ રાજા દાઢી પઢાએ, સજી સેના તૈયાર કરાયે
છડે છાવણી બારતો ઉછેરે, પગ પછાળે પાણી ચળાયે.

કચ્છી સંગર

સુણી ગાલ ઈ સાલવ ઉપળ્યો, જરા સંઘ જંગરાળ
દંતવક્ર ઈ સાજ સજેને, ભેરો કે પળકાળ.
સાજ વાજ સેનાં ખણી, ઉપળેયા અંતરયાળ
ચીલે ચીલે પ્યા ઈ પુઠીઆ, લાળ ભનીને લબાળ
ગામ પધરમે અચી ગદેયા, જાધવ સેનાકે અચી.

યુધ વર્ણન

હત પણ યાધવ વા તૈયાર, બલરામજી પણ કેયાં પળકાર
સામે સામા થયા ધીંગાણા, તાળુ દઈ દઈને ટકરાણા.
કો તશરુ તેગ ખણેતા, કો ઉભા ઉભ ઉત ઉછરેતા
કો ભાલા કો કટાર હથમેં, કો બરછી કો કમાન પણછમેં.
કો ભુગંળકો ભુપ ભાલારી, કો બધીતા કેળ કટારી
કો મુશલ કો મુદગલ મુલા, કો ગોફણકો ખયાં ગલોલા.
જેં કે જ્યાં આવયી હથવાઈ, તેં તે કેયા ઉત તીંજ તવાઈ
ઉજ પલ પલમે વયી પલટી, સજી સુવાણ થઈ વયી ઉલટી.

સ્વયંવર રેયો ઉતઈને લળાઈ ધમસાણ થઈ વયી કૃષ્ણ અગીઆ રથ કે ધોળાઈધા વનેંતાને ખર રાજા થેયા પુઠીઆ હડા જાધવ મળે બલરામજી ભેરા તૈયાર જાવાને યુધ થેઓ ચાલુ.

રણ સીગા રણસુર સુજાણી, રણભેરી રણમેઈ ફુકાણા
પળધમ તે પટાણી ઈ દાંઢી, ઢોલ કુટીતા ઢીમર ઢાંઢી.
તાજી તેં તોખાર મંઢાણા, તંગ વારે ને ટાટ બંધાણા
સાંઢે તેં ઈ સાંજ સજીતા, જોરાત્યું જંજાલુ ખણેતાં.
ગજરાજેજા જીંઢ ઉપળેઆ, અંભાળી તેં મહારથી ચળેયા
ધારુ ધબેને ક્યા ધળાકો, સજે ભોણમે થઓ ભળાકો.

જોધા વછટા

સામા સામે જોધા વછટા, જોરતા ઈ જોધા વછટા
જમરાળા જમદુત ભનીને, કાળ મથે કર કાળજ વછટા.
સામા વછટા સટ કરેને સામા વછટા
સબ સબાકે સભર સેઠાં, સામા સામે સાવજ વછટા.
રાગા વછટા રણ મેધાનમે, રાગા વછટા

રણ ઘેલા ઈ રાળ કરેને, રતા મતા રાગા વછટા.
વાઘા વછટા વમ ભરેને, વાઘા વછટા
વાંચળીએજી વીટા વારે, વાઘ વારેજી વાઘા વછટા.

યુધ ચાલુ થઈવ્યો

સર સર સર સર સુરા સરકે, થર થર થર કાયર થરકે
ધર ધર ધર ધર રતતા ધરકે, ફરફર ફર ફફળ ફરકે.
મથા ઉડેતા ધળ લળેતા, ધરણી તે ધળા ધળ છણેતા
તીં ઉછરેતા ખણી તરારુ, તીં ઉછરેતા.
તાસ તોમરને ત્રસુર તોરા, વછટેતાં તોફેજા ગોલા
જંજાલુ જણકાર કરીત્યું, તશરીયું ચમકાર કરીત્યું.
કો બરછી કો ભેઠ કટારી, ચંધ કરેને કો છડીયે કારી
ગધા ખણીકો સામા સામે, થીં ભળાકા એળીયું વામે.
એળો તાં ઈ કરીયે મારો, ચળી ચકરાવે વામી ચોધારો
રણજોધેજી ઈ બગળાટી, શને જીતા જત ટુટી પે છાતી.
કો ઠેકી ઠેકી દીયે ઠેકલા, કો ભેરા કો વળે હેકલા
કો ઘોળે કો ગજતે ચળેતા, પટાબાજ ઉ પટતે વળેતા.
ઘોર યુધ ઘમસાણ મચાણું, બલરામજી કે સામે દસાણું
ધોળી ખંયા ધનુસ પંઢજો, બાણ છડેયા ઈ જ અગનજો.
બાણ બરુકા બોરા છડેયા, ભળવીરે કે ભુંસે છડેયા
ભુમી સાવ ભેંકાર ભનીવયી, સાવ શુંની સ્મશાન થઈ વયી.

બલરામજી જાધવ સેનાસે તૈયાર જવા લંબાઈ એવી થઈ જભરી ડસી બલરામ પંઢજો ધનુસ ખણી એળો મારો કેયા ક મળે રાજા ભજી છુટા ને બલરામજી કૃષ્ણજે રથ પુઠીઆ રવાના થેયા.

દોહરા

બલરામજો બર ડસી, ભુપ ભગા ભુભાંટ, સાલવ શીશુપાલ ઈ, જલેયા ઘરજી વાટ.
શીશુ કે ભજધે ડસી, જરાસંઘ કે સટ, અધ વચ આદોળે રસ્યો, વઠો વની ઉનવટ.
સજે ગાલ સમજાય ચે, ભા તું હીમત ન હાર, પંઢ વીતઈ પધરી જ કે, ચળાય ઘળે બઈયાર.

જરાસંઘ શીશુપાળકે અચી ચેં ક નયાર ભા મુકે અન વટાથી ઘણે વાર ભઝણું પેઓવો પણ છેવટ આંઉ અનકે મથુરા છડાઈ તુ પણ હેમત ન હાર ફરી લશકર ખણીને ભઘલો ગન જરાસંઘજી ગાલ સુણી રુકમી પ્રતીજ્ઞા ગણ જે સુધી મુજી ભેણકે ન છોળાયા તે સુધી મુજે રાજમે પાઉ નહી અચાં ઈ મુજી પ્રતીજ્ઞા અય.

રુકમી જરાસંઘકે ચેંતો

રાળ કરેને રુકમી ઉપળ્યો, તાણેને ડને તાળ

સુણજા મુંજા ભાવરા, અજ કરીયાં કારેજો કાળ.
જીરો જલીઆ ઉત વની, પુરો વારીઆ વેર
કાં મરા કાંતા મારીયા, અજ નાંય અનજી ખેર.
છોળાય મુંજી ભેણકે, જલીઆ ઉનકે જપટ સે
પાંઉ વશ ન પણ પોય, જીરો મુંજે ગામ મજા.

રુકમી પ્રતીજ્ઞા ગની ઉવાથી ઉપળ્યો લશકર ખણી પુઠીઆથીએતો.

અતરો ચઈને રુકમી ઉપળ્યો, રસ્યો વનીને રથકે
બરસે વયો ઈ બજાણલા, થઈ ઘુંઘરો ધચતો ધધકે.
ઘેરે ગણા ઉની ગુંઠીએ, રથકે ચકર ચોધારો
ઓવાળે આદ પઈને, ક્યા મોહન તે મારો.

રુકમી કૃષ્ણજે રથકે ચો ફરેથી ઘેરેંને મારો કેણ લગો તડે કૃષ્ણ પંઢજો ધનુસ ઉપાળેને ટંકાર કેયા બાણ છડીતાને રુકમીજી સેનામે ભજપેતી.

નારાયણ નજરે ડસી, સારે ખયાં સારંગ
જેંજી અન જણકાર સે, પેયો સેના મેં ભંગ઼
ભાય કે ભજધે ડસી, રુકમી કે કુરાંધ
ધોળી આયો રથ વટ, છડે સ્યામ તે સાગ઼
રુકમી કૃષ્ણકે સાગ મારેતો તડે ભગવાન પણ તૈયાર જ વા.
સારગ ધારી સાગ કે, જલેયા હકળી જપટમેં
રુકમી કે રસ્યા વની, ફગાયા હકળી ફટક મેં.
ફગાયા ઈ ઝપટમે, ને ઠોક્યા ઠોસા ઠાય
મારે નેં મુંઢો કેયા, ને ફરાયા સજી ફોજમે.

રુકમીજા હી હાલ ડસી રુકમણીજી કે આઘાત લગેતો ને ભા કે છોળાયલા ભગવાનકે આજીજી કરીયેતાં.

રુકમી કે રુંધો ડસી, રુકમણીજી કેયાં રાળ
ધોળી રયા ધરણી ધરકે, ક્ષમાં ક્યોં ભુપાળ.
ઈ અય અનાથ એકલો, વટ કી નાય હથીઆર
તેંતે ક્ષત્રી છણે જ ન, અપંગ અબળા નાર.

રુકમણીજી ચેંતા ભગવાનકે અજ મુંજે ભાંકે છોળ્યો ઈ હેકલોને વરી હથીયારે વગર જો અય અનતે હયી યાર ન ખણાજે ઈ ક્ષત્રી ધરમ અય હડા બલરામજી પણ પુજી આયા અયીં અને રુકમીકે છોળાઈતા.

દોહરા

બલરામજી ઈ વટ અચી, બંધન છોળ્યા હથજા
સમજાયા શ્રીકૃષ્ણકે, ડનાં હથીઆર અનજા.

જંગલમેંજી સીં ડસી, ભજી છુટે સીઆળ
તીજ અતા રુકમી ભગો, છડે વાટ ઓવાળ.

રુકમીભાજા હાલ ડસી રુકમણીજી રુવેતા તડે બલરામજા અનીકે ધલાસા દઈ સમજાઈયેતા.

રાગ સારંગ

બલરામજી સમજાઈએ અજઈ, બલરામજી સમજાઈએ
જગ માયાને જીવજા બંધન, આદી અંત વતાઈએ.   અજઈ....
હે દેવી આંયી સોચ ન કરેયો, હી કરમ કમ કરાયે
સગા સંબંધી જીવ જીવજા, કરમે કાળ વતાયીયે.   અજઈ....
હે દેવી હી ભાવર આંજો, અધમ અનીતી હલાયે
અપરાધીકે દંડ જ દીણું, ઈ ક્ષાત્ર ધમ્ર વતાયે.   અજઈ....
હન આલમજો અધીપતી, ઈ આલમ મેજ સમાયે
જીવ અજ્ઞાની જાણી સગેન, જુધા કરેને વતાયે.   અજઈ....
હે દેવી હી સરીર રચના, પંજ ભુતે સે ભનાયે
જળમેં ચેતન પ્રાણ પુરે, કમાલ કેળી કરાયે.   અજઈ....
અખીયે સે ઈ આલમ ડસજે, સજ કે સામે વતાયે
પંજ વન જા પંજ દેવતા, સામે કરે સમજાયે.   અજઈ....
હે દેવી હી ષ્ટિ વસ્તુ, મટી જો મેલ ભનાયે
ફના ફેલ હી ફરધો ફારકો, મંજ રુ મે રામ વેરાયે.   અજઈ....
હે દેવી હી દેજા બંધન, દે સે દે જ જોળાયે
આતમ સે નાય સંબંધ અનજો, જીવ જુધો વતાયે.   અજઈ....

બલરામજી રુકમી કે છોડે છુટો કેયાં રુકમણીજીકે સમજાયને સજો રસાલો ધ્વારીકા રવાનુ થેઓ.

દોહરા

રુકમી કે છુટો કરે, રથ જોપ્યા રણછોડ
આયા નગરી ધ્વારીકા, જત જાધવ છપનક્રોડ.

ભગવાન ધ્વારીકા પુજી આયા ઈ ખબર પઈ ને સમજાયા.

રાગ લગ્ન ગીત

કે આયા આયા, ધ્વારીકામેં શ્રી સ્યામકે
કે સ્યામ ભેરા શ્રીદેવીને બલરામકે
જાધવકુળજા રાજીઆરે લોલ.   કે આયા....
કે રથ છોળ્યા પુરી પધર કે પાર કે
ખબરું સારે શેરમેં ડનાં પુજાય કે
સારેને કેયા સાજ્યા રે લોલ.   કે આયા....

કે જાધવકુળમેં અજ ઉમંગ ન માંય કે
લગનજીતા કેયા તૈયારી તનવારકે
વસુદેવ દેવકીજી રે લોલ.   કે આયા....
કે જોસી આયા જાધવ કુળજા ખાસકે
લગ્ન લખ્યા સુભ મુરત મારાજકે
માધવપુરમેં માંઢવા રે લોલ.   કે આયા....

ચોપાઈ

લગનજીતા કરીયે તૈયારી, સારે સેરકે ડનાં સણગારી
લખમીપતીજા લગ્ન લખાણા, શ્રીદેવીજા નાલે લેવાળા.

વસુદેવ લગ્ન નેરાય તીથી નકી કેયા સજે ગામકે ખબર ડના વેલકે વધાય માધવપુર રવાની કેયાંને જાધવ ભેરા થઈ જન જી તૈયારી કરીયેતાં.

ચોપાઈ. વેલજો સામ્યો

જાન જોળેજી કેયાં તૈયારી, સારે સેરકે ડના સણગારી
ધ્વારીકામે ઢોલ વજેતા, સારે શેરમે ખબર પુજેતા.
ઘર ઘર બાયું તૈયાર થીએત્યું, સારેને સણગાર સજીત્યું
ઘુઘરીઆરા રથ જોળાયા, રેસમ મશરુજા પળધા બંધાયા.
પુરી પધરમેં ઈ કેયા સાજ્યો, ભાવર ભેરુ ભેરા જાનીયા
સુભ મુરતમે શ્રીફળ સીંચાણા, કન્યાજે ઈ ખોરે દેવાણા.
વેલ રવાની માધવપુર થઈને પુઠીઆ જન રવાની થીએતી.

રાગ લગ્ન ગીત. મંગલીઓ વરતાર

કે જાન હાલી માધવપુર ગઢ ગામકે   વર કન્યા શ્રી દેવીને ભગવાનકે.
રથમે જોળ્યા તખા તોરી તુરંગ કે   જાધવ જોયા બલરામજી સુ સંગકે.
ઉદાયીતા અબીલને ઈ ગુલાલ કે   નંઢળા છોરુ નચેતા તાલે તાલ કે.
ધારુ ખાના ખલક ડના ઈ ખલાઈ કે   અવની અંભર મલક ઈ મલકાઈ કે
વાજા વાધ વનાઈયે નાદ નીશાન કે   પળધા પેતા પટ તેં ધમાધમ કે.
સુણાઈએજા શુર સુજે આકાસ કે   અભમેં ભેરા દેવ દુંદુભીજા ભાસકે.
જાધવ નારીયું સજેને સોરો સણગાર કે કર મેં પેર્યા કંકંણ કોરા ચારકે.
ગીત ગાયીએ ગોરીયું મંગળ ગીતકે ઘુંઘટ તાણે જાધવકુળજી રીતકે.
જાન આવયીં માધવપુર ગામ કે લાડો લાડી લાડકળા ભગવાન કે.
નેરણ આયા નરનારીયું તમામ કે ન્યારે જોડી કરીયેતા પ્રણામ કે. જાન

લગ્નજી તૈયારી માધવપુર મે

રાગઃ મેતો સીધ જાણીને તમને

રચેયો માધવપુરમે રે માંઢવો રે
રોપયા રજોગુણી દેવ ધીધાર, સગુણ ભનીને આવેયારે. રચેયો..
આવ્યા શીવ શીવા દેવી સાથમે રે ભેરા ભુત ભૈરવ ભંગી દેવ.
આયા સરગ ભુવનથીને દેવતારે અભથી ઈં ઈંાણી દેવી સાથ. માધવપુ...
વગી દેવ દુંદુભી ગગન ગઢમેં રે પળધા પટ તે પેંતા ધમકાર. માધવપુ....
ચાર પુગજી ચોરી રચેયા રાજવીરે વર કન્યા ઈ વિસ્વાધાર.માધવપુ...
અજતા અવનીમે આનધ વરતોય રે વરત્યો સરગ ભેરો ઈ પાતાર.
માધવપુર મે....

દોહરા

હે રાજન અજ અવનીતે, વરત્યો જે જે કાર, પરણ્યા શ્રીજી દેવીને, વર શ્રી વિસ્વાધાર.
હે રાજન અજ જગપતી, જોળ્યા જગ સંસાર, માયાવી જીવજી કરે, તીજ સરજનહાર.
નીર્ગુણ બ્રમ નીરકારઈ, નારાયણના રૂપ, અવની તે અચી કરે, ભ્રમ ભન્યા ઈ ભુપ.
વાણી પુજે ન વૈખરી, વેદ કરી વિચાર, લીલા ન્યારે નત નયી, કીન કરી ઉચાર.
અધ્યાય પુરો ઈ કેયાં, રાજા કેયા હથજોળ, જાડેજા જગજો ધણી, જે જે જે રણછોડ.

ઈતિ અધ્યાય ૫૪

અધ્યાય ૫૫ : પ્રધ્યુમન જનમ

શુકદેવ ઉવાચ. દોહરા

હે રાજન જનદી જગપતી, ભોળા ઈ ભુતનાથ, તપસ્યા કેયાંતે હીમગીરી, ધાર મથે અધરાત
ઈ ડસી દેવકે ઈર્ષા થઈ, મંઢ્યા અવરી કાર, કામદેવ કે પંઢ વારી, સમજી શનુ સકાર.
વસંત કે ઉત ઈ ઉતારે, રખેન કીં કચાસ, ઈ મારોકે મહાદેવ તે, કામ બાણ છડે ચોપાસ.

હે મારે તે શંકર સમાધી લગાય વઠાવા ઉત કામદેવ અચેતોને પંઢજી કામલીલા કરેતો સમાધી ભંગ કેલા ઉપાયકેં વસંત સજી ઉતારે તડે શંકર જાગેતાને કામ ઈ લીલા સમજીવેયા અતરે ત્રયી અખ ખોલીયેતા.

દોહરા

છડે સમાધી શંકર જાગ્યા સામે કામ દઠાઈ, તપ ધારી ત્રીલોચન ખોલ્યા ભસ્મ થઈવ્યો કામઉદાઈ
ઈજ કામ ફરી જનમ ગનીને, જાધવકુળમે આયો
પીતા પરીબ્રમ રુકમણી માતા, પ્રધ્યુમ્નના ઓળખાયો.

ચોપાઈ

કમળ નયન શ્રીકૃષ્ણ કૃપાલા, નીર્ગુણ નાથ ઉજીઆલા
જગ કારણ જગ હીતે કરેલાય, લીલા કરી જગ બોધ ડનેલા.
સંસાર કે ઈ સરસો વતાયા, માયામાં ઈ પંઢ ગુંથાયા

રજવાડી રાંધ અચી કેયા, સો સત રાણીએ સે સંબંધકોય.
પરીવાર જો પાર ન ડસજે, પુતર પોતરા પાર ન ગણજે
પેલે પુત્રજી આવઈ વધાઈ, રાજીથીએતા દેવકીમાઈ.
વસુદેવજી દાન દીયેતા, ઘર ઘર ઓછવ ઉજવીતાં
જોસી કોઠે જોસ નેરાયા, નાલો પ્રધ્યુમ્ન રખાયા.
કામદેવજો ઈ અવતાર, રૂપ ગુણજો ઈ ભંડાર
જે કે ન્યારે નેણ ઠરેતા, માતાજી પુરી જતન કરીતા.

સમરાસુરજી વારતા. રાગ દોહરા પરજ

હે અધમ ગતી અશુરઈ, નાલે સમરાશુર
રે માયાવી નગરીમે, ઈ રાજ કરે પાપીક્રુર.
મુંજો મારો જનમ્યો, ઈ સમજે શ્રાપ મથા
નકી ધ્વારીકા નગરમે, સમજે પ્રધ્યુમ્ન હથા.
હે શનુભનીને શોધ કરે, ને ગોતે ઘરાઘર ઘુસી
આયો રુકમણી મેલમેં, ઈ ઉપાળે પ્રધ્યુમ્ન ડસી.
ઈ ઉદી ભગો આકાસમેં, ને નજર ન ચળ્યો કેંકે
ધસે અચી ધરીયાજમેં, ઈ ગાલ ન બારા કેં.

માયાવી નગરીમે સમરાસુર રાજ કંધોવો અનકે શ્રાપ મલેધોવો ક પ્રધ્યુમ્ન શ્રીકૃષ્ણજે પુત્રજે હથા મરણ થીંધો અતરે ઈ પ્રધ્યુમ્નજો જનમ થેયો ને ઈ સાવ સનુ જીવ ભની પ્રધ્યુમ્નકે ઉપાળે મહાસાગરમે ફગાઈ દે તો.

દોહરા

હે પ્રધ્યુમ્નકે ગળી વયી મછલી, ઈજ મછ મારે ભીલ
ભીલ વનીને વકણે ગામમે, ઉત ઈ કપાણી શીલ.
શીલ મજાથી નકરેયો બારઈ, દેવાણું ઈ રાજ ધ્વાર
રાજા સોંપે રસોયણ કે, વેઢારેલા ઉન બાઈકે બાર.

સમરાસુર પ્રધ્યુમ્નકે મેલ મંજાથી ઉઠાળે ધરીયામેં ફગાય ધરીયામે મછ ગળી વનેતો મંછકે ભીલ જલે ગામમે ઈ વકણે તો મછકે ભીલ જલે ગામમે ઈ વકણે તો મછ સમરાસુર જે ભંઢારેમે પુગી ઉત મછકે ચીરયા તત છોકરો પેટ મંજા નકરેયો ને ઈ છોકરો રસોયાણી બાઈ કે સોપાણું. ઉત ઉ બાઈ વેંઢારેતી. ને હડા ધ્વારીકામેં ધોળા ધોળ થઈ પઈ પ્રધ્યુમ્નકે ગોતેલા.

ચોપાઈ

ધ્વારકામેં હાહાકાર મચીવ્યો, શ્રીકૃષ્ણજો કુંવર ખજીવ્યો
જાધવ જોધા સોધા કરીંતા, નકીં કતા કીં સગળ મલેતા.
નકી કતકી અણસાર અચેતી, ન કીં કડા ભણકાર સુજેતી
આકાસ પાતાળ સોધ કરીતાં, સોધે સોધે સાવ થકેતા.

દોહરો

સોધે સોધે સાવ થકા, નાવઈ ક્ત અણસાર, રુકમણી રુધાં ડસી, ડીયે હરી હિંયા ધાર.
હિ ગુજારતજી ગાલ ઈ, ઈ કલ ન પે ક્ત કેંક, હી ખરારી જો ખેલ અય, ખલકન સમજે તેંકે.

સુખદેવજી રાજાકે કથામે ચેતા હે રાજા હીં ભગવાનજી લીલા જ અય ઈ ધુનીયા કીં સમજે. જત જત જેળો ખપપે એળોજ માચળો હરી ઉભો કરીયે પંઢજ ભનાઈયેને પંઢજ બારારે ઈ અનજી લીલ માતર અય ને હાણે નારદજીજો પ્રસંગ ચેતા.

રાગ શીવરંજની

અજ નારદજી આયા અવની, સમરાસુર જે રાજ મેં
રાજ ધ્વારમેં રતી બાઈકે, મલેયા ઈ ભંઢારમેં. અજ નારદજી...
પૂર્વ જનમજી યાધી ડીએતા, ભસ્મ કેયાયા ભોળનાથરે
ઈજ કામદેવ રતી અવતરેયો, ધ્વારીકા ઈ ધામ મેં. અજ નારદજી...
ઈજ રતી બાઈ આંજો પતી અય, સમરા સુર જે રાજમેં
પતી ભાવસે આંયી ભણાયો, સસ્ય નાય જરાયમેં. અજ નારદજી...
કામ જનમને અસુર મરણજી, વાટ વતાવ્યા દેવ રે
વિદ્યા ભણાયા તી રતી પતીકે, સદ વિધાજા ભેવ રે. અજ નારદજી...

દેવ નારદજી રતીકે પ્રધ્યુમ્નજો આગલો જનમ કામદેવજી ગાલ અને સમરાસુર મરણ ઈ મળે ભેદ વતાય ત્યાંથી રવાનો થઈ વયાને રતી પ્રધ્યુમ્નકે પતી ભાવસે સદ વિદ્યા ભણાયતીને સમરાશુર જે મોતજી ગાલ પણ ચઈ ડનેં.

કચ્છી સંગર

મહા વિધ્યા ઈ ભણી કરે, પ્રધ્યુમ્ન થેયા તૈયાર
વનીં જાગાયા અશુરકે, કેયાં સામેથી પળકાર
તત અશુર ઉપવ્યો ઉવાથી, સામે કંઢે ઈ સટ
પ્રધ્યુમ્ન પંઢજો ડસી, ખારો થઈ વ્યો ખટ
ખણી બધારી બરસે, ધામે રખે ન ગટ
એડી મારે ઝાપટ, ઈ પુગો અન પટમથે.
અચી પુગો અન પટમથે, અત સામે વો ઈ પ સધર
બોય બરુકા બાખ્યેયા, જોરાણા ઈ જભર
ઘા મારે ઘા ધુચાઈયે, ચળેઆ બોય ચકર
જુકો જરાક જ ચાંતરે, તજોરે વને વખર
ઈ એળી જલેયા ટકર, મુળે નતોકો કેં વટા.
મુળે નતો કો કે વટા, તડે માયા કે અશુર
ભોણ સજો ભેંકાર ભનીવ્યો, અભ મેં ઉડે અશુર
અશુર સેના સજી ઉભીકે, મથે વગરજા મુર

ભુત પ્રેત પીસાચ નચેતા, કુબળા કારા ક્રુર
એળી માયાકે ઈ કુમુર, ધારાઉ વછટ્યું રતજીયું. ૨૭
ધારા વછટયું રતજ્યું, ધરા સજીતી ધણ ધણે
અભમેથી અવાજ, પાતાર ભેરો ખુણખુણે.
આંધી ભેરા ઉમાળીઆ, ને જારુ જેંજ્યું જલજલે
લાશુ ઉછરે લોથ છણેતા, હાડ પંજરપ્યા હલહલે
ઈ ખુશર ખર તો ખલખલે, તડે પ્રધ્યુમ્ન ઉભાથેયા. ૨૮
પ્રધ્યુમ્ન ઉભા થઈ, ખયા ધનુસને બાણ
મહા વીધ્યા ધારણ કરે, કેયા ધનુસ સંધાણ.
જોરકરેને જપટ સે, છડેયા ઈ તતા બાણ તીર
માયા ભજાયા મુરસે, જાધવ જોધ રણધીર
ઈ વામ્યા વમસે તીર, તત અશુર ઉથલી પટ પેયો. ૨૯
અશુર ઉથલી પટપેયો, તત અભમે થેયો ઉજાસ
દેવ વિમાનમે આવેયા, જો પટમે પેયો પ્રકાસ.
ફુલ વરસાયા દેવતા, વગી દુંદુભી ઈ ગગન મે
જે જે કાર થેયો ચોધારો, અશુર વ્યો ઈ ગતમે. ૩૦
સમરાસુરજો મશ્રાણ થેયો ઈ ડસી રતી પ્રધ્યુમ્ન વટે અચેતી.
અશુર પેયો અવનીમથે, તડે રતી આવયી અત
સજી ગાલ સમજાય ચેં, અગલે જનમજી તત.
પતી પ્રધ્યુમ્નકે ખણી, રતી ઉડઈ આકાસ
આવયી નગરી ધ્વારીકા, જત જોગેસરજો વાસ
ઈ ખબર પયી આવાસ, તત જાધવ ભેરા થેયા મળે. ૩૧

રતી પ્રધ્યુમ્નકે અગલે જનમજી વારતા સમજાયચેંને રતી વિધ્યાસે પ્રધ્યુમ્ન ભેરી આકાસ માગે ઉડીને ઈ ધવારીકા અચેતી રાજ મેલમે આયા અતરે રાણીયું મળે ડસીને વિચારેમેં પઈ વયુ કહીકરે દેવે જળા આયા અયી અતરેમે નારદજી અચીવેયા.

દોહરા

રાજ ભુવનમેં રાણીયું, હી ડસી દંપતી જોળ, કન લોકજા દેવ અયીં, કઢે સગેયા ન તોળ.
તત અત આયા નારદજી, આસન દઈ વેરાયા, યોગેસ્વર ઈ પ્રશ્ન કેયા, અત નારદ સમજાયા

નારદજી અન ગાલજો સજો ભેદ ખુલો કરી ચેતા.

યોગેસર ઈ કુમાર આંજો, યાધ કર્યો ભગવન, હરણ કરીવ્યોવો અશુર, સમરાસુર પ્રધ્યુમ્ન.
ધરીયામેં ધસે વેધેઈ, મછકે અનજો અહાર, મછીમારકે હથપેયો, ઈ પુજાય અશુરજે ધ્વાર.
રતીબાઈ કે બાળ ઈ, સોપાણું ઈ ઉત, વડો કે વેઢારેને, વિદ્યા ભણાય તત.

સમરાસુરજે મરણજી, ગુજી ગાલ વતાય, મહા વિદ્યાજા મંત્રઈ, પુરા પાઠ ભણાયા.
અશુરજો ઈ નાસ કરે, ને ઉડી આયા આકાસ, આંજો અય ઈ બાળ ઈ, નાય મંજ કીં પ કચાસ.
કામદેવને રતી સતી, ફરી ધર્યા અવતાર, આંજે ઘર ઈ અવતરેયો, અય આંજો ઈ કુમાર.

નારદજી કૃષ્ણકે ચેતાં.

હે ભગવાન હી લીલા, આંયી અછાની નાંય, આલમમેં રજ કણ છણે, આંકે ખબર ઈ આય.
મું તે ભાર ચળાયયા, સાવ ભનીને અજાણ, હી પ્રસંગ કીં ભન્યો, આંકે હુઈ ઈ જાણ.
નમન કરે શ્રીકૃષ્ણકે, હલધા થેયા ઈ દેવ, સમજાયા વ્યા અથ ઈતી, હન કથાજો ભવ.

સુખદેવજી ચેતા.

પ્રધ્યુમ્ન દેવી રતી, આયા રાજ ભુવન, જત વઠા શ્રીકૃષ્ણઈ, કેયાં અચીને નમન.
ખબર પઈ ઈ શેરમે, આયા કૃષ્ણ કુમાર, ઘર ઘર થેયા વધામણા, કરી જાધવ જે જે કાર.
નાય કલા મંજ દાસજી, ઈ અય પુરાણજો પાઠ, જગનીયતા નાથજો, મંજ ભર્યો અય ઠાઠ.
અધ્યાય ઈ પુરો થેયો, રતીકામજી વારતા, મતી અનુસાર ઈ લખયી, ભાગવત કથા મથા.

ઈતિ અધ્યાય ૫૫

અધ્યાય ૫૬ : મણીજી વારતા

દોહરો

હે રાજન અજજી કથા કે ધારે દીજા ધ્યાન, સ્વયંતક ઈ મણી મથા, ઈ ભોગ ભન્યા ભગવાન.

સતરાજીત રાજા સુર્ય ભગવાનજી તપસ્યા કરેને પ્રશ્ન કરેતો સુર્ય પ્રશ્ન થઈ સ્વયંત મણી દીએતા.

ચોપાઈ

રાજા સત્રાજીત તપસ્યા કરેતો, સુર્ય દેવજો ધ્યાન ઘરેતો
નારાયણ ઈ પ્રશ્ન થઈને, જાણી ડનાંઈ અચી કરીને.
અન મણીજી ગાલ ન્યારી, જેંજી કીંમત માપનું બારી
ચોથે પોરમેં પુજન કરે સે, સોન ડઈંદે ભાર ભરેને.
કામ ક્રોધને લોભ ન વરેક, ગ્રહ પીડાતાં નળે ન અનકે
અન જાણીજી કરેનત સેવા, રખે ગલેમેં જતન કરેલા.
મણી ખણી ઈ ધવારીકા આયો, રાજ સભામે ઉજાસ છવાયો
સભા ડસી વિચાર કરીંતા, શ્રીકૃષ્ણકે સ્વાલ પુછેતા.

અન મણીમે અતરા ગુણવાને ઈ ધવારીકા મણી ખણીને આયો તડે સજી સભામે વિચારે મેં પઈ વયીક હી મણી કેડી કીમતી અય ઈ શ્રીકૃષ્ણકે મળે પુછેતા.

દોહરા

ગાલ મણીજી ઈ સજી, સમજાયા હરી સાર, વરી સત્રાજીતકે હરી, પંઢજો રયા વિચાર.

કૃષ્ણ સત્રાજીતકે ચેતા.

હે રાજા હી મણી અમુલખ, પાંકે હી કીન સોભે
ઉગ્રશેન ઈ દઈ દેયો, જે જે હથમે ઓપે.
જાધવ કુળમે મણી રૂપ અયીં, ઉગ્રશેન સરમોર
આંજી કીરતી જગ ગાવાંધી, દાતા દાની આયી અજોડ.

શ્રીકૃષ્ણરાજા કે ચેયાં હી મણી પાંજા વડીલ ઉગ્રશેનકે દઈદે જે જી નામના ગાવાધી. જુકો દાની દાતાર અયીને તોજી પણ કીરતી વધધી પણ રાજા ઈ ધયાન ન ડને ને મણી ખણી પંઢજે રાજમેં હલ્યો વેયો.

દોહરા

શ્રીકૃષ્ણજી ગાલકે, રાજા ડને ન કન, મણી ડને ન મુરખે, આવ્યો પંઢજે ભુવન.

ચોપાઈ

કુધરતજી કલા અય ન્યારી, સમે સમેજી અય બલીહારી
ભળવીર પણ ભુલી વનેતા, જડે ઉ અવરા જોગ મલેતા.
રાજા અજ ઈ મણી રખે ઘરમે, પ્રશ્નીં કે ઈ આવયી નજરમે
સત્રાજીતજો ભાવર વનમે, મણી ખણી નકરેયો જંગલમેં.
જંગલમેં સામુ શેર મલેતો, બીજો ઉતે બજણ થીએતો
પ્રશ્નીં કે સીં મારે વનમેં, ઘટાટોપ ઈ ગાઢ જંગલમેં.
જેંજી વાસ બારા નાવયી, સોધે સોધે સાવ થકા ઈ
વેમી રાજા નકી ઈ કરેતો, શ્રીકૃષ્ણતે ભધ વજેતો.
ઈજ ગાલ ઉદધી આવયીં, રાજ સભામે ખબર પુજી વયી
મુંજે ભા કે કૃષ્ણજ મારે, મણી ખણીવ્યા નકીં ઈ વિચારે.

સત્રાજીતજો નંઢો ભા ઈ મણી ખણી જંગલમે વેયો ઉત સી મલેતો બોય વળેતા સીં પ્રશ્નીકે મારે ખાઈવનેતોંને મણી ઉતઈ પઈ રઈ.

દોહરા

સીંહ પ્રશ્ની મારે વધેં, મણી રયી ઉન માંગ, જાબુવાનકે હથ પઈ, ઈ કરી રાગે જ તાગ઼

જાંબુવાન જંગલમેં અન સીંકે મારે વધે અને ઈ જાણીકે ચમકધી ડસી પંઢજી છોકરી જાબુવંતીકે દયી દેતો. અને હડા શ્રીકૃષ્ણકે ખબર પયી ક જાણીજી ભુધ સત્રાજીતમુંતે વધે અય અતરે થોળા જાધવકોઠે ગોતેલા નકરેતા.

ચોપાઈ

યોગેસરકે ખબર મલેતી, ભધ મણીજી મુંતે અચેતી
ગોવિંદ ગોતણ નકરયાઈ, ભાવર પંઢજા ભેરા ખયાંઈ.
ગોત કરીધા આયા ગુફાતે, પ્રશ્નીજા ઉત અસ્તી દઠાતેં
અન ગુફામે માળુ વસેતા, સામે મજારા પગલા દસજેતા

ગુફામેં પગેજા નીશાન ડસી. ભગવાન ગુફામેં વનેજી તૈયારી કરીંતા

દોહરો

પગલેજા નીશાન ડસી, શ્રીહરી થેયા તૈયાર
હલ્યા ગુફામે હેકલા, ઉતર્યા જગદાધાર.

શ્રીકૃષ્ણ ગુફામે અંધર આવ્યા તત સામે જાબુંવાન અચેતો ઈ કૃષ્ણકે ડસી ખારો થઈ વણણ લગો. બોય વળેતા.

ચોપાઈ

અગોર ગુફામેં આયા બ્રમ, મણી ગોતણ અત પરીબ્રમ
જાબુવાન ઈ નજરે દસેતો, ધોડી સામે વળણ લગેતો.
બોય બરુકા એળા બજેતા, સામે સામા ધોળી ગડેતાં
કો પણ કેં કે મુળી નતો ડે, રીછન સમજે અવઈ જગપે.
છેવટ જાબુવાન થકેતો, કૃષ્ણકે સામે નજર કરેતો
સ્યામ રૂપમેં રામ દસાણા, ઉજ ધનુસને ધરીયા દસાણા.
જુની ગાલ ઉ યાધ અચેતી, ઉજ મુરતી અધંર ડસજેતી
ધોળીને ઈ પગમે પેતો, હથ જોળેને માફી ગુરેતો.

દોહરા, શ્રીકૃષ્ણ જાબુવાનકે ચેંતા

મણી વારી ઈ વારતા, સજી સુણાયા સ્યામ
ઈ મણી મુંકે તું દઈ દે, સમજાયા ભગવાન.

જાંબુવાન કૃષ્ણસે વળેતો ઘણે દી નકરી વેયા છેવટ જાબુંવાન થકેતો તેર હકળી જ નજરસે કૃષ્ણકે સામે ન્યારે તો તત ઉજરૂપમે જુકો ધરીયાતે રામ કોપકેયાવા. ઉજચેરો ઈ ડસેતો સઝાણ પેતી પઈ માફી મઞેતો ને મણીને બયી પંઢજી છોકરી કૃષ્ણકે અર પણ કરેતો.

દોહરા

મણી ભેરી ઈ કુંવરી, અત સોપે જાંબુવાન
સ્વીકારયા ઈ રીહરી, આયા ધ્વારીકા ધામ઼

ચોપાઈ

ધવારીકા મેં ઈ ખબર દેવાણા, શ્રીકૃષ્ણજા લગન ગનાણા
દેસ દેસજા રાજા ઈ આયા, સત્રાજીત કે પેલા કોઠાયા.

સત્રાજીતકે કૃષ્ણ કોઠાય સભામે મણી દીયેતાને સજી વારતા સમજાયા રાજા સુણીને સરમાજેતો અને ઈ ઉતઈ મણી ભેરી પંઢજી કુંવરી સત્યભામાજો સંબંધ જાહેર કરેતોને દ્વારકામે અજ ભેરા બો કુવરીએ સે લગ્ન જાહેર થીએતા જેજી તૈયારી થઈ રઈ આય.

શ્રીકૃષ્ણકે રાજા ચેતો.

મણી ભેરી મુંજી કુંવરી સ્વીકારેયો ઘનસ્યામ, સંબંધ સભામેં થેયો નકી ઈ મજીર કેયા ભગવાન
મણી ડના પાછી પ્રભુ, ઈ કીં ન સ્વીકારે ભુપ, પાછો પ્રભુ સમજાયને, સોપ્પા વસતુ અનુપ

શ્રીકૃષ્ણજો લગ્ન વર્ણન. **રાગ : આવો બજાવો બાંસુરીયા**

નીરવીકાર શ્રી નાથ નીરંજન, સગુણ ભનીને સ્યામરે ઈ
આયા અયી અજ અવનીતે. આયા....
જન ગણા ઈ જાધવકુળમે, અવનીતેં ઈ આયા
માત દેવકી પીતા વસુદેવ, જે ઘર જનમ ધરાયા
છડે મથુરા ગોકુળ વનકે, આયા ધ્વારીકા ધામ રે. આયા....
ભકત વત્સલ ભગવાન ભુમીતે, લીલા કેયાં ઈ અનેરી
બાળ ભનીને બળધારી ઈ, અશુર ભજાયા ભલેરી
વેદ વખાણી શ્રુતીયું ગાઈયે, પુજા સગે ન ઈ પાર રે. આયા....
વિસ્વેસ્વર અજમાળા પેર્યા, મંડપમેં ઈ આયા
સતયભામા દેવીકે સખીયું, માયા રે મેં ઈ વેરાયા
મહી મંગળ વરતે દેવો હરખે, જગમે જે જે કાર રે. આયા....
ઢોલ નગારા પળધમ પટજે, અન હંધ ધુન ગજાઈએ
ગગન ગોખમે ગુણ જે જતર, ગંધર્વ ગુણ ગાયીયે
અવની અબર હલકે હલકે, હલકે પટ પાતાર રે. આયા....
દેવ વિમાને વયીને આયા, આયા ધ્વારીકા નગરી
અંતરીક્ષ મે અચી ઉભા અયી, નેરણ નાથ ઈ નખરી
દેવ દેવીયું મંગળ ગાયીએ, ડસી દેવ આચાર રે. આયા....
સારે જગજો સ્વામી સઘર ઈ, સરજન સેજ કરેતો
ભકતે લા ઈ ભુધર ભુતળ, કેળા ઈ ખેલ કરેતો
બ્રમચારી પંઢજ ભુલીને, સામે મંઢેયા સંસાર રે. આયા....

દોહરા

લગ્ન ઘનાણા લોકમે, પરલોક પેયો પ્રકાસ
જાડેજા જગ જીવનજો, ઉજરો હી ઈતિહારસ

ઈતિ અધ્યાય ૫૬

અધ્યાય ૫૭ : સતધન્વા ઉધાર

દોહરા

રાજ ભુવનમેં રમાપતી મનસે કરી વિચાર, કોરવ પાંઢવજી વઝી, પુરી કરીયા સંભાર
આયા ઈ બલ ભાવટે, શ્રી હરી થઈ તૈયાર, હલણ હસ્તીના પુરી, સમજાયા વસતાર.

અજ ભગવાન પાંડવે કે મલેલા હસ્તીનાપુરીમેં વનેતા. બલરામજી પણ ભેરા તૈયાર થઈ રથ જોળીએતા.

ચોપાઈ

રમાપતી રથ પંઢજો જોળાયા, હસ્તીનાપુરજે મારગ હલાયા
શેર નગરજે ઝાંપે આયા, રાજ સભામેં ખબર દેરાયા.
કૌરવ પાંડવ મલી અચેતા, સામયા ઈ સામા કરીંતા
રાજ સભામેં આસન દઈને, વટ વેરાયા ઈ પુજન કરીને.
ભીસ્મ પીતાને દ્રોણાચાર્ય, કરણ દુશાસન કરપાચાર્ય
શલ્ય શકુનીને ગાંધાર રાજા, અચી મલેતા અંધપ રાજા.
પાંડવ મલીને ભેરા આયા, રાજ સભામે વઠાઈ ન્યારા
સામે ડસીને કૃષ્ણ કુછેતા, અંધ રાજાકે પ્રશ્ન પુછેતા.

શ્રીકૃષ્ણને બલરામજી આયા ઈ ખબર પઈ અતરે કૌરવ સામે હલી મલેતા સામયો કરે કોઠે આયા માન પાન દઈ મળે મલી સભામે વેરાયા સભામે હકળે છેળે પાંડવ પણ અચી વઠા અયીં ખબર અંતર પુછી શ્રીકૃષ્ણ ધૃતરાષ્ટરાજાકે પુછેતા ઈ ક્યા સુખદેવજી રાજાકે સુણાયીતા.

દોહરો

કુરુકુળજા રાજવી, આયી બધેયા કીરતીજા કોટ
આજોના અવનીમે, જળ જળ જળકે તોજી જોત.
રાજનીતી ધરમ દંડ, સામ દામને બ્યો ભેદ
રામ રાજ્યજી ઝલક, આયી ડના અવની કે ભેટ.
તડે હી પ્રસંગ કી ભન્યો, જાહેર જગમેં ઈ ગાલ
જેર દેવાણા જમણમે, ઈ અવરી કેં ક્યી ચાલ.
લાખા ઘરમેં પુરેને, લાય લગાઈ ઘલ કેર
આયી અછાનું નાયકી, તડે કીં હકલ્યા અંધેર.

સુખદેવજી ચેતા.

સુણી ગાલ શ્રીકૃષ્ણજી, રાજા થયા હતાસ
વયી રેયા ઈ ચુપ થઈ, બારા નાવયી વાસ.

કૃષ્ણને બલરામજી બોય હસ્તીનાપુર વેયા ઈ ખબર ક્રતવર્મા કે પેતી ઈ અક્રુર વટ અચીને જોજના ભનાયા ભેરો સુધન્વા થીએતોને જાણી સત્રાજીત મારે ખણી અચણી ઈ તૈયાર થઈ ત્રીપુટી ઉપળી પેતી. કે માર. મણી ખણી અચણ.

અક્રુરને ક્રતવાર્મા રાયા, સુધનવા જે ઘર ઈ આયા
સતધનવા સનમાન કરેને, હુંભ વણાય ઈ ઘલ ભરેને.
મલી ત્રીપુટી ગાટ ગળીતા, મણી સચી ઈ હથ કરીતા
અધ રાતજો ઉવાથી ઉપળ્યા, સત્રાજીતજે મેલમે આયા.
નંઘરા ધીન રાજાકે ઈ મારે, મણી ખ્યાઈ નપટ આયા રે
સવાર થીંધે ધા થીએતી, રાજા મરણજી ગાલ સુજેતી.

સુધન્વાને ક્તવાર્મા અક્રુર મલી સત્રાજીતકે મારે ને જાણી ચોરાય વ્યા ઈ ખબર દ્વારકો પઈ તડે તા રાજાજી કુંવરી સત્યભામા કલ્પાંત કરીયેતાને પોવા ઈ રથ જોળાય હસ્તીનાપુર કૃષ્ણકે ખબર ડીએતા.

દોહરા

સવાર થીંધે ખબર પઈ, ઈ સારે શેર મેં પુરી
સત્યભામા કલ્પાંત કરીતા, રુવણ વઠા અનજા કુંવરી.
પતી કૃષ્ણકે યાધ કરીંતા, પંઢ પીતા જે ઘર અચેતા
પીત્રુ વિધી પુરી કરાયા, પુવા પંઢમે રથ જોળાયા
હલી કરે હસ્તીનાપુર આયા, પતી કે કથની સોણાય.

ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ સત્યભામાજી ગાલ શુણીને ઈ તન પલ દ્વારીકા પાછા રવાન થીએતા.

દોહરા

મરણ શુણી સ્વસુરજો, શ્રી હરી થ્યા તૈયાર, પાછા આયા દ્વારીકા, રથ જોળે કરતાર.

સતધનવા અક્રુરકે પુછેતો.

સતધનવાકે ખબર મલઈ, ઈ આયો અક્રુર વટ
શ્રીકૃષ્ણ વટા ભચણું જ કીં, ઈ વાટ સુજેતી ક્ત.

રાજાકે અક્રુર ચેતો.

હે રાજા અજ નાય કોય, કૃષ્ણ વટાથી છોળાય, હકળી ધક્સે કૈકે કે ધસે, ચોખો ચટતો દસાય.
કંશ ચાણુરકે કુટે, નાય ક્તના નિશાન, કાલ સાલવને જરા, જી જોરે વંધે ઈ જાન.
ભચાણુવે જ અનવટા, પગ અનજા જભાણા પેં, બયી કો બારી સુજે નતી, અીં અક્રુર ચોખો ચેં

ધવારકા અચી ભગવાન સુધર્મા સભા ભેરી કેયાંને અત મણીજી ગાલ જાહેર થઈને અક્રુરને ક્તવર્માજી સોધ કરેલા તૈયાર થીએતા.

દોહરા

સુધન્વાકે ખબર પઈ, રથ પંઢજો ઈ જોળાય, વાટ મીથીલા પુરજી, રથ છડે ધોળાય.
ઈ ખબર પયી ખરારીકે, ખયા ધનુસને પંઢજો, જલેયા જંગલમેં વની, મથો ઉડાયા અનજો.
મથો લાય અન પાપીજો, મુગતી ડનાં મારાજ, આયા પાછા ધ્વારકા, જગ જીવન જગ તોજ.

ચોપાઈ

સભા સુધર્મા ભેરી કરાયા, ગાલ મણીજી જાહેર કરાયા
સત ધનવા અક્રુરજા કમ, ક્તવર્મા કરાયે વકરજા.
ત્રોય મલીને મણી ચોરાયા, સત્રાજીતકે નંધરમેં માયા
અની પાપીએ કે દંડ દીણું, પેલો કમ મુંકે ઈ કેણું.

ભગવાન ચેંતા

સતધનવાકે દંડ દયી, પોજાય ડનું પર લોક, ક્તવર્માને અક્રુરજી, ખબરતા દેયો ઈ કોક઼

સતધનવાકે માર્યા ઈ ખબર પયીને અક્રુરને ક્તવર્મા બોય જંગલમે ભજી છુટેતા.

દોહરો

ક્તવર્મા અક્રુરજી, ઈ છડે દ્વારાક શેર, શુણી ગાલ શ્રીકૃષ્ણજી, ભગા ઓગાળે પેર.
છડેયા અક્રુર દ્વારકા, નત અતથી ઉતપાત, જાધવ ભેરા થઈ હરે, વિચારી નત નાત.
નકી અક્રુર વેંધેહી, નત થીએતી હાણ, પાછા ઈ કોઠે અચો, ભેરા થઈને પાણ.

જાધવ સોધ કરે અક્રુરજીકે કોઠે અચેતા સભામેં વ્યારે શ્રીકૃષ્ણ મણી દીએતા તડે અક્રુરજી ભોઠા પેતા.

દોહરા

જાણી ડના અક્રુર કે, કૃષ્ણ પ્રભુ વટ વયી, સભા વચમે સોપીંતા, જાધવ ભેરા થયી.
ભોંઠા થેયા અક્રુરજી, કર ડના નાકાર, કન નકસે પાછી રખે, ઈ કલંક લગો કપાર.
સુખ ચેંતા પરીક્ષીતકે, ઈ સોબત મારાયે, સોબત મારે તારે ઈ, ને ઉધી ઈજ કરાયે.
સત મણીજી હી કથા, વાંચે કો હકીયાર, ંજાડેજા જગમેં કડે, ચળે ન ખોટી આર.

ઈતિ અધ્યાય ૫૭

અધ્યાય ૫૮ : હસ્તીનાપુર જાત્રા ને કૃષ્ણજા જ્યા લગ્ન

દોહરા

અધ્યાય હી અઠાવનજી, કથા સુણાઈ સુખદેવ, પરીક્ષીતકે પરીબ્રમજી, પરખ દીયે ગુરુ ભેવ.

ચોપાઈ

રમાપતી અજ રાજ ભુવનમેં, વઠા હેકલા પંઢજે મેલમેં
પાંઢવેજી અત યાધ અચેતી, હસ્તીનાપુર સામે દસજેતી.
સાતવિકકે શ્રીકૃષ્ણ કોઠાયા, સજી ગાલ સારે સમજાયા
હસ્તીનાપુર હલધા સીં, પાંઢવે કે જરુર મલધાસી.
રથ જોળે દારુક અચેતો, ઉદધલ ધોળા ઈ જોળેતાો
હસ્તીનાપુરમેં ઈ આયા, પાંઢવે કે ખબર હલાયા.

શ્રીકૃષ્ણ આયા ઈ ખબર પાંડવે કે પયી ને ધોડી કરે સામે અચેતા બખુ ભરે મલેતાને સામ્યા કરે કોઠે અચેતા.

ચોપાઈ

સાજ સજે સામ્યા કરીંતા, હલી હુભસે હરીકે મલેતા
રમાપતી ઈ રદય લગાયા, માયા જા પળધા હટાયા.

રાગ ગજલ. પાંડવ મલેતા કૃષ્ણકે

મલેતા ધરમ રાજાકે, પરીબ્રમ પુરણ પેલા ઈ
નમીને નાથ ચરણમે, વંદન કેયા ભીમકે પણ ઓં.

અચી અવીનાસી અર્જુનકે, સખા સારે મલેતા ને
નકુળ સહદેવ કૃષ્ણકે, નમન દંડવત ક્યા ઈ.

પાંડવે કે મલી કૃષ્ણ અંતઃપુર મે વનેતા પેલા ઈ ફઈબા કુંતાજીકે મલેતા નમન કરીયેતા.

કુંતાજી માતાજીજે મેલ, ધરણી ધર ધોળીને આયા
નમન કેયા નાથની જારી, પાંચાળી પંઢ પગ અચી પેયા.

પાંડવજો સજો કુટુંભ કૃષ્ણકે મલેતા પોય સનમાન કરે વેરાઈતા ખબર અંતર પુછેતા.

દોહરા

રાજસભામેં શ્રીકૃષ્ણજો, સારે કેયા સનમાન, કુટનીતી ઈ કૌરવેજી, પંઢ વીતઈ ક્યો ગાન.
કૌરવ કરી કુટીલતા ઈ દસણલા આંયી દેવ, અજ ઘર આંયી પધાર્યા અશી કરીયું આજી સેવ.

પાંડવ અસ્તુતી કરીયેતા.

રાગ : મઠા મજમાન ઘર આયા

મઠા મજમાન ઘર આયા, અસાકે પુરણ મન ભાયા
પાથારી વારેજી કરીયો, ચરણ રજ શર મથે ધરીયો. મઠા મજમાન...
પરીબ્રમ આંજી પગરજસે, પોજાયા પાર અહલ્યાકે
ખબર પયી ખા વિધ ઈ અય, નાવિક કે નાવસે તાર્યા. મઠા મજમાન...
ચરણ આંજે સે ચોવાણી, શુર સરી સરગ ભુવનમે
સોભે તીં શંભુ જે શરતે, ભુમી ભારત ઓપાયા. મઠા મજમાન...
દયાળુ દેવ આયી દાતા, અસાંજી અરજ અય અતરી
સજાડી સાથમે રોજા, ગોવિંદ ઘર સાવ સોભાયા. મઠા મજમાન...

પાઠવે અસ્તુતી કેયાં ભગવાન છ મેણા અત રેતાને અતે વિસ્વકમકિ કોઠાય પાઢવેલ મેલ ભનાય ડના જે જો નાલો ઈં પસ્ત રખેમેં આયો.

દોહરા

હસ્તીનાપુરમેં હરી, રાત ડીં કેયા રયાણ, સબક સાર્યા શેરજી, ત લગી નરકજી ખાણ.
પાંડવેજી પરતીત દશી, સોંઢી પ્યા સર્વેસ, અજય ગઢ ઉભો કેયા, ઈંપસ્ત નરેસ.

હકળે ડી શ્રીકૃષ્ણ અને અર્જુન રથ જોડે ખાંડીવ વનમેં વનેતા અગ્નીદેવ પ્રશ્ન થીએતા.

કવિતા

શ્રીકૃષ્ણને અર્જુન બોયે, સખા સંગ મલી કરે, રથ જોડે હલી આયા, ખાંડિવ ઈ વનમેં.
ખાંડિવ ઈ વન સજો, દેવ અગ્નીં કે ડનાં, અગ્ની પ્રગઠ થઈ, મુસકાણા મનમેં.
ગાંડિવ ધનુસ સોંત, અખુટઈ બાણે વારો, અજય કવચ મલી, રથ દેના રુંગમે.
બરંધો વો ભાયમે ઉ, રાળ શુણી અશુરજો, ભુધર ભાચાયા વનીં, મયાશુર દાનવકે.

અગ્ની દેવ પ્રશ્ન થઈ અર્જુનકે ધનુસ અજય કવચ અખુટ બાણેજો ભાથો ઘોરે ધોળા જોળેલો રથ ડના અન વનમેં મય અશુરકે બરધે મજા ભચાય અગીઆ હલેયા તત ઉતે હકળી બાળા તપ કરેથી જમનાજે કીનાર તેં તે કેં વનીને અર્જુન ઓળખ પુછેતા.

રાગ સારંગ

વનમેં વન માળી આયા, અજઈ વનમાળી આયા
સ્યામ સખા અર્જુન ભેરા, જમના કાંઠે આયા. અજઈ.....
ધરણી ઘર ઈ ધર્મ ધુરંધર, ધનંજય ધ્યાંની દયાતા
ધરણીજો નીરક્ષાણ કઈધા, કાલીં તટ આયા. અજઈ....
અન નદી જે કંધે મથે ઈ, કૈક વઠા તપધારી
બાળા દઠા ઈ બાળ કુંવારી, જોગણ વેસ ઈ ધાર્યા. અજઈ....
અર્જુનતાં ઉત ખબર પુછેતા, જોગણ બાના વટ વયી
નામ ઠામને નાલો વતાયો, કીં કરેયો તા તપસ્યા. અજઈ.....
અર્જુન કે બાળા ઓળખ ડીયેતા.

રાગ એજ

સુરજદેવ અયી મુંજા પીતાજી, નાલો કાલીં રખેયા
તપ કરીયા તીં કૃષ્ણ વરેલા, ન્યારે હી નવસર માયો.

અર્જુન ઈ અચી કૃષ્ણકે ચેંતા.

સજી અખાણી કૃષ્ણકે અર્જુન, બાળાજી ઈ સુણાયા
ઓળખ દઈને કૃષ્ણ પ્રભુજી, પંઢજે રથમેં વેરાયા.
કાલીંને કૃષ્ણ પ્રભુ અજ, પાછા ધ્વારીકા આયા
લખમીપતીજા લગ્ન લખાણા, બ્રમને બ્રમજી માયા.
વનમે અજઈ આયા....

કોશલદેશજી કુંવરી સત્યાસે લગ્ન થીંએતા.

રાગ કીળીજી જાન

કોશલ દેશજી ઈ કુંવરી હોરાજ, કોશલ દેશજી કુંવરી
જેંજો સત્યા કુંવરી અય નાલો રે. કોશલ...
બાલા પણ મે બાર બુધીમેં, બીરદ ગણા ઈ બાર
સરખી સાહેલી એ જે સંગમે, ઈતા ગુમણ નકરયા ઘર બારસે. કોશલ..
સત સત સાંઢ ભેરા સેરીમેં સામટા, ભુરાંટા થયા ઈ ભાજાર
બજાણ લગા વચ ગામમે, જતે થઈ વયી સાવ શુંનકાર રે કોશલ. કોશલ..
સતયાકુમારી કૃષ્ણકે ઈ, પરાયા રે વરમાળ
અજ આનંધ ધ્વારીકા ગામમે, જત વરતાણા જે જે કાર રે. કોશલ...

ભા કુમારીસે લગ્ન

રાગ દોહરા

ભ દેશજી કુંવરી, લક્ષ્મણા દેવી નાં, દેશ દેશ જા રાજવી, અજ આયા અત ભુપ

શ્રી હરી વચમે વઠા, સોભે સ્યામ સરૂપ. વરમાળા ખણી કુંવરી, મંડપમેં આયા પેરાયા ઈ કૃષ્ણકે, મલેયા ઈ માયા. લગ્ન લખાણા લોકમે, પળધા પરમે પેયા

જે જે કાર થેયો ચોધારો, ખબર પાતારે વેયા.

લક્ષ્મણા કુંવરી સે લગ્ન કરે પાં વરેંતા તડે શ્રુતશેન રાજા પંઢજી કુંવરી ભાજા લગ્ન કૃષ્ણસે કરીયેતા.

રાગ પરજ દોહરા

હે કૈકૈય દેશજી કુંવરી, ભા મહાગુણવાન, પરણાયા રાજા પ્રેમસે, શ્રુતશેન રાજા ન. રજવાળી ઈ રીતસે, સારે કેયા સનમાન, ડના દાયજા દાનમે, ગજ ઘોળાને ગામ. વોરાયા રાજા કુંવરી, દાસ દાસીયું સુમાર, મલકે મહિપતી મુરમે, જમાઈ જગ દાધાર. જેજી કીરતી જગતમે, અજ અવની અજોડ, ભાગ વડા કુંવરીજા, જમાઈ શ્રી રણછોડ.

ઉજન નગરીજો રાજા અનુવિંદ અનજી કુંવરીજો ઈ સ્વયંવર રચે કોરવેજો સખામીત્રવો અતરે મંડપમે કૃષ્ણજો આસન રખે નવેને અનજી કુંવરી કૃષ્ણકે વરેલા તપ કંધીવી અતરે કૃષ્ણ સ્વયંવરમે અચીને કુંવરીજો હરણ કરીયેતા.

રાગ કીડી બાઈની જાન

ઉજન નગરીજી કુંવરી, ઈતા મીત્ર વીડા વિખીયાતરે
ઉજન નગરીજી કુંવરી. ઉજન...
ઉજનજો ઈ રાજવીને, અનેવિંદ નાલે વીખીયાત
રચાય સ્વયંવર ઈ રાજવી હો, જત ભુપ પધાર્યા ભુપાળ રે. ઉજન....
રાજા અનુવિંદ કૌરવજો, સાવ સખા ઈ ચોવાય
આસન રખે નાય કૃષ્ણજો, સભામેં કેઈ અપમાન રે. ઉજન....
અન સ્વયંવરમે કૃષ્ણ પધાર્યા, રાજાકે કેયા પળકાર
કર જલેને ખંયા કુંવરી, રથ વાર્યા ઈ દ્વારીકા ધામ રે. ઉજન....

મંત્રીવીંદા જો સ્વયંવર મજાથી હરણ કરેને કૃષ્ણ દ્વારીકા અચેતા ને ભેરા ચાર કુંવરીએ સે ભેરા લગ્ન થીએતા દ્વારકામેં ધામ ધુમ થઈ રઈ અય જાધવ ભેરા થઈ લગ્નમે વઠા અયીં ઈ કથા.

રાગ કાનરો દરશન ધ્યો ઘન

લીલાધારીજી લીલા ન્યારી, જીવ સગે કીં જાણી રે. લીલા ધારીજી...
નીર્ગુણનાથ નીજારી બ્રમઈ, વેદ વાણી સે વખાણી રે
સગુણરૂપે આયા અવની, વ્રજ મંડળ દસસાણી રે. લીલા ધારીજી...
ફરી મથુરા મોહન આયા, અત ઉ અઝોાણી રે
કંશકે કુટેયા કચળી કાયા, ઈ સંતે કે સમજાણી રે. લીલા ધારીજી...
દ્વારીકા રાજા ચોવાણા, ધનુસ સારંગ ધારી રે
રજવાળેજી રીત અપનાયા, બ્રમ ભની સંસારી રે. લીલા ધારીજી....

સંસારીયે કે સમજ ડનેલા, અજ થેયા ઘરબારી રે
વાટ વતાયા સમજી હલજા, સંસાર સરગજી બારી રે. લીલા ધારીજી...

દોહરા

રજવાળેજી રીત ઈ, અપનાયા મારાજ, પટરાણીયું અઠ પુરીયું, પેણ્યા જગતાજ.
બ્રમચારી બ્રમ લોકજા, બ્રમાંડમેં ભરપુર, ભોગીતાં હીં કીં ભને, જગન સમજેમુર.
ઈ કથા પુરી થઈ, સજી વીયાજી વાણ, જાડેજા જગ વાચીધાં, ત અય અમ્રતજી લાણ.

ઈતિ અધ્યાય ૫૮

અધ્યાય ૫૯ : ભૌમાશુર ઉધાર

દોહરા

પ્રશ્ન પુછેતા રાજવી, હથ જોળે હકીયાર, સુખદેવજી વટ વયી, પુછેયા પંઢજો વિચાર.
કથા સુણાઈયો કૃષ્ણજી, અગીઆજા ચરીત્ર, ઘર મંઢેયા ગોવિંદને, કેળી હલાયા રીત.

ચોપાઈ. સુખદેવજી ચેતા.

સુખદેવજી કથા અજઈ સુણાઈયે, હન કથાજો મરમ સમજાઈયે
રાજન હી કથા આય કૃષ્ણજી, કર્મ કટે ઈ જનમ જજેજી.
પરમ પવીતર મંગલકારી, સુખ સંપતી ધન દે વધારી
પરીયોજા પરીયા ઈ તારે, જગમે જસ દયી વંશ વધારે.
રાજન જડે હન ધુનીયામે, પાપી વધે જડે પુરે પટમે
હધ છડે હાહાકાર મચાઈયે, જોગેસર જ જનમ ધરાઈયે.
પ્રાગ જ્યોતી નગરી જો રાજા, ભૌમાસુર નાલે વીખીયાતા
ધરતી તેં ઈ ધરમ છડેતો, પગ પગ અત્યાચાર કરેતો.
કુમારીકા એ જા હરણ કરેને, પુરે રખે ઈ અન નગરીમેં
હજાર હકળો પુરે બાળા ઉ, રખે જેલમેં ઈ કન્યાઉ.

દોહરા

સો સત પુરે સાથમે, કુમારીકાઉ ક્રુર, અત્યાચાર અવનીતે, એળોકે અશુર.
સાવ આંધારી કોટડી મંજ ભેરવજા ભણકાર, સમરણ કરીયે રાતડી શ્રીકૃષ્ણ કૃષ્ણ ઉચાર.
ધા સુણી ધરણીપતી, ગરુળ કેયાં તૈયાર, અચી પુગા ઈ પલકમે, જત નીગરીયું નીરાધાર.

ભૌમાશુર પ્રાગજ્યોતીપુરમેં રાજકેં તે અને નગરીજો રક્ષાણકેલા ચોભર સત ચોકીયું રખેવે, સરગમેં દેવેકે ઈ. જીતી પથ્વીતેં ત્રાસ મચાયવેં તડે દેવ અંતરીક્ષામેં અચી ધવારીકામેં શ્રીકૃષ્ણકે અસુરજો ત્રાસ વતાયો તડે શ્રીકૃષ્ણગરુડતે વઈ અન નગરીમેં અચેતા.

ચોપાઈ

અન નગરીજો રક્ષાણ કરેલાય, સત ચોકીયુ રખે ઈ તેલાય

પેલી ચોકીમેં ડુંગર દસજે, ઉંચા ઉંચા ઈ અભમેં અડજે.
બયી ચોકી ઈ ખાઈ ખોધાયે, જેં મેં પાણી પુરો ભરાયે
ત્રયી ચોકીમેં હવા ભરેલી, જેર હળાહળસેં ઈ છલેલી.
ચોથી ચોકી મેં અગ્ની લગાયે, જેંજીયુ સરાખુ મથે ફેલાયે
પંજઈ ચોકીમેં હથીઆર પંઢજા, ધનુસ બાણ મળે માયાજા.
છયી ચોકીજો રક્ષાણ કરેતો, મુરુ નાલેજો અસુર વસેતો.
સતઈ ચોકીમે વીજ પટપેતી, જીવ વનેંત ભસ્મ કરેતી.
અન નગરમે અશુર ઈ રેતો, વચમેં પંઢજો મેલ રચેતો.
અવનીજીતી અગીઆ હલીને, સરગકે ઈ વઠો જીતીને
ઈંજો ઈંાસણ જીતી, દેવેજી કરાય અપકીર્તી
અદીતીમા જા કુંઢલ ઉતારે, વરુણજો છતર પણઢારે.
સીંગાસણ ઈ સરગ ભુવનજો, ધણી ભનીવ્યા મણી પર્વતજો
દેવ મલીને ધ્વારીકા આયા, શ્રીકૃષ્ણકે દુઃખ દરસાયા.

દેવેજા દુઃખ ડસી ભગવાન તૈયાર થીએતા ગરુડકે કોઠાયાં ભેરા સત્યભામા રાણીને તનજ પલ ઈ રવાના થીએતા પેલા ઉનીં કુમારીકાએજી ખબર ગનેલા વને વારાત વાજને વરી દેવેજી પણ ધાપુગી હુઈ.

સંગર કચ્છી

સુણી દેવેજી અરજઈ, શ્રીહરી થેયા તૈયાર, સત્યભામા સાથમેં, ચળ્યા દેવેજી વાર.
ગોલોકથી ગરુળકે, કોઠે ગણાં અન પલ, કરે સવારી ઉપવ્યા, જત લકધોવો ખલ
અચી પુગા ઉન પલ, આંધારી ઈ નગરીમેં, અશુરજી અન નગરસે, અશુરારી નવા અજાણ
ઉન આંધારી નગરીમે, અચી કેયા ઉતરાણ, શંખ વઝાયા જોરસે, અત અશુર કે ઉબરાણ
સ્યામ રૂપ સામે ડસી, ઉપળ્યો અંતરયાળ, ઈ ક્યીંધો રાળા રાળ, ને ગડેયો અચી ગોવિંદકે
ગદેયો ઈ ગોવિંદકે, ગધા ખણી ખુંખાર, બરસે અચી બાખ્ળેયો, અત ત્રીકમવા તૈયાર
પેલીયુ પતાયા ચોકીયું, સતોય ભેરીયું શેલ, ગઢ સજો જોરે વંધા, છડેયા આધારો મેલ
અત કેયાં ખરારી ખેલ, ઈ મથો ઉદાયા મુરુજો., મુરુંકે મરધો ડસી, અશુર અચેતા ઉત
સતોય છોકરા સાથમેં, ઈ મુરુ મારાણુ તત. ગરુળકે ઘેરો વધા, નેરયાન ઈ નપટ
બઝણ લગા બરસે તત ગરુળ મારે ઝપટ, અત હરી અચીવ્યા વટ, ને સુમારયા ઈ સતોય કે
અચેતો સત છોકરા અનજા, લશ્કર મળે મારાણા તડે ભૌમાસુર,
સત સત ખલ ભેરા સુતા, ઈ શુણીંને ભોમાસુર, ભુરાંટો થઈ ભગો ઉવાંથી, છડે કેરે અંતપુર
અભરમેં ઈ વયો ઉડી, મથે માયા કે ચીકાર. થેયા ભળાકા ભોણમે, ચુર ચુરયો પાતાર
વસાય રતજી ધાર ધરાતે વછટયું ધારાઉ, ધારાઉ વછટયું ધરામથે, અને અવનીં તે આંધાર
ધુળ ઉડેતી આંધી વછટઈ, અવાજ અભરમેં ભેકાર.
ભુત ભારાળી ભેરવેજા, ભાસે ભુમી તે ભણકાર

દાકણ સાકણ દસજે દુતા, ખોપરીયું કરીયે ખલકાર
નતી અચે અણસાર, અશુર અય કન ભોણમે.
અશુર અય કન ભોણમે, ક્તા કરે તો મારો
કલ નતી પે કીં પટતે, ઈ મારો કેં ચોધારો.
મથેં વગરજા મુળધા ઉછરે, મથે કરીં મારો મારો
કો નકટા કો બાદા બુબળા, કંધ વગર કરીયે દારો
અન એળો કે ઓપાળો, તડે હરી હલી હત પુગા.
હરી હલીને અત પુગા, જત ભારાળી ભૌમાશુર
સામે અચેતા ઈ સધર આયી, સમજે કીં ન કુમુર.
ચકર ચળાયા હરી હથ મથે, ને ગોમાયાં ગોર ગોર
વાજયા એળી વમ મજા, મથો ઉદાયા મુર
ધળ ધાબ્યા ઈ ધુળ, અશુર પેયો અવની મથે.

અશુરકે મરધો ડસી સરગ મથા દેવ જેજે કાર કરે ફુલ વરસાય.

દોહરો

અશુરજો ઉધાર થેયો, દેવે વનાયા દાંડી, જેજે કાર થેયો ચોધારો, ફુલ ફગાયા ખાંટી.

ભૌમાશુર જો મરણ થેયો ઈ ડસી દેવરાજીથીંએતા ધરાતે જે જેકાર થીએતો. ને ભૌમાશુરજી માતા ભુદેવી પંઢજો પૌત્રેકે કોઠે કૃષ્ણ વટ અચેતીને ભગવાન કૃષ્ણકે પ્રાર્થના કરેતી ક અનજો રક્ષણ ક્ર્યો પ્રાર્થના કરીયેતા.

રાગ ભેરવી ગજલ

અનંતા આયી અવીનાસી, સજે ગોલોકજા વાસી
પધાર્યા પ્રથ્વીતેં પુરણ, કીં કરીયા આંજી આંઉ સેવા.
નીર્ગુણનાથ નીજારી, અખંડાનંદ અવતારી
ધરા તેં ધર્મ થાપેલા, અધર્મીનાસતાં કેલા.
પુરણ પુરુસોતમ સ્વામી, જગમેં આંજી કીરતી ગાંવાધી
અશરણકે શરણમે રખજા, દયાળુ દાન અભય દીજા.

ભુદેવી શ્રીકૃષ્ણજી પ્રાર્થના કરે ત્યાંથી રવાના થેઈ વનેંતા શ્રીકૃષ્ણ ભૌમાશુરજે નગરમેં અચેતા જેંજી સોભા અનેરી અય હજારુ મેલ અયી અનમે હકળો હજાર બાળાઉ પુરેલ્યુ અયીં ઈ કૃષ્ણ દઠા મળે બાલીકા ઉદાસી અખીયેમેં પાણીને મળે નીરાસ થઈ ભગવાનજો સમરણ કરીયેત્યું અત અચી ભગવાન અનીકે છોળાઈતાં તડે મળે ભેરીયું થઈને ભગવાનકે દંડવત કરે નમસ્કાર કરીયેત્યું અતીસય રાજી થઈ પ્રાર્થના કરીયેત્યું.

પ્રાર્થના. રાગ કલીંગડો

અરજ શુણો અવીનાસી, અસાંજી અરજ શુણો અવીનાસી
અસી અબળાઉ અનાથ અવની, કેરે છોળાય હી ફાંસી. અસાંજી...

અશુરજી તા હન નગરીમે, માનવ કોપ ન વરકે
આંયી આયા કીં અભોજામે, ઈ ગાલ ચતમેં ચુણકે. અસાંજી.....
ક્યાંથી આયા કન મુલકજા, હી વાટકેં જ વતાઈ
નકી અશુર કે મારે આયા, તડે પુગા હત આંયી. અસાંજી...
દાનવ માનવજીવ વરકે, અત હાક અશુરજી જગમેં
નકી નારાયણ આયા અવની, પ્રગઠ થેયા યદુવંશમે. અસાંજી...
યુગે જુગે અવતાર ધરયો, ઈ વેદ પુરાણ વખાણી
અજ પધાર્યા આયી અવની, શ્રીસુખ સારંગ પાણી. અસાંજી...

મળે બાળાઉ ભગવાનજી પ્રાર્થના કેયાં ભગવાન મણીકે રદયમેં દરશન દીએતા તડે ફરી ભગવાન વટ ગુરેત્યું.

રાગ એજ

સંગ મલીને બાળાઉ ઈ, ફરી ફરી દંડવત પેત્યું
અસીં અયું હરી આંજે આસરે, ઈ આંસુ સારે ચેત્યુ. અસાંજી...
હન અવનીમે હરી અસાંજો, કોય પ સહારો નાંય
શરણ રખજા બરદ પારીજા, દીજા કલંક હી લાય. અસાંજી...
અરજ શુણી અબળાએજી, ને અપનાયા મારાજ

કરુણા સાગર કલંક ઉતારે. બાળાએ કે છોળાયે દ્વારીકા રથેમે વેરાય હલાય ડના અને ત્યાંથી પંઢ સત્યભામા ભેરા કોઠે સરગલોકમેં ગરુળ તે ચળી વનેંતા.

ચોપાઈ

ગીરધારી ફરી ગરુળ કોઠાયા, સરગ ભુવનજી વાટ હલાયા
સતયભામા રાણી સંગમે, અચી પુગા ઈ ભુવનમેં.
ઈં રાજા અજ રાજી થઈને, ખબર પુજાયા સરગ ભુમીમે
દેવ મલી મળે ધોળી આયા, ઈં મણીકે આસન વેરાયા.
રીકૃષ્ણકે નમન કરીંતા, ચરણ પખારે પુંજન કરીંતા
અવનીજી અત ગાલ ઉચરેતી, ભૌમાશુરજી પધરી થીએતી.
કરુણા સાગર કુઢલ કઢેયા, ભરી સભાજી વચમેં રખેયા
માતા અદીતીજા કુંડલ ઈ, ઈં દેવ કે પાં સોપ્યો ઈ.
દેવ દસીને રાજી થીંએતા, ફરી જે જે કાર કરીંતા
નમન કરે શ્રીકૃષ્ણ ચરણમે, હલધા થેયા પંઢજે લોકમે.

દેવેજી સભામેં શ્રીકૃષ્ણ માતા અદીતીજા કને જા કુંડલ લાયે વ્યોવોસે ભગવાન અનકે મારે ઈ કુંડલ દેવેકે પાછા ડના દેવ રાજી થયા જે જેકાર કરે નમન કરે રવાના થીએતા શ્રીકૃષ્ણ સરગ મજાથી કલ્પવૃક્ષ ઝાળ ખણી પાછા દ્વારીકા અચેતાં ઈ ઝાળ સત્યભામાજે ભગીચેમેં રોયાયા.

ચોપાઈ

કલ્પવૃક્ષ હરી ઉવાથી ઉખાવ્યા, ધ્વારીકામેં અચી રોપાયા
સત્યભામાંજે ઈ ભગીચે મેં, કલ્પતરુકે રોપ્યા વચમેં.
ધ્વારીકામે લગ્ન લખાણા, મંગળ મંગળ ઈ વરતાણા
સોરો હજારકે ભેરા વરેયા, અતરા રૂપ શ્રી હરી ધરેયા.
અકળ કળા હી કીં જાણી સગાજે, સાંધે કે ઈ સાવ સમજાજે
જીવ અજ્ઞાની સમજી રાગે કીં, બુધી જી વિચારે ટુંકી થીએતી.
અનજી લીલા અપરમ પાર, અખર બાવનસે ઈ બાર
હલ કરીયો હરી કે હથ જોડ, જાડેજા જય જય રણછોડ.

દોહરા

અદભુત અવનીમેં કથા વાંચી કરીજા વિચાર, બ્રમચારી ઈ મઈ મથે થેયા ઘર બારી કીરતાર.
જી કમળ જળમેં તરે, જળ કુકળી મજધાર, તીં બ્રમ જગમે વસે, બંધન સે અય બાર.
અજર અમર અલાપત ઈ, આનંદ અખંડ અનુપ, આદ અનાદી દેવ ઈ, સ્ય અસ્ય સ્વરૂપ.
હી કથા પુરી થઈ, શ્રીસુખ ડનાં વસરામ, જાડેજા જગમે ભજો, શ્રી રાધા શ્રી સ્યામ઼

ઈતિ અધ્યાય ૫૯

અધ્યાય ૬૦

દોહરા

જોગેશ્વર શ્રી જગપતી, જગદીશ્વર જગ ભુપ, વઠા મેલમેં હેકલા, સ્યામ સાનત સરૂપ.
વટ વઠા અર્યીં રુકમણી, સજે કરે સણગાર, ન અભીમાન ઈ કરી, જીં વસ કેયા કરતાર.
જોગેસર જાણી ગણાં, દેવી મન વિચાર, અજ ઉપનું ઈ દેવીકે, ખોટો અયે અેંકાર.

શ્રીદેવીજો શ્રંગાર વર્ણન. રાગ રાસ હીંચમાં

ડસીને શ્રી હરીજો ધીધાર રે, દેવી મન મન મલકે
વસમેં કેયા શ્રી ગોપાલ રે. દેવી...
સોરો રે શણગાર દેવી શ્રી સજ્યા, ગલે મેં ઈ મોતીજી માળા રે
કેસ કલાને વારે મોતી પરોયા, ગજરા ગુલાબજા હાર રે
કંકુજી ટીબકી ઈ ભાલ તેં શોભે, સેંથેમેં સીંધુર સુહાગ રે. દેવી...
કનેજા ઈ કુંઢળ કરી ચમકારા, નથળી વારી નકસી ધાર રે. દેવી...
અંભર ઓઢ્યા આછા રંગ ગુલાબી, ઝાંઝર પગ જણ કાર રે. દેવી...
કરમેં અય વીઝન વાયુ ઈ ઢાળી, મન ઉભરેયો અભીમાન રે. દેવી...

અજ રુકમણી દેવી શ્રીકૃષ્ણજી સેવામેં વઠા અર્યીં મનમેં અેળો અનીકે અભીમાન થીએતો ક આંઉ ભગવાનકે વસ કરે ગળા અર્યીં ભગવાન જાણી વેયા અતરે ઈ અભીમાન ઉતારેલા કરે રુકમણીજીકે તપાઈયેતા.

દોહરા

ડસી અભીમાન દેવીજો, ઈ શ્રી હરી કરે વિચાર
શીશુપાળજી સંબંધજો, ખળો કેયાં ઈ ચીતાર.

ભગવાન ચેંતા. ચોપાઈ

હે દેવી આયીં કીં ન વિચાર્યા, કાગર લખીને મુંકે કોઠાયા
માઈતરેજી અણપ છડેને, મુંકે વરેયા હઠ કરે નેં.
શીશુપાળસે કેયાં સગાઈ, ઉ પણ આયી વધા તોળાઈ
જરાસંઘને સાલવ જેળા, આંકે વરેલા કેયાંતે બખેળા.
ભુપતીએંકે આયીં છડેને, મુંકે વરેયા હઠ કરેને
રાજપાઠમું વટ કીં નાય, નાંય સલામતી મુજી જરાય.
વડે વડેસે મું વેર વંધા અયીં, કેસેં પ સંબંધ રખેયા નયી
ધ્રજી કરેને ધરા છડઈ અીં, ધરીયા જો ત શશ્રણ ઘણો અીં.

ફરી ભગવાન દેવીકે ચેંતા.

નારદ વટા મુંજા સુણી વખાણ, મુંકે સોપ્યા આંજા પ્રાણ
આંઉ આયોવો આંજો રક્ષાણ કરેલા, પાપીએંજો અભીમાન હલોલ.

ભગવાન પંઢજા ગુણ વતાઈયેતાં.

આઉં નયાં કી ધનસે રાજી, ત નાંય સતા ક કીં ધરતી નાંજી
નાય પીતા કોય પત્ની માતા, નયી સગા કો ભગ્ની ભ્રાતા.
મુંકે નાંયકો જગમે વાલો, નાંય કો શત્રુ મીતર દુવાલો
વસાં હેકલો ત અંતર રાજી, નાય સતા ભુખ મનમેં નાંજી.
આઉં નીરપેક્ષ કીં ન ખપે કીં, માયા બંધન બધી સગે કીં
આઉં ગોવાળ ચોવાજા જગમે, ચોર કપટી વસધલ વનમે
છતા દેવી આયીં મુંકે વેરયા, પાપ પુરવજા આંકે નળેયા.
અતરો રયી હરી સામે ન્યારી, તત સામે ઉભી દેવી આસુ સારી.

ભગવાન રુકમણીજી કે ચેંતા હે દેવી આયીં મું મે કુરો દશીને વરેયા ખાલી નારદજી વઠા મુજા વખાણ સુણી આંયી મુકે વરેલા નકી કયાં પ નેરેયો મુ મેતા બ્યો કી ચમતકાર નાંય મુજો કોય ભાભંઠ સગાવાલા પ નહીં આઉ અભણ ગામળેજો ગોવાળ ચોવાજા.

દોહરા

શુણી ગાલ ગોવિંદજી, શ્રી દેવી થેયા નીરાસ. કાયા કંપણ તાં લગી, સાવ સુકાણાં સાસ.
અણધાર ઈ આફત દશી, લગી અંધર મે ચોટ. અખીયં પાણી પેં ચોધારા, સાવ સુકાણા હોઠ.

ભગવાનજી પેલવેલાજ હી સબ્ધ શુણી દેવીકે ધલ મે ચોટ લગેતી કાયા થથરેતી રૂવણ લગેતા.

પરી બ્રંમ મુખ પેલી જ વાણી, શુણી દેવીતા સાવં જખવાણી.
નીચી નજર નં કુછી સગેતાં, ઉભા ઉભા ઉતઈ રૂવેતા.

ચોપાઈ

પગ પંઠજા ન જલીતા ભાર, કંર કંકણજા ભંધ રણકાર.
ચામર પણ પ્યો છણી પટતે, નજર કરીતા નીચી પગતે.
કેશકલાતા વઈ વખરાઈ, વેણી પણ વયી ઈ કરમાંયી.
ધલ ધબકારા વધી વનેતા, છદે ભાંન છણી પટ પેતા.

રુકમણી જી ભગવાનજી સબ્ધ સુણી ન સાવ જુરી પેતા તેકે દશી ભગવાન ધોળી ઉભી કરે ન આસ્વાસન દીંતા.

દેહરા

સ્યામ સુંદિર સામે દશી, શ્રી દેવી જા હાલ, છલકયી કરૂણા કમળાદશી, ફરી વતાયા વાલ
નંઢણી મજાક મુંજ ઉભીકઈ, થઈ પઈ જભ્ભરધાર, જખંમ દશી શ્રીદેવીજો ને સરમાણા સરકાર.
ધરમ ધુરંધર ધોળી અચેતા શ્રીદ્વિી કે ઉભા કરીતાં, અંમ્રત રસ વરસાયા વાણી આસુ લુછ્યા સારંગપાણી
દયી આલીગંન ભાવ વતાયા, પંઠજો પુરો પ્રેમ દરશાયા.
કળા કોશલ અજ કરતાર, ભગત વલાઈ ભવભય હાર.
અચી કરે આસ્વાસંન દીતા, અંમી દ્રષ્ટી સે વાણી વકીતા
સુરતા જેજી હરી ચરણ મેં, સંમરણ સાંસ ધળ ધલકનંમે.

રુકમણી જી કે ઉભા કરે ભગવાન આસ્વાશન દયી ને સમજાઈયેતાં.

રાગ બહાર

વૈદર્ભીકિ દશી વલપંધા, વિસ્વેશ્વર ઈ વાણી વકીંતા
હે દેવી આયી ધીરજ ધરેયો, કો લા આંયી કલ્પાત કર્યોતા. વૈદર્ભીકિ દશી...
ભાવ આજા આંઉ પુરણ જાણા, રાત દી જાપ મુજા જપીયોતા
અજતા આંજી કઈ મું કસોટી, તેકે સચી કીં મનીંયોતા. વૈ...
રાજકુમારી આંકે દશી મું મધમે, નકી કેયો મું મનભાયો.
અભીમાની જીવ જાત ભુલીને, બંધે ચોરાસી હથે કરીને. વૈ...
નકી જીવ ઈ નરક અધીકારી, જે લા નાયં છુટણજી બારી.
દાનં વ્રત ઉપવાસ કરયે ઈ, મધ આયો તત ભસ્મ થીએ ઈ.
જ વે જીવ કે જપ તપ કેણા, ધર્મ વીવેકી ને ભનણા સાણાં
અતરે જ મુ હિ ક્યો ઉપાય, આજો મધ આંઉ દીયાં મટાય વૈદર્ભીકિ દશી...

હે દેવી આજો મધ તે કે ઉતારેલા મુ હીં મજાક કયીવીં.

અતરો ચયી શ્રી દેવી કે, હરી સામે કઢેયા કંધ, દયી ધલાસો ધલમે વઠા, તત રૂવણ દેવી જો ભંધ
વાણી શુણી શ્રી દેવી જી, દેવી થેયા સજાગ, નીચી નજરશે ન્યારેને, પ્રગઠ કેયા પંઢજા ભાગ

રુકમણી શ્રીકૃષ્ણકે ચેંતા. ચોપાઈ

સચી ગાલ આંજી જદુરાય, પંજભુત આંજી નાંય કાય
પંજ ભુતેજા ભુપ દશીને, આયી લંકાવા સંજોગ દશીને

કામ ક્રોધ મદ મો એંકાર, તે મથા આંયી સરજનહાર
બાવન સેતા બારા વસોતા, જત તત વ્યાપક જ દશ જોતા
જળ કમળ વત જગ ભરપુર, ત્રેગુણ ધારી ગુણસે દુર
માનવ અંનજો તાગ કઢે હી, સારે જગ ફરે મું પુઠીઆઈ.

શ્રીરુકમણીજી ચેતા હે ભગવાન આંજી હી ગાલ સચી અંય જનીરાજાએ સે આંયી લકાતો ઉનીજીતા કાયા પંજ ભુતેજી અય. નાસવંત વકારે સે ભરેલી અય તદે આયીંતા જગમાયાથી પર નીર્વીકારી અયો આજો જુકો ભજન કરીયેતા ઉતા સુખ ભોગવી ગતિતમે વનેતા પણ અજતા જગ મળે મું પુઠીઆ જ ધોળે તો. ઈ નરક જા અધીકારી અયીં

દોહરો

હે સ્વામી અજ સજો આલમહી, અય મું પુઠીઆ તા ભાંન
ધોળે રાતદીનતો થકે ઈ, ભુલી ભુત ભન્યો હેવાંન
કદે ન આંકે યાધ કરેતો, કુમતી કુઠાર ઈ બ્યા કંશ
આ વગર તાં આંઉ ટકા કીં, ભજી છુટા કડે વંસ.

લખમીજી ચેતાં. ચોપાઈ

જન ઘરમેં વે આજો નીવાસ, ઉતજ મુજો વે નકીજ વાસ
ઉત વીઆં આંઉ પગ વારેને, રીધી સીધીજ્યું ભરીયું બધે ને.
જગમે ઉનજા જરા છાવાજે, જ આજા નત ગુણ ગાવાજે
આ વગર તાં જીવજી ગતી, કદે ધીએ નં સુખ કીં રતી.
ઈ પણ આજી ગાલ સચી અય, અજ્ઞાનીં કે કીં ઈ ખબર પય.
નાય કો આજો મતર ધુસમણ, સર્વાત્તમ મે દશજો પુરણ.

રુકમણીજી ચેંતા

ચાર પદારથ ચુ ટા દશાજે, ધરમ અરથ નેં કામ ચોવાજે
અનમેં મોક્ષ અય આંજોરૂપ, જોગી જપીએ જલે સરૂપ
નીવૃતી પ્રવૃતી જોગી જપીએ, સીધી સાધે ને વસ કરીયે
જ્ઞાંની તાં અનજો કરીયે ત્યાગ, આંકે ભજે ઈ જ બળભાગ

દોહરા

માયાવી જીવ જગત મે, ભુલા ભવમે ઈ ભત, રત માયાજો રાત દી, ઈ અભાગીઆ કેંન ગત.

ચોપાઈ ફરી ચેંતાં

જીવ માયાવી ફરી ઈ ફસાણા, દશી મધ લાર ઈજ બંધાણા
ઉંની જીવેલા કત સુખ નાંય, સામે ચોરાસી ગણા ભંનાય.
ઈ પણ આજી ગાલ સચી અયં, ભકતે કે મું દુઃખ દનું અય
પણ નાલા ઉનીંજા અંમર અયીં, ભરત યયાતી પૃથુ અંગ ઈ
અંબરીશ ને લ્યા જગ તાંજ, આકે ભજી છડેયા રાજ.

ઉની ભક્ત કે અમર ભનાયા, જગ માયાજી ગંઠ છોળાયા.
હનં આલંમ જા અયો આંયી સ્વામી, અજર અમંર આયી ગુણગામી.
મુંજી ઈછા આયી પુરણ કરીજા, આંજે ચરણજી સેવા દીજા.
પદ પટરાણીજો નાંય ઉમેદ, રખજા દાસી કરે જગ મે જ
અતરો ચયી દેવી નંમન કરીંતા, શ્રીહરીકે દંડવત પેતા.

દોહરા

વાણી રાણી શ્રી દેવીજી, પ્રસન્ન થંયા ભગવાન, મધુર વાણી તાં વદે, શ્રીજી શ્રી ઘનસ્યામ.
હે રાજન હી જગપતી, અજ ભન્યા જગભુપ, લીલા કરીંયે નત નયીં, માનવ રૂપ અનુંપ.
માયાવી જીવ જીં કરે, તીજ કરીંયે જગતાત, દશી ભુલાપે દેવતા, તત જાણી હી માડુજાત.
લીલા હરીજી અટપટી, અજતયીં અય અજોળ, સંત ભક્ત સોધે થકા, કઢે સગ્યા નં ઈ તોળ
અકળ કળા આલંમ ધણી, ઈ જાણી સગાજે કીં, મંધ બુધીજો જાડેજા, આઉ લવણ પુતરીં તી.
છતા લખઈ મું ટુકમે, કથા તાં ધરીયા પાર, હકળો વ્યો હથ પેયો, તત થુળી થઈ અણસાર.
શ્રીદેવી શ્રીનાથ જો, અજ લખ્યો આખ્યાંન, વાચીં ધંલ વિચારીધાં, તત મંજ મલધો ભગવાન.

ઈતિ અધ્યાય ૬૦

અધ્યાય ૬૧ : શ્રીકૃષ્ણ સંતતી વર્ણન

દોહરા

અધ્યાય ૬૧ જી હી કથા કૃષ્ણ સંતતી વર્ણન, વાંચીં ધલ જો વંશ વધાય મટાય અચણ વનનં
ગાથા અનિરુધ્ધ લગ્નં જી, ને માર્યો રુકમીં કીં, ઈ સજો પ્રસંગ સમજાઈતો, સુખદેવજી અજ ઈ.

અજ સુખદેવજી હંન એકસઠમેં અધ્યાયમે ત્રીં પ્રસંગે જી કથા વતાયા. કૃષ્ણ સંતતીજો વરણંન અનિરુધ્ધ જો લગ્ન અને રુકમી કે માર્યા ઈ કથા ચ્યાં કૃષ્ણ હંન ભુમીમે કીં ખાલી ક્રિળા કરેલા ન આયાવાં ઈતા જગ ઉધાર કેલા આયાવા અને સંજો મથે પાપ વિયાં પણ કરે વતાયાં અને દેવકીજી માતા કે રાજી કરેલા પંઢજો વંશ પણ ઉભો કેયાં શ્રુતીએ મે દો છોકરા ઉત્પન જી ગાલ અય તે કે પ સચી કેયૂં. ભાંકી હીતા ભગવાન જી ન્યાયો ક હકળા હકળી રાણીજા દો છોકરા ઘટપનં અને વધુ પન હીં ભગવાન જ કરી સગે તદે ભગવાન જી લીલા માતર સંમરણ જ કરેજી આય ઈ પાંજા પુરાણ સંત ચેતાં.

રાગ લાવણી

હે રાજા હિ વીસ્વ પતીજી, ગાથા અય ઈ, અખંદ અનંત જી
જગ માયા થી સાવઈ ન્યારા, બાવન સે પણ દશજે બારા. હે...
હે હંન ધુનીઆ જો હારદ સમજી, લીલા કરીતાં માનવ તંનજી
સર્વસ નારીયું સેવા કરીયે જ તેકે વસ રયી રાજી કરીયે
હે વસ કેં કે નં થીયે ભગવાન, રાણીએ જે મનમે ગુંમાન.
હે રાજન હિ જગ તારણ હાર, નાંય વસમે કેંજે કીરતા.

હે પ્રેમ વસ અય ઈ રણછોળ, જેજી લીલા અવની અજોળ
નાય લધ સનકાદીક ભેદ, સાવ થકા ઉત ચારોય વેદ.

સુખ. ઉ. હે રાજન હીં કૃષ્ણજી લીલાકે વદા વદા યોગેસર વિચારે થકા કત અણસાર ન પયી પુરી તદે હી રાજકુમારીય સમજે ક ભગવાન અસાજે વસ મે અંયી પણ હે પરીક્ષિત ઈ રાણીયું ભગવાનકે ઓળખી સગયુ નં વયું

દોહરા

શીવ સનક ને સારધા, પાર લધા નયીં કોય, જોગી મુનીં જપતપ કરો, થકા પુગા નઈ તોય

રાગ :

પુરી દ્વારીકા, નગર જા રાજા, અજ યોગેસર રાજકરી
ધર્મ ધુરંધર ધર્મ જો થાપણ, નત નયીં લીલા કરી.
જોગી ભોગી ભુલાઈ ભતમે, દેવ ભુલાઈ દશી કરી.
સહસ્ત્ર રાણીયું સોભે સંગમે, સહસ્ત્ર પરીયા પાર હરી.
અજર અંમર અલ્પિત ગુસાંઈ, ભોગી ભનેયા અશુર અરી
નાથ નીરંજન નીરાકાર ઈ, માનવ લીલા કરી હરી
દોં દોં છોકરા રાણી રાણી જા, જેજી સંખ્યા કોટ ગણી
જભર જોધા મહારથી પુરાં, શ્રીકૃષ્ણજા મુકુટ મણી.

દોહરો

પ્રદ્યુમન જે કુમારજા, સંબંધ બંધાણા કીં, અનિરુદ્ધ ભેરી રેવતી, ઈ પ્રસંગ ભન્યો ઈ કીં.

શ્રીશુકદેવજી કથા મે કૃષ્ણજી સંતતી જો વર્ણન કરીયેંત ક હે રાજા જન સમેતે શંકર કામ દેવકે ભસ્મકેયાં વા ઉ કામ દેવ જો અવતાર ઈ કૃષ્ણ જો પાટવી કુમાર પ્રદ્યુમન અને તેં જો કુમાર અનિરુદ્ધ અનિરુદ્ધજો વેવીશાળ ભોજકટ જો રાજા રુકમી જી કુવરી રોચનાં સાથે થયા. ઈ કથા સુણીને પરીક્ષિત પુછેતા ક અંનીજા પંઢમે વેર છતા કી સંબંધ થેયા ઈ કથા ચો તદે શુકદેવજી વાર્તા કરીયેતા.

રાગ એજ

કામદેવ ઈ પતી રતીજો, ફરી જગમે ઈ જનમ ધરે
માતા રુકમણી પીતા પરીબ્રમ, પ્રદ્યુમન થઈ અવતરે.
તેંજો કુમાર થેયો અનિરુદ્ધ, જોટો જગમે કત નં મલે
રૂપ ગુણ પ્રતાપી ઈ પુરો, દશી દેવે જી નજર ઠરે.

હે રાજા ભોજકટ જો રાજા રુકમીં તેજી કુવરી ઈ રુકમવતી તેંજો કુમાર ઈ અનિરુદ્ધ થયો વો ઈ યાધવે સે જુનુ વેર વો છતા પુત્રી જો સંબંધ દને વે કે અનીર્સ અચણ વલણ થીએત વેર વારી સગાજે અતરે ઈ સંબંધ ઈ થેયો વો.

રાજા કરેલાય ઈ ભણે કે, નેં વરી વેરકે ઠારણ લાય
પુત્રી દંને ઈ પંઢજી, નયાં સંબંધ જોળાય.
જેની કૃષ્ણ રુકમણી હરણં કેયાં, તેદી જભર મંઢાણુ જંગ

હાર્યો રુકમી હળધુત કેયાં, ઈ કીં વસરાજે દંગ.
ઈ વારણ ભધલો રાત દી, સુંમે સુંખે ન તો રાય
ઈ માંગ કઢે પંઢ કુટનીતી, સંબંધ સે વેર વારાય.

શુકદેવજી ચેંતા

રાજ રાંધ હી પરીક્ષિત, જત ધરમ જો નં વે નીસાંન
ઈ સંબંધ સાવ તોળે વઝે, ઉત કોદીજી જ જભાંન.

શુકદેવજી બોલેતા હે રાજા જેની કૃષ્ણ રુકમણી જો હરણ કેયા રુકમી વ્યો હાર થઈ બલરામ અનેકે છોળાયાવા ઉ ભધલો ગનેલા રુકમી રાત દી સોધે તેકે હી વેર કીં વારણુ કોઈ ઉપાય ન લધો તદે સંબંધ વેરી સે બધે ઉનીજો ભેદ ઘરજો લજે પોય વેરઘનણુ અતરે ઈ સંબંધ દનેવે અને હદા ભગવાન જન ગની અચેતા.

ચોપાઈ

શ્રીયોગેશ્વર જન ઈ જોળાયા, ભોજકટ નગર મેં આયા.
કરે સામયાને કોઠે અચેતાં, મેલ મંધર ઓતારા દીંતી.
છપન ભોગજા ભોજન કરાયા, વર કન્યા કે માયરે વેરાયા.
મંગળ ગેત્યુ માનુનીં ગીત, વરતાજે રજવાળે જી રીત.
પળધમ જી ધંમકાર વગાતે, વેદ મંત્ર ઉચાર થીઆતે
ચારોય મંગળ અત વરતાણા, કન્યા જા જત દાન દેવાણા.

શુ.ઉ. કૃષ્ણ ભેરા બલરામજી જાધવ જન ગની આયા રુકમી સામયા કરે ઉતારા દયી ભોજન કરાય પોય ચોરી તૈયાર કરી કન્યાદાન દને મળે રાજી હળેમેક મલેતા

લગ્ન વીધી પુરી થઈ, પટ પથરાણા પ્રકાસ
ધારૂ ખાંના ફોળેયા, જાધવ જભર હુલાસ,

લગ્ન વીધી પુરી થઈ અતરે મળે મોજસે વઠા અયા અતરે કલીંગજો રાજા ચેં કે હાણે બલરામ ને રુકમી કે પાસા રાંધ રમાયોયો અતરે તૈયાર કરે રાંચ ચાલુ કરાયા

ચોપાઈ

પાસે જી જત રાંધ મંઢાણી, કલીન્ગ રાયજી શુણીને વાણી
રુકમી ને બલરામ વેરાયા, હાર જીત જા દાવ લગાયા.
પેલો દાવ બલરામજી જીત્યાં, કુટણ મલીં ચે અશીં જ ખટેયા.
જીં જી રાંધ અગીઆ હલેતી, તીં તી બલજી જીત થીએતી.
છતા કૃ ષ્ણ ઈ કુળ કરે નેં, સચી વતાઈયે પંઢજી કરેને
સચા સુગઠા ખોટા કરીંતા, સામે સબ્ધજા ઘા કરીતાં
વઝાં તાળીયુ કઢીયે દંધ, પુંઝ ખુટા ઈ અટકીયે અંધ,
આંયી ગોવારીઆ વસો વનમે, કી બુજો આયી રાંજ રાંધમે

દોહરા

અતરો ચયી રુકમી ઉથ્યો, ને દંને ઈ ખલજી તક, ભીરૂ દશી બલરામ કે, ને સામે કરીતા ભકભક

બલરાજાજી જીત થઈ છતા મળે ભેરા થઈ ને ચોણ લગા ક અશી ખટાયાસી દાવ ને વરી ખલી કરે ને મશ્કરીયુ કેણ લગા અતરે બલરામજી કોપ કરે ને મુદગલ ખણી કરે રુકમી જો મથો ઉદાયો કાશીરાજ જા દંધ તોડે વધાં કેંજા પગ જોરે વધાંને ઉતઈ લગનમેં ગીત ભંધ થેયા ને રાળારાળ મચી રઈ ઈ દશી ને શ્રીકૃષ્ણ ઉત અચેતા ને રુકમીજો પુત્ર કે ગાધી તે વેરાય ને થધા કરે ને દ્વારીકા પાછા અચેતા.

દોહરો

હી દશી કરે બલરામજી, ખયાં મુદગલ હથ, મથો ઉદાયા રુકમી જો, કાશી જા તોળ્યા દંધ.

ચોપાઈ

બલરામજી જદે ધનુષ ખણેતા, સામે દશીને ભુપ ભજેતા
કેંજા તોળ્યા ચપ હથ બાંઉ, પગ ટુટલ તો નેરીંયે પાં ઉ
ભજા ભજતા થઈ વયી ઉતે, ગીત ભંધ મરસીઆ તતે
શુણી શ્રીકૃષ્ણ ધોડી અચેતા, મંગળ મેં અમંગળ વરતે તા.

ભગવાન અચી આસ્વાશન દીંતા

સમજાયને હરી સાંન્ત કરીંતા, રુકમી જો કુમાર કોઠીતા.
તિલક કરે નેં ગાધી વેરાયા, ફટલ પ્રસંગકે થોળો સુધાર્યા
અનિરુધ્ધકે પેણાયને, આયા દ્વારીકા ધાંમ
સર્વેશ્વરજી સાયભીજા ગુણે ગગનમે ગાન.

સંતતી વર્ણન

દ્વારીકા ધીસજી જગમે જેનીં, સુવાસ પસરે અભમેં તેની.
સહસ્ત્ર કુમાર ઈ સાવજ સરખા, દશાજે દેવે જેળા પરખા.
રૂપ ગુણ વદયા ચતુરાઈ, ધર્મીધીરતા બુધી અધીકાઈ
જગમે જેજું નામ કો ગજે, કામં દેવ જત ઝાંખો દશાજે
અઠ પટરાણીએ જા દો દો કુમાર, બેયા કીં લેખણા અંકથી બાર
નાલા અંનીંજા આંઉ વતાયાં, નાલે સોતા પુરા વતાયા.

રુકમણીજા કુમાર

રુકમણી જા દો ઈ કુમાર, પ્રદ્યુમન ને ચારૂ સુચાર
ચારૂ દેહનેં ગુપત ચારૂ, ભદ્ર ચંદ્ર ને દેરાણ વારૂ.
સત્ય ભામા જો મોભી ભાનું, સુભાનું સ્વભાનું પ્રભાતું
ચંદ્ર ભાંનુંને બ્રહદ અતીભાનું, દશમ માન ઈ સ્વભાનુ.
જાંબુવતીજા સામ્બ સુમીત્ર, ચીત્ર કેતુને સહસ્ત્રા જીત.
પુરૂજીત વસુજીત વસુંમાન, વિજય દુર્વાનેં ક્રતુમાન.
સત્યા જા ઈ વીર નેં ચંદ્ર, અસ્વશેન કર્કને વરો

ચંદ્ર ગુપ્ત વસુ ને સાંમ, વેગવાન ને કુન્તીમાન.
કાલંદ્રી જા શ્રુતીને સાન્તી, પુર્ણ માસ વૃશને ક્રાન્તી.
સુબાઉ વીરભદ્ર ને દર્શ, મહા પ્રતાપી સોમક દશ.
લક્ષમણાજા પ્રમોદ ને શક્તિ, સીંહ પ્રબલ ઉદવર્ગ કીર્તી
મીત્રાવિંદા જા હર્ષ ને શુક્ર, અનીલ વર્ધન મહાદં ન ગય
પાવન વહિ નાલો સુધી, મહા પ્રતાપી દીર્ગ ઈ બુધી.
ભદ્રા જાઉ દો ઈ કુમાર, સંગ્રામ જીત શુર પ્રહર્ણ ચાર.
સમ્યક બ્રહત શેન સુધી, આયુ અરીજીત જયને વૃધી.

શુ.ઉ હે રાજન ભગવાનજી અઠ પાટરાણીએ જા દો લેખે એશીંકુમાર મહારથી વા બ્યા સોર હજાર સોર લેખે અસંખ્ય સંખ્યા હુઈ. ઈ ભગવાન જી દીવ્ય લીલા અય એકડે પણ કળેમે અચે નં ઈતા બ્રમજી માયા શકતી અય. અનેકતા નમન કરાજે

ચોપાઈ

સોરો હજાર ને સો મથે રાણીયું, શ્રીકૃષ્ણજ્યું મળે ચોવાણી
અનીજા દો દો લેખ્યો કુમાર, જભર જંગમે વો વસતાર
હે રાજા હી લીલા અય બ્રમજી, જાણે નં જગ ઈ પુરે પંઢજી
જ્ઞાની દ્યાની જત અઢવાણાં, જોગી ભોગી ભુલી ભરમાણા
માયા કંના પર પંઢ અનંતા, વ્યાપક પુરણ બ્રમ ભગવંતા
વિસ્વેશ્વર કે વંદન કરીયું, છદે ગુમાન ને હથ જોડીયુ.
અકળ અનંત અજય અપાર, કત પુજે પાજાં કિં વિચાર
ઉનું ઉતરે જો છદ જાડેજા, માઠ વઈને ભજન કરીજા.

દોહરા

ધરીયા મે જી લેર અય, ઉજાસ સીખા બાર
તીજ હરી હંન વિસ્વમે, નાયી જળ ચેતન શ્રી ધાર.
જ્ઞાની ઘટ ઘટ મે દશે, નાંય અજ્ઞાની જો કમ
અધુરીયા ઉત કીં પુજે, જુ કો અય પુરાણુ ભવન.
શુક મુની શ્રી જી કથા, ઈ સાવ દના સમજાય
અગમ નીગમ જી વાર્તા, ભેદ દના મટાય
અજ જી હી અમ્રત કથા, સંતતી વર્ણન સાર
સુણધે જીવન ધન ભને, રાજી રે કરતાર.
હરીહરીભજ તુ શ્રી હરી, ત હરદમ હાજરાહજુર.
ભજે જાડેજા જ ભાવસે, ત નાંય નાથજી દુર.

ઈતિ અધ્યાય ૬૧

અધ્યાય ૬૨ : ઓખા હરણ

ઓખા હરણજી વારતા, જગ જુનું ઈતીહાસ, પુત્રી બાણાશુરજી, ગાથા પુરણ પ્રકાસ.
સોણીત પુર મે વશે, ઓખા, સખીયુ સુંમાર, સપને મેં ઈ વરી ચુકઈ, કો નમણુ રાજકુમાર.
રઢીઆળો ઈ રાજવી, રૂપ ગુણ જો ભંઢાર, વચન દયી ને ઈ વરઈ, સાંખ સુરજ જી ધારુ.
જાતભાત નાલો ન કીં, ન ગોઠ નગર એંધાણ, સવાર થીંધે વયી ભુલી, નજર ચળે ઉ સુઝાંણ
અંન જ પતીકે સોધેલા, કેં નકી મનસે વિચાર, સખી કોઠાય સમજાઈ ચેં, પંઢ સુણેજો કરાર.

શુક ઉવાચ

હે રાજા હી કથા ઓખા અને અનિરુદ્ધ જે લગ્ન મંથા લખાણી અય જે જો લગ્નં મે શંકર ને કૃષ્ણ કે હથીયાર ખણના ખપેયાવાં ઓણીત પુરજો બાણાસુર રાજવો ને અનઈ હી ઓખા કુવરી ઈ પ્રસંગ કી ઉભો થેયો સે આંકે સમજાયાતો

ચોપાઈ

ઓખા હરણ જી કથા કરીતાં, સુખદેવજી પંઢ મુખશે વદેતા
જેં જુ અય હિ અમર અખાણી, ભારત ભર ઘર ઘર વાંચાણી
જે જું અય હિ પુનિત કથા, બ્રંમ બ્રંમ મલણ ઈ મથા.
સગુણ બ્રમ તેનાં વા અવનીતે, તદે નિર્ગુણ હી આયા પ્રથ્વી તે
ઈ પ્રસંગ ઉભો થેયો ઈ, ઓખા વરયી અનિરુદ્ધકે ઈ.
જેં મથાથી યુધ રચાણું, જાધવ જો જસ જગ ગાવાણુ.
હે રાજા બલીરાજા જો સુત બાણાસુર રાજ કરે ઈ સોણિતપુર

શ્રીશંકર જી અગોર તપ કરે ને પ્રસન્ન કરે તો શીવજી અનકે વર દીતાં તેર ઈ હજાર હથ અને હજાર હાથી એ જે બર મંગેતો શંકર તથાસ્તુ ચયી કૈલાસ વનેંતા ઈ બાણાસુર ધરાને સ્વર્ગ જીતી રાજ કરેતો

દોહરા

બલીરાજા જો સુત ઈ, ના લે બાણાસુર. સોણિત પુરમે રાજ કરે, મધ મે નચે અશુર.
શંકર જી તપસ્યા કરે, મંગે બોય વરદાન. હજાર હથ ભેરા ગુરે, ઈ હાથી થી બળવાન.
અજીત થઈ અવની મથે, કરેતો અવરી કાર. જેજી પાર બંધણ ઈ, થેયા જોગેસર તૈયાર.
વરદઈને શીવજી વેયાં, પીનાંક પંઢજે ધાંમ. અગીઆ જી હાણે કથા, પુરી દ્વારીકા નામ

શુકદેવજી ઉવાચ (ચોપાઈ)

યોગેસર અજ હંન પ્રસગમેં, કમ કરીંધા ચાર લગ્નમેં
વાર ભગત જી શિવ વરદાન, પુરો કરીંધા ઉત ભગવાન
હજાર હથ હરી ભેરા કપીધાં, બાણાશુર કે જીરો છડીધાં
કુટણ મારે કંધા હલકી ધરા, ખેલ કંધા ઈ ખરારી ખરા.

દોહરો

ચારોય કમ પુરા કરે, વરયા દ્વારીકા ધાંમ, ગની લગ્ન અનિરુદ્ધ જા, જાધવ ને બલરામ.

બાણાશુર જી કથા

વર ગનીને ઈ વાટ છદે વ્યો, ધોક વજીને સરગ ગંનીવ્યો
નાય છદે કત જોધો જગમે, દેવેકે પણ રખેઈ વગમે.
અનં મધમે કૈલાસ અચેતો, શીવકે ઈ તાં પ્રશ્ન પુછેતો
મું જેળો કોય નાય બળવાન, યુધ કત કરીઆ ચો ભગવાન

બાણાશુર શંકરકે ચેતો

મુજે નગર જી ચોકી કરીજા, રાત દી આંયીં પેરા ભરીજા
આંઉ કરીયા તો અવની સોધ, મુ જેળો કો જલીઆ જોધ.

દોહરો

રક્ષણ કરેલા નગરજો, દનેં અશુર આદેસ, નીર્ભય થઈ તો ફરે, જે જે વસમે અર્યીં સર્વેસ.
ભગત વસ ભોરાભની, બંધાણા અજ ઈ, પેરા ભરીયે રાતદી, જદે પાતર ન નેર્યા કીં.

બાણાશુર ત્રે લોક જીતી પોવા ઈ કૈલાસ મેં અચેતો અને શીવજી કે ક ભોળા મું જેળો બરુકો ઘર મથે કોય નાંય અતરે જુધકેસે કરીયાં અતરે અનંજી સોધમે આઉ વનાંતો નેરેલા માન કો મલે નકા મુજાહથ સુખણા રે નતા ને આયી મુજે નગરજી તે સુધી ચોકી કરીજા.

રાગ શીવરંજની

બાણાશુરજી પુત્રી ઓખા, જગમે તા વખણાયતીરે
રૂપ ગુણ ને વદયા ચતુરી, જેજીં ઘરઘરમેં ગવાય રે બાણાશુર...
દાસીએ ભેરી વસે હેકલી, મંધર મેલ ભનાય રે
ચીત્ર લેખા સંગ અય સખી માનીંતી, વદયા મે વખણાય રે.
રાત પાછલી સપનું આયો, પુરૂષ દ્રસ્ય દસાય રે
કામદેવ જત પે જંખવાણા, એળો જોભન તો છલકાય રે.
દશી ઓખાને સંબંધ બંધોતી, વર માળા પેરાય રે.
સવાર થીંયે સાવ હેકલી, વયી કરે પસ્તાય રે. બાણાશુર...
રાતદી ઓખા રટણ કરેતી, જેંજો ચત વ્યો ઉ ચોરાયરે.
થઈ ઉધાસીને રૂવે રાતદી, કાયાવયી કરમાયી રે. બાણાશુર...

દોહરો

રટણ કરેતી રાતદી, છદે અંન જળ પાન, દશી સખી સામે પુછે, ઈ ચીત્ર લેખા બાંન.

કુવરી ઓખાકે પાછલી રાતજો સપનું આયો અને હકળો સરૂપવાન રાજકુમાર દઠે અતરે ઉનસે લગન થીએતા વરમાળા પેરાય પણ સવાર જો નેરે તત સપનું વો અતરે અનંજ પુરૂષકે વરેલા નીંમ ગનેંતી અનજ રટણ મે ખેણ પીણ ભંધ જેળો થઈ વનેતો શરીર સુકાણુ તને અંનજો કારણ ચીત્રલેખા પુછેતી.

રાગ હુદીનો

ચીત્ર લેખા ઈ પુછે ઓખાકે, કીં ઉધાસ તું દશજેતી

ભનંઈ ભાજી તું મુકે સમજાયે, કોલા શોક તું કરીયેતીં
સખી વાણી શુણીનેં ઓખા, પંઢ વીતયી વતાયેતી.
સપને જો ઈ સજો ચતારો, પધરો કરે સુણાયેતી.
ઉજ પુરૂષ મુંજો પતીદેવ અય, મુરતી મન મુજે ખુટકેતી
કા તા સખી તું સોધ કરે દે, નકા દુરી ટુંકી મુજીં દસજેતી.
ઓખાજી જે મનજો ધરધ, ચીત્રલેખા સાવ સમજેતી.
પુઠ્યા પંઢજી વધ્યા અજમાયે, ચતર ચતરે વતાયતી.

ઓખાજી વાણી શુણી ચતર લેખા પંઢજી વીધા સે બરશે દેવ ગંધર્વ રાજાએજા ચતર ભનાયને વતાયતી.

રાગ કે ઓધાઅમેન

કે ચતર ચતરે તીં સખીકે રીઝાયલારે ખંયે પીંછી ઈ પુરૂષ ભનાય લારે. ચતર...
કે પેલા દેવઈ સરગજા વતાયતી રે ઈંદ્રર ચંદ્ર કુબેર તાં ભનયતી રે ચતર...
યજ્ઞ ચારણ કીનર ચતરી છદે રે મથે મુલકજા ભુપ ભનાય છદે રે. ચતર...
નજર ફરાયતીં નોયે ખંઢમે રે છેલે આવયી ઈ દ્વારકા પંથમેરે ચતર...
પેલા કૃષ્ણ વતાયતી ઈ કામના રે થોળી અખ ચંમકઈ જીં દામની રે.
પ્રદ્યુમનકે છાપેતી છેલીવાર મે રે દશી શરમાણી ઓખા પલવાર મે રે
અનિરુધ્ધ જો ભનાય જે ઈ વરતાયતી રે રાજી ઓખા પતી ઈ પરખાયતી રે.
ચતર ચરતે...

દોહરા

છબી દશી અનિરુધ્ધજી, ઓખા તેં હરખાય, ઈ જ પતિ કે ગોતેલા, સખીકેતી સમજાય.

ચોપાઈ

ચીત્રલેખા ઈ વધ્યા જે બરશે, આવયી દ્વારીકા ઉદી અધરશે
અનિરુધ્ધ જે મેલ અચેતી, પંઢજી વધ્યા કે પસરેતી.
નંધર મેં અય રાજકુમાર, અચી ઉપાળેતી તન વાર
પલંગ સોતઈ સજો ઉપાળે, પલમે સોણિતપુર પોજાળે
અચી ઓખાકે સોપેં ભરથાર, દઠે ઓખા અય ઈજ કુમાર
ઉથી ઓખાજી નમન કરેતી, મન ઈછા જાહેર કરેતી.

અનિરુધ્ધ જી છબી દશી ઓખા પંઢજો પતી કરે ચીત્રલેખાકે ચે અંન પતીકે ગોતે અચ અતરે ચતર લેખા વીધાજે બરશે ઉદીકરે દ્વારીકા મે અચેતી અનિરુધ્ધ જે મેલ મંજાથી પલંગ સોંત ઉપાળે ને સોણીતપુર અચી ઈ ઓખાકે સોંપે દેતી. ઓખા અનિરુધ્ધ જો મલન થયો બોયે લગ્ન જી તૈયારી કરે સુરજજી સાખે વરમાળા પેરાયા

દોહરા

ઓખા ઈ દશી આરજી, અનિરુધ્ધ થેયા તૈયાર, કેયા તૈયારી લગ્નજી, ફેરા ફરેતાં ચાર

સાખ રખ્યા સુરજજી, ઈ ગંધર્વજી રીત,   વરમાળા પેરાય કેયા, અત રજવાળી રીત.

સુરજ સાખ રખી લગ્ન બોય કેયાં ઈ ખબર બારા કત ન પઈ પણ ચોવાજે તો ક સજ કીં ઢકેયો રખાજે ઈ પધરો થીએ જ

રવી છપે કી વદરમે, તદે હી છપે કીં ગાલ.
ખબર પઈ ઈ અશુરકે, તત આયો ઈ તતકાલ.

બાણાશુરકે ખબર પઈ ક ઓખાજે મેલમેં પુરુસ કોક અય અતરે સોધ કરાય સચીસચી ગાલ દશી પ્રધાનકે ચે વનો આયી અનકે પકળી અચો ઈ સેના ખણી મેલાતકે ઘેરેગણ તેકે દશી અનિરુદ્ધ તૈયાર થઈ પળકાર કરે તે

ચોપાઈ

સોધ કરાય તત સચી ગાલ થયીં, કોઢાય મંત્રી ઉનજ પલઈ
દંને આદેસ ઈ સેનાપતી કે, વઞીં ઘેરયો ઓખા મેલકે.
શુણી સેનાપતી તૈયાર થીએતો, અચી ઓખાજો મેલ ઘેરેતો
દશી સેનાકે મેલાતનુ બાર, સામે અનિરુદ્ધકે પળકાર.

રાગ ક્ષત્રી કલંક

દશી મેલમે અય અનિરુદ્ધ,
અશુર ઈ બર બધેતો કોઠાય શેના પતી પંઢ ભુપ. અશુર...
ખણી સેના ને તું થી તૈયાર અ...   જલે અચો જપટ સે ઈ બાર. અ...
શુણી ઉપળ્યા અશુર બારોબાર. અ...   ઘેર્યા ઓખાજી ઈ મેલાત. અ...
ઘેરે મેલકે કરી પળકાર, અ,   ખણી તરાઉને તીર હથીયાર. અ...
દશી ઓખાજી તાં ગભરાય. અ...   સામે અનિરુદ્ધ કે ઈ દશાય અ...
દશી ઉપળ્યો સામે અનિરુદ્ધ અ...   ઈતા લગો ગોતાણ આયુધ અ...
જોરે ભંગણ નેં ટપી પેયો પટ અ...   દશી દુતા તેં કે સામે કઢે સટ. અ...
ગજ ટોરે મે કેશરી બાળ અ...   તીતાં ભન્યો અશુરે જો કાળ. અ...
કયી અશુરેં જો વારે છદયા ઘાણ. અ...   સોભેં અનિરુદ્ધ અભ મે જી ભાણ. અ..
દશી ઓખાજીતા ઈ હરખાય. અ...   સખી ચતર લેખા જા ગુણગાય. અશુર..

દોહરા

સબક મલઈ અંન અશુરકે થયીવ્યો સેના જો નાસ, અંતરયાળ ઈ ઉપળ્યો ભેરી ખણી નાગ પાસ

ચોપાઈ

શુણી બાણાશુર સામે અચેતો, અનિરુદ્ધ તે મારો કરે તો
સો સો ભેરા છદેતો બાણ, જોરે અનિરુદ્ધ કયાં કચરઘાણ.
ઈ દશી બાણાશુર થેયો વકરાળ, સમજીવ્યો અય ઈ સીંબાળ
અતરે નાગ પાસસે બંધેતો, ખણી જેલમે ઈ પુરેતો.

દોહરા

બંધાણા નાગ પાસમે, ઈ દેવ વચન સાર, હાણે અગીઆજી કથા, સુખ ચેતા વસતાર.
અધ્યાય કિ પુરો કેયાં, પરીક્ષિત કયાં કર જોળ, દાસ જાડેજા જપ જપો, જે જે શ્રીરણછોળ.

ઈતિ અધ્યાય ૬૨

અધ્યાય ૬૩ : બાણાસુર યુધ.

દોહરા

વષારો પુરો થેયા, પસરઈ સરધ સુવાસ, ખબર ન પયી અનિરુદ્ધજી, યાધવ કુળ ઉધાસ.
સોધે સોધે થકા સાવ ઈ, ન પઈ કંત એંધાણ, અત અજ નારદજી પુગા, થઈ સભામે જાણ.
રાજ ભુવનમેં આવેયા, સારે કેયા સનમાન. પુજન પંઢ ઈ હરી કેયાં, વટ વેરાયે ભગવાન.
પ્રશ્ન પુછેતા શ્રીહરી અય આંકે ખબર ઈ દેવ, નતા મલે સગળ અનિરુદ્ધજા નતો લજે કદા કીં ભેદ
શુણી ગાલ શ્રીનાથજી, ને દેવ વતાયા વાટ, પુરે પંથજી ઈ વારતા, સજી સુણાયા પાઠ
મન મુસ્કાયને નારદ વદીતાં, યોગેશ્વરકે નમન કરીતાં
આથી અછાનીં નાય જરાય, મુકે પુછોતા હરી વદો ભનાય.

નારદજી અનિરુદ્ધજી ખબર દીતાં

સોણીતપુર બાણાશુર નગરી, જેજી ઓખા નાલે કુંવરી
લગ્ન કે ઈ આજે કુમાર, અશુર કે ઈ આવયી એસાર.
નાગ પાસ સે બંધી કરેને, પુરે છદે અય ઈ નગરી મે.
શુણી યાધવ તૈયાર થીએતા, ગજ ઘોળેતે સાજ સજીતા
બધે સામગ્રી કેયાં તૈયારી, આયા દ્વારીકા સે બારી.
શ્રી કૃષ્ણને ભેરા બલરામ, મહારથી જોધા ઉ મહાન.

દોહરા

નારદજી વાણી શુણી, યાધવ થેયા તૈયાર, બારો ઔક્ષણી સેના ઈ, બધે કરે હથીઆર.

ચોપાઈ

યાધવ સેના ભેરી ઉપળઈ, ધરા ધમાંધંમ હલકી હલકઈ
અવની અંભર ચળેયા અવાજ, ગરજે ગગંન ઘનઘોર ગાજ.
સોણીતપુર જે પધર અચેતા, નગરી કે ઈ ઘેરા પએતા
ચયીં દશેં થી ક્યાં ઈ મારો, જોરણ લગા ગઢ ચોધારો.
શંકર જેજી ચોકી કરીયેતાં, ભોરાનાથ ઈ નજર દશેતા
ખણી ત્રશુરને ઉપળ્યા ઉવાંથી, ક્યાં સેનાતે મારો ત્યાંથી
યાધવ સેના તે મારો કરીતાં, જભર જોધા હથીયાર ખણેતા
હત યાધવ પણ વા ઈ તૈયાર, ઉપળ્યા ક્યાંધા મારો માર.
વિસ્વંભર પણ વળેતા વટસે, છણે કરોઈ મથે જપટ સે

ગોર જતે ધંમ શાણ મંઢાણું, દેવેકે ઈ સામે દશાણું.

સજો વર્ષારો નકરીવ્યો દ્વારીકામેં યાધવ નેરે નેરે થકા પણ અનિરુદ્ધજી કદા સગળ મલઈ ન અતરે મળે વિચારે મે પઈવ્યા અતરેમે અત નારદજી અચેતા શ્રીકૃષ્ણ જા દરશન કરીયેતા શ્રીકૃષ્ણ સનમાન કરે આસન દઈને વેરાયા ને અનિરુદ્ધજી સજી ગાલ પુછેતા તદે નારદજી સજી વારતા ઈ સુણાયા. સોણીતપુરમે અનિરુદ્ધ કે બાણાસુર બંધી રખે અય ઈ ખબર મળઈ ને ભગવાન પંઢજી સજી જાધવ સેના ખણી સોણિતપુર અચેતા અત બાણાસુર સે યુધ થીએતો બાણાસુર જે ગોઠ જી ચોકી ઉત મહાદેવ કરીંધાવા અતરે પેલી જ લડાઈ શંકર અને યાધવજી થીએતા ઈ કથા સુખદેવજી ચેતાં

દોહરા

ભભુત ધારી ઈ કીં ભુલે, દનાવા અશુરકે જભાન, નેક પંઢજી નભાય લા, પુરો કેયાં ઈ પેંગામ.

ચોપાઈ

શ્રીકૃષ્ણને પીનાક પાણી, બોય વળેતા ભ્રકુટી તાણી.
બાણે જો વરસાધ કરીતાં, કો કેં કેં ૫ નં મુળી દીયેતા.
બ્રમાસ્ત્ર શીવજી છદેયાં, અજ્ઞાસ્ત્ર સે કૃષ્ણ કપેયા.
સામા સામા બોય ટકરાણા, ધરા ધુબી વયી સજ ઢકાણા
વાવ્યશાસ્ત્ર છદેયા શંકર, ભોણ ભળાકા થેયા ભયંકર
પાવત સાસ્તર કૃષ્ણ હલાયાં, શિવ જે સહસ્ત્રકે પાઉ વાર્યા.
વીર વિનાયક વેતાળ નંધી, વટસે વળેતા શ્રંગી ભંગી.
ભુત પ્રેતને પીશાચની યું, દાકણુ સાકણું ભીરીયું નચેત્યુ.
ધણ ધણાટી ધરા ધુબેતી, સાયર લેરી પાંઈ ઉછરેતી.
અભમેતાં અંધકાર છવણી, યાધવ સેના સાવ મુંજાણી.

દોહરો

યાધવે કે દશી ભીળમે, ઉભા થેયા ઈ અજીત, છદેયા જલાસ્ત્રકે, શીવ સેના મૂર્છિત.

જદે યાધવેકે કૃષ્ણ ભીળમે દઠા ક શંકર જા ધણને સેના ઘેરે ઘણા અયી તદે શ્રીકૃષ્ણ જલાસ્ત્ર છદે શંકર સોત સજી સેનાકે મુરછા મે ફગાઈ વધા ઈ દશીને બાણાસુર તૈયાર થઈ મેધાન મે અચેતો.

બાણાસુરને કૃષ્ણ જો યુધ (ચોપાઈ)

શિવ સેના ને ભેરી ય પંઢજી, દઠે બાણાસુર મુરછામે અનંજી
સારથીકે ઈ વટ કોઠાય, રથ પંઢેજો તૈયાર કરાય.
રણ ભુમીમે ભળ ઈ અચેતો, યાધવે કે પળકાર કરેતો
હજાર હથેમે હથીયાર ખણેતો, સોંત કરેને ઈ સામે છદેતો.
યાધવે તે ઈ કરેતો મારો, વધે વીઠોળા અશુર ચોધારો
અરબ ખરબ ઈ અશુર અચેતા, યાધવે તે ઈ મારો કરીતા.
બર વધે બાણાસુર વળેતો, સજી સેનાકે મુરછીત કરેતો
એળો હાહાકાર ઈ મચાય, યાધવેકે ઈ પુરા સોળાય.

દોહરા

સજી સેના દશી ભીળમે, શ્રીકૃષ્ણ થેયા તૈયાર, કપે છદેયા હથ હરી, ભાકી છદેયા ચાર.
ચકર ચળાય હરી હથ મથે, ને ઘોમાયને કેયાં ઘા, ઉપળી પ્યો ઈ અશુરે મથે, સોસે ગળે ઈ સા.

બાણાસુર રણમેધાનમે જડે હાહાકાર મચાય તદે ઈ દશી શ્રીકૃષ્ણ ચકર ખણી અશુરે મથે છદેયા ચકર તા જરા વારમે બાણાસુર જા હજાર હથ કપે સજી સેનાજે નાસ કરે પાછાં ભગવાન વદ અચીવ્યો પુવા શ્રીકૃષ્ણ શંકર ભેરા થીએતા ઈ કથા સુખદેવ ચેતા

ચોપાઈ

બ્રંમ બ્રંમ બોય અચી મલેતા, પઢંજ ભનાયને પંઢજ ખલેતા,
ભુમી મથા ઈ ઉતાર્યા ભાર, શંકર વટ આય કીરતાર
કેળા પંઢમેં કેયા ઈ કરાર, અજ તયી નાવઈ કી અણસાર
બાણાસુર વટ બોય અચેતા, વર પંઢજા પુરણ કરીયેતા

કૃષ્ણ શંકર કે ચેંતા

હે ભગવન અજ વરદાન આંજો, પુરા કેયો વર ભેરો મુજો
ચાર હથ રખેયા અર્યીં ભાંકી, ગાલ બલીજી હુઈ ઉતાજી
અજ આર્યીં અંનકે અપનાયો, ગણ ભનાય ભેરો વેરયો
શુણી ગાલને શીવ ખલેતા, ભલે ભલે ચઈ બોયમલેતા

દોહરો

બાણાશુર સામે દશી, બોય બરુકા દેવ, ધોળી પ્યો પગેમે અચી, ચેં જે જે જે મહાદેવ.

શીવ.ઉ રાગ લલીત છંદ

હે દ્વારીકા પતી, આંજી અકળ અય ગતી, નાય કોઈ પારકો
હે વીસ્વજા પતી, વડા વખાણી વેદ, પુરાણતાં થકા
વરી સારદા ને શેષ, પણ મારીતા મથા.
અયી જ્ઞાંની ગોતમે, અને ધ્યાનીં ધ્નમે, ઉ રાતદી
આંજી જ સોધમે, નિર્ગુણ રૂપકેં નજર નં દઠા
જલકંધી જ જોત, જોત અધર મે દઠા.
વીરાટ રૂપ હી જેજોતા અંત નાયકી, આંયી શંનેમે
અણુ અણુ મેપઈ, ઉપના અગની દેવ
આજે મુખાર સો, પસાર પાણીજો આજે વિધિ
દીશા ભનઈ કર્ણ, સજ નેત્ર સે થેયાં.
શિર અયજ સરગ લોક, પાતાર પાવ ઈ.
મેઘ કેશને બુધી અંન ઔસધી.
બ્રંમાજી દેવ ઈ બુધી સે થેયા, ધલ મજા નું ધર્મ પેધાતાં થેયા
ચોરાસી જીવ જાત લીંગ સે થઈ, કોટી બ્રંમાડજી ઉતપંન હુઈ

સુક્ષ્મ રૂપમે આંયી અણુજ મે, જ્યોતી જગમગે રજકણીમે.
બોરા બ્રંમાડ હી, પ્રગઠ તાં કેંયા, પંજ ભુતસે પધરાઈ થેયા.
હિ ઉપાયા આલંમ, આંજી કળાસે ઈ, મારે થકા મતા લજે ન પારઈ
હંન જીવ જીવ મેં, આજો જ અંસ અયે, ઈ સાધુ સંતકે પુરી ખબર અય.
ધરીયાજી લેરમે, દીવડીજી જોત મે, અગ્ની સીખા વરી પુરણ પંઢમે
સોરભ પુસ્પજી, ઘાટ કનકજી, જળ બિંદુ મેજ તીં, દસજેતા સજી.

અશુરેં જો નાસ કરે ભગવાન બાણાશુર જા હથ કપેને જીરો છદેયો શીવજી કૃષ્ણ મલેતા અગમ ગાલીયુ કંધા બાણાશુરજી ગોઠ મે અચેતાં બાણાશુર સામ્યા કરે બીકે કોઠે ઘર અચેતો પુજા કરે સનમાને તો શંકર શ્રીકૃષ્ણકે ચેતાં

ચોપાઈ

સારો ભ્રંમાદ હરી આયીં ભનાયાં, પુરી કળા આંજી દરસાયા
અંન આલંમ મે આજો અણસાર, ઘટમઠ પંન પપર રણકાર.
અજ આયા અઈ સગુંણ ભનીંને, ભાર ઉતારણ ભુપ થઈને
આજો પ્રણ પણ પુરો જ કેયાં, મુજો વરકે પ પુરો પાર્યા

કૃષ્ણને શ્રીશીવજી સોણીત પુરમે અચેતા

હરી હર બોય હલીને આયા, સોણીતપુર નગરમે રાયા
બાણાશુર હલી સામે અચેતો, બોય દેવેકે નમન કરેતો
ભુલ પંઢજી વરી વિચારે, ક્ષમા માંગેતો નીચું ન્યારે
કરે સામ્યા ઈ કોઠે અચેતો, પાવ પખારે પુજન કરેતો.

બાણાશુર પુત્રી ઓખાજી લગ્નજી તૈયારી

કેદખાને વટ પંઢ જ અચેતો, અનિરુદ્ધજા બંધન કપેતો
નાગ પાસ સે હથે છોળાય, સોંપે કૃષ્ણકે મથો નમાય
લગ્નજી ઈ કરેતો તૈયારી, સજે સેરકે છદે સણગારી
જાધવ જુધકે કોઠે અચેતો, દઈ ઓતારા રાજી થીએતો
અનિરુદ્ધ જા લગ્ન લખાણા, પુરોહીત ઈ વયી વાંચાણા
કન્યાકે તૈયાર કરીંતા, માદવે બાજોઠ બોય ઢારીતા
ચોપ પુરાયને તોરણ બંધેયાં, માંદવળે કે સોનસે સજેયા
ફુલ પથરાયા ગલી ગલી, સામયા કેયા સામે હલી.

દોહરો

સજે સોણીતપુરમેં, હલે જ હકળી ગાલ, ઓખા કુંવરી પેણધી, ઈ જાધવકુળ ભુપાલ.

ચોપાઈ

ઘરાઘરમેં આનંધ વરતાજે, નંઢે વદે મુખ ઈ જ સુજાજે
વઝેં નગારા નાદ નીશાન, બંધીજન ગાઈંતાં ગાંન

સોણીતપુરજી સોભાન્યારી, દેવ અચેંતા અભ અટારી
ફુલ વરસાઈયે વયી વે માન, જત વઠા બોયે ભગવાન
માનુનીયું ગેત્યું મંગળ ગીત, અત અય રજવાળેજી રીત.
વર કન્યા ઈ ચોરી ચળેતા, ભ્રામણ વેદ ઉચાર કરીંતા
યદુવંશ જા વખાણ વાંચાજે, ગોતર જા પુંજન કરાજે
ચોરી ફેરા ફરેયા ઈ ચાર, ચયી જુગેજા થંભ આચાર
ગૌધન ગજધન ગુંધ દેવાણા, છેલે કન્યાદાન દેવાણા
અવની અંભર હલઈ હલકારી, દેવ ભુવનમે જેજેકારી.

દોહરા

દેવ આયા અત હલી કરે, જતવઠા હરી હર રાય, દરશન કેયાં ઈ દેવેજા, પઢંજા પંઢ જ છપાય.

દોહરો

કન્યા દાનતા દયી કરે, કુંવરી કે વોરાય, યાધવ આયા દ્વારીકા, અનિરુદ્ધ કે પેણાય.

બાણાશુર ધાંમ પુજા સે પંઢજી કુંવરી જા લગ્ન કરે ને અમુક દી જાધવે કે ખમાય માન મજમાનીયુ કરે ને પોવા ઈ કુંવરી કે વોરાય જાધવે ભેગા કૃષ્ણ અનિરુદ્ધ કે પેણાય ને આયા અતરે દ્વારીકા વારા રાજી થઈ સામયા કરે સાંમા અચી વધાયને ઘરે કોઠે અચેતા

ચોપાઈ

નગરવાસી અજ રાજી થીએતા, કરે સામયાને સાંમા અચેતા
દંપતી કે કોઠે ઘર આયા, કુળ દેવીજા દરશન કરાયા.
દ્વારીકા મે આનંધ વરતે, જસ છવાણા ચોફેર ફરંધે
પેલા વસુદેવ વટઈ અચેતા, દેવકીમાકે નમન કરીતા.
દયી આસીસ ને શર કર ધરેયાં, પુવા પીતા જે ઘર ઈ વરેયા.
વ્રધ જને કે ઈ નમન કરીતા, ભા ભીરૂવેંકે હલી મલેતા
ઓખા હરણ જો હી ઈતીહાસ, વાંચીધા કો રખે વીસવાસ.
નત સવાર મે જ પાઠ કરીધા, સુણે સુણાઈયે કો વાંચીધા.
તેકે કદે નં અચીંધો તાવ, બોલ હરીજા સચા ઈ સાવ

દોહરા

ઓખા ને અનિરુદ્ધજી, લગ્ન અખાણી ઈ, પ્રસીધ વેદ પુરાણમે, મના લખઈ નાય કીં
ઉન ઘરજી ગાથા અગમ, લખઈ મતી અનુસાર, કર જોડે જસ જાડેજા, ગાય વારં વાર.

ઈતિ અધ્યાય ૬૩

અધ્યાય ૬૪ : નૃગ આખ્યાન

દોહરા

નૃગ રાજા સતવાદી ઈ, ધર્મીધ્યાનીં ભુપ, કરમે ભન્યો ઈ કાચીંદો, ગાથ અજબ અનુપ.

શુણી પરીક્ષિત પ્રશ્ન કેયા, હી કીં ભન્યો ભગવાન નીતીવાન નરેસ ઈ, ઈ કત છદેવ્યો ભાન.

શુકદેવજી અજ ન્રગરાજજી કથા કરીયેતા હે પરીક્ષિત હકળે દી કૃષ્ણજા કુમાર પ્રદ્યુમન સામ્બ ચારૂ ભાનું બયા મળે ભેરા મલી વનમેં ફરેલા નકરયા ઉન વનમેં રમી રમીને થકા તદે પાણીજી તરસ લગી ત પાણીજી સોધ કરીધે હકળી ઉના અવાવરૂ વાય લધી પણ મંજ પાણી ન વો અતરે ઈ મંજ કીધ જીવકે જીરો દઠા વાયમે જભર કાચીંદો પેયો વો ઉનકે બાર કઢેલા રસા ખણી ઉનકે બંધે બાર કઢેલા મેનંત ક્યાં પણ ઈ કાચીંદો જરા પણ ચુસ્યો પ નં અતરે અનીકે નવાઈ લગી અતરે અચી યાધવેજી સભામે સજો ચતાર કરે ગુણાયા.

ચોપાઈ

શુણી પ્રશ્ન પરીક્ષિત જી વાણી, શુક સુણાયાં સજી અખાણી
દ્વારીકાજા ઈ કૃષ્ણ કુમાર, જે જાં જગમે પેં પળકાર.
યસ કીરતી ને બળબુધી દાતા, ધરમ ધુરંધર જગ વિખ્યાત
બાળ સખા ઈ રમધાં રમધા, આયા ઈ વનમે ફરધાં ફરધાં.
અંન વનમે અવાવરૂ વાવ, સાવ સુકી ભઠ તરો દસાય
અચી ઉતે ઈ અંધર નેરીતા, મંજ કાચીંદો જભર દસેતા
પ્રદ્યુંમન નેં શ્રુત સાતવિક, ભાનું પ્રભાનું ક્રતીને સમ્યક
કાચીંદેકે બારા ઈ કઢેલા, ખણી દુરીમે લગા બધેલા
બાર કઢેલા બર ઈ કરીતાં, ચસકે નં દોરો થકી જ પેતાં
થઈ હતાસ ને પંઢ ઈ વરેયાં, પાં, અચી સભામે દના ઈ ધાં.
સજી ગાલ ઈ સાવ સુણાયાં, પંઢ વીતયી ઈ પુરી વતાયા
સજી ગાલકે દઈને ધ્યાન, ઉભા થેયા અત ઈ ભગવાન.

દોહરો

ગાલ શુણી કુમારે ઈ, હરી હલી આયા રાત, જન વાય મેં કાચીંદો, નેરીતાં હરી તત.

ચોપાઈ

હથ વધારે હરી બારા કઢેયાં, અમીં નજર સે સામે નેરેયા
મટી કાચીંદો ને થઈવ્યો દેવ, ભુપતી જાણ્યા તે ઈ ભેદ.

પંઢજે કુમારેજી ગાલ શુણી શ્રીકૃષ્ણ થોળો મુરક્યાં ને અીતા મળે વાર્તા જાણધાવા છતા ઈ ઉંન વાય તે અચેતા પંઢજો હથ વધારે ઉંનકે બાર કઢીતાં ભગવાન જો કર છુંદે ભેરો ઈ દેવભનીવ્યો ભગવાનકે દંડવત પેતો તદે ઈ અશુરારી આશ્વાસન ઈ ઉન કાચીંદે કે પૂછેતા ક આંજી જાત કેર અય અને હી સરીર કીં મલ્યો અય ઈ આંજી જીવનજી સજી ગાલ ચો નકી કો આંઈ દેવ જ લગોતા ભગવાન તા બુજધાવા છતા પૂછેતા તદે ઉ દેવરૂપમે કાચીંદો ઓળખ દેતો

દોહરા

પાવન કુળ હંન પટ મથે, રઘુકુળ જગ ગાવાય, ઈસ્વાકુ કુળ મે જનમ, નગ નાલો લખાય.
જતરા જન્મ્યા દાનવીર, મંજ મુંજો નાં અંકાય, અતરા ગૌધન મું દના, જેજો લેખો જ નાય.

ચોપાઈ

નત ગાયીયેજા દીયા આઉં દાન, અતરે ભર્યરિ મુંજા ઉધાંન
સોનં સગળીયું રૂપે મઢેલીયુ, મળધલ દીયુ સોત વાછળીયું
નત સવારો ઉથી આવેલો, દીયા દાન આંઉ ગાયજો પેલો
નતનયીં ગાયીયે જા ધણ, અચી ઉભાવે મુંજે અગંણ
અનીંમે ઓરખ થઈ ન સગાજે, હાર બંધમેં દાન દેવાજે.
દાન દનેલા મુંજી હકળી ગાય, અચી અંગણમેતી વીઆય
ઈજ ગાય જી દની ફરી દાનમેં, વીપ્ર કે વારે સંકલ્પમે.
ગાય ગનીને ઘર ઈં વનેતો, પેલો ભ્રામણ પાઉ અચેતો.

શ્રીકૃષ્ણજી વાણી શુણી ન્રગરાજા પંઢજી પૂર્વજી ઈ ઓળખાણ દના પંઢજો નત ક્રમ સુણાયા કે મુજો ભગવાન એળો નીયમ વો ક નત ઉથી સવારજો આંઉ ગાયીયેમે દાન કરીયા ગમે અતરા યાચક અચે પાછો જ ન વારીયા. અતરે મુજે ઉધાંનમે હજારૂ ગાયુ હાજર જ વેં હકળો દી એળો કર્મ થેયો કે હકળી ગાય મુજે દાનમે દનેલી પાછી અચી મુજી ગાયીયે મે ભરી વઈ ને ઈ જ ગાય મું બે ભ્રામણ કે દઈ દનીં દાનમે મુકે ઓરખ જ નં પઈ ક ગાય હી મુંજી નાય ભરી આવ્યી અયે ગાય ગનીને ઉ વીપ્ર રવાનું થયો સામે પેલો મારાજ મલેયો ઉચં હી ગાયતા મુંજી અય. ઉચે મુકે રાજા દાનમે દને અય અતરે ઈ જગળો કંધા મું વટ પુગા ને ઈનસાફ મગેયો

ચોપાઈ

રાજા આંયી જ કરેયો ન્યાય, હી ગાય તા મુંજી ચોવાય
તુલશી જે પંન દના દાનમે, આંકે રાજન અયજ ધ્યાન મે.
દાન દનેલો પાછો વરે કી, વેદ સાસતર સચી ચેંતા ઈ
અંન જ ગાલ જો કરેયો પ્રમાણ, નકા છદીધોસ મુજા પ્રાણ.
સામે વારો સેતાન કરેતો, ઈ જ ગાય પાછી મંગેતો
અંનજ ગાયલા છોરા રૂવેતાં, નતા મનીં ઈ ધાંધલ કરીતાં.

દોહરા

સમજે નતા બોય વીપ્ર ઈ, નતા મુળી દીયે માંગ, સાવ સમજી ઈ ને થકો, ઈ પુરો જ લેયા તાગ.
સો સો ગાયું સાથ મે, દીયા ધરા બયો દાન, પણ બ્યા વળધાં પંઢજે ઘેર, જરા દના ન ઈ કંન
ધલ દુભાણા બોયજા, ઈ અંધર જો અવાજ, નો ગનાણી ચોપળે, ઈ વિચારે જમરાજ.

ચોપાઈ

અંત ગડી જદે મુજી અચેતી, બધે પાસજો મુકે ખણેતી
યમરાજા જે ચોપળે ગાલ, સામે દશાણું ઉજ હેવાલ.
ભ્રામણ બીકે બોરા દુભાયા, વદા ભનીને કીં ન વિચાર્યા
ઈજ સજા આંયી ભોગવીજા, થઈ કાચીંદો ફરધાં રાજા.

શ્રીકૃષ્ણકે ઉ દેવ ચેતા હે ભગવન હી બોય ભ્રામણ પંઢજી ગાલ ઈ છદીયે જ નતા ઉ ચેં મુકે

આંયી તુલશી જે પંન દના અયા. ઈ પાછી દેવા જે ન. તદે બેયો ચે રાજા મુજે છોકરે કે હી ગાય વાલી અય ઈ ચેતા ઈ જ ખપે ગાયલા ઈ રાતદી રૂવેતો છેવટ બોય જધ કંધા પંઢજે ઘર વેયા સુખદેવ ચેતા જદે અંનજી અંત ગડી આવયી તદે જમ જે ચોપળે મે ભ્રામણેજા નીસાકા દશાણા જેસે કરે અનકે કાચીંદો ભનણું પેયો

ચોપાઈ

તંન દી થી રાજા ઈજ ગુમાંતો, થઈ કાચીંદો હત ઈ ફરાંતો
દનેલ દાનજો પુરો પરતાપ, સંમરણ આંજો અજ તયી નાય
અજ તાં મુંજા ભાગ પ્રગટ્યા, આજા દરશન દુર્લભ થેયા
મુજી સફર અજ પુરી થઈ, મનોકામના પુરી કયી.
સુખ ચેંતા ઈ દાન પ્રતાપ, સામે દશાણુ વિપ્ર સંતાપ
અતરે મેં અત આયો વિમાન, રાજા વ્યો ઈ હરી જે ધામ.
નૃગરાજ અસ્તુતી કરે ને ધામ વનેતા. રાગ : ભગવાન ભગતકે વસમે.
જેની સંત મલી કરીયે પુકાર, હરી ધર્યો હાણે અવતાર
તેની અચેં નારાયણ અવની તે.   જેની...
જેની શુર અશુર ભેરા થેયા, સાઘર મંથંન સંગ કેયા
તેની કચ્છ રૂપે આયી પ્રગઠ થેયા, હરી નારાયણ આંયી અવનીતે
જેની હયગ્રીવ વેદેજો હરણ જ કે, અજ કે તાં ઈ ખબરતી પે
શુણી સદને આંયી અવતાર ધર્યા, અચી કરેને અવનીતે.
જેની ભક્ત પ્રલાદ કે ભીળ પઈ, દશી લાલ ઈ થંભને ફાળ પઈ
તેની નરસીંહ રૂપે પ્રગઠ થયા, અચી કરેને અવની તે
વરી બલીરાજા જેની યજ્ઞ કેયા, તેની દેવ દશી ઉદાસ થેયા
તેની વામન રૂપે પ્રગઠ થયા, અચી કરેને અવનીતે
જદે ભુપતી પંઢજી નીતી છદેયા, વિપ્રેજા અપમાન કેયા
તેની પરસુ રૂપે પ્રગઠ થેયા, અચી કરે અવની તે.
લંકા પતીજો અધમ દશીને, આંયી પધાર્યા રામ થઈને
ભાર ઉતારેયા ભુમીજો અચી કરેને અવનીતે
અજ અવની જો ઉધાર કરેલાય, ભાર ઉતારણ જ્ઞાન દને લાય.
અજ કૃષ્ણ સ્વરૂપે પ્રગઠ થેયા, અચી કરેને અવનીતે
નૃગરાજાજી શુણીને અરજી, કરૂણા છલકયી યોગેશ્વરજી
ઉતયી ઉતારયા ઈ વેમાન, અચી કરે ને અવનીતે.
જેની સંત મલી કરાયે...

નૃગરાજા ભગવાનજી અસ્તુતી કરે દંડવત પેયા અતરે ભગવાન પ્રસન્ન થેયા રાજાકે વરદાન દીયેતા ક રાજા તુ ખપે ઈ મોં સે મંગી ગન તડે રાજા વરદાન મંગેતા

દોહરા

શુણી અરજી ભુપજી, પ્રસન્ન થેયા ભગવાન, કર ધરે શર મથે ચેયા, તુ ભુપ મંગ વરદાન.

નૃગરાજા વરદાન મંગેતા

ભક્તિ દીજા ભુધરા, આંયી ભવોભવ ભગવાન, કદે ન વસરે કંઠસે, જપીયા સારી જભાન.
વિસ્વેશ્વર ઈ વર દયી, આયા પંઢ જે દ્વાર, કોઠાયા યાધવ છપંન, સમજાયા ઈ સાર.

શ્રીકૃષ્ણ નૃગરાજાકે વરદાન દયી રાજ સભામે અચેતા યાદવેંકેં સભામે કોઠાય નૃગજી વારતા સજી સમજાય આંય ક નેરયો કદે પણ ભ્રામણેકે દુભાઈણા જરાપ ન

દોહરા

નૃગરાજાજી કથની સજી ગુણ અવગુણજી ગાલ, ભ્રામણ કે ન દુભાઈણા કેળા થેયા હી હાલ
ભ્રામણતા હંન ભુમીંતે, અયી ધરમ જા થંભ, કદે ન દુઃખ દીણુ જરા, ઈ કદે ન કરીયે દંભ.
આજ્ઞા કદે ન ઉથાપણી, ને નમણું દાન જ દયી, કદે ન ખેણું દોકડો, પુજ પાતર અયી.
હકળો કણ વઍ પટમે, ઈ વંસ જ સજો વઍાંય, સાધુ ભ્રામણ ચારણા, પવીતર જાત ચોવાય.
ઈ જાત રખજા યાધ યાધવ કદે ભુલે ચુકે કત કીં, આંયી સંતેકે ન સતાઈ જા સજી પેઢીકે ચોજા
ઈ
રાજા નૃગજી હી કથા, જુકો દીધા જીવ કે ન, રીધી સીધી ને સંપદા, વધધા પરીયા ધન.
હી કથા પુરી થઈ પરીક્ષીત કેયા કરજોળ, ભાવ રખી ભજ જાડેજા જય જય જય રણછોળ.

ઈતિ અધ્યાય ૬૪

અધ્યાય ૬૫ : બલરામજી વ્રજજાત્રા

દોહરો

પાસઠ મીં અજજી કથા, વૃજ યાતરા વાંચાય, આયા વૃજ બલરામજી, ઈ સુખ ચેતાં સમજાય.

ચોપાઈ

કૃષ્ણને બલરામજી સંગમે, વયી વીચારી બોય ભુવનમે
વ્રજ જી વારતા યાધ કરીંતા, નંઢપણ જા દ્રસ્ય નજર ચળેતા.
યાધ કરીયે ને રદય ભરાય, જશોદામા જો સબ્ધ સુણાય
ગોપ બાળ મળે યાધ અચેતા, કાલંદ્રીજા કંધા દશજેતા
વ્રદાંવન ને ગાયીયેજા ધણ, યાધ અચેતો ગોવર્ધન પણ
મહી મખણજી ચોરી કેયાંતે, ફોળે માટલા તુફાન કેયાંતે
ગોપીએજી પણ કોય કથા, યાધ અચેતી રૂવણ મથા.
નાગ દમન જી સજી અખાણી, યશોદાજી કરૂણ વાણી.
ચીર લીલાને રાસ મંદળજી, યાધ કરીંતા સરધપુનમજી.
વરી વ્રજ છદે જો આયો પ્રસંગ, ગોપીએ જો ઈ મુરેયો પ્રસંગ.
ઈ ગાલ જદે જાધ કરીતાં, અંખીયે પાણીને હીયા ઉભરેતા

બારો વરે જત ભેરા રેયાસી, છદે ગડી પલમે છુટા થેયાસી

દોહરો

શ્રીનાથજી સમજાઈયે, યાધ કરે વ્રજવન, વડીલ આંયી વેલા વનો, ઈ નેરણ વૃજ ગૌધન.

અધ્યાય પાસઠજી કથા સુખદેવ મારાજ પરીક્ષીત કે સજી સંમજાઈતાં હકળે દી શ્રીકૃષ્ણને બલરામજી વઠા અયી અતરે વૃજજી સજી વારતા ભુમીં બાળપણમે જી કી લીલા ગોપ ગોપીયુ યાધ અચેતાં ઈ સજો પ્રસંગ ભગવાન વદે ભા બલરામજી વટ ચીતાર ઉભો કરે વતાય ભગવાનકે જદે નંધજી અને મા જશોદા યાધ કરીતાં તત અંખીયેમે પાણી અચેતા માજો ભાવ અનીજી મધુરી વાણી જદે દુરી મે બંધેયા તે ઈ પ્રસંગ કાલંદ્રીજો નાગજી કથા ધરેમેં નાગ નથણ તંનટાણે મા જશોદાજી જો કલપાંત મળે દ્રસ્ય સામે પ્રગઠ થીએતા અતરે ભગવાનજો ધલ ભરાજેતો અતરે ઈ વદે ભા કે ચેતા હે ભા આંયી અજ જ વની મળીકે મલી ઈનીજી ખબરૂ ગની અચો અતરે બલરામજી રથ જોડેને વ્રજ દીયા રવાના થીએતાં ઈ કથા સુખ કયીંતા

દોહરા

શુણી વાણી શ્રીસ્યામજી, બલરામજી થેયા તૈયાર
મલણ જશોદા માતકે, ને ગોપીયું ગોપ કુમાર.

બલરામજી અજ વ્રજમે અચેતા

ચોપાઈ

રથ પંઢજો ઈ તૈયાર કરાયા, વ્રજ મંદળજી વાટ હલાયા
જદે પુગા ઈ વૃજ ભુંમીમે, દશી સરમાણા રામ રદે મે.
સજે ગોઠમે ખબર પુજેતાં, ઘરઘરનું ઈ ગોપ નકરેતા
કરે સામને કોઠણ આયા, ઉંચે આસન તે ઈ વેરાયા.
હકળા હકળો અચી મલેતાં, ભાવ પ્રગઠ પુરા જ કરીતાં.
ધરા ધંમકે જી વસધલ મીં, અજ એળો અત વ્રજજો દીં.
પેલા પધાર્યા ઈ નંધ દ્વાર, વંદન કેયા બલ વારંવાર
નંધ જશોદા રદય લગાયા, પુરા રદયજા ભાવ વતાયા.

લાવણી

માતા જશોદા નંધજીકે, નમન કેયા બલરામજી
વ્રજ ગોપને બ્યા વડીલેકે, પગ પેયા ઈ માનજી.
બ્યા ભાવ ભેરૂ કે મલેતા, પુરા ઈ બથમે ગનીં.
વ્રજ ગોપીયુ દરશન કરી, ઈ છેટે થી નમીનમી.
ખબરૂ પુછે શ્રીકૃષ્ણજીને, કુશળતા વ્રજવાસી ઈ
જમનાજ ચળધે અંખીયે પાણી, દશી હેકલા બલરામ ઈ.
જભ થોથરાજે માયલો મંજ, મલણ લા જેં કે તળફળે
ઉત કંઠ આતમ અધીરતા સે, નેરીત્યું નજરૂ કરે.

ગોપીયુ બલરામકે પુછેંત્યુ

બલરામજી ચો સ્યામ સુંદિર, યાધ વ્રજકે તો કરે
કાં તા ભુલીવ્યો સાવ વ્રજ ઈ, કાં તા કદે મુખ ઓચરે.

દોહરા

યાધ આવઈ સ્યામજી, ગોપીયુ સાવ ઉધાસ
બલરામ સામે ન્યારીયે, જેકે પુરો અય વિસવાસ.

શ્રીબલરામજી વ્રજમે આયા સારો ગોઠ મલણ અચેતો ગોપીયુ કૃષ્ણ જો ના શુણી પ્રેમ પાગલ થઈ કૃષ્ણજી લીલા યાધ કરીએત્યું કૃષ્ણ જે વીરહ મે તન ભાન ભુલી શ્રીકૃષ્ણ મુરતી ધલમેં ધારેં તલીન થઈ વનેત્યું ઈ ગોપીઆ જા ભાવ હાલ દશી બલરામજી જો રદય ભરાજી વનેતો. ગોપીયુ બલરામજી કે કૃષ્ણજા સમાચાર પુછેત્યું તદે હકળી ગોપી બયી ગોપીકે ચેતી.

રાગ પરજ

હે યાધ કરતા તું સખી, ઈ સ્યામ સગુણો કીં જ નાંય
વસધોં વો વ્રજમે જદે ઈ, મખણ ચોરીને જ ખાય
પાંજે જ અંગણમે રમે, પાંજી જ ભાખરી ખાય
સતાય પાંજે છોકરે કે, પાંકે જતાઈ ફરી ખલાય.
તેનીં જ ઈ ગોવારીઓ, અજ રાજ જભરો ચોવાય.
અજ વસેતો મેલમે ઈ, વયી ખાટતે હુકમ હલાય.
સેવા મે સો ખન દાસીયુ, ને રાણીયુતા અયીં ચતુર
અતરે જ પાંકે વ્યો ભુલી, થઈ વ્યો અય ઈ અક્રુર.

ફરી ગોપીયું ભાન અચીવ્યું અતરે બલરામજી કે ફરી પ્રશ્ન પુછેત્યું ક હે બલરામ કૃષ્ણ વૃજમે કડે અચીંધો આંકે ખબર અય, કડે અસાંકે યાધકેં તે

ચોપાઈ

ગોપીયુ ભેરીયું સંગમે અચેત્યું, બલરામજી કે ખબર પુછેત્યું
કડે અચીંધો ઈ વ્રજમે સ્યામ, ખબર અય ઈ આંકે રામ.
કૃષ્ણ કૃષ્ણ પુકાર કરીત્યું, તદાકાર થૈ ભાન છદીત્યું
અંધર છણેતા અખીયે પાણી, જભ થોથરાજે કુછે ન વાણ.
ગોપ બાળ વ્યા વ્રધ ઈ વ્રજવાસી, રામ દશેતા સાવ ઉદાસી
દશી ભાવ બલરામ ભુલીવ્યા, પંઢજો પંઢપણુ જ ભુલીવ્યા.

રાગ સારંગ

દઠા વ્રજ જા હી હાલ, દાઉજી, દઠા વ્રજ જા ઈ હાલ
સાવ ઉદાસી ગોપ ગોપીયું, યાધ કરીત્યું લાલ.દાઉજી દઠા...
સ્યામ વગરતા સબ્ધ નાંય મોમે, સારી સ્યામ મેં સુરતા
બલરામજી તા દયી દીલાસા, ફરી વતાઈયે વાલ.દાઉજી દઠા...

બલરામજી વ્રજવારે કે ચેંતા

દ્વારીકા જો નાથ ભનીને ઈ, કનક મેલ વસેતો
દાસ દાસીયુ સેવા કરીયે, નાય નંઢણી કીં ગાલ.દા...
જેંજી નામના ગજે ગગનમે, નાદ નીશાન વજેતા
ગંગા જમના પાણી ભરીયે, સમજી સરગજો લાલ.દા...
કામધેનુ નત અંગણ અચીને, અંન ભંડારા ઈ ખોલે
પારી જાતક ફુલ વરસાઈ, જત જુલે તાલ તમાલ.દા...
દેવ અચી નત નમન કરીયે, શીવ સનકાદી ભેરા
જાધવરાયજી જાવોજલાલી, જત કુબેરજી અય કમાલ. દાઉજી દઠા વ્રજજા...

દોહરો

રૂષી મુની જોગી જંગમ, નત ધરીયે જેં જો ધ્યાન
તપ કરીયે વનમે વઈ, તત મંડ મલે ભગવાન.

બલરામ ગોપીએ કે ચેતાં ક કૃષ્ણતા અજ દ્વારકાજો રાજા અય સોનજી નગરી સાયભી અપરમપાર અય દાસ દાસીજી હજારૂ ગંગા જમના સેવામે કામધેનુય ઉત વસેતીં કુબેરજા ભંડારા ખુલા અયી અતરી સાયબી હુંધે પણ આંકે જરાય ભુલો નાય આંયી ધીરજ રખો જેકે ઓરખેલા રૂષી હજારૂ વરે તપ કરે સોધીતા ઈ જ પરીબ્રમ આજે ધલમે રમેતો વ્રજવાસી આંકે ધન અય

દોહરા

ઈજ પરી બ્રંમ આજે ધલમે, રાત દી ઈ જ વસેતો
ધન ધન આંજી ભક્તિકે, ઈ નજર સામે દશાજેતો.

છંદ

છદે દ્વારકા વસેતો વ્રજમે, ઈ પણ આય હકળી કમાલ
આયર અનકેં વલા લગેતા, જત નમી પેયો ભુપાલ.
ધન ધન આંકે ગોપ ગોપીસું, ધન ધન આજી ભક્તિ આજી
રાજેશ્વરકે રૂણી ભનાયા, ઈ મુળી આવી કં ન ભવજી
જીવ ચરાચર જેજે બંધનમે, બંધંન સજો ઈ બ્રમાંદ
તેંકે બંધન મે આંયી રખ્યા, છદે વાદ સવાંદ.

બલરામજી નત વ્રજવાસીએ ભેરા વ્રંદાવન જમના નય ગોવર્ધન પર્વત તે ફરણ વને નઢપણજજી મળે પ્રસંગ યાધ કરીયે સતસંગ કરીયે ઉપદેસે સમજાઈયે

ચોપાઈ

બલરામજી નત વાણી વદીતાં, વૃજવાસીએંકે રાજી કરીંતા
વેદ પુરાણ જા સંમજાઈયે સાર, જગ વતાઈયે સાવ અસાર
કરમે જીવ સંબંધ બધેતો, કરમેં જ પાછો છુટો થીએતો
ઈ ગઠમારા ઈજ હલેતી, અજ્ઞાનીંકે ઈ સચી લગેતી.

બલરામજી મે બોધ શુણીને, ધંન ગોપીયું થયું ફરીને.

દોહરા

વ્રજ ભુમી મે વઈ કરે, નત કરીયે ઈ સત સંગ, નત જમના નય તે વંને, સારે સંભારે ગંગ.
કુંજ ગલી ઉપવંન ગટા, ને ગોવરધંન પર્વત, સોરંમ સરધ વરસારેજી, ઈ યાધ કરીયે ઉનતટ.
વ્રજ ભુંમીજી વારતા, વયી કરીયે ઈ વખાંણ, નઢ પણજી લીલા સજી, બલ કરાઈયે ઈ જાણ.
છ છ મંણા વેયા વયીં, બલ રથ કેયા તૈયાર. વોરાયા ભાવર મલી, મળે આયા વ્રજની બાર.

ગોપીયુ બલરામકે ચેંત્યુ.

બળધારીકે બળદેવજી, આંયી ચોજા વનીંને ઈ, આજો સંમરણ નત કરે, અસી ટુંકા કરીયું દી.
વ્રજ યાત્રાજી વારતા, સુખદેવ રયા સમજાય. વાંચીધા કો ચત દઈ, પાર પંનઈ ઈ લગાય.
અધ્યાય હી પુરો થેયો, પરીક્ષીત કયાં પ્રણાંમ, જાડેજા જગપતી ભજ, ત મલંધો આંતમ રામ.

ઈતિ અધ્યાય ૬૫

અધ્યાય ૬૬: પૌંડ્રક ને કાશીરાજ ઉધાર

કલુશ દેશ મેં તો ઈ વસે, રાજા મુરખ મતી મંધ, સજે સ્વાંગ શ્રીવિષ્ણુ જો, ધરે પીળા પટ અંગ.
જેજે ભુવંન જી હી કથા, સુખ દેવ વતાઈયે સાર, વદપ ને વરી ઈરશાજો, વર્ણન અય વસતાર.

ચોપાઈ

કલુશ દેશ જો પૌંડ્રક રાજા, બુધી હીણ છદે બ્યો માજા
વસુદેવ ઈ પંઢ જ ભંનેતો, સ્વાંગ સજો ઈ અંગ ધરેતો.
ચાર ભુજાઉ કલ્પીત ભનાય, વિષ્ણુ પંઢ જો નાલો સદાય.
કંને મે કુંઢલ મરકત મારા, મુગુઠ પેરી કરે નત ચારા.
ગરૂળ ધ્વજ રથ પંઢલા ભનાય, નાલો વસુદેવ પંઢ જ રખાય
નત શ્રીકૃષ્ણજી નંધા કરેતો, ગોવારીયો ચઈ કુછણ કુછેતો

દોહરો

નાય બોલ્યો કો હંન પટમથે, મું જેળો બળવાંન
આઉ અયા વસુદેવ પંઢ, નાયં બ્યોકો ભગવાન.

બલરામજી વ્રજમે ફરણ ને યાત્રાવ્યા અયી ઈ ખબર હંન રાજા પૌંડ્રક કે પેતી તદે ઈ હકળી ચઠી લખી દ્વારકા દુત ભેરી હલાયતો પંઢ અત રોજ ભગવાન જિરાણુ ભના ને હુકુમ ફેરે કે ભગવાન તા આઉ અયા બ્યો ભગવાન કત નાય ચારહથ ભનાય ચાર સાજ ખણે તો મળે સાજ પંઢ જ ભનાય.

દોહરા

નાય બ્યો કો હંન ધર મથે મું જેળો બળવાંન, આંઉ જ અયા વાસુદેવ ઈ, નાય બ્યોકો ભગવાન.

ચોપાઈ

ચીઠી લખીને ઈ દુત હલાય, દ્વારીકામેં ખબર પુજાય.

પત્ર ખણી ઉ દુત અચેતો, રાજ સભાજી વચમે રખેતો

ઈ ચીઠી સભામે વાંચેમે અચેતી

ખણી પત્રીકા વાચીં સજાણ, અવરી કેં ઈ મુરખજી ખાણ
પેલા પંઢજો નાલો લખેતો, પંઢજ જગ ભગવાન ભનેતો
આઉ અયા હંન જગજો સાંમી, આઉ વસુદેવ આઉ જ નામી.
આજો દંભ આંયી છદીજા, નકા વળેલા તૈયાર રોજા.
આંયી ગોવારીયા ગાયુ ચારીધંલ, વસો વનમે રાતદી રૂધંલ
આજો આડમ્બર છડે જ દીજા, મુજો આદેસ શરતે ધરીજા.
ગણેદી હકલ્યા આંયી પંઢવારી, ભગવાન ભનેજી છદે લવારી
મુજી ચઠી કે આંયી દીજા માંન, આઉ અયા આજો ભગવાન.

દોહરા

શુણી પત્રીકા અંન ભુપઈ, શ્રીકૃષ્ણ તપેયાતેર, સામે લખીને ઈ હલાયા, હાળે ભુપ તું નેર.

શ્રીકૃષ્ણ લખી હલાયા

દંભ કરે ને બ્રંમ ભનેતો, જગ ઠગીએ તો ખર
સંભારીજ તોજે સ્વાંગકે, કતરાદી રેતોં અમંર.

ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ દુતકે ચેતાં હીં ચીઠી તોજે રાજા કુ દીજ હથમે ક મુજો ચકર આઉ તો મથે છદીંયો સે તુજો કારણ તું રાજાકે લાયક નયીંચે અતરે તોજો ભાર ધરાતા ઓછો કરેલા આઉ અચાતો. ને ભગવાન પંઢજી યાદવ સેના તૈયાર કરીંતાં.

ચોપાઈ

યાદવ સેના તૈયાર કરીંતાં, રથ જોળાય ને બાર અચેતા
જભર જોધા જાધવ ભેરા, અચી નગર કે વંધાઈ ઘેરા.
પૌંડ્રક કે ઈ ખબર મલેતી, જાધવ સેના ગઢ તોળેતી.
બર બધેને થેયો ઈ તૈયાર, નકરી આયો નગરનું બાર.
સાંમ સામે સેના ઉપળેતી, ખણી તરારૂ તી ઉછરેતી.
યાદવ સેના સામે વળેતા, પૌંડ્રક કે ઘેરે ગનેતા.
કાશી નગર જો પાપી રાજ, ઈ પણ આયો સજેને સાજ
પૌંડ્રક કે ઈ મધધ કરેલા, કુછ ળ આયો ઈ પ મરેલા.
બોય મલીને કરીયેતાં મારો, યાધવ શેના કે ચોધારો
યુધ મંઢાણા ઘોર ઘંમશાણ, જત વારીતાં કચર ઘાણ.
સાંગ ગધાને મુદગર ફરશી, તોમંર તોરા ત્રશુલ ફરશી
વંમ મંજાથી ઘા ઈ કરીંધા, દશધે ઉલકા પટ છણેતાં
મુળસ મુળી જરા માંગન દીંતા, કરે પળકારા બખું જ જલીતાં
જોગેસર ઈ નજર દશીને, ચકર ખયા હરી હુથ ધોળીને.

દોહરો

ચકર ખણી શ્રીહરી હથમે, આયા રંણ મૈધાંન, કેયા પળકાર પૌંડ્રકકે, સમજાઈ ચેંયા સાંન.

શ્રીકૃષ્ણ પૌંડ્રકકે સામે ચેતાં

હે મુરખ તું પંઢજ લખેવે, યુધ જો તું આદેસ દનેવે
તદે હાણે તું થી તૈયાર, શંખ ચકર તોજા તું ઉપાળ.
અતરો ચયી હરી બાણ છદીતાં, પૌંડ્રક જો મથો વઢીતાં
મથો ઉદીને વ્યો આકાસ, છણ્યો પંઢજી રાણી વાસ
કાસી રાજાને ઉનજી સૈના, ભેરી ઉદાયા કમળ નૈના
અંત પુરમે ખબર પુજેતી, ઘર ઘર હાહાકાર મચેતી.
કાસીરાજા જો ઈ રાજ કુમાર, રૂંધો આયો નગર નું બાર.
પીતાજી જો સંસ્કાર કરેતો, પંઢ પ્રતીજ્ઞા જાહેર કરેતો

સુખદેવજી ચેતાં હે રાજંન પૌંડ્રક કે ભગવાન યાધ કરેયા ક તું મુજો વેસ સજી નીંધા કેતે વરી યુધજો પણ આમંત્રણ દને વે અતરે તોજા શંખ ચકર ઉપાળ ઈ ચઈને શ્રીહરી ઉનજો મથો ઉદાય છદેયા અશુર બ્યાવાં તે જો નાસ કરે પાછા દ્વારીકા અચેતા. કાશી રાજાજો કુમાર સુદીક્ષણ પ્રતીજ્ઞા જાહેર કરેતો

ચોપાઈ

જે સુધી વેર આંઉ વસુંલ ન કરીયા, તેંસી પુરમે પગ ન ભરીયા
વઞીં શંકર જો ઈ તપ કરેતો, કોઠે ભ્રામણ યજ્ઞન કરેતો

સુદીક્ષણ તપ ને જગન કરેતે

એળો તપકે ધરેને ધ્યાન, પ્રગઠ થેયા ભોરા ભગવાન
વિસ્વેશ્વર વરદાન દીયેતા, ભોળા ભંઢારી પ્રસન્ન થીએતા

શીવજી વટા ઈ વરદાન ગુરેતો

મુંજે પીતાજી કે મારીધંલ, તે જો વારણ વેર, વર મંગાં હારા ન કંત, એવી મુંતે કરેયો મેર.

સુદીક્ષણ ભગવાન શંકર વટા ઈ વર મંગેતો

વર મગેં ક મુજે પીતાજો હત્યારે જો કી મરણ થીયે ઈ મુંક વાટ વતાયો તદે શંકર ચેતા હે ભુપ તું ભ્રામણા જ સાથ મે ત્રેવીધી શ્રીસે આરાધના કરાય અગ્ની પ્રગઠ થઈ તોજી કામના પુરી કરીંયા પણ હકળી ગાલ યાધ રખજ જુકો ભ્રમણ જો ભક્ત તે ઉ વીધાકી અસર કધીંપંન અતરો ચયી શંકર અલોપ થઈવ્યા નઈ હદા હેમારે તે ઈ અનુસ્ઠાન ગની મારણ પ્રયોગ ચાલુ કે.

ચોપાઈ

સુદીક્ષણ કૈલાસ અચેતો, યજ્ઞ જી તૈયારી કરેતો
અગ્નીં કન્યા ઉતપંન થયી, હથ જોળેને ઉભી ઈ રયી.
મહા ભયંકર રૂપ વકરાળ, ચોભર ન્યારે કરે પળકાર
કાયા જેજી દુંગર જેદી, પ્રચંદ અગ્ની ધુખધલ તેદી.

સુદીક્ષણ વટ અચી મંઞેતી, હુકંમ કર્યો ચયીને નચેતી.
યાદવ સેના ભુપ વતાંય, મળે મારે વઞં કોન ભચાય.

સુદીક્ષણજી આજ્ઞાશુણી ક્રત્યા ઉપળ્યી અન યાદવ સેના તે જભર મારો કરેતી.

શુણી વાણીને ક્રત્યા અચેતી, યાધવ તેં ઈ મારો કરેતી
દશી યાધવ પણ થેયા તૈયાર, સામે હલી ઈ કેયા પળકાર
અગ્નીં ક્રત્યા અચીને છણેતી, યાધવ સેના મે લાય લગેતી
જાધવ સાવ થીએતા હુતાસ, દશી અગ્નીં બરંધી ચોપાસ.

જદે ક્રત્યા યાધવ સેના મે ચોભર અગ્નીજી લાય લગાયતી તદે યાધવ હુતાસ થીએતા તેકે દશી ભગવાન ચકર ખણેતા

દોહરો

દશી ક્રત્યા જો કોપને, ચકર ખયા હરી હથમે
છદેયા એળી વંમ મ્યા, લગો ક્રત્યા જે મોં મે.
અચેતો, વનીં ક્રત્યા જો મોં જોરેતો
ભગી ક્રત્યા ઈ કરે ઉબરાળ, આવયી કાસી રાયજે દ્વાર.
સજી નગર જો ઈ નાસ કરેતી, સુદિક્ષણ જો મથો વઢેતી.
અગ્ની ઉત્પન ક્રત્યા મહાંન, થઈ રવાની પંઢ જે ધાંમ.

દોહરો

નગર જા નર નારીયું, કેયા શ્રીકૃષ્ણ કે નમન, રક્ષા કરયો જગપતી, આંયી અશાજી ભગવંન.
પૌંડ્રક જો આખ્યાન ઈ, વાંચી કરીજા વિચાર. કદે પ કેજાં જગત મે, કેણા જન આચાર
ઈ બેય રાજા રાતદી, વળેયા તે હરીરો વેર, યાધ રખે ધલમે હરી, પટ ભરયાવા પેર
તોય દયાળુ દેવ ઈ, એળો કેયાં ઉપકાર, બીંકે ઈ મુગતી દના, ક્રુપા કરે કરતાર
અજબ કલા અકળીત ઈ, કદે ઈ કીન કળાય. જભ જપ તું જાડેજા, પનઈ પાર પુજાય.

ઈતિ અધ્યાય ૬૭

અધ્યાય ૬૭ : દવીદ વાનર ઉધાર

દોહરા

લીલા જેજીં અજોળ, મન બુધી ઉત કીં પુજે, જગપતી જગદાધાર, જન્મ્યાં ઈ યદુકુળમે.
બળધારી બલદેવ જી, ધરા ધારણ ઈ શેષ, પ્રલ્ય સીમાં કે પાર ઈ, આયા અવની અઢં કી.

પરીક્ષિત પ્રશ્ન પુછેતા હે ભગવાન બલદેવજી ઈ સર્વ સકતીમાન પ્રલ્ય સીમાંથી પાર અનંત અયીં અને જેજી લીલા ગુણરૂપ મન બુધીથી બાર અયી એળા ઈ બલદેવજી બ્યા ચરીત્ર વે ત મુકે સુણાયો.

શુ.ઉ રાગ : પરજ

હે ભુપ પુરાણુ વાનર ઈ બળીઓ, અધંમ કરેતો અવનીતે

ભૌમાશુર જો અય સુંમતઈ, સુગ્રીવ સે પણ મીત્રાંઈ
પ્રાગજોતી નગરી વટ ઈ, વસે હેકલો ડુંગરમેં.
મૈન્દક જો ઈ ભા અય નંઢળો, અચી વઠોઈ અંન વનંમે.
હજાર હાથીએથી ઈ બરુકો, પગ પટમેં પોધે જ ગજાય
ભૌમાશુર જો મરણ શુણીને, ખલ થઈ ખારો ત્રાસ મચાય.
ધરીયા ધબોળે ગામળા જોરે, રૂષી મુનીયે કે અચી સતાય.
યજ્ઞનં કુઠેં કે કરે અપવિતર, એળો વાનર ત્રાસ મચાય.
ભૌમાશુર જો વેર વારણઈ, આનર્ત દેશમે ઈ અચેતો
હરણ કરે નરનારી નગરજાં, અચી ગુફામે નત પુરે
ગામળા વાસી છદે ગામળા, પુરી દ્વારીકા ઈ પુગા
રાળ કરે ઈ સુણાયાં કથનીં, શ્રી કૃષ્ણ કે ઈ ચોણ લગા.

હે રાજા જદે ભોમાશુરકે ભગવાન માર્યા તદે ઈ ખબર અનકે અત વાનરકે પેતી અતરે વેરવારેલા ગરનારમે અચેતો

દ્વિવિદ ગરનાર જે ગામળેમે ત્રાસ મચાયતો
સજી વારતા વાનંરજી ઈ, હુઈ ખબર ઈતા હરીકે
બલરામજી કે રયાં સમજાઈ, યાત્રા નીમીંત ઈ અનીંકે
હે ગઢ ગરનારજી યાત્રા કરણઈ, બલરામજી થેયા તૈયાર
રાણી વાસને દાસ દાસીયું, કોઠે નગરયા નગરનું બાર.
રથ જોળે ને કેયાં તૈયારી, વાટ ગણાગઢ ગરનારજી
અચી પુગા બલ જીનાણે, જત વઠા અયી અંબાજી.

અજ બલરામજી ગરનારજી યાત્રા કરેલ વનેતા રાણી વાસ સજો કુટુંબ દાસ દાસીયું ભેરા ખણીને ગરનાર મે અચેતા જત ભવની અંબાજા બેસણા અયી અત રાણીયુ અંબાજી પુજન કરેલા વનેત્યું ને ગરનારજી સોભાનેરીત્યુ વખાણ કરેત્યું

રાગ બહાર

અજ વસંત જા વાયરો વાયો, વન હલ્યા હલકી હલકી
જાળ વન પંન પંન પુપરમે, સોરંમતારઈ અય છારકી અજ વસંત...
વેલ વેલડીયું ભરયું ભાભકે, વનીં વીટાણ્યું વેલીંકે
સતરંગી ચાધર છવાણી, સોભા વધારેતી વનકે. અજ...
મોર મલારી મૈના પોપટ, ચાતક ચકવા ચીંગાંરી
ભમંરા ગુંજન સુર સરગંમજી, કોયલ કુણકે મનહારી. અજ...
અજ અંન વનજી સોભા ન્યારે, યાધવતા હરખાઈતાં
ઉંચે સખર તે તંભુ તાણ્યા, મોજ મજાઉ મનાંઈતાં. અજ...
સ્નાન ધ્યાન પુજન પરવારી, ભોજન ભાવ ભનાંઈતા

જમી પરવારીને સંગીત ચાલુ, સાજ વાઝ ચળાઈતાં અજ અનં વન...

દોહરા

યાદવ અયીં અજ મોજમે, ગજાય છદેયા ગરનાર, સંગીત જી સરગંમ વઝે, ગાઈ મેઘ મલાર.
નારી વ્રદ ભેરીયુ થયીં, આવ્યું અંબા ધાંમ, પુંજન કરાયે પ્રેમસે, ગાઈયે માં જા ગાંન.

અજ યાદવ ગરનાર મથે દરશન કરેલા આયા અયી તંભુ તાણે ઉત રેઆણ કેયાં સ્નાન ધ્યાન કરે ને સાજીં સો આરતી દરશન કરે રાતજો ભજનધુન ચાલુ કરે સજે ગરનાર કે ગજાય છદીતા

ચોપાઈ

અંબાભવાનીં જા દરશન કરેનેં, વઠા મંધર મે ધ્યાન ધરેને
રાસ મંદલજી રંગત જમાયા, સંગીત સે ઈ વન ગજાયા.
નારી વ્રદ ઈ સંગમે અચેત્યું, અંબા મા જા પુંજન કરેત્યું
કંકુ કેશર જા ભરેયાં થાર, ગુલાલ ગજરા ગુથ્યાં હાર
ગંગા જળજા લોટા ભરેયાં, પ્રસાદ જા ઈ થાર જ ધરેયા.
લવિંગ સોપારીને બેળાપાન, ક્ષમા પંન જા ગાયા ગાંન.

હે રાજા અજ હન પર્વત મથે યાદવ નારીયુ માંભગવતીજી પુજા કરે પ્રસાદ જા થાર ધરાય આરતી કરે ક્ષમાંપન જા પાઠ કરે માતાજીકે નમસ્કાર કરે મંધંર બારા અચે તત હકળો જભર વાનર અત અચી તુફ઼ાન કરેતો અનકે દશીને મળે મંધરમે વયીરેત્યું. ને વાનંરકે નેરીત્યું

ચોપાઈ

અતરે મેં ઉત વાનર અચેતો, દશી નારીયું તોફ઼ાન કરેતો
દંધે સે તો કરે કકરાટી, પુછ પછાળે થયો ભુંરાટો
કકરેજ ઈ ઘા જ કરેતો, હુક હુક કંધો વટઈ અચેતો
વટ અચીને અશુર સતાયં, બલરામજીકે સામે દસાય.
બલરામજી ઉત ઉભા થીએતા, ધોળી પંઢજો ધનંસ ખણેતા
દશી વાનંરો ધોળ્યો સામે, બાળ ચળાયા ઈ બલરામે
વાનંર જભર ઝાળ ઉખાળે, બલરામજીકે સામે તાળે
ઉનજા બલ સાવ ટુકરા કરીતાં, ઈધલ પથરા પાછા વારીંધા
દશી વાનર ઈ કોપ કરેતો, છલાંગ મારે સામે ઉપળેતો
અચી બલરામકે ધક તો મારે, ઉત ઈ ઉભા બલ સાવ સંભારે

દવીદ વાનંર જો તુફ઼ાન દશીને બલરામજી ઉભા થેયા અનંકે પળકાર કયા તત ઈ સામે અચેતો જભરા ઝાળ ઉખેળે સામે ઘા કરેતો બલરામજી અનંજા ભુકા કરી વઝેતા તદે દવીદ ઉવાથી છલાંગ મારે બલરામજીકે બરસે છાતીમે મુઠ મારે બલરામ તાં જરા પણ ચરયાપંન અતરે દશી ઈ દવીદ દંધ કચરે સામે અચેતો તદે બલરામજી અનંકે ચેતાં

ચોપાઈ

ખર વાનરકે ઈ દાઉજી ચેતાં, ઓરખાણ ઈ જુનીં દીએતા

સુગ્રીવ સે તોજી હુયાં મત્રાંઈ, નફટ ભનેકી લગેતી નવાઈ.
નકી અશુરે જે સંગત સેજી, બુધી ફરાયા વાનંર તોજી.
નીતી છદે નાધાંન ભનીંવે, અગલા દીં તુ સાવ ભુલીંધે
અજતા તોજો કાળ ભરણું, ઈતાં મુંકે સામે દસાળુ.
અતરો ચયીને બલ મુઠમાર્યા, પગ જલેને પટતે પછાવ્યા.
હકળી સટકમે નકરીવ્યો સાં, વાનંર જો વ્યો ગતમે વા
ભુ મથાથી ભારવ્યો ઉતરી, થઈ મુલકમે ગાલ પધરી.

દોહરા

દવીદ વાનંરજી વારતા સજો સમજાય ઈ સાર, સંગત સે સનમતી અંચે, સંગત સે જ કુવિચાર.
સંગત કજ તું સંતજી, ત બેળી પુજધી પાર, કુસંગી કે વ્યા લફી, નાય આવયી અણસાર.
કથા વાનંરજી વાંચેને, કજા સબધજી સોધ, જાડેજા સું સંગી સે, મલધો પુરો બોધ.

ઈતિ અધ્યાય ૬૭

અધ્યાય ૬૮ : કોરવે મથે બલરામજો કોપ

દોહરા

બલરામજી જી બયી કથા, પુર્વા શેસ અવતાર, જનમ્યા યાદવ કુળમે, વસુદેવ જા કુમાર.
અનંત બળધારી ધરા, અવની મે અજોળ, જેંજીં ગાથા ગજબ ઈ, લઘુભાં અયીં રણછોળ

ચોપાઈ

હસ્તીનાં પુરમે સામ્બં અચેતાં, દશી કૌરવ સામ્યા કરીત.
દનાં ઉતારા મુર મેલમે, ખબર દેરાયા સજે નગરમે
સારે સેર કે સજો સણગારયા, ગલી ગાટ તોરણ બંધાયા
સ્વયંવર જો અજ અય પ્રસંગ, ઘર ઘરમે દસજેતો ઉમંગ
કૌરવ કુળજી લક્ષમણા કન્યાં, દુર્યોધનજી આયેં તન્યા
જેંજા અજ સ્વયંવર રચાણા, ઈ પત્રીકા પ્રસીધ દેવાણા
ખણી વરમાળાને કુવરી અચેતી, રાજ કુમારે ખબર મલેતી
રૂંમ ઝુંમ કઈધીં આવયી મંદપમે, વર માળા ખણીને કરમે.
સાહેલીએ જે સંગમે સોભે, જી નખતર મે ચંદર ઓપે
દશી કુમાર મળે થેયા તૈયાર, મુંકે જ વરધીં કરી વિચાર.
છદે આસન કોક ઉભા થીએતાં, માળા પેરણ નીચા નમેતાં
સળક સળાકે ઈ રાજ કુમારી, હલધી અગીઆ નીચું ન્યારી
સામ્બં વટે જદે કુવરી અચેતી, દશી સામ્બંકે ને મુશ્કેતી.
સારે સામ્બં ઈ હરણ કરેતો, વ્યારે રથમે વાંઉ વરેતો.

દોહરો

દશી દાખલો નજર સે, ને કૌરવ થેયા તૈયાર
સાજ સજે ઉપળી પેયો, પુવા કરે પળકાર.

શ્રીકૃષ્ણ જો કુમાર મહારથી બળવાંન રૂપ ગુણજો ભંઢાર વા જની ધરે યુધ કરે જસ ગણાયા અજઈ હેકલા હસ્તીનાપુરમે અચી દુર્યોધનજી કુવરીં લક્ષમણાજી જો સ્વયંવર મજાથી હરણ કરે વ્યા ઈ દશી કોરવ ક્રોધ કરે ને પુઠીંયા પકળેલા ઉપડી પેયા નેં ચોણ લગા કં હંન છોકરે પાંજો નક કપે ને અંન ઉધત જલેને બંધી છદ્‌યો યાધવે કે ખબર પોંધી અતરે જરૂર અચીંધા પણ પાંકે તેજી જરાય ધ્રા નાય પાં અનીસે પુજધાસી પાજી જ દનંલ જમીન ઈ ભોગવીત અતરો ચઈ સભામે વદા વઠલ કણે શલ ભુરીશ્રવા દુર્યોધનજી રજા ગની કૌરવ ઉપડી પેયા.

ચોપાઈ

દુર્યોધન દંધ કરે કકળાટી, ઉછરેતો ઉત શુણીને ઘાતી.
દુશાશંન કે વટ ઈ કોઠાય, સજી વારતા વર્યી સમજાય.
શલ્ય શકુની જયદ્રથ જેળા, ઉપળી પેયા ઈ મહારથી તેળા.
પાંજે કુળકે કલંક લગાયે, યાધવ છોરે નીચં નેરાંય.
અંધ રાજા તો અખીયું તાણે, ઉભો થઈ વ્યાં ઈ અંનટાણે
જાધવ કે આંયીં જીરો જલીજા, પાછો મુંજે હથમે દીજા.

હદા મહારથી સામ્બ દઠે કે મું પાછળ કોરવેજી સેનાં અચેતી અતરે ધનુંસ ખણી સામે પળકાર કરે તૈયાર થેયાં હદા કર્ણ સેનાં પતી ભની પળકાર કરેતો ને યુધ થઈવ્યો ચાલુ.

દોહરા

કોરવ સેના ઉપળયી સજી, ખરી તરારૂ તીર, દશી સામ્બ તૈયાર થેયાં, યાદવ વીર રણધીર.

ચોપાઈ

છ છ બાણ સામ્બ ભેરા છોળીતા, કોરવે તે ઈ મારો કરીતાં
ત્ત કોરવ સેના હુઈ તૈયાર, અચી કરીંતાં મારો માર.
કોપ કરેને કૌરવ વળેતા, સામ્બ સામે ટુકર કરીતાં
સજી સેનાં કે મુર્છિત કેયાં, ઈ ખબર કરણ કે થેયા.

શ્રીકૃષ્ણ કુમાર મહાબલી એળો યુધ કયાં જરાવાર મે તા કોરવેજી સજી સેનાંકે મુર્છામે ધસે વધા ઈ ખબર કરણ કે પેતી અતરે તૈયાર થઈ ઈ અચેતો. મેધાનંમે

ચોપાઈ

યુધ કરેલા અત કરણ અચેતો, સોસો બાણ ઈ ભેરા છદેતો
અળગ ઉભા અયીં કૃષ્ણ કુમાર, યુધ કરીં સામે પળકાર
સો સોસત કોરવ વીટીં વરેતા, ચયીં દશેથી મારો કરીંતા
ગજ ઘેરે મેજી સીં બાળ, સામ્બ વળેતા થઈને કાળ.
જજા ભેરા થઈ જોરયા રથકે, પોય જલીતાં કૃષ્ણ કુંવરકે

બધે કરે ખણી આયા નગરમે, અચી પુરીંતા જભરી જેલમે.

દોહરા

સામ્બ ભેરી લક્ષમણા, બીંકે કેયાં બધીંવાન, અચી પુરીતા ઈ જેલમે, ને વધી બ્યો ગુંમાન.

સામ્બ કૌરવેજી સેનાંકે મુર્છિત કેયાં ઈ ખબર પેતી તદે કર્ણ ને બ્યા મહારથી ભેરા થઈ ચોભર થી મારો કરે સામ્બકે પકળે બંધીવાન કરે જેલમે પુરીતાં હદા ઈ ખબર દનેલા નારદજી દ્વારકા અચેતા

રાગ સારંગ

અજ નારદ દેવ પધાર્યા, અજઈ, નારદ દેવ પધાર્યા
દામો દરજા દરશન કરેલા, દ્વાર દ્વારીકા આયાં અજ ઈ નારદ...
સ્યામ સુંદરિ ઈ સામે દશીને, ધોળી દ્વારતે આયા
કરે સનંમાનને આસન વેરાયા, નારદ મન હરખાયા.
ખલી ખરારી ખબરૂ પુછેતાં, મું અજતે આંકે સંભાર્યા
સામ્બ કુવર જા સગળ વતાયો, ઈ પાંછા હીં નાંય આયા
નારદ દેવજી વાણી વદીતાં, હસ્તીનાં પુર વતાયાં
સ્વયંવરને હરણ કુંવરી, પુરો પ્રસંગ સમજાયા. અજ ઈ નારદ...

નારદજીકે ભગવાન સામ્બ કુમારજી ખબર પુછેતા તદે નારદજી સજો ચીતાર વતાયીતાં ક સ્વયંવરજો ઈ કુંવરી જો હરણ કેયાં દુર્યોધનજી કુવરીમે કોરવ યુધ કરે ને બંધી રખેયા અયી. અતરો ચઈ ને નારદજી નારાયણ પીધા રવાના થઈવેયાં.

દોહરા

નારદ જી વાણી શુંણી, સેનાં કેયા તૈયાર, રથ જોળે બલરામજી, આયા નગર નું બાર.
વ્રધ યાધવને ઉધવજી, ઈ આયા હસ્તીનાપુર, તંભુ તાણ્યા પાધરમે, જેજી ધધકે ધરામે ધુંર.

નારદજી વટા મળે વારતા સુણીને બલરામજી તૈયાર થીયેતા ભેરા વૃધ યાધવ ભ્રામણને ઉધવજી કે કોઠ હસ્તીનાપુર અચેતા પધરમે તંભુ વજી અત વીએતા ને ઉધવજીકે કૌરવે વટ સમજાયલા હલાઈતા

ચોપાઈ

ઉધવજી કે બલ સમજાઈયે, કૌરવ સભામેં સામે હલાઈયે
અંધ રાજા કે મુજીં ખબર દીજા, વીસ્ટી કરેજો પ્રશ્ન રખજા.

ઉધવજી સભામે અચેતા

ઉધવ અચીને ખબરૂ દીયેંતા, કૌરવ સામે સામ્યાં કરીતા
અચી મલેતા મળે ઉમંગમે, ઉતારા દીતા સારે ભુવન મે
નંઢે વદે કે ઈ પદ પરમાણે, દના આસન જુની ઓરખાણે
અજ સભામે બલરામ અચેતાં, પંઢજા વિચાર જાહેર કરીતા

ઉધવજી સભામે અચી બલરાંમજી આયા ઈ ખબરૂ દીતાં કૌરવ રાજી થઈ સામ્યા કરે ને કોઠા

અચેતા મેલમે ઉતારા દઈ સ્વાગત કરીતા ન બે દી બલરામજી સભામે અચી પંઢજા વિચાર અને બ્યો ઉગ્રશેન જો સદંસ સભામે કૌરવેકે સમજાય ચેતાં

ચોપાઈ

યાદવ કૌરવે જા નેરયો નાતા, જુગ જુના અયી વિખ્યાતા
અનં નાતે કે કાયંમ રખણું, ઈ જં પાંકે અજ એય કેણું
સામ્બ કુમાર જરા કે અવરી, તેં કેં પાંજ ભનાયું સવરી
વગર વિચારે ઈ ભુલ કે ભારી, તેકે આંયી છદેયો વસારી
સોપે દેયો આજી રાજ કુમારી, સંબંધ સુધરે નેરયો વિચારી
પેલા તાં આજી ભુલ થઈ જભરી, જરા ત કેણીવયી સભરી.
હકળો વો ઈ રાજ કુમાર, તે તે કીં આયી ખયા હથીઆર
ક્ષાત્ર ધરમ કે કલંક ચળાયાં, બાળક કે આંયી બધેને માર્યા.

બલરામજી કૌરવ પ્રતી ચેતાં ક નેરયો ઉગ્રશેન જો હી આદેસ અધ ક પાછા સંબંધ જુનાં અયી અતરે ઉનીકે નભીયણા અયી અતરે દી અવરી છદે અસાજે રાજકુમારને આજીં કુવરી સોપીં દેયોં અસાજે કુમાર ભુલ તાં કે પણ ઈ વસારે ને રાજા ઉગ્રશેન જી આજ્ઞા કે મથે ચળાયો ત ઈ મણી જે માટે ભલો અય. ઈ બલરામજી વાણી શુણી કૌરવ તપી વનેતા ને બલરામજીકે ચેંતાં

દોહરા

બલરાંમજી વાણી શુંણી, કૌરવ તપેયા તેર, કટુ વચંન મોસે કુછે, સામે કઢેયા સેર.
બર કરી દુર્યોધન ચેતોં અશી ન યું નમાલી જાત, નંમી દીયું કી આંજે પગમે આજીં અય નમાલી જાત

દુર્યોધન ચેતો

અશીંજ આંકે વદા ભનાયા, અશીં દનાં રાજ ને પાઠ
અજ ઈ જંબુંક સામે થીએતા, કેળા કંઢીંધાં અસાવટ કાઠ.
અતરો થઈનેઉથેયા ઉવાનીં, આયા ઈ પંઢજે દ્વાર
હે રાજનં હીં મુરખનાં મનેયા, હથે કરેને થેયા ખુવાર.

બલરામજી વાણી શુણીને દુર્યોધન તપીને ચેતો ક નેરેયો તખરા અશીં જે કે વદા ભનાયા ઈજ અસાતેં હુકમ હલાઈતાં અનીવટા રાજ ગનીં ગનણુ ખપે ઈ બકવાસ કરેતો

ચોપાઈ

બલરામજી ફરી વાણી વદીંતા, યાદવે કે સમજાઈ ચેંતા
ઉગ્રશેનજી પદવીજી ઈનીકે, જરા ખબર નાંય કૌરવેકે.

બલરામજી ચેતાં

જોગેસર હંન જગજા કર ધંલ, હંન ભુમીજી રજકંણ વસધલ
ઈ અવીનાસી યાદવ કુળમે, જનમ ગણા અયી જન ઘરમે
લોક પાળ પણ શરણે રેતા, જેજી પદ રજ શીર ધરીંતા
લક્ષમીજી નત સેવા કરીયે, ગંગા જમનાં પાણી ભરીયે

કોટી તીરથ જેંજે ચરણ મે, નત વસેતા ઈ શરણમે.
ઈજ અવીનાસી કૃષ્ણ આય, કૌરવે કે કીં સંમજણ નાંય

બલરામજી દુર્યોધનજી વાણી શુણી તપી વનેતા ને યાદવે ચેંતા ક નેરયો ત ખરા ઉગ્રશેનજી પદવીજી ઈનીં કે જરા પ ખબર નાંય જુકો હી કૃષ્ણ જગજો સ્વામી અય ઈ પણ ઉગ્રશેનજી આજ્ઞા શર ચળાઈતા તે કે તાં ઈ કીં પનં સંમજેતા ઈની કે તા સાંનં સેતા બુધી નં અચે ખરે કેતા ધોકાજ ખપે.

દોહરો

ઈજ બ્રંમ અજ અવનીતે, ભારત ભુરાણં ભગવન, આજ્ઞાં ઉગ્રશેનજી કદે કીંન ઉથાપીએ મહાન

ચોપાઈ

કોરવ કૃષ્ણ ઈ સગે નં જાણી, મોં સે કુછેતા કર્કસ વાણી
ઈનીં મુરખે કેતાં દંદ જ દીણું, કુપાતરે કે સચો નં ચોણું.
અતરો ચયી બલ હર ખણેતા, સામે હસ્તીનાપુર અચેતા
જોરણ શેર કે મુશલ છદેયા, હરખણીને ધોળ જ કઢેયા.
હર ભરાયા ઈ નગર ધસેલા, બલ લગા સાવ મુર ખોધેલા
ધર ધણાટી ધરા થીએતી, નગરી સજી દુલણ લગેતી.
મોલ મોલાતુ હલણ લગેતાં, ગઢ કાંગરે સોત નમેતા
હાહાકાર ઉત થઈ વનેતો, મોત મણીકે સામે દશજેતો
નગર વાસી ઈ ધોળી આયા, રાજ સભામે રાળ મચાયા
કરગરી કલંપાત કરીંતા, ભચણ લા અરધાસ કરીંતાં

બલરામજી જાહેર કરીંતા ક દશોત ખરા અજ ઈ કૌરવ સતાજે મદમે ભાંન છદે વ્યા અયી અનીકે પુરી સીક્ષા જ ખપેતી ઈ ચયી હળખણીને નગરકે ખોધણ લગા નગરી સજી હાલક દોલક થીએતી સજો નગર ઉપળેતો જી ધરા ધુબેતી ધબણ લગી ઈ દશી નગર વાસી મળે દુર્યોધનકે ધાં દીયેતા. કૌરવ પણ પંઢજો મોત દશીને બલરામજીકે નમી દીયેતા અને સામ્બકે સોંપે ને કુવરી જે વીયાજી તૈયારી કરીતા. યાદવ પણ તૈયાર થીએતા.

દોહરા

ચક્વાક જીં વનમે વનીં, ગુમાયં જભરા ઝાળ, તીજ અજ બલરામજી, કઢણ લગા સાવ પાળ,
દશી દાખલો નજરસે, કૌરવ થેયા હતાસ, વેર વઢઈ છદે દનાં, ઈ ન્યારે પંઢજો નાસ.

ચોપાઈ

દુર્યોધન ને વૃધ અંધરાજ, ધુબણ લગોઈ સજો સમાજ.
કરણ દુશાશંન સલ્ય શકુની, વેર ભુલીને આયા પુની.
મલી સાથમે ભેરા અચેતા, બલરામજી કે નમી દીયેતા
વીસ્ટી જી હી ગાલ હલાયા, કુંવરી જા ઈ લગ્ન નેરાયાં
સામ્બ કુમાર કે છુટાં કરીતા, બલરામજી કે અચી સોપીંતા

લગંનજી ઈ કેયાં તૈયારી, સણગારયા ઈ સેરકે ભાઈ
ઘળીઆળા અત લગ્ન લખાણા, ચોરીજા જત થંભ ખોણાણા
યાદવ પણ અત વા તૈયાર, સણગારીતાં સામ્બ કુમાર.

કૌરવે ભેરા નગરજા લોક મળે અચી બલરામજીકે નંમી ક્ષમા મંગેતા ને પ્રાર્થના કરીયેતા ઈ કથા શુકદેવજી ચેતા

રાગ કલ્યાણ

ક્ષમાં કરેયો અપરાધ, અસાજો, ક્ષમાં કરેયો અપરાધ
અશીં અજાણ સે આંકે નં ઓરખ્યા, કદે નં કયાસી યાધ અસાજો...
ધરા ધારણ આંયી અજ અવનીતે, ધરે આયા અવતાર
સજી સૃષ્ટી જા જીવ ચરાચર, મથે કેયાં ઉપકાર. અસાજો...
પાલણ પોસણ પ્રલ્ય કરેનેં, છેલા રોતા આંયી રોસ
સાઘર જળમેં સયંન આંજો, છતર ધારી અખીલેશ. અસાજો...
કોપ હી આજો ઉપદેસ કારક, સામે અસાંકે દસાય
અજ અસાંતે સાવ નમાંજી, સંબંધ દનાં જોળાય. અસાજો...

દોહરો

સર્વ શક્તિ માન, અવની જા આંયી નાથ, અજ અશીં આજે શરણ, કુળ કે કજા સનાથ.

કોરવ ચેતા હે બલરામજી અશી અજ્ઞાન ને આંકે ઓરખે ન શક્યાસી હી ભુલ અસાજી માફ કરીજા આંયી હંન જગજા ઉપાદાન અયો ઈ મુની વદીતા જીવ જગત જાત રમકળા જ અયી આયી શક્તિમાન પ્રલ્ય પુવા આંયી હેકલા જ રોતા અતરે શેસ ચોવાજોતા. હે વીસ્વ જા રચાઈ ધંલ આંકે નમસ્કાર ઈ કોરવ અસ્તુતી કેયા

દોહરો

વેદ વદીતા વિપ્ર મુખ, મંગલ વરત્યા ચાર, વોરાયા રાજા કુંવરી, આયા નગર નું બાર.

ચોપાઈ

હાથી ઘોળા ને હેમ ખજાનાં, રથ દનાં સણગારે આંમા
દાસ દાસીયુ સજે કરે ને, દંના દાયજો બખું ભરે ને.
ગાંમ પધરમે ભેરા અચેતા, યાધવ કોરવ ફરી મલેતાં
ઢોલ નગારા વગા નીશાન, જન વોરાયા કરે ધુંમધાંમ.

શુક ઉવાચ

હે રાજન દુર્યોધન કે હી કુવરી બોરી વાલી હુઈ અતરે અનંકે વોરાય તા તેર અખીમે પાણી વયીંતા અને વરી દાયજે મે હાથી ઘોળા રથ દાસ દાસીયુ સોન હીરામોતી જા ગદા ભરે દંનો છેવટ બલરામજી કે છેલે મલીને વોરાઈતા બલરામજી દ્વારીકા અચેતા

દોહરા

આયા દ્વારીક નગરમે, થેયા સામ્યા સંનમાન, સજો શેર સણગારેયા, દનાં અઢળક ઈ દાન.

આનંધ વર્ત્યો અવનીતે, ઉમંગ અભંર લોક, દીયણ વધાયું શ્રીકૃષ્ણકે, ઉમટ્રયો જન ગણ થોક.
હલ ધરજી હી વારતા, ગાથા પુરી પવીત્ર, વાંચે વિચારે કો શુણે, કર્મ કરે ઈ સંચીત.
શેસ વારતા કે શુણી, પ્રસન્ન થેયાં રાજન., શ્રી શુકદેવ ચરણમે, ફરી ફરી કેયા વંદન.
હિ કથા પુરી ત કર્યીં, પણ પુરી કીનં લખાય, ચરણ વંદન જાડેજા, શ્રી હરી શીષ નમાય.
જયજય કારી નગરમે, જય જય જાધવ જાત, ફુલ વરસાયાં દેવતા, દશી કરે કી બારાત.

ઈતિ અધ્યાય ૬૮

અધ્યાય ૬૯ : નારદજી જોએલી ભગવાનજી દંનચર્યા

દોહરો

ગીરધારી ગોલોકજા, જગપતી જગદા ધાર, ગો સ્વામીં ગુણ ધારીને, સગુણ રૂપ સાકાર.
જેંજી લીલા અજોળ, મન બુધી ઉત કીં પુજે, ઈ વીસ્વેશ્વર વિસ્વાધાર, અજ આયા અવનીતે

ચોપાઈ

દેવ નારદજી અવની આયા, જગ નીરક્ષણ જગજી માયા
મ્રત્યુ લોક મે મુંનીં અચેતાં, સામે દ્વારીકા નજર દશેતા
મુનીં વિચાર્યા થઈનેં પ્રસન્ન, શ્રીકૃષ્ણ જા કરીયા દરશન.
સહસ્ત્ર રાણીયે ભેરા વસેતા, કલા પુરણ હરી કીં કરીયેતા
અંત પુરમે શ્રી મુંની આયા, જત વસેતા શ્રી જ દુરાયા
કનક મેલેજી સોભા ન્યારી, દેવ નારદજી વઠા વિચારી
અમરા પુર છદે હરી આયાં, ઉનંથી અધીક નગરી વસાંયાં
વયી કરીતાં મુની ઈ વખાણ, કરે સગંયા નં ઈ કીં પ્રમાણ

અજ નારદજી ફરધાં ફરધાં મ્રત્યુ લોકમે અચેતા તત ઈ ઈનીજી નજર દ્વારીકા તે પયી અતરે વિચાર કયાં કે ભગવાન હજારૂ રાણીયે ભેરા વસેતા જભરો કુટુંભ છોકરા પોતરા ઈ ઘર સંસાર કીં હલાઈયેતા અતરે નેરે અચા અતરે દ્વારીકા અચેતા નગર જી સોભા ન્યારે વિચારે મે છળી પેતા. મનોમન વખાણ કરીંતા.

રાગ માલકૌસ

અજ અવીનાસી આયા અવની, દ્વારીકા ધામં વસાયારે
જેજી સોભા ન્યારે નારદ, મનાં મન મુસ્કાયા રે. અજ...
અંત પુર મેં દેવ અચેતા, મેલા મેલ તે નજર કરીતા
સોન મઢેલા ઝુંમંર ઝલકે, હીરા મોતી હલકાયાંરે અજ...
ગોખ જરૂખા કરસ કમાનું, મથે છતર ધરાયાં રે
ધજા પતાકા બધેયા તોરણ, મોતી તોરણ પુરાયા રે. અજ...
મેલ હજારૂ સરખા દશજે, અંત પુરમેં ઈ આયારે
મેલા મેલમે માધવ સ્વાંમી, રાણીયે સંગ બીરાજ્યારે. અજ...

લીલા ધારીજી લીલા ન્યારે, મુની મન હરખાયા રે
અકળ કળા હી દશીને નારદ, દેવ જ ઈ અટવાયા રે. અજ અવીનાસી...

અજ અવીનાસ નારદજી જદે અંત પુરમેં અચેતા તદે ઈ ની મેલકે ન્યારે વિચાર સુન્ય થઈ હકળા હકળો મેલમે વનીને નીયારીતા ઈ કથા શુકદેવજી પરીક્ષિતકે સુણાઈતા

ચોપાઈ

શ્રીકૃષ્ણ દરશન કરેલા, દેવ નારદજી આયા અકેલા
રુકમણી જે મેલ મેં આયાં, દશી યોગેસર સામે આયા.
નારદજી કે વંદન કરીતાં, આસન દયીને પુજન કરીંતા
છપન ભોગજા થાર ધરાયા, ગોમતી જળજા લોટા ભરાયા
વાયુ ઢાળીતા શ્રી હરી હથસે, પ્રસન્ન દેવ થેયા ઈ મન સે.
નંમન કરે મુનીં અગીયા વનેંતા, સત્ય ભામાં જે મેલ અચેતા.
ઉધવ ભેરા ઉત કૃષ્ણ વઠા અચી, જ્ઞાન ગોસ્ટી કીં કરીયેતાં વચી
અગીયા મેલમેં બાળકે ભેરા, રંમધા ખલંધા દશતે તોરા.
યજ્ઞ કરીં કં ત ભણેતા મંતર, કત ઉભા હરી ખણીને યંતર.
કત ઉભા ઈ ભાસણ કરીંતા, કોક મેલમેં મૌન દશજેતા.

નારદજી પ્રથંમ રૂક્ષમણીજી જે મેલમે જદે આયા ત ઉત કૃષ્ણ ભગવાન રુકમણીજી સામે અચી નારદજી જે સંનમાન કરે વેરાય પુજા કરે પ્રસાદ ધરીયેતા. નારદજી બીજે મેલ તે વનેતાં

ચોપાઈ

હકળે મેલમે ભજન કરીયેતા, બે મેલમે ધ્યાન ધરીયેતા
જ્ઞાંન ગોસ્ટી શ્રી હરી કરીયે, વઠા મેલ મે પુજન કરીયે.
કત કરાયેતાં બ્રંમ ભોજન, કત દીયેતા દાન અંન ધન.
હકળે મેલમે સુખમેં સુતા અચી, અગીયા મેલમે ઈજ ઉભા અચી.
જીંજી નારદ અગીયા હલેતા, નયાનયા દ્રસ્ય દસજેતા
કો પણ મેલ કીં ખાલી નાંય, શ્રીકૃષ્ણજી મુરતી દસાય.
વદે મેલમેં દાન દીયેતા, કોક મજાંથી બાર નકરેતા.
સાજ સજાયે ને સંગીત ધુંન, અનંહદ વાદ્ય વજેતા ગુનગુન
કતક પુંજનં કંધા દશજેતા, કોક મેલ જરૂખે ફરેતા.
કદાક પુતર કેતા પેણાઈયે, કદાક પુત્રી કેતાં વોરાયીયે
હકળે મેલમે ચોપાટ રંમેતા, સામે મેલ ધુંમ ધાંમ સુજેત.
અગીયા રાણી ભેરા રંમધા, રંગ ઉદાઈયે વંસત હોરી ખેલધા
અગીયા હરી હાથીકે સજીતાં, તેથી અગીયા રથ જોડીતાં
બલરામજી વટ વચી યોગેસર, ગોસ્ટી કરીયે વિસ્વેશ્વર.
અગીયા મેલમેં મંત્રીયે ભેરા, મંત્રણા કંધા દઠા ઈ સવેરા

સહસ્ત્ર સજી કત બાર નકરેતાં, યુધજી કત તૈયારીં કરીંતા
મેલ મે બારણે ઉભા ઈ ધ્વાર, બંધીજન કરી જેજે કાર.
જીંજી નારદ નારદ અગીયા હલેતા, મેલા મેલમે કૃષ્ણ દશજેતા
મેલ હજારૂ નેરે ને વરેયા, ખાલી નં કત મેલજ જાળેયા
અકળ કળા ઈ દશીને નારદ, યાધ કરીંતા વેદ વીસારદ
મનાં મન મુની મુસકાણા, જત તત મેલ બ્રંમ દશાણા
હથ જોડી મુની પાછા અચેતાં, બાર મેલાતુ ફરી નેરીંતા.

દોહરા

મળે મેલ નેયારે થકા, જત તત હરીજો વાસ, ખાલી દઠા નં અંતપુર, પુરો મન વસવાસ.
ઉભી એકલા મન સરમાણા, દશી ગોવિંદજી ગત, વેદ વાંચી ધલ થકા, ઉપ પુગા નયી અંત.

શુક ઉવાચ હે પરીક્ષિત અજ નારદજી ભગવાન જા હકળા હકળો મેલજો નીરક્ષણ કરીયેતા હજારો થી વધારે મેલમેં ન્યારયા તત ઉની મેલા મેલ મે કૃષ્ણ પંઢજે કંમ મે રત અયી. કોય મેલ ખારી નીંય અતરે નારદજી હથ જોડે કૃષ્ણ પ્રતી ચેતાં ક હે નાથ આંજી જોગ માયા વદા વદા બ્રમાજી મુનીયે કે પણ અગમ્ય અય કોઈ પણ ઉ માયાકે જીતી શગે નતા. પણ આજી અંન માયાકે આઉ ભરાભર ઓળખાતો કારણ આંજે ચરણજી સેવા આંઉ કરીયાતો અતરે ઈ માયા મુંકે સામે પનંયી પ્રગઠ થઈ અય. તદે હે ભગવાન ચોદોલોક આજે સુયસ સે પરી પુર્ણત અયીં પણ મુંકે ઈ આજ્ઞા કરેયો ક આજી હી પાવન લીલાજો આઉ ચોઈ કલાક ગાંન કેંધો કંધો આઉ વીચરણ કરીયાં નારદજી વાણી શુણી ભગવાન ચેંતા.

ચોપાઈ

રાજ સભામે નારદ અચેતાં, સીહાંશન તે કૃષ્ણ દશજેતા
દશી નારદજી ઈ શરમાણા, હરી પુછેતા થઈને અજાણા.

કૃષ્ણ નારદજીકે પુછેતા

કદે પધાર્યા આંયી નારદજી, અથ વીતી સમજાયો આંજી
શુણી નારદજી વંદંન કરીતાં, દશી દાખલો ચુપ જ રેઈતાં
દશી યોગેસર સામે આયાં, ઉભા કરે શર કર ધરાયાં
દયી આસ્વાસન ઈ દયીને, વટ વેરાયા ભગવાન ફરીને.
નારદજી ભગવાનજી અસ્તુતી કરીયેતા

રાગ : યશોમતી મૈયાને

જય યોગેસર જય જગ સ્વામીં, લીલા આંજી અંતરજાંમી.
પાર પુગા નયીં સારધ શેષ, ભુલા જોગી ભોગી ભુતેવ.જય જોગેસર...
માયા આંજી હરી મન હારી, નકરી સગેનં જીવકો બારી
ઈજ માયા મુથી છેટી રેતી, કદે નં મુકે બંધન કરેતી. જય...
કારણ આંજો આંઉ સંમરણ કરીયાં, રાતદીં આંજો ધ્યાન જ ધરીયા.

જગમેં આંજો સંમરણ કરીંતાં, ઈ કદે માયામે નં છણેતા.
અજ લીલા આંજી નજરે ન્યારયી, અજબ લગી નં મનમે ધારયી
અતરો ચયી દેવ નમન કરીંતા, શ્રીકૃષ્ણજી રજા ગનેંતા
નારદ યાત્રા જો આખ્યાંન, પુરે કેયા ઈ શુકભગવાન.જય જય યોગેસર...

દોહરો

નમન કરે શ્રીનાથકે, વરેયા નારદ દેવ, ભ્રમણ કરીં ત્રીલોકમે, નેરણ માયા ભેવ.
લખમી વર જી હી લીલા, સંમજાણીં મુશકેલ, મંદ મતી આંઉ કીં પુજા, સાઘર સજો ભરેલ
વન માળીજી હી વારતા, વીસ્વ મે વખણાય, મંથંન કરે મુંની થકા, પુરી નં જ સમજાય.
નીરગુણ નાથ ઈ નરહરી, આદ અનાદી અનંત, ઈ દ્વારીકા નગરીંમે, માનવ જીં વરતંત.
ઉ રાત દી ભેરા વસેયા, રાત દી કેયાં રેયાણ, ઈ જાધવ કત જાણી રાગ્યા, સંગ અસંગ અજાણ.
હી કથા શ્રીકૃષ્ણ જી, પતીત પાવન ગંગ, જાડેજા ભજ તું તડે ત જીવન ધન ધનરંગ.

ઈતિ અધ્યાય ૬૯

અધ્યાય ૭૦ : શ્રીકૃષ્ણજી ધ્વારીકામેં દંનચર્યા

દોહરા

પતીત પાવન હી કથા, અય અવની મે અજોળ, વતાયવ્યા વર્તન કરે, રાજા ઈ રણછોળ
પરમ પુનીત કૃષ્ણ કથા, જગ તારણ જગ નાંવ, યદુકુળ ભુસણ ભુપ, સમજાવ્યા શેલ સાવ,
પુરણ બ્રંમ પ્રથ્વી પતી, ધરે ધરણી અવતાર, લીલા કેયાં ઈ નતનયી, કોય પુગાનયી પાર
ધ્વારીકા જો ધીંગો ધણી, ધરમ ધુરં ધર રાય, વિસ્વકે સમજાય લા, વાટ વ્યાઈ વતાય
દાનીં દેવ દયા નીધી, દઈત્ય દંમન જગહીત, સમજાયાં પંઢ કરે, જગ જીવન જી રીત.

હે પરીક્ષિત જ્યારે જદે પ્રાતકાળ રાત પાછલી થીએતી જાગ્રત થીએતા અવનીતે વાયુ સુગંધી વાયોતો ભ્રમરા ગુંજાર કરે પ્રથ્વી તે સંગીત પીર સીધા વા ઈ સુમધુર સવારમેં ભગવાન જાગ્રત થીયે અતરે રાણીયુ સેવામે હાજર થયીવને ઈ કથા શુકદેવજી પરીક્ષિત વટ પ્રગઠ કરીંતા

ચોપાઈ

શ્રીકૃષ્ણ ચરીત્ર પરમ સુંખકારી, કલીમલ કૃષ્ણ ભયભયહારી
ધ્વારીકા મેં રાજા રાજ કરીંતા, માનવ લીલા પુરી કરીંતા.
નત સવાર મે ઉથીયે સવેરા, રાત પાછલી અવની અંધેરા
શ્રીદેવી જળ કુંઢા ભરીયે, કનક કળસ હરીવટ ધરીયે.
તેલ ફુલેલ સુગંધી સાજા, અજન મંજન કરીયે રાજા.
સ્નાન ધ્યાનં થી હરી પરવારી, વીયે એકાંતે આસન વારી.
આતંમ ધ્યાન નત ઈ કરીયે, બ્રંમ બ્રંમ જો ધ્યાનં જ ધરીયે
જગહિત કારી જગલા કરે, વાટ વતાયાં ધ્યાન જ ધરે.
રૂષી મુંનીં જે જો ધ્યાન ધરીંતા, ઈજ બ્રંમ પંઢ જ કરીતાં

ચાર પદારથ ભોગવે નેં જીવ, અંત પુજે થઈને શીવ.

દોહરો

અખીલેશ્વર ઈ અવનીમે, અચી ધર્યા અવતાર, વાટ વતાયા વીસ્વકે, સંતે લા સુખકાર.

શુકદેવજી કથા કરે સમજાઈતા હે રાજા ભગવાન નત સવારો વેલા ઉથી સ્નાન ધ્યાન સે પરવારે ને આતંમ ધ્યાન ધરે વીયે હે રાજા શ્રીહરીતા જગ વ્યાપક ઐ જુકો માયાથી પર અંયી. અખંદ અવીનાસી અયી વરી કાળ જા કાળ બાવન અખરેથી બારા અયીં અક્ષર પુરૂષોત્તમ અયીં ઈ કેંજો ધ્યાન ધરીયે ઈ ત હરી જગહીત જગકે કરે વતાઈતાં જુકો પરમ પુનીંત અયી ઈ ગંગા જળ શે કુરો સ્નાનં કરીયે ગંગાજી જ જેજે ચરણ સે ઉપની અય જગ જીવે જો ઉધાર કરેલા પંઢ જ ગંગા પ્રગઠ કેયાં અયાં જુકો પંઢ જ આચરણ કરે જગકે વતાયા અયા ક હંન ચીલે તે હલજા ત આય સુખ ભોગવે મુકે ફરી મલંયા.

શુક ઉવાચ. ચોપાઈ

અકળ રૂપ અજ ઈ અવીનાસી, જત તત પુરા રેયાં પ્રકાસી.
સર્વત્ર વ્યાપક જીવ જીવમે, સુક્ષ્મ રૂપે વસે વિસ્વમે.
વિસ્વ ઉપાયા અધર આકાર, પંજ ભુત મંજ જીવ અપાર
માયા બંધન સે અયી બારાં, લીપત અલીપ્ત અણુ પસારા.
ઉત્પતી સ્થીતી પ્રલ્ય પંઢ કરીયે, નયા નયા ઈ રૂપ જ ધરીયે
ત્રીગુણાતીત ત્રીભુવન રાય, અકળ અખમેં અનંત અમાય.
રવી વગર જી વે અંધકાર, ગુરૂ વગર બ્રંમ મલે ન બાર
ઈજ બ્રમ અજ મનું તંન રૂપ, વસે ધ્વારીકા શ્રીકૃષ્ણ સ્વરૂપ.

કૃષ્ણ જો નત ક્રમ. રાગકવીત.

સ્નાન ધ્યાનં નત કરે, પીતાંમ્બરી અંગધરે, ગલે માલા પેરે કરે, પુંજન હરી કરીંતા
ગાયત્રીજી જપીએ માલા યજ્ઞનજી પ્રગઠાઈ જ્વાળા, વેદીમે હવીસ્ઠ હોમે, રવી નમન ઈ કરીતાં.
રૂષી મુનીં વીપ્રે વટ, હલી અચે હરી નત, પીત્રુએકે પીંઢ દયી, મરી જીવેકે ખમાઈતા.
નત ધણ ધેનુંજા ઈ, દાન દયી બંધાઈતા.

દોહરો

તેરો હજારને ચોર્યાસી, નત દીયે ગાયેજા દાન. સોન મળેલી સગંળીયે, ઈ હથે દીયે ભગવાન.

હે પરીક્ષિત ભગવાન જો દીવ્ય સરીર જ ભુશંણ સૌંદર્યવાંન અય છતા પીતામ્બર દીવ્ય વસ્ત્ર અંગ તે પેરીયે ફરી ઈ ગાય વૃશભ ભ્રાંમણ દેવ પતીમાં ઉ જા દરશન કરે પુર વાસીએ કે મલીને તાંબુલ ચંદન પુસ્પ મારાઉ મણી કે ભેટ દયી પ્રસન્ન થીયે. ને મણીજી કામનાં પુરી કરીયે હદા દારુકજી સારથી રથ તૈયાર કરે સામે અચી કૃષ્ણ કે નમન કરે હથ જોડી ઉભી રેતો અતરે ભગવાન સાતવીક અને ઉધવજી જો હથ પકળે બોયેજા કે પંઢ ભેરારથ મે વેરાઈતા ને સુધર્મા સભામે અચેંતા તદે અત નાદનગારા વજાઈતાં સામે હલી સનમાન કરે ગાદીતં વેરાઈ જપજો કરીયાતા

કવીત છંદ

દારુકજી રથ જોળે, હલી અચે હથ જોળે ઉધવ કે હરી ભેરા, રથમેં વેરાઈતાં.

પટરાણીયું અચે નત, ગોવિંદ ઈ ભેરીયું અત નમન કરે ઈ પુવા નંત, હરી સભામે સીધાઈતા.
સભામે હરી પુગા, જેજેકારી દંકા વગા. સુંધમ્રા સભામે અચી, હરીનત વીએતા.
નોબત નગરા નાંદ, ગગંન ગજાયા વાદ્ય શ્રી જી જો શુણી સંવાદ, સભાજન હરખાઈતા.

દોહરો

જી અભમે ઓપે ચંદ્રમાં, તારા તેજ તીમીર. તીં ઓપે અવની પતી, રાજસભા રણધાર.

જીં ભુવન ભાસ્કર સુંયં ઉદયા ચલતે સોભે તીજે શ્રીકૃષ્ણ સુધમ્રા સભામે સોભી રેતાં હે પરીક્ષિત જદે ભગવાન સીંગાશણતે બીરાજમાન થીયે તદે ઈ અનીંજી અંગક્રાન્તી સે ચોભર દીસા પ્રશાસીત થઈ રઈતે ને વીદુરાક હાસ્ય વીનોદસે ક્ષતકાયુ નીચ સે અનંબ્યા કતરાક વાક્ષત્રે સે ભગવાનજા સેવા કરીયે. તન ટાણે અનં સભાજો વર્ણન નજ થઈ શગે.

ચોપાઈ

અંન સભાજી સોભાજ ન્યારી, કવી કલંમ કત પુજે વચારી
મહિમા જેંજો અપરમ પાર, બુધી પુજેકી બાવન બાર.
અંન સભાજો સુધા લગેનં, આશા ત્રગુણા ઉદી અચે ન.
કામ ક્રોધ મદ્ય મો મમતા, લોભ દ્રોહ નં ઈર્ષા દંભતા
શીલ સંતોસ જત કરીયે રેયાણ, ધીરજ ધરમનેં ગુણજી ખાણ
શ્રધા ક્ષમાને વીવેકજી મુરતી, સાન્તી સભામેં ન્યાર કરેતી.
ધર્મા સભામે વીંયે યોગેસર, ન્યાય દીયે ઈ નત ધરણીધર
સત ધરમજી જ ભરી ખાણ, નત વાંચીજે વેદ પુરાણ.

દોહરો

વેદ પાઠી નત વર્યીં કરે, વાંચી એ વેદ પુરાણ કથાકાર કીરતંન કરી, સામે સોભે સજાણ.

કવીત

વારાગંનાઉ ભનાં કરે, સણગાર સજે કરે સભામે ઈ અચીં કરે, રંમા પતી કે રીઝાઈત્યું.
નાચ ગાંન કરીં નત, રીઝાઈયે હરીકે અત સરગંમ વઝે જત, રંગ રાગકે રેલાઈત્યું
શીવ ભેરા અચે સતી, કામ ભેરા શોભે રતી દેવ ભેરા દેવીયું ઈ, લકી કરે ને નેયારેત્યું
નારદ સારદ જત, લીલા ઈ લખણ અત દશીને ભુલા ઈ મત, જત શ્રુતીયું ગુણ ગાયીયેત્યું

હે પરીક્ષિત શ્રીકૃષ્ણ યાદવે ભેરા સભામેં બીરાજમાન થીએ તદે અંન સભા સુંધર્મા જો વર્ણન કેર કરી શકે જન સભામે ભુખતરસ અચીજ નં સગે છ વાકારતા છેટે જ રેં જત શીલ સંતોસ ક્ષમાં ધીરજ ધરમ વીવેક સાન્તી શ્રધા સત્ય જા કાયમી રેયાણ અયી ઉન સભામે નત પેલા વેદજા ઉચાર થીયે કથા કાર કથા કરીં નાચ ગાન વારાગંનાં ઉ કરી, ને સંગીત સરગંમ વાજાતાલ સે નત દ્વારીકા કે ગજાઈયે.

દોહરો

અજ અવીનાસી નત અચી, ગુપત વીયે આકાસ, ફુલ વરસાઈયે દેવતા, પારીજાતક સુંવાસ.

સુંધર્મા સભામે અજ માલવ દેશજો દુત અચેતો ને શ્રીકૃષ્ણકે હકળી પત્રીકા દેતો ઈ પત્રીકા સભામે વાચાંજેતી.

દોહરો

મગધ શેર જો દુત ઈ, આયો દ્વારીકા ધાંમ દીયણ પત્રીકા કૃષ્ણકે, જત વઠા ભગવાન.

શ્રીકૃષ્ણ દુત કે પુછેતા.

શ્રીકૃષ્ણ ઈ પ્રશ્ન પુછેતા, કંન દેશથી આંયી અચોતા
કેર હલાયાં કંન કંમ લાય, સજી વારતા ચો સમજાય.

દુત ભગવાન પ્રતી ચેતો.

મગધ શેર ને માલવ દેશ, ભુપ હલાયો અયીં સર્વેસ
જરાસંધજી જેલ ખાંનેમેં, ભુપ પુરયા અયીં બંધનમે
જીનીં સ્વીકારયો નં શરણાગતી, ઉનીં ભુપે કે પુરે મંદમતી.
ઉજ ભુપ આજો શરણં મંગેતા, થઈ નીરાસ આસ આતે રખેતા
શરણાગત જો બીરદ અય આંજો, સમરણ કરીતા રાતદી નાંજો
અનાં મણીકે આયીં છોળાયો, આજો બીરદ હરી સંભાર્યા

દોહરો

યોગેશ્વર શુણી પત્રીકા, મુશકાણા મારાજ, આદર દયી વેરાયા ઈ, યાદવકુળ જા તાજ.

દુતકે ભગવાન આદર દયી વેરાયા પત્રીકા વાંચે આસ્વાસંન દનાં તત ઉત નારદજી પધારીતાં

ચોપાઈ

રાજ સભામે તત નારદ અચેતાં, હરી ચરણમે નંમન કરીતા
સામે હલી હરી કંયા સનમાન, પુંજન કરેને દનાં આસન
પ્રશ્ન પુછેતા સારંગ પાણી, થઈ અજાણને જગજા સાણી
સજે વીસ્વમે આંયી વીચરોતા, સુખી દુઃખીયેકે નજરે દસોતા
અજ જગજા અયીં કેળા હેવાલ, આ વટ મુજો અય ઈ સવાલ.
શુણી નારદ ફરી નંમન કરીતા, પાંડવ અખાણી પ્રગઠ કરીતાં

નારદજી કે ભગવાન સનમાન દયી આસને વેરાયા પુજા કરે ને ઈ પ્રશ્ન પુછેતા ક હે દેવ આયીંતાં સજે વીસ્વમે ફરોતા તદે નવાજુની જા જગજા સમાચાર સુણાયો તદે નારદજી ફરી નંમન કરેને મુખ વાણી વદીંતા

નારદઉવાચ. રાગ જસોમતીમૈયાને

હે આદ અનાંદી આપ અનંતા, સર્વત્ર વ્યાપક વીસ્વ રચંતા.
માયા અજબ આંયી ઉપાયા, ઉભો હી અખાળો આંયી ભંનાયા.
આદ અનાદી...

જોગી ભુલા ભોગી, વેદ વિસારદ, લખધેં થકા ઈ દેવીજ સારદ
જત તત વ્યાપક રજકણ કણમે, આંયી વસોતા ચેતનરૂપમે.
નાંય અછાંની આંથી કી બાંરા, અચીન્ત્યરૂપ અપરમપાર
થઈને અજાણ પ્રશ્ન કરેયોતા, ભાર ચળાયે વદાપ દેયોતા.

નારદજી ચેતાં હે નાથ આયી માયા આજીં સેજ રચનાંને પાલન સહાર કરેયોતાં આજી માયાસે જ હી નસ્વર જગત સચો લગેતો હન આલમજી દોશજ આજે હથમે અય આંજી હંન માયા જારકે જીવકી સમજી શકે.

હે ભગવન આંયી જગજો હીત કરેલા અવતાર ધરેને લીલા કરેયોતા અને આજી કીરતી રૂપી દીવળે તે તેલ પુરી પ્રજવલીત રખોતા ઈ જીવે જો ઉધાર કરેલજ આયી પુરણ બ્રંમ અયો છતા હી દેખાવ અજાણથઈને મુકે પ્રશ્ન પુછોતા તદે આંઉ આંકે યાદવેજી સજી વારતા પ્રગઠ કરેં વતાયાતો આંકે નંમન કરેને હરી

ચોપાઈ

હે ભગવન અજ હસ્તીનાપુરેથી, આયે દ્વારીકા નગરમેં ત્યાંથી
સુભ હી સમાચાર દીયણં આંકે, ભેરા સુણાંયા સજી સભાકે.
ધરમ રાજા યગન કરીતાં, ભગવાનં આંકે યાધ કરીંતા.
અંન યગનકે પુરો કરેલાય, મંગે સંહારો આંજો ઈછા ગનેલાય
ઈ યજ્ઞ્ય આંયી પુરો કરીયો, યાદવ ભેરા ઉત પધારયો.
આંજી કૃપાસે ઈ પુરણ થીંધો, આદો અવરો વધન નં નણંધો
અંન યજ્ઞ્ય મે દેવતાં અચીંધા, શીવને બ્રંમા સગરા અચીંધા
રૂષી મુની મળે થઈને પધારયો, પાંડવ ઈછા પુરી કરાયો
પાંડવેજી ય પ્રસિધી થીંધી, જુગમે નામનાં પુરી રોંધી,

દોહરા

હી કથા પુરી થયી, પરીક્ષિત કયા નમન વાંચે વિચારે જીવકો, જીવન ઈ ધનધનં
કથા લખયી હી કૃષ્ણજી, મુજી મતી અનુસાર જાડેજા કર જોળ કર, કૃપા મંગે કીરતાર.
સંવી અળસઠા, પુરો થેયો અજઈ વાર બુધ એકંમ સુદી, અજ ઉગો અવની દીં.

ઈતિ અધ્યાય ૭૦

અધ્યાય ૭૧ : શ્રીકૃષ્ણ હસ્તીનાપુર વનેજી તૈયારી કરીંતા

દોહરા

સંવત વીસો વીક્રમ સાલ વઠો ઓગણ સીંતેર રસાલ, વાર બુધને એકંમ ભલી જુગ જોરાણુ વરતે કલી
કલી કટણ અય કૃષ્ણજો નાં સંમરે ભેરી સુણેઈ ધાં, ઈજ લીલાજો લખ્યો સાર વાંચી ધલ જો બેળોપાર

દોહરા

નારદજી મુખ વારતા, ગુણી કરે ઘનસ્યામ, કેયાં તૈયારી તંનપલ, હસ્તીનાપુર ગામ.

ચોપાઈ

ઉધવ પ્રતી પ્રભુ પ્રશ્ન પુછેતા, નારદ વાણી વરતે ચેંતા
ઉધવજી આંયી કર્યો વિચાર, પાંડવેજી કીં ગનંણી સંભાર.
શુણી ઉધવજી વાણી વદીંતાં, રાજસુ યજ્ઞજી કથનીં કથીંતા.

સારે વીસ્વકે જીતી સગે ઈજ, પુરણ યજ્ઞ કરી શગે ઈજ.
જદે જરાસંધ કે જ જીતા જે, પુવા યજ્ઞ આરંભ કરાજે
જીતે જરાસંધ ભેરા ઉ રાજા, છુટા કરીજા પુરેલ રાજા.
ઈ કંમ કૃષ્ણ પુરો કરેયો, નારદ વાણી કે મન ધરેયો
યાદવ સેનાં કરેયો તૈયાર, યજ્ઞ સાર્થક ઉતારણ ભાર.

ઉધવજી ચેંતા હે ભગવન આયી સર્વ શક્તિમાન રૂપ વગરજા કાળરૂપ પ્રલ્ય આંજી ઈછા સેં જ થીએતો તદે જરાસંધજો વધ આંજી ઈછા શક્તી સેજ થીંધો ધરાતા ભાર ઉતરધો ને પુરેલ હજારૂ રાજાએ જો છુટકારો થીંધો જે જો જસત મલધો ને ભેરો ઈ કથા ગાઈ કયી જીવેજો ઉધાર થીંધો.

ચોપાઈ

સો ઔક્ષણી જેજી સેનાંજ અયું, અનકે જીતેલા ખપે સમ્ય
અંનકે જીતે જો અય ઉપાય, સાવ સરળ દીયાં વતાય.

ઉધવજી ઉવાચ દોહરા

ભ્રામણ અયીં અનકે વલા, મો મગેયા દે વરદાન, તદે પા પણ યુક્તિ કરે, મંગીં ગંનો ઈ દાન.
ભીમશેન ભ્રામણ ભનીં, વનેં અનજે દ્વાર. યાયક થઈને વર મંગે, દ્વંદ યુધ પંઢ કરાર.

ઉધવજી ફરી ભગવાન પ્રતી બોલેતા ક હીતા આજી ઈછા સે કરી સગેતા પણ નીમીંત ભીમશેન કે કરે યસ દેરાયો ત ઉ રાજા છુટધાં અનીજીયુ રાણીયુ પણ આશીર્વાદ દીધીયું ને જી શંકચુળ સે ગોપીયુ જીળ સે ગજેંદ્ર રાવણસે જાનકી કારાધરમે માત પીતાકે છોળાયા ઈ મણીજી કથા યાધ કરે જુકો ગાઈંધો ઈ જીવ પણ મુગત થઈ વેધાં

દોહરા

ઉધવજી વાણી શુણી, ભગવન મુખ મુશ્કાંન, કોઠાયા યાદવ ઉતયી, મહારથી મહા બલવાંન.

ચોપાઈ

યાદવ સેનાં હરી તૈયાર કરીંતાં, મહારથી મળે ભેરા થીએતાં
ગજ ઘોળા રથ પાલખી ભેરા, જોળ્યા સારથી ઈ સવેરા.
ઉગ્રશેન નેં ભેરા ઉધ્ધવ, બલરામજી કોઠાયા બંધવ.
સાજ સજેનેં કેયી તૈયારી, આયા દ્વારીકા નગરી વારી.
માતા પીતાકે વંદન કરેનેં, ગુરૂ ચરણજો ધ્યાન ધરેને
અંતપુર જો સજો રસાલો, ખરી સાથમે હરી હવાલો.
નોબત નાદ વગી નીશાંન, જદે વઠા રથમેં ભગવાન
ગરુડ ધ્વજ રથમે બીરાજ્યા, જેજેકારી નારા લગાયા.
રથ ગરુડ ધ્વજ અગીઆ હલેતો, સજો રસાલો સોભી નકરેતો
દોલીયુ રથ સોભે સગરાંમ, હરી હલ્યા સારે સરજાંમ.

દોહરા

ધજા પતાકા ફરકે ગગંન, છતર ચાંમર હલકાર, ટોપ બખતર અંગ ધરે, નકરયી યાદવ કુમાર.

આયુધ ને અલંકાર બ્યા, મુગુઠ મોતી જળેલ, રવી કારણ જત ઝાંખીપે, ઈ સોભે સેનાં સજેલ.

શુક ઉવાચઃ હે પરીક્ષિત હી યાદવ સેનાં ભેરા ભગવાન અઢળક રાણીયુ દાસ દાસીયું રથ ઘોળા હાથી દોલાયુ સગરામ સણગારે ભેરા નાદ નગારેજી પળધંમ ધજા પતાકા જેજેકારી સે સજો આકાસ ગુંજી હલ્યો ને ભગવાનજો રથ રવાનું હસ્તીનાપુર થેયો ઈંદ્રપસ્ત દીયા.

ચોપાઈ

મરૂ દેશને સોવાર છદેયા, કુરૂક્ષેત્રજા પર્વત લગેયા
સંરસ્વતીજી પાર કરેને, પંચાલ દેશ પણ પુરો છદેને
ઈંદ્રપ્રસ્ત નગરી વટ આયા, શેર પધરમે તંભુ લગાયા.
ધરમ રાજાકે ઈ ખબર મલેતા, સામે હલી સામ્યા કરીતાં
સારે શેરકે ખબર ઈ મલેતી, કૃષ્ણ પધાર્યા નાદ ગજેતી.
શ્રી હરીજા કરેલા દરશન, ધોળી અચેતા બાળ વૃધજન.
ઈંદ્રપ્રસ્ત અજ હલક હલેતી, ભુલી ભોમકા સરગ ભનેતી.
દશી દેવ મથે મલકાણા, દશી સાયબી ઈ સરમાણા

ઈંદ્રપ્રસ્ત જા મારગ ગલીયુ સણગારે સુગંધી જળ છંઢેયાવા રંગ બેરંગી ધજા પતાકા સોભી રખાવા સોનજા કળસ ખણી બાલીકાઉ નરનારી મળે નવા વસ્ત્ર આભુશણ પેરી હારતોરા ખણી સામે આયી અચેતા.

રાગ હીંચનો

દ્વારીકા નગરીજા રાજા પધાર્યા, ભાગ્ય પુરવજા જાગ્યારે.
હલો હલો દરશન કરેલા,
શેરી બુવારીને સજતા ભનાઈ, મોતીજા ચોક પુરાયારે. હલો હલો...
કેશ ચંદન ને કસ્તુરી, દોલર મોગરે દમારારે. હલો હલો...
કનક કળસ સુગંધી જળ ભરેયો, કંઠ મધુર ગાયીયે બાળારે.
દરશન થી પાંજા પાપ પલાજે, જસ જાડેજા હી ગાયારે હલો હલો...

ચોપાઈ

ઈંદ્રપ્રસ્ત સજી જા નરનારી, ધોળી આયા નગર સે બારી
શ્રીકૃષ્ણ કેજા દરશન કરેલા, બાળ વૃધ ઈ આયા વંદેલા.
નાદ નગારા વઝેતા નીશાન, વઝેં સુણાઈયું શુરીલા ગાંન
રાસ મંદલ જી રંગત જમાયા, તાલ તંબુરા ધુંન લગાયા.
કર કરતાલું ને ભક્ત નચેતા, ભ્રામણ ભેરા મંત્ર ભણેતા
વારાગંનાં ઉ ઓ નાચ કરીત્યું, કોકીલ કંઠી મન હરીત્યું.

દોહરા

સારે ઈ સનમાન કેંયા, જગત પતી જા અત, ઉલટઈ મેદનીં ભુવનમે, વઠા યોગેસર તત.

હે પરીક્ષિત ભગવાન મળે રાજ્યકે પાર કરે ઈંદ્રપ્રસ્ત અચેતા હે રાજા જમ દરશન દુર્લભ એળા

ઈ ભગવાન પધાર્યા ઈ દશી સજી નગરી દરશન કેલા અત અચેતી યુધીષ્ઠિર કે ખબર મલ્યા ત અનીજા રોમ રોમ ઉમંગ છવાઈવ્યો સજી નગરી સણગારે ગાજ વાજસે શ્રીહરી કે કોઠી અચેતા સજો પાંડુ કુટુંબ અજ હુલાસ મે અય હકળા હકળો પધ પ્રમાણે ભગવાન મલેતાં અજ અંન અવસરજો વર્ણન કેણુ અત સબ્દજ ટુકાંપે.

ચોપાઈ

ધરમ રાજા તાં ઈ સામે અચેતા, ગનીં બાથુમે કુશળ પુછેતા
રદય લગાયા જદે જગ સ્વામી, ભસ્મ કેયા ખટરીપુ નામી
ભીમશેન કે ભાવશ ભેટયા, નમન કરેને ઈ હથ જોળ્યા.
અર્જુન ઉભો સામે હથ જોળી, પ્રસન્ન થેયા રૂં ભેરા ક્રોળી.
સહદેવ ન કુળ નમન કરીંતા, હરી ચરણ હરી આસીસ દીંતા
હકળા હકળે કે હરી મલેતાં, પાંદુ વંશી પ્રસન્ન થીએતા.
વૃધ ભ્રામણને સાધુ સમાજ, નમન કરીતાં અવની રાજ.
દેશા દેશજા રાજા મલીને, નમન કરીંતા હથ જોડીને
જેજે બંધીજન જત ઈ કરીંતા, ભાંઢ ભવાયા અચી નમેતા
નટ ભવાયા ગાયી વઝાઈયે, શ્રી હરીકે હલી રીઝાઈયે

દોહરા

ઈંદ્રપ્રસ્ત અન નગરીમે, આયા શ્રીઘનસ્યામ, દરશન કરણ ઈ દેવતા, ધોળી આયા તમાંમ.
મહિતે મેરામણ છલકે, ને અભમે દેવ કરોળ, ગંગન નારા લગાઈ તાં, ઉભા અચી કરજોડ.

શ્રીકૃષ્ણકે ઘર આયા દશી યુધીષ્ઠિર જો ઉમંગ શે તાં અતરો રદય ભરાઈ વનેતો. અજ ઈ પંઢકે સૌભાગ્યવાંન સમજેતા ભગવાન કૃષ્ણ જો શ્રીવીગ્રહ અને લક્ષમીજી જો પવિત્ર સ્થાન રાજા ધરમ પંઢ જ રદય સે વારાવર લગાઈતા જેસે કરે મળે પાપ તાપ ભુસાજીવ્યાં ને પરમાનંદને દુબીવ્યા પુવા મળે ભા મલેતા. અંન પ્રસંગ જો વર્ણન વધાતાપણ લખી ન શગે સારો ગોઠ મલેતો વૃધે ભ્રામણેકે ભગવાન પંઢ નમેતા અજ દેસા દેશ જા રાજા આયા અયી ઈપણ પદ પ્રમાણે નમન કરીતા સજી ઈંદ્રપ્રસ્ત હીલોળે ચળઈ અય. ભગવાનકે મેહેલમે કોઠી અંચેતા.

ચોપાઈ

ઈંદ્રપ્રસ્ત અજ નગરજે દ્વાર, નાંય ખાંમી સોભાજો પાર
સજી નગરી કે સારે સજાયા, ઘર દ્વાર તોરણ બંધાયા
ગલી ગલી પથરાયા ફુલ, ચોક પુરાય છંઢાયા જલ.
નગર નારીયું ઉંચે જરૂખળે, ન્યારી સાજયો સુવાગણ મળે
કેશર ચંદન ઉદાયી ગુલાલ, ભેરા નચેતા વૃધને બાલ.
થીયે ક્રુતાર્થ કરેને દરશન, દશી જોગેસર સામે પરશંન.
ઈંદ્ર પ્રસ્ત અજ હલક હલકેતી, દશી સ્યામકે મન મલકેતી.
અગીઆ રથ હરીજો હલકેતો, પાછળ બલરામજો દશજેતો

રાણીયે જા રથ લેનં કતાર, અચી પુગા ઈ ધરમં જે દ્વાર
પાંડું કુળ જય નારીયુ હલીને, મળે મલેત્યું નમન કરેને.

દોહરા

સોનં સજેલ મેલમે, દનાં ઉતારા આસન, અચી બીરાજ્યા જદુપતી, ભુવપતી ભુવન.
અભ મેં સોભે ચંદ્રમાં, તારા મંદળમે જીં, ઈજ સીહાશનં સોભેતા, યાદવ પતી ઈ.

હે રાજન જદે સજો રસાલો. રાજ મારગ તા અચેતો તેકે નેરંણ ભીળ લગી અય જી તારે મે ચંધર સોભેતી કૃષ્ણને રાણીયે કે દશી નારીયુ ભાગ્યકે ધનવાંન દીયેત્યું હીં રાણીયે કતરા તપ પુનં કેયા જુકો નત ભગવાનજા દરશન કરેત્યું ને અંતપુરજ્યું રાણીયુ ભગવાન જા દરશન કરે આનંદ મંગળ અને પ્રેમ વીહવળ આનંદ શે ખીલેલા નેત્રો દ્વારા ભગવાનજો સ્વાગત કેયા અજ ભગવાનકે પાંડવ કુળજા જતરા ભાવર અયી નંઢા વદા અચી મલેતા કો નમન કરીતા મણીકે ભાવસે મલી ભગવાન. અંતપુરમે વનેતા.

ચોપાઈ

અંતપુરમે હરી પંઢ પધાર્યા, કુન્તાંજી જે મેલમે આયા
હરી હલીને નંમન કરીતા, શર ધરે કર આસીસ દીંતા.
સુભદ્રાજી જે મેલ હરી આયા, દશી વીરકે ઉમંગ છવાયા
દ્રૌપદીજી કે ખબર મલેતા, ધોળી કૃષ્ણકે સામે અચેતા
ખબર અંતર હરી પુછધાં પુછધા, હકળા હકળી મેલમે ફરધાં.
રાજ સભામે ફરી ઈ અચીને, વઠા સીહાશંનં હરી હશીને.

અજ ભગવાન પંઢજા ફોઈ કુંતાજી અને ગુરૂ પત્નીએકે આભીવંદન કેયાં. બેન સુભદ્રાજીને દ્રૌપદીજી ભગવાન કે નંમન કેયા. અને કુંતાજી જી આજ્ઞાસે ભગવાનજી મણી રાણીએજા યથાયોગ્ય સંનમાન કેયા. પાછા ઈ ભગવાન દીવ્ય સભામે નત અચી વીરાજેતા.

ચોપાઈ

મયાશુર કે કૃષ્ણ કોઠાયા, રાજ સભાજો મરંમ સમજાયા
દીવ્ય સભા થયી વયી તૈયાર, ઝાંખો પે જત ઈંદ્ર દ્વાર.
અંન સભામે નત ઈ બીરાજે, સુધર્મા ઈ નાલે નાંજે
ધરમ રાજા ભેરા ભગવાન, સોભે સીગાશણ ઘનસ્યામ.
રૂષી મુની જત નત અચેતા, ભ્રામણ ને બ્યા વૃધ વીયેતા.
ક્ષત્રી મંત્રી વૈશન્ય ભેરા, પ્રજાજને જા ઘેરે ઘેરા.
દીં પ્રતી દી ચરચાઉ કરીયે, પાંડવ યાદવ નીતી કથીયે
ગળી પલ દીં ઈ ઓછા થીએતી, મેણા પખ કયી નકરી વનેતા

દોહરા

અર્જુંન ને અવની પતી, નત કરીયે વનવિહાર, શુક કયા પુરીં કેયાં, ચે જાડેજા નરધાર.

ઈતિ અધ્યાય ૭૧

અધ્યાય ૭૨ : રાજસુય જગન ને જરાસંધ જો ઉધાર

દોહરા

કથા હી બઉતેરમી, પાંડવ યજ્ઞન પ્રસંગ, સમજાયીયે સુખદેવજી, વાર્તા હી અળ ભંગ.
સજી પ્રથ્વી જીતી શગે, અણનંમ ઈ ચોવાય, રાજસું યજ્ઞ્ય જો, છતર તદે ધરાય.
શ્રીકૃષ્ણ કથા પુરી દશી, પાંડવ થેયા, તૈયાર થંભ રોપાયા ધરમંજો, ધરમ હથા તંનવાર.
સજો મુલક જીતે ઘણા, પાંડવ ભેરા થયી. જરા સંઘ કે છદેયા, વઠા વિચારે વયી.

હે પરીક્ષિત રાજા ધરમ રાજ સુયજ્ઞન કરેજો વિચાર કેયાં ઈ યજ્ઞન તાં ઉજ કરી શગે જીકો સજી પ્રથ્વીકે જીતી ગને અજ ધરમ રાજા સભામે ઈ જાહેર કેયા અને શ્રીકૃષ્ણ પ્રતી ચેયાં ક મુકે રાજસુંય યજ્ઞન કેણુ અય આંઈ ઈ મુજો સંકલપ પુરો કરાયો.

ચોપાઈ

રાજ સભામે વઠા ભગવાન, ધરમ ભેરા મુનીં ગણ માનં
અતે ધરમ ઈ પ્રશ્ન પુછેતા, વિચાર પંઢજો જાહેર કરીંતા.

ધર્મરાજા શ્રીકૃષ્ણ પ્રતી ચેંતા

વિસ્વેશ્વર હાણે વાર નં કરીયું, યજ્ઞન આરંભ પાં કરીયુ
પ્રથમ આજી પુજા કરેને, આંજી આજ્ઞા શીર પે ધરેને.
તેત્રીસ કોટી કોઠાયું દેવ, ભાવભરે ને કરીયા સેવ.
ઉની દેવેલા આસન ભોગ, તૈયાર કરાંઈયા વસ્તુ જોગ
આસન બીરાજો આંયી ભગવાન, કરાયા પુંજન નેં સનંમાન
ચરણ સેવા આજી મંગલ કારી, પાપ નીવારણ ભવભયહારી
જીનીં નં જપેયા આજો નાં, ઈ જીવ જગમે છણેયા પાં
ઉની જીવેલા સુખ કતનાંય, અગીયા ચોરાસી જી ભાયં.

દોહરો

જનમ ધરીને જગતમે, જીનીં જપેયા નં ભગવાન, હતે હુતે હળઘ્રુત થેયાં, જીકો ભનેયા હેવાંન.

ધરમઉવાચ.

હે ગોવિંદ આઉ આંજો અને આજી વીભુતી સ્વરૂપ મણી દેવેજી પુજન યજન કરે જી ઈછા અય ત પેલા આજો આંઉ પુજન કરીયા અતરે આયી આસન તે બીરાજો હે દેવ આયી આતંમ સ્વરૂપ સંમ દરશી સયંમ સ્વરૂપ જો અનુભવ વારા આયી પુરણ બ્રંમ જ અયોં

ચોપાઈ

સંમ દ્રસ્ટી આયી જત તત વ્યાપક, પુરણ બ્રંમ આંયી અમાપંક
પંઢ પરાયા જો ભેદ જ નાંય, વ્યાપક પુરણ છબી દસાય.
જીવ આયા જીકો આંજે શરણં, ઉનીંજા ટાર્યા જનમ મરણ
સંત રદયમેં આયીં વસોતા, કારજ ઉનીજા પુરા કરેયોતા
દયા નીધાન આંયી દયા દરસાયો, સંકલપ મુજો પુરો કરાયો

જગમેં જસ ને કીરતી મલધી, અગીયાજી પણ વાટ સુધરધીં

દોહરો

ધરમ જી વાણી શુણી, મુશકાણા ભગવાન , પ્રસન્ન થયી પ્રથ્વી પતી, મુખ બોલે ઘનસ્યામ.

શ્રીકૃષ્ણ ધરમરાજા પ્રતી ચેતા કં હે રાજન આજો વિચાર તા ઉત્તમ અય રાજસુ યજ્ઞ્ય કરેશે આંજી કીરતી નામના ચોતરફ પસરધી ને દેવ પીત્રુ રૂષી મુની સંગા હીતેછુ ને સમસ્ત પ્રાણીએલા લાભ દાયક થીંધો

ચોપાઈ

ધરમ રાય આંયી નીરભય થઈને, યજ્ઞ નં કરાયો પ્રથ્વી જીતીને
પરમાર્થ જો હી મારગ અય, બ્યો ભેરો જગ જસ છવાય.
રૂષી મુનીં ભેરા બ્યા ભુદેવ, થીંધી મણીજી ભેરી સેવ
ધરમરાય આંયી કરેયો તૈયારી, દીગ વિજયજી જેજેકારી
ભાવર આજા ચારોય સમરથે, દેવ અંસ અવની પ્રગઠે ન
જગમેં કોપ પણ જીતી સગે નં, જેંજી નીતી કદે દુગેં ન.
ઈ રાજા જગમે બળ ભાગી, સયંમ નીયંમ મે વે અનુસારી
ઈ રાજા જગ અજીત ચોવાય, હારે કત નં જસજસ છાંય.

દોહરા

રાજનીતીને ધરમ ધર, ઈ ભુપ જગ પ્રવિણ, ઈ લગે જગકે વલો, દેશઅંનકે રે આધીંન

શ્રીકૃષ્ણ કહે છે ધર્મરાય આંયી હાણે નીરભય થઈને ભલે યજ્ઞનજી તૈયારી કરેયો આજો વિચાર ઉતંમને લાભકારી અય અંન યજ્ઞનસે રૂષી મુનીદેવેજા દરશન થીંધા બયો આજા ભા ચારોય દેવ અંશ અયી નીતીવાંન અયી અતરે અનીજી જીત જ થીંધી. જીકો જીવ નીતી તે હલે અનકે કોપપણ જીતી નજ સગે.

દોહરા

વાણી શુણી ભગવાનજી ને ધરમ મન મુશકાંન, વંદન કેયાં ઈ હરી ચરણ ધનધન ભુશણ ભાંન.

ભગવાન શ્રીકૃષ્ણજી આજ્ઞાં શુણી ધરમ રાજા ચારોય ભાયકે કોઠાય મળે ભેદ યજ્ઞજી તૈયારીને દીગવીજય જો આદેસ દેના મંત્રી શેના પતીકે કોઠાયા ને સમજાયા. તૈયારી કરાયા

ચોપાઈ

રાજસભામે ઈ ફરી ધર્મ અચેતા, ચારોય ભાવર ઈ કુઠીતા
સેનાપતીને મંત્રી કોઠાયા, ભગવાન વાણી વયી સમજાયા.
દ્વારીકા ધીસ જો અય આદેસ, કરેયો તૈયારી જીતણ દેસ
દીગવિજય જા દયી દયો દંકા, સજે મુલકમે પાંદુ વંકા.
સંજય વસજો લશકર ખણીને, વનેં સહદેવ દખણ દશમે
મત્સ્ય દેશી સજી સરદારી, નકુળ, મથે પરબારી.
અર્જુન ઉતર દશા સંભારે, કૈકઈ કુળજા સેનાં સારે

ભીમશેન ભલે ભદ્ર દેશમે, જીતણ વનેઈ

દોહરો

રાજા ધરમ જી વાણી શુણી, પાંડવ થેયા તૈયાર, દીગવિજય કરણ દેશમે, સાંય જેં કે ભગવાન.
પાંડવ ચારોય ભાયકે, રદય લગાયા મોરાર, જોગેસર પંઢજી કળાં, અરપણ કયાં તંનવાર.

પાંડવ ચારોય ભા જદે દેસમેં દીગ વીજય કરેલા તૈયાર થઈ ભગવાન કૃષ્ણકે નંમન કરીતાં અતરે શ્રીકૃષ્ણ ચારોય કે પંઢજે રદય દીલતે લગાય પંઢજી કલા શકતી પાંડવેજે સરીરમે અર્પણ કરીતાં. ને પાંડવ ચારોય ભા ચયી દશેમે દીગ વીજય કરેલા ઉસેય.

ચોપાઈ

સારો મુલક ઈ જીતી ગનેતાં, ઈંદ્ર પ્રસ્ત ઈ પાછા અચેતા
અઢળક સંપતી ભેટુ ખણીને, પાછા આયા ઈ નગરી મે.
ધરમ રાજા કે ઈ અરપણ કરીતાં, દશી ભુપ ઈ હર્ષિત થીંતા
જરાસંધકે ભાકી છદેયાં, કૃષ્ણ વાણી કંનતેં ધરેયા.

દીગવીજય કરે ચારોય ભા પાછા અચેતા ભેટ સોગાદુ મળે ધર્મરાજાકે અરપણ કયાં અને હકળો જરાસંધ જીતણું ભાંકી છદેયા ઈ શુણી ધરમ રાજા ઈ ભીમશેનકે જરાસંધકે જીતેલા આદેસ દીંતા.

જરાસંધ કે જીતણ લાય, ફરી ધરમ ઈ ચેયાં સમજાય
સુણી ભીંમ નાકાર કરીંતાં, શુણી ધરમ નીરાસ થીએતા.

ભીમશેન યુધીષ્ઠિરકે ચેતાં ક મુંવયથી જરાસંધ કદે નં પણ જીતાજે તદે ઉધવજી જો વચનં જાધ કરે ભીમ અર્જુનને શ્રીકૃષ્ણ ત્રોયે ભ્રામણ ભની કરે જરાસંધજી સભામે અચેતા ઈ કથા સુખદેવજી કથીએતાં

ચોપાઈ

શ્રીકૃષ્ણ અરજીં ન થેયા તૈયાર, ઉધવ વાણી કરે વિચાર
ભીમશેન કે ભેરા કોઠીંતા, જરા નગરી મે હરી અચેતા
વીપ્ર વેસ સજે ને આયા, ભરઈ સભામે ઈ બીરાજ્યા.
ભ્રામણ સમજી આદર કેતો, સામે હલીને નંમન કરેતો

જરાસંધ ભ્રામણ ભગત વો ઈ નત ભ્રામણેકે મો મંગેયા દાન દીયોવો. અતરે કૃષ્ણ ભેરા અરજી ન ભીમ અચી ઉની ભ્રામણે ભેરા ઉભી રેતા.

ચોપાઈ

વિપ્ર ભક્ત ઈ જરાસંધ રાજી, નત કોઠાય ઈ વિપ્ર સમાજ.
અઢળક દાન ઈ નત કરેતો, મોં મંગયા ઈ દાન દીયેતો
ઉનીં ભ્રામણ જે વચમે અચીને, ત્રોય વઠા અયી વેસ ભધલીને
પણ મતી સ્વભાવ ભધલે કીં, વેસ પેરેસેં લકે જકીં ઈ.

ત્રણે જણ ઉભા છે તે જરાસંધ પાસે આવે છે ત્યારે તેને તે કહે છે

ચોપાઈ

સંમ દરશી કદે નેરીયે નં મત, આતંમ દરશી નંવે પક્ષપાત
હરીસ્ચંદ્ર રતીદેવ ને બલી, ઉછવત કપોત વ્યાધને શીબી
વચંન દયીને રખેયા નાં, આખર મે પગા ભરેયા નં પાં
કીરતી અજ ઘર ઘરતીં ગાવાજે, પુરો દાતા ઈજ ચોવાજે
તદે ભુપ આંયી કરેયો નંવાર, વર દયી દઈ દયો હદીયાર
જગ તારણ અજ જગલાં કરે, વર મંગેતા મંગંણ થઈ કરે

ભ્રામણે જી લેનમે ત્રોય ઉભી રત્યા જરાસંધ દાન દીધો વટ અચેતો તદે ઈ દાનમે વરદાન મંગેતા ઈ શુણા ન જરા સામે ન્યારેતો તત કૃષ્ણ અનજા વખાણ કરે દાખલા દયી સમજાયા તદે જરા સમજી વ્યો ક હી ભ્રામણતા નહી જ પણ ગમે ઈ દેવ દાનવ વે પણ મુ વટાં ઈ મગણ આયા અયી અતરે નીરાસ તાં નજ કરીયા.

દોહરા

વિપ્રેજી વાણી શુણી, જરાસંધ કે વિચાર નકી નયી ઈ વીપ્ર કી, અયી કો રાજ કુમાર
સજે સ્વાંગ ભલે આવેયા, મંગેતા વરદાન વર દયી રાજી કરીયાં, સારે દયી સનમાન
ભલે ગમે ઈ જાત વે, દાનવં માનવ દેવ આયા મું ઘર મંગણ ઈ, પુરી કરીયાં સેવ.
જરાસંધ રાજી થઈ, નકી કે મનં નરધાર રાજપાઠ શર સોતંઈ, દયી દીયાં હનંવાર.

જદે જરાસંધ વચંન દને તદે શ્રીકૃષ્ણ અનેકે પંઢજી પુરી ઓરખાણ દયીને વર મંગેતા. જરાકે કૃષ્ણ ચેતાં

ચોપાઈ

હે રાજા અશીં નંયો મંગણ કી, રાજ પાઠ ધન નતો ખપે હી.
અશીં અંયોતાં ત્રોય ભુપાળ, આજા સમજો આયાં કાળ
ઓરખ અસાંજી સુણજા ભુપ, બોય અયાંઈ પાંદુજા સપુત
ભીમ અરજીં ન આંઉ ઉ કારો, આંજો ધુસ્મન દ્વારકા વારો.
વચંન અસાજો પુરણ કરેયો, આયીં અસાસે દંદ યુધ કરેયો
ત્રીં મજાંથી પસંદ કેર આય, આયીં જ ચો મુકે સમજાય.

દોહરા

વચન દયી પારી નતાં, ઈ ક્ષત્રી જાત નં જાત,
સોધા ઉ સરજા કરી, કરીં ન વીસવાસ ઘાત

શ્રીકૃષ્ણ વરદાન મંગી પુવા પંઢજી ઓળખાણ દીયેતા તદે જરાસંધ ખારો થઈ કૃષ્ણકે ચેતો.

ચોપાઈ

વાવા કાશ તોકે સરમં જ નાંયં, મથુરાજી જન ભુમીં છદાય
તેકે જ સામે તું હલી અચેતો, દંદયુધ જો પેગામ દીયેતો
છદે મથુરા લકે તું સાઘરમેં, યાધ કરતુ તોજે મનમે
તોકે સામે યુધ કરીયા તંત, બી બાજીથી ખણણી ભંધ.

તદે અર્જુન તાં ઈ બાર ચોવાય, ઈ પણ મુંથી નંઢો જ આંય.
ભાંકી ભીંમ કે કરેયો તૈયાર, હલો પધરમે કરેયો ન વાર.

દોહરો

ગધા દંને જરા પંઢ ઈ, ને ભીમકે કેં પળકાર. બોય બરુકા બાખ્યા, થઈ કરે વકરાળ.

રાગ ક્ષયી કલંક

ખણી ગધા કરે ને જરાસંધ, મેધાન મેં ઈ ભુપ અચેતો   નતો નેરે જરા મુર મતી મંધ, મેધાન
જેં જે ઘર હલી આયા ભગવાન, મેધાન   ઈતા મધમે થેયો તાભાંન, મેધાન
સામે ભીમકે કે પળકાર, મેધાન   દશી ભીમકે સામે લલકાર, મેધાન
બોય બાખ્યા ઈ બળવાન, મેધાનમેં અશુર અચેતો   કરી ગધાજા ઘા ધુંમધાંમ, મેધાન
સામે ચળેયા ઈ બોય ચકરાવ, મેધાન   ઠાય ઠોંકીતા સામે સામા ગાવ, મેધાન
જેમં પટત પેંતા પળકાર, મેધાન   મજાં વઝજીં થી એ સળકાર, મેધાન
નતા બોય મુળીદીં જરા માગ, મેધાન   વ્યા સત્યાયી દીં નાયો તાગ, મેધાન
થયુ ગધાઉ બોય ચક્ચુર, મેધાન   પોય આયા બખોબખ શુટ, મેધાન
સારો દીં ઈ કરીયે સગરાંમ, મેધાન   ભેરા રાત જો કરી, વસરામ, મેધાન

બોય મહારથી સત્યાસી દીં વળેયા કોય પણ મુળી માંગ કો દે નતો. તદે રાતજો ભીમશેન ભગવાન વટ અચી અનજો અલાજ પુછેતા

દોહરો

ભીમ અચીં એકાંતંમે, કૃષ્ણ કે ચેંયા સમજાય
જરાસંધ કે જીતેજો, કો મારગ દેયો વતાય.

ચોપાઈ

ભીંમશેનજી વાણી શુણીને, યોગેસર ઉથેયા ખલીને
અમીં દ્રસ્ટી વારી વરસાયી, પંઢજી શક્તિ પુરી સમાયા.
શંકેત દયીને દનાં સમજાય, દાળખી નંમજી દંના વતાયં
ચીરી કરે બો ફાદા કરીંતાં, બીં દસામે ઈ ઘા કરીંતા.
સંમજી ભીમ ઈ થેયો તૈયાર, સામે જરાકે કેં પળકાર.
પગ જલેને ઈ ચીરી વઝેતો, જુધી દસામે ઘા કરી દેતો.

દોહરો

જરાસંધ જે મરણ સે, ગોઠ મે હાહાકાર. હલી આયા ઈ ભીમને, અરજીંન ને કરતાર.
જરાસંધ જો રાજ કુમાર, સહદેવ નાં અંકાય. વેરાયા ગાધી મથે, વીધી કરે જ દુરાય.
કલા પ્રભુ શ્રીકૃષ્ણા ઈ, કરે વિચારે કંમ. ભધ ખરેન પંઢતે, ઈ જગકે પે કીં ગંમ.
અધાય હી પુરો થેયો, જરાસંધ આખ્યાન, જાડેજા જત તત ભજો, તજ મલધો ભગવાન.

ઈતિ અધ્યાય ૭૨

અધ્યાય ૭૩ : રાજાનજી મુક્તિ ને દ્વારીકા રવાના

દોહરા

પ્રશ્ન પરીક્ષિતતાં પુછે, ને શુકમુનીં ચે સમજાય, બંધન રાજા કીં થેયાં, ઈ ભગવન દેયો વતાય.
કતરી સાંખ્યામે રાજવી, ને પુરે જરા અંનકીં હરી છોળાયા તાં ભલે, પણ પુવા વેયા કત ઈ.

પરીક્ષિત જો પ્રશ્ન શુણી સુખદેવજી ઈ કથા રાજાએજી અથ ઈતી સમજાઈ ચેતા. ભુપ જે કથા

ચોપાઈ

પરીક્ષિતજી ઈ વાણી શુણીને, સુખદેવ બોલ્યા હર્ષિત થઈને
હે રાજન હી જરાસંધ ભુપ, પુરે જેલમે રાજા કપુત
વી હજાર ને અઠસો રાજા, દેસા દેસજા નાંના નાં જા.
ગોર જંગલ જત જભર પાળ, વન વીકટ વનચર વકરાળ
ઉની ખીણમેં કોટ બંધાય, પુરે મણીકે બંધીં ભનાય.
કૈ વરે ઈજં વ્યા નકરી, નાય છુટણજી બારી હકળી
તેજ હીંન હદચંમ દશાણા, કૈવરેજા વૈવ્યા વાણા.
યોગેસરકે ઈ ખબર દીતાં, લખી પત્રીકા ને યાધ કરીંતા.

હે પરીક્ષિત જરાસંધે વી હજાર અઠસો રાજાએ કે જીતી કરીને અગોર જંગલને ડુંગરજી વચમે કીલો ભનાય પુરે રખેવે શ્રીકૃષ્ણ અજ અની રાજાએકે છોળાયા ઈ રાજા સાવ તેજ વગરજા થયી રયાવા શ્રીકૃષ્ણ જદે છોણાયા તત ભગવાન જો સ્વરૂપ ચતુરભુજ નેરે ચી પ્રશન્ન થઈ વંદન કરે પ્રાર્થના કરીતા.

દોહરો

જરાસંધ કે અત મારેને, શ્રી હરી થેયા તૈયાર, અચી પુગા ઉનં જ પલ, છોળયાં ભુપ તંનવાર

ચોપાઈ

અરજીંન નેં બ્યા ભીમશેન ભેરા, આયા ભગવન નગર સવેરા
ગાઢી જાળી જત જભરી ધાર, ગઢ કીલે વટ પુગા મોરાર
વટ અચી હરી તાળા તોળીતાં, ભળ ધરવાજા પંઢ ખોલીંતા
અચી ભુપે જા છોળ્યા બંધન, ભુપ નંમીને કરીતા વંદન.
કર જોડી ને વંદન કરીંધા, અખીયે પાણી ભુપ ભરીંતા
કૃષ્ણ પધાર્યા સદ શુણીને, ધોળ્યા સામે સાવ દશીને

દોહરા

હે રાજન હી રાજવી, સામે દશી શ્રીસ્યામ, રૂપ ચતુર્ભુજ મુરતી, પ્રસન્ન થેયા તમાંમ.

શ્રીકૃષ્ણ ઉન કીલે વટ અચી ઉનજા તાળા તોળે રાજાએજા બંધન તોળે છુટા કરીતાં ઈ રાજા દશીને ભગવાન જો ચારભુજારૂપ રાજી થીએતા ઉમંગ ધલમેં તા માવે નતો ને ફકૂરી દંડવત પયી અસ્તુતી કરીયેતા.રાજા શ્રીકૃષ્ણજી વંદના કરીયેતા

રાગ શીવરંજની

નીલ બંધન સોભે ઘનંસ્યામ, સામે સોભે મહારાજ રે
શંખ ચક્ર ગધા પદંમથી ચારીધા, સંતેજા સરતાજ રે નીલ બંદન...
શર મુગઠ સોભે કંઠ માલા, ત્રીપુંદ સોભેતો ભાલરે
કનક કુંઢળ લાલ લટકેતા, ગલે વીજયંતી માળા રે નીલ...
પટ પીતામ્બર પેરેયા કેશરી, સોભે સરજન હારા રે.
ધોળી પુગા ઈ દ્વાર ધુરંધર, દેવ દ્વારકા વારા રે. નીલ...
અંમી દ્રસ્ટી વરસાયા વારી, પંઢ વટ હરી બોલાયારે
દનાં દરશન ઈ ધલમે પ્રવેસી, ભુપ જીવન ભય હારારે. નીલ બંદન...

જે ચાર ભુજામાં આયુધો વક્ષ સ્થલ પર સોનેરી રેખા વક્સ ચીન્હ કાનોમાં કુઢંલ શીર મુકુટ મોતીઓની માળા હાર કંદોરાથી જે સોભી રહ્યા છે. એવા ભગવાનનું રૂપ જોઈ રાજા નંમન કરે છે એમના નેત્રો જળ હર્ષથી ભરાય છે જે નેત્રોથી પાન કરી રહયા છે ભુજાઓથી આલીંગન કરે છે તેમના તમામ પાપ દરશનથી છુટી જાય છે દંડવત પળી પછી અસ્તુતી કરે છે

રાગ ગજલ

સચીદાનંદ સુખદાયી, શરણ મે રખજા આંયીં દેવા.
અશરણ કે શરણુ દયી તાર્યા, દયાળુ દેવાધી દેવા.
છોળાયા કેદ ખાંનેથી, જરાસંધ જા ઈ બંધને થી
છોળાઈ જા ચોરાસી પુરી, દયાળુ
જગતજી માયા હી સારી, લગેતી સાવ હી ખારી
દશી મઠી ભોગવયી ભારી, દયાળુ
સતા મધ મે રમંયા પુરી, લુટીંને લખમી કયાં ભેરા
સજાતેજીં મલઈ મુળી, દયાળુ
મધુરાધીપતી શરણે, અશાકે રખજા આયીં ચરણે
સેવકજી વીનંતી સ્વીકારી, દયાળુ દેવાધી દેવા. સચીદાનંદ સુખદાયી...

હે ભગવાન અશી રાજ મધમે રચયાસી તે પ્રજાકે લુંટીને લખમે ભેરી કરે મોજી માણ્યુ તે અસાજો ધરમ નીતી છદે રક્ષક મટી ભક્ષક ભનીવ્યાસી તેજાં ફળ અસી પુરા ભોગવે ગળા હંન કારાઘરમે ને વરી હે ભગવન ઉન અનીતી જે પૈસે જો સંપતી જો ફળ પણ પુરો મલીવ્યો સાસતર તાં ચેતાં ક અધરમો પૈસો ઘરમે અચે ત ઘર જો નાસ થીયેતો ને અંન પૈસેજો દાન પણ સાવ નીસ્ફળ વનેતો. ઈ સાવ ચુટો દસજેતો. છતા અજ અસાજે કોય પુરવ જે ભાગે આજા દરશન થેયા અને ઉધાર પણ થીંધો. હાણે અસી આંકે છદી બેય કદા વનો હાણેતા અંતમે આજી ભક્તિ જ દીજા દયા કરે તજ અસાજો ઉધાર થીંધો. અસાકે રાજપાઠજી જરાપણ ઈછા નાંય આકે હે પ્રભુ સોવાર નમસ્કાર.

ભગવાન રાજા પ્રતી ચેંતા. ચોપાઈ

હે રાજન આયી નીરભય થઈને, રાજ કરજા નગર વનીંને
આશા આંજી પુરણ થીંધી, ભક્તિ દેવી પુરી વરધીં

રાજ સતાને જોભંન મધમે, ભુલા ભુપ પંઢ ઉ ગર્વમેં
કુલ કીરતી અપ યસ ઈ વોર્યા, જુનીં ભુપ પંઢ નીતી છોળ્યા
અગીઆ ન્યારો હંન અવનીમે, વેન ભુપ કૈકૈય હૃદયને
રાવણ જેળા મહા ઈ બળી આ, વંશ વનાયા ન્યાયો પુઠીઆ
નરકાશુર ને નહુસ જેળા, ભુલા ભુપ ઈ હીરણાક્ષ તેળા
ઈ યાધ કરેં આંયી રાજ કરીજા, બંધન તુટંધા ચોરાસીજા.

ફરી ભગવાન ચેંતા હે રાજાઓ શુણી ગનો જગમે કરેલા કરમ કદે છદીયે નતા ઈ ભોગવે છુટકો જ વે સારાને નરસા બોય પુરા નળેતા. આજા કરમ પુરા થયી વ્યા વરી મુજે શરણ આયા તદે હાળે વનીં આજો રાજકે સંભારેયો ને નીતી નં છદીજા. ત આજો ઉધાર થીંધો

ચોપાઈ

હે રાજન હી દેહ અય પાંજી, ક્ષણ ભંગુર અય ઈ નાંજી
અનંમે આસક્તી નં કરીજા, નાસવંત અય જાધ કરીજા.
હંન ધુનીયામેં સંબંધી સારા, ભા ભેરૂ ભેરા પરીવારા.
જેળો દશાજે મ્રગજળ વાર, તેળો જ ઈ સજો સંચાર.
તદે ભુપ આંયી વયીં વસારી, ઘર વનંણજી કર્યો તૈયારી
નીતી નીયમસે રાજ કરીજા, ધરમ ધરાજો રક્ષણ કરીજા.
આતંમ ઈશ્વર હકળો જ રૂપ, ભેદ નં ગણજા આંયી ભુપ
સુખ સંસારજા ભોગવી ભેરા, જળ કમળજી રોજા બારા.
અરજુન નેં બ્યા ભીમશેન ભેરા, આયા ભગવન નગર સવેરા
વાણી સુણી શ્રીકૃષ્ણજી, રાજી થેયા રાજન.
આયા જરાજી નગરીમેં, ભેરા ભીમ અર્જુન.

શ્રીકૃષ્ણ મણી રાજાસે કે રાજનીતિ ભેરો જ્ઞાન અને સંસાર અસાર જો વર્ણન કરે રાજી કરીંતા. ને વરી મળીક સ્નાન કરાય વસ્ત્ર અલંકાર દયી રથમેં વેરાયને પંજે રાજમે વનેજી ભગવાન આદેસ દનાં અતરે મળે રાજા ભગવાનજો ઉપકાર મનીં ફરી-ફરી દંડવત કરે પંઢજે રાજમેં વનેતા.

દોહરો

વાણી શુણી શ્રીકૃષ્ણજી, રાજી થેયા રાજન, આયા જરાજી નગરીમેં, ભેરા ભીંમ અર્જુન.

શ્રીકૃષ્ણ મણીને જ્ઞાન નીતી દયી રાજ નીતી સંસાર આસરજો વરણંન કરે રાજી કેયા પોવ સ્નાનં કરાય અલંકાર વસ્ત્ર દયી રથ મણીકે દયી પંઢજે દેસ વનેજી આજ્ઞા દંના અતરે મળે ભગવાન જો ઉપકાર મનીં ફરીફરી ઈ નમન કરી રથેમે વયી પંઢજે મુલકમે રવાના થેયા

ચોપાઈ

મળી મણીકે ને સ્નાન કરાયા, વસ્ત્ર આભુંશણ ઈય પેરાયા
ભેરા મલીને સ્નાનં કરીતાં, પદ પ્રમાણે આસન દીતાં.
ગુગરીઆરા રથ ઈ જોળાય, દંના ભુપેકે ઉનમે વેરાય

શ્રીકૃષ્ણ જો શુણી આદેસ, ભુપ પધાર્યા પંઢજે દેસ.

દોહરા

રાજાયે કે વોરાયને, હરી આયા જરા ભુંવન. જરા જેજ કુમારકે, સોપ્યાં સીંહાશંન.
ત્યાંથી ઈ પાછા ફરી, આયા ઈંદ્રપ્રસ્ત ભુપ, ભેરા ભીમ અર્જુનને, જગપતી જાધવ રૂપ.
આનંદ ઉપનું નગરીમે, શુણી જરા મરણ, પાંડવ તાં હર્ષિત થેયા, નમેયા કૃષ્ણ ચરણ.
યજ્ઞન નકી પુરો થીંધો, ને હરખાણા નરનાર. દીગ વીજય કરે આવેયા, સારો દેશ કરતાર
હી કથા પુરી થયી, લખ્યી મતી અનુસાર. ઉપનયી આતંમ મંજા, તનાય કેયો વસતાર.
અકળીત લીલા ઈશજી, ઈ કી નં પુજાજે પાર. થકા વેદ વિચારીંધો, ત નારદ સારદ બાર.
જોગી મુની જત પુજી, ઉત ઉ કેયા હથજોળ, જાડેજા જગમે વદો, જે જે જે રણછોળ.

ઈતિ અધ્યાય ૭૩

હે રાજન ઉ રાજા પંઢજે દેસમે વનીં ભગવાનજી આજ્ઞા પ્રમાણ રાજય કયાં હદા ભગવાન ભેરા બોય ભા અચી ધરમરાજાકે વંદન કેયા સજી વારતા જરાસંધજી શુણીને ધર્મરાય પરવસ થઈ વનેતા ઉમંગજા આસુ આયાને કી કુછી રાગેનતા.

અધ્યાય ૭૪ : રાજસુ જગનમેં શીસુપાલજો વધ

દોહરો

રાજવી ઈ છોળાયને, મુગત કેયાં મહારાજ, આયા ઈંદ્ર પ્રસ્તમે, ભીમ ને અરજુન સાથ
સાંલવ કે પણ મારાયા, ઈ પણ ભીમ જે હથ, કરીં તૈયારી યજ્ઞજી, પાંડવ થઈ હકળી મત.
રાજ સભામે હલી હરી, વઠા ભુપ ભુપાળ. રાજા આયા મુલકજાં, અશુર શીસુપાળ.
સંનમાને આસન દનાં, ઈ રજવાળે જી રીત, કથા કથી શુકદેવજી, અજ પાંડવ જગ અજીંત.

ચોપાઈ

ધરમરાય અજ રાજ સભામે, અચી બીરાજ્યા સીગાશણતે
અંન સભામે શ્રીકૃષ્ણ પધાર્યા, દશીને રાજા આનંધ પામ્યા
મળે મલીને સનમાન કરીતાં, દંડવત પયીને આસન દીતા
પુજન કરે નેં પાટ વેરાયા, ચરણકમલ મેં શીસ નમાયા.

ધરમ રાજા જી રાજ સભામે ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ અજ પધાર્યા ઈ દશી યુધીષ્ઠીર ઉભા થઈ સામે હલી વંદન કરીતા આસન વેરાય પુજા કયાં પાંડવ અને સજી સભા નંમન કરેતી. કૃષ્ણ પ્રતી યુધીષ્ઠિર પ્રશ્ન કરીતા હે ભગવન ત્રીલોકા નાથ. બ્રંમા ઈંદ્ર લોકપાલ રૂષી મુનીઓ ઈ આજીં આજ્ઞા ગનેલા તલસેતા ને આજીં આજ્ઞા જો અમલ કરીતા તદે અશીં પાંદવ તા સાધારણ માનવ જાત દંદ કે પાત્ર અયું છતા અસાજી આયીં ખબર ગનોતાં અસાતે પુરી આંજી કરૂણા દ્રસ્ટી અય હે પુરણ પુરસોત જગ નીયંતા છતા માનવ લીલા કરેયોતા જીં સુરજ જે પ્રકાસમે ઘટવધ નથી થીયેતીં આજે તેજમે નતી થીયે કારણ આયી સમતી વીજાતી ભેદ રહિત પરીબ્રંમ જ અયો.

ચોપાઈ

આંયી અનંતા અયો અવીનાસી, ભગત વત્સલ શ્રી સુંખરાસી
અરજ અસાજી ઉર ધરીજા, ઈછા અસાંજી પુરણ કરીજા.
અજ તયીં આંકે નં ઓળખ્યા હરી, બોલાયા તે ભાવર કરી
છતા આંકે નંવાં પન થયી આવયી, વગર કોઠાયા આયા આયીં

દોહરા

સુણી વાણી હરી ધરમજી, મોહન મન મુસકાન, સુભારંભ પાંડવ કર્યો, આદેસ કેયા ભગવાન.
વાણી સુણી શ્રીકૃષ્ણજી પાંડવ થેયા તૈયાર, લખણ કંકોતરી પત્રીકા યજ્ઞનજી કોઠયા સુમંત સાર

ચોપાઈ

ધરમ રાજા વીપ્ર કોઠાયા, પત્રીકા ઉ પુરી લખાયા
રૂષી મુનીંને ભુપત ભારી, કોઠાયા ઈ વર્ણ ચારી.

સારે ભારતજા મુની પધારીંધા

વેદ વ્યાસને શ્રીદ્વીપાયંન, ભારદ્વાજને ગૌતંમ સુંમન
વિસ્વામીત્રને વાંમ ક્તુ, શુક્રાચાર્યને સુંમત ત્રતુ.
અશીત અંકિત વરણ અથર્વા, કણ્વ કસ્યપ કવણે તેવા
પરશુરામને જય મુની ધ્યાની, પારાસર વેસ્યપાયંન જ્ઞાંની
વસિષ્ઠ અંન મૈત્રી માન, ગર્ગાચાર્ય ધૌમ્ય સુજાનં
વીતી હોત્રને વીરશેન સ્વામી, અંગણ આયા નામી અનામી.

શુક્ર ઉવાચ હે પરીક્ષિત શ્રીકૃષ્ણજી આજ્ઞા ગનીં યુધીષ્ઠિર યજ્ઞ્યજી તૈયારી કરાઈતાં પત્રીકા ઉ લખી રૂષી મુની ભ્રામણ મણીકે કોઠાયા સારે સંભારે મણીજા સનમાન કરેને ઉતારેજી વ્યવસ્થા કેયા ને સજેદે રાજા રાજા કોઠાયા મણીકે તંભુ દયી સનમાન્યા ને યજ્ઞ્ય મંદપ જભરો બંધાયા

ચોપાઈ

કોરવ કુળ જા જતરા રાજા, પેલા કોઠાયા નાં નાં નાં જા
ભીસ્મ પીતાને રાજા અંધ, કૃપાચાર્ય ને પુરા સંબંધ
દુર્યોધન દુશાશંન ભેરા, આયા યજ્ઞ્ય મે ભુપ સવેરા
માનવ મેરામણ જત ઉલટયો, ધરીયા પુરો ઉતકર છલકેયો.

દોહરા

ધરમ રાજા ઉમંગશે, મંદપ કરાયા તૈયાર, પુજન પ્રથ્વી દેવીજા, સુભ મહુર્ત જન વાર.

ચોપાઈ

સારે સોનેજા હરઈ મંગાયાં, ધોરા ધોરી પંઢ જોળાયા
વેદ પાઠી વયી પુજન કરીંતા, સુભ લગ્ન ઈ મુહુર્ત કરીંતા.
વેદ વીદીત ઈ વેદી ભનાંયા, પાતર ઈ સોનેજા કરાયા.
કુશળ કારીગરે મંદપ સજેયા, હીરે મોતી મંદપ બધેયા.
ઈંદ્ર દેવ દીગપાળ અચેતા, લોકપાળ પણ ભેરા વીયેતા.

બ્રમ લોકસે બ્રમાંજી આયાં, ગણ ભેરા ઈ શંકર પધાર્યા
ગંધર્વ કીનર ચારણ જાત, યજ્ઞ રાક્ષસ આવયી નાત
નાગ લોક વીદ્યાધર ધીર, પક્ષીરાજ જી નાત સથાર.
મલી મંદપ મે ભેરા વિએતાં, શ્રીકૃષ્ણજા દરશન કરીતા.
દયી આસન ને કેયાં સંનમાન, ધરમરાજા ને ભગવાન

શુકદેવજી ઉવાચ

હે પરીક્ષિત અજ ધરમ રાજા યજ્ઞન મંદપમે અચીને વીએતા સોનજો હર મંગાય ધોરા ધોરી જોળે વેદ મંત્રે સે ધરાજો પુજન કરાયાં અને ઉત બ્રમાજી ભેરા શંકર ગણ દેવ મળે ગંધર્વ કીનર અચેતા ઉનીકે સનમાન આસન દીતા ને યજ્ઞની તૈયારી થઈ રયી અય. અને મળે પંઢ પંઢ જે આસન સોભાઈતાં

દોહરા

વિષ વેદ ઉચારીતાં, ને વયી વેદી ચોપાસ મંત્ર ઉચારણ જી જતે, પસરે પટ સુવાસ.
અંન મંદપજી વચ વઠા અજ અવીનાસી દેવ શુર પતી શુર ભેરા વઠા, જગ જાણે નં ઈ ભેવ
તેંત્રીસ કોટી દેવતા, હલી વઠા હંન માગ દરશન કરીયે કૃષ્ણજા, દશી યજ્ઞ સું ભાગ.
નાદ નગારા તાં વઝે, પળધંમ પટજે પુર જેજે કારી ઘંન ગજે, ફુલ વર સાંયી સુર.
યસ ચારણ ઈ ગાયીંતાં ગંધર્વ કીનર ગાંન જન ગણ મન હરખાઈતા, દશી કૃષ્ણ ભગવાન.

જદે યજ્ઞનજી તૈયારી થઈ વયી તંન વખત રાજા યુધીષ્ઠિર મુખ્ય યજમાન થઈ ઉત અચીને મળે ન્યાર કરે બીરાજ્યા તદે મુખ્ય આચાર્ય પ્રશ્ન પુછેતા ક પેલી પુજા કેંજી કરીંધાસી તેકે બોલાયો તદે ઈ પ્રશ્ન ધર્મરાજા સભામે જાહેર કરીતા.

ચોપાઈ

ધરમ રાજા જાહેર કરીતાં, સજી સભામે વાણી વદીતા
પેલા કરીયો કેજા પુંજન, કેકે દીધાસી અગ્ર સ્થાન.
ધરમ રાજાજી શુણીને વાણી, ભુપ નં બોલ્યા કો પણ શાણી
હકળા હકળેકે સામે ન્યારી, જાહેર થઈ નં કોપ અખાણી
નકી નાલો કો નં જાહેર કરીતાં, ભુપ મુક ભંની સામે નેરીંતાં
સજી સભામે સાન્તી છવાણી, દશી સહદેવ બોલે વાણી.
ઉથી ઉભા થ્યા પાંદુ કુમાર, કૃષ્ણ કે કયાં ઈ નમસ્કાર.
વીન્ય વિવેક સે વાણી વદીતાં, પંઢજા વિચાર જાહેર કરીતા.

ધરમ રાજા જે પ્રશ્ન જો જવાબ કોપ રાજા દીયે નતા મળે હકળે બેકે સામે નેરીંતા ઉત નપટ સાન્તી છાયી વયી તદે તેંકે દશી પાંદુકુમાર ઉભા થઈને બોલેયા

ચોપાઈ

હે રાજન આં મણીકે ખબર અય, પુજે લાયક કેર પ્રથમ અય
તદે ચુપ થઈ ને વયીરેયા કીં, ભય દશજેતો આંમે
ભક્ત વત્સલ અયાં ભગવાન, પુંજન કરેયો દયીને માન

જલ થલ વ્યાપક સર્વત્ર ઈ, દેશ કાળ જગ અવતરે ઈ
અગ્નીં વાયુ મંત્ર ને તંત્ર, જ્ઞાન કર્મ માયા વરતંત.
ભેદા ભેદ જેકેં બંધન નાયં, વીસ્વરૂપ અરૂપ દસાય
આદી અનંતા અજર અમર ઈ, ખટ વીકાર નં માયા પર ઈ
સંકલ્પ શે હી શ્રસ્ઠી રચાયા, સજો આલંક હી હથે ભનાંય
જીવ ચરાચર જગમે જતરા, આંતમ અંશ ઉપાયા અતરા
ચાર પદારથ જગ ચોવાયં, તેમે પણકી બંધન નાય.
પેલી પુજા શ્રીકૃષ્ણજી કરેયો, આજ્ઞા અનજી શરતેં ધરેયો
જેજી પુજા સે સુખ પણ થીધો, યજ્ઞન પુરણ મંગળ થીધોં

શ્રીસહદેવજી વાણી શુણીને વઠેલા મળે રાજા ઉભા થઈ વનેતા શ્રીકૃષ્ણ જે બોલાઈતાં ને વાણીકે મળે વધાઈતાં

દોહરા

રાજી થયા ઈ રાજવી શુણી સહદેવ વિચાર પેલી પુજા શ્રીકૃષ્ણજી હાણે વાર ન કર્યો લગાર.

સજે સભા મંદપમે વઠેલા રાજાએજી સહમતી મલઈ અતરે યુધિષ્ઠિર પણ શ્રીકૃષ્ણજી પુજા કરેલા તૈયાર થીએતા

ચોપાઈ

રાજા ધરમ થેયા તૈયાર થઈને, આયા સાધન પુરા ખણીને
શ્રીકૃષ્ણ જા ચરણ પખાર્યા, ગંગોદકશે નીજ કર ધાર્યો.
પટરાણી પણ ભેરા અચેતા, યોગેશ્વર કે નમન કરીંતા
પાંડવ ભેરા આયા મલીને, પુજન કેયાં ચરણે નમીને
સભા સજી ભેરા નરનારા, નારા લગાયા જેજેકારી.
પટ પીતામ્બર ભેટુ દીયેતા, હીરા મોતી અઢળક દીંતા
ભુદેવ મલી વેદ ભણાયા, સાન્તી જા ઈ પાઠ ભણાયા
યજ્ઞ્ય જી પુરણાર્તા થીએતી, જે જે કારી સે ધરા ગજેતી.

દોહરો

યજ્ઞ્ય ઈ પુરણ થેયો, સાન્તીને સુખરૂપ તત પુગો ઉનં માગતે, શીસુ પાળ ઈ ભુપ.
અચી ઉછરેતો મંદપમે, ભની કર જગ કાળ અજતાં હી અનર્થ થેયો, અચી દને અત તાળ.

હે પરીક્ષિત સહદેવજી વાણીકે મળે વધાયા અતરે યુધીષ્ઠીર શ્રીકૃષ્ણજી યજ્ઞમે પેલી પુજા કેયા ને ભેટ સોગાદુ દયી મળીકે નવાજ્યાં યજ્ઞ્ય સાન્તીસે પુરો થેયો જેજેકારી થઈ ગગંન નારા લગાયા ઈ દશીને શીસુપાળ ઉભો થીએ તો નેં શ્રીકૃષ્ણજી પુજા ભેરા વખાણ રાણી કોપ કરેને ઈ ધધકેતો.

હે બળ કરે શીસુપાળ અચેતો, સજી સભામે ઈ ધધકેતો.
હીતાં થેયો અજ અનર્થ આય, દશો સામેતો સાવ દસાય.

સુણો સભામે વઠલ ભુપાળ, વદો ભનાયાં નઢળો બાળ.
કીંતા આંમે અકલ જ નાંયં, બુધી મરી વયી મુકે દસાય.
છોકરવાદ જી સુણીને ગાલ, આયા ભનાંયા જગજો પાલ
વગર વિચારે ભુલ કયાં ભારી, વધ વઠા નં નેરયા વિચારી
જ્ઞાનીં ધ્યાનીં પંદિત પુરા, વઠા સભામે વૃધને શુરા
તેંકે છદેને પુજયા ગોવાળ, પાતર નાંય ઈ કશંજો કાળ

ફરી શીસુપાલ ઉખળેતો. રાગ : ક્ષત્રીકલંક

ઈતા બર કરી બોલે શીસુપાળ, અનરથ અજ કેયાં રે
આંજી મતી મરી વયીં ભુપાળ, અનેય
જેજી નાંય કીં જાત મરજાત, નાય જાત અનજીં નાત.
લોક મર્યાદા જો કં ભંગ, જેજો ગોપ ગોવારેંજો સંગ. અ...
જેંકે આય યયાતીજો શ્રાપ, નાય રાજ લાયક ઈ પાત્ર. અ...
વેદ ધરમથી અય ઈ વીમુખ, વની વનમે ચારે ગાયુ ખુબ. અ...
છદે મથુરા જો રાજપાઠ, અ. લકો સાધરમે થઈ માઠ. અ...
અય ચોર બીકણ જેજી છાપ, અ. તેકેં વદો ભનાયાં ભુલી થાપ.
નાય પુજણ લાયક ઈ ચોર, અ. વગર વિચારે મારે દનાં મોર.
કઢે છદેયો સભાથી બાર, અ. જેજો નાયં વઠેજો અધીકાર.
અનર્થ અજ કેયારે...

હે પરીક્ષિત શીસુપાળ સભામે ગમેતી બોલી કૃષ્ણજો અપમાન કેણ લગો સજી સભામે આધાર છવાયી વયી જદે સતી મર્યાદા છદે ને બોલેતો તદે અમુક જાણા ઉભા થઈ અનંકે ચેતા.

દોહરા

સબધ શુણી શીસુપાળજા, ઉભા થેયા મળે ભુપ, મોં ભંધ કરતું રાજવી, તુ કોલા છણેતો કુપ.
કો ઉવાંથી ઉથીને ભગા, કોય વઠા ચયી ચુપ, યાદવ વીષ્ણી કુળજા, ઉપળી પેયા કૈ ભુપ.
ખણી બધારીયુ બર કરે, ને વછટા યાદવ કુમાર, ઉપળ્યા ઈ શીસુપાળતે, ભની કરે વકરાર.

ચોપાઈ

સજી સભામેં શુનંકાર થયી વયીં, દશી દાખલો ગળી પલ્ટી વયી
યુધ જા જત થેયા મંઢાણ, રખે યજ્ઞ્ન મે થીએ મોકાણ
શીસુપાળ ઈ સામે પછટેતો, ખણી બધારી સામે અચેતો
હી પણ હત વા તૈયાર, ઉપળેયા સામે કરે પળકાર.

યજ્ઞન મે વઠલ ભુપ શીસુપાળકે કુછે જો ભંધ કરે જે રયાં તત સામે ઉછરતો તેકે દશી કૈકરાજાતા ભજી છુટ કૈ માઠ કરે વયીરેયા. પાંડવેજા કુમાર શીસુપાળ સભામે કૃષ્ણજો અપમાન શુણી અંનકે મારણ વછટા તત હી પણ સામે હથીયાર ખણી અચેતો તેકેં દશી કૃષ્ણ ઉભા થેયા.

ચોપાઈ

સામે દશી ઈ કૃષ્ણ નજરસે, ખયા ચકર ઈ પંઢજે હથસે
મણી ભુપે કે માંગ વેરાયા, પંઢજો ચકર હથ ચળાયા.
છદેયા ચકર કે છુટો સરકાર, ગોર ગુમાયને કેયા ઈ વાર
શીસુપાલજો મથો ઉદાયા, વીપ્ર વરદાન પુરો સંભાયા.

દોહરો

અશુર છણ્યો અવનીતે, અભમે જેજેકાર મુનીં શ્રાપ પુરો થેયો, ત્રે ભવમે કરતાર.
અશુર કે મુગતી દનો, અલગારી અખીલેશ. વચનં પાલ પાછા નંપે, સચીદાનંધ સર્વેસ.
શીસુપાળ જદે સાવ મર્યાદા છદેવ્યો ઈ દશી શ્રીકૃષ્ણ અનજો શીર ચકરશે ઉદાયાને શ્રાપ પુરો કેયાં

ચોપાઈ

રાજસુ યજ્ઞ મેઘકે પુરા કરાયા, વીપ્રે કે પુરા દાન ઠેરાયા.
જેમ જગમે થેયા વખાણ, દેવદશીને દનાં પ્રમાણ.
છ છ મેણા હરી રયા નગરી, પુવા પધાર્યા પંઢજી નગરી
અજય ભનાયા અવની મથે, પાંડવ કુળ ઈ કથનીં કઠે.

દોહરા

યજ્ઞન પુરો કરાયને, દેવ વેયાં પંઢ ધાંમ કૃષ્ણ આયા દ્વારકા, અત યાધવ કેયા સંનમાન.
અજ હી કથા પુરી થયી, શીસુપાળ ઉધાર. મહા યજ્ઞ્નજી વારતા, જગ જાડેજા સરધાર.

ઈતિ અધ્યાય ૭૪

અધ્યાય ૭૫ : યજ્ઞપુરાણ, દુર્યોધનજે અપમાન.

દોહરા

પુરણ બ્રંમજી હી કથા, પંને પુરાણે પ્રસિધ. વાચે વિચારે માડુકો અભણ વસે નવનીત

દોહરો

ભટ ભ્રામણને વૃધવધ, દાસ દાસી કલાકાર સંત ભક્તને સેવકગણ, દનાં ભેંટ આવકાર.

ચોપાઈ

રાજસુ યજ્ઞનં પુરો કરેને, રાજા આયા તૈયાર થઈનેં
ગંગાજી મેં કરેલા સ્નાન, સમજાયા સારે ભગવાન.
ગજ ઘોળાને રથ ઈ જોળાયા, સજો સંગ તૈયાર કરીયાં
હલકીહલ્યા નગરનું બાર, જેજી સોભા જો નાયં પાર.
ઈંદ્રપસ્ત જ ઈંદરજી નગરી, અભતે ઉતરયી પટતે પુરી.
દેવ દશીને ભુલા ધીધાર, અચીને અભમે કરી વિહાર.
ગલી ગલી તોરણં બંધાયા, સાવ સુગંધી ફુલ પથરાયા.
હાર તોરે જા કયાં સણગાર, હાંઢી ઝુંમર રખેયા બાર.

દોહરો

હે રાજન અ ઈંદ્રપસ્ત, હલક હલક ઈ ગાંમ જનગણ ઈ ઉપડી પેયાં, ભેરા કેલા સ્નાન.

યજ્ઞનજી પુર્ણાહુતી કરે છેલે ધરમરાજા ગંગાજીમે સ્નાન કરેલા તૈયાર થેયા સજો રસાલો સંગા સંબંધી દેશેજા રાજાને નગરવાસી મળીકે ગંગાજી જો સ્નાન કરેલા ધરમ આદેસ દંના ને હજારૂ રથ હાથી ઘોળા ગદાજોડે ધજા પતાકા નાદ નગારા રાસ મંદવીયું દાસદાસીયુ મણીકે ભેરાકોઠે સંગ ઈંદ્ર પ્રસ્તથી રવાનો થેયો જેજો વર્ણન સુખદેવજી કરે સમજાઈતા.

રાગ

પ્રગઠયા પુરણ પરમાંત મારેલો
કે રથ જોવ્યા સો સત ભેરા સાથમેં રે લોલ કે હલ્યા ગંગાજી જે સંગ ગાટજો.
રથજોળાયા...
કે રાજા ધરમજી કામનાં પુરી થઈરે લોલ   જગ વરતાણા જે જે કાર જો. રથ...
કે સોને રૂપે મળેલ રથ સોભંતારે લોલ   જેમેં જોળ્યા તખાઈ તુંરગ જો. રથ...
ગજ રાજેજા ઝાંદ સણગારીયોરે લોલ.   ઓપે અંબાળી પીઠ પર રમ્યં જો. રથ.
તખા તોરીતા ધન ગને તુખાર જોરે લોલ   પીઠ સોભે ઈ વંકળા સ્વારજો. રથ...
ગાંમ વાસીએ ગાદલા જોળેયાં રે લોલ   ધીંગા ધોરી જોળંયા ઈ સ્વેતજો. રથ...
કે સંગ આયો ઈ ગાંમજે પધરમેં રે લોલ   હલક હલકી નં મેઘનીં સમાય જો. રથ.
કે ધરમ રાજા પીતાંમ્બર પેરેયારે લોલ.   ગલે સોભેતા વૈજંતી માલજો. રથ...
કે રાજા ધરમ જે રથકે હંકારેયા રે લોલ   પાછળ ભાવર ભાયાતને ભુપાળજો.
કે કૈકય કુરૂ કુંબોજ કોશલ દેશજારે લોલ   યદુ વૃષણાં શ્રીંજય જા ભુપાળ જો. રથ
કે નાદ નોબત નગારા ધુંમ ગુણગુણેરે લોલ   ભીરી સુણાઈજી સરગંમ સુરજો. રથ...
કે દેવ દુંદુભી નભ મે ગજાઈ તારે લોલ   જેંજી પળધા છણે પટ પાર જો. રથ...
કે સોભે ધરમને કૃષ્ણ બોય સાથમેરે લોલ   સોભે ધરા ધરમ જા બોય થંભજો. રથ
કે દશી દેવનેં ફુલ વરસાઈ તારે લોલ   જેજો વર્ણન વાણીથી અય બારજો.રથ
કે રાસ મંઢળ ઈ રંગત જમાઈતારે લોલ   લઈ કીરતાલ હરી ગુણ ગાવજો. રથ...
કે ન્રતીકાઉંતાં તાલ મથે થંનગંનરે લોલ   નચે નઢળા જુવાનં ગુલતાંન જો. રથ..
કે ઉદે અભમે ગુલાલ ફુલ ફણસજારે લોલ   ભેરી સોભા સુંગંધજી સોવાસ જો. રથ.
વન વગળે મે વસંધંલ બોગજોરે લોલ   દશી સામ્યાં મન મલકાય જો. રથ...
કે ગંગા કીનારે સંગ સારો આપેયો રે લોલ   ધર્મરાજા કરીતાં ઈ સ્નાન જો. રથ...
કે વેદ વાણીતાં વીપ્ર ઉચારીતાં રે લોલ   ભાગ ભગીરથી જા ગુણગાય જો. રથ.
કે રાજા ધરમને દ્રોપદી સાથમેરે લોલ.   પુરા સંકલ્પ વારાય ઈ સાથજો. રથ...
પુરણ સંકલ્પ કરાય કેયા વંદનારે લોલ   દંનાં વીપ્ર કે અઢળક દાન જો. રથ...
યાત્રા પુરી કરે ને પાછા આવ્યારે લોલ   ઉત વરત્યો જેજે કારજો. રથ...

ગંગાજી મે ધરમ રાજા સજે રસાલે સે સ્નાનં કરે ઉત જભર દાન દયી પાછા ઈંદ્રપ્રસ્ત અચેતા

હદા મય દાનવ રાજસભા સણગારે મે ઈ કમાલ કેયા વા કમંજ ભલભલા પણ ભુલી વનેં અન સંભાખંડકે નેરેલા દુર્યોધન પંઢજ ભા ભીરૂ ખણીને અચેતો.

દોહરો

પાંડવેજી દશી સાયભી રાજી જગ જસ છાય, દુર્યોધન ઈ તાં દશી, લગી ધલમે ઈ લાય.
મય દાનવ પંઢજી કલા અંન સભામે સજાય, દુર્યોધન પણ વ્યો ભુલી ઈ પંઢજી પત વઝાયં

દુર્યોધન હકળે મે આયો તત દઠે હ મંજ પાણી ભરલ થોળો અય અતરે પંઢજા કપળા ઉચા કરેને પગરખે તત સુકો ટાટકાંચવો ઈ દશી નીચુન્યારે ન અગીઆ બ ખંઢમે આયો તત અનકે અત લાધી પટ દશાણુ

સભાખંઢ મે દુર્યોધન અચેતો, સોભા ન્યારે ભુલો જ પેતો
નીલંમ કાંચ બીલોરી રંગજા, ભેરા થંભ ફટીક મણીજા.
જેંજી સોભા ન્યારી અય, જળ ઠેકાળે થલ જ દસાય.
અંન પંઢમે જદે અચેતો, પાણી સંમજી પાંઉ વરેતો.
બે ખંઢ મે ઈ ધારે ધરતી, હલ્યો અગીઆ નેરે નજરથી.
ઉંન પંઢમેં વો હોજ ભરેલો, નીલમં રંગ પુરો છલકેતો
ઈર્શાળુ ઈ અગીઆ હલેતો, ભરલ હોજમે છણીજ પેતો
દશી સભાસદ ધોળી આયા, કોક દશીને તાળી વઝાયાં
ભીમંશેન ઈ વટ અચેતો, મનમે મુરકી સામે નેરેતો.
રાજ રાણીયુ મુશ્કે મનમે, મોં લકાય નેરીં પંઢ પંઢમે.
દશી ધરમ ઈશારત કેયાં, તદે મળે ઈ ભંધ જ થેયા.
દશી દુર્યોધન મંજ ઉછરે, વઢયો ત લુઈ મુરનં નકરે.

દુર્યોધન જમીન સમજી પગ રખે ને હોજ મે છણી પેયો ઈ દશી મળે ખલણ લગા કેકં તાળીયુ વઝાયા રાણીયુ શન શન ખલી પંઢમે ઈશારા કયા ઈ દશીને ધરમ રાજા તા મણીકે ચપ કરાયાને દુર્યોધન તાં એળો સરમાણુ ક પંઢજે લીલે લુગળે ભજી છુટોને ઘર વશીને રાત-દી ઈજ વિચારેતો ક અંન જો ભધલો જરૂર ગંનધો સે.

દોહરા

સરમાણુ દશી ભુપ ઈ ને સામું કે નં ઈ સ્વાલ, ભનલ લુગળે પાંઉ વર્યો દશી પંઢજા ઈ હાલ
આયો હસ્તીનાં પુરમે સુંમે નતો અત ઈ, કીં વેર વધારે રાતદી, પાંડવ જોરણ ઈ

દોહરા

શુક ચેંતા પરીક્ષિત કે, તંન દીં થી ઈ રાજન વેર વધારે રાતદી, જેતે રૂઠા અયી ભગવન.
ઈંદ્રપ્રસ્ત જે ભુવનમે ભુલો પેયો ઈ ભુપાળ, ઈ કલા પણ કૃષ્ણજી જેતે ઓદો આયો કાળ.
હે રાજન હી જગપતી, કેલા જગ ઉધાર હકળા હકળો સોધેને, કરે અશુર સંહાર.
હી કથા પુરી કેયાં, રાજા કેયાં હથજોળ જાડેજા તું ભજવલા, જે જે જે રણછોડ.

ઈતિ અધ્યાય ૭૫

અધ્યાય ૭૬ : યાદવ-સાલ્વ જુધ

દોહરા

હે રાજન અજ હી કથા, વર્ણન નાય વસતાર યાદવ સાલવ યુધ કેયા, જેજો મુર અય સાર.

ચોપાઈ

કુંદલ પુરજી રાજધાનીંમે, કૃષ્ણ પધાર્યા વા સ્વયંવરમે
રુકમણીજી જો હરણ કરે આયા, ભુપ મણીકે સામે હરાયા
સાલવ તંન દી જાહેર કરેતો, યુધ મેધાનમે ઈ ઉછરેતો
જગમે મધવ જીરો નં છદીયા, મુંજી પ્રતીજ્ઞા પુરી કરીયાં
સાલવ ત્યાંથી ઘરઈ અચેતો, શીવજી જો ઈ તપ કરેતો
અગોર જંગલમેં આસન જમાય, ભોળે નાથ જો ધ્યાન લગાય
અંન પાણીજો ત્યાગ કરેતો, વેર વારણ નકી કરેતો.
હકળી મુઠ ઈ ભસ્મ આરોગ, નંધર છદે ને સજી રાત જાગે.
ચાર મેણા તપ ઈ તપાય, નમરી કાયા છદે સુકાય
જેજે તપસે ધરા તપી વયી, શંકર જી પણ ધુણી ધુબી વયી.
શ્રી શીવજી અચીને દરશન દીતાં, વરદયીને જાગ્રત કરીતા
દશી સાલવ વરદાન મંગે તો, હથ જોળે ચરણે પેતો.

સુખદેવ બોલ્યા હે રાજા ઉ સાલવ શીસુપાળજો મીત્ર વો નં ને રુકમણીજે સ્વયંવરમે ભેરો આયો વો કૃષ્ણ રુકમણીજો હરણ કેયા ને મણીકે હરાયા જરાસંધ યુધ મંજા ભગો તે તેર સાલવ પ્રતીજ્ઞા જાહેરકે ક યાદવેજો વંશ કઢીધો સે ને રાજમે અચી શંકરજી તપસ્યા કરે વરદાન મંગી અજય વીમાન ગુરી દ્વારા મથે ચળી અચેતોને યાદવ સામે થીએતા

દોહરા

વર મંગેતો અશુર ઈ, હે ભોળા ભગવંત અજય મુકે વીમાન દેયો, જેંજી ગતી જોવે નં અંત તોડી શગે નં અશુરકો, અદ્રસ્ય કતે નં દસાય આકાસ પાણી પટ મથે, પલમેં ઉત પુજાય.

સાલવ તે શંકર પ્રસન્ન થઈ વરદાન સાલવ અજય વીમાન જી માગણીકે ઈ વીમાન ધરાતે આકાસમે પાણીમે પણ હલે અદ્રસ્ય થઈ વટે કેં વટા પજીરે નં એળો વર મંગે શંકર વરદાન દઈને ઈ વીમાન વીસ્વકર્મા વટા ભનાય દનાં ઈ વીમાન ખણી સાલવ દ્વારીકા મથે યુધ કેલા અચેતો

દોહરા

પશુપતી પ્રસન્ન થઈ, દયી દંનાં વરદાન સાલવ વ્યો પંઢજે નગર, શીવ પધાર્યા ધામ.

ચોપાઈ

વિસ્વકર્મા ઈ વેમાન ભનાય, મંત્ર તંત્ર સે સજો સજાય
ઈ વિમાન કર જભરી નગરી, સોભક નાલે ઓપે નકરી.
છદે અવનીને પુજે અંધકાર, મન ગતીથી ચાલમ્બાર
ઈ વીમાન ખરી ઉપળેતો, દ્વારીકા મે અચી ધરેતો

સાલવ અચીને કે પળકાર, ગંઢ ગેરે ઈ ફરધો ચોપાર.
વન ઉપવન વેરાનં કરેતો, મેલ મારીતે મારો કરેતો
કોટ કમાનું ને કીલા ભેરા, અશુર ધસેતો થઈનેં ભેરા.
અચી નગરી મે ત્રાસ મચાય, સજે શેર મે રાળ મચાય.

દ્વારીકા મથે સાલવ યુધ ખણી અચેતાં

અદ્રસ્ય થઈને અશુર અચેતો, વયી વીમાનમે મારો કરેતો
સજી નગરી રાળ મચાયં, કરે ગરજનાં નેં ગાંમ ગજાય.
અભસે ઉલ્કા પાત છણેતા, રત પતજા જત ધોધ છણેતા
અગ્ની જ્વાળાઉ જત તત દશજે, આંધી ઉતરઈ રજનભ ભરજે

સાલવકે દશી યાદવ તૈયાર થીએતા.

સાલવ શેનાં ત્રાસ મચાય, જત તત હાહાકાર મચાંય
યાદવે કે ઈ ખબર મલેતા, સાજ સજે તૈયાર થીએતા.
સામે હલીને કેયાં પળકાર, પેરે બખતર ખણી હથીયાર.
નગરી નું ઈ બારી અચેતાં, સાલવ કે પળકાર કરીંતા

હે પરીક્ષિત સાલવ પંઢજી જભરી સેનાં ખણી દ્વારીકા મથે મારો કરેતો ઈ દશીને યાદવ સેનાં તૈયાર થઈને ઈ નગર બારા અચી સાલવકે પળકાર કરીંતા હદા સાલવ પણ દ્વારીકાજા વન મેલાનુ ચોભર ઘેરે મારો કરેતો તદે હદા ઈ દશી પ્રદ્યુમન તૈયાર થઈ યુધમે અચેતા.

સાલવ ઉપળ્યો રાળ કરેને, યાદવ સેનાં સામે દશીને
ઘોર જતે ધંમશાણ મંઢાણું, પ્રદ્યુમન કે સામે દશાણું.
રથ જોળે આયા રણ મેધાંન, સામે દઠા સાલવ સેતાંન
યાદવ સેનાં વટ કોઠાયા, સજો બ્યું સારે સમજાયા
વનીં નગરી જો રક્ષણ કરીજા, મુજી ચીંધા જરા નં કરીજા
ઈં ચઈ પંઢજો ધનુષ ખણેતા, સો સત બાણ ભેરા છદીતા
વિમાન જો ઈ ઉદાયા છતર, શંકેત સે સાલવકે ખબર.
સેનાં પતીકે મુર્છીત કેયાં, કૈકેજા ઉત ઘાત જ કેયા.
માયા અંનજી નાસ કરેને, ઉભ હેકલા કોપ કરેને
રવી પ્રકાસે અભ મેં જી, સોભે પ્રદ્યુંમન રણંમે તાં.

હે પરીક્ષિત જદે સાલવ દ્વારીકા ત્રાસ મચાય તદે પ્રદ્યુંમન રથ જોળે નગર બારા અચેતા યાદવ મણીકે પાછા દ્વારીકામે નગર જો રક્ષણ કેલા હલાયા. પંઢ હેકલા યુધમે અચી સો બાણ ભેરા છોળે સાલવ સેનાકે મુર્છીત કેયા અન વીમાનજો છતર ઉદાય સેનાપતીકે પછાળે ને યુધજી વચમે હેકલા ઉભા તદે ઈ સજ જેળા સોભેતા.

દોહરા

સાલવ સામે ઈ દશી, થઈવ્યો થોળો હતાસ કોપ કરે ઉપળ્યો ઉત, ઈ છદે કરે અવકાસ.

વયી વીમાન આયો ઉદા, જત ઉભા કૃષ્ણ કુમાર. ધરા ધારઈ ધંધક્યો, અચી સામે કે પળકાર.

રાગ

અશુર માયાવી કરેનેં કોપ, વ્યો ગગંન મે થઈ ઈ અલોપ
ફરી ફરી પંઢજા રૂપ ભધલાય, જભર જોરાણા રૂપ વતાયં
મા સાગર મે ઈ સામે દશજેતો, ધાર ડુંગરજી ખણી વ છટેતો
અંગન ગોળા ઈ ઉદાય આકાસ, પટતે તેજા થીં પ્રકાસ.
યાદવ સેનાકે અશુર સતાય, નેરી હત હુત કત નં દસાય
કૃષ્ણ કુમાર ઈ ગત વ્યા જાણી, સો સત બાણ છદેયા તાણી.
સાલવકે ઈ મૂર્છિત કરીતાં, વેમાન કે પણ પટ ધસીંતાં
સજી સેનાં કે સાર્વ સુમાર્યા, યાદવ મલીને દંકા વંઝાયા.

હે રાજન હી માયાવી અશુર એળી માયા રચાયકે કત અય ઈ ખબર નતીપે અતરા રૂપ ગંનેતો જરાકમે ધરીયા મે જરાકવારમે આકાસ મે ને મથાથી અગ્નીંજી વરી વરી જોરધાર પાણી લુઈ આંધી ઉતારેતો ઈ દશીને યાદવ સેના મુજી પેતા ક કત અનકે લજણુ ઈ દશીને પ્રદ્યુમન હજારૂ બાણ છદે માયા હટાયા અનંજે વેમાન કે પટતે ફગાયા ને અનકે મુરછા મે ધસે વયા તંન ટાણે અનંજો સેનાપતી ધુંમાન ઉત અચી સાલવકે ખણી વનેતો રણમંજાથી

દોહરા

સાલવજો સેનાપતી, ઉપળેયો ઉનંવાર, ગધા મારેતો જોરસે, મુર્છિત કૃષ્ણ કુમાર.
સામે દશી શેનાપતી ધુંમાન, મુર્છિત કુમારકે ખપે, સાવનં વયીં કીં ભાંન.

પ્રદ્યુમનં જો સારથી મુર્છિત પ્રદ્યુમને યુધમેધાન મથાથી રથ મે વ્યારે ખણી વનેતો જદે પ્રદ્યુંમન જાગ્રત થીએતા તદે સારથીકે ચેતા ક હે સારથી તુ હી ભુલ કે મુકે રણ મેધાનથી બારા કીં ખણી આવે.

દોહરો

પ્રદ્યુમનજો સારથી, મુર્છિત કૃષ્ણ કુમાર ઉપાળે ઈ યુધ મંજા, આયો ભુમી બાર.

પ્રદ્યુમન સારથીકેં ચેતાં

સારથી તોજી ભુલ થઈ ભારી, જરા નં નેરે મનતું વિચારી.
રથ ખયેતું છદે મેધાંન, મુકે ખયેકી સમજી નં ભાંન.
કાયરતા જો કલંક જ ચળધો, યાદવ કુળકે લાછંન લગંધો
પાઉ વનીંને મોં કીં વતાયાં, પીતાજી કે કીં સમજાયા.
તદે રથકે તું પાછો વાર, જરા નં કરતું મન વિચાર.
શુણી સબ્ધ રથ પાછોવારે, યુધ ભુંમીમે અચી ઉતારે.

સારથી પ્રદ્યુમનકે ચેતો

હે કુમાર આંઉ રથ ખણી આયો, સારથી ધર્મ પુરો વઝાયો
ભીળ પે તાતા પાઉ હટણું, મછે છણે પગ પાઉન ભરણુ

ક્ષાત્ર ધરમજી ઈ રીતજ અય, યુધ રચનાંજો વ્યું સમજાય.
અતરો ચયીને રથ જોળે ને, આયો સારથી રથ ખણીને.

દોહરા

રથ જોળેને સારથી, આયો યુંધ મેધાંન પ્રદ્યુમન સાવધ થઈ, ધનુંષ કેયા સંધાંન.
યાદવ સાલવ યુધજો, પુરો પટ પેગાંમ સુખ વતાયા સાર ઈ, પુવા પુગા ભગવાન.
અગીયા હલંધી હી કથા સાલવ વધજી ગાલ, દાસ જાડેજા જભ જપ ગોવિંદ લાલ ગોપાલ.

ઈતિ અધ્યાય ૭૬

અધ્યાય ૭૭ : સાલ્વજો વધ

દોહરા

યુધ મેધાન મે ફરી પુગા, રણધીર રાજ કુમાર, સેનાપતી સામે દશી, પંઢજ કેયાં પળકાર.
સાલવ જો સેનાપતી, આયો થયી તૈયાર, બોય બરુકા બાખ્યાં, કેયા યુધજો લલકાર.

ચોપાઈ

કેશવ નંદન નજર દશીને, સામે આયા રથ ખણીને
સત અઠ બાણ ભેરા છદેયા, છતર કે ઈ પેલા ધસેયા
સારથી ઘોળા નાસ કરીંતા, રથ જોરે ભંગાર કરીતા.
સેનાંપતીજો મથો ઉદાયા, યાદવ સેના નારા લગાયા
સામ્બ સાતવિક સુબાઉ ભેરા, થઈને આયા જાધવ ઘેરા
સાલવ સેનાં જો નાસ કરીતાં, અશુર રણમે ઈ જ છણેતા
તોમર તાસને તેજ તરાર, ગધા મુગદલ ભેરા હથીયાર
ભારી ભયંકર યુધ રચાણું, સાલવકે સામે ઈ દશાણુ.
ઉપળ્યો ઉવાંથી અંતરયાળ, સામે અચીને કે પળકાર.
દીં સતબાવી વ્યા ઈ નકરી, નતા નમીંદી કોપણ કકરી.
સજ ઉલે પોવા કરી રેયાણ, દી ઉગધે ભેરા જ પ્રયાણ
મરે નતો ઈ માયાવી અશુર, નતો દશાજે કત અયકુર.
નયીં નયીં નત માયા રચાય, રણમે તો ઈ ત્રાસ મચાય.
જાધવ વયી વિચાર કરીતાં, શ્રીકૃષ્ણકે યાધ કરીંતા.

શુકદેવજી કહે છે કે સાલવ સાથે લળતા યાદવો સતાવીસ દી સુધી લળ્યા છતા અંત ન આયો સાલવ મરે નતો અતરે કૃષ્ણ કે યાધ કરીતાં હદા ઈંદ્રપ્રસ્તમે યન પુરો કૃષ્ણ કરાયા શીશુપાલ મરી વ્યો અતરે ભગવાન પાછા દ્વારીકા અચેજી તૈયારી કરીતા પાંડવે રાજા ગનીને નંકરેતા

દોહરા

ઈંદ્રપ્રસ્ત મે અજ હરી, મનશે કેયાં વિચાર યાધ આવયી દ્વારીકા, વનંણ કેયાં નરધાર.

શ્રીકૃષ્ણ અજ સવારજો પાંડવેજી રજા ગનીં અંતપુરમે ફઈબા કુતાંજી કે મલીને ભગવાન

ઉવાથી રવાનાં થીએતાં ઈ કથા સુખદેવજી વર્ણન કરીતા.

ચોપાઈ

રજા ગંનીં હરી કેયાં તૈયારી, રથ જોળાયા ઈ તંન વારી
પાંડવ ભેરા થઈ વોરાયા, હાવ ભાવઈ પુરા વતાયાં
ધરમ રાજા મુખ વાણી વદીતાં, યજ્ઞનંજો જસ હરીકે દીતાં
મલી નયંન ભર મુખ વાણી, સબધ ઉચારનં અખીયે પાણી.
અમીંદ્રસ્ટી હરી હંત વરસાયા, રથ દ્વારકા દશમેં હલાયા
મારગ મે હરી કરી વિચાર, દ્વારીકા જી આવયી અણસાર.
શીસુપાળ જો મરણ દશીને, સાલવ ઉછરયો તે ઈ ઉથીને
દંત વક્ર જેજોં મંતર આય, સાલવકે ઈ દીયણ સાય.
બોય કરેલા વેર વસુલાત, નકી કંધા હુંધા ઉતપાત.
ઈ વિચારે હરી રથકે ભજાયાં, ઘોડા દ્વારીકામે આયા.

દોહરા

ઈંદ્રપ્રસ્ત વ્યા ઈ હરી, ઈ શુણી કરે સાલવ ચળી આયો દ્વારીકા, દશી થોળા જાધવ.

અજ ભગવાન ઈંદ્ર પ્રસ્તમે વઠા અયી અતરે અનીકે અંગ સ્ફરી થીએતી અતરે વીચાર્યા ક આંઉ ઘણે દી થ્યા અત થીયો અયને શીસુપાલકે મારે વધો ઈ દશીને સાલવ વેર ગનેજી ગાલકે તે ને દંતવક્ર અનંજા ભીતર અધ અતરે રખે બોય દ્વારીકા જોરેલીય પુગા હુધા અતરે પાંડવેજી રજા ગની ઈ દ્વારીકા અચેતાં

ચોપાઈ

અજ નગરીમે હરી અચેતાં, સામે યુધ પેગાંમ દશેતા
વન ઉપવન દશજે વેરાંન, સજો શેર ભાસે સુંમસાંમ.
ઉતઈ હરી તૈયાર થીએતા, રથ જોળેને બાર અચેતા
દારુકજી રથ પુર હલાયા, યુધ મેધાંનમે અચી પુજાયા
દ્વારીકા જો રક્ષણ કરેલાય, બલરામજીકે દનાં સમજાય
હરી હેકલા રણમે આયા, સાલવકે શંકેત હલાયા.

દોહરા

ગરુડ ધ્વજ સામે દશી, સાલવ થેયો તૈયાર. અમોઘ શક્તિ ઈ છેદ, સામે કે પળકાર.

મેધાનમે ગરુડ ધ્વજ રથ દશી સાલવ શ્રીકૃષ્ણતે ઈ અમોઘ શક્તિ છદેતો. ઈશકતી જે ઉમસ સે સજે આકાસ ભરાઈ વનેતો.

યુધવર્ણ રાગ.પરજ

હે વેગવાંન ઈ શક્તિ અચેતી, સજે અભમે કરજોત જલેતી
પ્રલ્ય કરેલા હંન આલંમજો, નેત્ર ખોલ્યા શંકર પંઢજો
સમજીવ્યા દશી ઈ અશુરારી, સાન્ગ ધનુષ ખયા પંઢવારી

અમોઘ જા હરી ટુકર કરીંતા, ફગાય ધરીયામેં બુળીતા.
સોરો બાણ સાલવ તે છદેયા, વીમાન સાતં પટતે ધસેયા
વેમાન કે કેયા સાવ ભંગાર, નજર સામે કરે પળકાર.
હે ફરી સાલવ ઈ ગધા ખણેતો, પટતે પછાળે રાળ કરેતો
ધરા ધુબી વચી થેયો સળાકો, અભંર મે ઈ થયો ભળાકો

અમોઘ અને વિમાન બીજો નાસ દશી સાલવ કોપ કરીને પંઢજી ગધા ખણીને વંવ મજા પટતે પછાળે ઉન ધાસે ધરા ધુબી વચીને આકાસમે પળઘા પેયાને ઈ ગધાજો ઘા શ્રીકૃષ્ણજે કર હથતે કરેતો

હે ગધા ખણી હય હરીજે હથતે, ધનુસ છણી પેતો ઈ પટતે
દશી દેવ મથે રાળુ કરીતાં, હીં કીં ભન્યો વિચાર કરીંતા.
હાહાકાર થેયો ઈ અવનીતે, સજો દાખલો નજર દશીને
સાલવ ખલજી તાળ મચાય, કટુ વચનં ઈતો સુણાયા.

સાલવ ગધા અતરી જોરસે શ્રીકૃષ્ણજ હથતે મારે ક કૃષ્ણજે હથ મજાંથી ધનુષ છણી પેતો ઈ દશી દેવ રાણુ કરીતા કીં હી કો ભન્યો ઈ ભેરા થઈ ન કૃષ્ણ સામે નેરીતા ને સાલવ કૃષ્ણકે સામે અચીનં ભાસેતી ભકેતો.

અરે મુરખ તું રાજસભામે, મારે શીસુપાળ લકીં કરેને
રુકમણી જો હરણ કરે લાયં, ઉજ મંધરમે રઈવે છપાય.
ભુપતીએ, જોતું કરે અપમાન, વરી ભનાવે તું ભગવાન.
ઉ ભધલો અજ આંઉ દનેલા, આયો અયાં તોજો વંશ કઢેલા

દોહરા

અતરો ચયી સાલવ અત, રચાય માયા જાર અદ્રસ્ય થઈ વ્યો ઉદી, છાય છદે અંધકાર.

સાલવ જા હી કટુ વાણી શુણીને શ્રીભગવાન કોપ કરે ને સાલવકે ચેતાં હે મુરખ તું ભગવાદ છદીતોં તે મોત ફરેતો અતરે તૈયારથી અતરો ચયીને કૃષ્ણ ગધા ખણીને ઉભા થેયાં

ચોપાઈ

ભકવાદ તું કુલા કરાયેતો, નેયાર તોતે કાળ ફરેતો
ગધા ખણી હરી સામે માર્યા, સાલવજી હી હાસંલી તોળ્યા.
મોં મજા વછટી રત ધારા, પેયો પટતે ઈ કરે હુકાંરા
ગધા હરીજી પાંચી અચેતી, સાલવ કે સાવ જોરે વઝેતી.
સાલવ પંઢજી માયા રચાય, આયો અત ઈ રૂપ ભધલાય.
અચી કરેનેં ઈ રૂંધ ન કરેતો, દ્વારકા જો પ્રસંગ ઈ ચેતો.

ભગવાન સાલવજી ગધાસે હાસલી જોરે વધા રતજી ધારા મો મંજા વછટઈ ને ઈ માયા રચાય તો હકળો દુત અચી શ્રીકૃષ્ણકે સંદેસો દેતો

દોહરો

દ્વારીકા અજ નંગરમેં, અનર્થ થયો હજુર બંધી કરે વસુદેવકે, ખરી વ્યો કોક અશુર.
રૂંધન કંધા માં દેવકી, આયા મેલનું બાર જાણ કર વની દુત તું, કૃષ્ણ કે તતકાળ.

દુતજી ગાલ શુણીને કૃષ્ણ વિચાર કરીયેતા ક દ્વારકાજો રક્ષણ બલરામ કરીયેતા તદે ઉનીકે દેવ દાનંવ પણ સગે ન તદે હી કીં ભને જ ન. નકી સાલવજી રાંધ અય

ચોપાઈ

શુણી સબ્ધ શ્રીકૃષ્ણ વીચાર્યા, બલરામજી સાવ સંભાર્યા
ચોકી કરીયે જત બલરામજી, ઉત અશુર નં વરકે કીં
દેવ દાનંવ જેં કે જીતી સગે નં, ઉત ગાલ હી કદે ભનેં ન
નકી સાલવજી રાંધ દસાંય, લકી કરેને તો મુંકે ભનાય.
ફરી વયી વિચાર કરીંતા, વસુદેવજી યાધ અચેતા
પલ ગડી વયી ઈ નકરી, સાલવ મો મંઢે બયી કકરી.

શુક ઉવાચ દોહરા

હે રાજન હી, જગપતી, જગજો તારણ હાર નોધં ગંને પલપલવયી, નાંય નજર સે બાર.
ઈજ બ્રંમ અજ અવનીતે, કરે દીયાણી કમાલ જાણી શગે જોગી મુની કદા અશુરજો સવાલ

સુખદેવજી ચેતા હે રાજન હી ભ્રમ જગ તારણ જગરક્ષક અજ જગ અને ધરમ લા કરે અટપટી લીલા કરીયેતા કારણ હકળો જ અય અજ ધુનીયાતે માયા જાર આસુરી વીધા અતરી વધીવયી આયે જ ઈ સજે જગકે પતંન જે મારગ ખણી વનેતી તેકે વારેલા સુધારેલા હી માયાધારી રાજાએજો નાસ કરેલા ભગવાનકે કતરી લીલા કેણી પેતી.

ચોપાઈ

ફરી સાલવ અત માયા રચાય, રૂપ વસુદેવજો ઈ વતાયં
શ્રી કૃષ્ણકે ઈ પળકાર કરેતો, ઉન પુરૂષજી ચુટી જલેતો.
કૃષ્ણ કે સામે ઈ કરી વતાય, ખણી તરારને મથો ઉદાય

ફરી ઈ સાલવ ચેતો

તોજે પીતાજો હી મથો ખરીવન, તું પણ મરણ તૈયાર થઈ વન

ભગવાન સાલવજા કટુ વચંન શુણીનેં ઉભા થઈ બાણ મારે અંનજી માયાજો નાસ કરીતા. ને પંઢજે પંઢજી ગધા ખણી સાલવ મથે છદેયા

ચોપાઈ

ફરી માયાજો ઈ નાસ કરીંતા, ગધા ખણીને ઘા કરીતા
તત અશુર ઉદીને વ્યા આકાસ, રાળુ કરેતો ફરી ચોપાસ.
પગ જલે ને હરી પાંઉ પછાળ્યા, સાલવે ફરી નચાયાં
ફરી અશુર ઈ ઉભો થીએતો, અમોઘ શક્તિ છુટી છદેતો
શક્તિ કે ફરી પાછી વાર્યા, હથ કપેને પટ પછાળ્યા
ડુળી પટતા કે ઈ પળકાર. રૂપ ધરીને ફરી વકરાળ.

દોહરા

ચકર ચળીયાં શ્રી હરી, ને છુટો છદેયા ઘા મથો ઉદીવ્યો ધળ મથા, ને નકરીવ્યો ઉ શાં.
સાલવ પયો પટતે દશી, દેવ વઝાયાં દાંદી જેકારો જગમે થેયો, ઉદયી અવની આંધી
માર ઉતારયા ભુપતી, દયી અનીતી ન્યાય, જગમે નેરયો જાડેજા, દંકો દંનાં વઝાંય.

ઈતિ અધ્યાય ૭૭

અધ્યાય ૭૮: દંતવક્ર-વીદુરથજો ઉધાર.

દોહરો

સાલવજો મરણ શુણી, આયો દંતવક્ર મેધાંન દશી હરી તૈયાર થેયાં, ભારત ભુરાણ ભાંન.
સામે દશી દંતવક્ર કે, હરી મન કેયાં વિચાર હન પલ હીં બોંકે ધસે, ભુમી ઉતારીયાં ભાર.

શ્રીકૃષ્ણ સાલવકે મારે વધા. ઈ દશી દંતવક્ર મેધાનમે અચેતો ને ગધા ખણીને સામે પળકાર કરેતો.

દશી અશુર ઈ ઉપળ્યો, કે કૃષ્ણ સામે સટ, ગધા ખણીને ઘા કરેતો, નપટ અચીને વટ.
મોં સે તો ભકભક કરે, નતો સુણેં સેતાની, પુંન થેયા પરીયેજા પુરા, તદે ઉપનું અજ્ઞાન.

દંતવક્ર ભગવાનકે ચેતો

સાલવ શીસુપાળજો અજ આઉ વારીયા વેર જલે મારીયા જપટશે નાંય અજ તોજી ખેર.
ગધા ખણીને અશુર ઈ, કે કૃષ્ણ મથે તે ઘા ટપી પેયા હરી રથ મથા, સાવ ગુમાવ્યા ઘા.

દંતવક્ર જી ગધાજો ઘા ગુમાયને ભગવાન કુમુદી ગધા ખણી દંતવક્ર મથે તે મારેયા

કુમુંદીનીં હરી ગધા ખણીને ઠકા કરાયા ઠોળતે, મો મંજા વછટ ઈ રત ધારા અશુર અચી પ્યો પટતે
ટુટી ખોપરી થેયો સળાકો, ઉલકા ઉદયી આકાસ, ચેતં ન થઈ ઉથલી પ્યો, સેના સજી વિનાસ.
અશુરજે અંગ મંજાથી, નઢણી જોત દસાણી, વઝ વરાકો વરે વદરમે, શ્રી હરી મે ઈ સમાણી.
હીરણાક્ષને કુંભ કરણે, ત્રેયો હી જ અવતાર, મુની શ્રાપકે પુરો કેયાં, અજ અવની કરતાર.
સંતે ભક્તે જી ભીળમે, ઈ ધોળી અચે ધરાર. કત ચુકોઈ નાંય દાખલો, સારે ગંને સંભાર.

શ્રીમધભાગવત પુરાણમે દશમ સ્કંધમે શ્રીકૃષ્ણજો ઈ છેલો યુધ અશુરે સે થેયો ઈ દસજેતો છેલે અશુર મળે વિદારે ધરાયા ભાર ઉતારેયા ઈ દશીને દેવ અને રૂષીમુનીં દ્વારીકામે દરશન કેલા અચેતા ભગવાનજી અસ્તુતી દેવ કરીયેતા ઈ કથા વર્ણન સુખદેવજી વદેતા.

દંતવક્ર પટ પેયો છણી, દશી વીદુરથ આયો અશુર
ચળી આયો ભાજી વારઈ, કરંમ હીણ ઈ કુમુંર.
ખણી બધારી બર કરે, અચી પુગો મેધાંન.
સામે દશીનેં શ્રીહરી, ધનુષ કેયાં સંધાન.
ગોવિદં ઘા ઘુચાય વેયાં, ને ચકર ચળાયા હથતેં
મથો ઉદાયા વીદુરથજો, છણી પેયો ધળ પટતે.
સાલવ સૌરભ દંતવક્ર, બ્યા મતારા મલ

માર્યા મોહન મહી મથે, જલે કરે નેં ખલ.
અશુર વગરજી અવની કેયાં, દશી ધરતી રાજી થયી.
દેવ વઝાયાં દુંદુભીને, ફુલ વરસાયા વયી.
ભાર ઉતારે ભુમીંતા, હરી પાછા કેયાં પ્રયાણ.
આય નગરી દ્વારીકાં, જત જાધવ રેયાણ.

શ્રીકૃષ્ણજી દેવ અસ્તુતી કરીંતા.

રાગ : પશલી ભરીને રસ પીધો

અજતા દ્વારીકામેં કૃષ્ણ પધાર્યા. દશીનેં દેવ અીં આયા વેમાને વયી કૃષ્ણ પધાર્યા...
શીવ વીરંચી ભેરા, આયા સનકાદી આયા નારદ દેવ નગરી દ્વારીકામે કૃષ્ણ
યમનેં કીનંર વેદ વા સુકી. વીધાધરે ભેરા ગંધર્વ ગાયે ગુણ કૃષ્ણ પધાર્યા...
રૂષી મુનીયે જત જોગ જમાયાં ધારે સમાધી ન્યારી ધલમે જોગેસર. કૃષ્ણ પધાર્યા...
શ્રી કૃષ્ણ ભેરા શોભે શ્રી બલધારી જાધવ જોધેજી તાં નકર ઈ સવારી. કૃષ્ણ પધાર્યા...
અજતા ઈ દ્વારકા, ચળઈ હીલોળે આનંધ મંગળ ઘર ઘર ગાવાજેતાં તી.
જગજો જીવન ઈ જોશણું જોગી અજીત જગમે જેં કે, જીતી સગા જે ન. કૃષ્ણ પધાર્યા...

ઈંદ્ર પ્રસ્તથી ભગવાન પાછા દ્વારીકામે આયા નં અત સાલવ સોત મણી અશુર મારે ભાર ઉતારેયા. અજ કૃષ્ણને બલરાજી ભેરા વયી જ્ઞાન ગોષ્ઠી કરીયેતા ક હાણે પાંકે પાંડવે લા કરે કયો માંગ ગનણું

હરી આયા દ્વારીકા પુરી વયી વિચારી વાલંમ અશુર તાં ઓછા થેયા ફરી નજર કેયાં આલંમ નજર પયીં કુરૂ કુળતે, ત દઠા કારા કરંમ યુધ તાં હીં નકી જ વો, ઈ જાણ્યા તે મરંમ. બલરામ કૌરવ પક્ષમે, પંઢ પાંડવ ભગવાન શુણી બલ નાકાર કેયા, કેયા જાત્રાજો પેગામ.

કૌરવ પાંડવે જો જુધ થીંધો ઈતા ભગવાન મળે જાણ્યા તે અથ ઈતી અતરે બલરામજી કે ચેયાં હે ભા આયીં કોરવે જે પડામે પાજી જાધવ સેના ભેરા રોજાત કોરવે જો પણ કુટુંબ ભાવ સાચવાજે ઈ શુણી બલરામજી નાકાર કેયા હાણે મુકે જીધ નાંય કેણુ આઉતા યાત્રા કરેલા વનાતો નં ઈ યાત્રા કેલા ઉપડી પેયા.

ચોપાઈ

પેલાઈ પાટણ પ્રભાસ અચેતા, ભ્રમં ભોજન દઈ ત્રપણ કરીતા
યાદવ કુળજા પીતરૂ જતરા, પીંદ દનાંઈ નાલા તારા
ઉવાંથી સરસતી આયા કીનારે, સ્નાન કરે ને અગીઆ પધારે
પ્રથુ ઠંક ને બીંન્દુ સરોવર, સુદર્શન ચીત્રકી ચીત્રકુટ તટ પર
વીશાલ ને વરી બ્રંમ તીરથજી, દરશન કેયાં ઈ ચક્રતીરથથી
ગંગા જમનાં સ્નાન કરેને, અગીઆ હલેયા પાંવન થઈને
નૈમીષારણ્ય મેં ઈ આયા, જત જોગીડે જોગ જમાયા.
દશી પધાર્યા સામે બલરામે, સામે હલી કરી કેયાં સનંમાન

વેદ વેયાસ જા સીસ્ય થીએતા, રોમહર્ષણ કથા કથીતાં
વેદ વ્યાસજી પીઠ મથે ઈ, ભાગવત વાંચીતાં સુતજી ઈ.
દનાં નં બલકે કીં આવકાર, નકી કેયા સુતજી નમસ્કાર.
દશી બલરામજી કોપ કરીતા, મુનીં મઢંળ કે સામે બોધીતા.

શ્રીબલરામજી દ્વારીકાથી નકરી પ્રભાસ પાટણથી થઈ સજે ભારતમે યાત્રાઉ કરીંતા અજ ઈ નૈમીસારણ્યમ આયા અત રૂષી મુની મળે ભેરા થઈ શ્રીમદ્ભાગવતપુરાણજી કથા કરાયાવાં વ્યાસ પીઠ તે સુતજી વયી કથા કરીધાંવા, બલરામજી આયા તદે મળે મુની સામે સનમાન કરે આસન તે વેરાયા પણ હકળા સુતજી નં ઉભા થયા ક સામે ન્યારેયા તદે ઈ મનીએકે બલરામજી ચેતાં.

દોહરા

સુંતજી કે સામે ઉભી, બલરાંમ કેયાં પળકાર પાતરતા પરખે વગર, ભુલ કેયા મુંની ધરાર.
વ્યાસ ગાધી મથે, વેરાય દનાં હી સુત અનં મધમે ઈ વ્યો ભુલી, ભાંન છદેવ્યો ભુત.

ચોપાઈ

વેદ પુરાણ જા ઈ ભણેયો પાઠ, મંત્ર તંત્ર જા જાપે જાપ
છતા અભીમાન ઓછો નં થેયો, સ્વાંગ સાધુજો એરેવ્યો.
રૂષી મુની જત જ્ઞાંની ધ્યાનીં, વઠો સીગાંશણ તે અભીમાની
સુત જાતીજો દંભ કરેતો, પઢી પુરાણ ને વદો ભનેતો.

ફરી વીપ્રેકે ચેતા

હે વીપ્રો હંન જગમે સાધુ, સ્વાંગ સજી ભને અસાધુ.
ઈનીં સાધુએકે દીણું દદ, ઈ દશી નં કરીયે બ્યા ફંધ.

દોહરા

ખયાં ધરભ જી પનંળી, કોપ કરે બલરાય રખેયા સુત જે કંધ મથે, ઈ મથો દનાં ઉદાય.

ધ્રભ જે પન સે સુતજે મથો લાય વંધા ને હાહાકાર થઈ વ્યો બલરામજી સુત પ્રતી બોલ્યા હે સુત તું પ્રતીલોભ જાતજો સુત થઈ ભ્રામણે થી ઉચે સીહાંશંન તે વઠો અયે અતરે ત વધ કે લાયક અયૈ બાદરાયણ જો શીસ્ય થઈ વેદ પુરાણ જા પાઠ કંઠસ્થ કરે અય છતા અવિનય થઈ પંઢકે જ્ઞાની સમજી આડમ્બર કરીયેતો અવીદ્યા જા પંજ જુકો દોસ અહિં તેકે તું સુતકાબુને નાય રખે તોજી વીદ્યાજ્ઞાન અફળ બે કે હીતકર નં થીધી અતરે તોકે મારે મે પાપ નાંય આઉ અધર્મીએજો નાસ કેલા જ આયો અયો ઈ ચયી સુતજો મથો ઉદેયા છદેયા.

મુની ઉવાચ. દોહરા

મરણ દશીને સુતજો, મુનીયે કેયા હાહાકાર ખોટો કેયા બલદેવજી, આંજે હયા હી કાર.
યાદવ વંશ શીરોમણી હત સુતજો દોસ જ નાંય અશીં વેરાયા વા ગાધીતે સંમજી જ્ઞાંની આય

ચોપાઈ

રંગમે તાં ઉત ભંગ થયા વ્યો, પ્રસંગ અશાજો ઈજ રહીવ્યો
બ્રંમ હત્યા જો ખપા જ પાપ, ભેરો લગધો વીપ્ર શ્રાપ.

ફરી મુની ચેંતા. ચોપાઈ

હે હલધર આંયી જગ સાંમી, જીવ ચરાચર રક્ષક નામી
અજ અવની જો ઉધાર કરેલા, અશુર સેનાંનાસ કરેલા.
અજ આંજે હથા થઈ હીકાર, તે મેં આંયી ઉતારીજા ભાર
જગમે જસને કીરતી મલધી, ઈછા અશાજી પુરી થીંધી.

હાહાકાર કરે મુની બલરામજી કે ચેતાં ક હે ભગવાન હી ભારી ખોટો થેયો સુતજી કે તા અસીંજ ગાધી વેરાયાવા હાણે અસાજો યજ્ઞન કાર્ય પુરો થીયે એળો કો મારગ વતાયો. તદે બલરામજી ચેતાં

ચોપાઈ

હે મુંની મુંકે મારગ વતાયો, મુજો સંસ્થ પુરો મઢાયો
સુતજી કે આઉ જીવીત કરીયા, આજી મનછા પુરી કરાયા
મો મંગ્યો આંઉ દીયા વરદાન, ધન ધરા સંપત્તી દાન
બ્રમ હત્યાજો ઉતરે પાપ, એળો વતાયો મારગ આપ.

દોહરો

બલદેવજી વાણી શુણી, મુંની થેયા પ્રશન્ન વધાઈતા બલદેવકે, મુખ બોલેયા ધન ધન

મુની બલદેવજી વટા મંગેતા

બલવ નાંલે અશુર ઈ, વસેતા વનમેં ઈ યજ્ઞ્ન ભંગતો ઈ કરે, અય દુઃખ અસાકે ઈ.

ચોપાઈ

અંન દુઃખ મંજાથી આંયી છોળાયો, યજ્ઞ્ન અસાજો પુરો કરાયો
અભય થયી અંશી ભજન કરીયું, મન મગન થઈ ધ્યાન જ ધરીયા.
આંયી તીરથ મળે પુરા કરીજા, ગંગા જમનાં સ્નાનં કરીજા
ભ્રંમ હત્યા જો ઉતરધો પાપ, જરા નં લગધો ભ્રામણ શ્રાપ.

મુનીએજી વાણી શુણી બલરામજી પ્રશન્ન થેયા ને ઈ બલવ જો નાસ કરે ને ત્યાંથી યાત્રા કરેલા નકરી વનેતાં ઈ કથા

સુત બાળ કોઠે કરે, આયીં વેરાયો આસન પુરો કરાયો યજ્ઞંન ઈ, પુત્ર પીતાજો તંન.
પંઢ હલેયા તીરથ ભુંમી, મુની વચન વસવાસ બલવ કે વીદારેયા, થેયો અવની ઉજાસ.
હી કથા બલરામજી, સજો યાત્રા પ્રસંગ વાંચે વિચારે જાડેજા, ત વઠો નાય ઈ ગંગ.

ઈતિ અધ્યાય ૭૮

અધ્યાય ૭૯ બલ્વજો નાશ

દોહરો

અધ્યાય હંનજી અજ કથા, લખયી મતી અનુંસાર, બલવ જો બલરામજી, કીં મારે કેયાં ઉધાર.
મુંની મળે ભેરા થયી, વઠા અચી ઉનં વન, વદી ડુંગરજી ધારતે, આદરેયા યજ્ઞ્નં.

હંન અધ્યાય મે બલદેવજી યાત્રા પ્રસંગ બલવ અશુરજે વધ અને ભીમને દુર્યોધનજો ગધા યુધજો વર્ણન કરે મે આયો અય.

ચોપાઈ

યોગી મુંની અજ અજ્ઞનં કરીતાં, વેદ વાણી ઉચાર કરીતાં
ધ્રત ગુગર હોમીંતા હવનમે, સુગંધ પસરે તો ઈ વનંમે.
બલવ કે ઈ ખબર મલેતા, મુનીં મલીને યજ્ઞન કરીંતા
ધોળી અચેતો પાપી ઉનપલ, માયા રચાયે પાપી ઈ ખલ
આંધી ઉપાળે ગંગંન છવાય, લોહી પરૂજી વસ પરસાય
મળ ગળજી ઉત છટતી પસરે, ભગા ભુદેવ હકળા હકળે.
બળદેવજી વટ અચી પુજેતા, પંઢ વીત્યી ઈ વયીંને ચેતા.
શુણી બલદેવજી થેયા તૈયાર, અચી પુગા ઉત ઉનં વાર.
હર મુશળ કે યાધ કરીંતા, પંઢજા સહસ્ત્ર ઉતયી અચેતા.
ખણી બળરામજી થેયા તૈયાર, બલવકે ઈ કેયાં પળકાર.
ઉંચે અભમે ઈ લકી ફરેતા, મારો મથાઈ અશુર કરેતો.
જભર જોરાણું મહા વકરાળ, સામે ઉભો કર જભર કાળ.
લાલ ભ્રકુટી ને નક ચપ બારાં, દંધ દશાજે જભર કારા
ઉંચે ઉભી પળકાર કરેતો, બર કરે બલ સાંભે ઉછરેતો

બલરામજી જી હાજરી અયે અતરે મુની ધ્રા છદે યજ્ઞન ચાલુ કેયા બલવ અશુર અચેતો યજ્ઞન અભળાયતો ઈ દશી બલરામજી અનકે આકાસ મથો ધસેને માર્યા યજ્ઞન પુરો કરાયા ને યાત્રા વનેતા.

ચોપાઈ

ખણી ત્રસુર તાટકેયો સામે, બ્યો હથ પંઢજો વધે ગધામે
દશી બલરામજી થેયા તૈયાર, ખયા પંઢજા જુનાં હથીયાર.
હર ખણી અનંમે અટકાયાં, બલરામ બલવકે પટતે ફગાયા
મુશળ ખણીને વાજ્યા મુંનતે, છણી અશુર ઈ પયો પટતે

દોહરા

બલવકે મરંધો દશી, દેવ અચેતા ઉત ફુલ વરસાયા વયી મથા, જત વઠા બલતત.
જેજેકારી જગતમે, મુની મન હુલાસ ધોળી આયા યજ્ઞ્ન વટ, જત અશુરજો નાશ.
વંદીતા ઈ બલરામકે, મલી વેરાયા પાટ અભીશેકતાં ઈ કરી, અનં નય જે જ ઈ ગાટ.
વસ્ત્ર આભુશંણ દનાં ફુલ સુંગધી બ્યાધાર. દનાં આસીસ ભેરા થયી, મુની મંત્ર કરે ઉચાર.
બલરામજી પ્રસન્ન થયી કેયાં મુનીયેકે નમન. આજ્ઞા ગંની ફરીફરીનમી, કેયા યાત્રા ગમન.

યાત્રા પ્રસંગ

અજ બલદેવજી અશુરકે માર્યા અતરે મુની મળે રાજી થીએતા જેજેકાર કરે યજ્ઞનં પુરો કેયા

અને બલરામજી જો અભીશેક કેયા બલરામજી નમન કરેને બ્રમ હત્યાજો પાપ ઉતારેલા યાત્રા કરેલા રવાનાં થેયા.

ચોપાઈ

કૌશકા જે તટતે અચેતા, સરયુ મુખમે સ્નાન કરીતા
અઢળક અંનધન દાન દયાને, અગીઆ આયા પ્રયાગ ફરીને
ત્રીવેણી મે ઈ સ્નાન કરીતા, પીત્રુ ત્રપણ દાનં દીયેતા
પુલહાભ્રંમ મે બલ આયાં, અજ આશ્રમમે આનંધ છાય
ગયા ગોમતી ગંદકી દેવી, સોનાં નદી ઈ અય શુર સેવી
ગંગા સાગરમે દુબકી લગાયા, વસુદેવજી ઈ જાધ કરાયા
મહેદ્રં પર્વત મથે ચળેતા, પરશુરામજા દરશન કરીતા
સત ગોધાવરી વેણુ પંપા, ભગીરથી ઈ સાદ અનંપા
કારતક સ્વામી જા દરશન ન કેયા, શેલ પર્વત તે બલ વેયા
દખણ દશજો મારગ જલેયા, વેકઠેશ્વરકે ઈ પુજયાં
શીવ કાંચીને કોટી કાંચી, કાવેરી ફરી વ્યા કામાક્ષી.
રંગ ક્ષેત્ર બાલાજી ભેરા, દરશન કેયા અયી સવેરા.
રૂષભ પર્વત રામેશ્વરજા, સેતુબંધને ક્રત માલાજા.
દો હજાર ધેનુ જાં દાન, પુરાયુ દનાં અત બલરામ.

દોહરા

યાત્રાઉ કરી બલરામજી, થીં પુનીત પર્વત રાજ
જન હીત જગ વતાવેયા, જીંવ તારણ હી પાજ.

ચોપાઈ

દક્ષીણા પર્વત મથુરા આયા, કલા પર્વત મલ્યા પર નાયા
ત્રાંમંવરણી નદીમે અચીને, સ્નાનં કેયા બલ ફરીને
દુર્ગા દેવી જા દરશન કરીને, કન્યા કુમારી નમ્યા અચીને
અગસ્ત મુનીજો આશ્રમમે, નમેયા ફરી ફરી ચરણમેં
ત્યાંથી કેરલ તીગર્ત વ્યા, શ્રી શીવજીકે વનીં નમેયા.
શુર પારકનેં પર્યો વરણમે, સ્નાન કેયાં ઈ તાપી નયમે
આર્યા દેવી જા દરશન કયાંઈ, મહાસાગરજી વચ વઠા ઈ
મનુક્ષેત્ર મે છેલે આયા, પ્રભાસ પાટણ શીસ નમાયા.

દોહરો

પ્રભાસ પાટણ બલ પુગા, અત થોળો કયાં વસરાંમ
તત ખબર પયી બલરામકે, નયી દ્વારીકા ભગવાન.

પાંડવ કૌરવ જંગમે, ઉની ભેરા અયી ભગવાન
મહારથી કે મરી ખુટા, સેનાં સોંત મેધાંન

ચોપાઈ

શુણી બળદેવજી થયા તૈયાર, ઉત વડન્ણ લા કેયા વિચાર
મારગ મેં ઈ વિચાર કરીતાં, રખે કૃષ્ણ યુધ છેલો કરીંતા
અવની જો ઉતારણ ભાર, કોરવે જો નકી કંધા સંહાર
કુરૂક્ષેત્ર મે બલ ઈ અચેતા, કોરવ પાંડવ ભેરા કરીતાં

દોહરા

દશી કરે બલરામકે, પાંડવ મન ઉમંગ ભેટેતા ઈ ભાવસે, સજો સમજાયા પ્રસંગ.

પાંડવ બલરામજી જો સનંમાન કેયા ખબર અતર પુછેયા ને હન યુધજી સજી વારતા ચેતા. બલરામકે.

દોહરા

વીસ્ટા જી સજી વીરતા, ને દુર્યોધન જી જધ
થકા શ્રીકૃષ્ણ સમજાયને, પણ પાંતેય આવયી ભધ.

બલરામજી બોય પઠોકે ભેરા વેરાયને યુધ ભંધ કરેલા સમજાઈતાં.

ચોપાઈ

બલરામજી અત વાણી વદીતાં, કૌરવ પાંડવ વટવયી ચેતાં
યુધ આજો ભા ભંધ જ કરેયો, ભેરા વયીનેં સંપ જ કરેયો.
ખોટો કંમ કેયા વગર વિચારે, કુળજી કીર્તીછિદેયા વસારે
કાંતા પેઢીજા પુનં થયા પુરા, તદે વનાંયોતા વંશ સમુરા.
આંકે કૃષ્ણ ખુબ સમજાયા, આદેસ કે નં ધલતે ધાર્યા
અના ભચરણી થુળીક બારી, દશજેતી મુંકે નેર્યો વિચારી.
ભચેયા અયો અયી આંયી સે ભાકી, બોય કર્યો આંયી માફામાફી.
તે વેધેં વેધેં કીંક વંશ રોધો, નકા સરવાળે વીનાસ થીધો.

દોહરા

સમજાયેલા બલ સાવ થકા, પણ લગી જરા નં કારી
પોવા આયા યુધ મેધાનંમે, ભેરા પાંડવ ચારી.

ભીમને દુર્યોધન પ્રતી ચેતા

બીં કે અચી બલરામ સમજાઈયે, કુળ નીતી જગ માયા વતાયે
ધરા ધાંમ અય છર ભંગુર, કતનાય ટકેયો પાણીપુર
આંયી જેળા હી યુધ કરેયો તાં, ભીરી નં હલધી હુંયી મરોતા
અનાં મુળી ભાજી અય હથમે, વયી વસકે વારેયો વતરમે.

દોહરા

બલરામજી જી વાણીકે, જરા દંના નં ઈ કંન
પાછા ઉવાથી બલ વરેયા, કેયા દ્વારીકા ગંમન.

બલરામજી ભીમશેન અને દુર્યોધન કે સમજાયા ક હાણે યુધ ભંધ કરીને સંપ કરીયોત થોળો આંજી પુવાંઈ રોધીં પણ ઈ દુર્યોધન મુરખ મન્યો ન તદે બલરામજી. હતાસ થઈ પાછા દ્વારીકા અચીવ્યા અત યાદવે સંનમાન કેયા યાત્રા ઉત્સવ કેયાં

ચોપાઈ

દ્વારીકા બલરામજી આયા, યાદવે સારો શેર સજાયા.
ઉગ્રશેનં સામે હલી અચેતા, કરે સામ્યાં કોઠી અચેતા.
ખબર અંતર બલદેવ પુછેતા, ઈંદ્ર પ્રસ્ત જી ચર્ચા કરીતા.
પ્રગઠ બળ કૃપા પંઢજા વિચાર, ભાવી પ્રબળ જીવ લાચાર.
મહા ભારત જીં સજી અખાણી, સજી સણગાયા, વર્તે વાણી.
યાત્રા વર્ણન પુરી વતાયા, નૈમીશારણ્ય કથા સુણાયા.

બલરામજી યાત્રા પુરી નૈમીશારણ્ય જે પ્રસંગને છેલે મહાભારતજી યુધજી વારતા યાદવે કે ચેયા મળે શુણી અફસોસ કેયાં ને ભાવી મથે દોસ ફગાયા.

બલરામજી અજ્ઞાત સ્નાન. ચોપાઈ

પંઢજી પત્ની રેવતી ભેરા, અજ્ઞાત સ્નાનં કેયાં સવેરા
અઢળક અંન ધન દાન દયીને, વઠા સીંગાસણ ઈ પુરીમે
જી અભમે ઈંદુ સોભે, તી બલ રેવતી ભેરા ઓપે
અજ પુરીમે મંગળ વરતે, જનગણ જયજય કરતે

દોહરા

બલરામજી જી કથા, લખાણી વેદ પુરાણ. અનંત ભેરા અનંત ઈ, પ્રગઠયા પ્રદવી ભાણ. મન વાણીથી પર ઈ, નં સમજાજે રોલ ગુરૂ વગર ગંમ કીં નં પે, ઈ અટપટો અય ખેલ. અદભુત જેજો ચરીત્ર ઈ, વાણી જત લગાર. શ્રધા સે સંમરણ કજા, મંજા મલંધો વિચાર. પુરણ બ્રંમ જે જીં આજ્ઞા રખે શરતે ચળાય. તદે જાડેજા તું કત પુજે હથ જોળે મથે નંમાય.

ઈતિ અધ્યાય ૭૯

અધ્યાય ૮૦ : સુદામા ચરીત્ર.

દોહરા

અધ્યાય એશીંજી કથા પરીક્ષિત કેયાં પ્રશ્ન કથા વતાયો કો ભકતજી, જે તેં પ્રશ્ન ભગવન. પુરણ બ્રંમ પરમાતમાં, જગ કારણ તારણ બ્રંમ જેંજી ઐસ્વર્ય માધુરી, લીલા જગ અગંમ ભક્ત કો ભજન કરે, ભવ નીધી થેયા ભવપાર. તેજી પુનીત વે કથા, ઈ સમજાયો વસતાર. વાણી શુણી પરીક્ષિતજી, મુની મુખ મુસ્કાંન. ભકત સુદામેજી કથા, કેયાં વસતારે ગાંન.

પરીક્ષિત સુખદેવજી કે અજ પ્રશ્ન પુછેતા હે ભગવન શ્રીકૃષ્ણ જો સ્વસ્વરૂપ ઐશ્વર્ય લીલા માધુરી અનંત અયી અને પુરણકથા જો આયીં પાન કરાયા ભાંકી હાણે કો ભક્ત સંતજી કથા ભગવાનકે પ્રીય હોય તેજી કથા સુણાયો તદે સુખદેવજી સુદામે ભક્તજી કથા સમજાઈયેતાં

રાગ

જનંમ ધરી જન જગતમે ઈ, કયા ઈ સંમરણ સ્યામજો.
સફળ કેયાં ઈ સંત જનમ, ભજન કરે ભગવાન જો.
હે પરીક્ષિત જનમી જગમે, કેયાં ભજન નં ભાવસે
ઈ જીવ પામર કીચળ મેદક, વ્યા ચોરાસી નાવ મે.
દરશન કેયાં જીનીં નેત્રથી, અંન નેત્રકે પણ ધન્ય ઐ
જીનીં પગ ભર્યા પ્રભુ કાર્યમે, ઈ ચરણકે પણ ધન્ય ઐ.
રસનાં જેજી રાતનેં દીં, શ્રી સ્યામ જો સંમરણ કરે
ધન્ય ધન્ય ઈ ભક્ત જગમે, ઈ સેજ મે પંઢ ભવ તરે.
પરીબ્રંમ પુરણ જગત વ્યાપક, સંમજે સાણા સંત ઈ
ધન્ય જીવન ભક્ત ગુણીયલ, પુનીત ભુમીં પ્રગટ ઈ.
ઈ સંત શાણા પ્રીય ભગવન, અવનીતે કતરા થેયાં.
જેંજી જીવનજી ગાથા અંમર, માલા ચોપળે મેં રેયા.

પરીક્ષિતજી વાણી શુણીને શુકદેવજી મારાજ ભક્ત સુદામેજી કથા સમજાઈયેતા.

ચોપાઈ

હે રાજન હી કથા ભક્તજી, વીપ્ર સુદામા અળગ તપધારીજી.
નાંય સાધુ ઈ અય સંસારી, સાવ ગરીબ અયાચકવૃત ધારી
શ્રીકૃષ્ણજો સખા ચોવાય, નંઢપણ મે ઈ હરીગુણ ગાય.
ગુરૂકુળમેં ઈ ભેરા ભણેયાતે, રાત દીં ભેરા ઈ રમયાંતે

દોહરો

ભણી ચુક્યા ભેરા હલ્યા, સુદામાને શ્રીકૃષ્ણ. કૃષ્ણ આયા દ્વારીકા, પંઢ ઘર વીપ્ર પણ.

ચોપાઈ

અચી સુદામા મંઢેયા સંસાર, મનંસે નકી કેયા નીરધાર
કદે પણ કેં વટ પૈસો ન મંગણુ, ઘર મલે ઈજ અંન ખેણુ.
ટેક ધારાકે દીં આયા દુખજા, નતનત પે ઈ સાંશા અનજા
ધોતી કપળા સાવ ટુંટી વ્યાં, છોરેજા પ હી હાલ થઈવ્યાં

શુકઉવાચ

હે રાજન શ્રીકૃષ્ણ વ્રજથી મથુરા આયા. ને વરી સંદીપનીં આશ્રમમે ભણેલા વેયા ઉત હકળો વીપ્રબાળ સુદામો પણ વિદ્યાભ્યાસ કધાં વા શ્રીકૃષ્ણને સુદામાજી મીત્રાંઈ થઈ રાતદી ભેરા રે ભણે ગણે ઈ બોય હકળે દી આશ્રમ ભા લકળા કપેલા જંગલમે વનેતા ને ઉત જ્ઞાનં ગોસ્ટી કંધે સમ્ય

નકરી વ્યો ને તે સુધી તા ઉત આંધી ઉપળઈ વદર અભમે ચળેયી વા લગો ન ગજણને ભેરી વઝ ને વરસાદ ટુટી પેયો તંન ટાણે શ્રીકૃષ્ણને સુદામા હકળી ડુંગરજી ભેખળ નીચે વયીને રાત પુરી કરીયેતા ભગવાન સુદામોકે વાર્તા સુણાય સવાર કેયા.

વર્ષાવર્ણન રાગ સારંગ

અજ આયા અયીં કરતાર, વનમે, અજઆયા અયી.
ભેરા સુદામા ને ઉપળઈ આંધી, આવયી અભ અણસાર. અ...
વા વરેયો ને વદર ચળેતા, વજ કરે ચંમકાર.
સન્યું સન્યું સુજેત્યું ઘોરૂ, પટ તે થીં પળકાર. વનમે...
તાળો તવારે ઉતરા દશમે, મોર કરી કીંકાર.
દંમ ચળેયા જત હાથી જેળા, દાલા મથા દચકાર. વનમે...
ધોધ છણેતા ધરણીતે જત, પાણી પે ચોધાર
તરા તરાઈયું થયું છલો છલ, દેદર કરી રણકાર. વનમે...
રાત આધારીં વેરાન વગળો, સાવ લગે સુનકાર.
સ્યામ સુદામા વઠા હંન વનમે, કદે થીયેતી સવાર. વનમે આયા અજ કરતાર

સજી રાત શ્રીકૃષ્ણને સુદામે વસધે મી મે પુરા કેયા સવાર થીધે લકળેજીયું ભરીયુ બધેને આશ્રમમે અચેતા. અભયાસ પુરો કરે બોયે ગુરૂજી આજ્ઞા ગની ઘરે વનેતા સુદામા જા લગ્ન થીએતા ને ઈ ભક્ત ટેક ધારીવા ઈ મનશે સકલંપ કેયાં કે કદે પણ કે વટા મંગણુ કીન નં ઈશ્વર ભરોસે ભજન કરી દી ગારીધાવાં.

દોહરા

ઉગે ઉલે વણજાર ઈ, અય ઈ અસલી વાટ સુખ દુઃખ હંન સંસારમે, તીજ અચે ઉંન ગાટ.
સંચીત કર્મ જીવજા, ઈ જનં મે ભેરા જીવ ખણી અચે ઈ દેહમે, ભોગવે પુરા સજીવ.
વિપ્ર સુદામો ભક્ત ઈ પુર્વ જનમ જો સંત સુખ દુઃખ મે સરસોજ રે, ભજે પુરણ ભગવંત.

ભક્ત સુદામા હકળાત ભ્રામણ સરીર વરી અયાચક્ર જી ટેક અતરે ઘર સંસાર સાવ ગરીભી મે જીવન ગુજારીયે પણ ઈતા પુરા પવીતર સંત અનીકે સુખ દુઃખ સમાન જ લગે નં કદે હીલો ન આયોવો પણ હકળે દી અનીજી નારી સુસીલા વટ શ્રીકૃષ્ણજી મીત્રાંઈજી મળે હેવાલ સુણાયા વા ક ઈ મુજો મીંતર અજ દ્વારીકાજો રાજા અય.

પદ ગુજરાતી ગદ કરધી ભાસા. દોહરા

વિપ્ર સુદામા એક દી, નીજ નારી નીં પાસ, યાદ અપાવી મીત્ર નીં, શ્રીકૃષ્ણ સખામુજ ખાસ.
મથુરા નો મુળ રાજવી, યાદવ વીસ્વ વીખ્યાત, તે સખા મુજ કૃષ્ણ છે, આજ દ્વારીકા નાથ.

રાગ કાનરો

વાત યાદ એ આવે, સુદામાને, વાત યાદ એ આવે
મથુરા નગરીનો મીત્ર કનૈયો, દ્વારીકા ધીસ કેવાયે. આજે વાત યાદ એ...
ગુરૂ આશ્રમ માં ભેરા ભણીતા, સાથે ભોજન કરતા.

સાથે રમંતા સાથે ફરતા, નીજ નારીને સંભળાવે. સુ...

આજ સુદામાજી પોતાના પત્નીની પાસે બેઠા છે ઘરમાં બે દીવસથી અંન નથી છોકરાઓ ભુખથી કલપાંત કરે છે તે જોઈ શુસીલાજીનું દીલ દ્રવી જાય છે સુદામાને કહે છે

રાગ ઉપરનો

ભુખે મરતા બાળ નીહાળી, માતાનાં દીલ દુભાયે
જાવા દ્વારીકા હંઠ કરી બેઠા, નીજ પતીને સમજાવે. આજે...
અનંનો દાણો નથી એક ઘરમાં, જીવોને સ્યામ વિચારી.
જાવો દ્વારીકા વીલંમ કરોનાં, ભીળુ ભાગસે ગીરધારી. આ...

સુદામેજા પત્ની ચેંતા ક હે નાથ અજ કતરાદી થેયા ઘરમે અંનાજ નાંય ને છોકરેજા રાળ મુંવટા નેરાજે નતા તદે આયી ઈ કર્યો ક દ્વારકા વનો આંજો હેળો ઉ કૃષ્ણ રાજા અય ઈ આંકે વગર ગોરે આંકે દશીને ઈ સમજી વેંધો ને કી પણ થોળી મધધ જરૂર કંધો

રાગ ઉપરનો

વાત સાંભળી નીજ વનીતાની, સુદામાજી હરખાયે
સ્યામ ને મળવા થયા અધીરા, દરશન કરવા જાયે. આજ...
મીત્ર ને માટે શું લઈ જાઉ, નીજ નારી ને સમજાવે
તાંદુલ મુઠી લીધા ઉછીનાં, બાંધ્યાયા પોટલી માંય. આજે...

નીજ નારીજી ગાલ શુણીને સુદામા મન રાજી થેયા ઈ અતરેલા ક હંન બાને મુંકે ભગવાનજા દરશન થીંધા મદ મોકો મલ્યો અય ઈ વિચારી તૈયાર થયા પણ વરી યાધ અચેતો ક કૃષ્ણ વટ વનાંતો ત ઉનલા કરે ભેટ કુરો ખણી વનાં ઘરમેતા કી પ નાય અતરે ઈ દશી ને શુસીલાજી બાજુ જે ઘરેથી બ મેઠુ પવાં ઉધારા ગની ટુકર કપળે મે બંધી દનાં ને ઈ ઉપળ્યા દ્વારીકાં સામે

દોહરા

તાંદુલ લઈ પોટલી, થયા સુદામા તૈયાર, સંમરણ કરતા સ્યામનું, ચાલ્યા દ્વારીકા મોજાર.
લાકડી લીધી હાથમાં, મુખ જંપતા જદુરાય, સુરતા જેનીં સ્યામમાં, હળવે હાલતા જાય.

રાગ શીવાજીને નીદંરૂનાવે

તાંદુલ લઈને ચાલ્યા સુદામા, સ્યામ ને મળવા જાય
સ્વાસે સ્વાસે સ્યામ સંભારે, હળવે હાલતા થાય
હાથમાં લાકડી લીધી, દ્વારીકાનીં મારગુ લીધી.
આજ સુદામા દ્વારીકા જાયે, ઉમંગ એના દીલ નાં સમાયે
શ્રી હરીનાં દરશન કરવા, ઉતાવળા એ પાંવ ભરતા. આજ સુદામા...
પાવ લથળતા કંપતી કાયાંને, ચાલતા સ્વાસ રૂંધાય
જયાં થાકે ત્યાં બેસી જાયે, ફરીફરી હાલતા થાય.
દ્વારીકાં નીં સામે નીહાળે, મળવાને એ અધીરા થાયે આજ સુદામા...

સુદામેજી કાયા સાવ સુકલ કાઠી જેળી પાસરીયુ મળે ખપે લેખે ગંનો હાદપીંજરો કર પગ મદ ઉપળેતા સા ચળેતો કપળા ટુટલ નાય પગમે મોજડી જત થકે તત વયીરે ને વરી હલંધા થીએને

જેજી સુરતા ભગવાન કૃષ્ણ મે જ અય ને દરશન કરેજી અધીરતાં ઉન બરસે અગેયા હલેતા.

રાગ એજ

રાત પળે ત્યાં રોકાઈ જાતાને, જંગલ માં સુઈ જાય.
અગોર નીદ્રામાં સુતા જાણી, સ્યામ ત્યાં દોળી જાય
સુદામાનું હરી રક્ષણ કરતા, ઉભા ઉભા પ્રભુ પેરા ભરતા આજ સુદામા...

રાત રૂળીપે ઉતે સુદામા જંગલમે જ સુમીં રે ઉનીકે દશી ભગવાન અચી ઉનીજી ચોકી નત કરીયે ને જદે ઈ જાગે તેર ભગવાન અદ્રસ્ય થઈ વયે. ઈ નત જો ક્રમ દશી લક્ષ્મીજી શ્રીરુકમણીજી ભગવાનકે પુછેતા.

રાગ એજ

શ્રી દેવી શ્રીસ્યામને આવી, કર જોડી પુછે વાત
રાત પળે કેયા જાવો અકેલા, કોઈ નથી સંગાત.
ઉજાગરા કેટલા કીધા, કોણે આવા દુઃખળા દીધા. આજ...

રુકમણીજી વાણી શુણી ભગવાન ચેંતા

દેવી તંમે સત્વર જાઓને, વીલંમ કરોનાં લગાર
સુદામાને ભોજન કરાવો, વીકટ વન મોજાર.
આજ આવે છે સાવ ઉપવાસી,
ભુખથી કાયા થર થર ધારી આજ સુદામા...

શ્રીભાગવતજો આદેસ શુણી રુકમણીજી તૈયાર થઈ ભોજન જો થાર ખણી બ્રામણીનું રૂપ લઈ ત્યાં તે જાવે છે ને સુદામા ને ભોજન કરાવે છે

રાગ એજ

થાળ લઈને પ્રસાદનાં એ, શ્રીદેવી સત્વર જાવ
સુદામા ને ભોજન કરાવે, અગોર જંગલ માંયી
વીપ્ર વનીતાંનાં રૂપ જ લીધા, ભક્ત સુદામે ભોજન કીધા આજ સુદામા...

ભગવાન રુકમણીજી કે સમજાયા ક નેરેયો દેવી મુજો હકળો ભક્ત મુંકે મલેલા અચેતો ઈ સાવ વૃધ અય થકલ અય વટ કીં પણ સાધન પૈસો નાંય અતરે રાતજો સુમે તેર આંઉ ઉનજી ચોકી કરીયાતો ને ઈ ઉપવાસી અય અતરે અંનકે નત વાટમે ભોજન કરાઈજા અજ લક્ષ્મીજી ભોજન કરાયા ને સુદામા દ્વારીકા વટ પુજી અચેતા.

રાગ એજ

આવે પગપાળા કંઠમાં માળાનેં, ત્રીપુંદ સોભે ભાલ
સાવ તુટેલી ધોતલી જેની, અંગ ઉવરણો લાલ
નીચી નજરે નીહાળતા આવે, સ્વાસે સ્વાસે સ્યામ સંભારે આજ...

દ્વારીકામે સુદામા ભગવાનજો ઘર પુછેતા

રાજ દ્વારે આવીને ઉભા, દ્વારીકા નગરમાંય

શ્રી કૃષ્ણનીં ખબર પુછે, એકાએકને જઈ
ગાંદા ગણે સૌ ગામનાં લોકો,
નામ ભુલ્યા કોઈ ચળાવ્યા ખોટો આજ...

શ્રીકૃષ્ણની ખબર પુછતા અંતપુર વટ પુજી અચેતા જદે રાજ દ્વાર વટ અચેતા ને શ્રીકૃષ્ણજી પુછા કરીયેતા તદે ઈ શુણી ગામ વારા વિચાર કેયા કોક ભોરો માળુ અય અતરે કેક ખોટે રવાળે ચળો અય હી કી ભગવાં જો ભુપ ભાઈબંધ વે,

ચોપાઈ

અંતપુર માં આવ્યા ફરતાં, વીપ્ર જાણી સૌ વંદન કરતા
શ્રીકૃષ્ણનાં મહેલે આવે, દ્વાર પાળસે ખબરૂ પોચાળે
મીત્ર સુદામાને આવ્યા જાણી, સામે દોળ્યા સારંગ પાણી
નીજ ભુવન નીં નીચે આવ્યા, મીત્ર સુદામાને સામે ભાવ્યા
અતી અધીરતાથી સામે આવે, લઈ બાજુમાં અધરઉપાળ
રદય લગાવીને સામે નીરખતા, મુખ જોઈને એ હરખતા.
કર જાલીને તેળી આવ્યા, નીજ ભુવનમાં ઈ બેસાળ્યા
ચરંન પખારી પુજન કીધા, ગંગોદક દયી આસન દીધા
સર્વ રાણી પ્રભુ પાસ બોલાવે, મીત્ર સુદામાનીં ઓળખ કરાવે
જુનીં વાતો હરી યાદ કરીને, રાણીને સમજાવી ફરીને.

શ્રીકૃષ્ણ જે ભુવન વટ સુદામાજી પુજી અચેતા દ્વાર પાર ભગવાનકે ખબર દેતો ભગવાન ના સુણી ધોળી અચેતા બખુ વગીં મલેતાને ઘરકોઠ સ્વાગત કરે આસન તે વેરાયને પંઢજી મણી રાણીએ કે કોઠેને ઓળખ દનાં ને સેવા કરેજો સમજાયા.

શ્રીકૃષ્ણ સુદામે જા હાલ દશીને હૈયો ભરાજી અચેતો અખીયું મે પાણી ભરજેતા ને સામે ન્યારે આસ્વાસન દઈ ખબર અંતર પુછેતા. ભગવાન પુછેતા.

દોહરા

ભલે પધાર્યા મીત્ર આયી, અજ ઘર કેયા પાવન
મુંકે ભુલાય કી સાથ ઉ, કદે વિચારેયો નં મન

રાગ વા વાયાને વાદળ

સ્યામ દોડીને સાંમારે જાય, સુદામાને મળવાને
કે દેખી હરી અતી હરખાય, લાગ્યા પુછવાને. અ...
કે ભલે આવ્યા તંમે મારા મીંત્ર, ધન મારા આગણીઆ.
કે જોઈ થાક્યો તમારી રાહ, કે તમનેં મળવાને. સુ...

ફરી ભગવાન કહે છે

કે તમે આવ્યા અકેલા આજ, કે નથી કોઈ સંગ લીધા
વચે વીકટ વનનીં વાટ, વીતાવી કેમ રાતી.

શ્રીકૃષ્ણ સુદામે પ્રતી ચેંતા ક હે મીત્ર આયીં હેકલા આયાં વાટમે જંગલ વેરાનમે આયી કત રાત કઢેયા સે ત સમજાયો ફરી પુછેતા

રાગ એજ

કે નથી લીધુ ભાથુ સંગાથ, કે નથી મોજડી પાવમાં
હશે કાંટા જરૂર પાંવ માંય, લાગ્યા પાંવ જોવાને

વળી ભગવાન કહે છે કે મીત્ર આ વટ પગમે મોજળી નાંય ત કંઢા પણ લગા હુધાં સે જરા પગતા વતાયો. બ્યો ભથો નાંય ખયાંત જમેજો કત રખ્યાતે સે પણ ચો.

કે મને લખવોતો પહેલે પત્ર, મીત્રં કેમ ભુલી ગયો
તો સામે જોળાવી મોકલત રથ, શાંને કેમ દુખીયા થયા.

હે મીત્ર આંયી મુકે કાગર લખી ખબર દનાવા ત આંઉ સામે આંકે કોઠેલા રથ હલાયો તો પાં બોય મંતર અયું કી પં જુદાઈત હુઈ ન આંયીતા મુતે ભાર ચળાયા આંજી હી દશાને રે મુકે દુઃખ લગેતો. ઈ ચયીને કૃષ્ણ સુદામેજો પગ ઉપાળે ને કંઢા નેરીયેતા

ક તંમે ચળાવ્યા મુજપર રૂણં, હવે કેમ ઉતારવા
નથી જગમાં કોઈ વસ્તુ અમલ, કે તમને ભેટ દેવા સ્યામ આવ્યા

ભગવાન સુદામેકે આસ્વાસનં દયી વેરાયા ને રાણીએ કે સેવા કરેજો ચયી ને વટવઠા અયીને સુદામો હદા શ્રીકૃષ્ણજી સાયલી ઠાઠ માઠ દશીને ઈ સાવ સોનજી નગરી દશીને હેરત થઈ વનેતા અને વિચારે જે વમળ ધોળેતાં અયાચકવૃત યાધ અચેતો ઘરજી ગરીભી છોકરેજી દશા મળે નજર ચળેતા છતા પણ મનસે નકી કેયાં ક કૃષ્ણ વટા મગણું ત નજ. ઈજ વિચારે પ્રભુ સમરણ કરીયેતા

રાગ મીજી તારા કેટલા જનમની

આજ એને દીવસો દોહેલા ગણા ભલે આવ્યારે
દગે નાં એ વૃત ધારી હોજી,
આજ ઈતો અયાચકવૃત થઈને અળીખંમ ઉભોરે
પ્રભુનાં આવી, દ્વારમાં હોજી.
હે દુબળી છે દેહ એનાં, કાયામાં કંપારી રે
નયંનો નાં નુર નીસ્તેજ દીશે રે, થથરાતી એની. જીભ લળી રે જી. આજ...

શ્રીકૃષ્ણ સુદામાની સામે જોઈ વિચારે છે

હે સુદામાની સામે જીવે, નયંન ભર રોવેરે
એનાં જીવનનીં ઝાંખી, શ્રી હરી જાણે રે
હે વિચારે વાલો, ધન્ય એનીં ટેકને રેહોજી આજ એને

સુદામાનું અયાચકવૃત તેની ગરીબી નાંના છોકરા જા હાલ મળે ભગવાન જાણેતા અતરે રદય ભરાય વનેતોને તોય પણ હરે હરે ફરી પુછેતા. ખબરુગનેતા

રાગ એજ

સ્વાસ રૂવાણા હરીનાં, સબ્દ નાં બોલેરે ગળગળા થઈને, ખબરૂ પુછે રે
અવીનાસી આવી, એનાં પાંસમોરે હોજી. આજ...

ભગવાન સુદામેજા પાંવ ધબાયેતાં તેકે દશીને રાણી રુકમણીજી વઝણું ખણી હવા કરીયેતાં.

ચરણ દબાવે વાલો, હળવે હળવેરે
વીઝંણો લઈને, વાયુ એને ઢોળેરે.
શ્રી દેવી આવી પાસમાં હોજી.

સુદામેજી સેવામે અઠોય પર રાણીયુ હાજર અયીં ને બ થાળ પીરસે અગીઆ ધર્યા બોય ભોજન જમેતા જમી મુખવાસ ગનીને શ્રીકૃષ્ણ સુદામે વટ ગુરૂકુળ જયુ ગાલ્યુ યાધ કરે કરે ચેતા.

ચોપાઈ

હે રાજન પછી સર્વેશ્વર ત્યાં, છપન ભોગ થાળ મંગાવ્યાં
સાથ બેસીનેં ભોજન કીધા, મુખવાસ એલચી બેળા દીધાં
વિસ્વેશ્વર પછી વાત ઉચારે, ગુરૂ ગુળનીં જુનીં સંભારે
ગુરૂકુળમાંયીં સાથે ભણતા, ગુરૂ સેવામાં સાથે રેતા
વનંમા ગયાતા સાથે જેદી, ત્રપણ લેવા સાથમાં તેદી.
તેદી ભયંકર આંધી આવી, સારી રાત્રી હેલી મચાવી.
અવની અંબર એકજ દીશે, જળ બંબાકાર કાઈનાં સુંજે
મહા ભયંકર રાતી વીતાવી, સારી રાત્રી કથા સંભારી.

ફરી ભગવાન કહે છે. ચોપાઈ

હે સખા તનેં યાદ એ આવે, ભુખ્યાને વરી સીત ધ્રુજાવે
સોધવા માટે ગુરૂજી આવ્યા, લઈ ઉરમાને આનંદ પામ્યા
ગળ ગળા થઈ આસીસ દીધી, અમીં દ્રસ્ટી વરસાવી દીધી
શ્રી ગુરૂ કૃપાથી આજે જગમાં, ઉજવળ કીર્તીગાજે ગગંનમાં
આપણ બેઉ નીજઘર હાલ્યા, વરસોનાં જો વાણા વાયા.
હે મીંત્ર તંમે નીજ ઘર જાઈ, લગ્ન કીધા હશે જ ત્યાં ઈ
કેટલા બાળકો હશે ઉમંગમાં, કુશળ હશે સૌજન ઘરમાં
અથ ઈતી તંમે સૌ સંભળાવો, કેમ ચાલે છે સંસાર તમારો

ઉપરોક્ત સર્વ બીનાં શ્રીકૃષ્ણ સુદામે કે પુછેયા સુદામા સાવ મૌન અયી અતરે ભગવાન ફરી સુદામે કે યાધી દઈ પુછેતા

ચોપાઈ

હે સખા હું તો સગળુ જાણું, સારો જીવન તારો પીછાણુ
સુખ સંપતીથી અળગ રેતા, ભોગ વૈભવથી ન્યારા રેતા
જળ કમળ વત રહો છે સંસારે, સુખ દુઃખનું નથી લગારે
સદા પ્રફુલિત ભજન કરવું, રાત દીવસ સંમરણ કરવું.

પછી ભગવાન સુદામા કે ફરી યાધ દઈ પુછેતા ક હે મીત્ર મુલા મુંજા ભાભી કીં પણ યાદગીરી ભેટ હલાયા અંયા. સે મુકે વતાયો દેયો

ચોપાઈ

ભાભીજી મુજ સારૂ ભેટજે દીધી, તે સખા કેમ સંતાઈ દીધી
એમ કહી હરી સામે નીહારે, સુદામાજી મનંથી સરમાંયે

સુદામા ભગવાન જી સાયબી દશીને ઈ પંવા લીધે સરમાઈતા ને ચીથરે મેં બધેલ પોટલીકે લકાયેતા ઈ ભગવાનતા જાણધાજ વા.

દોહરો

વૈભવ જોઈ શ્રીકૃષ્ણનો, સુદામાજી શરમાંય, કેમં આ તાંદુલ આપવા, પોટલી નીજ છુપાય.

સુખદેવજી ચેતાં હે પરીક્ષિત ભગવાન જત તત વ્યાપક અય સજે વીસ્વમે રજકણ કણમે જે જો વાસ અય ઈ સુક્ષ્મ રૂપથી વસેતો અનંથી જરા કીં પણ અજાણ નજ વે અતરે સુદામે વટાથી તાંદુલ પોટલી ગનીં ગંઠ છોળે ને ઈ તા આરોગેલા લગા સુદામા તા પટ સામે ન્યારીજ જ રેયા ને ભગવાન તાંદુલજી ભર્યા મુઠ પણ સુદામાતા પંઢજી ટેકમે પુરણ અય.

રાગ આજ તારા આગણીઆ

એજી એનેં દાવ સો ભલેનેં, દુઃખ નાં આવ્યારે
દગેનાં એ વૃત ધારી હોજી, આજ ઈતો અયાચક્ર
થઈને અળીખંમ ઉભોરે, હરીનો આજે દ્વારમાં હોજી. એજી એંને...
તાંદુલ છુપાવે સુદામા, શરંમ એનેં આવેરે
નજર ચુકાવી નાથ લઈ લાધારે, આરોગે હરી હોસમાંરે જી.

શ્રીકૃષ્ણ સુદામેજી પોટલી તાંદુલજી ગનીં ને મુઠ ભરે આરોગેતા ને હદા સજે જગજે જીવેકે વ્રપ્તી થઈ વનેતી જેજો કારણ ભગવાન મણીજો આતંમ મે જ વસેતા

રાગ

એક મુઠી ભરી હરી આવેરે, બ્રંમાંદ આખુ હાલેરે
જગનાં જીવો સૌ વ્રપ્ત થાયેરે, ઓદકાર આવે સાથમાંરે

દોહરા

એમ મુઠી તાંદુલની, જ્યાં આરોગી ઘંનસ્યામ, રીધી સીધી સંપદા, પોચાળી વ્રીપનાં ધાંમ.

હકળીજ મુઠ ભગવાન તાંદુલ આરોગ્યા અને ઉત ધુનીયા જા જીવેકે ઓદકાર આયા અને રીધી ન સીધી હાજર થયુ આદેસ મગેત્યું ભગવાન ઉત ઈ સુદામે જો ઘર વતાયા ઉ રવાનીયુ થયુને કૃષ્ણ બયી મુઠ ભરેલા વનેંતા ને રુકમણીજી ધોળીને ભગવાન જો હથ જલેને વાણી વદીતા.

બીજી મુઠી ભરવાને, હરી હાથ લંબાવેરે
કમળા શનીરે કર જાલી બોલેરે, બસ કરોને ભગવન હો.

કૃષ્ણ તાંદુલજી બયી મુઠ ભરેલા વનેતા રુકમણીજી ધોળી હથ જલે નાકાર કેયા હાણે ભંધ કરેયો ઘણે દયીદનાં તદે ભગવાન વિચારીતાં ક અજ સુદામો મોસે મંગેત સજો બ્રમાદજી સીધી દયી દીયા ને સુદામે કે સામે ન્યારીંતા

રાગઃ

મનથી વિચારે વાલો, કે સુદામો કાંઈ માગેરે

लक्ष्मी सहित सीधी એને આપુરે
આપી દઉ આખા બ્રંમાદનીં હોજી.

હિ પ્રસંગ પુરો થેયો. ભગવાન સુદામે જે ઘરે અઢળક સંપતી પુજાય દનાં સુદામે કે ખબર નતીપેં સુદામું ઘણે દી દ્વારીકા રોકાઈતાં નગરીજી સોભા કૃષ્ણજી સાયભી ને રીધી કતરાદી નકરીવ્યા ઈ ખબર પ નં પઈ

દોહરો

ઘણા દીવસ વીતાવીઆ કૃષ્ણ પ્રભુનીં પાસ નીત નીત નીરખે દ્વારીકાં મનમાં અતી ઉલાસ
કનક ની નગરી નીરખે, ગોખ જરૂખા સાથ અઢળક સંપદા માં સદા, આળોટે યદુનાથ.

અજીક સમ્ય વીતે સુદામા ઘર જાવાની રજા માગે છે ભગવાન પ્રસન્ન થઈ હા પાળે છે પછી સુદામાજી ઘર જાવાની તૈયારી કરે છે ભગવાન પ્રતી કહે છે

દોહરા

હે ભુવ ગાંમી ભુધરા, ભક્ત રધ્ય રંમનાર, ગુરૂકુળમાં ભેરા ભણ્યા, એ ભાગ્ય મારા કીરતાર.
તે દીંન તમને ઓળખ્યા, જેદી રત્યા વન રાત, મહા ભયંકર આંધીથી, ઉગારયો, જગ તાત.
વેદ છંદ શાસ્ત્ર સાથ, પુરૂષાર્થ આપનીં દેહ, છતા ધર્મ અર્થ કામ ને, ચારે પદારથ જેહ
તેમ છતા ભણવા ગયા, માનવ જ્યું કીરતાર, એજ લીલા છે આપનીં, જાણે શું સંસાર.

સુદામો ભગવાન પ્રતી કહે છે કે હે હરી ચારોય વેદ પુરાણ શાસ્ત્રો ચોસઠ કળાઓ. તે સર્વ આપમે સમાયેલી અય છે તમે જ ઉત્પન્ન કરી છે છતા તંમે ભણવા આવ્યાતા હી આજીં લીલાજ અય. વરી આંયી ગોકુળમે મથુરામે અને હેવર દ્વારકામે લીલા કાર્ય કરેયોતા ઈ આંઉ મળે પ્રત્યક્ષ દશાંતો હે દયાળુ આંઈ મુ જેળે હકળે અંને માડુજી સેવા કેયાં ઈ પણ જભરી ગાલ અય અને મુકે દુઃખ પ લગેતો મુજી આંયીં સેવા કરેયો ઈ દશીને મુંકે સરંમ થીયેતી. આજી સેવાજો ભધલો આંઉ કતરે જનમે ચુકાઈ સગા હે દીન દયાળુ આજી શક્તી અનંત અય હાણે મુંતે ભાર બોરો ચળેતો અતરે મુકે રજા દેયો ઈ ચયીને સુદામો દંડવત પેતો ઈ દશી ભગવાન ઉનજી ઘેલછાંકેને છાતી લગાઈતા આસ્વાસંન દયીને ઘર વનેજી રજા દીયેતા.

દોહરા

ઘર જાવા લીધી રજા, શ્રીસુંદિર વરનીં પાસ લઈ લાકળી ચાલીયા, નમન કરી કહે દાસ.

ભગવાનજી રજા ગની સુદામા રવાનાં થીએતા નં પંઢજી ઉજ લકળી દ્વારીકાજી વાટ ગણાને જે સુક નજર પુગીતે સુધી દ્વારીકાને રીધાં અનંજી સાયભીજી વખાણ કીધાં ભગવાનં જીકો માન દનાં ઈ સંભારીધા વખાણ કયાં વનેતાં ભગવાન પણ પધર સુધી ઉનીક વોરાયને પાછા દ્વારીકા અચેતા

ઈતિ અધ્યાય ૮૦

અધ્યાય ૮૧ : સુદામા ચરીત્ર

રાગ શીવ રંજની

ભક્ત સુદામા નીજ ઘર જાતા, મારગમાં વિચાર કરે
શું આ સ્યામનીં સાયબી જગમાં, દેવો પણ ભુલા પળે ભક્ત સુદામા...

સ્વર્ગ ભુવનનું વર્ણન કહ્યું છે, જેવુ ગ્રંથોની માંયારે
તેથી અધક સુખ ભોગવતા, કૃષ્ણ દ્વારીકા માંયારે. ભક્ત...
ભક્તાધીંન ભગવાન ખરેખર, આવ્યા અવની માંયીરે
ગૌ બ્રામણનું રક્ષાણ કરવા, માનવ દેહ ધરાઈરે. ભક્ત...
સર્વેશ્વર સંતંન હીતકારી, વીપ્ર પ્રીય કરનારરે
મુજ સરીખા દરીદ્રનીં એ, ન સેવા કરે કીરતાર રે ભક્ત સુદામા...

સુદામા વાટમે વિચાર કરીંતા ક કૃષ્ણજી દ્વારીકા સરગસે પણ સુંદિર અય કતરી સાયભીમે ભગવાન આળોટેતા. હજારૂ દાસ દાસીયુ છતા મું જેળે સનેજી સેવા પંઢ જ કરીયેતા કતરા ઉદાર દયાળુ ઈ જગજો તારણ અજ જગલા સંતેલા અવતાર ધરે માનવ લીલા કરે ભુંમીજો ભાર ઉતારીતા ઈ વિચાર કયા ન સુદામા પંઢજે ઘર વટ પુજી અચેતા. ભગવાન વટ મંગેતા

ભક્તિ દેજો સનંમતી દેજો, લેજો શરણનીં માંયારે
ભજન તમારૂ ભુધર જગમાં, વીસરે ભવભવ માંયીરે
ભક્ત સુદામા નીજ ઘર...

શ્રીકૃષ્ણ જો સંમરણં કયાં પંઢજી ઝુપળી વટ પુજી અચેતા સામે ઉત મેલાત દશી ઉભી વિચાર કરીતા ક ઝુપળી મુંજી વટ હી કેજો મેલ અય વટ ભગીચો દશી ચુપ થઈ ઉભી રેયા.

ચોપાઈ–શીવરંજની

ભક્ત સુદામા નીચ ઘર આવે, નીરખી મહેલને વીસ્મય થાયે
તુટી ફુટી કેયાં ઝુંપડી મારી, નથી દેખતા બાળક નારી
ઉભા અકેલા વિચારે ચળેયા, સામે ઉપવન નજર ચળીઆ
આ મહેલાત કોણે બનાવી, મારી ઝુપડી કોણે તોળાવી.
નથી ભુલ્યો હુ મારગ કેદી, કોણે બનાવી ઉજવળ મેડી.
સાથ સુંદિર વનરાંયી સોભે, ઘોર ગટા ઘંનજ્યું ઓપે
એ ઉપવનમાં મહેલ દીખાયે, જેની સોભા વર્ણીનાં જાયે
મહેલ નીરખી વીપ્ર સુદામા, નીરાસ થઈ વિચારે મનમાં

સુસોભીત મહેલ દશી સુદામા મુંજી પેતા ને વિચારીતા મુજી ઝુપળી તોડે કે હી મેલ ભનાયો મુજા છોકરા કત હધાં ઈ વિચાર કરીધાં ઉભા અયી. સુદામે કે વાટ મથે ઉભલ દશી સુદામેજા પત્ની ધોળી નીચે અચેતા.

દોહરા

વીપ્ર વનિતા મહેલનાં, ઉભા જરૂખા માં જોયા પતીને મારગે, જટ ત્યાં દોડી જાય.
દાસી જે એનાં સાથમાં સજીઆ સોળ સણગાર હીરા મોતી ઓ હાથનાં સોભે અપરમ પાર.

સુદામાની પત્ની શુસીલા દેવી. પતી પાસે આવી નમસ્કાર કરે છે જળ આપે છે પછી મહેલે તેળી જાય છે.

ચોપાઈ

કનક કળસ જળ ઝારી ભરીને, વિપ્ર વનિતા આવ્યા લઈને

નીરમળ જળ પાન એ દીધા, કર જોડીને વંદન કીધા.

સુદામાને કહે છે

હે નાથ આ મહેલ તમારો, વન વ્રક્ષોથી સોભતો સારો
અઢળક સંપદા જે આ આવી, શ્રીહરીએ કૃપા વરસાવી.
એમં કહી કર ઝાલી આખ્યા, નીજ ભુવનમાં તેડી લાવ્યા
પ્રથમ પતીના પુજન કીધા, આસન આપી વંદન કીધા.
સુદામા હીંદોળે બેસી મહેલ નેરીંતા.

ચોપાઈ

વિપ્ર સુદામા નીજ ઘર નીરખે, નીરખી સંપદા એ મન હરખે
આટલી સંપદા ક્યાંથી આવી, જીવન માં મે નથી કમાવી
દ્વારીકાને મહેલો જે જોયા, તેથી અધીક આછે સજીઆ
ખાંટ હીંદોળે હેમનાં સોભે, ગાદી તક્યાથી એ ઓપે
હાંદી ઝુંમર સાથ જળકતા, રંતન દીવળાઓ જગમગતા.
ઓ સો ખંદો સારા સોભે, કોટી કમાનો ઉપર ઓપે.
દ્વાર સજાવા તોરણ બાંધ્યા, હીરા મોતી અઢળક સાંધ્યા
ફટીક મણીનીં સોભા ગણી, સ્થંભ માંયી મણિઓ જળી.

સુદામાજી મેલમે વઠા અયી સોભીતા ન્યારે વિચારીતાં હી શ્રીકૃષ્ણ જે મેલ જેળીજ સોભા રચનાં હાંદી ઝુંમર કલાત્મક હીંદોળા રત્ન જળેલા કમાળ હી મળે હતરે દીંમે ઉભો કીં થઈ વ્યો કે ભનાયો કારીગર કેળા હંધા હી નકી લીલા દ્વારકા વારેજી જ અય અય પણ મળે સચો સપનું તાં કી અય નં વરી સુદામા ભગીચો નેરેલા વનેતા.

ચોપાઈ

હોજ ફુવારા બાગમાં દીસતા, મહેલ ફરતે સોભા કરતા
એ જીવનનું નીરક્ષણ કરે છે, વિપ્ર સુદામા મંદમલકે છે
દાસ દાસીઓ જીવન માંયી, આજ્ઞા માગતા શીર જુકાવી.
કહો ભક્ત શું સેવા કરીયે, મુખ માગો એ હાજર કરીયે.
જોઈને સુદામા શ્રંમતી ખોવે, જળવત થઈને સામે જોવે.
દ્વારીકામાં કે છુ ઘરમાંયી, વીપ્ર વિચારે છે મનમાંયી.

મેલાત તા ઉભી સુદામા ફરંધે બગીચો દશેતા ને વિચારીતાં ક હી ઘર મુજો અય છોકરા મુજા અયી પાળોસી ઈ જ અયી તદે હી કી મળે ફરીવ્યો ઈ નકી મુજો મંતર દ્વારકા વારેજી દયાસે ભન્યો અય ઉ જગતો તારણ કારણ અય અનજી ઈછાસે રાય રંકને રાજા ભની વની. પલમે ઈ જલમે થલને થલમે જળ કરી સગે તદે ઈ જ અનજી ઈછા સે જ ભન્યો અય જેજી અજબ રચનાં અય ઈ કીડી કે હાથી કે મણ પુરેતો મળીમેં વ્યાપક અય અને નીરલેપ પણ અય હકળી રાતમે દ્વારીકા ઉભીકે તદે હીતા હકળો મેલ જ અય ઈ પલમેં ચાહેસે કરી સગે જીકો મુતે કતરો ઉપકાર કે અય કતરો ઉદાર અય કતરી સહન શક્તિ ધીરજ મુંકે સાવ અજાણ રખી ને સંપતી દયી દનાં હત

પોજાયા અતરો તાં મું કદે પણ ભજન નાય કેયો હકળી કોદી જે ભધલે મે કરોળ ગણુ દઈ દનાં ભગવાન અનંજા કરતા વખાણ કરીયાને ગુણ ગાયા મું વટ બ્યોતાં અનીકે દનેલા કી પણ નાય ભાકી વારવાર વંદન કરીયાંતો.

દોહરા

નીજ નારી નીજ બાળને, નીરખી કર્યુ નીરધાર
આ ક્રમા શ્રીકૃષ્ણની, નીજ કરી કીરતાર.

રાગ. બહાર માલકોસ

ભક્ત સુદામા નીજ ઘર આવી, ધરણી ધરનું ધ્યાન ધરે
આ અઢળક સંપદા ક્યાંથી આવી, મન માંયી વિચાર કરે ભક્ત સુદામો...
જનમ જનમ નો છું હું દરીદ્રી, સમર્યા હરીનાં સ્યામ નેર
પુર્વ જનમ ના પાપ જે કીધા, ક્ષમા કર્યા ભગવાન રે. ભક્ત...
દીનં દયાળુ એ દયારે કીધી, કીધો આ ઉપકાર રે
આપ સરીખો મહેલ બનાવી, આપ્યો મને મહારાજરે. ભ...

ફરી સુદામા ભગવાનને કહે છે

મેઘ વરસતો જે અવની માંયી, પાત્ર કુપાત્ર નાં નીરખેરે
સંમ દ્રસ્ટીનેં સૌ જીવ સરખા, કૃપા વારી વરસાવે રે. ભ...
તેમં તમે છો જગ ઉજીઆલા, સર્વેશ્વર સુખદાયીરે
ભકતી દેજો ભવભવ ભુધર, આપ ચરણનાં સદાઈ રે. ભક્ત સુદામા...

અજ સુદામા ભગવાન જી અસ્તુતી કરી એકાંત વયીને ઈ અજ અયાચક્ર જો વૃત ભુલી ભગવાન મંગેતા.

ચોપાઈ

હે ભગવન હવે ભક્તિ દેજો, જનમો જનમ સરણ દેજો
મુરતી તમારી કદીનાં વિસરે, રદય વસજો જે પલ સંમરે.
રીધી સીધી સાથ સંપદા જે છે, બંધન કરતા જગમાં છે જે
તે માયામાં જીવ જે મોયા, લાખ ચોરાસી મારગ જોયા
જે જે ભક્ત ને ત્રસ્ણા જાગે, ધન કીરતીને ઐશ્વર્ય માગે
સર્વેશ્વર એને કદીનાં દેતા, જેને આપનો હરી કરી લેતા
પ્રીય ભક્તને પાસ બોલાવે, માયા બંધનથી નેં છોળાવે
ફરી જનમની ફાંસી ટાળી, શરણે રાખે બીરદ સંભારી.

સુદામા ભગવાનકે ચેતા ક હે ભગવન આયી મુંકે સાયભી દયી માયામે લપટાય લા તા કરેયોતા પણ મુંકે આંજી સંપદાજી જરા જરૂર જ નાંય મુજી અજ ઈજ માંગણી અય ક આજી ભક્તી જનમો જનમ દીજા મુંકે બ્યો કીં ખપે નતો ભસ ઈજ મુજી છેલી માંગણી અય છેલે મેં ચેતા.

દોહરા

હે ભુવ ગાંમી ભુધરા, સર્વ રદય વસનાર ગુરૂકુળમાં ભેરા રહ્યા, એજ મારા ભાગ્ય.

સુખદેવજી ઉવાચ

તે દીંનથી ભક્ત સુદામા, રહેતા નીજ મહેલ માંય, રાત દીવસ સંમરણ કરે, શ્રીહરી નામ સદાય.
જેને મન સુખ સાયબી, અઢળક સંપદા ભોગ, ચીતથી ચીંતવન નાં કરે, સાધતા નીસદીન યોગ
હે રાજન જેને વીપ્ર પ્રીય, બ્રામણ હીત કરનાર. આજ્ઞા એની શીર ધરે, યોગેશ્વર કીરતાર.
હે રાજન આજે ચરીત્ર, સાંભળ સે નરનાર. રીધી સીધી સાથ સંપદા, સહાય સદા કીરતાર.
હે રાજન આ ભક્ત સુદામો ભોગવી સુખ સંસાર, અંતીમ ઘળીએ ચાલીયા શ્રીહરી ચરણ મોજાર
ભક્ત ચરીત્ર ભગવન કથા, કહી કવીતા કરજોળ, ભુલ ચુક નમીયો પ્રભુ, કૃપા કરી રણછોળ.
આ કથા પુરણ કરી, શ્રીહરીનાં ગુણગાંન, શ્રવણ કરે સુખ આપસે, દાસ સદા ભગવાન.

ઈતિ અધ્યાય ૮૧

અધ્યાય ૮૨ : શ્રીકૃષ્ણ અને બલરામ સાથે પુનઃ ગોપ મીલન

દોહરા

ભક્ત ને સાંભળી, પરીક્ષિત જોળ્યા હાથ ગળ ગળા થઈ ઉચરે, જય જય શ્રીયદુનાથ
પછી પરીક્ષિત પુછવે, નમન કરી કરજોળ પછી પરીબ્રંમ શું કર્યુ, શું કાર્ય કર્યુ રણછોળ.

શ્રી ભગત સુદામેજી કથા શુણી પરીક્ષિત પ્રસન્ન થયા શુકદેવકે નમન કરે પ્રશ્ન પુછેતા ક હે મુની ફરી ભગવાન કેડી લીલા કેયા ઈ સજી વારતા સુણાયા તે મુની ચેતા.

ચોપાઈ

શ્રીશુકદેવજી કથા કહે છે. ભગવન લીલા આગે વદે છે
દ્વારીકાનું એ વર્ણન કરતા, એક ચીતે ભુપ સાંભળતા.
હે રાજન જે બ્રંમ આ જગમાં, આજ બેઠા છે રાજભુવનમાં
મોટા ભાઈ બલરામ જી સાથે, વાતુ કરતા બેઠા સંગાતે
સૂર્ય ગ્રહણનીં વાત જ આવી, મોટા ભાઈને કહી સંભળાવી
પ્રલ્ય સરીખો ગ્રહણ જ થાસે, અવનીમાં અંધકાર છવાસે
માટે ચાલો સૌ સ્નાન જ કરવા, સન્મંત ચક્રનાં દરશન કરવા
કુરૂક્ષેત્રમાં સર્વ સંગ જાઈએ, દાન દયીને પુન્ય મેળવીએ.

બલરામજી કે શ્રીકૃષ્ણ ચેતાં હે મોટા ભાઈ ન્યારેયો અજ હંન ધરા તે જભર ગ્રહણ પ્રલ્ય જેળો થીંધો અને ધરાતે છાંઈ થઈ વંધી અતરે યાદવે કે તૈયાર કરાયોને સહ કુટુંબ સન્મંત ચક્રમે સ્નાન કરે દાન દયીને પુન્ય કમાંઈયો ને ફરી વદે ભાકે કૃષ્ણ ચેતા.

ચોપાઈ

જે રાજાઓએ અનીતી કીધી, પરશુરાંમે પરશી લીધી
કુરૂક્ષેત્રમાં સંહારજ કીધો, અનેક ભુપનો વધ કીધો

જેનાં રક્તનીં ધારા ચાલી, કુરૂક્ષેત્રમાં નદીઓ હાલી
તે ભુમીમાં પ્રાયશ્ચિત કરવા, સર્વ જીવનો ઉધાર કરવા
પરશુરામ ત્યાં યજ્ઞ્ય કરાવ્યો, સન્મત ચક્ર નામ અપાવ્યો.
તે ભુમીમાં હાલો ને સર્વે, કરો તૈયારી સૌજે હળવે
ગજરાજો ને રથ જોળાવે, સગા સંબંધી સાથ બોલાવે.
તે ધારાનાં કુંદ બનાવ્યા, પાંચ કુંદ રક્તનાં ભરાવ્યા

દોહરો

વાત સાંભળી કૃષ્ણનીં, યાદવ થયા તૈયાર રથ જોળાવ્યા સામંટા, ચાલ્યા તીરથ મોજાર.

પરશુરામ જન ભુમી તે પાપી રાજાએજો સંહાર કેયા વાં ઉત લુઈજી નય વયી વયી હુઈ ઉનં રતજા પંજ કુંઢ ભરાણાવા ઉનં ભુમીતે પરશુરાંમ યજ્ઞ કરે સન્મંત ચક્ર તીર્થજી થાપનાં કેયાં અયી ઉત વનીને પાં મળે સ્નાન દાન કરીયુ અતરે તૈયાર થીયા.

શુક. ઉવાચ ચોપાઈ

હે રાજન પછી તે તીરથમાં, યાદવ આવે છે સૌ સંગમ.
ભારતનાં ભુપતીઓ સર્વે, લાખો લોકો આવ્યા હળવે
ઉગ્રશેન ને અક્રુર સાથે, વાસુદેવ ગદ ગોવિંદ સંગાતે
પ્રદ્યુંમન ને સામ્બ સરીખા, ચાલ્યા સર્વે સરખે સરખા
શેનાપતી ક્રુતવર્તા સાથે, અનિરુદ્ધ શુક સારણ નાથે
દ્વારીકાનાં રક્ષણ કરવા, બેઠા છે ત્યાં ચોકી કરવા.

શ્રીકૃષ્ણજો આદેશ મથે ચળાઈને યાદવ મળે પંઢ પંઢજે કુટુંભ કભીલે સોંત યાત્રા કેલા રવાના થીએતા. દ્વારીકાજો રક્ષણ કરેલા. ક્રુતવર્મા સારણ અનિરુદ્ધ કે રખી રવાનાં થીએતા.

ચોપાઈ

ગુગરીઆરા રથ જોળાયા, રેશંમ જાંઈ પળઘા બંધાયા
તીખા તોરી સાથમાં લીધા, યાત્રા નાં પરીયાણ કીધા

યાત્રાજો વર્ણન

ગજરાજો નાં ઝુંડો હાલે, કનક મઢેયા ધીમાં ચાલે
સ્યામ વર્ણનાં સાથ નીકળીઆ, જાણે ગંગને મેઘ ચળીઆ
સર્વ રાણીઓ સંગમાં આવે, બેસી રથમાં ધીરે ચલાવે
દાસ દાસીઓ સંગમાં લીધા, વૃધજનોને સાથે લીધા
નાદ નગારા પળઘંમ બાજે, જેનીં ધુંન ગગને ગાજે
યાદવોની ચાલી છે સ્વારી, જેનીં સોભા છે એ ન્યારી.

હે રાજન અજ યાદવ ભેરા થઈ સજો રસાલો હાથી ઘોળા રથ પાલખીયે મે વયીં રવાનાં થેયા દાસ દાસીયુ બ્યા બુઢા સંગમે અગીઆ જે લેનમે વાહન રખે રવાના થેયા જેજી સોભાજો વર્ણનં પન થઈ સગે ગંગન ગજાઈધા રવાનાં થેયેતા

ચોપાઈ

સર્વ સંગે સાથમાં ચાલ્યા, કુરૂક્ષેત્ર તીરથમાં આવ્યા
ગ્રહણનાં એ ઉપવાસ કીધા, પાંચે કુંદમાં સ્નાનજ કીધા
સહસ્ર ધેનું દાનમાં આપી, સોનાં સીગં મઠાઈ રે દીધી.
વિપ્રો ને ત્યાં ભોજન કરાવ્યા, અઢળક અંન ધન દાન આપ્યા.

ગ્રહણ જો સ્નાનં ધ્યાન પુરણ કરે વળજે ઝાળ નીચે વીએતાં

દોહરો

હે રાજન પછી યાદવો શ્રીકૃષ્ણ પ્રભુનીં સાથ, વટ વૃક્ષ નીચે બીરાજીઆ સૌ આવે રાજન સાથ.

હે રાજન યાદવ પંચ કુટેમે સ્નાન વ્રત નીયમશે કરે દાન દયીને ઈ મળે યાદવ હકળે જભર વળજે ઝાળ નીચે ભગવાન ને યાદવ વીએતા ને ઉત સજે દેશજા રાજા દરશન કરેલા અત અચેતા

ચોપાઈ

દેશ દેશનાં મહિપતી આવે, શ્રીકૃષ્ણનેં શીસ નંમાવે
મળી પરસપર સૌ સંગ આવી, વૃક્ષનીં નીચે બેસતા જાઈ.
મતસ્ય ઉશીનર કોશલ રાજ, કુરૂ કંબોઝનાં મહારાજ
કૈકય કુન્તીં ને કેરલ ભદ્ર, સર્વે દેસોનાં સાથ વિદર્ભ

ફરી સુકદેવજી ચેતા હે રાજન અજ અંન ક્ષેત્ર મે સ્નાન કરેલા ગોકળ ગાંમજા નંધ જસોદાને મળે ગોપ ભેરા આયા અયી સ્નાન કરે ને ઈ ભેરા થઈ શ્રીકૃષ્ણ જા દરશન કરેલા અચેતા ને ભગવાન હકળા હકળેસેં મલેતા

ચોપાઈ

વૃજવાસી સૌ ગોપાનીં સાથે, નંદ યશોદાજી આવ્યા સંગાતે
માત પીતાને આવ્યા જાણી, અતી હરખાણા સારંગ પાણી
ઉતાવળા જટ ઉઠી ને ચાલ્યા, જાઈ ચરણમાં શીસ નમાવ્યા
બંને બાંધવ દંડવત પળીઆ, હર્ષના આસું નયન છલકેયા
ગળ ગળા થઈ સામે નીહાળે, રદય ભરાયા સબ્દનાં નીકળે
બંને પુત્રોને નજર નીહાળે, ઘણા વર્ષોથી આજે ભાળે.

ભગવાનકે ખબર પયી કે ગોકુળ સે નંદ જસોદાજી માતા ભેરા ગોપ સ્નાન કેલા આયા અયીં અતરે ભગવાન ધોળી સામે વનેતા ને બોય ભાં દંડવત કરીયેતા નંદરાજા ઉભા કરે છાતી તે લગાયા મલેતા અજ ઘરે વરે માતાપીતા મલેયા અતરે ભગવાન જો ભાવસે રદય ભરાજી અચેતો નંદજી પણ કીં કધી સગે નતા એવા ભાવ વિભોર થઈ વનેતા માતા જસોદાતાં નેરેને એળા સંનમન થઈવ્યા જેજો વર્ણન જ ન થઈ શકે ને ભગવાન તે પોવા સજે ગોકુળ ગાંમ જે ગોપેકે બખવયી મલેતા.

કરજાલીને ઉભા એનેં કીધા, રદય લગાવી આસીસ દીધા
નારી વૃંદ સૌ આવીને મળતા, મળી પરસપર વંદન કરતા.
ક્ષેંમ કુશળનીં વાતુ પુછે છે, આંખે આંસુ હર્ષ પળે છે

હે રાજન આ ગોપ મીલનનું, વર્ણન કરવુશું તે સમ્યનું
રામ સ્યામને સાથ ગોવાળો, દીરો ઉમંગ માયી વૃધ બાળો
ઘણા વરસોની વાણા વાયી, ફરી મીલંન મોકા આયા.

દોહરા

પછી સાથ સૌ ચાલીયા, આવ્યા કુન્તા માતા પાસ
સાથ વસુદેવ દેવકી, દીસતા અતી તે હુલાસ.

હે પરીક્ષિત ગોપ મીલંન કરે ભગવાન ભેરા બલરાંમજી પીતાજી વસુદેવજી ભેરા કુન્તાંજી જંદા જન તંબુ મે અયી ઉતે મલેલા અચેતાં મળે નમન કરીયેતા ઈ કથા અજ સુણાઈએતા.

કુન્તાજી વસુદેવ પ્રતી ચેતા. ચોપાઈ

માત કુન્તાજી પછી વાત ઉચારે, વસુદેવને કહી સંભળાવે
ભાઈ તંમે મારી ખબરૂ નાં લીધી, સુખ દુઃખમાનાં યાદનાં કીધી

વસુદેવજી ચેતા

હે બહેન તંમે ધીરજ ધારો, જુનીં વાત હવેનાં સંભાળો
જીવ જગમાં જ્યાં જ્યાં આવે, સંચીત કર્મ ભોગવતો જાયે
વિસ્વપતીઆ વીસ્વ બનાવ્યો, કોટી દેહ જગ જીવ ઉપાયો
સર્વ રમંકળા રામનાં તે છે, રાંમ રમાળે નાચતાં તે છે.
કંશ રાજા એ જે દુઃખ દીધા, કર્મના ફળ ભોગવી લીધા
હવે બહેન હરી મહેર કીધી, રાજ પાઠ ને સંપદા દીધી.
હવે તમારા દુઃખના દીવસો, જાતા રેશે લાગેનાં વરસો.
એમ કહી બહેન સામે નીહાળે, પળતા અશ્રુ સામે પાળે.

ઉપરોક્ત કુન્તાજી ને દીલાસો આપી પછી સર્વ યાદવો કૃષ્ણ સાથે પોતાનાં સ્થાને આવે છે ત્યારે એ ખબર પળતા કૌરવો કૃષ્ણને મળવા આવે છે.

ચોપાઈ

હે રાજન પછી પાંડવો સાથે, કૌરવ આવ્યા સંગાતે
ભીસ્મ પીતામહ દ્રૌણાચાર્ય, ધ્રતરાસ્ટ્રને કૃપાચાર્ય
દુર્યોધન ને યુધીષ્ઠીર જે તે, કુન્તીં ભોજને વીરાટ જેતે
વીદુર વીદુરથ કાશીરાયં, મીથીલા પુરનાં જે કેવાયં
સારા દેશનાં રાજન આવ્યા, નીરખી કૃષ્ણને આનંદ પામ્યા
મળી પરસપર વંદ કરતા, પાત્ર જોઈને ચરણે પળતા
યાદવ કુળનાં નારીઓ સર્વે, મળવા હાલી ત્યાં હળવે
મળી પરસપર વંદન કરતી, એકાએકને જાઈ મળતી

શુકદેવજી વાણી વદીતા હે રાજા સજે ભારત જા રાજા ત્યાં શ્રીઉગ્રશેનકે મલેતા વંદન કરે ચેતાં ક હે ભુપ આયી મહાભાગ્યસાળી અયો કારણ અજ આંજી આજ્ઞાં જગજો નાથ પંઢ જે શરતે

રખેતો આંઈ તા મહાભાગ્યશાળી અયો આંજી પુરવજી કમાણીજા ઈ ફલ અયીં ફરી ચેતા

ચોપાઈ

હે રાજન તંમે કેવા તપ કીધા, જગનીયંતાને વસ કીધા
નેતી નેતી જ્યાં વેદ પુકારે, જે બ્રંમ છે બાવનથી બારે
યોગી મુનીઓ ધ્યાન જ ધરતા, શેસ સનકાદી વંદન કરતા
જેનીં વાણી કીરતી જગમાં, પાવન કરતી પલ સંમરણમાં
જે યોગેશ્વર આ વીસ્વ ચલાવે, તે તમને નીત શીસ નમાવે.
ધન્ય ધન્ય તો યાદવ કુળને, ધન્ય ભુપ ઉગ્રશેન તમને
જેનાં નામથી પાતક જાયે, જેનાં દરશન દુઃખ હટાવે
તે જ પરીબ્રંમ શેસનાં સંગમાં, આવ્યા છે બેઉ સગુણમાં
યાદવ કુળના પુન્યો પ્રગઠયાં, યસ કીરતી જગ પસરીયા
નમન કરી સૌ ત્યાંથી જાવે, નીજ નીજનાં તંબુમાં આવે

દોહરા

નમન કરી સૌ રાજવી, ઉગ્રશેનનાં પાંય રજા લઈ પછી જાય છે, નીજ આવા સો માંય.
હે રાજન પછી શ્રી હરી, ત્યાંથી આગે જાય મળવા એ વ્રજવાસીને, કૃષ્ણ અકેલા જાય.

યાદવ અને ઉગ્રશેન કે મલીને ભુપ સજે દેશ જા પાછા પંઢજે તંભુએ મે રવાના થેયા તદે હદા ભગવાન અજ હેકલાજ વ્રજવાસી ગોપેકે મલેલા રવાના થેયા.

ચોપાઈ

શ્રીકૃષ્ણને આવતા જાણી, નયંનો માં ઉભરાણા પાણી
ઉઠી ઉતાવળા સામે આવે, વ્રજવાસી સૌ શીસ નંમાવે.

ભગવાનકે સામે દશી વ્રજ વાસી સામે ધોળી અચેતા

ગોપીઓ સૌ સંગમાં સાથે, એકા એક એ શીસ નમાંવે
દરશન કરતા નીજ પદ ભુલી, મુક બનીને ચાવે અંગુલી
બંની બાવરી જળવત જોવે, સ્વાસ રૂધાણાં ભ્રમંતી ખોવે
જુનીં વાતો યાદ એ કરતી, જાણે કે વ્રજ રાસ શું રંમતા.
વૃંદાવન નીં યાદ એ આવે, દેહ ભંમતી સાંવ ગુમાંવે
નયંને નીરખતી મટકુનાં મારે, સ્યામ મુરતી રદય ધારે
ચીત વૃતી જરા નાં દોલે, મુખથી એક સબ્દનાં બોલે
શ્રીહરી સામે જોઈને હશીઆ, ગોપીઓનાં રદયે વસીઆ.

દોહરા

જયું ધન માયી ચાંદની, સાઘર નીર સમાય ત્યું કૃષ્ણ મય ગોપીઓ, તદાકાર થઈ જાય.

હે પરીક્ષિત અજ ઘણે વરે પાછળ ગોપીયુ શ્રીકૃષ્ણ જા દરશન કરેતીયું તદે ઈ સાવ પંઢજો

ભાવ પુરાણુ જાગ્રત થીએતો ઉ બાળકરૂપ નંઢપણજી બોલી મળે યાધ અચેતી વ્રજજી ભુમીંને નત નાંનાં જા દ્રસ્ય રાસ મંદળ મટકી ફોળ નાગ દંમન ચીરહરણ ઈ યાધ કરીધે નં સાવ તદાકાર થઈ જળ વારેજી સામે નેરે રયું અયી ઈ પ્રસંગ કી કથા સુખદેવજી સમજાઈયેતા

ચોપાઈ

ગોપીઓ સૌ પરમ પુન્ય સાળી, વસ કીધા જેણે વનંમાળી
જેંને મળવા મુનીઓ મથતા, સહસ્ત્ર વરસો જપતપ કરતા
તેજ બ્રંમ આજ સામે આવ્યા, ભકત વત્સલ પુનીં પધાર્યા
હે રાજન પછી કૃષ્ણ જ બોલે, ગોપીઓ સર્વે નયનો ખોલે.

અગાથ રદયજા ગોપીઆ જા ભાવ ભગવાન જાણી ગણા અતરે સામે ચેતા.

શ્રીકૃષ્ણ ગોપીએકે ચેતા. ચોપાઈ

ધન ધન છે સૌ ગોપી તંમને, મંમ કાજે તંમે ભુલી જગતને
પ્રેમ લક્ષણાં જે ભક્તિ મારી, સંમરણ કર છો મંમ રદય ધારી
જે ભક્તિ થી જીવ આ જગમાં, નથી લોપાતો માયા બંધનમાં
અમરં તત્વ પરમાનંદ પામે, આવા ગમનની રાહ મીટાવે
હે ગોપીઓ આ વિસ્વનાં વીરો, અંદર બાહિર ભૌતિક દીરો
આદી મદય ભીતર સગળે, પંચ ભુત જે વ્યાપક સગળે
જે વરતાય આ વીસ્વનાં માંયી, પંચ ભુત આતંમ નાં માયી
પ્રથમ પછવાળે બાહેર ભીતર, સગળે વ્યાપક જે છે ઈશ્વર
પંચ ભુત નાં પીંદા બનાવ્યા, કારણ રૂપ તેમાંયી સમાયા.
કરતા ભોક્તા ભરતા જે છે, જીવ રૂપ સમાયો તે છે
છતા તેનાથી નીર્લેપ જાણો, સર્વથી ઉપર મુજને પીછાણો.
સત્ય સનાંતન હું અવીનાસી, આતંમ જીવ મુજમાં વિલાસી
સુખ દુઃક સર્વ જગમાં જે છે, મીલન વીયોગ દેહ ક્રત તે છે
જ્ઞાનીં ને તે સર્વદીન સરખા, જે બ્રંમ આનંદ ધન ઓળખતાં
માટે ગોપીઓ સંશય છોળો, એક બ્રંમ અદ્વૈત ચીત જોળો
એમ કહ્યું વીસ્વેશ્વર સ્વામી, ગોપી પ્રતી શ્રીબહુનામી.

દોહરા

વચનામૃત શુણી સ્યામનાં ગોપીઓ સૌ હરખાય, દરશન કરી શ્રીસ્યામનાં દંડવત તે પળી જાય
કરજોડી પછી વીંનવે, માંગતી સ્યામની પાસ, ભક્તિ દેજો આપની, રાખજો ચરણની પાસ.

ઉપરોક્ત શ્રીકૃષ્ણ જો ઉપદેશક વાણી શુણી ગોપીયું ધન ધન થઈ વયું ને શ્રીકૃષ્ણ જે ચરણે મેં દંડવત કરીને વર મંગેતીં ક હે ભગવાન અસાજી ફરી ઈ જ મંગણી અય ક અસાંકે આંજી ભવોભવ ભક્તિ દીજા

દોહરા

ભક્તી તમારી ભુધરા, ભવો ભવ દેજો સ્વામીં, સંમરણ કદી ના વીસરે, એ વર દેજો બહુનામી.
હે રાજન પછી ગોપીઓ, ચાલી સૌ સંગ તેહ, નમન કરી શ્રીનાથને, જાયે નીજ ઘર જેહ.
આ કથા પુરણ કરી, ગોપ ગોવિંદ મીલન, જાડેજા હરી ચરણમાં, કોટી કોટી હો નમન.

ઈતિ અધ્યાય ૮૨

અધ્યાય ૮૩ : ભગવાનજી રાણીયને દ્રૌપદી મીલન સંવાદ

દોહરો

પ્રશ્ન પરીક્ષિત પુછવે, દોયકર જોડી સાથ આગળની જે હરી કથા, જે શું કરીયું યદુનાથ.
શ્રી શુકદેવજી મુખ વદે, આગળનો ઈતીહાસ પછી પરીબ્રંમ જાય છે, ધર્મરાજાની પાસ.

શુક ઉવાચ હે રાજન ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ ગોપીજનને કે જ્ઞાન દનાં અતરે ગુરૂ રૂપ અયીં અને ઈજ કૃષ્ણ સીક્ષા દ્વારા પ્રાપ્ત થીયે ઈ વસ્તુ ફળ રૂપ જ ઈ અયી અતરે અજ ઈ યુધીષ્ઠીર અને મળે સંબંધીએ કે મલી કુશળ સમાચાર પુછેતા ભગવાન પધાર્યા ઈ સામે દશી ધરમરાજા ભાવસે મલી પંઢ વટ આસને તે વીરાયેને સનમાન કયાં

ચોપાઈ

ધરમરાજા એ જાણીયું જ્યારે, સામે મળવા આવે ત્યારે
કરજોડીને સંનમાન કીધા, મળી પરસપર વંદન કીધા.
આસન આપી ચરન પખારે, ધરમરાજા પછી વાત ઉચારે
યોગેશ્વર આપ ભલે પધાર્યા, દરશન આપી શોક મીટાવ્યા.

ધરમરાજા શ્રીકૃષ્ણની અસ્તુતી કરે છે

રાગ– આશાવરી.

પદરજ પાવન કારી, યોગેશ્વર, પદરજ પાંવન કારી
આજ પધાર્યા અંમ આંગણીએ, ભક્ત વત્સલ ભયહારી. યોગેશ્વર...
જે પદરજ થી પાવન કીધી, વ્રજ ભુમીંને મોરારી
વૈકુંઠથી ને અધીક કીધી, ગોવર્ધન ગીરધારી. યો...
જે પુનીંત પદ માંથી પ્રગટી, મંદાકનીં મલહારી
ત્રણે ભુવનને પાવન કરવા, અવની આપ ઉતારી. યોગે...
જે પદનો યોગી ધ્યાન લગાવે, નીત્ય સમાધી ધારી
આજ અંમ ઘર આપ પધાર્યા, ખબરૂ લેવા અમારી. યોગે...

શ્રીકૃષ્ણ જો સંનમાન પુજા કરે ધર્મરાજા પ્રાર્થના કયાં ને વટ આસન તે વેરાયને ચર્ચા કરીંતા

દોહરા

ધરમરાયની પાસમાં બીરાજ્યા શ્રીયદુરાય મળી પરસપર પાંદવો, બેઠા સર્વ સંગાથ.
યાદવ નારીઓ સાથમાં, આવ્યા દ્રૌપદી પાસ તેમ કુશળ સૌ પુછવે, દીસતી સર્વ હુલાસ.

શ્રીકૃષ્ણ પટરાણીએ ભેરા દ્રૌપદીકે મલેલા વનેંતા ઉત મળે પંઢ પંઢજે પદ પ્રમાણે મલી નમન

કરે અતી ભાવસે પંઢપંઢજા મલીને ખબર પુછેત્યું ને દ્રૌપદીજી રુકમણીજીકે પ્રશ્ન પુછેતા.

દોહરા

શ્રીરુકમણીજી સત્યભામાં, જામ્બવતી ને સત્યનામ
કાલંદ્રીને મીત્ર વીંદા જે, લક્ષમણા ને ભદ્રાસ્યામાં.

અઠોય પટરાણીએ કે દ્રૌપદી પ્રશ્ન પુછ્યા કે આજા લગ્ન સંબંધ કૃષ્ણસે કી જોળાણા ઈ વગતવાર સમજાયો.

ચોપાઈ

સાધવી ઓતંમે સૌ સમજાવો, સગળી બીનાં કહી બતાવો
માનવ લીલા જે કૃષ્ણ કરતા, નીર્વિકાર જે જગ વિચરતા
તેનીં સંગાતે કેમ પરણીઆ, કેમ તમારા સંબંધ સાધ્યાં
અથ ઈતી તે કહિ સમજાવો, સર્વ મુજને કહી બતાવો

દ્રૌપદીજી વાણી શુણી રુકમણીજી પંઢ વીતયી ચેતા

રાગ પ્રભાતી. જાગને મદવા

શ્રી દેવી બોલીયા, મુખ મલકાવીને, સાંભળો દ્રૌપદી વાત મારી
મારા તો સંબંધ એક, અશુરથી બંધાયા, જાઈને રુકમાજે મારો ભાઈ
પછી વિપ્રનીં સાથ મે, પત્રીકા મોકલી, સ્યામને દ્વારીકા નગર માંયી.
વાંચીને પત્રીકા સ્યામ સત્વર પછી, વિપ્રની સાથમાં એ આવે
જાન લઈ આવીયો દંમગોસ હર્ષથી, શીશુપાળ પરણવા મુજ આવે
દેશ રે દેશનાં રાજાનાં દેકતા, કર જાલી હરી મુજ હરણ કીધુ.
તે દીંનથી સ્યામનીં ચરણમાંયે રહિ, દાસી થઈ સેવુ છુ દીનરાતી.

શ્રીરુકમણીજી પંઢજી સજી કથની દ્રૌપદીજી ક સમંજાયેને ચેયા ને હાણે સત્ય ભામાજી ચેતા

રાગ એજ

સત્યભાંમા પછી ધીરેથી બોલીયા, દ્રૌપદીજી પ્રતી વાત કીધી
મારો ભાઈશ્રી પ્રશેનનાં મ્રત્યુંનો, કલંક શ્રીસ્યામના શીર આવે
તે કલંક ને ઉતારવા, શ્રીહરી ચાલ્યા, જામ્બવાંન સાથે યુધ કીધુ
મણી લઈ આવીયા આપી પીતાજીને, મણી સાથ મારો દાન દીધુ
તે દીંનથી નાથનાં સેવામાં રાચતી, ધ્યાનંથી રદયે ધારી લીધા
હે સખી પુર્વનાં દ્રૌપદી ભાગ્યથી, શ્રી હરી સેવાનાં લાભ લીધા

જામ્બવતી પંઢજી કથા ચેતા

જામ્બવતી પછી મંદમંદ મલકતા, અથ ઈતી વાત નીજનીં કીધી
મારા પીતાજીએ યુધ કર્યું જામ્બુવાંન, દીનં સતાવીસ શ્રીસ્યામ સાથે
પછી આખરે ઓળખ્યા, મુખને નીરખી, રઘુપતી રામછે એજ પોતે
ચરણં વંદન કરી નીધી લઈ સાથમાં, સોપીશ્રી મુજને નીજ હાથે.

તે દીનથી નાથની થઈ અર્ધાંગ્ના, ચરણની દાસી થઈ સેવા લીધી
હે સખી દ્રૌપદી નાથ કરૂણા કરી, ચરણ સેવા પ્રભુ નીજ દીધી.

જામ્બુવતી પંઠજી કથા સુણાયા દ્રૌપદીજી કે ફરી દ્રૌપદી કાલંદ્રીકે સામે નેયારયાત ઈ પંઢ વીતયી ચેતા

કાલંદ્રીજી સજી વાત મુખ ઉચરે, પાંચાળી પાસ એ શીસનામી
સાંભળો બાઈજી વાત જે મુજ વીતી, સ્યામને વરવા તપ કીધું.
યમુંનાનાં તટ જઈ યોગીની રૂપ લઈ, સ્યામનું રાતદી ધ્યાન ધરતી
તે જાણીને યદુપતી સત્વર આવીયા, રથ લઈ સાથમાં મુજ માડ
કર ગ્રહી માહર તેળી સંગાતમાં, દ્વારીકામાં પછી લગ્ન કીધા
તે દીનથી સ્યામનાં ચરણ દાસી થઈ, સ્યામ સેવાના લાભ લીધા

મીત્રવીંદાજી દ્રૌપદીજીકે ચેતા

મીત્ર વિંદા પછી, ધીરેથી બોલીઆ, સાંભળો સજનીં વાત મારી
માહરા પીતાજીએ સ્વયંવર રચાયો, સારાજે દેશનાં ભુપ આવ્યા.
એ જોવાને યદુપતી આવીયા મંદપમાં, નીરખીને મારા મન મોયા
મારા પીતાજીએ નીરખ્યા તે છતા, બેસવાને નહિ સ્થાંન દીધા
તે દેખીને યદુપતી કોપ દ્રસ્ટી કરી, મંદપની માથે સતવર આવે
લઈ વરમાળા હુ આવી મંદપ માં, આવતા નાથને સામે જોયા.
નીરખ્યા નજરથી ચરણ દાસી થવા, સંમરતા સ્યામને ભાંન ભુલી
તે જાણીને યદુપતી મારી જે વિનંતી, સર્વનાં દેખતા હરણ કીધુ.
દ્વારીકા શ્રીપ્રભુ સાથમાં તેડીને, દાસીને શ્રી હરી સ્થાન દીધું
ત્યારથી રાતદી સેવામાં રાચતી, શ્રી હરીનાં સદા ચરણ સેવું.

હવે સત્યા કુમારી બોલેતા

કૌશલ દેશનીં કુવરી બોલીઆ, સાંભળો ભામની વાત મારી
એક દાન સાત સાંઢ, સાથે નીરખાયા, નગર ને પાદરે બળધારી
જોઈને બેલને બીરદ લીધા પછી, એક સાથ નાથ સેજે વીર આપી
વરમાળા પછી એજને આરોપવી, જનમો જનમનીં થાઉ દાસી
દેશને દેશનાં આવતા ભુપતી, નીરખીને બેલને પાછા જાયે
સાંભળી સ્યામ તે તુરત આવીયા, સાત સાત રૂપતે ધરવાયે
સાતે સાંઢ નાથીઆ, હરી એક સાથમાં, બીરદ મારૂ પુરૂ થાયે
એ જાણીનેં જીવનમાં હાથ વરમાળા લઈ, આરોપી સ્યામને શીસનામી

લક્ષણાજી દ્રૌપદીજીકે ચેતા

કોશલ દેશની કુંવરી હુ લક્ષમણા, સ્યામ ને વરવા બીરદ લીધુ
મુજ પીતાજી આ વાતને જાણીને, સ્વયંવર મહિ યુકતી કીધી

ધનુષ એક લાવીને રાખ્યો મંદપ મહિ, પણ છ બાંધી નહિ છુટી મુકી
સ્થંભની ઉપરે મછ એક રાખીઓ, મછને વેધવા સરત મુકી.
દેશરે દેશના ભુપતી આવીયા, ધનુષનાં ઉપળે પાછા જાવે
સાંભળી સ્યામ પછી આવે નગરમાં, મછને વેધવા ત્યાં જાયે
ધનુષ ઉપાળીને દોરીને સાંધીને, કીધા સંધાન તે મછ વેધે
છુટી કમાન ને થયો રણકાર જ્યા, ગગંનમાં દેવ જોવાને આવે
પુસ્પ વૃસ્ટી કરી જયજયકાર ત્યાં, અવની અંબર સર્વ હુલાસી
તે જાણીયુ ભવનમાં અતી હુલાસમાં, સજી સણગારને ત્યાં આવી
લઈ વરમાળા જે આરોપી સ્યામને, નાથનાં ચરણની ઓથ લીધી
તે દીંનથી રાતદી સેવામાંથે રહી, જનમો જનમની ભકતી માગી

હાલે ભદ્રા કુમારી પંઢજી કથની ચેતા

ભદ્રા મારા દેશમાં સ્યામ જેદી આવીયા, મારા પીતાજીએ જાણ્યું જ્યારે
સામ્યો સાથ લઈ સાંમજે ચાલીયા, કીધા સનંમાનને તેડી આવ્યા
પછી કરજાલી માહરૂ સોપી શ્રીસ્યામને, ઔક્ષણી સૈન્ય સાથ દીધુ
અઢળક સંપદા દાસને દાસીઓ, તુલશીને પાને દાન દીધા
તે દીનથી સ્યામની ચરણ સેવા કરૂ, દાસી થઈ સદા એજ માંગુ.
હે સખી દ્રૌપદી મારી આ વારતા, જીવન મારૂ આ ધન્ય કીધુ.

શ્રી દ્રૌપદીજીકે ભગવાનજીયુ અઠોય રાણીયુ ભગવાનકે કી વરયુ ઈ સજી પંઢ પંઢજી ગાલ સુણાયા તે પુવા જુકો સોરો હજાર રાણીયે મે મુખ્ય જુકો રોહિણીજી ઈ પુરી પંઢજી ગાલ સમજાઈને સુણાયતા.

રાગ એજ

રોહિણીજી સતી એક એમ બોલીયા, સાંભળો શ્રીમતી વાત મારી
પ્રાગજ્યોતી પુરંમ નગરીઆ અવનીમાં, ભૌમાશુર અશુરે જીતી લીધી
તેજ તે નગરીમાં સર્વ કન્યાઓને, પકળીને લાવીને કેદ કીધી
હે સખી તે કેદમા અંમ અબળા સૌ, બનીં નીરાધાર ને ત્યાંજ રેતી
તે કેદથી છુટવા નજરથી નીરખતી, અવનીમાં કોઈનાં વીર ભાવ્યા
આસ છોળી પછી જગતમાં સર્વની, જગતનાં નાથની ઓત લીધી
સ્યામ સુંદર આવી પછી આવી ઉતાવણા, અશુરની નગરીનો નાસ કીધો
અંમ બંદીજનોને છોળાવી યદુપતી, કેદમાંથી સર્વ મુકત કીધા
પછી એક સાથ સ્યામનાં ચરણ પકળી અંમે, સરણ રેવા અરજ કીધી
ભકત વત્સલ પછી સાંભળી વીનંતી, અશરણ ને હરી શરણે લીધા
તે દીથી દાસી થઈ રયીયે દ્વારીકા, શ્રી હરી નીરખી સુખ પાંમી
શ્રીહરી પાસેથી એજ વર માગતી, ભવોભવ ભકતીનું ભાથુ દેજો.

દોહરા

હે રાજન એ સર્વ રાણીઓ જે કરતી વાર્તા લાપ, મળી પરસપર પ્રેમથી, સૌ બેસી દ્રૌપદી પાસ. શ્રીકૃષ્ણ ગોપ મીલનંનો અદભુત આ આખ્યાંન, સંભળાવ્યો સુખદેવજી પરીક્ષિત એકજ દયાન

કથા આજે પુરણ કરી, શ્રીજી શ્રીનું આ ચરીત્ર, બ્રંમ શક્તિની વારતા, જે જાડેજા જગ પવિત્ર.

ઈતિ અધ્યાય ૮૩

અધ્યાય ૮૪ : વાસુદેવ જગન જો આરંભ કરીતા

શુક ઉવાચ દોહરા

હે રાજન આ સર્વ રાણીઓ દ્રૌપદીજી ની સાથ કરતી હાસ્ય વિનોદ જે, ક્ષેમં કુશળનીં વાત નીરખીને પટરાણીઓ, ગોપી સૌ હરખાંય દ્રૌપદી ગાંધારી કુન્તાજી, જોઈ રદય ઉભરાય.

અજ કુરૂક્ષેત્ર મે પાંડવ ભેરા યાદવ વાસુદેવ નંદ રાજા બલરામજી વઠા અયી શુણીને રૂષી મંદળ મળે ભેરા થઈ શ્રીકૃષ્ણજા દરશન કરેલા અચેતા

દોહરો

ઉગ્રશેનં ને વસુદેવજી, પાંદવ યાદવ સાથ ભૃપતીઓ સાથ નંદજી, બેઠા બલ યદુનાથ

ચોપાઈ

કુરૂક્ષેત્રનાં તીરથમાં ઈ, કૃષ્ણ પધાર્યા છે તે જ્યાં ઈ
રૂષીઓ મુનીઓ સાથમાં આવ્યા, દરશન કરવા સૌ પધાર્યા
હે રાજન તે જે મુનીઓનાં, નામ સાંભળો તે સર્વેના
જ્ઞાનીં ધ્યાનીં ને બ્રંમજ્ઞાંની, પરમ હંશ મહાવિજ્ઞાની.
કૃષ્ણ દ્વૈપાયન વ્યાસને નારદ, વામદેવ બૃહસ્પતી વિસારદ
દેવલ પરશુરામ સતાનંદ, વિસ્વામીત્ર વસિષ્ઠ સનંદન
ગાલવ ગૌતમ ભ્રગુ પુલસ્ય, અત્રી અંગીરાને અગસ્થ
ભરદ્વાજ ને રચંન મુની જેવા, યાગ્યવલ્ક કસ્યપ તેવા.
મારકંદેય જે મહામુંનીં જ્ઞાંની, દવીત તીત્ર અંકીત નામી.
સનકાદી જે બ્રંમ કુમારો, બીજા અગણીત રૂષી કુમારો.

ઉપરોક્ત રૂષી મુંની મળે ભેરા થઈ હરી સંમરણે કંધા ઈ જત શ્રીકૃષ્ણ ભેરા પાંદવ વઠા અત ઈ મળે અચેતા ભગવાન જા દરશન કરે ક્તાર્થ થીએતા ભગવાન પણ મુનીયેકે સામે હલી વંદન કરે વટ આસન દઈ વીરાઈતા

ચોપાઈ

સર્વ સભામાં આવ્યાં જ્યારે, શ્રીહરી ઉભા થાય છે ત્યારે
સર્વેશ્વરનું સંમરણ કરતા, સર્વ મુનીઓ વંદન કરતા.
સર્વ મુનીઓને આવતા જાણી, સાંમા આવ્યા સારંગ પાણી

કૃષ્ણ બલરામ વંદન કરે છે, પાંદવ યાદવ દંડવત પળે છે
સાથ મળીને તેડી આવ્યા, પદ પ્રમાણે આસન આપ્યા.
ચરણ પખારી પુંજન કીધા, ધુપ દીપ લઈ અર્ચન કીધા.

શ્રીકૃષ્ણ મુનીયે પ્રતી ચેંતા.

ધન્યં ધન્યં આજ ભાગ્ય અમારા, દરશન પામ્યા સંતો તમારા
પુર્વ જન્મનાં પુન્યો પ્રતાપે, જનમ સફળ કીધા આપે
જે મુનીયોનાં દરશન કરવા, દેવો આવે અવની ફરવા
એજ મુનીઓ સૌ સંગ આવી, આજ અંમપર કૃપા વરસાવી
જે બ્રંમને સંતો બતાવે, સાગરથીને પાર ઉતારે
પારસ કંચન બનાવે જેમ, સંત નીજરૂપ બતાવે તેમ.
સર્વેશ્વર જે જગનાં કરતા, સર્વ જીવોનાં રદયે વસતા
સંત સદા છે જગ ઉપકારી, અશરણ શરણ સંત સુખારી

ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ અખંદ જ્ઞાન સંપન અયી છતા ઈ વાણી શુણી મુની ચુંપ થઈ વયી રેતાં ભગવાનજીકો ઈ સમજીં નં સગેયા. છતા ભગવાનજી લીલા મ્રત વાણી શુણી ભગવાન ફરી ચેલા લગા.

ચોપાઈ

મુર્તીપુજા જે જગમાં કરતા, એનાં સ્વરૂપનું ધ્યાન ધરતા
જેમ ભંમરી કીટ બની જાવે, મુરતી ધ્યાનીં શીવ થયી જાયે
સંતનાં જે દરશન કરે છે, કોટી જનમનાં પાપ ટળે છે
નસ્વર દેહ પંચભુતની કાયા, એમા આતંમ બ્રંમ સમાયા
મુરખ નર એમાં નવ માને, આતંમ ચેતનનાં પીછાણે
જીવ જનમી ભક્તિનાં કીધી, સંત ચરણ સેવા નાં કીધી
તે જન જગમાં પશુકર જાણો, જીવીંત જગ મુવા પીછાણો
સંત ચરણ રજ શેષ વખાણે, સંત ચરીત્ર સારદ જાણે
એવા સંતની સેવા કરતા, આવા ગમનનાં ફેરા ટળતા
સંત શેવકને એક પલકમાં, લાખ ચોરાસી છુળાવે ખલકમાં

દોહરા

વાણી સાંભળી શ્રીકૃષ્ણજી, રૂષીઓ સૌ હરખાય
આજ જગતનાં નાથ છે, તેમ કહી પરખાય.
થયી અબોલા નીરખતા, ચીત ચગદોળે ચળીઆ
પછી ધ્યાનથી ઓળખે, સગુણરૂપ પરખીયા.

ભગવાનજી વાણી શુણી મુંની વિચારે મે પઈ વનેતા કં હી રખે બ્રંમ નહી બ્રંમ કી જગજા રૂષી મુનીય જા વખાણ નજ કરે અતરે ચુપ થઈ વયી રેતા ને ફરી પરીક્ષા કેલા ધ્યાન લગાય ન્યારેયાતા

બ્રંમ ઓળખે ગણા અને વંદન કરે જેજેકાર કેયાં.

મુનીં કૃષ્ણજી પ્રાર્થના કરીયેતા. રાગ લાવણી

હે ભગવન હે ભવ ભય ભંજન, ભક્ત વત્સલ સાવરીંયા
હે જીવ ગાંમી અંતરજાંમી, રમાપતી જગ ઉજીઆરા.
સંત સહાયકે અશુરારી, અશરણ સરણ હે ગીરધારી
માનવરૂપ ધર્યુ ધરણીધર, ધર્મ ધુરંધર ધીર ધારી.
વિસ્વ રચવા પીંદ બનાવ્યો, પંચ ભુતથી વિસતારી
જળ વસ્તુને ચેતન કીધી, કીધી રચનાં કલાકારી.
માનવ દેહ અમુલખ દીધો, લાખ ચોરાસી નીં માંયી
સર્વ જીવનાં રક્ષણ કરવા, આવ્યો અવની નાં માંયી
પરા પાર પરીબ્રંમ પુરણ, વિપ્ર પ્રીય પ્રભુ કરનારા
વેદ ધર્મનું રક્ષણ કરવા, અવની અવતાર ધરનારા

મુની મળે ભેરા થઈ ભગવાનજી અસ્તુતી કેયાં નંમન કરે વદીતા કહે ભગવન આયી જીવ જગજો ઉધાર કેલા પધાર્યા અયો આયી હીં બ્રમાંદ ઉપાયા અનજો રક્ષણ પોશણ કરીયોતા હી આજી લીલાજ હકળી અય ફરી ભગવાન પ્રતી ચેતા

લાવણી

વેદ નીગંમ જે શ્રુતીઓ સર્વે, આપથી પ્રગઠ થયા છે જે તે
સગુણ નિર્ગુણ પ્રગઠ દીસતા, જપ તપથી યોગી નીરખતા
વિસ્વેશ્વર જે વીપ્રો જગમાં, વેદોનું અધ્યંન કરતાર
તે વ્રીપ્રોનાં રક્ષણ કરવા, આપ અવતરણ કરતારે
મોટા મુનીવર જેજે જગમાં, ધ્યાન તમારા ધરતારે
એજ આપને નીજ રદયમાં, સ્વયં રૂપ નીરખતારે
ચરણ તમારા મંગલકારી, જાન્હંવી જેમા પ્રગઠયારે
એજ ચરણનાં દરશન કરતા, પાપ પ્રલ્ય થાતારે
હે અશુરારી આપ અનંતા, આજ આપનાં દરશનથી
ખટ વીકારો નાસજ પામ્યા, દરશન સાથે સંમરણથી.

શુક ઉવાચ

શુકદેવ બોલેયા હે રાજા સરો રૂષી ગણ ઉપરોક્ત ભગવાનજી વંદનાં દરશન કરે ને રજા ગનીંને રવાના થીએતા તંન ટાળે વાસુદેવજી મુનીએ પ્રતી હથ જોળેને ચેંતા.

દોહરા

કરજોડી શ્રીકૃષ્ણને, રૂષીઓ લાગ્યા પાય રજા લઈ ધરમ રાયની, નીજ આશ્રમમાં જાય.
જાતા જોઈ મુનીયોને, ઉભા વસુદેવ થાય કર જોડી વાણી વેદ, મુનીયો પ્રતી સમજાય

વાસુદેવજી ચેતા

હે મુનીરાજ આંયી અજ પધારી અશાકે દરશન દનાં અજ અસાંજા ભાગ્ય ખુલીવ્યા પુરવજા ભાગ પ્રગઠયા હાણે હે ભગવનો આંયી એળો મારગ મુકે વતાયો જેસેં અસાજો જનમ સુધરે મોક્ષજો મારગ વતાયો તદે ઈ શુણી નારદજી વસુદેવજી પ્રતી ચેતા

દોહરા

હે રૂષીઓ સંસ્યનાં કરજો શુણી વસુદેવનીં વાત, જગપતીને પુત્ર સ્વરૂપે નીરખે છે વસુદેવ આપ
ગંગાતટ વાસી ઘરમાં સંત, પાદરમાં જે તીરથ, એની પરખ કોઈનાં કરે, એની દુર ગવાયે કીરત.
હે મુનીયો જેમ વાદળમાં, રવી છુપાઈ જાય, એમં વિસ્વેશ્વર વસતા, જગથી નાં ઓળખાય.
પંચભુતનીં જેની દેહ નથી જેને પુંન્યકે પાપ, કર્મ ફળ સુખદુઃખનાં જેને એ અનંત રૂપ છે આપ

વસુદેવજી અને નારદજી જ્ઞાન યુક્ત વાણી શુણીને રૂષી વર્ગ રાજી થીએતો ને શ્રીકૃષ્ણ પુર્ણ બ્રમં જ અયીં જાણીને વસુદેવજી કે પ્રશ્ન કરી ચેતા

ચોપાઈ

હે રાજન પછી રૂષીઓ સવે, તે સભામાં બોલે હળવે
હે રાજન જે કર્મો જીવનાં, જીવને જનમીં ભોગવવાનાં
એનોં મારગ જગ પ્રસિધ છે, યજ્ઞનં કરવો વેદ વિદત છે
સર્વ દેવોનાં અધીપતી જે છે, તે યજ્ઞ્ય વિષ્ણુનો છે
માટે વિષ્ણુ યાગ કરાવો, સર્વ સામગ્રી તૈયાર કરાવો
ત્રીવીધનાં જે દોસ નીવારે, જન્મ સફળ જીવન ઉજારે

રૂષી મંદળ વસુદેવી પ્રતી ફરી ચેંતા હે રાજન જીવ જગમે જદે દે ધરી અચેતો તદે ભેરા પુરવજા કર્મ ખણી અચેતો અને વર્તમાનમે સારા નરશા કરમે થીયે ઉની કરમે મજા છુટણલા અકળો મારગ અય અને ઈ યજ્ઞન તેમેં પણ ઈ મણીયા ઉતમ વિષ્ણુ યજ્ઞ્નં અય ઈ આયીં કરાયો

ફરી ચેંતા. ચોપાઈ

હે રાજન જે જ્ઞાનીં છે જગમાં, ભોગ ભોગવે રેતા ઘરમા,
સુત વિત ખાંધવ ને નારી, નાસવંત તે નીરખે ચારી
સર્વ સુખને સંપદા છોડી, લોકે શણને કરજોડી
જાઈ જંગલમાં એકલા વસતા, સર્વેશ્વરનું ધ્યાન ધરતા

ફરી રૂષી બોલ્યા હે રાજન હંન જગતમે જીવકે મુક્તી કેણી વે ત હકળો ઉપાય અય ક યજ્ઞન જ કેણુ હે જુકો જ્ઞાનીં અયી ઈતા જગમ ભોગ ભોગવે ને છેલે ઘરજા મળે સંબંધ છદેને ભગવાનકે ભજેલા વનમે ઈ ધ્યાન લગાય વીએતા.

સંમરણ કરીયેતાં. ચોપાઈ

હે વસુદેવજી જીવ આ જગમાં, ત્રણ રૂણ લઈ આવે અવનીમાં
પુત્ર પીત્રુને વિપ્રોનાં ધનથી, દેવ રૂણો જાય યજ્ઞ્નંથી
બે રૂણ તંમે રાજન ઉતાર્યા, પીત્રુ વીપ્રનાં રૂણ ચુકાવ્યા
હવે દેવોનાં રૂણ તમે ઉતારો, કુરૂ ક્ષેત્રમાં યજ્ઞ કરાવો

હે ભુપ તંમે પુર્વ જનમમાં, કઠોર તપસ્યા કીધી વનંમાં
તે પુન્યોનાં આજ પ્રતાપે, પ્રગઠયા યોગેશ્વર આપે

રૂષીએ જા આદેસ શુણીને વસુદેવજી તંન પલ યજ્ઞનજી તૈયારી કરાઈતાં

દોહરો

વાત શુણી સર્વ વીપ્રોની, વસુદેવ કીધા નંમન
યજ્ઞ્ય કરવા આપો દીક્ષા, તંમે મુજને ભગવન.

ચોપાઈ

સર્વ રૂષીઓ એ આજ્ઞાં દીધી, યજ્ઞ્યનીં તૈયારી કીધી.
દીક્ષા લઈ વસુદેવજી ચાલ્યા, મ્રગચર્મનાં વસ્ત્રો પેર્યા
સર્વ સામગ્રી સાથમાં લીધા, પુરણ યજ્ઞ્ય તૈયારી કીધી.
સર્વ રાણીઓ સાથમાં આવે, યજ્ઞનાં સણગાર સજાવે
યજ્ઞ્ય મંદપમાં સાથે આવી, બેસે આસન શીસ નમાવી
યાદવો સર્વે દીરો ઉમંગમાં, પાંદવો સાથ બેઠા ઉમંગમા
સગાસહોદર સંગમાં આવે, આવી મંદપમાં આસન સોભાવે
શ્રી કૃષ્ણને બલરામ ભાઈ, યજ્ઞ્ય નીરક્ષણ કરતા ત્યાંથી
વેદ પાઠી ત્યાં વીપ્રો આવ્યા, યજ્ઞ્ય કુંદો ચાલુ કરાવ્યા
મંત્રોનાં એ ઉતારો કરતા, સર્વ દેવોનાં પુજન કરતા.

વસુદેવજી રૂષીએજી આજ્ઞાં ગનીં તૈયાર થીએતાં ને મ્રગચર્મ વાધા પેર્યા યજ્ઞ્ય મંદપ મે અચીં વીએતા અને રાણીયુ શરણગાર સજે મંદપમે બીરાજમાન થેયુંત્યું યાદવ પાંદવ ઉમંગ મે દશજેતા સગા સંબંધી વર અચી વઠા અને અંન મહા વિષ્ણુ યજ્ઞ્નજી દેખ રેખ શ્રીકૃષ્ણને બલરામજી સંભારીતાં ચાલુ યજ્ઞ થીએતો

ચોપાઈ

શ્રીકૃષ્ણનેં બલરામજી આવ્યા, એ મંદપ માંયે બીરાજ્યા
સર્વ શક્તિ તેનાં છે સંગમાં, આવી બીરાજે છે ઉમંગમાં

શુકદેવજી પરીક્ષિત પ્રતી ચેંતા

હે રાજન જે સર્વ સુખ દાતા, ક્ષર અક્ષરમાં વિખ્યાતા
યજ્ઞ્ય યાજ્ઞને મંત્રો સર્વે, વેદ નીગંમ ગાથા જે વર્ણવે
અનંત કોટી બ્રમાંદ જે દીસતા, પાર પરાકે જે વિચરતા
તે સર્વ બ્રંમનાં ઉદરમાંયી, રાજન તેમાં રહ્યા સદાઈ
તે પરબ્રંમનાં સંગમાં આજે, યાદવો સર્વ સાથ બીરાજે
રાજન આ છે બ્રંમનીં લીલા, સંતો જાણે કોઈક વિરલા
તો યાદવો તો ક્યાંથી જાણે, ઈષ્ટ કહિને સર્વ વખાણે
વીષ્ણુ નો એ યજ્ઞ્ય કરે છે, વીપ્રો સર્વ મંત્રો ભણે છે

જાણી સકે જોને યોગીઓને અગર ભક્ત કીં સંત યાદવ જાણીનાં શક્યા. કે આ પોતે છે ભગવંત. શ્રીકૃષ્ણ શુકેવજી બોલયા હે પરીક્ષિત વસુદેવજી જેજો યજ્ઞ્ય કરાઈયેતાં ઈ જ વિષ્ણુ તાં પંઢજો કુમાર કૃષ્ણ જ અય ઈ યાદવ કીં સમજે ઈતા ઈષ્ટ જ સમજેતાં ઈ સજો આલમ જે ઉપાય અય ઈજ બ્રંમ કૃષ્ણ રૂપમે અયે હકળા રૂષી મુંની બ્યા કોક વિરલા સંત જ ઓળખેતા ને યજ્ઞ ચાલુ કેયાં

ચોપાઈ

વસુદેવ મંદપમાં આવ્યા, વિપ્રો એ સંકલ્પ કરાવ્યા
જ્યોતીષ્ટોમ ને દર્શની સાથે, પુર્ણ માસ પ્રાકૃત સંગાતે
સૌર સ્ત્રાદી વૈક્રત જે યજ્ઞોં, અગ્નીં હોત્ર અન્યાન્ય યજ્ઞો
દ્રવ્ય ક્રીડાને મંત્રોનાં સાથે, પુજન કીધા વિષ્ણુના તે
અઢળક અંન ધન દાન એ આપે, ગૌધન ગજ ધન ભુમી સંગાતે
બારે દાન ભુપતીએ આપ્યાં, સર્વત્ર મંગળ યસ છવાયા
વસુદેવ નીજ પત્નીં સાથે, યજ્ઞ્ય પુરણ કરાવ્યું હાથે
સર્વ મુનીઓ સંગમાં હાલ્યા, રામ કુંદમાં સ્નાન કરાવ્યા
ત્યાં પણ સુવર્ણ અલંકારો સાથે, દાન દીધા રાંજન નીજ હાથે
સર્વ જીવોનેં સાથ જમાળ્યા, અઢળક દાન ક્ષેત્રમાં આપ્યા

યજ્ઞન પુર્ણ થેયો અતરે મળે રામકુંદમે સ્નાન કરેલા વનેતા ઉત પણ અઢળક દાન દયી પાછા અંનક્ષેત્રમે વસુદેવજી આયા અતરે સજે દેશજા ભુપતી અચી ભેટેતા મુનીયે કે ભુપ નમન કરીયેતા નંઢા વદા મળે પદપ્રમાણે મલેતા અજ અંન અવસરજો વર્ણન કેણુ ઈ સંની ગાલ નાંય જીવા વસુદેવજી મણી ભુપ સંબંધીએકે ભેટ સોગાદુ દીએતા.

ચોપાઈ

સર્વ દેશોનાં ભુપતીઓને, આપી ભેટો નીજ વસુદેવને
રૂષીઓ મુનીઓ દેવ ગણ સાથે, ભુતપ્રેત પીત્રુ માનવ તે
સર્વ જન ગણ સંગમાં આવે, વસુદેવને શિર નંમાવે
સૌનાં ભાવે સનંમાનં કીધા, મળી પરસપર નીજ ઘર સીધ્યા

ઉગ્રશેન ભેરા યાદવને કૃષ્ણ મલેતા

શ્રીકૃષ્ણને બલરામજી સાથે, ઉગ્રશેન યાદવ સૌ સંગાથે
સર્વ વસુદેવ પાસમાં આવી, સર્વ ઉભા શીસ નંમાવી.
ગોપ ગોપી સૌ ત્યાં આવ્યા, કરી દરશન આનંદ પામ્યા
સહ કુટુંબ શ્રીકૃષ્ણનું નીરખી, જય જય બોલે સર્વ હરખી.

શુકદેવજી બોલ્યા હે પરીક્ષિત અજ અંન યજ્ઞજી પુર્ણાહુતી પુવા સજે દેશજા રાજા વસુદેવજીકે નમન કરીતા વસુદેવ ભેટુ દઈ ભાવ સે મલેતાં ને ઉ પંઢજે દેશ રવાના થીએતા તે પુઠીયા જીક વ્રજથી નંદજીને ગોપ આયાવા ઈ મળે વસુદેવજી કે ભાવસે નમન કરીતાં વસુદેવ બાથુ

મે ગની ભેટેતા ને ઈ ગોપે પ્રતી ચેતાં નંદજી કે યાધી દીયેતો

ચોપાઈ

હે નંદજી આ જગનો જે કર્તા, જગ ઉપજાયો બંધન કર્તા
તે બંધન છે માયા પાસનાં, જીવ બંધાયા એની જાળમાં
જેમાં યોગીને મુનીયો મોયા, સારા જગનાં જીવો ભુલ્યા
અભીમાન માં હુ પણ ભુલ્યો, રાજ વૈભવમાં ઈ ફુલ્યો
ભાઈ તંમે ઉપકારો જે કીધા, મીંત્ર ભાવ નીભાવી દીધા
એંનો બદલો હું ચુકવવા, વીલંમ કીધો તમને મળવા.
પ્રથંમ જેલમાં જીવન વીતાવ્યું, રૂણ તમારૂ નાં ઉતારયું
આજ આવીને આપજ મળેયા, ફરી મુજ પર રૂણ ચળાવ્યા.
ઉપકારો તંમે અઢળક કીધા, નામ કુળને ઉજ્વળ કીધા
એમ કહી વસુદેવજી આવી, ભેટે નંદને રદય લગાવી.

દોહરો

અતી ભાવથી ભેટીઆ, નંદ વસુદેવરાય હર્ષનાં આશું નયનંમાં, દળદળ બેઉનેં જાય

ઘણે વરેથી અજ નંદરાજાને વસુદેવજી મલેતા તદે અતરે ભાવ વિભોર થઈ વનેંતા ક હકળે બેકે છાતીતે લગાયને મુક બોય થઈ વનેતાં સબ્ધ બોલી શકે નતાં અખીયેમે પાણી અચી વનેતા છેવટ વસુદેવજી નંદજી પ્રતી પંઢજી ભુલ થઈ વયી કદે નંદરાજાકે યાદ નં કેયાં તેજી માફી મંગીં મલીને છુટા થીએતા

દોહરા

ત્રણ માસ ત્યાં રહ્યા, યાદવો ગોપનીં સાથ પછી ઘર જાવા કીધી તૈયારી, રથ જોળ્યા સાથ.
ગ્રીસ્મ ગયો અવની પરે, આવી વર્ષા રાજ નભમાં વાદળો દોળતા, વરસવા ને કાજ.
મંદપવન લહેરાવતા, અવની અતી હુલાસ જળ જીવો ઉમંગમાં, દીસતા સર્વાવાસ.
શ્રીકૃષ્ણ બલરામજી, સર્વ સહોદર સાથ જાવા દ્વારીકા નગરમાં, જાયે સર્વ સંગાથ.
અધ્યાય આ પુરણ કર્યો શ્રીશુકદેવ મહારાજ વાંચે વિચારે જે જાડેજા સહાય સદા વ્રજરાજ

ઈતિ અધ્યાય ૮૪

અધ્યાય ૮૫

શુ.ઉવાચ. દોહરા

હે રાજન અજ અવનીપતી બેઠા મહેલનીં માંય, મળવા નીજ માત તાતને હરી વિચારે મન માંય
ઉઠયા ત્યાંથી ઉતાવળા, સાથે બલરામ ભાઈ, આવ્યા માતા ભુવનંમાં, જ્યા બેઠા દેવકી માંયીં
કર જોડી કીધી વંદનાં, ઉભા શીસ નંમાય, ઉભા કર્યા વસુદેવજી, શીર પર હાથ લગાય.

કુરૂક્ષેત્રજી યાત્રા કરે યાદવે ભેરા ભગવાન પાછા ઈ દ્વારીકા અચીવ્યા હકળે દીં ઈ બોય ભા ભેરા મલી માતા પીતા જે મેલતે વંદંન કેલા અચેતા વંદન કેયા બોય ભા તદે વસુદેવજી આસીસ

દયી વટ વેરાય ને સામે વેરાય કુરૂક્ષેત્રજી ગાલ યાધ કરીયેતા

દોહરા

જે યોગેશ્વર જગ કરતા, જગ કારણ જગભુપ, આજ આવ્યા અવનીમાં, ધરી માનવ રૂપ.
કુરૂક્ષેત્રનાં જેદી તીર્થમાં જે મુખથી મુનિ વદેલ, કે આપ અનંતા ઈશ છો, જે મુજ કર્ણે સાંભળેલ
પુરૂષ-પ્રક્રુતી ભોગ્ય-ભોક્તા અવિનાસી-અવિકાર, તે ઈંદ્રીયાતીત તે આપ છો અણુ-અણુ અણસાર
આતંમ રૂપથી ઈશ્વરા, વસતા વસવા વીસ, જળ ચેતનમાં ઈ દીસતાં, જગમાંયી જે જગદીસ.

વસુદેવજી કૃષ્ણ પ્રતી ચેંતા ક હે પુત્ર જદે કુરૂક્ષેત્રજી યાત્રા કયી તદે ઉત સજે દેશ જા ભુપ આયાવા અને સારો સાધુ સમાજ આંકે નારાયણ બ્રંમ કરે સંબોધીવા ને નમન કેયાતે ઈ પ્રસંગ જીં નજરે દઠો તદે આઉ ઈ નકી કયો ક હી પુત્ર કૃષ્ણ હંન પ્રદવીજો ભાર ઉતારેલા અને ધર્મ થાપેલા નારાયણ પંઢ અવતરેયા અયી તદે જ આઉ મુંજા ધન ભાગ લેખીયાતો ફરી વસુદેવજી શ્રીકૃષ્ણ પ્રતી બ્રમ ભાવસે ચેંતા.

દોહરા

શસી સીતળતા પ્રભા રવીંની, તેજ પુંજ પ્રકાસ, ગગનમાં દીસતા તારલા, સાઘર જળ ચોપાસ
ધરણી ધીરતા સ્થીર પર્વત દીસ તુજે આકાસ, જલમાં થલમાં જે રજ નભમાં ચેતન સર્વ આભાસ
સબ્દ સ્પર્સ રૂપ ગુણ ગંધ જે વાણી નાદ ૐકાર, વર્ણ વૈખરી પરા પસ્યંતી, મદ્ધ્યમાં અક્ષર આચાર
તામસ તેજસ અહંકારને બુધી બળ શક્તિ જેહ, મહાબલી માયા બંધન, આપ ઉપાયા તેહ
પીંદ ઉપાયા પંચ ભુતનાં, સબ્દ સંમરણ સાથ, તે પીંદોનાં આપ અધીસ્ટા, પુર્ણ પ્રકાસ સાથ
પાલક પોષક પ્રલ્ય કાળ જે, ત્રણ ગુણવિસ્તાર, જનમ મરણ માયા સ્થીતી, નીરલેપ નીરાકાર.
આ અવની જે પુર્ણ પ્રકાસે, સોભા અપરમપાર, સર્વ જીવ માયાનાં બંધન, આવા ગમન વણઝાર.

હે વત્સ હંન પ્રથ્વીતે જીકો દ્રસ્ય વસતુ દશાજેતી રવી શસી પ્રકાસ પાણી વાયુ ડુંગર હી ચેતન શક્તી સબ્દ પંજ ગુણ ઈ આંયી પ્રગઠ ઉપાયા અયાંને આયીજ સંચાલન કરેયોતા છતા આયી અનીંથી અલિપ્ત બારા અંદર વસોતા.

વસુદેવજી કૃષ્ણ પ્રતી ચેતાં

પુર્વ જનમનાં પુન્યો પ્રતાપે, મળ્યા મનુષ અવતાર
માયા વસ આ આયું ખોઈ, ઓળખ્યાનાં કીરતાર.
કારા ગ્રહમાં આપ પ્રગઠયા, શ્રીનારાયણ તાત
યાદી આપી જે જુગ જુંની, હુ ભુલી ગયો તે વાત.
હવે અશરણ સરણ સંત સુખારી, શરણે આવ્યો તમારે
જનમ મરણનાં બંધન છુટ્યા, જેદી ઘર પધાર્યા અમારે

શુક ઉવાચ. દોહરો

વસુદેવની વાતનેં, સાંભળી શ્રીયદુનાથ મુખ મલકાવી બોલીઆ, સર્વેશ્વર શ્રી સાક્ષાત.

વસુદેવ પ્રતી શ્રીકૃષ્ણ કહે છે. રાગ નરશી મેતો ભક્ત.

હે પીતાજી તમે જે મુખ બોલ્યા, અતંર પટ મારા ખોલ્યા
બ્રમ જ્ઞાંન જે ઉપદેશ આજ દીધું, જનમ અમારૂ સફળ થયુ
હે પીતાજી તંમે બલરામ ભાઈ, યાદવ સર્વ દેવકી માંયી
જીવ ચરાચર જગનાં જે છે, સર્વ બ્રંમ મય રૂપ તેછે
આતંમ તત્વ એ પરમ પીતાજી, અનંત રૂપ થયો દેહ સાથ
સ્વયં પ્રકાસીત જીવ નાં જાણે, ઉચીત જાણી દેહ સુખ માણે
નિર્ગુણ છે છતા સગુણ રૂપે, નીત્ય છે છતા અનીત્ય સ્વરૂપે
પંચ ભુત અગ્નીં જળ વાયું, ભુમંદળ સર્વત્ર છવાયું
કાર્ય કારણથી જુદા દીસતા, અંતે એક રસ સર્વ વસતા
હે પીતાજી અંમે પુત્ર તમારા, યુગે યુગે અવતાર ધરનારા
તમે કરી તપસ્યા જઈ વનમાં, વર માગીને લીધા બંધનમાં
આજ રૂણ તમારા ચુકવી દીધા, વર માગેલ પુરણ કીધા

દોહરો

સાંભળી વાત શ્રીકૃષ્ણનીં, વસુદેવ હર્ષીત થાય
મૌંન રહિ વંદન કરે, હર્ષનાં આંસું વહાય.

શ્રીકૃષ્ણ અને બલરામજી સાથે વસુદેવજી વાર્તાલાપ કરે છે ત્યાં માતા દેવકીજી આવે છે અને કૃષ્ણ પ્રતી કહે છે.

રાગ વિસ્વંભરી

શ્રીકૃષ્ણનેં સુખરૂપ, બલરામ ભાઈ, સર્વેશ્વરા સર્વ જગે, વસતા સદા ઈ.
મન વાણીથી પર પ્રભુ છો આપ દેવા અવતાર લઈ અંમ ઘર, આવ્યા અભેવા.
સર્વશ્વરા સર્વ જગતનાં છો હીતકારી, જનમ ધર્યો અવનીમાં આપે ખરારી
આવ્યા તંમે અશુરોને હરી ડંડ દેવા.
માયા ઉપાઈ અવનીમાં મહા બલકારી, સર્વ જગે જગતમાં રહિ છે છવાઈ
તે માયા થી અંમ ભુલ્યા નાં જાણ્યા દેવા. અવ...
ગુરૂકુળમાં ભણવાનેં તંમે ગ્યાતા જેદી, દીધી દક્ષીણા વર દીધા વળતારે તેદી
એનાં પુત્રને સજીવન કરી આપ્યો દેવા. અવ...

દેવકીજી વર માંગે છે

હે હે હરી હવે મારી આ છેલી આશા પુરણ કરો પ્રભુ હવે કરો નાં નીરાસા.
ખટ પુત્રો જે પ્રભુ મારા જે કંસે માર્યા. અવ...
વર માગુ એ સજીવન કરી હરી લાવો તેને મુખ જોવાનેં મન મારૂ તલપે છે એને
વર માગુ એ તંમ પાસે પ્રભુ આપો એવા અવતાર લઈ.

માતા દેવકીજી શ્રીકૃષ્ણ પાસે એ વરદાન માગે છે કે હે હરી તંમે ગુરૂનાં પુત્રનેં સજીવન કરીને લાવ્યા અને તેંને સોપેલ તેમ મારા જે પુત્રો કંશે માર્યા માર્યા છે તેને સજીવન કરી લાવો એના મુખ

જોવાનીં મારી ઈછા છે એ હુ માગુ છું.

દોહરા

વાત સાંભળી દેવકી માતની, શ્રી હરી થયા તૈયાર
જાવા સુતલ લોક, બલભદ્રને કીરતાર.
યોગ માયા છે સાથમાં, આવ્યા બલીનાં દ્વાર
ખબર પળી બલી રાયને, આવે સતવર બહાર.

નીજ માતજી વાણી શુણી કૃષ્ણ તૈયાર થીએતા અને સુતલ લોક વનેતા ભેરા બલરામને માયા આયી ન બલી જે દ્વાર અચેતા બલીરાજાકે ખબર પેતી અતરે સામે ધોળી અચેતો દંડવત કરીયેતા.

ચોપાઈ

સામે યોગેશ્વરનીં આવ્યા, બલી આવીને શીસ નમાંવ્યા
દંડવત કરીને પુજન કીધા, ચરણ ધોઈ આચમન લીધા
નીજ ભુવન તેળી આવે, સહ પરીવાર પુજન કરાવે
અતી સુશોભીત આસન દીધા, થાળ પ્રસાદ અર્પણ કીધા

બલીરાજા અસ્તુતી કરે છે. રાગ : યશોમતિ મૈયા

જય સચીદાનંદ જય જગ સ્વામી, જય બલરામ જય નમાંમી
આપ અનંતા શેસ અવતારા, પુરણ બ્રંમ જગ ઉજીઆરા. જય જય...
હે ભગવન હે ભક્ત હીતકારી, દરશન દુર્લભ તમારા મોરારી
કીધી કૃપા આજ અંમ ઘર પધાર્યા, ધન ધન ભાગ્ય કારજ સુધાર્યા
રજ તંમ ગુણી અંમ સૌ દાનંવ, આપની સાથે વેરજ બાંધ્યા
કરૂણા રે સાગર ક્ષમા સૌને કીધી, સાયુજ મુક્તિ સર્વને દીધી
માયા તમારી મહા બલકારી, યોગીરે મોયા જેમા અધીકારી
અધંમ ગતી અંમે સૌ મોયાં, મદમાં રે આવી જીવન ખોયા.
હવે અશુરારી શરણમાં રાખો, દાસ તમારા ને આજ્ઞારે આપો
આજ અમારા ઘરનેં ઉજારયા, સેવા શું કરીયે દરશાવો દેવા જય સચીદાનંદ...

બલીરાજા ભગવાન જો પુંજન કરેને અસ્તુતી કરે આજ્ઞા ઈ મંગેતો આજી કુરો સેવા કરીયા તદે કૃષ્ણ બલીપ્રતી ચેતા.

દૈ ઈત્ય પુત્ર પ્રલાદ હે, સાંભળો મારી વાત
સ્વયંભુ મનવંતરમાં, જનમ્યા જગ વિખ્યાત.
પ્રજાપતી મરીચી રૂષિ પત્ની ઉર્ણીથી જેહ
ખટપુત્રો જે જનમીયા, જગવીખ્યાત છે તેહ.

શ્રીશુકદેવજી વાણી વેદાંત હે પરીક્ષિત શ્રીકૃષ્ણને બલરામજી કે પધાર્યા ઈ દશી બલીરાજા દંડવત કે તદે ભગવાન બલીકે ચેંતા ક હે બલી સ્વયંભુ મનવંતરમે મરીચી રૂષીજા કુમાર હકળો

વખત બ્રંમ દેસમેં વનેતાં અને ઉત બ્રંમાજી કે દશી ખલેતા ઈ દશી બ્રંમાજી શ્રાપ દઈ દનાં ક વનોં આંજો અશુરજે ઘર જનમ થીંધો.

અંન શ્રાપ સે કરે ઈ રૂષી કુમાર દીતી જે ઉદરમે વારા ફરધી અચેતા તે ઉંન ગર્ભ જાંથી જોગમાયા ખણી દેવકીજી ગર્ભમેં સ્થાપિત કરીયાંતા અને ઈજ બાળકે જો કંસજે હથા નાસ થીએતો અને ઉની જ કુમાર કે ગનેલા આઉ આયો અયાં અતરે ઈ મળે બાળક મુકે પાછા સોપે દેયો.

શ્રીકૃષ્ણ ઉવાચ. ચોપાઈ

ખટ પુત્રો જે મરીચી રૂષીનાં, દરશન કરવા ગયા બ્રંમાનાં
બ્રંમ લોકમાં આવ્યા જ્યારે, અજને ઉધ્ધત જોયા ત્યારે
સર્વ બાળકો હસવા લાગ્યા, વિરંચીએ શ્રાપ જ આપ્યા.
અશુરને ઘર જનમ લેજો, યોગ માયાને શરણે રેજો.

બાળક અશુર જે ઘર જનમેતાં

હિરણ્ય કશીપુ નાં ઘર જાઈ, જનમ લીધા દીતીને ત્યાં ઈ
હે બલી તે જોગ માયા એ, હરણ કરતી ગર્ભનું ત્યાં તે
દેવકીજીનાં ઉદર માંથી સર્વે, જનમ લેતા રૂષીઓ સર્વે
કંશ જાઈને એનાં વધ કીધા, સર્વ બાળનાં પ્રાણજ લીધા.
તેજ બાળકને લેવા ને કાજે, આવ્યો છુ હું દ્વારે આજે
માટે બલી તંમે વીલંમ કરોનાં, બાળ સોંપી દયો રૂષીનાં

દોહરો

નમન કરી શ્રી કૃષ્ણને બલી લાગ્યા પાય, બાળક સોપ્યાં સાથમાં હરી તેડી દ્વારીકા આય.

બલી પાસેથી સર્વ બાળકો તેડીને શ્રીકૃષ્ણ દ્વારીકામાં આવે છે પછી દેવકીજી માતને સંપ્રત કરે છે બંને ભાઈ નંમન કરે છે તે જોઈ માતાજી સર્વપુત્રોને અતી હર્ષિત થાય છે

રાગ. શીવાજીને નીંદરૂ. નાથ

આજ યોગેશ્વર સતવર આવે, આવી વીધીનાં લેખ મીટાવે
છોયે બંધુને સાથમાં લીધા, આવી માતાનેં સંપ્રત કીધા. આ યોગેશ્વર...
સર્વે બાળક તેડીનેં સંગમાં, આવ્યા દ્વારીકા માંય
રાજ ભુંવનમાં આવીને ઉભા, માતાજી બેઠા છે ત્યાંય
આવીને વંદનં કીધા, સર્વ બાળકો સોંપી દીધા. આજ...

સર્વ બાળક માતાને નંમન કરે છે

સર્વ આવીનેં શીસ નમાવે, માત ચરણમાં જાઈ
દેવકી માતાએ ઉરમાં લીધા, નયંન નીર ભરાય
માતાજી મુખ સામે નીહાળે, સર્વ પુત્રોને સામે ભાળે. આ...
પુત્ર દેખીનેં પાનાં રે ચળીઆ, રદય પ્રફુલિત થાય

અંમ્રત જેવી દુધનીં ધારા, પાન કરાવ્યા માંય
તેડીને રદય લગાવ્યા, હર્ષ નયંન ભર છલકાયા. આ...
શ્રાપ મુક્તિ થયા કુમારોને, લાગ્યા શ્રી હરીને પાય
સર્વની સામે ઉતરી આવે, દેવ વિમાનં ત્યાંય
સહ દેહે સાથમાં બેઠા, અંમર લોક સૌ જાતા દીઠા. આજ યોગેશ્વર...

દેવકી માતાજી અતી પ્રશન્ન થઈ બાળકેં કે રદય લગાઈતા અખીએ આંસુએ જી હેલી અચેતી રદય લગાયા બાળકે પણ માતા કે નમન કેયાં અને ઉત ઈ દેવ વીમાન ઉતરે તે તેમે વઈ સહદેહ સવર્ગમે ઈ નજરકે સામે વેધારેયા ઈ મરીચી રૂષીજા છોકરે જા નાલા હંન પ્રમાણે વા સ્મંર, ઉદ્દગીથ, પરીસ્વગ, પતંણ, શુદ્રભુત, ધ્રણી હી છોયે દેવકીજી જે ગર્ભ સે આયાવા જોગમાયાજી લીલાસે ને ઈ છોયે દેવ હુવા.

શુકદેવજી વદીતા

બ્રમ જ્ઞાંન નીં વારતા, સંભળાવી શુકદેવ, શ્રવણ મનંન મનથી કરે, પાંમે પરીબ્રંમ તે હ.
અભીમાની અધમ જીવ, અણ અધીકારી જે હ, કુપાત્ર નેં જે મંદ મતી, રહસ્ય નાં સંમજે તેહ.
પરમ પુનિત આ જે કથા, ગાથા ગોવિંદ ગાંન, વાંચે વિચારે દાસ કહે, રદય સદા ભગવાન
વર્ણંન વેદ વીખીયાતઆ, સમજાવ્યું શુકદેવ, નીગંમ જેનેં જાણતા, અસ્તવે મુખ તેહ.
મંદ બુધી અજ્ઞાન હુ, લખી ગાથા અભંગ, સાસ્ત્ર ભેદ સંમજુનાં, નથી કીધો સતસંગ
પુનીં પ્રગઠ આ પદ બંધ, એ ઔલિકીક અણસાર, કથની આ કલમે કરી, ના સબ્ધનાં અલંકાર.
ગાથા આ ગોવિંદ ની, જે વસુદેવને જ્ઞાંન મ્રત, બાળક સોપ્યા માતને, કહે જાડેજા ભગવાન.

ઈતિ અધ્યાય ૮૫

અધ્યાય ૮૬ : સુભદ્રા હરણ.

દોહરા

પ્રશ્ન પરીક્ષિત પુછવે, દોય કર જોડી સાથ, સંભળાવો શુભ કથા, વિસતારી ને નાંથ.
શ્રી કૃષ્ણ ને બલરામનાં, બહેન સુભદ્રા નામ , અરજુંન સાથ વળાવીઆ, તે કથા કહો ભગવાન

પરીક્ષિત પ્રશ્ન પુછેતા હે ભગવાન શ્રીકૃષ્ણજી બેન દ્રૌપદીજી જો સંબંધ કંન રીતે થેયો ઈ સજી કથા વસતારસે સમજાયો.

શુક ઉવાચ. ચોપાઈ

શુકદેવજી પછી કથા ઉચારે, પરીક્ષિતનેં કહી વીસતારે
એક દીવસ અર્જુન હે રાજન, યાત્રા કરવા જાયે સંગમ.
પ્રભાત ક્ષેત્રમાં એ આવ્યા, શુભ સમાચાર એ જાણ્યા.
સુભદ્રાજી નાં સંબધ કરે છે, બલરાંમજીએ નકી કર્યા છે
હસ્તીનાં પુર માં એ જાયે, દુર્યોધન નાં સાથે કરાવે
વસુદેવ દેવકીજીને જરી આ, વાત પસંદ નથી જરીયા.

મુની સમજાઈ ચેતા ક હે રાજન હકળે દી અરજુંન યાત્રા કરેલા વનેતા ઈ પ્રભાસક્ષેત્ર મે અચેતા તદે સમાચાર મલેયાક સુભદ્રાજી જો સંબંધ બલરામજી હસ્તીનાપુર વનેવારા અયી અને ઈ સંબંધ વસુદેવ દેવકી કે પસંદ નહી અતરે અરજુન સીધા ત્યાંથી દ્વારીકા અચેતા.

ચોપાઈ

અર્જુને આ જાણ્યુ જ્યારે, દ્વારીકામાં આવ્યા ત્યારે
દંદધારી રૂપ ત્યાં લીધું, ભગવો અચંળો ત્રીપુંદ કીધુ.
તુરત દ્વારીકામાં આવે, વળલા નીચે આસન જમાવે
દ્વારીકા વાસીનેં બલરામ ભાઈ, નીત આવે સતસંગ માયી
ઘણા દીવસ એમ જાય વીતી, બલરામજીએ કીધી અતીથી
નીજ ઘર એનેં તેડી આવે, સંત આવીને આસન જમાવે
મન ગમંતા ભોજન બનાવ્યા, પાન બેળા સાથ રખાવ્યા.
સાધુ સંગ હીંદોળે બેઠા છે. સખીઓ સાથ દ્રૌપદી જાવે છે

અરજુંન સાધુનો સ્વાંગ સજી દ્વારીકામાં આવે છે પાદરમાં આસન લગાઈને ધુણો જલાવે તો નગરજન ભેરા બલરામજી નીત અચેતા હકળો દી બલરામજી અની સાધુકે ઘરે જમાળેલા કોઠે અચેતા અત અરજુન ને સુભદ્રાજી મેળાપ થીએતો.

દોહરા

ભોજન કરાવી મહેલમાં, બેઠા બલરાંમ પાસ, ત્યાં જોયા સુભદ્રાજીને, ફરતાં સખી સંગા.
રૂપ ગુણ જોઈ ચાતુરી, મહાબાહુ મોહિત થાય, પછી પરણવા ભારતે, નકી કર્યુ મન માંય.

સામે હુદા સુભદ્રાજી અરજુનકે દશી મોહીત થીએતા અતરે સામે નેરે રેયા અંયી

શ્રીસુભદ્રાજી સતી, બેઠા નીજ મહેલ માંય, સામે જોતા પાર્થને, ચીત ચલિત એ થાય.

સુભદ્રાજી અરજુંનજી પરીક્ષા કરીયેતાં

સ્વાંગ સજ્યો ભલે સાધુનો, નકી કાંઈ છે રાજન
ચીત ચાહે કેમ પરણયા, સુભદ્રા વિચારે મન

ચોપાઈ

સુભદ્રાજી પછી મહેલે આવે, નીજ સખીને પાસ બોલાવે
કરી ઈશારત સાધુ બતાવે, લેવા પરીક્ષાને સમજાવે

સુભદ્રાજી સખીકે સમજાય ચેંતા

હે સખી તું એકલી જાઈ, ખબર પુછી લે તેની ત્યાં ઈ
કોણ પુરૂષ છે કેમ વેસ લીધો, શા કારણ ઘર ત્યાગ કીધા

સુભદ્રાજી આજ્ઞા શુણીને ઈ સખી અર્જુન વટ અચી વીવેક સે નમન કરે સંદેસ સુણાયતી અર્જુન દાસીકે પંઢજી ઓળખ દનાં દાસી મળે વગત સુભદ્રાકે સમજાય. શુણી સુભદ્રાજી રાજી થીએતા સુભદ્રાજી દેવકી માતાજીકે ચેતા અને વસુદેવજી અર્જુન કે પંઢ વટ કોઠીતા ઈ કથા સુકદેવજી ચેતા

ચોપાઈ

હે રાજન પછી અર્જુન આવે, વસુદેવનેં શીસ નંમાવે
માત દેવકીજીનીં આજ્ઞા લીધી, શ્રીકૃષ્ણનીં સંમતી લીધી.
પછી કુંવરી નીજ રથ જોળાવે, કુળ દેવીનાં મંદિર આવે
દુર્ગ બારે રથ લઈ આવ્યા, હરણ કરીને અર્જુન ચાલ્યા
બલરાંમે આ જાણ્યું જ્યારે, કોપ કરીને ધનુષ ઉપાળે
શ્રી કૃષ્ણ આવી સમજાવ્યા, કર જાલી ઘર તેળી લાવ્યા.
પછી સુભદ્રાજીનેં પરણાવે, અઢળક કન્યા દાન આપે
પરણીને અર્જુન સીધાવ્યા, ઈંદ્ર પ્રસ્ત પુરીમાં આવ્યા.

દોહરા

ઈંદ્રપ્રસ્ત આજ નગરમાં, દીશે અતી આનંદ
અર્જુન પરણી આવીયા, સૌ પામ્યા પરમાનંદ.

વસુદેવ અને દેવકીજી સહમતીસે સંબંધ નકી કેયા અને અર્જુન પેલા હરણ કરેતો બલરામજીકે ખબર પયી અતરે કોપ કરે ઉપળેતા તે કે કૃષ્ણ અથ ઈતી સમજાય ને થધા કેયા ને પુવા વીધસર લગ્ન કરેને જભર કન્યાદાન દઈ વોરાયા સુભદ્રાજીકે અર્જુન ઈંદ્રપ્રસ્ત અચેતા અત ઉત્સવ મળે મનાએતા. હદા શ્રીકૃષ્ણ અજ શ્રુતદેવ ભ્રામણ અને બહુલાશ્વ રાજાજે ઘરે પધારીતા ઈ કથા. ચેતા શુકદેવજી

ચોપાઈ

હે રાજન આજ શ્રી હરી ચાલ્યા, નીજ ભક્તો નેં મળવા હાલ્યા
મીથીલા એ પુરમાં જાયે, રથ પોતાનો તૈયાર કરાવે.
રૂષી મુનીઓ સાથમાં લીધા, તુરત ત્યાંથી પરીયાણ કીધા
અસીત આરૂણી કષ્ણને અત્રી, વ્યાસ મૈત્રીય બ્રહસ્પતી.
વાંમદેવ નારદજી સાથે, પરશુરાંમ ચયંન સંગાતે
વૃધ વિપ્રોંને સાથમાં લીધા, તુરત ત્યાંથી પરીયાણ કીધા
જે જે નગરનાં પાદર આવે, નગર વાસીઓ આવી વધાવે
ચરણ પખારી પુજન કરતા, શ્રી હરીને દંડવત પળતા.

સર્વરૂષીઓ ભેરા ભગવાન મીથીલા પુરી વનેતા વાટમે અચી ધંલ ગામળેવારા સામ્યા કરે કોઠે વનેતા ને ભગવાન ભેરા રૂષીઆ સનમાન કરે પુજન કરીયેતા છેવટ મીથીલાપુર પુજી અચેતા.

શુક ઉવાચ. દોહરા

હે રાજન પછી શ્રી હરી, મીથીલા પુરી જાય, મળવા શ્રુતદેવ વિપ્રને, જે સમરતા હરી સદાય
અંન નગરીના ભુપ જે, બહુલાશ્વર જેનું નામ, નીર્ભીંમાની ભક્ત જે, સંમરતો સુંદિર સ્યામ.
મળવા બેઉ ભક્તને, ચાલ્યા શ્રી ઘંનસ્યામ, આવ્યા નગરનાં પાદરે, રૂષીઓ સાથ મહાંન.

ચોપાઈ

હે રાજન આજ શ્રીહરી ચાલ્યા, નીજ ભક્તોને મળવા ચાલ્યા
મીથીલાપુર નગરીમાં જાય, રથ પોતાનો તૈયાર કરાવે
એકા એક દેશથી આગે જાયે, પુર મીથીલા પાદર આવે
બહુલાશ્વ ને ખબર પળે છે, સામાં દોડી ભુપ આવે
કરી દંડવત નેં પુજન કીધા, ચરણો ધોઈ ચરણોદક લીધા
પછી હરીનીં અસ્તુતી કીધી, ઘર પધારવા વિનંતી કીધી.
શ્રુતદેવ પણ માગ્યુ એહ, ઘર પધારેવા માગે તેહ
બંને એકજ માગણી કરી, બે સ્વરૂપ ધરાયા હરી.

રાજા બહુલાશ્વ અને શ્રુતદેવ બંને પ્રથમ પોઢા જેયાં ઘર આવવાનું કહે છે અતરે ભગવાન અનીજા ભાવ દશીને બ રૂપ ધરી બોયજે ઘરે પધારીયેતા

શ્રુતદેવ વીપ્ર ત્યાં આવે, હરી ચરણમાં શીસ નંમાવે
ઘર પધારો અંતરજાંમી, ફરી વદ તો દરશન પાંમી

દોહરો

ભાવ જાણી વિપ્રનાં, શ્રી હરી કર્યો નીરધાર, બેંઉ ઘર જાવા સાથમાં, નકી કર્યું વિચાર.

ચોપાઈ

રાજા મીથીલેશ નીજ ઘર આવે, શ્રીહરીનેં તેળી લાવે
સોનાં સીહાંશન આસન દીધા, સર્વ સંતોના સંનમાન કીધા
કનક કળસ કર ઝારી લાવે, સર્વ રાણીઓ શીસ નંમાવે
છપન ભોગનાં થાળ બનાવ્યા, ભાવથી ભોજન કરાવ્યા.
વીઝંન લઈ કર વાયુ ઢાળે, સર્વ સંતોનાં ચરણ દબાવે
સર્વ વીપ્રોને વંદનાં કીધી, શ્રી હરીનીં અસ્તુતી કીધી.

બહુલાશ્વ રાજા અસ્તુતી કરીયેતા. રાગ :

હે અશુરારી આપ અનંતા, સર્વ પ્રકાસીત જગ વિચરતા
હે ભગવન આ ભુતળમાં ઈ, જ્યોત તમારી રહી છે છવાઈ. હે અશુરારી...
વેદો એમ વદતા, તંમે પણ કીધું ભક્તો છે પ્યારા ઉપનામ દીધુ
લક્ષમી સહિત બલરામ ભાઈ, તેનાંથી પ્યારા ભક્ત સદા ઈ હે...
સંત સહાયક કૃપાવંત યોગી, અવતાર લીધુ ભક્તીનાં ભોગી
આ અવનીમાં આપ વિચરતા, સંતો ભક્તોનાં રક્ષણ કરતા હે...
આપ અનાદી આદી અનંતા, ઐશ્વર્ય રૂપે સર્વત્ર વસતા
સગુણ સ્વરૂપે પરીબ્રંમ સ્વામી, કીધા ક્રુતાર્થ અમને અનામી
જ્ઞાંન નાં રૂપે ગીરીવર માથે, સાન્તીનાં સ્થાપક કૃષ્ણ સ્વરૂપે
દયા કરીને દરશન આપ્યા, આવા ગંમન નાં બંધન કાપ્ય હે અશુરારી...

દોહરો

વદંન કરી શ્રી કૃષ્ણને, ભુપતી જોળ્યા હાથ
કુળ અમારૂ ઉધારજો, પરીયા પુર્વા સાથ.

બહુલાશ્વ રાજા ભગવાનજી પુજા કરે અસ્તુતી કરીને વરદાન મગેં હે ભગવાન અસાંજો નીમી કુળ જો ઉધાર કરીજા ને અસાકે ભવ ભવ ભક્તી દીજા ને ભગવાનં વર દયી રૂષી ભેરા સીધાવી વનેતા.

દોહરો

હે રાજન પછી શ્રી હરી, ધરીનેં બીજો રૂપ
શ્રુત દેવનાં ઘર આવીયા, યોગેશ્વર જગ ભુપ.
શ્રુતદેવનેં ઘર સ્યામ પધાર્યા, વિપ્ર આવીને શીસ નમાંવ્યા
કર જોડીને નમન કરે , ફરી ફરી એ ચરણ પળે છે
કુસ ચટાઈ નાં આસન દીધા, સર્વ રૂષીઓને વંદન કીધા
ફળ ફુલ તુલશી માલા સાથે, પુજન કીધા દંપતી હાથે.
આજ વિપ્ર છે અતી ઉમંગમાં, નાચવા લાગ્યા હરી ચરણમાં
ગીતળા ગાતા સુધ વિસરાયે, મુખ નીરખી પ્રફુલિત થાયે
સુધ બુધ ભુલી હરીનાં ચરણે, વર માગે હરી રાખો શરણે
આજ અમારા ભાગ્ય પ્રગઠયા, આપ આવી ઘર ઉજાર્યા

ભગવાનની શ્રુતદેવ અસ્તુતી કરે . રાગ ગજલ ભૈરવી

અનંતા આપ અવીનાસી, અ જન્માં આપ છો દેવા
પધાર્યા અંમ ઘર આજે, શું કરીયે આપની સેવા. અનંતા...
અજ્ઞાની નાં આપનેં જાણે, સપનામાં મોજી એ માણે
જાગ્યા પછી નીજ પસ્તાવે, સર્વ સુખ નીંધ્રમાં ખોયે. અ...
રઘુપતી રચનાં આ કીધી, ચેતનનીં સ્થાપનાં કીધી
ચોરાસી જીવ ઉપાયા, જળ માંય પ્રાણ પુરાયા. અ...
જીવ જે જગતમાં આવી, સંમરતા આપને સ્વામી.
ગયા તે જીતી આ જગમાં, પરીબ્રંમ પુર્ણ પામ્યા. અ...
ભુલ્યા જે જીવ જગ આવી, નીજ મુખ નામનાં લીધુ
રૂલ્યા આ ભવરણમાં ઈ, સંતો મુખ નીજ દરસાયા. અ...
સર્વાત્મા સર્વનાં સ્વામી, માયાથી પર પ્રભુ દીસતા
શરણમાં રાખો સેવકને, યદુકુળ ભુશણરાયા અનંતા આપ...

દોહરા

શ્રુતદેવનીં વીનંતી, સાંભળીને શ્રીસ્યામ
વિપ્ર પ્રતી વાણી વદે, યોગેશ્વર ઘંન સ્યામ.

શ્રીકૃષ્ણ શ્રુતદેવનાં ઘેર આવે છે વિપ્ર હરખાય છે દંડવત નંમન કરે છે સર્વ રૂષીઓ સહિત ઘર તેડી આવે છે પછી સનંમાની કુસનાં આસન આપે છે ચરણ પખારી પુજન કરે છે પછી કૃષ્ણ વીપ્ર પ્રતી કહે છે

ચોપાઈ

યોગેશ્વર પછી બોલે વાણી, વિપ્ર પ્રતી શ્રીસારંગ પાણી
હે વિપ્ર આજે મુનીઓ આવ્યા, આપનાં ઘર જે પધાર્યા
ઘર તમારા પાવન કીધા, પુનીત પગલા આવી દીધા
હે ભક્ત આ મુનીઓ જગમાં, માયાથી પર છે નાં બંધનમાં
એ ભક્તો છે મુજને વાલા, જે હુ પદથી છે નીરાલા
વિપ્ર ભક્તો જે જગ માંયી, પુજન કરવા એનાં સદા ઈ.
વેદ સ્વરૂપ વિપ્રો જે છે, મુજનેં પ્રીય અતી તે છે
જે વીપ્રોનાં અપમાનં કરતા, ઘોર નરકમાં ઈ પળતા
કોટી જનમ નરકમાં જાયે, એ દુઃખમાથી કોઈનાં છોળાવે
એ વીપ્રો છે પરમ પુનીંતા, પાવન કરતા જગ પતીતા
પ્રેમ ભાવથી પુજન કરજો, એની વાણી રદય ધરજો
પરીયાનાં પરીયાતરી જાસે, જગમાં યસને મુક્તી મળશે
માટે વીપ્ર વીલંમનાં કરજો, સંતોની આજ્ઞા રદય ધરજો
એમ કહી હરી મુખ મલકાવે, વિપ્રનાં શીર કર ધરાવે.

ભગવાનનીં વાણી સાંભળી શ્રુતદેવ પ્રસન્ન થાય છે સર્વને નમન કરે છે.

દોહરો

વચંન સાંભળી સ્યામનાં, શ્રુતદેવ લાગ્યા પાય, કર જાલી હરી ઉભા કર્યા, કેશવ કંઠ લગાય
સર્વેશ્વર શિર કર ધરી, ખોલ્યા રદયનાં દ્વાર, પામ્યા પરમ પદ જગજીતી, કૃપા કરી કીરતાર.

શ્રી શ્રુતદેવ ને વર આપી પછી બહુલાશ્વનાં ઘર આવે છે તેની રજા લઈ ત્યાંથી વીદાય થાય છે

શુકદેવ ઉવાચ. દોહરા

શુક કહે પરીક્ષિતને, શ્રીકૃષ્ણ મહિમાંય. યોગેશ્વરની આ કથા, નીજ મુખ એ સમજાય.
વાણીને વીલાસમાં, એ સમાય નાં સર્વેસ, અણુ અણુમાં દીસતો, ગોવિંદ શ્રીગોકુલેશ
વિરાટ આજે વિસ્વમાં, અનંત કોટી અવકાસ, સર્વ સમાયા ઉદરમાં, ચૌદ બ્રમાંદ પ્રકાસ
હે રાજન આ કૃષ્ણ કથા, કળવી અતી મુશકેલ, સંસ્ય છોળી હરી ભજો, એ સંત મુખ ઉમરેલ
વેદ નીગંમનીં વાણી જે, સહજ નાં સમજાય, જન હીત કરવા શ્રી હરી, સંત ભક્ત સરજાય.
હે રાજન આ જે કથા, પુર્ણ કરી કર જોડ, જાડેજા મુખ બોલજો, જયજય શ્રી રણછોડ.
હે રાજન પછી રંમાપતી, બહુલાશ્વર ઘર જાય, રજા માગી ઘર જવા, ભુપતી પકળીયા પાય
પુર્ણ પરીબ્રંમને પછી, લળી લળી લાગે પાય, પરમ પદ પ્રભુ આપીને, શ્રીહરી દ્વારીકા જાય

ઈતિ અધ્યાય ૮૬

અધ્યાય ૮૭ : વેદ અસ્તુતી

દોહરા

કથા શુણી શ્રીકૃષ્ણનીં, પરીક્ષિત કરે પ્રણામ, પછી નિર્ગુણ બ્રંમની વાર્તા, સમજાવો ભગવાન.
હે ભગવન આ બ્રંમ જે, કાર્ય કારણથી દુર. ત્રણ ગુણમાં નીર્લેપ નાં, છતા દીશે ભરપુર
શ્રુતીઓ જેનેં અસ્તવે, સગુણરૂપ નીદાન, તે નિર્ગુણ કેમ જાણવા, એ સમજાવો ભગવાન.

પરીક્ષિત રાજા પ્રશ્ન કરે પુછેતા કે હે મુનીરાજ બ્રંમન બ્રંમ તાં કાર્ય અને કારણથી પર બારા અય મન બુધી શે જાણી સગાજે નતો અને શ્રુતી ઉતાં ગુણ વર્ણન કરીયેત્યું તદે નિર્ગુણ સરૂપજો કંન રીતે પ્રતી પાદંન કરીયેત્યું. તદે સુકચેતા

શુક ઉવાચ : ચોપાઈ

હે રાજન આ શ્રુતીઓ સર્વે, સગુણ નિર્ગુણ વર્ણન કરવે
વિચારે વસ્તુ એક જ જણાય, સગુણ નિર્ગુણ માં વરતાય
મન બુધી ઈંદ્રીંયોની સાથે, પ્રાણ પુરાયા જે જગ નાથે
ધર્મ અર્થ ને કામ બતાવ્યા, મોક્ષદ્વાર સાથ દેખાળ્યા
પ્રાણથી જીવન ધારણ કહિજે, શ્રવણાદીક ઈંદ્રીયથી લઈજે
મનંથીને મનંન એનુ કરવું, બુધીથી નીશ્ચય કરવુ.

શુકદેવજી ઉવાચ હે રાજન ભગવાન મનુસ્ય લા કરે મન બુધી ઈંદ્રીય પ્રાણ ભેરા વીસ્ય પણ દે નાં અચી જેસે કરે જીવન ધારણ કરે અને શ્રીસ્ઠીજી પરંપરા પણ હલંધીરે વરી ધર્મજો આચરણ કરી સગે અને કર્મફળ ભોગવી છેલે આતંમ કે ઓરખી મુકતી ગને.

શુકદેવજી ફરી બોલયા

શ્રુતીઓ એ જે બતાવી રાહ, સગુણ નિર્ગુણ માં સમાહ.
પુર્વે સનકાદીક મુનીં ચારી, એકજ ભાવે ભજ્યા મોરારી
આતંમ એક અનુભવ કીધુ, એક જ બ્રંમ પરખી પદ લીધુ
હે રાજન તે ગાથા કહે છે, નારદને નારાયણ કહિ છે
તેજ કથા તમને સમજાવુ, અથ ઈતી કહી બતાવુ.
જેમાં બ્રમની ઓળખ થાસે, સંસ્ય તમારૂ દુરી થાસે

દોહરા

નારદ નારાયણ પ્રતી, કર જોડી પુછી વાત, નિર્ગુણ બ્રંમ ઉપાસનાં, સમજાવો જગ તાત.

હે રાજન હકળો વખત નારદજી ફરધા બદરીકાશ્રમમે ઈ અચેતા જત નારાયણ જગજે કલ્યાણ લા કરે સર્વ મને તપ કરીયેતા ઉત અચી નારદજી નંમન કરે પ્રશ્ન ઈ જ પુછેયા તદે ઈ નારાયણ જીકો વારતા ઉનીકે ચેયાં ઈજ કથા આંકે આઉ સમંજાયા. પ્રાચીન કાળમે જન લોક નીવાસી ઉની મુનીયેકે રયાંપા. ચર્ચા થઈ વયી.

હે નારદ રૂષીએ મુનીએજો બ્રમશસ્ત્ર જેદી ભરણુ વે તેની બ્રમાંજા માનસપુત્રો ચારોય વટ થેયોવો તેન સમ્ય આંયી સ્વેતદ્રીપ મે અનિરુધ્ધ ભગવાનજા દરશન કરેલા વ્યાવા બ્રંમજે વીસ્ય મે

ઘણે ચર્ચા થઈ જત શ્રુતીયુ પણ ઉત પુજેલા અસમર્થ અયી. તદે શ્રુતીયુ નિર્ગુણ બ્રંમ જો વર્ણન કીં કરીયીત્યું.

હે નારદજી ચારોય સનકાદી જ્ઞાંન ગુણ શીલ તપ સે કરે સરખા અયીં જેજી દ્રસ્ટીમે શત્રુમીત્ર નંઢા વદા ક કીં પ નાંય અની મજાથી ઉત સનંદન બ્રમજી પરખ કેલા બોલેતા બયા વઠા શ્રોતા થઈ. મુની ચેતા

દોહરા

હે નારદજી રવી ઉગતા ન્રમ ને જગાળે લોક જેમ, સુયસ એનાં ઉચદે, દ્વાર પાળ સૌ તેમ.
તેમજ નારદ પ્રલ્ય પછી, સર્વ બ્રંમ મય થઈ જાય. શક્તિ સહિત બ્રંમને, શ્રુતીઓ ફરી જગાય.

હે નારદ જદે પ્રલ્ય પુવા હી બ્રંમાદ બ્રંમ મય થઈ વનેં તદે શ્રુતીઓ બ્રંમકે અસ્તુતી કરે ફરી જગાઈત્યું

વેદ અસ્તુતી. રાગ લલીત

જય જયતી તે શ્રી બ્રંમ, જયતી હે અનંત, આદી અનાદી દેવ આપ, સર્વ સોભિં તં મા
માયા તમારી જેહ, આ વિસ્વનાં મહિ, છવાઈ રહિ છે નાથ, સર્વ જીવનાં મહિ.
તો અજ્ઞાનીં જીવ જે, એને તોડીનાં શકે, એને ઉગારજો તમે, દયા નીધાન હે
બ્રમાં આદી જે દેવ, આ જગ દેખાય છે, આપ થી અલ્પિત નથી, આપ માંયી તેજ છે.

શ્રુતીયુ ઉવાચ

હે અજીત આજો જેજેકાર આયીં ગુણ સંપન અને ચરાચરજા સ્વામી અયો. આયી જગજા સુખે કે ઢકેલા માયા અને સત્વ ગુણ ધારણ કેયાં અયાં અને અંન માયાજો આયી નાસ કરીજા આંયી પુર્ણ ઐશ્વર્ય સે ભરપુર અયો તદેજ આંયી પ્રાણી જીવ માતર મે જ્ઞાન શક્તિ કે જાગ્રત કરાયોતા. વરી કદેક આંયી માયા ભેરા પ્રગઠ પણ થીએતા ભગવાન હંન વીસ્વજો નીર્માણ ઈછાસે કરેયોતા. પાલન અને સંહાર પણ કરેયોતા. ને વરી સમે મથે અવતાર ધરેયોતા લીલા કરયોતા તદે અશી શ્રુતીયુ ઉંન સગુણ રૂપજો થોળોક અંશ ઓરખે ને આંજા ગુણગાન ગાયે મે થોળો સમર્થ અયું

રાગ એજ

આ વિસ્વનાં રે માંયી, જીવો ઉપાયા જેહ, તે ઉચ નીચ માંઈ, આપ સમાયા તેહ.
તે રૂપને રે એક, યોગીઓજ જાણતા. તે છોડી જગ પ્રપંચ, આપ શરણ આવતા.
રૂષીઓ બતાવી રાહ, તે મારગ જે ગયા, મણી પુરક ચક્રથી, અગ્નીં પુરક રહ્યા
સાંધીને સુક્ષમણા, બ્રંમ રંધ્ર સોધીને, તે રમ્યા જ્યોતી દેશ, ગયા તે જ પામીંને
હે વિસ્વનાં પતી, હુ છુ અંશ આપનો, તંમે દાસ જાણીને, શરણ રાખજો
માયા તમારી નાથ, જેમાં મોયા અમે, ઉગાર જો રે આપ, કરૂણા કરી તંમે
નિર્ગુણ નાથને, કોઈ જાણીનાં શકે, વાણી વિલાસ વેદ, વિચારતા થકે
દયા કરી દયાળ, તંમે સગુણ રૂપથી, કીધા ચરીત્ર જે, મનુંષ્ય દેહથી.

હે ભગવાન હી જગ આયીં ઉતપંન કેયા અયા આજો જ ઈ રૂપ અયે. જ્ઞાની જ હી અનુભવ કરેયોતા ક બ્રંમસે જ પેધા થયો અને બ્રંમ મે સમાઈ વનેતો છેલે પરમાત્મા જ શેસ રેતા ઈ જ્ઞાની સંમજી શકેતાં જી માટીજા ઘાટ ને માટી હકળી અય તીં તેજ જગ તીજ સંસાર ને આપ હકળીજ

ગાલ અય હી સંસારજો સર્જન આસેજ થેયો અય છતા આંયી ન્યારા પણ અયો.

રૂષી આંજો મન શે ચીંતન કરીયેતા કો વાણી સે ચીંતન કરીયેતા ગમે અંન દેવજો ચીંતન કરીયે છતા ઈ આંસુજ ઉપાસનાં જ અધ મનુષ પાણી પટ મથે પગ રખે પણ અંતે ઈ પ્રથ્વી તેજ અયનીં અશીં શ્રુતીઓ ગમે ઈ નં રૂપમે સમરણ કરીયું આજો અંતે આજોજ રૂપ જ અય.

શ્રુતીયું ફરી ચેત્યું

શ્રુતીઓ ફરી વદે, કર જોડી નાથને, દેજો જનમ ફરી, માનવ બનાવીને
શમરણ તમારૂ નાથ, કદી વીસરે નહી, આ માયા ઝાળમાં, બંધાવુ રે નહિ
યોગી જતી સતી, જે ધ્યાન તો ધરે, નીજ પદને પામવાં, આપ ચરણ ને વદે
કોઈ વેર ભાવથી, ભજીને અશુર ઘણા, પદ પામીયા છે તેહ, જીવો ગ્રંથોમાં ઘણા
હે અનાદી દેવ, કોઈ પારનાં લહે, અજ્ઞાનીઓ એમાં, અટવાઈ તો રહે
આ વિશ્વનો પ્રભુ, વિસરજન કરી, સાઘરમાં જઈ સુતા, આપ નીંદ્રામાં ફરી
તેદી કમલ નયંન હે, નોતા નામ રૂપ જે, જીવો આપમાં સમાય, સર્વ શાસ્ત્ર સાથને
તેદી પ્રભુ અંમે, સર્વ રૂપ છોડીને, કરતા ભજન બ્રંમ, નાથ હાથ જોડીને.

શ્રુતીયુ અસ્તુતી કરીત્યું હે દયાળુ અશાંકે મનુસ જો દેહ દેયોત અશીં આંજો ભજન કરીયુ આંજે ભજનસે તા કૈ અશુર વેર બધી કોઈ ચીંતન કરે ગતી મે વયા અયી હે અનંત આયી આદીકાળસે સર્જન વિસરજન કરેયોતાં જદે આયી મળે વિસરજન કરે સાઘરમે નીંદ્રાધીન થીઓતા તદે અશીં આજી ઉપાસનાં કરીયુતાં.

કરૂણા નીદાન હે, આ વિસ્વનાં મહિ અજ્ઞાની જીવ જે, ભુલ્યા વાદનાં મહી
હારી ગયા તે જીવ, ચોરાસીમાં ગયા આવા ગમનની રાહ, વણ જારમાં રહ્યા.
હે વિશ્વનાં પતી, દેજો શુભ મતી અશરણ શરણ, સદા ટાળો વીપતી
ગોવીંદ માધવા, હે સ્યામ શંકરા આવી ઉગારજો, ભવ સીન્ધુ ભુધરા
આ વીરાટ વિશ્વ આ, જે નાસવંત છે નામરૂપ થી છતા, સદા અનંત છે.
છે અસત્ય જેહ, છતા સત્ય ભાસતુ અજ્ઞાની જીવોને, મધુર લાગતું
કોઈ તીરથ ધામને, કોઈ યજ્ઞ યાજ્ઞમાં જપ તપ કરે કોઈ, કોઈ પુન્ય દાનમાં
કોઈ કરે પંઠન, કોઈ વેદ સાસ્ત્રની છતા નામ બીનાં નાથ, પાર પાંમે નાં
હે નાથજીરે આપ, પંચ ઈંદ્રીય થી પરે છતા સર્વ કાર્યમાંયી, કરતા તમે ખરે
તે સત્ય રૂપનાં, અમે શરણ આવીયે કરશુ સદા વંદન, પ્રભુ શીસ નામીને
તંમે માયા તીત છો, તમે માયાનાં પતી શંકલપ માત્રથી, આ કીધી ઉતપતી.
માયાવી જીવ જે, એ દેખીને મોયા ભવાબ્ધીમાં જાઈ, જનમ રે ખોયા.
અંમે શ્રુતી ઓરે સૌ, અમે ધ્યાનં માં કરતા તમારા ગાન, નીરાકાર નાથના
નથી જાણતી રે રૂપ, અંમ નીરખતા થકે કરજોડી ને ચરણ, અંમ શીર અદકે
આ વિસ્વજે બધુ, સર્વ જીવની રે સાથ અસત ઉદય થાય, આપમાં સમાયે નાથ.
આ ગુરૂ વીનાં નાં ભેદ, કદી નાથ નાં મળે જેમ સીન્ધુ નાંરે નીર, સીન્ધુ માં ભળે.

આ ચલતી ચક્રમાળ, એમાં ફસાય જેહ આ દેખીને સુવાસ, જાઈ કપાય તેહ.
તે સર્વ જીવો ને, શ્રીજી શરણમાં લેજો કર મલીને રે નાથ, આપ મુક્તિ રે દેજો.
અખંદ રૂપ હે, અશરણ સરણ તંમે શરણ રાખજો, આવી દાસીઓ અંમે
આ ભવાબ્ધી માથીને પ્રભુ પારે ઉતારજો. આ રંકનીં રે સેવા, શ્રીજી સ્વીકારજો
સુત દારા લક્ષ્મીજે, કુળ વૈભવ તજયા લઈ આપનાં શરણ, એક રૂપ રે ભજયા.
એવા સંત ભક્ત જે, જગતીર્થ રૂપ છે જેનાં રદયનીં માંય, આપનો સ્વરૂપ છે
હે હે હરી હવે અંમે, આ પ્રપંચ પર હરી કરશુ ભંજન નાથ, અમે ફરી રે ફરી.
વળી સંત જ્યાં વસે, જે જે સ્થાનમાં કરશુ અમે ભંજન, તે તે ઉધાનમાં
જ્યા સંતો મુખથી, વહેતી રે ગંગધાર યસ આપનાં વદે, હરી નામનો ઉચાર.
તે જ્ઞાંન ગંગા માંય, સ્નાન રે કરી જનમ મરણ ઘટમાળ, માં નાવીયે ફરી
માયાને સર્પની જેમ, આ જગજ જાયછે અસત્ય છે સદા, સુંદિર દેખાય છે
વાણી વખાણે વેદ, અંમ શ્રુતિ પુકારતી. છે નાસવંત આ, ફરી ફરી ઉચારતી.
આ મીથ્યા જાણી સર્વ, ભજશુ અદ્વૈતે રૂપ ચીંતન કરશુ સદા, સગુણ આપનું સ્વરૂપ
તો હે હરી હવે, હાથ જાલોરે દુબતા નીં નાવ, આવી ઉગારો રે
કનક નાં રે ઘાટ, જેમ જુદારે ઘળ્યા અંતે કનક એક, રૂપ નામથી ભળ્યા
તેમ પંચ ભુત આ, વિસ્વ જે દીશે નથી આપથી અલીપ્ત, છે આપનાં વીરો
હે માયાનાં પતી, આપે ઉપાઈ જેહ આ વીસ્વ ઘરમાં ઈ, નાચી રહી છે તેહ
તે સત્વ રજતંમ, ત્રણ ગુણનાં થકી તંમે બાંધી તાંતણે, આપ વિસ્વનાં પતી.
તે અજ્ઞાની જીવનાં, શીર પર ચળી જકળી રાખતી સર્વ, જે જીવમાં જળી.
છેલે હરી હવે, આવી ઉગારજો દુબતા ની બાંય, આવી જાલજો.

દોહરા

કરી વંદન સૌ શ્રુતીઓ, ચરણ શીર નંમાય, નિગુણ બ્રંમની વારતા, કહી જાડેજા સમજાય.

નિર્ગુણ બ્રંમની અસ્તુતી. રાગ વીસ્વંભરી

હે નાથ આપ શરણ રાખો, રંક જાણી.
હે નાથ આપ આદી અનંતા, પાંમે નહી પાર શ્રીશીવ સત્ય
વેદો વદે ઉપતી સદ જે બોલે વાણી. હે નાથ...
હે નાથ મે જગમાં આવી દંભ કીધુંલ નાં એક ચીતે ભંજન કીધુ
સજી સ્વાંગ સંતનો મોજ માણી. હે નાથ...
અજ્ઞાનીઓ જગનાં મને સંત માને, વંદન કરી ચરણમાં
શીસ નમાયે, ભુલો વીસારો દયાદીલ આણી. હે નાથ...
વળી રાતદી રખળયો, પ્રભુ માયા માહે, જોયુ નહિ
કદી પ્રભુ જાતા કુવાઢે, ઉલગ્ન કીધી તમારી સત્ય વાણી. હે નાથ...

જય જયતીતે જગનાથ સ્વામી, કરૂ વંદના હરી ફરી શીસનામી
રાખો શરણ દાસને પ્રભુદીન જાણી. હે નાથ આપ...

દોહરા

શ્રી નારાયણ મુખ વારતા, સાંભળી નારદ દેવ, હર્ષિત થઈને બોલીયા, જય જય જગ શ્રીદેવ
નિર્ગુણ બ્રંમને આંતમાં, છે બે એક સ્વરૂપ, અથ ઈતી સમજાવીઆ, સનકાદીક બ્રંમરૂપ
હે નારદ આ મુનીઓ, સર્વનાં પુર્વ જેહ, વેદ પુરાણ ગ્રંથોનો, સમજાવ્યો પુર્ણભેવ
નારદ આજે બ્રંમ વીધા, જીવ ઉધારન હાર, તેનેં તમે ધારણ કરો, વીસ્વ કરો વીસતાર.

શુકદેવજી પરીક્ષિત કે ચેતાં

હે રાજન શ્રી નારદે, જાતા જોળ્યા હાથ, નમન કરી નારાયણને, જાયે રૂષીઓ સાથ.
નારદ ત્યાંથી ચાલીઆ આવીયા આશ્રંમ તેહ, મુજ પીતા શ્રીવ્યાસને કથા સંભળાવી એહ
હે રાજન આ પુનીત કથા, ગાથા આ ગુણવાંન, સંભળાવી એ અથ ઈતી, તમને તે સાવધાંન.
હે રાજન આ બ્રંમ કથા, શ્રુતીઓ વદતી તેહ.સગુણ નિર્ગુણની વારતા, સમજાવી ને એહ
હે રાજન આ બ્રંમ જે, આદી મધ્યને અંત, પ્રક્તિ જીવનાં સ્વામીતે, જીવ પીંદ દીસંત
પ્રક્તિ જીવને આતમાં, સાથે કીધા પ્રવેસ, પીંદ બનાવ્યા વીધ વીધે, જગમાં જે સર્વેસ
રાજન આજે બ્રંમ કથા, વાંચે વિચારે જેહ. પરીયા તારે નીજનાં, કટે કર્મ સર્વ તેહ.
હે રાજન આ બ્રંમનું, નિર્ગુણ સગુણ અનંત, સમજાવી વેદ વારતા, પરીક્ષિત કર્યા નમન
વેદ વાણી વિસ્વમાં, જગ જુનું ઈતીહાસ, દાસ જાડેજા જગતમાં, પુર્ણ દીસે પ્રકાસ.

ઈતિ અધ્યાય ૮૭

હે ભગવાન જીવ અજ્ઞાને કરી માયા બંધનમે પેતો ને ચોરાસી બંધી ગનેતો તદે અશાકે સુભ મતી દીયો જેસે આજો ચીંતન કરીયું. હી વીસ્વ સજો વદો દસાયતો પણ ઈ નાસવંત તા અપેજ સત્ય સચો દસાય તો છતા અસત્યજ અય તદે જીવ જપ તપ ભલે કરે છતા સમરણ વગરતા મુગતી હયા મલે નતી ઈ સાવ સચી ગાલજ અય.

હે ભગવાન અશી ઈ મળે ખોટા ઠાઠ સંમજી આજી ભક્તી કંધાસી બ્યો કો છુટે જો મારગ નાયે હી આંજી માયા સજી ધુનીયાજે જીવેકે નચાયતી હી ત્રીગુણી માયા જો બંધન છુટે જો મારગતા હકળો સમરણ અય તદે હરી ઉન માયાસે છોળાય આજે શરણ ગનજા ઈ અસાજી છેલી અરજ અય.

અધ્યાય ૮૮ : શીવજી સંકટ મોચન

દોહરો

રાજા પરીક્ષિત પુછવે, હે મુની શ્રી મહારાજ, એક સંસ્ય ઉપન્યો, તે દુર કરો સીરતાજ
શીવ ભોળા ત્યાગીજે રહે છે જે સમશાન, વેસ દીગમ્બર જે ધરી ધરતા નીસ દીન ધ્યાન
છતા શીવજીને સંમરતા, આપે અઢળક ધન, શ્રીવિષ્ણુ લક્ષ્મીપતી, એનાં ભક્તો નીર્ધન

લક્ષ્મી પતી આપે નહી, ત્યાગી દેતા ભંઢાર,   એનું કારણ કહો મુની, એ કેમ કરે કીરતાર.

શુકદેવજીકે પરીક્ષિત હી પ્રશ્ન પુછયા કે ભગવન હી શંકર વૈરાગી અયી જે વટ કી પ નાંય મશાણમે વઠાને ભભુતી પ્પા ભુસીયે છતા ઈ અનીજે ભક્તેક સંમ્રધી દીયેતા જદે વિષ્ણુતા લખમીજા પતી અયી અને સ્ર્વગજી સાયબી તોય ઈનીજા ભક્ત સાવ થકલ કી પ દીયે નતા ઈ કેળો ન્યાય કુરો મુકે ઈ કથા સમજાયાં. રાજાજી ગાલ શુણી સુખદેવજી બોલ્યા

ચોપાઈ

હે રાજન આ કથ્ય શ્રીશીવની, જ્યોતી સરૂપ શ્રી પરીબ્રંમની
જે શીવ સદા સ્વયં પ્રકાસેં, ચીદાનંદ ચીદઘન ભાસે.
હે રાજન શીવ ત્રીગુણનાથ, અહંકાર અધીસ્ઠા સાથ
અહંકાર નાં ત્રણ ગુણ જે છે, તામસ તેજસ વૈકારીક તે છે.
તે ત્રણનાં છે સોળ વિકાર, દશ ઈંદ્રીય પંચભૂત પ્રકાર
તેનાં અધીસ્ઠા તે છે દેવ, જેને ભજતા પ્રશ્ન તત ખેવ.
હે રાજન આ સર્વને ભજતા, સુખ સાયબી અઢળક મળતા
હે રાજન આ બ્રમનીં વાતુ, સર્વ જનોને નથી સમજાતુ.
શ્રી નારાયણ સુખનાં દાતા, તે આપે જે સાસવત થાતા.
આવા ગમન નાં દુઃખને ટાળે, પરમ ધાંમ એજ પોચાળે
રાજા યુધીષ્ઠીર યજ્ઞ જ કીધા, રાજન જ્યારે પુરણ કીધા.
ધર્મરાજા પછી પ્રશ્ન ઉચારે, શ્રી કૃષ્ણ જે કહી વિસતારે

શુકદેવજી કહે છે

હે રાજા શીવ હમેસ પંઢજી શક્તિયું ઉની ભેરા ઈ રેતાં ત્રેગુણ એકાંર અધીસ્ઠા અયીં. ત્રે ભેદ તેજસ તામસ વૈકારીક અની ત્રીં એંકાર સે સોરો વીકાર. દો ઈંદ્રીયું પંજ ભુત મન ઉની દેવેજી ઉપાસના કરે સે જલધી હયા પ્રસન્ન થીએતા જદે વિષ્ણુતા પ્રમૃતીથી પર ગુણ રહિત અયં સર્વજ્ઞ અયી ઈનીજે સંમરણ સે ભક્ત ગુણાતીત ભની વનેતો અતરે ઈ પ્રશ્ન ધરમરાજા કૃષ્ણકે પુછેયાવા ને કૃષ્ણ અનેજો ખુલાસો વગત સે સુણાયા ઈ કથા આંઉ આંકે ચાંતો.

યુધીષ્ઠિર ઉવાચ. રાગ લાવણી

હે રાજન પછી સ્યામ સુંદિર, વાત નીજ સમજાવતા
નિજ ભક્તની જે વારતા, ધર્મ રાયને બતાવતા.
હે ધર્મમુજને વાલ સૌથી, ભક્તો છે જગમા સદા
તે ભક્તો ને હું દુઃખ આપું, છે સાચા કે ખોટા કદા
પહેલા જ એનો ધન હરી લઉ, કરૂ દુઃખીયો બેહાલ જે
સગા સંબંધી સાથ સગડો, સર્વ છોળાવું જ જે
ધન કમાવા કરે ઉદ્યોગ તો, એમાં નીસ્ફળ જાય તે
પછી થઈ નીરાસા છોડી આસા, મારા શરણ આવે તે.

હે રાજન પછી તે ભક્ત ને, સુખ સાયબી આપતો
દુઃખ ટાળી જનમ જા જે, મુજ સમીપ બોલાવતો
બીજા બધા દેવો જે સંમરે, જેજે સુખ તે આપતા
તે સુખ થાતુ દુઃખ રૂપે, સુખ લઈ પસતાવતા.
બ્રંમા વિષ્ણુને સદા શીવ, વર તો સૌને આપતા
પણ બ્રમાને શ્રીસદા શીવ, પાત્રતા નાં નીહાળતા.
તેની કથા એક સાંભળો, તમે ધ્યાનથી રાજા હવે
જે વર દીધા સદા શીવને જે, આ વાત કેમ જ સંભવે.

શ્રીકૃષ્ણ ધર્મરાજાકે હી દાખલા દયીને શંકર ભગવાનજી વારતા પંઢ વીતયી સમજાઈતા હકળો વખત નારદજી ધરાતે આયા ઉત બકાશુર દાનવ શંકર કે અચી પ્રશ્ન પુછેતો.

એક દીવસ શ્રીનારદજી, આવ્યા અવનીમાંય, સુંદિર ઉપવન નીરખી, જોવા સતવર જાય
શકુની નો પુત્ર જે, બકાશુર છે નામ, આવ્યો નારદ પાસ તે, પ્રશ્ન પુછે તે ઠાંમ.
સમજાવો નારદ તંમે, જલદી પ્રસન્ન કોણ થાય, તપ કરવા કયા દેવનાં, એ નામ દીયો બતાવ.

નારદજી ચેતાં

વાત અશુરનાં સાંભળી, નારદજી કહે તે વાર, જલદી રીઝે જપથીને, તપથી નંદી ધાર.
અશુર ઉપળ્યો એજ પલ, તપ કરવાને જાય, કેદાર ક્ષેત્રમાં આવીને, આસન ત્યાં જમાય.

નારદજી વાણી શુણી વૃત્રાશુર ત્યાંથી ઉપળ્યો અને કેદાર ક્ષેત્રમે અચી શંકર કે રીઝાયલા અગોર તપ કરેતો

ચોપાઈ

અગોર તપસ્યા અશુર એ કરતો, અગ્નીં જલાવી ચોપાસ ફરતો
નીજ કાયામાંથી ટુકળા કાપે, અગ્નીમાં આહુતી આપે
રાત દીવસ એનાં નીહાળે, છછ મહિના તપમાં ગાળે
પ્રસન્ન થયા નહિ પીનાક પાણી, વાત અશુરે નીસ્ચય જાણી.
પછી કેદારમાં સ્નાન કરીને, કુઠાર લીધુ હાથ ફરીને
શીર છેદવાને કીધી તૈયારી, ઝબકી જાગ્યા શીવ ખરારી.
ઝબકીને ત્યાં શીવજી જાગ્યા, અગ્ની કુંડનીં બારે આવ્યા
ભાગ ભાગ કહી શીવજી બોલે, અશુર સાંભળી નયંન ખોલે
દુસ્ટ બુધી ત્યાં એવું વર માગે, વર દયી શીવજી ત્યાંથી ભાગે

વક્રાશુર અગોર તપ કરેતો અને અગ્ની ધુખાવી ચોભર ગુમેતો ને પંઢજી કાયા કપે તેજા ટુકરા અગ્નીમે હોમે તો છેલે ઈ કુઠાર ખણી પંઢજો મથો વઠે અગની મેં હોમેલા વનેતો તેર શંકર ઉનં અગ્ની મજાથી પ્રગઠ થઈ વર દીયેતા અશુર મંગે આઉ જે જે મથેતે હથ રખા ઈ ભસ્મ થઈ વને

ભોળા નાથને નમન કરીને, વરમાગે એ ફરી ફરીને

દોહરા

અશુર એ વર માગીઆ, ભોળા નાથની પાસ, જેના શીર હુ કર ધરૂ, તુરત થઈ જાય નાસ.
વર દયીને અશુરને, શીવ જાયે નીજ ધાંમ, ત્યાં પાછળ દીઠો આવતો, અશુરનેં ભગવાન.

શંકર વરદાન દનાં ને અશુર શંકર પુઠીયા થીએતો શંકર કૈલાસમે પુગા અત ઈ અચેતો ને કુબુધીજી મતી ફરેતી.

દોહરા

શીવનીં શક્તિ પરણવા, વિચાર્યુ મન માય, ભસ્મ કરી આ શીવને, શક્તિ લેવા સહાય.

શુકદેવજી ઉવાચ

શુક કહે પરીક્ષિતને, દીધા કુપાત્રને દાન, વગર વિચારે અશુરને, વર દીધુ ભગવાન.

શીવજી કૈલાસમે પુગા તત અશુર પુઠીઆ પુગોને શીવજીકે ભસ્મ કરે પાર્વતી જો હરણ કરેજો વિચાર કેવે ઈ શંકરકે ખબર પયીને ઉવાથી ભજેતા.

ચોપાઈ

અશુર દોળતો પાછળ આવે, શીર કર ધરવા હાથ લંબાવે
તે દેખીનેં શીવજી ભાગે, અશુર પાછળ શીવજી આગે.
વન વગળાનાં મારગ મેલ્યા, અવની ને અંબરમાં દોળ્યા
ત્રણ ભુવનમાં શીવ જાયે, કોઈ સહાયક નાં થાયે.

રાગ. ગજલ

અશુરને આવતો જાણી, વીસ્વેશ્વર દોળવા લાગ્યા
ભુલ્યા કૈલાસનાં મારગ, ઉતર દીશા મહી ચાલ્યા.
ચાખળીઓ હાથમાં લીધી, તૈયારી દોળવા કીધી
ત્રીશુલને પળતા મેલ્યા, અશુરને આવતો જાણી. અશુરને...
દેવો કોઈ કામ નાં આવે, દેખી સૌ દુર થઈ જાવે
અકેલા દોળતા આગે, અશુરને આવતો જાણી.
છોળ્યા સૌ સાથ ત્રણ ભુંવન, આગે અંધકારમાં જાયે
લીધા ગોલોકના મારગ. અશુરને...
જોયા સર્વેશ્વર શીવને, શંકટમાં આવતા ભાળ્યા
યોગેશ્વર સામા આવે છે, અશુરને આવતો જાણી

શીવજી અશુર જે ભયસે ભજેતા ત્રોયે લોક છદેયા પુઠ અશુર નતો છદે દેવે દઠા તે પણ કો સાયતા નતા કરી છેલે ગોલોકમે પુગા ઉત નારાયણ દઠા ને સંમજીવ્યા અતરે સાધુજો વેસ ગની અશુરવટ અચેતા. અશુરકે ચોણ લગા.

રાગ એજી મમતા

એજી શીવને શંકટમાં જાણીને, જગપતી સામાંરે જાય
વેસ રે લીધો રે વાલે અતીતનો, અશુરની પાસે આય. એજી શીવને...
એજી કાળા રે મ્રગ ચર્મ પહેરીયા, કંઠમાં મોતીનીં માળ

દંદ રે લીધા હરીયે હાથમાં, યોગી બનીંને હરી જાય. એજી…
એજી મધુર વાણીથી બોલે મહિપતી, સાંભળો અશુર મારી વાત
આ શીવજી તને રે જોતુ છેતરયા, સાચુ નથી રે જરાય. એ…

ભગવાન ચેતા

એજી દક્ષરે પ્રજાપતીએ શ્રાપથી, શીવનાં કર્યા માનભંગ
ભુતો પ્રેતોની સાથે વીચરે, તેનો કરવો નાં સંગ. એજી…
એજી એનીરે પરીક્ષા આપ કરી લ્યો, શીર પર મુકોને હાથ
સાચારે ખોટાની ખબરૂ થાસે, એમ બોલ્યા જગનાથ એજી…

શુકદેવજી ફરી બોલ્યા હે રાજન જેજી માયામે હંન ધુનીયાજા મળે જીવ બંધણા અયી જેજી મધુરી વાણી શુણી અશુર સામે નેરેતો તત ભગવાન પંઢજી માયા પસારે ચેતા એ અશુરજી આંયી સાવ થકેલા લગોતા ઘણે છેટેથી અચોતા ઈ લગે તો જરા આરામ કરી ગનો હી સરીર જ કામનામ પુરીયુ કરાયતો આયીતા સમર્થ અયો છતા મુ જેડી કી મધધ ખપેત ચો ઈ શુણીને અશુર રાજા થીએતો હે પરીક્ષિત ભગવાન જે સબ્ધમે અંમ્રત વઠો તે ઉનમે અંજા ઈ પંઢ વીતયી સુણાય દને. તદે ભગવાન કે ચેયા તોજે મથેતે હથ રખી નેર ત સચ કુળજી ખબર પયી. ને અશુર કે પણ ઈજ.

દોહરા

હે રાજન આ વીસ્વનો, જે છે સરજનહાર, એની વાણી મધુરતા, માં મોયો સંસાર
અલ્પ બુધી અશુર આ સાંભળી હરીની વાત, નીજકર શીરપર ધર્યા ભસ્મ થયો તે વાર કુપાધ
અશુર પળ્યો અવનીમાં, વરત્યો જય જયકાર, ફુલળા દેવ વરસાવ્યા, અભ અવની મોજાર.
દેવ દુદંભી ગળગળે, હરખાયા સૌ દેવ, બ્રંમ પરી બ્રંમની વારતા, જાણી શકાય નાં ભેદ
પુરણ બ્રંમની આ કથા, અદભુત આ આખ્યાંન, વાચે વિચારે ચીતવે, સહાય સદા ભગવાન.
અદભુત ચરીત્ર અકળ કળા કોઈથી નાં કળાય, જાડેજા સૌ હરી હર ભજો, જનમ સફળ તો થાય

ઈતિ અધ્યાય ૮૮

અધયાય ૮૯ : ત્રણે દેવોની પરીક્ષા, બ્રામણસુતને જીવાળવુ

દોહરા

હે રાજન એક દીંન, શ્રી સરસ્વતીને ગાટ, રૂષીઓ આવ્યા સાથમાં, યજ્ઞ કરવા માટે.
મોટા મોટા મુની સર્વ, બેઠા આવી સૌ સાથ, ચળીઆ વાદ વિવાદમાં, એક બીજા સંગાથ
શીવ વિષ્ણુને બ્રંમાજી, મુખ્ય દેવ કહેવાય. એમાં મોટા કોણ છે, એ સર્વ કહો સમજાય.
વાત વિવાદે ચળી, નિર્ણય થયું નાં કોય, પછી પરીક્ષા એ કરે, ત્રણે દેવોની પાસ
ભ્રગુ મુનીને મોકલે, ત્રણ દેવોનીં પાસ, પ્રથમ ગયા બ્રંમલોકમાં, નીજ પીતાની પાસ.

સરસતીનયજે કીનારે તે રૂષી મંદળ સજે ભારતજા ભેરા થેયા ને ચર્ચા કંયે ઈ પ્રસંગ ઉભો કેયા ક દેવ પાંજા ત્રે અયી ઉનીંમે વદો કેર અય બ્રમાં વિષ્ણુ ક શંકર અનં પ્રશ્નજો ઉકેલ કોય કરે ન સગ્યા તદે ભ્રગુ મુનીંને પરીક્ષા કેલા હલાયેતા તંન ટાણે ભ્રગુ મુની પેલા બ્રંમા વટ વનેતાં. બ્રમ લોકમેં.

ચોપાઈ

સર્વ મુનીનીં આજ્ઞા લીધી, લેવા પરીક્ષા તૈયારી કીધી,
ભ્રગુ મુની પછી ત્યાંથી ચાલ્યા, બ્રંમ લોકમા એ આવ્યા
બ્રંમ સભામાં મુનીં વર આવે, નીજ પીતાને શીસ નમાવે
નાં કોઈને વંદન એ કીધા, જાઈ સભામાં આસને બેઠા
બ્રંમાજીએ જોયુ આ જ્યારે, ક્રોધ કરીને બોલે ત્યારે
પુત્ર જાણી નાં સામે જોવે, મુક રહીને નાં બોલાવે.

ભ્રગુમુની નીજ પીતાની સભામે અચેતા અને પીતાજી કે નમન નં કેયા તીં સભામે ૫ કેકે વંદન નં કેયાને ચુપ ચુપ વયી રેયા ઈ દશી બ્રમાંજી પણ સામે નેરયાપન ન કી પુછેતા મનમે ક્રોધ કરે વઠા અયી. ભ્રગુરૂષી ત્યાંથી કૈલાસ વનેતા

ચોપાઈ

ત્યાંથી મુનીવર સતવર ચાલ્યા, શીવજીનીં પાસે આવ્યા
ભ્રગુ મુનીંને આવતા જાણી, ઉભા થાય છે પીનાંક પાણી.
કર લંબાવે મુનીં ને મળવા, થઈ પ્રફુલિત લાગે નીરખવા.
ભ્રગુ રૂષીએ સાંમુ નાં જોયું, પીઠ ફેરવી પાછુ નાં જોયુ.

મુની શીવજીકે સામે ચેંતા

હે શીવજી તંમે વેસ જે લીધુ, વેદ ધર્મનું ઉલ્લંઘન કીધુ.
માટે તંમને મારે નથી મળવુ, મારા ધર્મનું પાલંન કરવુ.

મુનીજી ગાલ શુણી શંકર ચેતાં. દોહરા

વાત મુનીંનીં સાંભળી, કોપ્યા છે કીરતાર
ત્રીશુલ લીધુ હાથમાં, મારવા થયાં તૈયાર.
કોપ કરી શીવ ત્રીશુલ ઉપાળે, મુનીંને મારવા સામે દોળે
ભગવતી માતા જાણ્યુ જ્યારે, શીવજીનીં પાસે આવે ત્યારે.
કર જોડીને અરજ કરે છે, વંદન કરી પતીને કહે છે
આજ અભય કરોને સ્વામી, સતી છોળાવ્યા શીસ નંમાવી.

પછી મુની વિષ્ણુ પાસે વનેતા.

ત્યાંથી મુનીવર આગે ચાલ્યા, નારાયણનાં દ્વારે આવ્યા
શ્રી હરીનાં ભુવનમાં આવે, સતવર મહેલમા ઈ જાવે
અંતપુરમાં જ્યારે આવ્યા, સુતા સયામાં હરીને ભાળ્યા
શ્રી દેવી એનાં ચરણ દબાવે, ભ્રગુ મુનીં નીકટમાં આવે.
પાસ આવીને મુનીંએ ભારી, વૃક્ષસ્થલમાં લાત જ મારી
ઝબકીને સુંદિર વર જાગ્યા, રૂષી ચરણમાં શીસ નમાવ્યા.

શીવજીની પરીક્ષા કરે રૂષી સરગમે અચેતા અને ભગવાન ક નીદ્રાં મે સુતેલા દશી મુની

ભગવાન જી વૃક્ષસ્થલ મથે ઈ બરસે લાત મારીતાં ભગવાન જાગ્રત થીએતાં ને ઉભા થઈ નમન કરે પુજા કરીયેતા.

ચોપાઈ

ઉભા થઈ હરી વંદન કીધા, પાસ બેસવા આસન દીધા
ધુપ દીપથી પુજા કરે ને, ચરણ પખારે હરી ફરીને.

ભગવાન મુની પ્રતી ચેતાં

હે મુનીવર તંમે ભલે પધાર્યા, આજ મારા ધાંમ ઉજાર્યા
ચરણ તમારા છે મંગળકારી, સ્પર્સ કરતા જીવ સુખારી.
આપ ચરણનાં ચીંનહો આજથી, શ્રી દેવીને સ્થાપીસ છાતી.
એમ કહી હરી મંદમંદ હસ્યા, ભ્રગુ રૂષીનાં રદય વસીઆ.

ભ્રગુ મુનીજી પુજા કરે ભગવાન સામે ચેતા હે મુની આંયી ભલે પધાર્યા અજ મુજો લોક પાવન કેયા ને અજથી આઉ હી આજે પાવજી નીસાની મુજી છાતી તે થઈ ઉતે આઉ લક્ષ્મીજીકે હમેશા વેરાઈધોસે આજી યાધગિરી લાય અતરો ચઈ ભગવાન મુશકાયેતાં.

દોહરા

વિસ્વેશ્વરની વાણીને, સાંભળી શ્રીયોગેસ, દોળીને દંડવત પળ્યા, ઉભા કર્યા સર્વેસ.
ગળ ગળા થઈ મુખવદે, નયંન નીર ભરાય, જય જય કાર મુખથી કરી, રૂષી નીજ આશ્રમ
જાય.
આવ્યા સરસ્વતી તટ પરે, સર્વ રૂષી બેઠા જ્યાંય, ત્રણે દેવોનીં વારતા, સંભળાવી એ ત્યાંય.

ત્રોંયે દેવેજી પરીક્ષા ગનીં ભ્રગુ મુનીં પાછા ઉત જ અચેતા સજી વારતા પંઢજી વીતયી સુણાયા મુનીં રાજી થીએતા ને મુનીતાં ઈ મળે જાણધાજ વા ખાલી જગકે વતાયલા કી પ્રસંગ ઉભો કેયાવા ને અગીયાજી કથા મુનીં ચેતા.

દોહરા

હે રાજન સર્વ મુનીઓ જે કીધી પરીક્ષા આજ, સર્વ ભેદતો એ જાણતા, કર્યુ જગ બતાવા કાજ
હે રાજન આ હરી કથા, જે છે પરમ પુનીંત, શ્રીસ્યામ મુખથી નીકસી, શ્રી કૃષ્ણ પવિત્ર ચરીત્ર
જે સુરભી મયીને મધુમહી, સુધા રસ ધારા જેહ. શ્રવણથી સુખ ઉપજે, કટે કોટી કરંમ તેહ.
હે રાજન આ જે હરી કથા, ગાથા અંમ્રત રૂપ એક સબ્દ જો ઉચરે, જીવ બંને જગ ભુપ.
શીવ વિરચીને વિષ્ણુ, સર્વ એક સ્વરૂપ કાર્ય કારણથી જુદા, અંતે બ્રંમ જ રૂપ.
બ્રમં પરીબ્રંમની વારતા, મહિમા કહ્યો નાં જાય, શ્રવણ કરે જન ચીતે, ભય બંધન મીટ જાય.

પછી સર્વ મુનીઓ ભગવાનની જય બોલાવી શ્રીનારાણની પછી વિષ્ણુના ગુણ ગાતા યજ્ઞન પુરણ કરે છે

રાગ લાવણી

વાણી સાંભળી ભ્રગુ રૂષીનીં, રૂષીઓ સૌ હર્ષિત થયા
પછી ધન્ય ધન્ય મુખ ઉચરે, સર્વ સંશય દુર કર્યા.

જે સાંન્ત રૂપ અનુપ અકલિત, સગુણથી જે ગુણી થયા
વળી ધર્મ સાર્થને ઐશ્વર્યથી, પ્રકાસિત જગમાં રહ્યા.
યોગી મુનીં યતી સતી જે, સંતો ભક્તો સેવતા.
સાન્ત રૂપ હરી વિપ્ર પ્રીયજે, માધુરી મુરતી દીસતા.
એ સત્ય મુર્તીવિદ વિદીતા, અજર અંમર અવીનાસીને
વંદન કરૂ હું કોટી કોટી, ચરણ શીસ નમાવીને.
શ્રીશુકદેવજી અજ હકળે ભ્રામણજી કથા સુણાઈતા.
શુકદેવજી હે પરીક્ષિતને, તંમે સાંભળો આ રાજન
હવે આગળની કથા, કે શુ શુ કર્યું ભગવન

ચોપાઈ

હે રાજન તેદી દ્વારીકા માંયે, એક કૌતુક ફરીફરી થાયે
એક વીપ્ર ઘર બાળ જનમંતો, તેજ છણે તે મ્રત્યું પાંમતો
વિપ્ર તે આ નજર જુવે છે, અતીશય તે કલપાંત કરે છે
મ્રત બાળકને ખભે ઉપાળે, શ્રીકૃષ્ણનીં દ્વારે આવે.
શ્રીકૃષ્ણની સામે નીહાળી, મ્રત બાળકને દીધો સુવાળી
પછી પ્રભુનીં પાસે આવી, વિપ્ર બોલે શીસ નમાવી.

વિપ્ર ભગવાન પ્રતી બોલેતો

હે ભગવન આ પુત્ર જે મારો, મ્રત્યું પાંમ્યો જરા વિચારો
જનમનીં સાથે મ્રત્યુ પાંમે, જુવો હરી આ નજર સામે.
નકી રાજવી ધર્મજ ચુક્યા, બ્રાંમણ દ્રોહી કર્મજ ભુલ્યા
હિંસા કરતા લોભીને પાપી, એના કર્મે અનીતી આવી.
પ્રથ્વી પતીઓનાં પાપ થી મારો, મ્રત્યુ પામ્યો બાળ બીચારો
નરપતીઓએ નીતી જ છોડી, અનીતીનીં જુવો લીધી કેળી
કલ્પાંત કરતો વીપ્રજ ત્યાંયે, મ્રત બાળકને છોડી જાયે
એનાં પછી પણ જે જે જનમતા, એજ રીતે મ્રત્યું પાંમતા.

શ્રીશુકદેવજી ચેતા હે રાજન ઈ ભ્રામણ શ્રીકૃષ્ણકે પંઢજા દુઃખને છોકરેજો મરેજો કારણ વતાય ને છોકરે ક ઉત ઈ છદ્દેને ઘરે વનેતો હી અગીઆ જો પ્રસંગ.

દોહરા

હે રાજન પછી તે વીપ્રનાં, નવ નવ બાળક જેહ, મ્રત્યુ પામ્યા એજ વીધ, વીપ્રનાં ઘર તેહ.
મ્રત બાળ ઉપાળીને, રાજ દ્વારે જ આય, ત્યાં તે બાળક છોળીને, રળતો નીજ ઘર જાય.

હે રાજન અનંજ રીતે ભ્રામણજા નો છોકરા જનમે ને મરી વને ઈ ભ્રામણ ભગવાન જે રાજ દ્વાર તે છદ્દે ને રૂંધો રૂંધો ઘરે વને છેલે છોકરેજો હી પ્રસંગ.

ચોપાઈ

છેલો નવમાં બાળક મ્રત્યું પામ્યો, રાજ દ્વારે વીપ્ર જ આવ્યો
હે રાજન તેદી રાજ સભામાં, બેઠાતા કૃષ્ણ અર્જુન સંગમાં.
વાત વિપ્રની અજુર્ન જાણી, વીપ્ર પ્રત્યે બોલે વાણી
હવે વીપ્ર તંમે નીર્ભય રેજો, જનમ પહેલા ખબરૂ દેજો.
વિપ્ર ધેનુનું રક્ષણ કર્યું, અને ધર્મનાં માટે ક્ષત્રીઓએ મરવું
એમ કહીને પ્રતીજ્ઞા લીધી, રક્ષણ કરવા તૈયારી કીધી.
વિપ્રકે દીલાસા દયીને ઈ સભામે ઉભા થઈ પ્રતીજ્ઞા ગનેતા અર્જુન

દોહરા

સભા જનો સૌ સાંભળો મારી પ્રતીજ્ઞા આજ, હવે મ્રત્યુ પામસે બાળજો તો છોળીસ મારૂ રાજ.
પછી જીવતી અગ્નકુંદમાં ભસ્મ કરીશ કાયા, અગર જીવાળીસ બાળજો, ચાહે દુઃખ જો આય.
વાણી વીપ્રની સાંભળી, વિપ્રની જ ઘર જાય, સમ્ય વિત્યે વિપ્ર પછી, ખબરૂ દેવા જાય.

વિપ્રનાં ઘરે બાળકે જનમજો સમ્ય થેયો અતરે ભ્રામણ અરજુંનકે ખબર દનેલા વનેતા અચી ખબરૂ દીયેતા.

ચોપાઈ

વાત સાંભળી વીપ્રનીં જ્યારે, અરજુન ઉઠયા સતવર ત્યારે
ગાદીય ધનુસ હાથમાં લીધું, તુરત ત્યાંથી પરીયાણ કીધુ.
પ્રથમ જાઈ ત્યાં સનાંનત કીધા, જળ કરમા લઈ આચમન કીધા
નીજ સહસ્ત્ર મંત્રીંત કરે છે, ઘર સુતીકનું કવચ કરે છે
ઉપર નીંચે ચારે એ બાજુ, કવચ ધરીને રક્ષીત કીધુ
સહસ્ત્ર બાણનો કીલો કીધો, ગાંદીવને હાથમાં લીધો.

શુકદેવ ઉવાચ

હે રાજન પછી બાળક જન્મેયો, જનમતાને રળવા લાગ્યો
અરજુંન નીં એ નજરનીં સામે, થઈ અદ્રસ્ય મ્રત્યું પાંમે.

દોહરા

મરણ બાળનું નીરખીને, અરજુંન ઉભા થાય, ગાંદીવ લઈને સાથમાં, યમ લોકમાં જાય.
સયંમ પુરીમાં સોધતા, નાં દીઠો બાળક ત્યાંય, ઈંદ્ર લોકમાં જાય છે, જીવે બાળને તે ત્યાંય
અગ્નીં વાયું વરૂણને, જોયા સર્વે લોક, પાતાળથી મહલોકમાં, જોઈ વળ્યા પરલોક
નીરાસ થઈ પાછા ફરે, દ્વારીકા નગરી મોજાર, પુરણ કરવા પ્રતીજ્ઞા, અર્જુન થાયે તૈયાર.
અગ્નીં જ લાવી પાર્થને, બળવા થાય તૈયાર, ખબર પળી શ્રીકૃષ્ણને, દોડી આવે તે વાર.

બાળક જે જનમે જો સમે થીએતો ભ્રામણ અરજુંન કે ખબર દના અરજુંન ઉદા અચી પેલા ઉનજે ઘરકે બાણ જે કવચસે રક્ષીત કરેતો બાળક જનમે તો ને ઉત ઈ મરણ થીએતો ઈ દશી અરજુન ધનુસ ખણી પુઠીઆ વનેતો મળે લોક નેરે કત પણ બાળક હથ નં પેયો અતરે હતાસ પાંઉ દ્વારીકા અચેતો પંઢજી પ્રતીજ્ઞા પુરી કરેલા અગ્નીં પ્રગટાય તો ઈ શુણી કૃષ્ણ અચી અર્જુનકે ચેતાં

ચોપાઈ

યોગેશ્વર પછી સતવર આવે, આવી અરજુંન ને સમજાવે
મહાબાહુ તંમે ધીરજ ધારો, છોડી દેયો આ ખોટા વિચારો
એમ કહી હરી રથ જોળાવે, પાર્થને જ પ્રભુ પાસ બોલાવે
રથમાં બેસી સાથે ચાલ્યા, પસ્ચીંમ દીશામા ઈ હાલ્યા
સાત દ્વીપને સાયરે સાથે, છોળ્યા ગીરીવરો શ્રીયદુનાથે
અગોર એ અંધકારમાં આવે, કોઈ દીશા નજરૂમાં નાંવે
અસ્વ પ્રભુનાં જ્યારે મુંજાયા, યોગેશ્વર એ નજરે જોયા
ચક્રને પ્રભુ આજ્ઞા દીધી, આગે જાવાની આજ્ઞા દીધી.
કોટી સુંર્યસંમ તેજ પ્રકાસે, જેની જ્યોતે તીમીર નાસે
અંધકારથી આગે આવ્યા, ક્ષીર સાઘરની માંયે આવ્યા.
એ સાઘરમાં ઈ રથ આવે, અઢળક ક્ષીરથી તે છલકાયે.
રથ હરીનો હાલે તે જળમાં, અરજુંન જોઈ વિચારે મનંમા.
એ સાઘરમાં મહેલ દેખાયે, જેની સોભા વર્ણીનાં જાય
તે મહેલની પાસે આવ્યા, શ્રી હરીયે રથ છોળાવ્યા.

શ્રીકૃષ્ણ રથ જોળે પસ્ચીમ દશ જો મારગ ગળા વદા પર્વત સતોય ધરીયા છદે અગીઆ હલેતા ઉત સાવ અંધારો જ અય સજ ઉત દશાજે નતો ભગવાન પંઢજે ચક્ર કે અગીઆ હલેજી આજ્ઞા દીયેતાં ચક્ર જે ઉજાસ જે અગીઆ હલેતા ખીર સાગરમે ચેતા ઉનજી વચમે હકળો મેલ અય ઉત અયીને રથ છુળીતા ઈ કથા શુખદેવ ચેયાં

ક્ષીર સાઘરેજી વચમે હકળો મેલ જેજી જભરી સોભા અય ઉન મેલાતમે બોય અચેતા તત ઉંન મેલમે હકળે શેષ નારાયણ સફેદ નાગ જા દરશન કરીતાં

ચોપાઈ

સ્વેત વર્ણનાં શેસ જી દીઠા, તે મહેલમાં સાન્ત જ બેઠા
સહસ્ત્ર ફણા શીર મણીથી સોભે, હીમગીરીજ્યું સેષજી સોભે
એની સ્યામાં સ્યામા પોઢયા, પુરણ બ્રંમ પાર્થ તે જોયા
સાન્ત સ્વરૂપ જે મંદ મંદ મલકે, સહ્સ્ત્ર ફણાઓ શીરપે હલકે
રૂપ સ્વેત તે સુંદિર દીશે, ભાલે તીલક સોભે અતીસે
કરમાં કંકળ કંઠમાં માળા, સીર સોભે કેશ શું કાળા.
મકરાક્રત કુંદળ કાનો મે, મુખ મંજ ન અજાંન આંખોમે
પટ પીતામ્બર કેશરીયા જે, આદ ઉપરણો સલવાર શજે
હાર ગળામાં મુગધા માળા, જળીત હીરા કૌસ્તુભ વાળા
આઠ ભુજામાં આયુધ ઓપે, શંખ ચક્ર શુલ સર્વે ઓપે
નંદ સુનંદ બેઉ ઉભા દ્વારે, ચોકી કરતો ચક્ર બારે

પુસ્ટી કીર્તીશ્રીની એ સાથે, ચારે શક્તિ અજા સંગાતે
રૂષીઓ મુનીંઓ સર્વે આવી, સેવા કરતા શીવ સનકાદી
તે પરીબ્રંમ પાસે એ આવી, બેઉ મળતા શીસ નંમાવી.

શ્રીકૃષ્ણ અને અરજુંન ઉન મેલમે અચેતા ઉની નારાયણ ક શેસ સયામાં દશેતા નારાયણ કૃષ્ણકે દશી ઉભા થઈ બોય સાંમ સામે નમન કરે મલેતા ને નારાયણ કૃષ્ણ પ્રતી ચેતા

દોહરા

હે રાજન પછી પરીબ્રંમ, નીજ સ્વરૂપ ની સાથ, ભુમીંપતી વાણી વદે, શ્રીકૃષ્ણ અરજુંન પાસ.
શ્રી કૃષ્ણને કૌતેંય હે, તમને મળવા ને માટે, વિપ્ર બાળ તેળાવીઆ, તંમે આવો તે કાજ
રક્ષણ કરવા ધર્મનો, ઉતારવા ભું ભાર, મારા અંસથી અવનીનો, તંમે કર્યો ઉધાર.
નર નારાયણ બેઉ તંમે, જગ રક્ષક જગ પ્રકાસ, સર્વ અશુરો સંહારીને, જટ આવો મુજ પાસ

શ્રીનારાયણ કૃષ્ણ પ્રતી બોલ્યા હે કૃષ્ણ આંકે હત કોઠેલા કરે જ આંઉ હંન બ્રામણે જે છોકરે કે ખેચીં ગળા તે કારણ નકા આયી મું વટ અચો પં ન તદે હંન બાળક કે કોઠે વનો અને ભાકી જીકો અશુર ભચયા વે તેક મારેને મુ વટ આયી અચી વનો નારાયણજા બોલ શુણીને અરજુંન ને કૃષ્ણ નારાયણકે નમન કરે બાળક ભેરો કોઠે દ્વારીકા અચેતા

દોહરા

હે રાજન પછી પ્રસન્ન થઈ, બેઉ જોળ્યા હાથ, વીપ્ર બાળ લઈ સાથમાં, ચાલ્યા બેઉ સંગાથ.
બાળક સોપ્યો વીપ્રને, ભ્રુદેવ અતી હરખાય, વારવાર વંદન કરી, વીપ્ર નીજ ઘર જાય.
હે રાજન પછી પાર્થ જે, મનથી કરે વિચાર, નીરખી પરમ ધાંમને, પામ્યા હર્ષ અપાર

શ્રીશુકદેવજી કહે છે

પુરણ શ્રી પરીબ્રંમની, લીલા અપરમ પાર, સંભળાવી સુખદેવજી, પરીક્ષિતને વિસતાર
અદભુત ચરીત્ર બ્રંમને, અકળીત એનાં કામ, વેદ નીગંમ વદતા સદા, અગણીત જેના નામ
એજ અવીનાસી વીસ્વમાં, ધરીને માનવ દેહ, લીલા કરતા શ્રી હરી, માન્વ જયુંત્યું તેહ.
યોગી ભોગી મહારથી, હરી બનેયા માગણહાર, દાનીં દાતા દયા નીધી, બુધી બળ વિકરાળ
ક્ષમાવાનજે ભક્ત પ્રીય, અસરણ શરણ કીરતાર, સંત સહાયક ધર્મ વાર, વીસ્વેં રહ્યા વીસતાર.
વિસ્વેશ્વરનાં ચરણમાં, વંદન દોય કર જોળ, જાડેજા સૌ બોલજો, જય જય શ્રીરણછોડ
માટે હવે તું માનવી, મેલી જગ જંજાળ, હર પલ પલ હરી ભજ, નાવે જંમ વીકરાળ.

ઈતિ અધ્યાય ૮૯

અધ્યાય ૯૦ : શ્રીકૃષ્ણજી દ્વારીકાલીલા

દોહરા

હે રાજન હવે આ કથા, શ્રીકૃષ્ણ ચરીત્ર મહાંન, કીધી દ્વારીકા મહિ, નીજ ભુવન ભગવાન.
કનકની નગરી મહિ, વસતાસવો વાસ, જેનીં અઢળક સંપદા, રીધી સીધીનાં નીવાસ.
હે રાજન એ નગરીનીં, સોભા વર્ણીનાં જાય.જ્યાં જાદવરાયનાં બેસણા, અવનીમાં અંકાય.

દ્વારીકા વર્ણન. રાગ શીવ રંજનીં

ઈંદ્ર પુરી જ્યાં નમણી લાગે, એવી પુરી વરતાય રે
કનક મહેલો સોભે મજાના, જેનીં કીર્તીગગને જાય રે ઈંદ્રપુરી...
એ મહેલોમાં હાંદી ઝુંમર, હીરા જળ હળ થાયરે
માણેક મોતી અઢળક ઢળીઆ, ઝાંખી દુર દરસાય રે. ઈંદ્ર...
એ નગરીનાં દશ દરવાજા, ઉપર ધજા લહેરાય રે
દ્વારેના બારે ઉપવન દીસતા, ફુલળાઓ વરસાય રે. ઈંદ્ર...
તે ઉપવનમાં મધુકર ઘુંમતાં, ગુજારવ સંભળાય રે
મોર બપૈયા થનગન નાચે, હંશ જોળા હરખાય રે ઈંદ્ર...
આંમ્રકુજમાં કોયલ બોલે, સંગીત એ સંભળાય રે
મ્રગ કસ્તુરી નીર્ભય ફરતા, ઉપવનોમાં દેખાય રે. ઈંદ્ર...
પશુપંખી સૌ જળચર જીવો, અતી પ્રફુલીત થાય રે
દરશન કરવા દીનાં નાથનાં, મુક બનીં બેસી જાય રે. ઈંદ્ર...

દ્વારીકા વર્ણન

એ નગરીમાં વસે યોગેશ્વર, આનંદ મંગળ થાય રે
સહસ્ત્ર નારીઓ સાથ બીરાજે, નિર્ગુણ સગુણ ધરાય રે. ઈંદ્ર...
માનવ જ્યું હરી લીલા કરતા, કળ કદી નાં કળાયરે
કામદેવ જ્યા નીજ સરમાવે, નીરખી હરી લીલાય રે. ઈંદ્ર...
શ્રી યશ બ્રંમનીં લીલા નીરખી, માનવ મતી મુંજાય રે
શેષ સનકાદી હાર્યા નીરખી, નેતી નેતી ગાય રે. ઈંદ્રપુરી જયા નમણી...

હંન ધુનીયા મથે અજોળ એવી હી દ્રીકા નગરી જેજી સોભાજો વર્ણન કેણું ઈ શની ગાલ નાંય જત સારદાય હથ વારેતી નેરેને અન દ્વારીકા મે ભગવાન માનવ ભની સંસારી લીલા કરીયેતા ઉનજો વર્ણન થઈ જનસંગ જેજીયુ હજારૂ દાસ દાસીયુ પટરાણીયુ સેવામે હાજર રે ઉનજો કતરો વર્ણન કેણુ.

દોહરા

હે રાજન શ્રીકૃષ્ણની, સર્વ પટરાણીઓ સાથ, સમરણ કરતી રાતદી, જય જય શ્રીયદુનાથ
ચીંતન કરતી ચીતવીશે, જાગ્રત સ્વયં ન જેહ, એકા એક નીજ મહેલમાં, ધરે ધ્યાન નીજ તેહ.
રદય મુરતી શ્રી સ્થાનનીં, ઘેલી થઈ ગુણ ગાય. જોતી નાં એ રાત દી, લીન સ્યામમાં થાય.

શુકદેવજી કહે છે કે રાજન શ્રીકૃષ્ણની જે આઠો પટરાણીઓ રાતદી ભગવાન મય થઈ સમરણ કરીયે પંઢજી દે જી ભાન ભુલી વને ઈ તદાકાર થઈ ભજન કરીયે જેક રાતદી જો પણ ખ્યાલ ન રોધોવો હકળો વખત ઈ પટરાણીયું ભગવાન સયામે પોઢયા અચીને રાણીયું ચરણ સેવા કરે ને પંઢજે મેલજે જરૂખે મે અચી વન કે સામે નેરીત્યું અને સામે દ્રસ્ય દશી જીકો ઈનીજા મનજા ભાવ પ્રગઠ કરે ને કૃષ્ણ જ વીસ્વ જા ગીત ગાય ને વીરહ વંદના પ્રગઠ કરીત્યું ઈ કથા. સુખદેવ ચેતાં

દોહરા

રંજની ભયી રવી વીરામીયાં અવની ભયો અંધકાર, નીશાચર થયા સાવદા, સાવ દેખી સુનકાર.
હે રાજન આજે રાણીઓ, નીજ ઝરૂખાનીં માંય, આવી વન નીહાળતી, જોઈ પ્રફુલિત થાય.
સામે નીરખે નયંન થી, એક કુકરી ગાતી ગીત, જોઈ એને વન વીરો, રાસી સંગ જેને પ્રીત.
યાદ આવી નીશ સ્યામની, રદય પ્રફુલિત થાય, પછી પ્રશ્ન એને પુછવે, કે તું ગીતળા કોનાં ગાયં

શ્રીકૃષ્ણના એકળા પટરાણી ઝરૂખેમાં ઉભા અયી સામે જંગલ વનમે નેરીતાં ઉત હકળી કુકરી બોલેતી તેકે દશીને રાણી કુકરીકે પ્રશ્ન પુછેતા

રાગ શીવરંજની

અરે સખી તું કેમ જાગતી, મધરાતી જોને વીતી રે
જો સગળે શુનકાર દેખાયે, જગની જોતું સ્થીતી રે. અરે સખીતુ...
ઘાયલ કરીને જગપતી અમને, ભર નીદ્રાંમાં પોઢ્યા રે
તું પણ વિયોગણ રખે સ્યામની, ચીતળા તારા પ્રોયા રે. અરે...
હવે દુર અહિથી ભાગી જાંને, શાંને ઉજાગરા કરતી રે
અંમે વીયોગણ ઘાયલ હરીનીં, તું શાંને એમાં ભળતી રે. અરે...

બીજા રાણી ચકવીકે ચેતાં

રાગ કલીગળો

અરે ચકવી તું નયંન બંધ કરી, સ્યામ સ્યામ પુકારે
પતી ગયો પરદેશ શું તારો, ગીતળા કેમ ઉચારે. અરે...
મધરાતી નાં વાયરા વાયા, રંજની દોળતી જાયે
પીયું પીયું તુ હજી પુકારે, રખે પીયુંને મળવા જાયે. અરે...
અરે સખીતું સ્યામની દાશી, બનવાને શું તું આવી
પ્રભુ ચરણમાં પુસ્પ માળા, ધરવાને તું શું આવી.
સ્યામ અમારા સુતા સંપન માં, તેને તું કેમ જગાળે
ચાલીજા વનમાં પાછી દાસી, મુંજ સામે તું શું નીહાળે. અરે ચકવી તુ...

ત્રીજા રાણી સામે ધરીયા કે ચેતા

રાગ સારંગ

સાઘર તું કેમ દીશે છે ઉદાસી, સાઘર તું કેમ દીસે છે ઉદાસી
નદીનેં નીરખી નીસદીન ગરજે, આજ શું નીંધ નથી આવી સાઘર તું કેમ...
વાત યાદ બસ આવી મુજને, કેમ જાગતા રાત વિતાવી
અમે વિયોગણ સુંદિરવરની, તને શરંમ શું નાં આવી. સાઘર...
ધરણી ધરને ધૈર્ય તમારા, ક્યારે છીનવી લીધા
અંમે તલપતી સ્યામનાં માટે, તંને દુઃખળા કોણે દીધાં સાઘર તું...

સાઘર કે સામે દશીને રાણી ચેતા ક તુ નય કે ભરપુર દશી ગરજે વઠો તદે અજ કીં ઉદાસ

દશાજે તો તોજે ધીરજ રખે ભગવાન રખે હરે ઘણા અયી અતરે ઉદાસ નકી દશા જેતો.

ચોથા રાણી ચેતા

રાગ : રાસ હીંચ મલ્યાગીરી કે

યાદ કરે ભગવાન, મહેલોમાં રાણીઓ સર્વે
નીરખે રદયમાં ઘંન સ્યામ, મહેલોમાં રાણીઓ સર્વે
અરે ઓ મલ્યા નીલ, કેમ અહિ આવે
સ્યામનીં યાદી તું તાજી કરાવે.
ઘાયલ ને મારે શું બાણ, મહેલોમાં રાણીઓ સર્વે
ઘાયલની ગત ઘાયલ જાણે, લાગી રે હોય તેજ પીછાણે
બીજા શું જાણે રે અજાણ. મહેલોમાં

ઉપરોક્ત સબધ રાણી મલ્યાનીલ પર્વત કે પુછેતા ને પુવા શ્રીકૃષ્ણ સયાને પોઢયા અયી તે કે ઉદેસીને ચેતાં પંઢજી વીતયી

જોજો સખી સ્યાનીં રે માય, પોઢયા છે રે ભર નીંદ્રાની માયે
સુતા મોહન જો મુસકાય, મહેલોમા રાણીઓ સર્વે

પાંચમા રાણી ચંદ્રકે ઉદેસીને ચેતા

ચંદ્ર દેવી ગગંને ચમકે, આજ દીસે તું ઉદાસી
સીતળ કીરણ ક્યાં છુપાયા, કેમ થયો તુ નીરાસી. આજ...
જગત પતીની જ્યોતી નીરખી, તને શરંમ શું આવે
નાના એવુ તું દીલના ધરતો, સ્યામ તો સ્વયં પ્રકાસે આજ...
સ્યામ અમારા પોઢયા સ્યામાં, તેથી તું દીલગીર થાયે
દરશન કરવા એમનાં આજે, રખે તું છુપાઈ આવે. આજ તુ કેમ...

છઠા રાણી સામે નભમાં મેઘને જોઈ કહે છે

રાગ કનરો

મંદમંદ મલકાયે મેઘ તું, મંદ મંદ મલકાયે
ઘંન ઘટામાં સામે સોભે, સ્યામ નીરખવા આવે મેઘ તુ મંદમંદ...
ઘંન ઘટામાં આવી ગરજે, વીજળી કયાં છુપાય
સ્યામ છે સ્યામનો સ્યામ તુ છે, સખા શું સ્યામનો થાયે. મંદ...

ફરી ચંદ્ર કે ઉદેસી ચેંતા

સ્યામને મળવા ધ્યાનં શું ધરે છે, ઉત કંઠ કેમ દેખાયે
વારે વારે યાદ શું કરતો, વળી આસું શું વહાયે. મેઘ તુ...
સ્યામથી નાતા જો અંમે જોળ્યા, ઘાયલ થઈ ગયા ત્યારે
અંમે ભુલ્યા તેમ તમે ભુલ્યા, આ દુઃખ કોણ મીટાવે. મંદ...

સાતમા રાણી કોયલ ને ઉદાસી ચેતા

રાગ દરશન દેયો ઘનસ્યામ

આંમ્રતરૂમાં કોયલ બોલે, પ્રેમી જનનાં દીલળા દોલે. આમ્રતરૂમા કોયલ બોલે
અરે કોયલ તુ શીદ અહિ આવે, સુતા સ્યામને શીદ જગાવે
મધુર સ્વર તું શું સંભળાવી, અમને ઘાયલ કરતી રે. આંમ્ર...
અમં પીયુની મધુર વાણી, એનાથી તું રખે અજાણી
એક સબ્દ જો કાન પળશે, મુંગી તુ થઈ જાયે રે. આંમ્ર...

ફરી કોયલ પ્રતી ચેંતા

અરે કોયલ તું ભલે અહિ આવી, યાદ હરીનીં તાજી કરાવી
બોલ તંને શીરપાવ શું આપું, યશ પ્રભુનાં ગાતીજા. આંમ્રતરૂમાં...

નદીને નીરખીને ચેતા

રાગ ચોપળામાં લખી રાખે

ગ્રીસ્મ રૂતુનાં વાયરા વાયાને, વસંત સારી સીધાવી
નીર સુકાયા નદી જો તારા, ભાસે ભયંકર ભારી. નદી તું આજ દીશે છે...
જળ સુકાયા તારા કમળ સુકાયા. જળચર મેલ્યા વીસારી
હંશ સારસ તારો છોળી કીનારો, ચાલ્યા સાઘર પારી. નદી...
સ્યામને માટે અંમે તળપતી, રાત દીવસ દુઃખીયારી
સાઘરને મળવા તું પળ તલપે, દીશે વેરાન તારા વારી નદી તું કેમ...

શુકદેવ બોલેતા હે રાજ અજ ભગવાનજ્યું રાણીયું મળે સામે પર્વત કે દશીને ચોણ લગ્યું.

રાગ યોગી એક આવ્યો રે

યોગી રૂપ જુવે સામે, અળીખંમ ઉભો
અખંદ વૃત ધારી સામે, પર્વત ને દીઠો. અખંદવૃત...
હાલે નવ દીલે બોલે, ઉભો ધૈર્ય ધારી
ધરતા ધારણ કીધી, જાણે ઉભો જટાધારી. યોગી...
કોની રે તું વાટુ જુવે, કેમ છે ઉદાસી.
કોને યાદ કરતો સામે, જીવે વારી વારી. યોગી...
રાણી પર્વતકે ભુલી પંઢ જ મનકે ચેતાં
વાત યાદ આવી અમને, ભલે તું છુપાવે યોગી...
સ્યામના રે ચરણોમાં, તું ધ્યાન રે લગાવે.
સ્યામના રે ચરણોમાં, શીખરો રે તારા
પધરાવવા ને, કરે તું વીયારા. યોગી...

પર્વત પુઠીઆ સામે આકાસમે ઉદધો હંશકે દશી રાણીયું ચેત્યું.

રાગ માલકોસ. દોહરા

હે રાજન આજે રાણીઓ, સમરે સુંદિર સ્યામ, નીજ જરૂખે આવીને, યાદ કરે ઘંન સ્યામ
ઉભી અકેલી નીરખે નભમાં આવતો જોયો હંશ, થઈ અધીરા પુછવે એને તું જોયા કયાં યદુવંશ.

રાગ માલકોસ

રાજ હંશ તું ભલે અહિ આવ્યો, શું સમાચાર સ્યામનાં લાવ્યો
અંમે વીરહમાં સૌ સંગ જીરતી, સ્યામ વીણ શુનકાર છવાયો રાજ હંશ તુ...
બોલ બોલ વિસ્વેશ્વર ક્યાં છે, જલદી કહે કુશળ તો છે એ
અંમે તારૂ સ્વાગત શું કરીયે, સ્યામ વીનાંની જુરી મરીયે રાજ હંશ તુ...
અરે હંશ તુ સ્યામનો સાથી, એકલા છોળ્યા કયાં તે સંગાતી
સ્યામ શું અમનેં યાદ કરે છે, મુખ અંમ ઉચાર કરે છે રાજ...
પહેલા અંમથી નાતા જોળ્યા, ખબરૂ પળી નાં શાંને તોળ્યા
નથી ઓળખતો હંશ તું તેમને, ફરી ફરી વખાણ કરે છે રાજ...
વાત યાદ બસ આજે આવી, અંમથી વાત તું ભલે છુપાવી
કે લક્ષ્મીજી જેનાં ચરણમાંયી, નીત સેવામાં રાયે છે
રાજ હંશ તું ભલી કરી આવ્યો...

શ્રીશુકદેવજી કથા અગીયાજી ચેતા

કહે કથા સુખદેવજી, કૃષ્ણ ચરીત્ર મહિમાંય, હવે આગેની વારતા, સંક્ષેપથી સમજાય.

ચોપાઈ

હે રાજન અમે રાણીઓ સર્વે, રાતદી હરીનું ચીંતન કરવે
ચરણ કમળની સેવા કરતી, સ્યામનીં મુરતી રદય ધરતી,
તદાકાર થઈ ધ્યાન ધરે છે, હરી મય થઈ બ્રમ જીવે છે
જેથી સર્વે પરમ પદ પાંમી, મળી બ્રમમાં સર્વ સુખ પાંમી.
હે રાજન આ કથા કૃષ્ણનીં, ભવતારણ પાપ મોચની.
રૂષીઓ મુંનીઓ ગ્રંથો એ ગાઈ, પરમ પુનીત સર્વ સુખ દાયી.
રાજન આ કૃષ્ણ કથા જે, એક જ સબ્દ અમ્રત સુધા જે
એક બિંદુ જો કર્ણ પળે તો, લાખ ચોરાસી ગમન ટરે તો
રાજન હવે સંસાર છોડી, હરી ભજો એક ચીત જોડી
કોટી જીવ જે શરણ ગ્રહીને, ભવ સાગર ગયા તરીને.

આજ શુકદેવજી શ્રીકૃષ્ણ અને રાણીએ જો ભાવ જી કથા પુરી કરેને હાણે કૃષ્ણજી સંતતી. સંપતી ઐશ્વર્ય યાદવેજી સાયબીજી કથા સુણાઈતા

ચોપાઈ

હે રાજન આ કૃષ્ણ કથા જે, આગે તમને સંભળાવી તે

સોળી હજારને એકસો રાણી, જેમાં મુખ્ય આઠ પટરાણી

દોહરા

હે રાજન આ જગપતી, ધરીને માનવ દેહ, લીલા કીધી અવનવી, એમાં કરવું નાં સંદેહ
વેદ નીગમનીં વાણીનો, સમજાવ્યો આ સાર, સર્વ ધરમ શીરોમણી, ગ્રહસ્થાશ્રમ વિસતાર
ધર્મ અર્થ કામ મોક્ષ, એ ઘર મંદિરનીં માંય, તે દેખાવ્યો દયા નીધી, લીલા કરી સમજાય.
હે રાજન જે જન જગે, રહિ સંસારનીં માય, નીતી ધર્મ માંયી રહે, સાગર ભવતરી જાય.

હવે શ્રીકૃષ્ણની સંતતીનો વર્ણન રે વતાઈતા

ચોપાઈ

શ્રી સુકદેવજી બોલે પછી વાણી, જે ગાથાશુર લોક ગવાણી
કૃષ્ણ સંતતીનું વર્ણન કરે છે, સારી લીલા મુખ વદે છે
હે રાજન જેની અઢળક રાણી, જેમા મુખ્ય આઠ પટરાણી
તે રાણીઓનાં દશદશ પુત્રો, જેનાં નામો છે અગણીતે.
સર્વ પુત્રો છે મહારથી જેવા, પ્રદ્યુંમન ને સાતવિક જેવા
પ્રદ્યુંમન નો અનિરુદ્ધ નામે, એનો પુત્ર વૃજ સું નામે
પ્રતીબાહુ ને સુબાહુ જેવા, એનાં સાંન્ત સતનામ એવા
હે રાજન તે યદુકુળ માંયે, મહા પ્રતાપી રાજા કહેવાય
ધર્મ ધુરંધર સુરા સતવાદી, ગૌ બ્રામણ રક્ષક અનાંદી.
દેવોને પણ સહાયક થાતા, અંમર લોકમાં યસ ગવાતા
હે રાજન એ ઉજવળ કુળ માયે, કોટીનીં સંખ્યા કહિનાં જાઈ
જેને ગણતા પાર નાં આવે, એનાં યસ જગમાં ગવાયે

હવે શ્રીકૃષ્ણનાં પૌત્રો પુત્રો તથા સર્વ યાદવ કુમારોની સાયબી એનીં વીદ્યા ભણાવતા આચાર્યોની સંખ્યા કહે છે

ચોપાઈ

અઠયાસી લાખ આચાર્યો સાથે, યાદવ કુમારો ભણે સંગાતે
જેની કરતી રાજન જગમાં, આજ ગવાયે છે ઘર ઘરમાં
પરમ પુનીત તેવા કુળ માંયે, શ્રીયોગેશ્વર જનમ ધરાયે
હે રાજન એ યાદવ કુળનાં, સું યશ ગાવા વીચારૂ મનમાં
હે રાજન સૌ દેવો જે સાથે, યાદવ રૂપે જનમ્યા સંગાતે
સર્વ દેવીઓ જનમ લઈને, આવી અવની નારી બનીંને.

શ્રીશુકદેવજી કહે છે

હે રાજન જે પુર્વ કાળમાં, શુર અશુરોનાં એ યુધમાં
સર્વ અશુરો નાસ જ પામ્યા, ફરી એજ અવનીમાં આવ્યા.

રાજાનાં એ રૂપ ધરીને, વેદ ધર્મનું નાસ કરીને
પ્રથ્વીને પીળાવા લાગ્યા, અવનીમાં અંધકાર છવાયા.
ત્યારે શ્રી હરી અવતાર લીધા, યાદવ કુળમાં જનમ લીધા
દેવો સર્વ યાદવ થઈને, આવ્યા અવની માનવ થઈને
હે રાજન તે પરમ પ્રતાપી, ઉજવળ કુળજગમાં અદાપી
ધન ધન તે આ વ્રષ્ણી કુળને, ધન પીતાજી શ્રીવસુદેવને
ધન ધન શ્રીજગજનની માતા, માત દેવકી જગ વિખ્યાતા.
ધન ધન દેસ ધન ધરા ભારતી, ધન પ્રગઠ પુર્ણ મહારથી.
શેસ સહિત જ્યાં હરી બીરાજે, જેની કીરતી ભુવને ગાજે
હે રાજન આ યાદવ કુળને, વંદન કોટી કોટી તેહને.
શ્રી સુખદેવજી હવે શ્રીકૃષ્ણનુ ઐશ્વર્યનું વર્ણન કરીયેતા

દોહરા

હે રાજન જેના ચરણથી, પ્રગઠયા ગંગા જેહ, પતીત પાવનીં શ્રીહરી, અવની આવ્યા તેહ.
ગોવિંદ ગીરધર ગોકુલેશ, ગોલોકનાં વાસી, તે અવનીમા આવીને, લીલા કરે અવીનાસી
સંકલ્પ થી જે શ્રસ્ઠીનો, કરી શકે ઉધાર, તે ભક્ત સંતને કારણે, ધર્યુ માનવ અવતાર.
નામ રૂપ શ્રીનારાયણા, જનમ ધર્યુ જગ જેહ, જો સંમરણ જન કરે, પાર તરે તત ખેવ.
જ્ઞાંની ધ્યાનીં ભત જન, જે કરતા નામ ઉચાર., વેર ભાવથી જો ભજે, હરી કરતા તુરત ઉધાર.
કરૂણા સાગર કમળાપતી, કોમળ કંઠમાં માળ, રક્ષણ કરવા વીસ્વ નો, હરી આવે એ તતકાળ,
અંતરીક્ષમાં આવીને, જોતા એ સર્વા વાસ, નીજ કર ઉભો રાખીને, બોલાવે નીજ પાસ.

શ્રીશુકદેવજી દશમ સ્કંધ શ્રીકૃષ્ણ લીલાનું વર્ણન સંક્ષીપમાં કહી સંભળાવે છે પછી કથાનું મહીમા કહે છે.

દોહરા

હે રાજન આ શ્રીકૃષ્ણ કથા, જુગ જુનો ઈતીહાસ, પ્રથમ કહ્યો જે શ્રી હરી, વીરંચીનીં પાસ.
સંહિતા ચતુસ્લોકની, ચતુરાનન નીજ મુખ, સંભળાવી નારદ પ્રતી, પામ્યા સનકાદી સુખ
મુજ પીતાજી શ્રીવ્યાસને, વર્ણવી એ વીસતાર, તેજ કથા તંમને કહિ, જે રાજન જગ ઉધાર.
હે રાજન આ કૃષ્ણ કથા, સાંભળે જે નરનાર, ભાવ સંહિત પઠન કરે, મુખ પદારથ ચાર.
સુખ સંસારે ભોગવી, જનમ સફલ કરી જાય, પરીયાનાં પરીયા તરે, સહદેવ સ્વર્ગ સીધાય.
હે રાજન આ જે કથા, સાંભળે એ એકવાર, કોટી કર્મો એ કટે, સુખ આવે અપરંપાર.
હવે વધુ શું વર્ણન કરૂ નીજ મુખ કહી નાં જાય એક શબ્દ મુખ ઉચરે, ભવ પ્રાયશ્ચીત મટી જાય.
શ્રીકૃષ્ણ કીરતંન પ્રેમથી જે કરે નરનાર, હે રાજન તેના ઘરે, ભક્ત ધરે અવતાર.
હે રાજન આ કૃષ્ણ કથા, સાંભળીનાં જન જેહ, કાંન એના મુસ્ક ઘર, નેત્ર છતા અંધ તેહ.
જીવ્હા જેનીં મેદક સંમ, જીવતા જીવે સંમાન, મુખ દીશો દોસ જ પળે, દેહ એ નરક સમાન.
હે રાજન શ્રીકૃષ્ણની, લીલા વૃજની જેહ, પરમ પુનીત તીર્થમાં, સર્વશીરોમણી તેહ.

હે રાજન આ કૃષ્ણ કથા, તે કામધેનું રૂપ, મનવાંછીત પુરણ કરે, મીટાવે ભવ કુપ
હે રાજન હવે હરી ભજો, દ્રઢ રાખી વિસવાસ, દાસ દયાળુનાં ચરણમાં, ધરી રદય હુલાસ.
હે રાજન આ હરી કથા, સુધા અંમ્રતપાન, લાણી પીરસી વ્યાસને, સાંખ કરી ભગવાન.
યદ્દુકુળ ભુશણ ભુપતી, ભુવ ગાંમી ભુંનાથ, વંદન કરો કર જોડીને, દોય કર જોડી સાથ
ભક્તિ દેજો ભુધરા, જનમો જનમ જેહ, જનમ ધરૂ વૃજ ભુમીમાં, વર માગુ હરી તેહ.
રાજન આજે હરી કથા, વર્ણવી નાં વિસ્તાર, સંક્ષેપમાં કહી વારતા, જે જાડેજા કીરતાર.

લેખકની આ ધીનતા કથા વિશ્રામ

દોહરા

કવી નથી કે જ્ઞાનીં હુ, હુ છું હરી મતી મંદ
ભુલ ચુક ક્ષમીયો હરી, શ્રી જી આનંદ કંદ.
સંતો ભક્તો સર્વને, પ્રેમથી કરૂ કરજોળ
સૌ સાથમાં બોલજો, જય જય શ્રીરણછોળ.
દશમ સ્કંધનાં નેવુમાં અધ્યાય સાથ કથા પુર્ણ પુર્ણતીથી. તીથીવાર
સંવત વાસ પંચાવન જેહ, વીર ભુપનો કહીયે તેહ.
મહામાસ સુદ પાંચમ સાર, વાર ભ્રગુ જે સુભ નીરધાર
ચંદ્ર ગયા છે મીનનાં માંયી, પુર્વા ભાદ્રા ગગંન છવાઈ
વસંત આવી રૂતનો રાજ, વન પ્રકૃતિ અવની આજ.
કષ્ણ ચરીત્ર જે અગંમ અપાર, સંક્ષેપમાં નાં ઈ વીસતાર
લીલા લખી જે હુમતી મંદ, છતા કવી તું છે ધમંદ
જ્ઞાનીં ધ્યાની કવીઓ જેહ, ભુલ ચુકને ક્ષમીયો તેહ.
કર જોડીને કરૂ નમન, દાસ જાડેજા સૌને વંદન.

।। ઈતી શ્રીભાગવતપુરાણ દશમ સ્કંધ આધારીત શ્રીકૃષ્ણ કથા પદબંધ સંપુર્ણ ।।

દોહરો

મંજલ ગામ ધરા કચ્છ માંય, ગુરૂ દ્વારા જે હમલા માંય
શ્રી સદગુરૂનાં ચરણ કમળમાં, વંદન કરૂ શીર નમાંય
કૃષ્ણ ચરીત્ર આ પુર્ણ કર્યો, શ્રીગુરૂનાં કરમાં ધર્યો
દશમ સ્કંધનાં અધ્યાય જે, કીધા પુર્ણ પદ બંધ તેહ

દોહરો.

નિર્ગુણ બ્રમની પ્રાર્થના

વિસ્વેશ્વર આ વીસ્વમાં, વસતા વીસવા વીસ,
વ્યાપક જે જલ થળ વીરો, દીસતા તે જગદીસ.
અવની અંબરનાં વીરો, વસતા જે પાતાળ,
અણુ અણુમાં ઈશ્વરા, જગ કારણ જગકાળ.
પાર બ્રંમ પરમેશ્વરા, પુરણ બ્રંમ પ્રકાસ,
અંદર બાહિર ઉપરે, સર્વત્ર બ્રંમ વિલાસ.

ખાલી નથી આ ખલકમાં, આપ વીનાં અનંત,
રવી પસારે કીરણો, તુમ ત્યું ભગવંત.
આદી મદયને સંતમાં, તુમ અવીનાસી એક,
અંતરયાંમી એક તું, તુજ સનાતંન છેક
નિર્ગુણ નાથ નરહરી, નામી અનામી અક્લેશ,
સર્વત્ર વ્યાપક જાડેજા, સત્ય સવરૂપ સર્વેસ.

બ્રમ સર્વત્ર વ્યાપક છે. દોહરા

સાયબ તારી સાયબી, દીશે અપરમપાર.
રંમતી જે રજકણમાં ઈ ચૌદ ભુવન વિસતાર.
પર્વત પ્રથ્વી પાણીમાં, તેજ પુંજ પ્રકાસ,
વન ઉપવન માં હલકતી, સુમન માંયી સુવાસ.
ચારે ખાણી વાણીમાં, કરતી જે કીલોલ,
દ્રસ્ય અદ્રસ્ય દીસતી, જ્યોતી જે અણમોલ.
ઉચેં ગગંને એ ઓપતી, પ્રથ્વીનાં પળથાર,
પ્રગઠ પ્રગઠ પરમાત્મા, જે વિચારે વીસતાર.
રૂપી અરૂપી બ્રંમ જે, કર્તા ભરતા જેહ,
સ્થુલ સુક્ષ્મ રૂપથી, વીચરતી વિસ્વે તેહ.

શ્રીકૃષ્ણ પ્રાર્થના

ભકત વત્સલ ભુધરા શ્રેસ્ઠીનો સણગાર,
આવ્યા એ અવનીમાં, ઉતારવા ભુ ભાર.
બાળ રૂપ ધર્યું બહુ નામી, વ્રજમાં વસતા જેહ.
દાવાનળથી ઉગારીયા, ગોપ બાળને તેહ.
નામ રૂપ નારાયણા, જપવાને જગદીસ,
આવો સૌ મેદાનમાં, એક ગળી અહરનીસ.
સંમરણ કરવા સ્યામનું, ભુલી જગ ઝંજાળ,
આવો સૌ કહે જાડેજા, ભજવા શ્રીગોપાળ

આધીનતાં લેખકની

ભજન તમારૂ ભુધરા ક્ષણ એક વીસરે નાંય,
મનહર મુરતી માધુરી, વસજો રદયનીં માંય.
કાજળ કેરા કોટળા મારા કાપી કરજો દુર,
ભુલો મારી વિસારજો, મે કીધી છે ભરપુર.
કવી કુળ તાર્યો ગીધ જે ગજ ગુણીકા નાર,

અનેક ભક્ત ઉગારીયાં, જગ જાડેજા કીરતાર.
કર જોડી કરૂ વંદનાં રાખજો ચરણની પાસ,
અશરંણ સંરણ સામળા હરી દીનં બંધુ હે દાસ
પુર્ણ કીધી આ કથા, મુજ મતી અનુસાર.
જાડેજા જગ દાસને, વંદન વારંવાર.

ઈતી શ્રીવંદના સંપુર્ણ.